

Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)

Държавна сигурност

И “ВРАЖЕСКИТЕ” РАДИОСТАНЦИИ

ДОКУМЕНТАЛЕН СБОРНИК

РАЗШИРЕН ВАРИАНТ

**НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!**
КРДОПБГДСРСБНА
Дата.....20.....8
Правно основание: & 17 от ПЗР на ЗДРДОПБГДСРСБНА
Длъжност: секретар на КРДОПБГДСРСБНА

София, 2014

The Committee for Disclosing the Documents
and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens
to the State Security and the Intelligence Services
of the Bulgarian National Armed Forces
(CDDAABCSSIBNAF)

**STATE SECURITY AND
THE HOSTILE RADIO STATIONS**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I.

II. ....

Факсимилета на документите:

1.

2. ДС срещу вражеските радиостанции:

236

2.1.

2.2.

2.3.

2.4.

2.5.

III. Справочен апарат:

1.

2.

3.

© Комисия за разкриване на документите и за обявяване принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, 2014 г.

ISBN 978-954-2986-30-0

ВЪВЕДЕНИЕ

Още преди започването на Втората световна война радиото се е утвърдило като най-бързото и най-авторитетното средство за масова информация. В годините след края на войната то е своеобразен социален феномен, който не се влияе от границите на политическата карта и е в състояние да запълни изкуствения информационен вакуум в страните от т. нар. „Източен блок”. Така започва един своеобразен епизод от ерата на Студената война, който е наречен от проф. Филип Панайотов през далечната 1975 г. „двубой в ефира”¹, но може би по-точното определение е „война в ефира”. Комунистическите власти добре съзнават голямото влияние, което радиото оказва над обикновените хора. Ето защо още в зората на „народната демокрация” у нас слушането на вражески радиостанции е характеризирано като „морално престъпление”, заслужаващо строго обществено порицание².

Документалният сборник „Държавна сигурност и „вражеските” радиостанции” е четиринадесетото по ред издание от поредицата „Из архивите на ДС” и е съставен изцяло от документи, съхранявани в Централизирания архив на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Темата за вражеските радиостанции и тяхната пропаганда в годините на социализма в България е интересна, но фрагментарно изследвана до този момент³. Настоящият документален сборник няма претенции да я изчерпи напълно.

¹ Вж. Панайотов, Ф. Двубой в ефира. София, 1975; 1980 г.

² Вж. [Проект за] „Решение „А” № [...] на Политбюро на ЦК на БКП и Министерския съвет от [...] 1951 г.” ЦДА, ф. 206, оп. 2, а.е. 9, л. 15.

³ Единственото голямо изследване досега остава посочената монография на проф. Филип Панайотов. Тя предоставя на читателя богата фактология, която е пречупена през призмата на времето, в което книгата е издадена. Напоследък може да се отбележат напр.: Стамов, В. Българските предавания на чуждестранните радиостанции – общ преглед. – В: Българско медиазнание. Енциклопедично издание за медианаука и медиапублицистика, т. 2, С., 1998; НЯКОГА, в ’89-а. Интервюта и репортажи от архива на журналистката от радио „Свободна Европа” Румяна Узунова. Фондация „Д-р Желю Желев”. С., 2007; Шарланов, Д. Радиостанция „Горянин” – В: „История на комунизма в България”, т. II. С., 2009, с. 282-297; Дееничина, М. Митология на врага – досиета и послания. – В: Сб. „История, митология, политика”. С., 2010, с. 378-392; Цветков, М. Щрихи от историята на „Студената война”. Документи за радио „Свободна Европа” от фондовете на ЦДА. – В: „Известия на държавните архиви”, бр. 102, С., 2012, с. 70-109. По темата има и отделни материали на Христо Христов на сайта <http://desebg.com/>.

Той представя гледната точка на българските служби за сигурност посредством архивни материали, които в голямата си част са неизвестни дори на специалистите и се обнародват за първи път.

В документалните масиви на Комисията основно фигурират няколко радиостанции, които са били обект на оперативен интерес. Последното е обусловено и от факта, че в тези, както са наречени в документите - „пропагандни централи”, работят или сътрудничат личности, квалифицирани като „изменници на родината” и „вражески емигранти”.

На чуждата радиопропаганда се приписват какви ли не злини, включително подбудителство към престъпни деяния, с което ДС обяснява част от криминалната статистика в иначе „идеалното” социалистическо общество (*Вж. Документи №20-22*). Голяма част от документите съдържат силно идеологизирани оценки, пречупени през призмата на тогавашната политическа реалност, част от която са и комунистическите тайни служби. Независимо от това, те представляват ценен исторически извор.

По своя характер пропагандата условно се дели на три вида - бяла, сива и черна⁴. Към разпространителите на първата са причислени големите западни държавни медии - „Би Би Си”, „Гласът на Америка” и „Дойче Веле”. Сумарно разработките на ДС за посочените радиостанции не съставляват и половината от десетките томове, запазени дела за т. нар. „флагман” на вражеската радиопропаганда - радио „Свободна Европа”. Служителите от службите я локализируют в сивия пропаганден сектор, а борбата срещу нея се води в тясно сътрудничество с КГБ и т. нар. „братски разветки” (*Вж. Документи №166 и №168*).

Представителите на „черната пропаганда” са българските радиостанции „Горянин” и „Христо Ботев”, за които ДС има причини, макар и без преки доказателства, да смята, че са финансирани от Комитета „Свободна Европа” (*Вж. Документ №59*). Те спадат към т. нар. „подполни радиостанции”, провеждащи открита диверсионна дейност. Радиостанция „Горянин” е известна още като „Гласът на българската съпротива” и това е достатъчно красноречиво за насоката на нейните предавания (*Вж. Документ №52*). Радио „Христо Ботев” се обръща към слушателите си с „езика на комунистите” с цел да отслаби доверието на редовите партийци в управляващите (*Вж. Документ №9*).

---

⁴ Тази типологизация е обусловена от източника и точността на информация. „Бялата пропаганда” идва от ясно дефиниран източник, информацията и съобщенията са фактически точни, но могат да бъдат използвани с цел манипулация и влияние. Този тип пропаганда съвпада с други подобни дейности като: публична дипломация, информация, риторика и убеждаване. „Черната пропаганда” е прикрита дейност с фалшив източник, чиято цел е разпространение на лъжи и фабрикуване на събития. Черната пропаганда няма отношение към истината и не се интересува от нея. С цел постигане на резултати и убеждаване на хората експертите по черна пропаганда не се притесняват да използват всички възможни и достъпни средства. Колкото и да е манипулативна пропагандата, ако източникът е явен и известен, тогава тя е „сива”. Вж. напр. Маринов, Р. Пропаганда - комуникации - медии. http://ebox.nbu.bg/mascom13/view_lesson.php?id=7

За „звукоизолацията“ на родния ефир вътрешното министерство предлага на българското партийно ръководство прилагането на т. нар. „диференциран подход“ на селективно и пълно радиозаглушаване⁵ (*Вж. Документ №15*).

Посредством свои агенти в радиостанциите службите за сигурност постоянно следят и се опитват да дискредитират българите, работещи там. Последните са манипулирани и сплашвани от ДС най-често посредством оказването на психологически натиск върху тях (*Вж. Документ №221*) и техните роднини. Изброените дотук мерки за противодействие на „изменниците на родината“ градираат до набелязани ОМ (остри мероприятия)⁶ за отвлечения и физическо ликвидиране на особено опасните и непреклонни спрямо режима в България лица (*Вж. Документ №167*).

Грижливите и методични санитарни мерки от страна на народната власт, целящи да предпазят чисти умовете на хората, така и не постигат желаните ефекти. Младите хора, например, разнообразяват своето всекидневие с „опасната“ и „упадъчна“ западна музика, излъчвана от тези радиостанции. Но общото между всички слушатели е желанието да получат обективна информация за случващото се „по света и у нас“. Това е и най-опасното оръжие в арсенала на радиопропагандата, което бавно, но сигурно подкопава основите на съществуващата система. „Войната в ефира“ се превръща в един от най-ефективните психологически инструменти, допринесли за рухването на изкуствените бариери между Западна и Източна Европа.

За съставянето на сборника „Държавна сигурност и „вражеските“ радиостанции“ са прегледани над 150 архивни единици. Подбраните документи основно са от Службения архив на МВР (АКРДОПБГДСРСБНА – М) от фондовете на: Секретариата на МВР (ф. 1); Второ главно управление на ДС (контраразузнаване, ф. 2); Техническите служби (ф. 4); Шесто управление на ДС (за борба срещу идеологическата диверсия, контрареволуционни, националистически и други противодържавни прояви в страната, ф. 22); Информационно-аналитичната служба (ЦИАС, впоследствие ЦИОУ, ф. 38). Използвани са и множество документи от фондовете на Първо главно управление на ДС (разузнаването, АКРДОПБГДСРСБНА – Р).

Разширения дигитален вариант на сборникът съдържа 228 фототипно публикувани документа, структурирани по тематично-хронологичен принцип.

---

⁵ Заглушаването е преустановено на 21 декември 1988 г., а 1 януари 1989 г. е официалната дата, която фигурира в решение „Б“ № 9 на Секретариата на ЦК на БКП от 23 март 1989 г. ЦДА, Ф. 1 Б, оп. 64, а.е. 909, л. 2; 7.

⁶ За повече информация по темата остри мероприятия вж. напр.: Христов, Хр. Убийте „Скитник“. С., 2006; Димитрова, А. Отдел за убийства. С., 2010.

Обособени са два проблемни кръга, съответно за радиопропагандата срещу НРБ и Държавна сигурност срещу вражеските радиостанции. Приложен е списък с оригиналните заглавия на документите, като при малък брой от тях заглавието е разширено с информативна цел. Към всеки документ има кратка анотация и подробни искови данни. При отсъствието на датировка върху документа са търсени индиректни връзки със съседни документи от архивната единица или сверяване с други исторически събития, за които има податки. Датировката на съставителите, както и всяка друга намеса от тяхна страна, е поставена в квадратни скоби. Сред документите има такива, които не са публикувани в цялост поради твърде големия им обем. Подбрани са части от тях, които ни дават синтезирана информация по темата. В изпълнение на изискванията на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към ДС и РС на БНА в незначителна част от документите е заличена чувствителна информация. Към сборника са приложени списъци на радиостанциите и информационните агенции, засечени в документите на ДС, на по-важните съкращения и на използваните фондове и архивни единици.

Главната цел на документалния сборник е не само да представи „гласовете от другата страна“ на Желязната завеса през погледа на ДС, да подпомогне бъдещите изследователи в техните научни разработки, но и да провокира обществен интерес. Ако това се случи, книгата ще е изпълнила предназначението си.

КРДОПБГДСРСБНА

СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ

I. РАДИОПРОПАГАНДАТА СРЕЩУ НРБ

1. Докладна записка относно контрола за качеството на заглушаване на враждебните радиопредавания. София, 7 август 1956 г.

Поставен е въпросът след като при Министерството на пощите, телеграфите и телефоните съществуват контролни служби, дали е целесъобразно такава да се създаде и в структурата на ДС.

2. Сведение от агент „Драва“. София, 11 октомври 1956 г.

Относно характера на предаванията на радиостанциите „Гласът на Свободна Европа“ и „Гласът на Америка“ и липсата на югославски секции към последните.

3. Информация относно радиостанциите „Гласът на Америка“ и „Свободна Европа“. София, 22 декември 1956 г.

Относно подготвени планове за действия в случай на започване на въоръжено въстание в България.

4. Справка относно използването на радиостанциите „Свободна Европа“ и „Гласът на Америка“ от организациите на българската вражеска емиграция. София, 24 април 1957 г.

Лицата от състава на българските секции строго се придържат към прокарваната от американците политическа линия. Радиостанциите „Христо Ботев“ и „Горянин“ се финансират чрез радио „Свободна Европа“.

5. Справка относно американски радиопредаватели в Гърция. София, 9 юли 1957 г.

6. Из сведения на завърнал се от Западна Германия изменник на родината. София, август 1957 г.

Съдържа данни за радиопредаванията на вражеските радиостанции на български език и за част от лицата, работещи за българските секции.

7. Справка относно чуждите радиостанции, водещи пропаганда против Народна Република България. София, 14 август 1959 г.

Съдържа сведения за финансирането, политиката и предаванията на радиостанциите „Христо Ботев“, „Горянин“, „Свободна Европа“ и „Гласът на Америка“.

8. Съобщение от агент „Лазаров“ относно наемането на лица от Източна Европа като преводачи или преподаватели в американските институти в Западна Германия. София, 8 октомври 1959 г.

9. Информация №230 относно организиране в Лондон на координационно бюро на радио „Свободна Европа“. София, 10 август 1960 г.

Румънските служби съобщават за тенденция към организиране на „подполни“ радиостанции с лъжлив „прогресивен“ характер, които да се обръщат към слушателите с „езика на комунистите“.

10. Докладна записка от полковник Димо Станков, началник отдел VIII-ПГУ, до началника на ПГУ-ДС. София, 20 октомври 1970 г.

Отнася се до създаден от унгарските служби филм, разобличаващ вражеската радиопропаганда. Отправено е предложение Българска кинематография и Българска телевизия да изработят подобен филм съвместно с ДС.

11. План за подобряването на работата и техническото оборудване на прехващателния приемен център към редакция „Анализ, проучване и информация“ на агенция „София-прес“ в с. Рударци. [София, 24 април 1972 г.]

12. Списък на обектите за проникване по линия на идеологическата диверсия и разпределението им по страни и отдели. София, 25 юни 1973 г.

Включва чужди радиостанции, информационни агенции, научни институти и др. обособени по държави.

13. Справка относно разпределението на най-важните обекти за проникване и разработка по линия на вражеската емиграция и идеологическата диверсия. София, 6 февруари 1975 г.

14. Справка относно оперативната обстановка по някои от линиите на VI управление на ДС и борбата срещу идеологическата диверсия на противника. София, 5 април 1975 г.

Представени са основните теми, разработвани в емисиите на вражеските радиостанции.

15. Справка относно характеристика на радиостанциите, които излъчват емисии с антибългарски характер. София, 12 януари 1976 г.

Документът е изготвен от МВР и е предназначен за Информационно-социологическия център на ЦК на БКП. Подробно е разгледана дейността на вражеските радиостанции и тяхната чувателност на територията на НРБ.

16. Справка относно насоките на предаванията на радиостанциите „Свободна Европа“ и „Би Би Си“. София, 26 февруари 1976 г.

Очертава основните директиви за работата на посочените радиостанции.

17. Справка относно чуждата радиопропаганда на български език през първото шестмесечие на 1976 г. [София,] 2 ноември 1976 г.

Отразява тематиката и насочеността на вражеската радиопропаганда през указания период.

18. Справка относно реорганизация на американския апарат за пропаганда в чужбина. София, 14 март 1978 г.

19. Телеграма от ОУ МВР Пазарджик до поделение 72000 МВР София относно чуваемостта и слушателския интерес към радиопредаванията на империалистическите и някои съседни балкански държави. Пазарджик, 24 ноември 1978 г.

20. Информация относно чуваемостта на радиопредаванията на империалистическите и съседните балкански държави и тяхното отражение върху престъпната и антиобществена дейност в Бургаски окръг. Бургас, 5 декември 1978 г.

21. Информация за въздействието на чуждата радиопропаганда върху български граждани, извършители на престъпления и антиобществени прояви. София, 8 декември 1978 г.

22. Информация относно ролята на чуждата радиопропаганда за извършване на противодържавни престъпления от български граждани. София, 15 декември 1978 г.

23. Информация за въздействието на чуждата радиопропаганда върху лица из средите на интелигенцията, младежта и народностните групи. София, 18 декември 1978 г.

Разглежда тематиката и насочеността на чуждата радиопропаганда след съвещанието в Хелзинки.

24. Справка относно чуждата пропаганда против Народна Република България през 1978 г. София, 26 февруари 1979 г.

„Доктрината Картър“ и лозунгът за „правата на човека“ са в основата на вражеската радиопропаганда през годината.

25. Справка относно чуждата пропаганда против НРБ през 1979 г. София, 22 февруари 1980 г.

Общата тенденция за вражеските радиостанции е ескалацията на антисъветизма, отхвърлянето на ръководната роля и политиката на БКП и „защитата на правата на човека“.

26. Справка относно чуждата пропаганда против Народна Република България през второто тримесечие на 1980 г. София, 22 юли 1980 г.

Основно преобладават темите за съветското присъствие в Афганистан и подготовката на Олимпиадата в Москва.

27. Поддривната пропаганда на антикомунистическите радиоцентрали по повод на предстоящия XII конгрес на БКП. Из Бюлетин №12. Публикации за подривната дейност на империалистическите държави срещу НРБ и другите социалистически страни, получени в ЦИОУ. София, за периода 16 – 22 март 1981 г.

28. 1300-годишнината от създаването на българската държава и антибългарската радиопропаганда. Из Бюлетин №30. Публикации за подривната дейност на империалистическите държави срещу НРБ и другите социалистически страни, получени в ЦИОУ. София, за периода 20 – 26 юли 1981 г.

29. Информация относно изследване на радио „Свободна Европа“ за интереса на слушателите от социалистическите страни към предавания на западни радиостанции, излъчващи програми на съответните езици. София, 29 юли 1981 г.

30. Информационно съобщение относно сравнително изследване на мненията на слушатели от пет социалистически страни за радио „Свободна Европа“, „Дойчланд-функ“/ „Дойче Веле“ и радио „Би Би Си“. София, 30 ноември 1981 г.

Слушателите трябва да оценят радиостанциите по признаците достоверност, съдържание и технически качества.

31. Обзор на чуждата радиопропаганда против НРБ през второто тримесечие на 1983 г. Из Бюлетин №30. Публикации за подривната дейност на империалистическите държави срещу НРБ и другите социалистически страни, получени в ЦИОУ. София, за периода 18 – 24 юли 1983 г.

32. Идеологическата диверсия на противника, провеждана чрез РСЕ/РС и радио „Би Би Си“. [София,] 1988 г.

33. Справка относно някои насоки на подривната радиопропаганда срещу НРБ. [София,] 8 февруари 1989 г.

Застъпена е тезата, че са налице изключително благоприятни условия за разширяване на дисидентското движение чрез обединяване на дейността на различните формации и „активизиране на българската интелигенция“.

34. План относно агентурно-оперативната работа по центровете на идеологическата диверсия на противника през 1990 г. София, 7 декември 1989 г.

Набелязаните мероприятия са „съобразени с новите изисквания на демократизационния процес в НРБ“.

II. ДС СРЕЩУ ВРАЖЕСКИТЕ РАДИОСТАНЦИИ

Радиостанциите „Горянин“ и „Христо Ботев“:

35. Бележка от зам.-министър Г. Кумбилиев относно организирането на записването на емисиите на радио „Горянин“. София, 28 юни 1954 г.

36. Предложение относно прослушване на емисиите на радио „Горянин”. София, 5 юли 1954 г.

Поради провежданото заглушаване БТА не може да прослушва предаванията на радио „Горянин”. Отдел IV ДС трябва да осигури помещение извън обсега на заглушаване и необходимата апаратура за прослушване.

37. Справка относно работата на радио „Горянин” на 29 юли 1954 г. София, 5 август 1954 г.

38. Предложение относно провеждане на мероприятия за установяване на агентите „Балкан” и „Люлин”, за които радио „Горянин” излъчва шифровани грами. Чернова. София, 10 ноември 1954 г.

IV управление да записва и дешифрира грамите за „Балкан” и „Люлин”.
МВР да използва целия си агентурен потенциал за установяване на агентите.

39. Постановление относно вземане на активна разработка на радиостанция „Горянин”. София, 1 юни 1955 г.

40. Съобщение предадено на 28 юни 1955 г. от вражеската радиостанция „Горянин”. София, 29 юни 1955 г.

Шифровано съобщение до „всички куриери и ядра” за провеждане на акции с цел привличане вниманието на свободния свят.

41. Строго секретна справка относно вражеската радиостанция „Горянин” На №А-I-6-932 от 17 април 1956 г. София, 29 април 1956 г.

42. Строго секретно съобщение до началника на управление II ДС. София, 11 септември 1956 г.

Радиостанция „Горянин” излъчва от кораб, който се намира в пристанището на остров Родос.

43. Строго секретно съобщение до началника на Първо управление ДС. На №А-I-B 1947 от 13 септември 1956 г. Препис. София, 19 октомври 1956 г.

44. Справка относно подривната дейност на радиостанция „Горянин”, под формата на радиостанция „Христо Ботев”, от името на националните комунисти. София, 29 декември 1956 г.

На 31 октомври 1956 г. т. нар. радиостанция „Христо Ботев” излъчва първото си предаване с искания за разтуряне на ТКЗС и възстановяване на частната собственост, разформироване на органите на сигурността и преустройство на държавния апарат.

45. Справка относно подривната дейност на радиостанция „Горянин” срещу нашата страна. София, 29 декември 1956 г.

Радиостанция „Горянин” излъчва предавания с призови за въоръжена борба, особено след революцията в Унгария.

46. Справка относно радиостанция „Горянин”. София, 19 март 1957 г.

Радиостанцията се стреми да остави впечатление, че работи от българска територия. Управление IV ДС е установило по технически път, че последната излъчва от околностите на Атина.

47. Препис-извлечение от плана за провеждане на съвместни мероприятия от I-во, II-ро и IV-то управления ДС за установяване местоположението на радиостанция „Горянин”. София, 21 март 1958 г.**48. Постановление за откриване на разработка на радиостанция „Горянин” под псевдоним „Гарван”. София, 19 юни 1956 г.****49. Предложение относно съвместните мероприятия, които следва да се провеждат от поделенията на ДС по разкриването на източниците на радио „Горянин”. София, 26 юли 1958 г.**

Работата по радиостанцията не дава добри резултати поради слабо взаимодействие между поделенията на ДС. Всички поделения на ДС трябва да се ангажират в непосредствена агентурно-оперативна работа, а получените резултати да се анализират от II-ро управление.

50. Съобщение от началника на II-ро управление до началника на IV-то управление на ДС за набелязаните мероприятия по радиостанция „Горянин. [София,] 21 август 1958 г.

Да се установи точното местонахождение на радиостанцията, да се провери чуваемостта в различните райони на България и да се организира записването на шифрованите съобщения. Да се изискат от братските разветки всички данни за радиостанцията и да се потърси агентурно-оперативната им помощ в Гърция.

51. Секретна инструкция от началника на II-ро управление ДС до началника на I-ви отдел ДС относно разпити на заловени изменници. [София,] 28 август 1958 г.

Въпроси за радиостанция „Горянин”, които да бъдат поставени при разпит на „заловени изменници и други подходящи обекти”.

52. Поддривна дейност на вражеската радиостанция „Горянин”, предаваща на български език срещу НРБ. София, 23 септември 1958 г.

Според направения анализ в документа с предаванията си радиостанцията прави всевъзможни опити да обърка умовете на хората и да всее недоверие в делото на народната власт.

53. Справка относно предаванията на вражеската радиостанция „Христо Ботев”. София, 28 ноември 1958 г.

Справката акцентира върху целта на радиостанцията да всее неверие в членовете на БКП и безпартийните маси и да ги насочи срещу ръководството на БКП и КПСС. Приканва България да върви към комунизма по свой „национален път” като „за демагогия” се цитират множество теоретични положения от Маркс и Ленин. Апелира се за отслабване контрола върху стопанския, културния и обществено-политическия живот в страната.

54. Доклад относно изпълнение на задачите по разкриване точното местонахождение на вражеските радиостанции „Горянин” и „Христо Ботев”. София, 12 декември 1958 г.

След пеленговане е установено, че двете радиостанции излъчват от един радиоцентър, намиращ се на 20 км североизточно от Атина в квартал Кифисия. Приложена карта.

55. Протокол №8 за предложенията на Съвещателния орган на Държавна сигурност приети на заседанието му от 23 декември 1958 г. Препис-извлечение. София, 26 декември 1958 г.

Разкриването на работещите във вражеската радиостанция „Горянин” да се разработва съгласувано с работата по радиостанциите „Христо Ботев” и „Свободна Европа”.

56. Справка за състоянието на работата по радиостанция „Горянин”. София, [след октомври 1958 г.]

Анализирани са предаванията на радиостанцията от май 1955 до октомври 1958 г.

57. План за провеждане на агентурно-оперативни мероприятия по разработката на радиостанция „Горянин”. София, 9 януари 1959 г.

Набелязаните мероприятия по разработката на радио „Горянин” да се водят от II-ро управление на територията на България и от I-во управление зад граница.

58. Инstrukция до началника на управление III-то ДС да се разшири кръгът на вероятните източници на радио „Горянин” и да се изготви отделен план за изясняване сигналите, чиито източници не са открити. [София,] 15 януари 1959 г.

59. „Дейността на американските разузнавателни централи от територията на Гърция срещу НРБ и възможности за проникване и внедряване на наша агентура в тях”. [София,] 14 май 1959 г.

Тематична разработка, застъпваща твърдението, че бюро на радио „Свободна Европа” в Атина събира и обработва материали за радиостанция „Горянин”.

60. Справка относно данни, получени от румънските другари за американския разузнавателен център в Гърция, откъдето се излъчват предаванията на радиостанциите „Горянин” и „Христо Ботев”. [София,] 8 юни 1959 г.

Отбелязва се, че радиоцентърът има площ от 10 000 м² и е разположен на 17,5 км северно от Атина. Охранява се от американски военни и от него се излъчват предавания на албански, български, румънски и руски ез.

61. Справка относно предаванията на радиостанциите „Христо Ботев” и „Горянин” за 1959 г. София, Б.д.

Съдържа констатацията, че в радио „Христо Ботев” работят хора добре запознати с марксизма и ленинизма. За периода 1955-1959 г. съобщението на конкретни факти по радио „Горянин” намалява, което е свързано с намалелия приток на изменници на Родината в Гърция и Турция. Двете радиостанции не се ползват с авторитет сред буржоазната интелигенция, която черпи информация от западните радиостанции.

62. Справка относно вражеската дейност на САЩ спрямо НРБ, провеждана чрез радио „Горянин”. [София, след 24 март 1959 г.]

В справката се пояснява, че радио „Горянин” и неговите филиали „Христо Ботев” и „Народен защитник” са създадени от американските власти и продължават своята дейност след възстановяването на дипломатическите отношения между НРБ и САЩ на 24 март 1959 г.

63. Справка относно вражеската радиостанция „Горянин”. София, 13 април 1960 г.

Не е известно има ли реален код и шифър за дешифриране на кодираните и шифровани предавания на „Горянин” или последните се правят само с пропагандна цел.

64. Информация за радиостанция „Социалистическа Албания”. София, 18 октомври 1960 г.

65. Информационен бюлетин №19 за емисиите на вражеската радиостанция „Горянин”. [София,] 26 ноември 1960 г.

66. Справка относно подстрекателства и вмешателство в нашите вътрешни работи от радиостанция „Горянин” през 1960 г. София, 16 януари 1961 г.

Изнесени са конкретни примери за вражеска пропаганда срещу народната власт и нейните мероприятия през годината.

67. Справка относно клеветнически предавания на вражеската радиостанция „Горянин” и получени протести във връзка с това. София, [март 1961 г., датирано по друг документ от архивната единица]

Съдържа предадена клеветническа информация в няколко емисии на „Горянин”. Засегнатите лица и организации са отправили протестни писма до МВНР и американската легация в София.

68. Информация от окръжно управление на МВР Коларовград до II-ро управление ДС за разкрит вероятен източник на радиостанция „Горянин”. Коларовград [Шумен], 29 март 1961 г.

69. Протестно писмо от работническия колектив на ДИП „Китка” гр. Нови пазар до легацията на САЩ – София. Нови Пазар, 29 март 1961 г.

Отправено е искане да се спре дейността на „черната радиостанция” „Горянин”.

70. Рапорт относно издирването на американски и гръцки разузнавателни радио-центрове. Препис. Атина, 14 април 1961 г.

71. Справка относно работата по радиостанциите „Горянин” и „Христо Ботев” за времето от 1 юли до 15 октомври 1962 г. София, 15 октомври 1962 г.

Съдържа информация, че от края на м. юли радиостанциите не са осъществявали предавания.

72. Докладна записка до зам.-министъра на МВР ген.-майор Ангел Солаков относно продължителното преустановяване на вражеските емисии на радио „Горянин” и „Христо Ботев”. София, 16 октомври 1962 г.

73. Справка относно вражеската радиостанция „Горянин”. София, 24 ноември 1962 г.

Не може да се установи точната причина за преустановяването на предаванията на радио „Горянин”.

74. Строго секретно съобщение от началника на I-во управление до началника на IV-то управление ДС, относно наблюдението на радиоцентъра, от който излъчва „Горянин”. [София,] 7 май 1963 г.

75. Строго секретно съобщение от началника на IV-то управление до началника на I-во управление ДС относно преустановените предавания на радиостанциите „Горянин” и „Христо Ботев”. София, 28 май 1963 г.

76. Секретно съобщение от зам.-началника на РУ-ГЩ до началника на I-во управление КДС относно наличието на американски военни обекти в близост до радиостанция „Горянин”. София, 26 май 1964 г.

77. Постановление за закриване на отчетно дело „Гарван” (радиостанция „Горянин” в Гърция). София, 6 май 1965 г.

РАДИОСТАНЦИЯ „Би Би Си”:

78. Справка относно „Би Би Си” – българска секция. София, 8 юли 1958 г.

Включва кратки исторически данни за радиостанцията и за българската секция.

79. Постановление за откриване на групова разработка на българската секция на „Би Би Си” под псевдоним „Чакали”. София, 9 юли 1958 г.

80. Информация за мониторинговата служба на „Би Би Си”. Препис. София, 29 септември 1959 г.

81. Сведения за радио „Би Би Си”, съдържащи се в показанията на доброволно завърнал се през м. май 1960 г. бивш изменник на родината. София, 9 юли 1960 г.

Дава информация за т.нар. „Презморска служба” и връзките на радиостанцията с „Гласът на Америка”. Има данни за служителите в българската секция на радиото.

82. Справка относно Британската радиопредавателна корпорация. София, 3 ноември 1964 г.

Съдържа сведения за радиостанцията, данни за придобиването на информация и работата на българската секция.

83. „Би Би Си” търси говорител за българската секция в Лондон. [София,] 30 ноември 1965 г.

84. Постановление за откриване на групова разработка на българската секция на „Би Би Си” под псевдоним „Продажници”. София, 11 февруари 1967 г.

85. Справка относно данните, получени от резидентурите, за които отговаря отдел III-ти за идеологическата диверсия от страна на противника. [София,] 4 ноември 1968 г.

86. Справка относно българската секция на „Би Би Си”, Петър Увалиев, Пашанко Димитров, Георги Марков, Любен Тодоров, Ценко Барев – бегълци и проведеното съвещание от Г. М. Димитров в Париж. [София,] 7 юли 1971 г.

87. Строго секретна информация от I-во главно управление до VI-то и II-ро главно управление ДС. София, 23 ноември 1972 г.

Констатира се, че английското посолство в София прави магнетофонни записи как се заглушават предаванията на „Би Би Си” на български език.

88. Информация относно предаванията на „Би Би Си” зад граница. София, 9 юли 1974 г.

Дават се сведения за предстоящи съкращения в бюджета на радиостанцията, които може да се отразят на времетраенето на предаванията за страните от Източна и Централна Европа.

89. Информация относно „Бърлогата” („Би Би Си”) и отделни нейни членове. Б.м., 30 октомври 1975 г.

Изготвяне и тенденции на политическите предавания на радиостанцията за България.

90. Информация за проведен разговор с Питър Юдел, зам.-директор на предаванията за Източна Европа на „Би Би Си”. Б.м., 14 февруари 1977 г.

Отнася се до спогодбата за сътрудничество между радиостанцията и Комитета за телевизия и радио.

91. Информация относно състоянието на българската секция на „Би Би Си” и нейната дейност към 30 май 1982 г. София, 18 юли 1982 г.

Съдържа данни за взаимоотношенията между служителите и сведения за новата програмна ориентация на предаванията на български език.

РАДИОСТАНЦИЯ „Гласът на Америка“:

92. Справка относно радиостанция „Гласът на Америка“ в Мюнхен, Западна Германия. София, 17 януари 1958 г.

Сведения за структурата на радиостанцията, условията за постъпване в нея и кратки данни за сътрудници на българската секция.

93. Справка относно радиостанциите, намиращи се в Солун. [Солун,] 3 юли 1958 г.

Съдържа данни за американската радиостанция, която „се обажда като „Гласът на Америка“ и е разположена южно от Солун.

94. Строго секретно съобщение относно прекратяване работата на „Гласът на Америка“ – Мюнхен. София, 4 август 1958 г.

95. Справка относно изменение на режима и оперативната обстановка в пристанище Родос. София, 4 март 1959 г.

96. Справка относно радио „Гласът на Америка“ в Мюнхен, Западна Германия. София, 5 декември 1959 г.

97. Справка относно радио „Гласът на Америка“ (РГА). София, 7 декември 1960 г.

Радиостанцията е характеризирана като орган на „психологическата война“ и на „американския радиоимпериализъм“.

98. Структурна схема на радио „Гласът на Америка“. Б.м. [7 декември 1960 г., датирано по документ №97]

99. Структурна схема на филиала на радио „Гласът на Америка“ в Мюнхен. Б.м. [7 декември 1960 г., датирано по документ №97]

100. Задачи по радиостанция „Гласът на Америка“. София, 16 декември 1960 г.

Набелязана е информационната работа, която предстои да бъде извършена по линия на радиостанцията.

101. Справка относно радиостанция „Гласът на Америка“. Б.м. [декември 1960 г.]

Съдържа информация за организацията и структурата на радиото, технически капацитет и система за сигурност. Подробни сведения за персонала на българската секция и нейните предавания и др.

102. Схема на радио „Гласът на Америка“ в Мюнхен. Б.м. [Декември 1960 г.]

Дава информация за структурата на радиостанцията и нейната българска секция.

103. Справка относно съдържание, форми, методи и средства на антибългарската дейност и учреждения и институти, занимаващи се с такава дейност в САЩ срещу Народна Република България. София, 1968 г.

Касае информационната агенция на САЩ (ЮСИА) и радио „Гласът на Америка“.

104. Ориентировка-задание относно данни за нова радио-телевизионна станция на „Гласът на Америка“ и бъдещите ѝ задачи. София, 17 юли 1973 г.

Става дума за новопостроената южно от Ксанти станция на „Гласът на Америка“.

105. Проблеми пред радиостанция „Гласът на Америка“. Из Бюлетин №35 на публикации за подривната дейност на империалистическите държави срещу НРБ и другите социалистически страни, получени в ЦИОУ за периода 24-30 август 1981 г. София, 1 септември 1981 г.

106. Справка относно радиостанция „Гласът на Америка“ – българска секция. София, 17 юли 1985 г.

Съдържа информация за материалната обезпеченост на радиостанцията и нейният личен състав.

Радиостанция „Дойче Веле“:

107. Постановление за откриване на отчетно дело на българския отдел на радио „Дойче Веле“. София, 30 ноември 1964 г.

108. Справка относно западногерманската радиостанция „Дойче Веле“. София, 14 декември 1964 г.

Акцентира се върху факта, че в българския отдел работят нови емигранти. Старата емиграция се опасява, че те са сътрудници на ДС, защото никой не ги познава. Според германците новите емигранти познават по-добре обстановката в България.

109. Строго секретна справка за предстоящо откриване в Лисабон на служба за мониторинг на българските радиопредавания. София, 7 октомври 1965 г.

110. Информация относно състава на българската секция на радио „Дойче Веле“ в ГФР и някои нейни форми на работа. София, 14 ноември 1972 г.

Включва кратки биографични данни за състава на българската секция и сведения за организацията на работа в радиото.

111. Сведения за българската секция на радио „Дойче Веле“ – Кьолн. Б.м., 9 август 1973 г.

112. Съобщение относно данни за евентуални промени в радио „Дойче Веле“. Б.м., 19 февруари 1974 г.

Радиостанцията се определя като независима от федералното правителство, но последното има начини да ѝ оказва влияние в името на нормализиране на отношенията между ГФР и страните от Източна Европа.

113. Информация от началника на II-ро главно управление до началника на I-во главно управление ДС. София, 5 юни 1974 г.

114. Информация относно запланирана реорганизация на радиостанциите „Дойчландфунк“ и „Дойче Веле“, ГФР. София, 9 октомври 1975 г.

115. Информация относно дейността на българската секция на радио „Дойче Веле“. София, 19 ноември 1975 г.

116. Справка относно вражеската пропаганда провеждана от радио „Дойче Веле“ против НРБ. [София,] 30 декември 1975 г.

Твърди се, че с брутални фалшификации на факти и действителност, но под маската на обективност, радиото се опитва да влияе на обществено-политическия климат в НРБ. „Творенията“ на Георги Марков ще намират място и в бъдеще в пропагандата на българската секция.

117. План относно работата по „Дойче Веле“ през 1976 г. София, 3 януари 1976 г.

Набелязани са основните задачи и мероприятия за събиране на информация и дискредитиране на радиото и отделни негови служители.

118. Предложение относно откриване на обектова разработка на радио „Дойче Веле“ с псевдоним „Сирена“. София, 12 януари 1976 г.

119. Информация относно дейността на радио „Дойче Веле“. Препис. Б.м., 1 юни 1976 г.

Съдържа сведения за служителите и настроенията в българската секция.

120. План относно работата по обект „Сирена“ през 1977 г. София, 29 ноември 1976 г.

Набелязани са мероприятията за компрометиране на радиото и отделни негови служители.

121. Информационно съобщение относно подготовката на радио „Дойче Веле“ за Белградската среща. София, 14 юни 1977 г.

122. Информационно съобщение относно някои данни за българската секция на радио „Дойче Веле“. София, 6 юли 1977 г.

Посочва се, че шефът на българската секция Михаил Антонов изразил неудовлетвореност от малката слушателска аудитория на предаванията на български език.

123. Информация относно предотвратяване на запланувана от радио „Дойче Веле” демонстрация по време на изложбата на книгата във Франкфурт на Майн, ФРГ. София, 2 януари 1978 г.

Предвиждало се пред българския щанд да бъде проведена мълчалива демонстрация със свещи и портретите на Георги Марков и Владимир Симеонов.

124. Информация относно радиопредавателя на „Дойче Веле” във Вертахтал. Б.м., 10 ноември 1980 г.

125. Информация относно организацията на работата в българската секция на радио „Дойче Веле”. [София,] 9 ноември 1981 г.

Данни за структурата, персонала и предаванията на българската секция.

126. Информационно съобщение относно дейността на радио „Дойче Веле”. [София,] 21 юни 1983 г.

127. Информация относно дейността на радио „Дойче Веле”. София, 23 април 1984 г.

Съдържа исторически сведения за радиостанцията, мощността на трансаторите ѝ, данни за организацията на българската секция и характера на предаванията на български език.

128. Докладна записка от Любен Гоцев до Григор Шопов относно заглушаването на предаванията на радиостанция „Дойче веле” на български език. София, 11 декември 1985 г.

Твърди се, че България не заглушава „Гласът на Америка” и „Би Би Си”, но заглушава „Дойче Веле”. Това трябва да бъде оправдано със събрани материали, излъчени от радиостанцията, които не отговарят на „нормалното общуване между народите”.

129. Писмо от началника на ЦИОУ-МВР до началника на Първо главно управление ДС с искане да бъдат предоставени материали за подривно-пропагандната дейност на „Дойче Веле” във връзка с предстоящо посещение на Тодор Живков във ФРГ. София, 12 май 1987 г.

130. Предложение относно сваляне в архив на дело ОАП „Сирена”. София, 31 януари 1990 г.

РАДИОСТАНЦИЯ „Свободна Европа“:

131. Ръководство за беседите на кореспондентите на радиостанцията „Свободна Европа“ с бежанците от страните с народна демокрация и гражданите на тези страни. Мюнхен, 1 декември 1951 г.

132. Из справка относно американския национален Комитет за „Свободна Европа“. София, 10 декември 1952 г.

133. Справка относно получени данни по предстоящото откриване на клон на радиостанция „Свободна Европа“ в Турция. [София,] 14 юни 1955 г.

134. Предложение от министъра на Вътрешните работи ген.-полковник Георги Цанков относно провеждане мероприятия с цел предотвратяване откриването на радиоклон „Свободна Европа“ в Истанбул – Турция. [София, 1955 г. Предложението е свързано с документ №133]

135. Бланка на заявление за назначение в европейския отдел на радио „Свободна Европа“. Б.м., 27 март 1956 г.

136. Условия за приемане на работа в радио „Свободна Европа“. Б.м., 27 март 1956 г.

137. Личен автобиографичен въпросник за неамерикански граждани, кандидатстващи за работа в радио „Свободна Европа“. Б.м., 27 март 1956 г.

138. Справка относно радио „Свободна Европа“. София, 25 юли 1956 г.

Включва данни за структурата, програмата, техническото обезпечаване на радиостанцията и кратък списък на лицата от българската секция.

139. Справка относно общественото мнение в Западна Германия за предаванията на радио „Свободна Европа“. София, 24 ноември 1956 г.

Отнася се до отправено искане до правителството в Бон за забрана дейността на радиостанцията на германска територия, заради безотговорните обещания по време на революцията в Унгария.

140. Схема на радио „Свободна Европа“ – Мюнхен. Б.м., 1957 г.

Представя структурата на радиостанцията и списък на лицата от българската секция.

141. Справка за получената информация по линия на вражеската емиграция за м. март т.г. от Германия. Б.м., [5 май]1958 г.

142. Из справка относно бюрото на радио „Свободна Европа“ в Атина. София, 17 май 1958 г.

143. Справка относно преместването на радио „Свободна Европа“ в Турция. [София,] 30 май 1958 г.

144. Информация относно указател на подготвяните от секцията за изследване и оценки при информационната служба на радио „Свободна Европа“ бюлетини за изучаването на България. София, 19 декември 1958 г.

Включва заглавията на бюлетините и разглежданите в тях въпроси.

145. Радио „Свободна Европа“ като прикритие за разузнавателна дейност срещу нашата страна и социалистическия лагер, възможности за разкриване подривната дейност, разкриване на каналите за събиране на сведения и пресичането им. София, 20 март 1959 г.

Съдържа подробни данни за структурата, функционирането и работата на радиостанцията. Има сведения за българската секция и набелязани оперативни въпроси.

146. Справка от агент „Продан“ за финансирането на радио „Свободна Европа“ от американските монополи и евентуалното му закриване поради „неефикасност“. София, 24 декември 1959 г.

147. Справка за директивите по отношение на програмата и политическата линия на радио „Свободна Европа“. София, 6 април 1962 г.

148. Информация относно активизиране на подривната дейност на радио „Свободна Европа“ срещу НРБ. София, 11 май 1965 г.

149. Сведение от агент „Кирилов“ за радио „Свободна Европа“ и спогодбата между последното и правителството на ГФР, съгласно която радиостанцията не може да предава новини, които увреждат интересите или са в противоречие с политиката на федералната република. [София,] 20 юни 1966 г.

150. Докладна записка от зам.-началника на Първо управление до председателя на КДС. София, 17 август 1966 г.

Работата по радио „Свободна Европа“ до този момент е „твърде повърхностна и незадълбочена“.

151. Справка относно вражеската дейност на радио „Свободна Европа“ в Мюнхен и мероприятията, които ще бъдат проведени по същата. София, 19 септември 1966 г.

В документа се посочва, че работата по радиостанцията е открита през 1953 г., но тя е лоша и недостатъчно активна. Дейността по извеждане на агентура е слаба. Поради тези причини не са провеждани никакви активни мероприятия.

152. Донесение на агент „Станков“ за отношенията между „стари“ и „млади“ в радио „Свободна Европа“. [София,] 10 октомври 1967 г.

153. Из писмо до българското посолство в Париж с инструкция да се намерят чисти или ползвани бланки на МВнР на Франция, канцеларията на президента Де Гол и на радио „Свободна Европа“ с цел провеждане на активно мероприятие. Б.м., 4 ноември 1967 г.

154. Предложение относно провеждане на активно мероприятие за разобличаване на радио „Свободна Европа“. София, 22 ноември 1967 г.

Целта на мероприятияето е да покаже на френския президент, че радиостанцията и ЦРУ развиват подривна дейност срещу неговата политика. На отделно листче към документа има следната бележка: „Др. Солаков, настоящето е по план за радио „Свободна Европа“, като първо мероприятие” /п./ М. Спасов. Там е и отговорът на ген. А. Солаков: „Др. Спасов, стига такива мероприятия! Да измислят другарите нещо друго.”

155. Писмо до Негово превъзходителство президента на Франция, генерал Шарл де Гол. [София,] 22 ноември 1967 г.

156. Справка за изготвяне на доклад „Провежданата от противника идеологическа диверсия срещу НРБ и работата на органите на ДС за нейното разкриване и пресичане“. София, [По съдържанието на документа след октомври 1967 г.]

157. Рапорт за подготовката на документален филм с условно заглавие „Без коментар“, посветен на вражеската радиопропаганда против НРБ с акцент върху радио „Свободна Европа“. София, 8 май 1968 г.

158. Справка за клона на радио „Свободна Европа“ във Виена. София, 5 юни 1968 г.

159. Справка относно Виенското бюро на радио „Свободна Европа“ (допълнение). София, 24 юни 1968 г.

Отчита се фактът, че пощенските кутии на сградата, в която се помещава радиото, не се наблюдават от портиера и могат да бъдат използвани за различни мероприятия, включително поставяне на взривно устройство.

160. Паметна бележка за работата по радио „Свободна Европа“ и провежданите мероприятия. София, 2 август 1968 г.

Прави се извод, че работата е слаба. Информира се, че предстои да се изготви аналитична справка за изменниците на родината в радиото.

161. Докладна записка от майор Димитър Димитров, зам.-началник отдел IV-ти, управление I-во ДС. Относно: сценарий на филм за радио „Свободна Европа“. София, 22 февруари 1969 г.

162. Справка относно активните мероприятия по радио „Свободна Европа“. София, 7 март 1969 г.

Набелязани са мероприятията с цел следене на програмите и намаляване на слушателския интерес, задълбочаване на противоречията в средите на вражеската емиграция, което ще окаже косвен ефект върху радиото и др.

163. Пасаж от писмо №7. Б.м., 21 юли 1969 г.

Поставен е въпросът дали не може да се проведе активно мероприятие срещу радио „Свободна Европа“, като се подхвърли на арабската общественост, че клонът на радиото във Виена подслушва посолството на Саудитска Арабия (с което са разположени в една сграда) в полза на Израел. С приложена схема на сградата.

164. Справка с предвидени мероприятия за провеждане по линия на отдел VIII с цел намаляване на влиянието на предаванията на радио „Свободна Европа“ върху българските слушатели. София, 27 октомври 1969 г.

165. Докладна записка от началника на ПГУ до министъра на вътрешните работи, относно радио „Свобода“. София, 25 ноември 1969 г.

Съдържа констатацията, че радиостанцията не развива подривна дейност срещу НРБ и по нея не се работи.

166. Справка относно осъществяване на комплексна акция съвместно с братските разветки срещу радиостанция „Свободна Европа“. [София,] 14 април 1970 г.

167. План относно провеждане на мероприятия по „Операция 150“ в „Латерна“ – „Свободна Европа“ за срок от една година. София, 16 май 1970 г.

Набелязани са остри мероприятия (отвлечения и физическо ликвидиране) на лица, работещи в радиото.

168. Справка относно мероприятия срещу радио „Свободна Европа“. София, 25 юни 1970 г.

Включва мероприятия по дискредитирането на радиостанцията пред правителството на ГФР предвид предстоящата Олимпиада в Мюнхен и пред турското правителство с цел осуетяване на евентуално бъдещо преместване на радиото на турска територия.

169. Становище на отдел VIII при ПГУ относно публикуване на разобличителни материали и провеждане на интервюта с близки на изменници на родината, работещи в радио „Свободна Европа“. [София,] 1 октомври 1970 г.

170. Справка №1040 за оказване натиск върху правителството на ГФР за ограничаване или прекратяване на дейността на радио „Свободна Европа“ на територията на Западна Германия. Б.м., 17 декември 1970 г.

171. Справка относно радио „Свободна Европа“ като прикритие на американските разведателни служби. София, 1970 г.

172. Докладна записка относно някои сведения за прехвърляне на радиостанция „Свободна Европа“ в Гърция. [Атина, по съдържанието на документа след 21 март 1971 г.]

173. Докладна записка за въпроси, които трябва да бъдат обсъдени на срещата с полските другари на 20-25 април 1971 г. във Варшава. София, 16 април 1971 г.

174. Докладна записка относно проведени срещи с полските другари от 20 до 24 април 1971 г. във Варшава. София, 27 април 1971 г.

Според документа при проведените срещи с полския разузнавач капитан Анджей Чехович става ясно, че последният не разполага със сведения за обстановката и проблемите в българската секция на радио „Свободна Европа“. Предлага се капитан Чехович официално да посети България за една седмица и да даде пресконференция и интервюта за подривната дейност на радиостанцията.

175. План-схема за интервю с др. Анджей Чехович. [София, 1971 г. свързан е с предходния документ]

Съдържа предложение да се постави акцент, че служителите на радио „Свободна Европа“ са „душеловци“, които работят за ЦРУ.

176. Справка относно прослушани записи на предавания на радио „Свободна Европа“ на български език. Б.м., 16 декември 1971 г.

Посочени са групите, към които са ориентирани предаванията на радиостанцията.

177. Справка относно български граждани кореспондиращи с радио „Свободна Европа“. София, 14 февруари 1972 г.

Включва данни за задържаните през 1971 г. писма до радиостанцията с анализ на тяхното съдържание.

178. Справка относно подривната дейност на българската секция на радиостанция „Свободна Европа“ срещу НРБ. София, 5 септември 1972 г.

Съдържа тематичен анализ на предаванията за България.

179. Докладна записка до началника на отдел IV-ти на ПГУ относно инструкции от радио „Свободна Европа“ за изпращане на писма до пощенските кутии на радиостанцията и дейността на подслушвателния център на агенция „София-прес“. София, 24 април 1972 г.

180. Насоки в политиката на радио „Свободна Европа“ относно предаванията за Източна Европа. Б.м., 18 октомври 1972 г.

181. Докладна записка до началника на ПГУ за проведена среща с представители на отдел „Пропаганда“ към МВР относно подготовката на телевизионен филм за радио „Свободна Европа“. София, 15 януари 1973 г.

182. Информация относно доклад на комисията на М. Айзенхауер до президента Никсън за дейността и бъдещето на радиостанция „Свободна Европа“. Б.м., 23 юни 1973 г.

183. Изказване на сенатор Дж. Фулбрайт при обсъждането в Конгреса на САЩ на дейността на радиостанциите „Свободна Европа” и „Свобода”. Стенограма. Превод от английски ез. Б.м., 27 юли 1973 г.

184. Информация относно доклад за дейността и бъдещата насоченост на радиостанциите „Свободна Европа” и „Свобода”, изготвен от Комисията Айзенхауер. Б.м., 25 декември 1973 г.

Според доклада радиостанциите трябва да продължат своята дейност докато на Изток не разрешат свободната обмяна на идеи и информация. За в бъдеще те трябва да усъвършенстват формите и методите на работата си.

185. Справка относно отношението на САЩ към радио „Свободна Европа” и радио „Свобода”. Б.м., 6 февруари 1974 г.

186. Информация относно жилищна сграда в Мюнхен принадлежаща на радио „Свободна Европа” с приложена скица на сградата. [Враца,] 11 март 1974 г.

187. Информация №187 относно дейността на българския отдел на радио „Свободна Европа”. София, 26 юли 1974 г.

188. Справка относно подготовка за обединяване на радио „Свободна Европа” и радио „Свобода” и тяхната дейност. София, 20 май 1975 г.

189. Информация за първия етап от разискванията в Конгреса на САЩ относно радиостанцията „Свободна Европа” (РСЕ). Б.м., 10 юни 1975 г.

Посочено е, че Държавният департамент е изтъкнал необходимостта от запазването на радиостанция „Свобода”, но РСЕ не можело да бъде ликвидирана, защото антисъветската насоченост на информационната служба на САЩ за чужбина щяла да стане твърде явна.

190. Справка №104. За втората половина на 1976 г. чехословашките служби замислят международен съдебен процес срещу радиостанция „Свободна Европа”, за да се покаже на световната общественост, че тя е инструмент на „Студената война”. На руски ез. [Москва,] 29 януари 1976 г.

191. Писмо до чехословашките служби във връзка с предстояща пресконференция със западни кореспонденти на разузнавача Павел Минаржик. София, 29 януари 1976 г.

Планира се в отговор на въпрос от български кореспонденти Минаржик да представи Георги Марков като агент на ЦРУ. За Димитър Инкьов да спомене, че работил под псевдоним, за да не бъде свързан с пиесите с „прогресивна комунистическа насоченост”, които пишел преди бягството си от България.

192. Секретна грама до полските, чешките, унгарските и немските служби. София, 17 март 1976 г.

Отправена е молба „екстрено“ да бъдат изпратени материали по определени въпроси, свързани с работата на радио „Свободна Европа“, които ще бъдат използвани в планираното за 18 март телевизионно интервю на разузнавача Хрисан Христов.

193. Справка относно провежданите мероприятия за разобличаване на ЦРУ и „Латерна“. [София,] 27 април 1976 г.

Политическият и пропаганден ефект от работата на Хрисан Христов са оценени като положителни. Планират се мероприятия по подготовката на серия филми, разобличаващи дейността на вражеската емиграция и в частност на сътрудници на радио „Свободна Европа“.

194. Справка относно някои аспекти от чуждата радиопропаганда на български език с акцент върху дейността на радио „Свободна Европа“. [София,] 12 май 1976 г.

195. Справка за някои аспекти от дейността на Георги Марков. София, 7 юли 1976 г.

196. Информационно съобщение относно състоянието, дейността и насоки на работа на радио „Свободна Европа/ Свобода“. София, 14 декември 1976 г.

197. Справка за чуждите радиостанции с предавания на български език с акцент върху дейността на радио „Свободна Европа“. София, 20 август 1977 г.

198. Писмо от отдел „Пропаганда“-МВР до началника на ПГУ-ДС. София, 31 октомври 1977 г.

Съдържа информация за издаването на книгата „Разузнавачите разобличават“. Отправено е искане Хрисан Христов да разкаже подробности за престоя си във Виена, които не са поместени в книгата.

199. Информация относно намерения на вражеската емиграция в ГФР да организира антибългарски демонстрации. София, 10 април 1978 г.

По лични указания на Ценко Барев емиграцията в Мюнхен подготвя за 24 май 1978 г. демонстрация пред радио „Свободна Европа“ против „комунистическа България“ и ръководството на РСЕ, което излъчвало малко информация за борбата на българските емигранти срещу комунизма.

200. Информация относно намерения за създаване на радиостанция на българската вражеска емиграция, която да е алтернатива на радио „Свободна Европа“. София, 10 април 1978 г.

201. Справка относно методи за въздействие на подривната радиопропаганда на радио „Свободна Европа“. [София,] 31 октомври 1978 г.

202. Информация за проучвания за преместването на радиостанция „Свободна Европа“ на територията на Гърция. Б.м., 17 януари 1979 г.

203. Писмо от ЦИАС до началника на ПГУ-ДС относно написване на книга за дейността на радио „Свободна Европа“, съвместно с институти от братските социалистически страни. София, 31 май 1979 г.

204. Справка относно някои данни за дейността на радио „Свободна Европа/ Свобода“ през 1977 г. по доклада на Съвета за международни радиопредавания на САЩ. Б.м., 11 юни 1979 г.

205. Справка относно проведена анкета с граждани на НРБ и други социалистически страни за чуваемостта и програмата на радио „Свободна Европа“. [София,] 22 юни 1979 г.

206. Някои данни за личния състав и работата на българската секция в радио „Свободна Европа“. София, 18 юли 1979 г.

207. Информация относно режима в радио „Свободна Европа“ и състоянието на българската секция. [София,] 30 април 1979 г.

След убийството на Георги Марков мерките за сигурност са засилени и на всички служители са раздадени специални картончета със спешни номера за връзка, ако се почувстват застрашени от „отвлечане или други неприятности“.

208. Схема на българската секция към радио „Свободна Европа“. София, 1979 г.

Включва структурата и списък на служителите от българската секция.

209. Информация относно изследвания за ефективността на предаванията на радио „Свободна Европа“ за източноевропейските социалистически страни. София, 3 март 1980 г.

210. Информация №402 относно мероприятия на подривните центрове на САЩ за понататъшното усъвършенстване на диверсионната и радиопропагандна дейност на „Свободна Европа/ Свобода“ (РСЕ/ РС) против НРБ. София, 25 декември 1980 г.

Разработена е нова специална анкета за институтите „Интора“ и „Галъп“.

211. Информация относно експлозията до сградата на радио „Свободна Европа“ в Мюнхен. София, 10 март 1981 г.

По преценка на ДС експлозията е дело на ЦРУ, за да се убеди Конгресът на САЩ да отпусне нови средства за радиостанцията.

212. Писмо на посланик Джек Пери до Питър Бриджис, Държавен департамент на САЩ. Превод от английски ез. София, 30 март 1981 г.

Посланик Пери споделя, че има силна тенденция на преувеличаване от страна на „Свобод-

на Европа”, когато трябва да дава оценка на слушателската си аудитория и влиянието си в някои страни.

213. Справка относно българската секция на „Свободна Европа”. София, 4 юни 1981 г.

От справката става ясно, че секцията наброява 42 души. Въпреки немногочисления си състав развива значителна подривна дейност благодарение на информацията, с която разполага и на няколко добре подбрани сътрудници.

214. Информация относно насоките на подривната дейност на радио „Свободна Европа” срещу България. София, 2 август 1982 г.

Позовава се на съобщение на радиостанцията, че снабдяването на населението в България е подобро, но това е временна мярка, защото е направено за сметка на намаляване на инвестициите и спиране на вноса от Запад.

215. Информация относно някои нови моменти в дейността на радио „Свободна Европа”. София, 2 август 1982 г.

216. Информация относно РСЕ/ РС – основен идеологически подривен център на САЩ срещу СССР и другите социалистически страни. София, 7 юни 1984 г.

217. Справка относно ОАП „Латерна” – рег. №3011. София, 20 октомври 1985 г.

218. Справка относно използване на автоматичен телефон от българската секция на РСЕ – Мюнхен. София, 10 януари 1986 г.

ДС съвместно с ОТУ – МВР провеждат мероприятия за контролиране на телефонния пост.

219. Информация от зам.-началника на ПГУ – ДС до началника на СГУ – МВР, относно посещението на служителката от радиостанция „Свободна Европа” Иванка Миланова в България. София, 27 януари 1986 г.

220. Справка относно нови моменти в дейността на радио „Свободна Европа” срещу НРБ. София, 28 май 1986 г.

221. Справка относно извършена проверка по справка №2116/ 86 г. на КГБ на СССР по подривната дейност на РСЕ срещу НРБ. София, 19 септември 1986 г.

Съдържа информация за автоматичния телефонен пост на българската секция на РСЕ и обаждатите се слушатели от НРБ.

222. Чернова на изходяща шифрограма до резидентурата във Виена. София, [април] 1987 г.

Включва инструкции за оказване на психологически тормоз по телефона на служители от радио „Свободна Европа”.

223. Анотация на стилин и процедурен наръчник на РСЕ/РС за 1987 г. София, 9 ноември 1988 г.

224. Секретна шифрограма относно прекратяването от страна на СССР на заглушаването на чужди радиостанции. Виена, 2 декември 1988 г.

225. Секретна шифрограма. Виена, 15 декември 1988 г.

Съобщава се, че ЧССР подготвя решение за спиране на заглушаването на чужди радиостанции, включително и на РСЕ. При създаването се положение България остава единствената страна, заглушаваща радиопредавания.

226. Отчет относно извършената агентурно-оперативна работа по Центровете на идеологическата диверсия на противника през 1989 г. София, 14 ноември 1989 г.

Съдържа сведения за проведените мероприятия по най-активните служители на българската секция на радиостанция „Свободна Европа“.

227. Информация относно отражението на ноемврийските пленуми на ЦК на БКП върху обстановката в радио „Свободна Европа“. София, 12 декември 1989 г.

Констатира се, че събитията в България са заварили целия състав на българската секция неподготвен.

228. Информация относно радио „Свободна Европа“ и неговата българска секция. Б.м. [6 април 1990 г., датирано по друг документ от архивната единица]

Съдържа сведения за нагласите на американците за реорганизация на радиостанцията и нейната българска секция.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно

Екз. № 1

20
22

Из архивите на ДС

33

ДО ЗАМ.МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ДРУГАРЯ ГЕНЕРАЛ МАЙОР - АП.КОЛЧЕВ
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Контрола за качеството на заглушаване
враждебните радиопредавания.

Другарю Зам.министър,

При създаването на службата за заглушаване на враждебните радиопредавания, на нашата радиоконтраразузнавателна служба бе поставена задача да следи за качеството на заглушаването. В продължение на една година ние провеждахме такова наблюдение и изводите от него изпращахме на ръководството на Министерството на пощите телеграфите и телефоните.

В същото време Министерството на ПТТ организира своя контролна служба с по-голям щат и нашите справки започнаха да се изтъкват като ненуждни - дублиращи техните. Действително това беше така. В някои случаи техните справки дори бяха по-пълни, поради което контрола от наша страна бе прекратен.

На Прашкото съвещание по радиоконтраразузнавателната работа бе изтъкната и тази задача на радиоконтраразузнаването. В болшинството от службите се провежда такъв контрол от специално определен за целта пост. Освен контрола за качеството на заглушаване, поста търси нови - неизвестни предавания на съответния език, поддържа директна връзка с диспетчера на регулирания пункт и чрез него съдейства за по-пълното покриване на вражеските радиостанции.

Поради тая причина в проектощата за 1957 година на отделение I при отдел I на управление IV-ДС са предвидени 4 длъжности за организирането на такъв пост.

2. 28
23

Пред вид нецелесъобразността да се дублира работата с органите на Министерство на ПТТ.

П Р Е Д Л А Г А М:

Да се изясни с ръководството на Министерството на ПТТ организираната от тях контролна група в състояние ли е да отговори на всички нужди и необходимо ли ще бъде да се организира при нас още един контролен пост, с оглед да не се включват горните длъжности в нашия щат, ако това не се налага.

София, 7.VIII.1966

*Добавя се с др. Амант. -
нека още комисията да
както се установи къде и те ще
се извършват командата по работата
Средностанска ще се състои от 4 чифта
Г. Мисир.*

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ IV-ДС:
ПОЛКОВНИК

Г. Мисир

11.8.1956

Из архивите на ЦС

34

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРОПБГДСРСБНА

30
69

Строго секретно!

Донася Бравя
от м. август 1956г.

Американците притежават в Мюнхен две радиопредавателни станции: "Гласът на Свободна Европа" и "Гласът на Америка".

Първата е по-агресивна, защото е считана за частно предприятие, докато другата е по умерена. Зарев който сътрудничи в "Гласът на Америка" е поел писмен ангажимент да не се занимава с политика и да следва указанията на дирекцията. Информацията се дават без коментари. Зарев представя един път седмично икономическа хроника. Заплатата му е 1100 немски марки.

Нито една от двете станции не предава новини за Югославия. За да не се предизвика недоволството на Тито, югославска секция не е била създавана. Това отговаря на американската политика, която по същите съображения не дава достъп на югославските емигранти в организацията на поробените народи. През последно време, обаче в Мюнхен се говори, че към радио "Свободна Европа" ще бъде открита югославска секция. Това е в резултат на условията на югославската емиграция, проявени във Вашингтон, Лондон и Париж за промяна на поведението, тъй като Тито се отдалечава все повече и повече от западната политика. Подготвя се вече списъка на югославските журналисти, които ще бъдат предложени за сътрудници на радио "Свободна Европа" в Мюнхен

11.X.1956г.

София

Написано в 2 екз.

Екз. № 1 -

Екз. № 2 -

Изготвил: № 5820

Написал: № 2980

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА Строго секретно!

30
25

По данни с пощата от
Германия от м.ноември 1956г.

Към началото на м. октомври т.г. в радио "Гласът на Америка" са били викани българските изменници на родината за да дават адреси на членове на комунистическата партия в нашата страна, с оглед същите да бъдат ликвидирани при евентуално въоръжено въстание. По същото време подобна акция провеждали и полския и унгарски отдели при същото радио. Освен уточняване на адреси, тези отдели подготвяли планове за действия в случай на започване въоръжени въстания в Унгария и Полша.

На 25.X. т.г. изменника на родината Т.Жеков се е изказал, че в България за сега няма да станат събития, като тези в Унгария, но се подготвяло въстание от голям мащаб за към края на 1957 година. Причините за отлагане на въстанието, според Жеков, били следните: 1. Ръководството на партията все още било единно, но вървяло към разлагане, тъй като ^{като} противоречието между отделните ръководители на партията ежедневно се изостряли. 2. Нямало авторитетна личност, която да поведе народа. 3. За сега американците отказвали да отпуснат помощ за организиране на въстание. Обаче такава помощ щяла да бъде отпусната след изборите в САЩ и до края на 1957 г. в България щяло да бъде организирано въстание.

На 25.X.т.г. няколко унгарци, работещи в радио "Свободна Европа" и няколко американци заминали за Грац и в същия ден в 13.30 ч. установили връзки с някои от ръководителите на демонстрациите в Будапеща. В резултат на това на следния ден унгарските емигранти натоварени на няколко камиона, заедно с американци заминали от Западна Германия за Австрия с цел да бъдат прехвърлени в Унгария в помощ на въстанниците. Със себе си закарали и няколко камиона оръжие.

22.XII.1956 година

С о ф и я

№ 1 - Гласът на Америка

№ 2 - Свободна Европа

св. Европа

213

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Използуването на радиостанциите "Свободна Европа" и "Гласът на Америка" от организациите на българската вражеска емиграция.

Организациите на българската вражеска емиграция имат широк достъп до двете главни радиостанции на американците "Свободна Европа" и "Гласът на Америка", провеждащи системна клеветническа и подривна дейност срещу социалистическия лагер и НРБ в частност.

При всяка една от тези радиостанции функционира българска секция, съставена от измениници на родината, които изпълняват функции на ръководители на секция, коментатори по политически, стопански, военни и културни въпроси, говорители, обработващи на сведения за нашата страна и пр. Лицата от състава на българските секции работят по план на американците и строго се придържат в прокарваната от тях политическа линия при всяко радиопредаване - линия на компрометиране политиката на БАП и народното правителство, насаждане в слушателите колебливост и неверие в успеха на социализма, поставяне под съмнение здравината и устойчивостта на народнодемократическия строй, възвеличаване "демократичността", преимуществата и мощта на "свободния свят", всяване страх от тази мод и пр. - все с оглед на подработването на общественото мнение у нас против партията и народната власт, в полза на плановете и намеренията на ръководствата на вражеските емигрантски организации и групировки за възстановяване на капитализма в НРБ.

И в двете радиостанции особено внимание се обръща

на събирането и обработването на сведения за България. В това отношение организациите на вражеската емиграция оказват добра помощ както на "Свободна Европа", така и на "Гласът на Америка". В замяна на услугите, които правят на радиостанциите, тези организации получават възможността да разпространяват по радиовълните редица свои пропагандни материали. Известно е, че подкомитетите на БНК в различните капиталистически страни събират сведения за нашата страна чрез разпити на изменници и по други пътища и ги изпращат на радио "Свободна Европа".

Нямаме данни да е давано известно предимство на някои от организациите на българската вражеска емиграция при ползуването на горните радиостанции. И двете разпространяват всякакви новини, насочени против нашата страна, независимо от коя вражеска групировка произхожда авторът им.

Съставът на постоянния персонал на българската секция при радио "Свободна Европа" е радиороден /членове на БНК, монархисти и пр./, а този на "Гласът на Америка" е от среди, с близки до вестник "Македонска трибуна" и Иван Михайлов. Но по радио "Свободна Европа" много често изнасят беседи Вакрил Янев и Димитър Мацанкиев, привърженици на "БЗНС". По "Гласът на Америка" Кръстьо Зарев, член на БНК, дава веднаж седмично икономическа хроника. Бившият фашистки министър-председател Георги Кьосеиванов бил много близък с работещите в "Свободна Европа" и особено в "Гласът на Америка" български изменници и оказвал помощ на изменници на родината да постъпят на работа в радиото.

Речи на Гемето, Ценко Барев и други членове на БНК, които участвуват в така нареченото "Малко събрание на обединените народи"/"Събранието на поробените европейски народи"/, както отделни решения, резолюции, апели и др. на СПЕН биват разпространявани по "Свободна Европа" и "Гласът на Америка".

Особено "услужливи" по отношение на българската вражеска емиграция се оказаха хората на радио "Свободна Европа" по време и след контрареволуционния метех в Унгария. С част от отпуснатите от американците допълнителни средства на радио "Свободна Европа", хората на последното организираха в Гърция така наречената радиостанция "Христо Ботев" и я предоставиха на български изменници на родината за пропагандиране на "националния комунизъм" и подготовка на народа за евентуални събития, подобни

-3-

на унгарските. Предполага се, че и радиостанцията "Горянин", която се намира също в Гърция и разпространява подобни пропагандни материали, също се финансира от американците посредством "Свободна Европа".

По време на унгарските събития и понастоящем "Свободна Европа" и "Гласът на Америка" усилено пропагандират идеите за "национален комунизъм", като се стремят да я доведат до съзнанието на всички слоеве на нашия народ. За тази цел изменници на родината излизат по радиото с беседи по най-различни въпроси, служат си с различни пропагандни похвати /нашироко използват хуморо-сатиричните скици, пародите и пр/.

Така например, радио "Свободна Европа" напоследък нашироко коментира въпросите за държавния бюджет у нас, за конгресите на ЕЗНО и профсъюзите, за живота на младежите в казармите и пр. и пр. В хуморо-сатиричната рубрика "Мълчи, бе Мукане" радио "Свободна Европа" прокарва схваданията на изменниците на родината и отправя заплахи към конкретни личности у нас, че имената им или записани вече с дебели черни букви в черния списък и че видов ден приближавал. В беседите си и Димитър Мацанкиев лично си служи със съдите заплахи.

Но организациите на българската вражеска емиграция не използват американските радиостанции само за пропаганда. Те използват опита на техните ръководители за организиране на шпионско-диверсантска дейност в страните с народна демокрация. В началото на месец октомври 1956 . в радио "Гласът на Америка" /Западна Германия/ са били викани български изменници, за да дават сведения и адресите на членове на БКП в България, които следвало да бъдат избити при евентуално въстание, като това в Унгария.

24 април 1957 година

с о ф и я

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Американски радиопредава-
тели в Гърция.

По данни от непроверен източник и от лично наблюдение е известно, че в Гърция се намират три американски радиопредавателни станции, чрез които предават "Гласът на Америка" и "Свободна Европа".

На 15 км. източно от Атина по посока на село Маратон се намира село Пилини. На 200 метра преди да се влезе в селото се отклоняват два пътя - единият в ляво, другият в дясно. Пътят в дясно води за резиденцията на маршала при гръцкия кралски двор, а този в ляво води за американската радиопредавателна станция. Радиостанцията е на около 250-300 метра от отклонението.

Освен тази радиостанция, американците имали още две такива - едната в Солун, а другата била подвижна и се намирала на някакъв кораб, близо до остров Родос.

Трите радиостанции се използвали за пропагандни предавания за страните с народна демокрация.

Горните данни са ми съобщени от резиден-

тураба
9. VII 1957 година
С о ф и я

НАЧАЛНИК ГРУПА,

Лейтенант: *Т. Дуревел*

Радио-емисии на български език.

Освен официалните радио-станции на западно-европейските държави, като "Гласът на Америка", **БВС** - радио Лондон, радио Париж, радио Анкара, радио Рим, и радио Испания, които имат емисии на български език и чиято линия се диктува от съответните външни министерства, освен това съществуват радио "Свободна Европа" - "Гласът на свободните българи", "Радио Горянин" . Докато радио "Свободна Европа" официално прави своите предавания, радио Горянин е тайна предавателна станция, за която в емиграция циркулират само слухове.

2. Радио Париж

Емисията на Радио Париж е малка и в нея са заангажирани само 4 души. Ръководител на службата е МИЛКА ГЕНАЛИЕВА, а чиновници СВЕТЛИУ РАДЕВ, ВЪЛЧО ВАНГЕЛОВ и АНГЕЛ ПАНДЕВ. Като нередовен сътрудник по литературни, културни въпроси е г-жа ОВАЛИЕВА, съпруга на ЛЪБЧО ТОДОРОВ.

Радио Париж предава само преводи от М-во на пропагандата и то предимно само новини. Коментари са позволени само по културни, литературни въпроси, и то след предварително одобрение на цензурната служба на радио Париж.

3. Радио Лондон - ББС

Ръководител на българската емисия на радио Лондон е МАКИНТОШ, известен още от преди 9.IX.1944 год. През моя период на емигрантство в радио Лондон работиха ДИМИТЪР МАЦАНКИЕВ, ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА, брат и сестра ПЕНЧЕВИ, проф. ЛОЛАПЧИЕВ, МИШО ПЪДЕВ, ДЯНКО СОТИРОВ, ДАНЧО ПЕЕВ, МИНОВСКИ. Като извънреден сътрудник известно време работи ТОНЧО ТЕНЕВ, д-р РИЛСКИ - КИРОВ и ГЕОРГИ НОЕВ. На линията и политиката на радио Лондон е диктувано скриптно от английското външно м-во и в него коментаторите нямат абсолютно никаква възможност да проведат никакви свои разбирания, нито свои идеи. Единствената която се ползува с известни свободи в начина и подбора на казване предварително определените теми е г-жа ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА.

4. Радио Рим

До колкото ми е известно българската емисия се ръководи от журналиста Грациани, бил през време на войната и преди това в България, а в радиото работят ХРИСТО СТАТЕВ, ИКОНОМОВ и една наша сънародничка. Радио-емисията е много ограничена.

5. Радио Испания.

Освен, че има предавания на български език и че до известна степен е дадено възможност на двореца да прави чрез него своя политика, не ми е известно нищо повече. Относно персонала съм чувал, че имало само един българин, някакъв поп МИХАЙЛОВ и една шпикерка, за която се твърди, че била една от дъщерите на ДРАГАНОВ.

6. Радио "Свободна Европа"

Радио "Свободна Европа" и радио-служба на комитета "Свободна Европа" и имащи за централи Нюйорк и Мюнхен. До преди една година централата за българската емисия бе Нюйорк, но днес има тенденция цялата служба да бъде пренесена в Германия - Мюнхен. Радио "Свободна Европа" има следните служби :

Програмен отдел - състоящ се от редакторски, за подготвяне на коментарии и новинарски за предаване само на новини.

Информативен отдел - за събиране на новини и сведения, който е в постоянен контакт с американските информационни служби и прес-агентури и подготвя суровия материал за програмния отдел.

Подслушвачен отдел / мониторинг офис / в който се следят радиопредаванията на българските радиостанции, снемат на магнетофонна лента и в последствие преписвани.

Персонал - българи

Шеф на българската емисия на радио "Свободна Европа" бе до преди една година бе ДИМИТЪР МАЦАНКИЕВ, който едновременно и пишеше коментара по актуелни и общополитически въпроси. От този си пост той бе преместен в щаба за подготвяне линията и програмата общо за всички радио-емисии на радио "Свободна Европа", но и днес продължава да пише своите коментарии. Него го замести като шеф на службата МИЛЮ МИЛЕВ. Той днес е в Мюнхен и от разговор, който имах с него, с намерение да остане в Мюнхен понеже било решено цялата служба на българската емисия да бъде преместена в Европа. Негов помощник в Европа е СИЛЯНОВ ЕВГЕНИ.

В програмния отдел на Свободна Европа в Мюнхен работят следните лица:

Д-р МЕТОДИ ЗАХАРИЕВ - редактор на отдел "външно политически коментарии".

✓ ДИМИТЪР АНГЕЛОВ - редактор по стопански въпроси и автор на "Скечовете със Мокана" /разговори - малки пиески от хуморо-сатиричен характер/.

✓ ВАКРИЛ ЯНЕВ - редактор по селско-стопански въпроси.

ЕВДОКИМ ЕВДОКИМОВ - в новинарския отдел

Д-р ПАЧИЛОВ - новинарски отдел и завеждащ спорта

АСЕН МАНШИКОВ - редактор по литературни въпроси

КАЛОЯНОВ - новинарски отдел

ГЕОРГИ ПУДОВ - шпикер

Г-ца МУТАФОВА - машинописка и преводачка.

Строго-секретно!

143

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Из архивите

С П Р А В К А

ОТНОСНО: чуждите радиостанции, водещи пропаганда против Н.Р.България.

Против Народна Република България водят вражеска пропаганда чуждите радиостанции "Горянин", "Христо Ботев", "Свободна Европа", "Гласът на Америка". Освен това и радиостанциите "Рим", "Париж", "Ватикан" и "Лондон" в своите български емисии провеждат вражеска пропаганда против нашата страна.

Радиостанциите "Горянин" и "Христо Ботев" се намират в Гърция - Атина и излъчват своите емисии от един и същ радиопредавателен център, който се намира на около 20 км североизточно от центъра на Атина в района на квартал Кифисия, и на 500-600 метра в лево от шосето Ашина-квартал Кифисия - кралския дворец "Татуи". Радиоцентъра заема около 200-250 декара равна площ, заградена с телена мрежа, с 4 постройки архитектурно оформени като вили. Пред населението, живущо в квартал Кифисия радиоцентъра е законспириран като радарна станция на американците.

В радиостанциите "Горянин" и "Христо Ботев" работят американски граждани, служители в американската мисия в Гърция. Установен и са следните служители в американската мисия в Гърция, които подържат прека връзка с радиостанциите:

ФРЕД Л. БРИТЪН / Brittain Fred L. /

ДЖОН КОРЪЙ / Corey John /,

, ползва лека кола със знака "чужда мисия № 2104

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата :25.04.2014г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

2.- 144

ФИШЕР МАРГАРЕТ / Fisher Margaret /

ДЕ ГРОС САМУЕЛ / De Cross Samuel /

РАЛЕЙ ВЪЛИАМ / Riley William J. /

И петимата работят официално в Американската сухопътна секция за Гърция / United States Army Section/Greece /.

ГРАЦО О. / Gratz L.O. /,

Работи в отдел "храни и селско стопанство" при американската оперативна мисия в Гърция / Food & Agriculture Division, United States Navy Section/Greece / Ползва лека кола със знака "чужда мисия" № 1151.

КОНСТАНТИН ДОЛОМИТИС / Tsolomitit Lt. Constantine /

лейтенант, .Работи при американското военно-въздушно аташе в Гърция / Air Attache / Ползва лека кола със знака "чужда мисия" № 1311.

Кола с знака "чужда мисия" № 2021 преди започване на емисиите на радиостанциите "Торянин" и "Христо Ботев" тръгва от "Американски клуб" на ул.Ксениас до хотел "Сесил" квартал Киѳисия-Атина и след свършване на емисиите се завръща пак в клуба.

Работещите в радиостанциите "Торянин" и "Христо Ботев" се обслужват общо с около 36 леки коли, които имат знака "чужда мисия" и номера: 1014, 1024, 1102, 1105, 1116, 1125, 1126, 1142, 1144, 1151, 1158, 1159, 1160, 1165, 1166, 1180, 1183, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1212, 1315, 1425, 142, 1516, 1533, 1715, 2021, 2088, 2104, 2217, 2247, 2288, 2685.

Радиостанция "Торянин" води злостна пропаганда против Н.Р. България, насочена към разколебаване верата на народа по отношение политиката на Партията и Правителството. Разпространява измислици и клевети против партийни и държавни ръководители, против отделни мероприятия на народната власт, измислици за "проведена" вражеска дейност в нашата страна. Открито подстрекава остатъците от вражески елементи у нас към престъпна дейност срещу нашата страна.

Радиостанция "Христо Ботев" за разлика от "Торянин" пропагандира "националния комунизъм", излиза в "защита" на марксизма-ленинизма, който бил "нарушаван" от Партията и ЦК. Цели подготовка на събития у нас подобни на тези в Унгария през 1956 година.

Радиостанциите "Торянин" и "Христо Ботев" се финансират и ръководят от американското разузнаване в Гърция. За разлика от "Свободна Европа" и "Гласът на Америка" те не фигурират в официалните данни на Международната организация по радиоразпръскването.

Радиостанцията "Свободна Европа" се намира в град Мюнхен - ГФР - ул. Енглицен Гартен 1 и клонове на улиците Линеанталштрассе 2 и Мауелкирхштрассе 69. Същата е филиал на американския национален комитет "Свободна Европа", създаден през 1949 година по инициатива на видни политически, военни и финансови дейци на САЩ, участващи в сформирането през същата година на движението "Кръстоносен поход за свободата". Начело на инициативния комитет за създаване на тези две организации тогава е стоял сегашния президент на САЩ АЙЗЕНХАУЕР.

Радиостанцията "Свободна Европа" има свои клонове в Западен Берлин, Шарлотенбург, Хамбург, Нюрнберг, Франкфурт на Майн, Брун, а така също в Австрия, Франция, Швеция, Италия, Гърция и Турция, чрез които събира сведения за нашата и другите социалистически страни, някои от които използва за радиопредаванията. Сведенията събира чрез обработка на нашата преса, разпити на изменници на родината, разпити на временно пребиваващи в капиталистически страни наши граждани и по агентурен път.

Основната цел на радио "Свободна Европа" така както е определя американското списание "Нюзмик" е "да поддържа вярата на поробените от комунизма източноевропейски народи и да предизвиква масови въстания в тези страни, за което трябва най-напред да бъде компрометирана комунистическата власт". За провеждане на тази линия политическия съветник на радио "Свободна Европа" американския гражданин УИЛЯМ ГРИФИТ е изработил така наречената програма "ХИПНИТ ХАПАУ" /опровержение на нашата програма и окарикатуряване на режима/.

Радиостанцията "Свободна Европа" разпространява измислици и клевети против Н.Р. България, против партийни и държавни ръководители, против мероприятия на Партията и Правителството /напр. обединяване на ТКЗС, мероприятията по изпълнение на петилетката в съкратени срокове и др./, с цел да все недоверие всред нашия народ по отношение политиката на Партията и Правителството. Пропагандира "националния комунизъм". През 1957 година отпочна подготовката за предизвикване въстания в нашата страна. Попълнен бил българския отдел с нови хора, чиято задача била да организират и подготвят изпращането на диверсанти в Н.Р. България. Центъра на подготовката бил в Виена. Предвиждало се българските

шлепове пътуващи до Виена да се използват като канал за пренасяне на оръжие. Подготвяла се група артисти от Западна Европа, която да посети Н.Р. България, като в нейния състав бъдат включени американски разузнавачи с задача да влезат във връзка с вражески елементи у нас и ги използват по време на проектираното въстание. Указано се че българската емиграция не е подготвена за една такава акция и американците възприели идеята за създаване на временно българско представителство, което да обедини всички групировки на българската вражеска емиграция и отпочне сериозна работа за подготовка на един такъв метех. За изпълнение на тази задача бил натоварен бившия царски полковник КОСТОВ.

Радиостанцията "Свободна Европа" се финансира и ръководи от американците. Ръководител на българската секция е Милю Иванов Миле - американски гражданин. Радиостанцията се представя като частно предприятие, работеща по принципа на "независимост и надпартийност" и "защитаваща интересите на целия свободен свет". Средствата за същата се набират от движението "Кръстоносен поход за свободата".

Клоновете на радиостанцията "Свободна Европа" също така се ръководят и финансират от американците. Така активно действащия против нашата страна клон на "Свободна Европа" в Атина-Гърция се ръководи от американския гражданин Мичел Уилсон / Wilson Michael /

Радиостанцията "Гласът на Америка" е официален орган на Държавния департамент на САЩ, като преко и непосредствено се ръководи от отдела по печата. Намира се в Мюнхен в американското консулство на ул. Людвигщрасе на ъгъла с Таненщрасе и Галерищрасе. В същата сграда се помеща американска разузнавателна служба, администрацията на консулството и на III и IV етажи - радиостанцията "Гласът на Америка". Ръководител на последната е ФРАНКИН - бивш ръководител на РУАС / американска радиослужба в Западен Берлин / . Ръководител на българския отдел е Боян Планински - американски гражданин, живущ на ул. Кьонинщрасе 32 - Мюнхен.

Основната цел на радиостанцията "Гласът на Америка" според Теодор Страйбер - директор на американска поверителна служба е "да прави достойние на народите добрата воля на американското правителство за международно разбирателство". Радиостанцията провежда зловеща пропаганда против Н.Р. България в духа на радиостанцията "Свободна Европа". Материалите които ползва получава от "Свободна Европа", а това също

5.-

147

също от свои източници, главно от разпити на изменници на родината.

София, 14 август 1950 г.

Изпълнител: Шийкав

Строго секретно!

15

Управление I-ДС
Отдел III-ти

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

Получено на 8.X.1959 год.
от "Лазаров".

Забелязва се голямо раздвижване на американците в Зап.Германия. Всеки интелегент от страните от Източна Европа намира лесно работа като преводач или преподавател по езика в американските институти. Ние познаваме много примери на журналисти, които си намерили работа от този род при американците намиращи се в Зап.Германия.

Превел: /п/ Л. Табакова
5. XI.1959 г.
С о ф и я

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

166

Строго секретно!Екз. № 1

ИНФОРМАЦИЯ № 230

Относно организиране в Лондон на координационно бюро на радио "Свободна Европа".

С цел да се осъществи по-тясно сътрудничество между радиостанцията "Свободна Европа", политическите организации на вражеската емиграция и пропагандните органи на страните-членки на НАТО в Лондон било създадено т.н. "особено бюро", начело на което стоял американският генерал в оставка М.ДЕЛГАДО член на изпълнителния комитет на радио "Свободна Европа" в Ню Йорк. Бюро то щяло да има непосредствен контакт с филиалите на радио "Свободна Европа" в Мюнхен, Лисабон и Анкара. М.ДЕЛГАДО поддържал официален контакт с политическите организации на вражеската емиграция чрез комитетите на тези организации, влизащи в т.н. "Събрание на поробените европейски народи" (СПЕН) и с органите за пропаганда на страните-членки на НАТО чрез т.н. "Консултативен съвет за Западна Европа", в състава на който влизали различни политически дейци от Англия, Турция, Белгия, Италия, Франция и Португалия.

Освен това ДЕЛГАДО имал пълномощия да се консултира с всяка политическа организация на вражеската емиграция, даже и тази организация да не членува в СПЕН, както и с всякакви политически дейци на реакционната емиграция.

По съветите на представител на румънската вражеска емиграция ръководеното от ДЕЛГАДО бюро се било съгласило да бъдат организирани "подполни" радиостанции, които да

167

-2-

провеждат диверсионна дейност против страните от социалистическия лагер. С цел да заблуждава възможните слушатели в тези страни програмата на тези радиостанции щяла да има лъжлив "прогресивен" характер, като предаванията щели да бъдат предназначени за партийни и държавни работници.

Посредством умела пропаганда и трудно подлежащи на проверка факти, както и чрез коментари и съобщения, създаващи завист и интриги, тези радиопредавания щели да имат за цел да предизвикват раздори и да отслабват управляващите партии и държавен строй в социалистическите страни.

По мнение на ИОН РАПИУ - румънски изменник на родината такава радиостанция за работа срещу Румъния било най-добре да бъде построена в Турция. На РАПИУ била вече възложена задача да вербова служители за тази радиостанция и да състави проект за програмата на предаванията. РАПИУ щял да подбере добре подготвени лица, познаващи маркс-ленинското учение, способни да го коментират и да се обръщат към слушателите с "езика на комунистите". С тази цел РАПИУ направил обиколка из Европа и изградил връзки с много емигранти във Франция, Западна Германия и Италия.

10.8. 1960 година
С о ф и я

Изпълнител Грозин
ИТ-640

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I-ДС
Генерал-майор Точе

| от румънски се
друзари |

Из архивите на ДС

51

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно

Екз. 2

180

ДО НАЧАЛНИКА НА П Г У - ДС

Т у к

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От полковник Димо Станков, началник отдел VIII-ПГУ

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

В рамките на обмяна на опит с братските органи на ДС в борбата им срещу идеологическата диверсия на противника по наше искане унгарските другари ни изпратиха изработен с тяхно съдействие филм. Филмът е бил изработен и показан пред унгарските телевизителни с възпитателна цел насочена главно към младежта. На 16 октомври т.г. филмът беше проектиран пред група работници от отдел VIII, които имат отношение към тези въпроси на нашата работа. От показването на екрана се вижда, че основната идея на унгарските другари е била да се покаже на младежта, че слушането на радио "Свободна Европа" и други вражески радиостанции в крайна сметка довежда личността до предателство срещу родината, става играчка в ръцете на американския империализъм, който ги изпраща на заклане във Виетнам и другаде, където се водят унищожителни антинародни войни. Очевидно в основни линии с филма се постига набелязаната цел въпреки, че той би могъл да бъде още по-силен и още по-убедително да разобличава действията на врага в тази област.

Считам, че у нас също би могъл да бъде изработен филм с подобна тематика. За тази цел би било целесъобразно наличния унгарски филм да бъде предаден за запознаване на другарите от отдела "За профилактика с пропагандните средства"

182

2

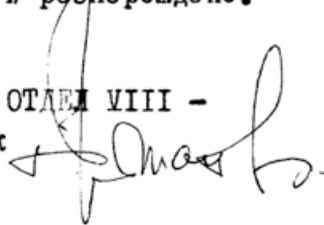
който да поеме инициативата и с помощта на ПГУ, управление VI-ДС, Българска кинематография и Телевизията да бъде изработен подходящ филм с възпитателна цел по отношение на нашата общественост и по-специално по отношение на нашата младеж.

Филмът е озвучен на унгарски език и може да бъде прослушан и прегледан само с помощта на преводач.

Настоящето за сведение и разпореждане.

20.7.1970 г.
София

НАЧАЛНИК ОТАП VIII -
ПОЛКОВНИК

Отп. в 2 екз.
Изпълнител:
VIII-79-15220
HX/20.X.1970 г.

За издържането на ежедневния бюлетин съставен от материали съдържащи се в емисиите на вражески радиостанции предаващи на български език, се наложи изграждането на прехващателен приемен център към редакция "Анализ, проучване и информация" в Агенция "София-прес".

За надеждното функциониране на същия са необходими специални изисквания към мястото в което той е разположен. Като такъв, по преценка на компетентните служби е посочено село Рударци, окръг Пернишки.

Придържайки се към дадените препоръки Агенция "София-прес" организира свой приемен център на посоченото място.

Центъра функционира от 18.III.1970 година. Настанен е в три стаи от почивната станция на миньорите в с. Рударци, която е част от почивния комплекс на Минно управление град Перник.

Приемният център разполага със следната апаратура:

КМПУ-2 броя в което са вградени приемници Р-250 М. С цел по-удобно експлоатиране на същите, по един от стойка (корния) е изнесен със захранващ кабел, с цел оборудване на второ работно място.

Единият брой КМПУ е безвъзмездно претстъпен от МВР (след бракуване). Другият брой КМПУ, собственост на АПН, по договорни отношения (взаимнообмен) се ползува от Агенция "София-прес".

Тези две устройства (с 4 приемника) се използват за прехващане на емисиите в целия късовълнов диапазон.

За средновълновия обхват (СВ) се използват концертни приемници "Естония-4" - 2 броя. Същите приемници са неудобни за операторска работа, поради незадоволителни технически характеристики и специфична конструкция (радиограмофон със звукова

колона).

В процеса на работа за записване на емисиите се използват магнетофони "Грундиг" - ZK-120 (полски лиценз) - 5 броя.

За дешифриране и прослушване на материалите се използват магнетофони от същия тип - 3 броя, снабдени със слушалки.

При излизането на бюлетина редакция "Анализ, проучване и информация" практикува следната организация:

Материалите прехванати в приемния център, се дешифрират от машинописките и дежурния редактор на място. След което същите се вземат от редактора и на другия в 7.30 часа се отнасят в редакцията, където след допълнителна коректорска работа се отпечатват от машинописките на восъчни листа и се размножават на циклостил. След **окончателното** му обработване и набиране се разнася по абонати.

При съществуващата организация автомобилния транспорт се организира по следния начин:

В 12 часа и 30 минути за село Рударци заминават дежурните оператори за денонощието.

В 17.00 часа заминават машинописките с дежурния редактор.

В 23.00 часа идва кола, която закарва по домовете дежурния редактор и машинописките.

В 7.00 часа на другия ден, кола взема от с. Рударци дежурните оператори, заедно с прехванатите материали от 23.00 часа до сутринта.

Гореизложената практика дава възможност да се правят следните пропуски и недостатъци.

1. Дешифрираните материали до 23.00 часа се взимат от дежурния редактор, който ги дообработва в къщи и съхранява до

другия ден (7.30 ч.).

2. Материалите прехванати от 23.00 часа на единия ден до 7.00 часа на другия ден се дешифрират в редакцията, след пристигането на свършилите дежурството си оператори (след 8.00 часа).

Прекъсването на работата в 23.00 часа на предния ден и започването и в 7.30 часа на другия ден от редактора и машинописките обуславя късното излизане на бюлетина.

3. При упоменатия график на транспорта не се използва постоянен шофьор, а различни, дори таксиметрови коли. Таксиметрови коли са използвани и за разнасянето на бюлетина по абонатите.

4. Сегашната практиката на работа не позволява обръщането на внимание и използването на всички прехванати материали и подлагането им на анализ. По-специално за всички обширни теоретични материали отнасящи се до целия социалистически лагер, СИВ, Варшавския договор и отделни социалистически страни. (непряко за България).

5. Съхранението на секретните материали (бюлетин и др. за архив) е доста слабо и възможността за достъп до тях на външни лица е почти реална.

Радиотехническото оборудване на приемния център не е достатъчно за посрещане на нуждите:

1. Приемниците не са достатъчни за цялостна картина на чуваемост на дадена станция по всички диапазони на които тя предава.

2. С разполагаемите радиоприемници е невъзможно приемането на всички емисии във върховите часове (времето в което има най-много предавания).

3. В средновълновия обхват липсата на служебни приемници

(професионални) се отразява на качеството на приемане.

4. Техническото състояние на приемниците, с които разполага приемния център, е лошо, поради амортизиране на същите.

5. Липсата на всякаква ремонтна база и резервни части не позволява навременен и качествен ремонт и правилна поддръжка. Същото се отнася и за магнетофоните.

Използването на магнетофони "Грундиг" полски лиценз, от машинописките за дешифриране не е целесъобразно, поради следните причини:

1. За управлението на магнетофона-въпроизвеждане, спиране връщане обратно за повторно прослушване на думи, изречения и пасажки по време на дешифрирането отнема около 50-60 процента от вниманието на машинописката, поради нецелесъобразното в случая използване на магнетофон, а не диктофон.

2. Командите на магнетофона изискват манипулиране с ръка, което от своя страна води до отвличане вниманието на машинописката от пишещата машина, допускането на грешки и намаляване производителността на труда.

Спешно е необходимо внедряването и използването на подходящи диктофони командващи се дистанционно с крак, което ще отстрани гореизброените недостатъци. Към пишещите машини е необходимо монтиране на перфориращи или импулсни устройства, които включени в радио или т.т. канал ще позволят получаването на материала в редакцията още по време на дешифрирането му или непосредствено веднага след проверката от редактора.

Дежурният редактор няма възможност и не се практикува да слуша емисиите по време на тяхното изличване и затова няма цялостна, пълна представа, за излъчените емисии след дежурството

си. Такава представа той добива само от дешифрираните материали и паспорта на емисията (листовката).

Липсата на антени в приемния център взема значителен дял от процента на емисиите, които не могат да се приемат или чуваемостта им е значително влошена.

Мястото в което е разположен приемния център (почивна станция) не позволява разгъването на антенно поле.

Не е изключено по време на работа почиващите в станцията да разберат същността на работата. Още повече, че през зимния сезон сградата се използва и като хотел.

Поради това, че собствениците на сградата, в която в момента се намира приемния център са определили срок за ползуване на помещенията от Агенция "София-прес". Същата е закупила в района на с. Рударци място за постройка на собствена сграда за приемен център.

Има вероятност същата сграда да се ползува за почивна станция и творческа работа от служители на агенцията - две взаимноизключващи се цели.

Избирането на гореспоменатото място по отношение на чуваемост и радиосянка е под въпрос.

Към приемната апаратура дадена от АПН има два телекса с необходимата допълнителна апаратура даваща неизползуваната възможност чрез радио или т.т. връзка да се ускори и механизира подаването на необходимите материали веднага след дешифрирането им в редакцията за навременно реагиране и връзка.

За подsigуряването и оборудването на такава връзка не се работи въобще.

Имайки предвид гореспоменатите недостатъци в работата и

242

- 6 -

организацията на бюлетина, техниците към приемния център разработиха идейно-перспективен проект за материалотехническо и организационно развитие на главна редакция "Анализ, проучване и информация", който е приложен.

Изданията на ДС

59

15044 29 II 73 ¹⁰

УТВЪРЖДАВАМ,
Н-К ПЪРВО ГЛАВНОУПРАВЛЕНИЕ - ДС
ГЕН. МАЙОР: *Слав*
София, 26.06. 1973 г.

Строго секретно !

Екз. 1

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СПИСКЪ

на обектите за проникване по линия на идеологическата диверсия и разпределението им по страни и отдели.

+ САШ

1.	Комитет "СВОБОДНА ЕВРОПА" - Ню Йорк	отдел VII
2.	Ю С И А - ие - Вашингтон	" IV
3.	Институт за международно образование - Ню Йорк	" VII
4.	Фондация "ФОРН" - Ню Йорк	" VII
5.	<u>АУРЕКС - XIV</u>	<u>VII</u> - отдел е извършен масажинг подпис. С. Попов 27. VII. 73 г.

+ ГФР

A	1.	Радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" - Мюнхен	" IV
K	2.	Радио "ДОЙЧЕ ВЕЛД" - Кьолн	" IV
A	3.	Дружество за Югоизточна Европа - Мюнхен	" IV
	4.	Федерален комитет за източноевропейски и международни проучвания в Кьолн	" III
	5.	Фондация ФРИДРИХ ЕБЕРТ - Бон	" III
	6.	Център за исторически изследвания - Мюнхен	" XIV
	7.	Фондация "АЛЕКСАНДЪР ФОН ХУМБОЛД" - Бон	" VII
	8.	Дружество "ПЕТЪР БЕРОН" - Мюнхен	" IV
4	9.	Радио "СВОБОДА" - Мюнхен	" IV
	10.	Институт "ГЪОТЕ" - Мюнхен	" V
	11.	Институт за изучаване на Източна Европа /американски/ - <u>Мюнхен</u>	" V

III отдел е сминал масажинг из 11. IX. 73 г.
Д. Димитров - *Dimf*

= 2 =

АНГЛИЯ

Централни задания с пощата от 11.09.1973г. [Signature]

- 1. Радио "Б Б С" отдел VII
- X (2) Британски съвет " IV
- 3. Източноевропейски център - Лондон - *Титум КН* " VII
- (4) Институт за славянски и източноевропейски изследвания - Лондон " XIV
- X (5) Колеж "Св.АНТОНИО" - Оксфорд " IV

ИТАЛИЯ

Централни задания с пощата от 29.VII.73г. [Signature]

- 1. Ватикана - институти, конгрегации и др. занимаващи се с идеологическа дейност насочена срещу НР България - Рим " III
- (2) Фондация ДЖОВАНИ АНЕЛИ - Торино " III
- (3) Асоциация за приятелство с народите от Изтока - Рим " IV
- (4) Институт БЕНИ - Милано " VII
Школа Енрико Мабей

АВСТРИЯ

Централни задания с пощата от 29.VII.73г. [Signature]

- (1) Институт за проучване на общественото мнение "ИНТОРА" - Виена " IV
- (2) Институт за емпирични социологически проучвания - Виена " XIII
- (3) Бюро "СВОБОДНА ЕВРОПА" - Виена " IV
- (4) Ю С И А - Виена " IV
- 5. Югоизточен европейски институт - Виена " III
- X (6) Дунавски европейски институт - Виена " III

ФРАНЦИЯ

Централни задания с пощата от 21.8.1973г. [Signature]

- (1) Бюро "СВОБОДНА ЕВРОПА" " IV

Из архивите на ДС

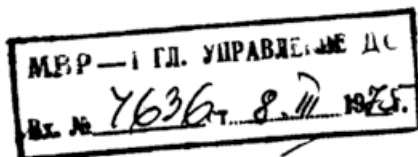
= 3 =

- ② Организация "ПАРИЖКА КУЛТУРА" отдел IV
- ③ Българска дъновистка секта - Париж " IV
- + ШВЕЙЦАРИЯ *Швейцария & Берн и Цюрих и др. 26. IX. 1973.*
1. ФЕРЕС - католическа федерация за социално-религиозни изследвания - гр. Фрибург - Швейцария - "Содриети" " III
2. Източен институт - Фрибург - "Изотиа" " III
- ③ Морално превъоръжаване - Женева - "Етицизи" " III
- + ГЪРЦИЯ *по 14.9.73. куратори - не са дадени - Атина*
1. Институт за балкански проучвания - Солун " II
2. "Гласът на Америка" - Кавала " II
3. ЮСИА - Атина " II
- ④ Служба за психологическа война към разузнавателните органи - Атина " IV
- + ТУРЦИЯ *по 17 IX 73. Штрайст заданията*
- ① У-ние на психологическа война - Анкара *хит. Звонков* " IV
2. Асоциация за подпомагане родопските турци - Истанбул *[Пазни]* " I
3. Институт за турска култура - Анкара *[Фронтон]* " I
4. Институт за изучаване Югоизточна Европа - гр. Одрин *[оси]* " I

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ-ДС
МАЙОР: Полковник

СЪГЛАСЕН,
ЗАМ.Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
ПОЛКОВНИК: Полковник

София, 25. VII, 1973 год.

Лично Строго секретно!
Екз. № 1

172

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

ОТНОСНО: Разпределението на най-важните обекти за проникване и разработка по линия на вражеската емиграция и идеологическата диверсия

На 25.II.1975 г. съответните зам. началници на ПГУ, ВГУ и у-ние VI -ДС разгледаха въпроса за по-нататъшното усъвършенствуване на взаимодействието между трите поделения по линия на вражеската емиграция и идеологическата диверсия.

Определиха се най-важните обекти за проникване и разработване, като по разработките се формираха и основните цели за воденето им. С оглед по-пълното концентриране на усилията по обектите и разработките се дадоха две категории: на особено важните - първа категория, а на останалите втора категория. Едновременно с това се уточни кое поделение за кои обекти и разработки ще отговаря основно и с кое от останалите поделения ще взаимодейства в работата по тях.

I. ОБЕКТИ ЗА ПРОНИКВАНЕ

- ① БНК - I категория, ПГУ съвместно с у-ние VI ДС
- ② БНФ - I категория, ПГУ съвместно с у-ние VI ДС
3. Емигрантските лагери - Цирндорф, Оберузел, Трайскирхен Патришо, Латина и Капуа - I категория, ВГУ съвместно с ПГУ-ДС
4. СВРК - "В.Левски" - I категория, отговаря ВГУ съвместно с ПГУ-ДС
- ⑤ Българска лига за правата на човека - Хага - I категория, отговаря ПГУ съвместно с ВГУ и у-ние VI ДС.

6. АИРЕКС - Ню Йорк - II категория, отговаря VI у-ние ДС
съвместно с ПГУ-ДС
7. ЮСИА - Вашингтон и клон в Виена - I категория, отговаря ПГУ съвместно с Управление VI ДС и ВГУ-ДС.
8. Федерален комитет за източноевропейски и международни проучвания - Кьолн, I категория, отговаря ПГУ съвместно с управление VI ДС.
9. Радио "Свободна Европа" - Мюнхен, I категория, отговаря ПГУ съвместно с Управление VI ДС.
10. Радио "Дойче Веле" - Кьолн, II категория, отговаря ПГУ съвместно с у-ние VI ДС.
11. Институт "Гьоте" - Мюнхен, II категория, отговаря у-ние VI ДС съвместно с ПГУ-ДС.
12. Дружество за югоизточна Европа - Мюнхен, I категория, отговаря у-ние VI ДС, съвместно с ПГУ-ДС.
13. Радио "Би-Би-Си" - Лондон, II категория, отговаря ПГУ-ДС съвместно с у-ние VI ДС.
14. Център "Великобритания - Източна Европа" - Лондон, II категория, отговаря VI у-ние ДС съвместно с ПГУ-ДС и ВГУ-ДС.
15. Британски съвет - Лондон, II категория, отговаря VI у-ние ДС съвместно с ПГУ-ДС и ВГУ-ДС.
16. Ватикана - I категория, отговаря у-ние VI ДС съвместно с ПГУ-ДС.
17. Институт за проучване на общественото мнение - /ИНТОРА/ - Виена, I категория, отговаря ПГУ-ДС съвместно с у-ние VI ДС.
18. Организация Парижка култура - Париж, II категория, отговаря ПГУ-ДС съвместно с у-ние VI ДС.
19. Институт за балкански проучвания - Солун, I категория отговаря ПГУ-ДС, съвместно с у-ние VI ДС.
20. Институт за турска култура - Анкара, II категория, отговаря ПГУ-ДС, съвместно с у-ние VI ДС.
21. Асоциация за подпомагане на родопските турци - Истанбул, I категория, отговаря ПГУ-ДС съвместно с у-ние VI ДС.

22) Институт за югоизточна Европа - Одрин, II категория, отговаря ПГУ-ДС съвместно с у-ние VI ДС.

23. Световен съвет на църквите - Хелзинки, I категория, отговаря у-ние VI съвместно с ПГУ-ДС.

24. Славянска религиозна мисия - Швеция, I категория, отговаря у-ние VI ДС, съвместно с ПГУ-ДС.

II. РАЗРАБОТКИ НА ЛИЦА

1) "БАРОН" - ЦЕНКО ВЕЛИЧКОВ БАРЕВ - активен ИР, редактор на списание "БЪДЕЩЕ", I категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС по съвместен план с у-ние VI ДС, с цел компроментиране и обезвреждане посредством задълбочаване противоречията му с БНК.

2. "ОСА" - МИЛКА НИКОЛОВА ГЕНАДИЕВА - член на управителния съвет на БНК, I категория. Разработката да се води в у-ние VI ДС, с цел компрометиране и изолиране от БНК, по съвместен план с ПГУ-ДС.

3) "КРЪСТАНОВ" - ДИМИТЪР СТОИЛОВ КРЪСТЕВ, член на УС на БНК, I категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС, с цел дискредитиране и неутрализиране, по съвместен план с у-ние VI ДС и ВГУ-ДС.

4. "МЕЧКА" - СТРАТИЯ СКЕРИЕВ СИДЕРОВ, член на УС на БНК и представител на БНК в Турция, I категория. Разработката да се води от у-ние VI ДС, по съвместен план с ВГУ и ПГУ-ДС с цел неутрализиране и евентуално осъществяване на О.м.

5) "ЗУЗИ" - АНАСТАСИЯ ГЕОРГИЕВА ДИМИТРОВА, член на УС на БНК, дъщеря на Гемето, II категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС с цел компрометиране на обекта, по съвместен план с у-ние VI ДС.

6) "ГЪСТАПОВЕЦ" - ИВАН ДИМИТРОВ ДОЧЕВ, председател на БНФ и зам. председател на Антиболшевишкия блок на народите, I категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС, с цел дискредитиране на обекта пред неговите съмишленици и изолирането му от Антиболшевишкия блок, по съвместен план с у-ние VI ДС.

8. "ДЕЛВА" - АНДРЕЙ ИЛИЕВ ГЪРНЕВСКИ, председател на Българската лига за защита правата на човека. Издава бюлетин, I категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС, със съдействието на у-ние VI ДС и ВГУ-ДС, с цел компрометиране и неутрализиране на обекта.

9. "АГРОНОМА" - ГЕОРГИ ГРИГОРОВ ХАДЖИЕВ, активен ИР, анархист. II категория. Разработката да се води в у-ние VI ДС със съдействието на ПГУ-ДС, с цел неутрализиране на обекта.

10. "ТРОИЧО" - СТЕФАН КАФАДАРОВ, активен ИР в Австрия. II категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС, със съдействието на ВГУ и у-ние VI ДС, с цел обезвредяването му чрез евентуално осъществяване на О.М.

✓ 11. "РЕНЕГАТ" - ПЕТЪР ИЛИЕВ СЕМЪРДЖИЕВ, активен ИР по линия на идеологическата диверсия, I категория. Разработката да се води от ПГУ-ДС, по съвместен план с у-ние VI ДС с цел разобличаване, компрометиране и изучаване обстановката за провеждане на О.М.

12. "ЖУРНАЛИСТ" - СТЕФАН ИВАНОВ ТАБАКОВ, член на УС на БНК, председател на БСДП /в изгнание/, редактор на в-к "СВОБОДЕН НАРОД", работи в лагера "Трайскирхен". I категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС, по съвместен план с у-ние VI ДС, с цел компрометиране и изучаване условията за провеждане на О.м. по отношение на обекта.

13. "СКИТНИК" - ГЕОРГИ ИВАНОВ МАРКОВ, активен ИР по линия на идеологическата диверсия, работи в ББС. I категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС, по съвместен план с у-ние VI ДС, с цел компрометиране и неутрализиране.

14. "БУХАЛ" - ДИМИТЪР ЯНАКИЕВ ИНКЪОВ, активен ИР по линия на идеологическата диверсия, работи в радио "СВОБОДНА ЕВРОПА". II категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС по съвместен план с у-ние VI ДС, с цел неутрализиране и изучаване обстановката за осъществяване на О.м.

(15) "ХИВНА" - РУМЕН БОЖИДАРОВ ТРАЙЧЕВ, активен ИР по идеологическата диверсия, ползва се с особено доверие на американците. I категория. Разработката да се води от ПГУ-ДС със съдействието на у-ние VI ДС, с цел изучаване обстановката за провеждане на О.М.

(16) "ТАРЗАН" - АСЕН ИВАНОВ ЛАНДИКОВ, активен ИР по идеологическата диверсия, зам. шеф на българската секция при радио "СВОБОДНА ЕВРОПА". I категория. Разработката да се води в ПГУ по съвместен план с у-ние VI ДС с цел дискредитиране и неутрализиране.

(17) "ПАПАГАЛ" - МЕТОДИ ТРАЙКОВ ЗАХАРИЕВ, шеф на българската секция при радио "СВОБОДНА ЕВРОПА". II категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС по съвместен план с у-ние VI ДС с цел изучаване и неутрализиране на обекта.

(18) "ДИШИ" - ДИМИТЪР КРАВАРЕВ ПЕТКОВ, председател на БНК. I категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС по съвместен план с у-ние VI ДС с цел компроментиране и изолиране.

(19) "ГАШЕН" - ДУШАН ПЪРВАНОВ ПЕТРОВ, активен ИР по идеологическата диверсия, работи в радио "СВОБОДНА ЕВРОПА". II категория. Разработката да се води в ПГУ със съдействието на у-ние VI ДС с цел компроментиране и неутрализиране на обекта.

20. "ПЛЪХ" - АСЕН ЙОРДАНОВ ИГНАТОВ, ИР в Белгия, философ. II категория. Разработката да се води в у-ние VI ДС със съдействието на ПГУ-ДС, с цел изучаване на обекта с оглед евентуалното му оперативно използване.

(21) "ЛИБЕРТО" - БЛАГО ИВАНОВ СЛАВЕНОВ, активен ИР в Италия. I категория. Разработката да се води в ПГУ-ДС със съдействието на у-ние VI ДС с цел обезвреждането му.

- 6 -

177

22. ДОП "БЕЗУМЦИ" - II категория. Делото да се води от ВГУ-ДС със съдействието на ПГУ-ДС с цел обезвреждането на обектите.

23. "ПРЕДАТЕЛ" - ДОНА ЦОНЧЕВ ДОНЧЕВ, активен ИР в Австрия. I категория. Разработката да се води във ВГУ-ДС със съдействието на ПГУ, с цел обезвреждането на обекта.

24. "ТЕРОРИСТ" - ЕМИЛ ВЛАДИМИРОВ ИЛИЕВ, активен ИР в Швеция. I категория. Разработката да се води във ВГУ-ДС със съдействието на ПГУ с цел обезвреждането на обекта.

25. "КЛЕВЕТНИЦИ" - ЛАДИН И ХАРАМАН ПОПОВИ, активни ИР. II категория. Разработката да се води в у-ние VI ДС със съдействието на ПГУ с цел неутрализирането на обектите.

26. "ХИЩНИК" - МИТКО МАТВЕВ ДИМИТРОВ, активен ИР в Австрия. II категория. Разработката да се води в у-ние VI ДС със съдействие на ПГУ с цел неутрализирането на обекта.

27. "АНАРХИСТА" - ГЕОРГИ К. ГЕОРГИЕВ, активен ИР във Франция. Разработката да се води в у-ние VI ДС със съдействието на ПГУ-ДС с цел неутрализирането на обекта.

След обсъждането и уточняването на горните обекти и разработки беше решено предвидените съвместни планове по разработката на лицата да се съставят до края на м. март, а на обектите за проникване до 15 април 1975 г.

Реши се също така, периодично ръководители от трите подразделения да се срещат за обмяна на информация по извършеното и набелязване допълнителни мероприятия. Инициативата за тези срещи се предоставя на подразделението, отговарящо за съответния обект или разработка.

София, 6.II.1975 г.

Отп. в 3 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - у-ние VI-ДС

№ 3 - ПГУ-ДС

Изп:04-17472

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз. № 2

Handwritten signature and scribbles

СПРАВКА

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
В. № 2878 от 5.12.1975

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТЪ РАБОТИ
СТАРИ
В. № 5336 от 17.4.75

Handwritten marks: П, КСМ

ОТНОСНО: оперативната обстановка по някои от линиите на VI управление ДС и борбата срещу идеологическата диверсия на противника.

М-во на външните работи
Управление Д
В. № 3074 от 17.7.1975 г.

ЗА НИКОИ АСПЕКТИ ОТ ПОДРИВНАТА ДЕЙНОСТ НА

САЩ ПРОТИВ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

/ бележки от най-новите анализи на КГБ/

Новата международна обстановка създава определени трудности в подривната дейност на западните страни и главно на САЩ, стеснява техните възможности да предприемат открити враждебни действия по линия на официалните правителствени и държавни органи.

Затога те търсят по-внимателни и завоалирани форми, които да не пренятствуват на контактите им със социалистическите страни.

САЩ и техните съюзници се стремят да търсят решение на своите цели за отслабване единството на социалистическото съдружество и да подриват устоите на социализма в отделните му звена в условията на разширяване политическите, икономическите, научно-технически и културни връзки със социалистическите страни, чрез въвличането им в широка мрежа от тесни отношения и индивидуален подход.

- 2 -

Държавният департамент на САЩ счита, че внасянето на разкол между СССР и другите социалистически страни е най-важната задача и от тази позиция строят своите планове и действия на разширяване връзките си с братските страни. Задължил е своите посланици да представят свои предложения по този въпрос

В областта на икономиката - да използват икономическите връзки за влияние върху тяхната вътрешно-политическа система и външни отношения, да направят социалистическите страни зависими от САЩ, за стимулиране в социалистическите страни на тенденции към "широка либерализация във вътрешния живот".

Широко използване на търговско-икономическите, научно-технически, културни и други връзки за идеологическо проникване в света на социализма. Към провеждането на идеологическа диверсия се привличат все по-широк кръг правителствени и особено "неправителствени" учреждения и организации, като осъществяват "разделение на труда" между тях, извършват подготовка за настъпателни действия в крупни мащаби и подривна дейност непосредствено на територията на социалистическите страни.

Основни средства за идеологическо въздействие си остават средствата за масова информация - радиото и телевизията преди всичко - преразгледани са програмите на "Гласът на Америка", увеличено е времето на предаванията за социалистически страни, отделени са допълнителни средства за нуждите на ЮСИА.

Администрацията на САЩ е взела допълнителни мерки за дейността на "неправителствените" радиостанции "Свобода" и "Свободна Европа". В държавния департамент на САЩ бил разработен план за активизиране на тяхната дейност, създаден е "Съвет по въпросите на международните радиопредавания".

Рязко разграничение в характера на официалните и "неофициална" пропаганда. "Свобода" и "Свободна Европа" про-

пагандират получените по различни канали от социалистическите страни "местни материали".

По-широко място се отделя в работата на официалните представителства и други учреждения на САЩ и съюзниците, които биват укрепвани кадрово със специалисти, познаващи съответната социалистическа страна и езика, на които се препоръчва установяването на контакти на лична основа с наши граждани. Подчертава се необходимостта от установяване на лични, приятелски контакти със служители от външнотърговски и икономически организации чрез лични услуги, подаръци и други подобни, чрез изложби, приеми и др.

Наблюдава се нарастване числото на кадровите разузнавачи в щата на западните представителства, особено в съседните на социалистическите страни държави, в частност Италия, Австрия.

Специалните служби са основни организатори и изпълнители на подривни акции срещу социалистическите страни. Стремят се да действуват гъвкаво и внимателно, тъй като техните провали увреждат на достигнатия прогрес в отношенията със социалистическите страни по държавна линия. Залагат главно на използване легалните възможности. Нараства придобиването на информация на доверителна основа по пътя на питания, анкети, използване в агентурната работа възможностите на трети страни.

Ръководителите на разузнавателните служби на САЩ считат, че сега "преките професионални контакти с учени са най-достъпните, безопасни и богати източници на информация, най-важен метод за проникване в социалистическите страни".

За подривна работа широко се привличат емигрантски националистически, ционистки, религиозни и др. десни и ултра-леви организации, предприемат се опити да обединят и координират усилията на всички антикомунистически организации,

- 4 -

да разпространят сред тях най-ефективните методи и форми на работа, в частност ционистите и борбата за "права на съветските евреи", провеждат се антисъветски кампании в западните страни.

Преки опити за стимулиране дейността на враждебните елементи вътре в социалистическите страни, да ги сплоти идейно и организационно, на тази основа да създаде организирано подполие.

Анτισоциалистическите елементи се ориентират към съчетаване на легалните /"на ръба на закона"/ и нелегални форми на борба, широко използване в нея на националистически и религиозни чувства в населението, различни ревизионистични и социалдемократически концепции, координиране на действията им с външни сили.

Ръководните кръгове на спецслужбите на САЩ и на страните на НАТО са обезпокоени от задълбочаващото се сътрудничество и координация на братските органи в борбата против западните подривни центрове и идеологическата диверсия.

НЯКОИ МОМЕНТИ ОТ ХАРАКТЕРА НА РАДИОПРОПА- ГАНДАТА, ВОДЕНА ОТ ПРОТИВНИКА СРЕЩУ НРБ

Вражеската радиопропаганда е един от основните канали за провеждане на идеологическа диверсия срещу нашата страна. Редовни емисии на български език имат 15 радиостанции - "Свободна Европа", "Дойче Веле", "Би-Би-Си", "Гласът на Америка", "Рим", "Ватикана", "Гласът на Турция", "Атина", "Монте Карло", "Лисабон", "Тирана", "Скопие", "Ниш" и "Белград". Новост представляват предаванията на радио "Пекин които започнаха от 23.IV.1974 г. Денонощно тези радиостанции излъчват над 40 часа предавания на български език, които

обхващат статии, коментари, беседи, обзори, интервюта, фейлетони, репортажи, новини, спортни и други вести.

В Провежданата вражеска радиопропаганда срещу НРБ се забелязват две линии. Едната от тях е характерна за дейността на официалните радиостанции на империалистическите държави, а другата - за подривната дейност на т.н. "неправителствени" радиостанции.

Официалните радиостанции като органи на пропагандните и идеологически центрове на противника провеждат линия на засилване на идеологическата диверсия чрез използване на по-фини и завоалирани методи, като съществено намали грубите клевети и нападки. Успоредно с това вземат мерки за разширяване и укрепване на своя апарат, за разработване на нови концепции на антикомунистическата идеология. Във връзка с това значително нарастна търсенето на информация за нашата страна, като се отдава предпочитание на сведения, съдържащи научни и статистически данни, социологически оценки и политически характеристики на отделните страни от живота на обществото.

Ръководителите на информационната агенция на САЩ /ЮСИА/ преустроиха разписанието на предаванията на радиостанция "Гласът на Америка" по такъв начин, че да обхванат по-широка аудитория от слушатели, като преместиха акцента на пропагандата върху американския начин на живот.

Външното "смекчаване" на вражеската радиопропаганда от страна на официалните радиостанции на империалистическите държави беше компенсирано с активизирането на подривната дейност на т.н. "неправителствени" радиостанции. Те широко използват в своите предавания директни нападки срещу нашия обществен строй, срещу БКП и Съветския съюз, излизат от прикритието на "доброжелателната критика" и все по-често си служат с груби фалшификации и дезинформация.

- 6 -

От подобни позиции построяват предаванията си и радиостанциите "Пекин" и "Тирана". В тях особено ярко се откроява характерното на настоящия етап все по-пълно съвпадане на възгледите на крайно "левите" и крайно десните. Чегга по принцип няма разлика между западния и китайския антисъветизъм.

Очертават се няколко основни направления на вражеската радиопропаганда. Преди всичко тя е насочена към дискредитиране на социално-икономическата политика на нашата партия. Антикомунистическата радиопропаганда, особено на радио "Свободна Европа", свързана с икономическата политика на НРБ, се характеризира с извънредно голямо огрубяване, с преминаване на позициите на открита противодържавна агитация и пропаганда.

Голямо внимание вражеските радиостанции отделят и на атаки срещу идеологическата дейност на партията. Все по-често се натрапва твърдението, че в идеологическия и политическия живот на НРБ е настъпило отклонение от курса, приет от Априлския пленум на ЦК на партията през 1956 г. Тази тенденция ярко се откроява в материалите, посветени на подготовката и провеждането на Националната партийна конференция и Февруарския пленум на ЦК на БКП.

Радиостанция "Свободна Европа" организира и нова рубрика "Контакт", в която води активна антикомунистическа пропаганда, като използва полицейския провокатор изменникът Петър Семерджиев. От името на "оклеветения", "невинно пострадалия", "истинския комунист", той хули БКП като "коалиция от безкруполни авантюристи". Изопачава същността и значението на Лайпцигския процес за комунистическото движение в света стреми се да очерни образа и дейността на великия син на България - Георги Димитров и на Коминтерна. Радиостанциите

"Дойче Веле" и "Би-Би-Си" активно използват в тази насока изменника на родината Георги Марков. В беседите си той обхваща широк кръг въпроси в областта на идеологията, културата и изкуството, които разглежда от злостни антикомунистически позиции.

Една от основните теми на вражеската радиопропаганда е антисъветизмът. Освен политическото и идеологическо оклеветяване на съветската действителност активно се атакува дружбата и всестранното сътрудничество между НРБ и СССР, които се представят за съглашение между "два тоталитарни режима". Твърдят, че подбудите на нашите партийно и държавно ръководство за вярност до смърт към Съветския съюз били породени от страха, че "без Москва те не биха могли да задържат властта у нас". Приятелското благоразположение на СССР към България характеризират като породено от користни подбуди - "да ограбва българската икономика".

Голямо внимание се отделя и на раздухването на национализма. Особено активна в това отношение е радиостанция "Гласът на Турция". С предаванията си в рубриките "Днешна Турция", "Преглед на турския печат", "Албум на Турция" и др. тя раздухва националистически настроения, най-вече сред младежите от турски произход у нас.

Засили се и антибългарската пропаганда на националистическа основа от страна на радио "Скопие" и "Белград". Централно място в нея заема раздухването на т.н. "Македонски въпрос".

Провеждането на идеологическата диверсия със средствата на радиопропагандата все повече се разнообразява с нови форми и методи за въздействие. Превръща се в първостепенно оръжие за дискредитиране на социалистическата теория и практика.

Увеличават се случаите на бягства на военнослужещи от БНА и Строителни войски. Бегълците се насочват главно през българо-югославската граница.

През същия период, главно по линия на частните пътувания, 1075 лица се обявиха за невъзвръщеници /1971 година - 295, 1972 - 263, 1973 - 332, 1974 - 185/, от тях 30% с висше образование - инженери, лекари и други специалисти.

Органите на МВР вземат необходимите мерки за намаляване и предотвратяване на тези престъпления. Издадена е нова заповед, създава се по-добра организация и взаимодействие в работата на поделенията, подобрява се агентурната работа, осигурява се по-добра охрана на българо-югославската граница от Гранични войски.

На специално изучаване поставяме въпроса за дпусканите невъзвръщеници на лекари, инженери и др. специалисти с висше и средно специално образование и ще вземем наши и предложим мерки от други институти и организации за максимално ограничаване бягствата зад граница по този канал.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ VI ДС

Генерал-майор:

Отп. в 2 екз.

- 1 - др. Шопов
- 2 - др. В.Георгиев
- "Секретариат МВР"

5.IV.1975 година

С о ф и я

С П Р А В К А

Относно: Характеристика на радиостанциите, които излъчват емисии с антибългарски характер

Редовни емисии на български език, насочени против НР България, имат радиостанциите: "Свободна Европа", "Би-Би-Си", "Дойче веле", "Гласът на Америка", "Рим", "Анкара", "Атина", "Монте Карло", "Лисабон", "Ватикана", "Скопие", "Белград", "Ниш", "Тирана" и "Пекин". Общата продължителност на тези емисии е между 22 и 23 часа в денонощие. Всеки месец те излъчват по около 1700 до 2000 различни информации и по над 160 предавания с естрадна, забавна, шлагерна, джазова, оперна и народна музика. В значителна част от информацията проличава стремежът да се представят в неблагоприятна светлина икономическият, политическият, идеологическият и културният живот в нашата страна и в останалите страни от социалистическата общност, а в друга също не малка част от тях направо се изопачава политиката на социалистическите страни или се клевети живота на народните маси в тях. Същевременно музикалните предавания имат постоянни рубрики със заинтригуващи заглавия и системно се излъчват.

Все по-активна в последно време става маоистката радио-пропаганда против НРБ.

Радио "Пекин" излъчва в денонощие 14 емисии на руски език, които се чуват и на наша територия. Освен това на целите на маоизма служи и радио "Тирана". Някои от антибългарските емисии на радио

"Пекин" на руски или преведени на български език се препредават чрез него. Успоредно с тях, от средата на април 1974 г. бяха въведени и емисии на български език. Радио "Пекин" излъчва три пъти седмично такива емисии по две предавания по половин час.

Радиостанция "Свободна Европа"

Функционира от 1950 г. под непосредственото ръководство на "Комитет Свободна Европа" и като негов орган. До преди две години радиостанцията неофициално се финансираше от ЦРУ, а след това бе включена в държавния бюджет на САЩ. Централата ѝ е в Мюнхен - ГФР. Разполага с 32 предавателя, подслушвателен център за около 50 социалистически радиостанции и "кореспондентски бира" и пунктове в Стокхолм, Бон, Лондон, Париж, Виена, Рим, Атина, Солун и Истанбул.

Радиостанция "Свободна Европа" поддържа статут на "частна" организация, което облекчава антикомунистическата ѝ дейност, като я освобождава от задължението да спазва общоприетите традиционни дипломатически и международно-правни отношения между капиталистическите и социалистическите страни.

Радиостанцията работи по определена пропагандна програма за дискредитиране на БКП и нейната ръководна роля в изграждането на развито социалистическо общество. На тази тема са подчинени редица постоянни рубрики ("Коментар на деня", "Паралели на социалистическата действителност", "България през седмицата"), предаванията за важни годишнини и други общонародни празници, за Февруарския пленум, Националната партийна конференция и за други политически и културни събития у нас.

Постоянна цел на радиостанция "Свободна Европа" е да се всее недоверие в правилността на политиката на БКП, в способността ѝ като ръководна сила. Все по-често проличават нотки на подстрекател

ство към различни форми на социален и политически протест (стачки, демонстрации, неизпълнение на производствените планове, саботиране на разпоредбите на партийното и държавно ръководство) и др.

В областта на икономическия живот радиостанцията поднася "фактически материал" в подкрепа на тезата си за "нерационалност", "неефективност" на действащата икономическа система на НРБ. През последните месеци тази тема заема едно от централните места в нейните емисии. Коментират се в негативна светлина проблемите около ръководството на стопанския фронт, разпределението на националния доход, организацията на труда, формите на собственост и пр. Демонстрира се загриженост от "незадоволителното състояние на жизненото равнище на народа", изтъкват се икономическите постижения на западните развити страни, предлагат се рецепти за повишаване "икономическата стабилност" на нашето стопанство, призовават ръководителите на икономическия механизъм да търсят нови пътища, да поверят икономиката на "специалисти" и да я отнемат от "партийците".

Тази господстваща антибългарска насоченост на емисиите се провежда постоянно и по-най-различни поводи.

Като се позовава на статия във в. "Земеделско знаме" и "Отечествен фронт", р. "Свободна Европа" злоупотребява с проблема за недостига на хотели в градовете и курортните селища у нас. С помощта на статистически сравнения с 1944, 1956 и 1970 година за броя на леглата в хотелите на София, както и с хотелите в някои развити капиталистически страни, радиостанцията се опитва да докаже липсата на грижи и внимание у нас към обикновения гражданин.

С голям идеологически заряд против нашата страна се отличават материалите от новата рубрика "Контакт". "Есето" на Г.Марков, излъчено от радиостанцията по случай 31-та годишнина на социалистическата революция в България на 7 септември 1975 г. под тази рубрика изопачава промените, станали в бита и духовния живот на българските

граждани. Неговият автор говори за "фатални промени в българския национален характер". Той изброява "настъпилите деформации" в съзнанието на гражданина. Това били: страх – действащ "от всички посоки, страх от всички и за всичко; лъжа – "тя е официален метод на партията и властта"; кражби – "един народ, пословичен в миналото с честността си, след 31 години успешен социализъм е създавал огромен брой крадци"; отрицателен прираст – "един народ, който е преживял жестоки исторически изпитания, но неостъпно и непреклонно е размножавал корените си, сега се е отказал от своето бъдеще"; липса на национално самочувствие – "онези обикновени чисти български граждани, които съзнават, че са вън от света"; посредственост – "един мъничък и дребнобуржоазен свят, изграден върху посредствени, примитивни отношения", "липса на инициативи, липса на творчески рискове, на конфликтни движения"; краят на идеалите – "равнодушно примирение, феодални порядки с дълбока корупция, с безличие на управлението".

Подобна по звучение, с необуздани антикомунистически нападки е и статията на Г.Марков, която разглежда събитията в Чехословакия през 1968 г. Във формата на спомени авторът се опитва уж да пресъздаде атмосферата в нашата столица през лятото на 1968 г. С помощта на "невинни" подхвърляния, като "министърът на вътрешните работи ми каза...", "главният редактор на един от вестниците, тихо ми разказа...", "полковник от ДС ми обясни...", "на всички ни се струваше..." и пр., той се стреми да създаде изхъзия за достоверност и да спечели доверието на слушателите. В "спомените си" авторът вмъква оценката, че 1967 г. била "една от най-демократичните години у нас" и българската интелигенция "по това време имаше самочувствие и курж".

Своите чувства, своя манталитет и идеологически позиции Марков приписва на цялата ни творческа интелигенция. С особено вдъхновение рисува "пражката пролет": "В паметта ми ще остане усещането

на магическата атмосфера, за радостна възбуда, за разпалено брожение на духовете, за всеобщо вдъхновение, което никога преди не бях срещал..." "Не зная друга страна, която с такова възхитително единство е преживявала радостното си предчувствие на своето ново приобщаване към света".

С необузdana злоба Марков противопоставя на "пращката пролет" "съветската зима". "Най-голямото зло на комунистическата партия от ленинско-сталински тип е, че тя е противопоставена на човека, че тя се отнася към обективното, богато, природно красивото или грозно същество, наречено човек, като към враг. Тази партия не приема човека такъв, какъвто е, а се опитва да го промени и нагоди според изискванията на мъртви схеми".

Целият материал е наситен с емоционално-психологически словосъчетания от рода на "привилегировано паразитство", "злодейско министерство на вътрешните работи", "съветски феодализъм", "мъртви години" и пр.

Една друга беседа на Г.Марков е посветена на книгата "Младостта на Багряна" от българските писатели Блага Димитрова и Йордан Василев. От позициите на антикомунизма авторът дава много ласкава оценка на книгата, като изтъква редица съмнителни нравствени и естетически стойности, характеризиращи "духа на истинската България". На подхода на писателите е противопоставен класово-партийният подход, който раждал "чувство за фалшивост". Като набляга на почитта на Багряна към редактора ѝ на "Златорог" – Владимир Василев, Марков го препоръчва като "един от онези големи българи, които станаха жертва на мъничките умове и сърца на непризнателното поколение". Оценката на позициите на авторите на книгата е, че те "смело коригират грешката на собственото си време".

Във връзка с промените, направени в редакционната колегия на сп. "Септември" в края на април миналата година, р. "Свободна

Европа" направи подробен анализ на произведението на Г.Божинов "Гора зелена, вода студена", като му даде много положителна оценка на "произведение с огромна художествено-въздействена сила". Коментаторът на антисъветското произведение сочи приликата му с "Архипелагът ГУЛаг" на Солженицин и го използва като повод за обрисване на "култовската атмосфера" в литературния и културния живот у нас, която била създавала у творците и редакциите постоянно безпокойство и страх да не се отклонят от партийната линия.

Много типичен за похватите на действие на "Свободна Европа" е антисъветският коментар на Б.Босилков от 12 август, по повод статия на академик В.Топенчаров в наш вестник. На топлите чувства към братския съветски народ, изразени в статията, Босилков противопоставя чудовищни клевети и най-необуздани измислици, взети от арсенала на Солженицин, когото той нарича "един от най-големите руски писатели през всички времена". В друга седмична беседа същият коментатор разглежда подробно две новоизлезли на Запад книги, в които М.Шолохов се обвинява в литературна кражба. Той съобщава подробни сведения за "истинския" автор на книгата "Тихият Дон". Подобни обвинения се срещат и в предаванията на "Би Би Си" и "Гласът на Америка" по случай осемдесетгодишнината от рождението на Шолохов.

От месец август 1975 г. пак в рубриката "Контакт", "Свободна Европа" отново започна да излъчва серия от беседи на изменника П.Семерджиев^{1/} под заглавие "Критични бележки върху историята на БКП". Смисълът на тези, както и на предишните беседи, е да се фалшифицират и изопачат дейността и борбите на българските комунисти през периода от създаването на БКП до 1944 г. От позицията на открития антикомунизъм Семерджиев клевети БКП като я обвинява в злоупотреба

^{1/} Петър Семерджиев-изменник на родината. До 1948 г. е партиен работник. След процеса, свързан с Тр.Койтов, той е арестуван и осъден на 15 години затвор. Реабилитиран е през 1957 г., но партийното му членство не е възстановено поради доказани връзки с полицията. През 1973 по време на пътуване до Испания се обявява за невъзвращенец и се установява в Израел. От началото на 1974 г. започна активно да сътрудничи на радиостанция "Свободна Европа" и на белоимигрантските издания "Посев" и "Руская мисль". Неговите писания се характеризират с неудържим и груб антикомунизъм от позициите на "невинно пострадад по времето на култа"

8

потреба с историческото знание и фалшифициране на исторически данни "като организиран подход да се подтиска националното самосъзнание на българския народ". БКП в светлината, в която я рисува Семерджиев, е малобройна, без политическо значение партия, която през цялото си съществуване е играла "реакционна роля" във вътрешнополитическия живот на страната и изцяло е била подчинена на "болшевишката външна политика". Като примери за "реакционната" роля на партията, Семерджиев сочи Септемврийското въстание и кървавите последици от неговото потушаване, както и "безсмислените жертви", дадени в антифашистката борба, когато Партията е влязла в "неразумно единоборство" с властта. Партизанското движение се обезличава от него като движение. То не било довело до масова съпротива в страната и, следователно, не можело да предизвика политическа криза. В една от беседите се отделя основно място на "фракционната дейност на Г.Димитров и В.Коларов", дейност, която Семерджиев пряко свързва с обвинения по отношение на съветското правителство за масово унищожение на български партийни кадри, намиращи се в емиграция в Съветския съюз през 1934 г.

Изобщо беседите изобилствуват с провокации и открити обвинения срещу БКП като цяло и към отделни нейни ръководни функционери. Особено фрапантно по своята наглост е описанието на провала в ЦК на БКП през 1942 г. Семерджиев обвинява членовете на ЦК Антон Иванов и Цвятко Радойнов в предателство, като се позовава на някакъв "скрит" архив на ЦК. Антон Иванов "сам по собствено желание бил направил разкрития за цялата дейност на ЦК и издал нелегалната квартира на Трайчо Костов. А Цв. Радойнов бил изведен на очна ставка по други следствия, "за да сломят с неговите признания отричането на други комунисти ^{от} участие в партийна дейност".

Като отрича изцяло направеното от "партийните историци" за осветляването на борбите на Партията и българските комунисти, Семерджиев препоръчва на българските слушатели "обективното изложение"

на нашата история от чужди автори: книгата на Йосиф Родшилд "Комунистическата партия в България" (1959 г.); книгата на проф. Н. Оренд "Българският комунизъм" (1971 г.) и "Революционното управление - аграризъм и комунизъм в България" (1973 г.), а така също и спомените на проф. К. Кацаров "Шестдесет години живяна история", издадена на български език в Швейцария.

През 1975 г. р. "Свободна Европа" излъчи и серия от беседи на буржоазния философ Х. Маркузе за "съвременните проблеми на марксизма", както и серия от беседи върху книгата "За един реализъм без брегове" на Роже Гароди, когато радиостанцията представи като "френски марксистически теоретик".

В материалите, посветени на външнополитическите и външноикономическите отношения на НРБ, все повече се насочва вниманието на слушателите към "неравностойните" отношения със Съветския съюз и предимствата, които биха донесли на НРБ по-тесните икономически отношения със Запада (особено в материалите около Националната партийна конференция и гостуването на министъра на търговията на САЩ в НРБ/.

Антисъветските политически и идеологически тенденции са основен и главен белег на цялата програма на радиостанцията. Съветският съюз се осмива, правят се опити той да бъде дискредитиран, омаловажава се ролята на КПСС в световното комунистическо движение, опороцават се всички икономически, политически и културни отношения, които свързват СССР с нашата и други страни.

Твърде активна по традиция е "Свободна Европа" в пропагандирането на "западния начин на живот". Рекламата на капитализма се свързва с уверения за "богати възможности за пълна изява на личността". Радиостанцията широко популяризира новоиздигнатия лозунг за "свободно движение на хора, информация и идеи" в определена антикомунистическа интерпретация. Препоръчват се още концепцията на "експерименталния плурализъм", т.е. свободният избор на експериментиране

на идеи, теориите на "социалдемократизма" и "анархо-либерализма" на някои югославски ревизионисти.

Чрез масирано и натрапчиво въздействие радиостанцията се стреми да внуши на младежта отчуждение от ценностите на социалистическата система и да я противопостави на "старото поколение", като изтъква мисията ѝ на "естествен носител на перспектива в едно скова-но от остарели догми общество".

В материалите, предназначени за въздействие върху нашата художествено-творческа и научно-техническа интелигенция, се акцентира главно върху проблеми от марално и художествено-естетическо естество, като се спекулира със "свободата на личността", "свободата на творческата изява" и пр.

Радиостанция "Свободна Европа" разчита на реакционно настроените елементи в страната, като подхранва политическите им реставраторски илюзии и ги използва за разпространение на вичове, слухове, клевети и за преки нападки по адрес на партийното и държавното ръководство. Тя има добре изградена тактическа система за манипулиране с информацията. Разпределя програмата си по часове съобразно със свободното време на гражданите. Много от предаванията ѝ са съсредоточени в постоянни рубрики с постоянни часове на излъчване. Най-сериозните си идеологически предавания излъчва във вечерните емисии и ги повтаря сутрин. Поднася информацията в богато жанрово разнообразие, най-често в съпровод с музика.

За осигуряване на по-висока ефективност разчита на следните по-главни прийоми: мнима обективност, оперативност, настъпателност, многообхватност, използване метода на изпреварващата информация, психологически трикове, подбор на факти и манипулиране с тях, диференциран подход към аудиторията и др.

Дейността на радиостанцията я характеризира като важно звено в системата на идеологическата подривна дейност на противника. Тя се разпростира във всички области на общественно-политическия жи-

М

вот у нас и открито се стреми към въздействие върху гражданите за събуждане на социален протест и конфронтация на трудещите се със системата на социалистическото социално управление.

Радиостанция "Дойче веле"

"Дойче веле" е държавна радиостанция на ГФР, създадена през 1952 г. Разполага с 22 преподавателя и повече от 250 сътрудници. На български език предава три емисии в денонощие с общо продължение 1 час и 30 минути. Главен редактор на българската редакция е изменникът Михаил Антонов (бивш журналист от БТА). Радиостанцията работи с малко на брой, но добре подготвени сътрудници - българи.

В съдържанието на предаванията на радиостанция "Дойче веле" едновременно се очертават две линии: пропаганда, в която се отстоява официалната позиция на ГФР по външнополитически и други въпроси, и открит антикомунистическа пропаганда. Системно се засягат главно външнополитически, икономически и идеологически проблеми.

Във външнополитическата пропаганда на радиостанцията се откроява главно апологетиката на капитализма. Разведряването на международния климат се приписва като заслуга изключително на западните държави. Всички външнополитически материали са пронизани от открит антисъветизъм. Стремешт е да се представи СССР като агресивна и деспотична държава. За тази цел системно се използват произведенията на Солженицин и други "дисиденти".

Като тема България намира ограничено място в емисиите на български език на тази радиостанция. През последните години се акцентира главно върху "нестабилното ѝ икономическо положение". Радиокomentаторът Михаил Антонов системно внушава на българските слушатели, че единственият правилен път за България е засилването на връзките ѝ със Запада. Необходимите съоръжения за модернизацията на нашата индустрия не можели да бъдат произведени в социалистическите страни.

"Тежката артилерия" в областта на идеологическата пропаганда на радиостанция "Дойче веле" е Г.Марков (невъзвращенец, бивш член на СБП). Неговите идеологически беседи се излъчват два пъти месечно. В тях тонът на изложението варира от наукообразна задълбоченост до евтини клики на злобен интригант, което го прави ценен и търсен сътрудник. През 1973 г. този автор изнесе цикъл беседи на тема "Идеали, идеология и действителност", в които приравнява комунистическата идеология към фашизма и я причислява към "най-вредните в живота на човечеството идеологии". Г.Марков се занимава и с въпросите на "идеологическата диверсия", като изпразва това понятие от реалното му съдържание и търси в него "доказателство" за "преходния характер" на марксистко-ленинската идеология.

От началото на 1974 г. "българската" редакция на "Дойче веле" подсили своя идеологически сектор с още един "философ" - Димитър Боцев (изменник от 1973 г.), който проповядва "отчуждението" и "страхът от ближния" като естествен "продукт на тоталитарния режим" у нас.

Радиостанцията следва едновременно две тактически линии: постепенно "размекване" съзнанието на слушателя и груба психологическа и идеологическа интервенция. Методите и прийомите на действие са еднакви в общи линии с тези на "Свободна Европа". Специфичното в работата на тази радиостанция е подчертаният стремеж да увлича в полемика наши комуникационни средства, както и персонално обръщение към дейци на литературата и изкуството у нас.

Радиостанция "Дойче веле" се стреми да привлича слушатели главно сред интелигенцията. Проповядва открит, нагъл антикомунизъм и антисъветизъм. Използването на изменници от рода на Г.Марков, М. Антонов и Д.Боцев не говори в полза на декларациите за нормализиране на отношенията между нашата страна и ФРГ и противоречи на духа на решенията, приети на съвещанието в Хелзинки,

Из архивите на ДС

Радиостанция "Би-Би-Си"

Британската радиоразпръсквателна корпорация "Би-Би-Си" функционира като пропаганден институт от 1922 г. В нейната система работят над 20 000 души. Предаванията ѝ на български език имат продължителност 1 час и 15 минути на денонощие в три емисии. Като нейни сътрудници са известни българите Кирил Панов, Г.Марков, Дянко Сотиров и др.

Условно предаванията на "Би-Би-Си" могат да се групират така: осведомителни бюлетини с материали, които не засягат пряко нашата страна, и материали, адресирани непосредствено към отделни страни от вътрешнополитическия, външнополитическия и културния живот на страната.

Осведомителните бюлетини се поднасят от буржоазно-капиталистически позиции в духа на обективистичната буржоазна пропаганда. Радиостанцията се предпазва от директни клевети и нападки по отношение на социалистическите страни, с известни изключения по отношения на Съветския съюз. Грубо се фалшифицират и изопачават мотивите и стремежите на Съветския съюз към засилване на икономическото сътрудничество със западните страни. Този стремеж, според "Би-Би-Си", означавал "фактическо признаване", че след 50-годишно комунистическо управление Съветският съюз се нуждаел от техническа помощ, за да съществува.

С материалите по проблеми на нашата страна "Би-Би-Си" борава много внимателно. Стреми се да ги пригоди към духа на "доброжелателство" и "добронамереност". Антикомунистическата насоченост на предаванията не се провежда открито и грубо, а внимателно, нюансирано. Старателно, чрез фалшифициране на редица "факти" от съвременния свят на капитализма и социалистическите страни се внушава, че научната теория на комунизма била остаряла, неприемлива и неприложима и на практика социализмът все повече се отдалечавал от нея

Правят се също опити да се дискредитира политиката на комунистическата партия по отношение на младежта, по въпросите на нашата литература, изкуство и култура, когато се анализира вътрешната и външната политика на страната и пр.

Специално внимание се отделя на младежта. На усилията за обработката ѝ в антикомунистически дух са посветени специални рубрики за живота на студентите по света, "музикални предавания за България", пряко адресирани към нея, викторини, конкурси и др. Чрез тях се преследва косвено емоционално-психическото въздействие върху младежката аудитория.

В предаванията на радиостанцията се прокарва тенденцията към омаловажаване постиженията на нашата социалистическа култура.

Много характерен похват на радиостанцията е играта на автентичност, "правдивост" и "безпристрастност". Напр. нашата страна се показва през погледа на английски турист, пребивавал у нас като се балансират положителни с отрицателни страни на живота у нас.

Радиостанцията се придържа към официалния тон на буржоазната пропаганда, като се предпазва от груби нападки по отношение на НРБ. Провежда линия на "изтънчен" антикомунизъм, обаче в отделни периоди допуска и открит антисъветизъм. Някои от предаванията ѝ имат диверсионен характер и могат да доведат до сериозни поражения от идейно-мирогледен и морално-политически характер в отделни среди на нашето общество.

Радиостанция "Гласът на Америка"

Създадена е през 1942 г. Използва 100 преподаватели, разположени в различни части на територията на САЩ. Предава на български език по 1,30 ч. в денонощие, разпределени на четири емисии. Разполага с преподавателни центрове в Гърция и Турция, чрез които осигурява обхват и на територията на НРБ.

Най-значителен дял от предаванията заема информационният блок, в който се включват новини от цял свят. Радиостанцията е много добре ориентирана в областта на външнополитическата пропаганда. Обхваща изключително голям спектър от събития. България като тема заема съвсем малко място в нейните предавания. Избягват се клевети, груби нападки, непроверени слухове, брутално вмешателство във външната ни политика.

Значително повече са материалите, които засягат другите социалистически страни поотделно или социализма като обществена система. В много от тях се изтъкват изгодните икономически условия за сътрудничество, които САЩ предлагат на социалистически страни, готови "да отворят вратите на икономиката си" за САЩ. Забелязва се стремеж към общо противопоставяне на отделните социалистически страни спрямо СССР.

Антисъветизмът е основна насоченост в антикомунистическото съдържание на предаванията на "Гласът на Америка". Той пронизва както материалите, в които се разглежда съветското общество, така и онези, в които се разглеждат други проблеми. Често се съпътствува от успоредна реклама на "американския начин на живот".

Антикомунистическите тенденции не се декларират от радиостанцията направо и грубо. Обикновено те се прокарват косвено и завоалирано. Чрез метода на противопоставяне и търсене на различия между отделните социалистически страни се цели да се създаде впечатление, че социалистическата общност е лишена от реална и здрава основа, че се разяжда от противоречия и е в процес на разлагане.

В сравнение с останалите радиостанции "Гласът на Америка" се доближава в най-висока степен към новите изисквания пред официалната империалистическа пропаганда за замаскирано и прецизирано идеологическо въздействие. Външно тя стриктно спазва официалната линия на външната политика на САЩ, действа без емоционални вариации в тона и подхода.

Радиостанция "Рим"

Излъчва 20-минутна информационна емисия на български език всеки ден от 17,40 ч. Голяма част от материалите са посветени на вътрешния живот на Италия, които го представят в благоприятна светлина. Избягват се информации, отразяващи вътрешните конфликти както в Италия, така и в други капиталистически страни.

Тонът на радиостанцията е спокоен, създава впечатление, за "обективност". Този тон се нарушава, когато се разглеждат идеологически и политически проблеми на Съветския съюз. Тогава радиостанцията стига до неударжим и груб антисъветизъм.

Българската тема почти липсва в емисиите на радио "Рим". Понякога предава само кратки съобщения за бягство на български граждани от родината.

Радиостанции "Ватикана", "Монте Карло" и "Лисабон"

Провеждат предимно религиозна пропаганда чрез четене и тълкуване на части от "светото писание" и религиозна музика. Предават новини за "дейност на църквата" и организират тържества по случай религиозни празници. В емисиите се чувствува стремеж да се абсолютизира ролята на църквата като "водач" и да се изтъква нейният "приоритет" пред обществените движения и политически партии.

С подчертана антикомунистическа и антибългарска насоченост се отличават емисиите на радио "Лисабон". Чрез него предават две "независими" радиостанции - "Транс-Европа" с пощенски адрес в Швейцария и радио "Иберия", с пощенски адрес в Швеция.

В ежедневните половинчасови емисии по радио "Лисабон" системно се използват записи на религиозни проповеди и други материали, изготвени в САЩ и Швеция от изменниците на родината братята-пастори Харалан и Ладин Попови и Стефан Банков, функционери на

реакционните религиозни организации "Славянска религиозна мисия", със седалище в Швеция, и "Подмолен евангелизъм", със седалище в САЩ. Въпреки религиозната тематика, емисиите на радио "Лисабон" на български език имат яростен антикомунистически характер. Под форма на религиозни проповеди винаги се третират обществено-политически въпроси от нашата действителност. Постоянно се призовава да бъде изградено "ново общество" и "нов човек" на основата на религиозните схващания за добро, хуманност и милосърдие. Същевременно се отправят клевети по адрес на социалистическия обществен строй в страната, като го наричат безправен, диктаторски и др. Без изключение, всички социалистически държави се обвиняват, че репресирали своите граждани заради религиозните им убеждения. Пропагандират се различни религиозни схващания, насочени против марксистко-ленинската идеология, комунистическия морал, против обществения и държавния строй в НРБ и други различни антикомунистически идеи. Води непрекъснатата остра полемика за "оборване" на материалистическата философия.

С предаванията си на български език радио "Лисабон" има претенциите, че стои на "надкласови" и "наднационални" позиции, и че антикомунистическата му пропаганда отразявала "общите интереси" и "общите нужди" на епохата. Проявява подчертан стремеж да създаде директна връзка със слушателите, като често се съобщава адреса на радиостанцията и се разпрачат програми на нейните предавания. Спрямо вярващите използва предупреждението и заплахата. В случай, че те не изпълнят съветите на радиостанцията, щели да бъдат сполетени от големи нещастия и др.п.

Радиостанция "Гласът на Турция"

Радиостанция "Гласът на Турция" започна предаване на половинчасови емисии на български език от средата на 1973 г. от 17,30 ч. Поднася най-често вътрешни и външни новини, във форма на осведомителен бюлетин. Голямо значение отдава на популяризирането на политичес-

кия и културния живот в Турция. Предпочита постоянните рубрики като информационните "Днешна Турция" и "Преглед на турския печат" и музикалните "Албум на Турция", "Да се срещнем в Турция", "Пощенска кутия".

Засичани са отговори на въпроси, "зададени от български слушатели" и покани за кореспонденция.

България като тема почти липсва в предаванията. В една от емисиите бе пуснат клеветнически слух, който злепоставя българския митнически контрол, отвлякъл от турски териториални води лодка с петима рибари.

Информацията за характера на предаванията на тази радиостанция е крайно оскъдна, поради което не можем да направим по-подробна оценка на антибългарската и антикомунистическата насоченост в тях.

Радиостанция "Атина"

Излъчва половинчасови емисии на български език. Не разполагаме с информация за характера на нейните предавания.

Радио "Пекин"

Маоистката радиопропаганда е насочена и към други райони на света – Съветския съюз, Близкия Изток, Латинска Америка, Африка и др. Само за Африка предаванията на радио "Пекин" възлизат на 112 часа седмично – на английски и френски езици и на езиките, на страните, разположени на тези континенти.

За Народна република България китайската радиопропаганда направо и грубо твърди, че вървяла "по пътя на съветските ревизионисти", че се "обуржоазявала", че е тръгнала "по капиталистически път", че у нас имало "червена буржоазия" и др.п. Критикуват се и се клеветят нашите партийно и държавно ръководство и персонално от-

делни ръководители.

Освен маоистки схващания и становища, чрез китайската радиопропаганда се разпространяват и отделни мнения и оценки на империалистически пропагандни централи, които са изгодни за интересите, стремежите и целите на КНР. Отделни антисъветски, антисоциалистически и антибългарски моменти от маоистките радиоемисии се включват в радиопропагандата от "Свободна Европа" и "Свобода" и се поместват в печатни издания на Югославия.

Радиопропагандата на КНР е организирана и действа фронтално. Насочена е към пряко въздействие. Използва груби и безапелационни твърдения, квалификации, упреци и клевети. Многократно употребява едни и същи твърдения и разчита на натрапване.

В бъдеще трябва да се очаква, че радиопропагандата на КНР, насочена към Европа, Балканите и отделно срещу НРБ ще се активизира.

Радиостанция "Тирана"

Излъчва 4 часа предавания на български език за едно денонощие в осем емисии. Информацията за 24 часа не се променя, с изключение на някои дребни новини. Най-често се използват материалите, пряко насочени срещу съветската политика, икономика и право. Антисъветизмът, съпроводен от груб национализъм, е основният идеен заряд на албанската радиопропаганда. Радиостанцията обвинява в ревизионизъм всички комунистически партии, които не споделят пекингския политически курс. Атаките ѝ срещу марксистко-ленинската теория от позициите на "левия" ревизионизъм показват растяща интензивност.

Методите и похватите на действие на радиостанция "Тирана" са остарели и са отблъскващо еднообразни. Тонът е груб и клеветнически.

Радиостанция "Тирана" се очертава като интензивно работеща промаоистка ревизионистическа радиостанция, глашатай на маоизма на Балканите. Проповядва открит, груб и примитивен антисъветизъм. Стреми се към идеологическо въздействие главно чрез предизвикване на отрицателни емоции и настроения против социализма от "съветски тип".

Радиостанциите "Скопие", "Белград" и "Ниш"

През периода 1973-1975 г. в емисиите на тези югославски радиостанции се засили антибългарската пропаганда, главно във връзка с т.нар. "македонски въпрос", въпреки официалната линия на правителството на СФРЮ за подобряване на отношенията с НРБ по държавна линия. Със стремеж към оклеветяване и дискредитиране на политиката на БКП се използват тенденциозно изопачени наши публикации, свързани с историята на България (сп. "Славяни", "Нова Българска енциклопедия", "Большая советская энциклопедия", доклада на др. Ал. Лилов пред Февруарския пленум на ЦК на БКП, българския филм "Зарево над Драва"). В емисиите на тези радиостанции се коментират и четат извадки от югославския печат, в които преобладават обвинения в шовинизъм и национализъм, в "безпринципност" и "асимиляторско отношение" от страна на БКП и правителството на НРБ към македонската нация (особено във връзка с преброяването на населението и жилищния фонд - декември 1975 г.). Възхвалява се становището на югославски историци и научни дейци за съществуването на македонска държава.

ж

ж

ж

Във връзка с вражеската радиопропаганда против НРБ заслужава внимание и въпросът за характера на телевизионните предавания на Гърция и Турция и тяхното въздействие върху част от населението

на някои райони на страната.

Телевизионните предавания на Гърция и Турция

Географското и стратегическото положение на нашите южни съседки Гърция и Турция като предна позиция на НАТО в Югоизточна Европа, както и обстоятелството, че част от граничните райони на Южна България попадат под обсега на гръцката и турската телевизия, налагат да се преценят възможностите за идеологическо, психологическо, емоционално и друго влияние върху български граждани чрез техните емисии.

Гръцката гражданска телевизия (ЕИРТ)¹ действа от 1968 г. насам със среднодневна продължителност на предаванията около 8-10 часа (обедната програма продължава от 12,50 до 15 ч., а вечерната програма - от 17,00 до 01,00 ч. след полунощ).

През последните 2-3 години гръцкото правителство отделя все по-голямо внимание на това ново пропагандно средство. От публикуваната през 1972 г. информация в пресата за срещата между генералния директор на Атинското радио и Телевизия Митрелис и заместник-министъра на Северна Гърция Н.Гандонас се виждат амбициите на официалните кръгове не само плътно да покрият с телевизионни предавания цяла Северна Гърция, но и да "пренесат телевизионните предавания в съседните северни страни".² В разговора между тях открито са разгледани идеологическите експанзионистични планове на гръцката пропаганда: "Нашите съседи с нетърпение очакват да видят нашата телевизия - заявява Митрелис в този разговор. - Те се интересуват главно от нашата народна музика, но се интересуват също и от гръцкия начин на живот. А гръцкият начин на живот се признава в целия този район на Балканския полуостров като битие на по-висше стъпа-

1/ Данните са от преди преврата в Гърция на 25.XI.1973 г.

2/ В. "Елиникос ворас" от 25.III.1972 г.

ло... И гръцкото радио и телевизия в тази насока могат да допринесат много за нашия народ, както в предаванията си предвидят действени програми, а не само осведомителни бюлетени и интересни за гледане неща".¹ Тези планове намериха до известна степен материална реализация чрез пускането в действие на нов мощен телевизионен предавател на връх "Дионисий" в планината Пангеус (северозападно от града Кавала).²

Основна насока в съдържанието на предаванията на гръцката телевизия е апологетиката на капитализма, изтъкването на "предимствата" на капиталистическата обществена система пред социалистическата. Съдвременно внимателно и рафинирано се прокарват антикомунистически тенденции главно в две разновидности: антисъветизъм и антибългарска пропаганда. Антикомунистическата пропаганда намира място в информации за международни събития, на културни теми, в специални предавания за младежите "Ниата" (Младост) и пр.

В стремежа си да привлече повече зрители ЕИРТ насища предаванията си с гръцки и чуждестранни художествени, мултипликационни, документални и др. филми. Предпочитат се американски филми с приключенческа тематика, предимно каубойски или криминални, но богати на трикове и всевъзможни ефекти. Изобщо на екрана се чувства силно влиянието на американските средства за масова информация - по начина на манипулиране и технически прийоми. Даже детските филми понякога се правят по образец на американските - с много чудовища и грубо анатомично изкривени фигури, предизвикващи ужас у малките зрители.

Гръцката телевизия изцяло е поставена в услуга на бизнеса. Голяма част от програмата има рекламен характер или се нахвърля непрекъснато за излъчване на рекламни вестии. Това се извършва по

1/ В. "Елиникос ворас" от 25.III.1972 г.

2/ Данните са от бюлетин на БТА.

всяко време. Прекъсват се филми, концерти, младежки предавания, предавания за изкуството и пр., като за няколко секунди се поднасят всевъзможни търговски "новини". Заедно с "чисто" търговските, рекламата изпълнява и сериозни идеологически задачи. Тя непринудено и непосредствено насажда у зрителите лъжливото чувство, че в Гърция, като страна на "свободната инициатива", материалните блага са в изобилие и достъпни за всички. Илюзията за "предимствата" на буржоазния начин на живот, щедро разавана от екрана на телевизора, съдържа важен идеологически момент. До голяма степен от рекламата някои български зрители могат да си изградят неправилна представа за живота в Гърция, като "по-хубав и по-интересен", отколкото у нас. При това те не усещат натрапчивостта на идеята, а привидно сами стигат до подобни заключения. По този начин убежденията им придобиват по-траен характер.

Важно място като средство за привличане на вниманието и за въздействие се отрежда и на музиката, на забавните програми. Съставителите на тези програми отчитат притегателната сила на гръцките народни танци и музика, за които отделят най-малко един час дневно.

В последно време в програмите се чувства стремеж да се отговаря на интересите и вкуса на масовия зрител. Няма да е пресилено дори, ако се каже, че емисиите или поне някои от тях се адаптират към българския зрител. Под обхвата на гръцката телевизия попадат някои части от Смолянски, Кържалийски и Благоевградски окръг.

Много селища, квартали и махали на Смолянски окръг, които се намират близо до границата или на високи и открити към гръцка територия места, след влизането в действие на гръцкия ретранслатор са частично или изцяло лишени от нашата телевизионна програма. Някои "бели петна", непокрити от нашите телевизионни ретранслатори, също попадат в обсега на гръцката телевизия. Това се дължи, от една

страна, на трудностите, които създава насеченият терен за покритие от нашите ретранслатори, и от друга, на голямата мощност на гръцкия предавател в сравнение с тази на българските. Когато става въпрос за "улавянето" на гръцката телевизионна програма, не бива да се забравя фактът, че родопските българи, които отдавна са мечтали за "кинокутията", жадни за телевизионна информация, масово са си закупили телевизори, даже и в тия места, където тепърва се очаква телевизионна покритие от нашата телевизия.

В редица населени места на Смолянски окръг, напр. в Смолянска община, в общините Могилица, Смилян, Трън, Петково, Славейно, Момчиловци, Мугла, Триград, Рудозем, Мадан и др. се "лови" гръцка картина с образ "по-чист и по-ярък" от този на нашата телевизия. Говорът обикновено е слав, в редица случаи се улавя на друг канал или изобщо липсва. Част от населението от тези райони открито изказва недоволството си от лишаването им от наша телевизионна информация. Много граждани въобще не включват телевизорите си, но не са редки и случаите, когато някои от тях приспособяват апаратите си към новите условия. Те правят пренастройка от 6,5 мегагерца на телевизорите си или поставят специални антенни приспособления, за да хващат добре и говора на гръцката телевизия. Често се събират заедно роднини, близки и познати "да гледат гръцка телевизия" и коментират оживено излъчваната програма.

Предаванията на гръцката телевизия са гледани и в почивните станции на МОК "Горубсо" и на ПТТ в м. "Хайдушка поляна" ("Имарет дере") и в хижа "Момчил кнак", където се събират много почиващи туристи. Почти всички зрители от окръга не владеят гръцки език, но гледат предаванията, особено когато се излъчват музикални програми, мачове, филми и реклами.

Независимо от факта, че предаванията ѝ се приемат само зрително, гръцката телевизия оказва известно влияние сред някои политически несориентирани хора, особено младежи и сред вражески на-

стрсени лица. Някои от тях стигат до превратни изводи за "възможностите", които предлага буржоазният начин на живот.

Търсенето на възможности да се "лови" гръцката телевизия е явление с тенденции към засилване и разширяване. Показатели за идеологическо влияние върху отделни български граждани, макар и слаби, са налице и ако не се вземат подходящи и навременни мерки, това влияние може да доведе и до по-сериозни последици.

Турската телевизия като единна комуникационна система съществува от началото на 1973 г. (дотогава в Турция работеха само местни телевизионни предаватели с локален обхват). Програма се излъчва през 5 дни от седмицата в продължение на четири-пет часа дневно. С откриването на 19 януари 1973 г. на мощен телевизионен предавател в Истанбул в обхвата на турската телевизия попадат и части от Югоизточна България. По този начин, въпреки че турската телевизия прави още първите си стъпки, тя се очертава вече като перспективен канал на турската буржоазна пропаганда за всестранно въздействие върху български граждани. В най-голяма степен това се отнася до българските граждани от турски произход. Докато гръцката телевизия се приема от българските граждани в повечето случаи само чрез картината и музиката, при турската телевизия съществува един качествено нов момент – пълно единство между образ и звук. Като се прибави и стремежът на не малко български граждани от турски произход да научат повече за Турция, налице са определени предразположения за приемане и влияние на турските телевизионни предавания.

Турската телевизия, макар и още непълноценна, изпълнява определени идеологически задачи, възложени ѝ от върховните държавни и политически органи на страната.

Идеологически момент се съдържа най-вече в предаванията, които поднасят информация за вътрешни и външнополитически събития, представяни в светлина, благоприятна и изгодна за Турция и за ка-

питалистическата обществена система. Така напр. през март 1973 г. когато изборната борба в Меджлиса за нов президент беше главна тема, срещите между лидерите на различни партийни групировки, представени по телевизионния екран, бяха пропагандирани като израз на "демократичния характер" и "свободата" на изборите в Турция.

Турската телевизионна пропаганда избягва преките нападки към социалистическите страни, поддържа линията на въздържана "обективност", като съобщава фактите по чужди източници, без да излага пряко отношението си към тях. Съедновременно изтъква Турция като "пълноправен партньор" на световните сили и групировки, препоръчва я като страна, която търси национален път на развитие и напредък.

Национализмът като идеологическа позиция се чувства във всички предавания, които засягат обществено-политическия и културния живот на страната, бита, нравите и традициите на турската нация. Върху националистическото чувство на турците се въздейства и чрез стереотипни картини, с които завършват телевизионните емисии: ритуал при смяната на часовите пред мавзолея на Кемал Ататюрк в Анкара, придружен от изпълнение на националния химн.

Бъпреки че телевизионната програма на Турция за сега е все още лошо организирана, припитивна и с белези на изостаналост, интересът към нея от страна на българските граждани от турски произход в България бързо расте. Силно проявен такъв интерес за сега е регистриран от страна на турците от Айтоския район на Бургаски окръг. Най-голям е интересът в селата Добра поляна, Руен, Търнак, Планинец и гр. Айтос. Председателят на общинския комитет на ОФ, член на БКП, от с. Добра поляна, приспособил своя и още 5-6 други телевизори за приемане на турска телевизионна програма. Когато му било обърнато внимание да не се занимава с подобна дейност, той отговорил, че като турци имали право да гледат турската телевизи-

онна програма. Позовавал се и на добрите политически отношения между България и Турция.

Между зрителите има и членове на БКП. Явлението бележи тенденция към разширение и може да вземе масови размери. Националистическата телевизионна пропаганда на Турция не само подхранва протурските настроения и прояви у нас, но и може да предизвика нови. Голяма част от зрителите стават нейни ревностни почитатели.

Засега все още няма конкретни данни за протурски прояви на национализъм под въздействието на турската телевизия. Независимо от това, няма съмнение, че ако не се вземат необходимите мерки, този допълнителен канал за идеологическо влияние ще допринесе за разрастване на националистически тенденции сред някои български граждани от турски произход и отделни българи, изповядващи мохамеданска вяра.

✱

✱   ✱

От изложеното може да се направят някои изводи:

1. Главната цел на радио-телевизионната пропаганда от страна на капиталистическите държави, насочена към НРБ, е постепенна "ерозия" на социалистическия обществен строй, морално-политическо разложение на народа и реставрация на буржоазно-капиталистическите порядки в страната;

2. Тази пропаганда в основата и в по-голямата си част има идеологически подривен характер. От нея черди теми и под нейно влияние се активизира противодържавната агитация и пропаганда на отделни лица;

3. Под нейно влияние се извършват враждебни действия, засилват се отделни отрицателни прояви в нашето общество: посегателства върху социалистическата собственост, криминални престъпления, приготовления, опити за бягства през граница и пр.;

4. Срещу радио- и телевизионните станции на противника, които предават срещу НРБ, следва да се вземат конкретни контрамерки, изразени в: заглушаване, подобряване техническото обзавеждане и работата на нашето радио и телевизия; постоянно усъвършенстване на идеологическата и възпитателната дейност от страна на всички партийни и обществени органи и организации, на средствата за масова информация и др.

Към тях трябва да се прилага диференциран подход:

а) Радиостанциите "Свободна Европа", "Тирана", "Пекин" и "Дойче веле" да се заглушават напълно, като за "Дойче Веле" въпросът бъде поставен по съответния ред пред органите на ФРГ;

б) По преценка "Гласът на Америка" и "Би-Би-Си" да се заглушават селективно, в зависимост на това доколко техните емисии носят антикомунистически характер и насоченост и противоречат на документите, приети на съвещанието в Хелзинки;

в) Целесъобразно би било също селективно да се заглушават радиостанциите "Рим", "Батикана", "Монте Карло" и "Лисабон".

г) Поради засилващия се антибългарски елемент в предаванията на югославските радиостанции "Скопие", "Белград", "Риш" да продължава разработването и отстояването на нашите принципи марксистко-Ленински становища по повдигнатите в тях въпроси, които, без да звучат като отговор, системно и настъпателно да бъдат пропагандирани;

д) За да може да се определи отношението към радиопропагандата на Гърция и Турция, БТА да осигури по-пълна информация за нейния характер. За радиостанциите на Турция е нужна информация и за техните емисии на турски език, слушани у нас.

1. Насоките на предаванията на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода"

Според данните, с които разполагаме, в края на миналата година главният директор на радио "Свободна Европа" и "Свобода" Майклсон е информирал служителите от радиостанциите за предстоящите задачи.

В началото на своята информация Майклсон заявил, че дейността на радиостанциите била необходима и в бъдеще, че те щели да работят в Централна Европа още 8-10 години и чак след това можел да възникне въпросът за тяхното преместване в Америка.

Майклсон подчертал, че главната задача на радиостанциите в предстоящия период била съставянето на програми за съответните страни в критичен дух и опозиционен характер. Радиостанциите не следвало да отделят в програмите си първостепенно внимание на събитията, които стават в САЩ или в западния свят, а на вътрешните проблеми в страната, за която са предназначени предаванията. Във връзка с пропагандистката работа той разделил политическите събития на 4 тематични категории, обозначавайки ги с буквите А, В, С и Д и определил съотношението на материалите от всяка категория в предаванията.

Категория А - вътрешните събития, ставащи в съответната страна. На тях следвало да се отделя около 70-80% от пълното време на емисиите.

Категория В - сведения за социалистическите държави, съседни на съответната страна. Следвало да се отдели 8-10% от времето на предаванията.

Категория С - връзките между Запада и Изтока. Необходимо било да се отдели 8-10% от времето.

Категория Д - предавания за събития в западните страни. Трябвало да се отдели 5-6% от времето.

Американското ръководство на радиостанциите редовно контролирало предаванията, посветени на категориите А и В и всяко тримесечие им давало подробни оценки.

Предвиждало се в бъдеще да се засилят общият контрол и ръководство на дейността на радиостанциите.

2. Директиви за предаванията на радиостанция "БИ-БИ-СИ", предназначени за чужбина

Неотдавна е било проведено съвещание на редакторите на емисиите на радиостанция "БИ-БИ-СИ" за страните от Централна Европа. Ръководителят на програмите на "БИ-БИ-СИ" за тези страни Антони съобщил, че провежданата досега политика по отношение на предаванията щяла да се измени на основание на директивите на Министерството на външните работи на Англия. В съответствие с новите директиви било необходимо да се съкратят до минимум политическите мате-

4.- 289

риали и коментари и да се увеличи запознаването с промишлеността, търговията и културния живот на Англия.

Антони заявил, че може да се оспорва мнението, което се е оформило в английското Външно министерство по отношение на предаванията на "БИ-БИ-СИ", обаче това мнение несъмнено щяло да определя насоките на работа на радиостанцията. Според становището на Министерството на външните работи никой не очаквал в международните политически събития такива изменения, които решително да се отразят на положението в социалистическите страни и на техния обществен строй.

При тези условия, като се отчитало положението на Англия като една от "средните държави", ролята на "БИ-БИ-СИ" се заключавала в по-пълно отразяване на положението в страната, на нейното икономическо и културно развитие.

26.2 1976 г.
С о ф и я

МИНИСТЪР:

и Д. Сидяков

115

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

248
45

Строго секретно!

Екз. № 1

VII
МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
Ек. № 8690 от 2. XI. 1976 г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Чуждата радиопропаганда
на български език през първото
шестмесечие на 1976 година.

Враждебната буржоазна и ревизионистична радиопропаганда на български език през първото шестмесечие на 1976 година, както и до сега, продължава да се води от 15 радиостанции — 10 от капиталистическите страни и 5 от СФРЮ, Албания и Китай. Ежедневната продължителност на предаванията на първите е около 14.5 часа, а на вторите около 6 часа.

При най-общ анализ на предаванията на посочените радиостанции се открояват няколко тенденции, началото на които беше поставено през миналата година. Преди всичко трябва да отбележим усилията на чуждата радиопропаганда за приспособяване към международните реалности след съвещанието в Хелзинки. Във връзка с това бяха отстранени голяма част от най-корумпираните и компрометирани сътрудници. Наблюдават се и известни промени в облика на предаванията по посока засилване убедителността, ефективността и въздействието върху слушателите. Повишава се съгласуваността на радиопропагандата с външната политика на правителствата от една страна и от друга — координиране и известно разпреде-

ление на труда между радиостанциите. Интегриране във външ-ополитическата пропаганда протича и на основата на съвместно изграждане и експлоатация на особено скъпи съоръжения и инсталации.

Независимо от посочените и някои други тенденции и промени, основно идеологическо направление в чуждата пропаганда остава антисъветизмът, като се правят опити той да бъде разграничен от антикомунизма. Развива се темата за поливариантността на социализма, автономизма на европейските компартии и генерализирането на "мирния" преход от капитализма към социализма. Показателен е фактът, че в провежданата радиопропаганда на български език все повече се утвърждава единдействието на буржоазната пропаганда с маоизма и десния ревизионизъм.

През първото шестмесечие на 1976 г. буржоазната и ревизионистична радиопропаганда на български език се развиваше главно в следните направления:

1. Усилия за създаване на психологическа и политическа атмосфера в страната срещу ръководната роля на партията, опити за дискредитиране на нейното историческо развитие, генералната ѝ линия, стратегия и тактика, методи на управление и ръководно ядро. Привидно бе омаловажавано най-голямото за партията и страната събитие през този период – XI конгрес на БКП. За разлика от предишните конгреси, материалите, пряко свързани с това събитие, бяха значително по-малко. Всички програми обаче бяха цялостно, тотално, индиректно свързани с проблемите на конгреса. Като обща за периода тенденция може да се посочи търсенето на по-определена идеологическа подплата на пропагандните внушения като контрапункт на "идеологическото затягане",

протичащо според западните радиостанции в нашата страна. По-голямо внимание в предаванията се обръща на нравствено-етичните проблеми на социалистическото общество, като се засилват опитите за "критика отвътре" от името на "разочарованите" в реализацията на комунистическия идеал политически активни среди. Диверсионната радиопропаганда все повече се ориентира към партийните членове като евентуални адресати на чуждата пропаганда. Характерно за периода е подчертаното съчетаване на отрицанието на успехите в социалистическото ни развитие, с "конструктивен подход" при третирането на проблемите - даване на "позитивни" решения за системата, с оглед нейното коригиране в посока на политическия плурализъм и "модернизацията".

2. Особена актуалност през разглеждания период придобиха въпросите около стратегията и тактиката на международното работническо и комунистическо движение и по-специално въпросите около Европейското съвещание на комунистическите и работническите партии. На масирана "критика" бе подложен "съветския модел на социализма", изтъкваха се предимствата на формирация се "нов", по-съвършен, по-адаптиран към условията на капиталистическите страни модел на т.н. "еврокомунизъм", съчетал според западните радиостанции чертите на западната демокрация, с общ или частичен отказ от диктатурата на пролетариата, от пролетарския интернационализъм, от национализацията на средствата за производство, от единна стратегия и тактика и единен център в международното комунистическо движение. Тенденциите за партиен и държавен "суверенитет" на СЮК и РКП се обвързваха със стремежа за "независимост" на някои западни комунистически партии и се представяха като движение на "автономистите", към което се причисляваха комунистическите партии на Испания, Италия, Франция, СФРЮ и Румъния.

3. Продължават внушенията за "наложителната необходимост" от откъсването или поне поставянето на известна дистанция между България и българите и СССР и съветските народи, които били изостанали във всяко отношение и психологически далечни на "подвижния и свободолюбив български дух". Ласкаят се "нови начина или нюанси" в нашия обществен живот, които според западните радиостанции предполагали склонност към експериментиране и възможност за еволюция. Продължават пропагандните усилия за "преориентиране" на България към развитите страни от "свободния свят", които въпреки някои кризисни моменти проявявали много по-голяма динамичност и реален демократизъм в социалната си и икономическа система, в сравнение със социалистическите страни и особено СССР.

4. Засилване на приглушената през миналата година съпротива срещу "духа на Хелзинки" и спекулации около: едностранния интерес и изгоди, които били предоставени на СССР и социалистическия блок; отказ от страна на СССР, а под негов натиск и от другите социалистически страни, да приемат "свободното общуване" и обмен на хора, идеи и информация; използване условията на разведряването за тотално настъпление на комунизма;

В същото време се лансират различни буржоазни доктрини като доктрината "Зоненфелд", Френската военна доктрина, внушаваше се идеята за създаване на регионални, "свободни" от чужди влияния, зони, като зоната на Балканите.

5. Активизиране бележи и ревизионистичната радиопрапаганда /предимно югославската/ по проблемите на Хелзинки. Популяризираха се принципите на "движението на необвързаните" като съществена сила в международния живот. С

неотслабваща сила продължи системната националистическа антибългарска пропаганда на югославските радиостанции: фалшифициране историческото минало на България, спекулации около българската "окупация" в Югославия, атаки по "македонския въпрос", правата на националните малцинства в България, "териториални претенции" на България по отношение на Югославия и останалите ѝ съседи. Радио "Тирана" през разглеждания период продължи грубата си и разюздана антикомунистическа, антисъветска и антибългарска пропаганда по старите жалони: "експлоатация на трудещите се" в социалистическите страни от Варшавския пакт, "предателството" интересите на трудещите се, "измяна" на принципите на пролетарския интернационализъм, борба със "свръхсилите" в международните отношения.

6. През разглеждания период в предаванията на буржоазните и ревизионистични радиостанции бележат увеличение т.н. обективистични материали относно България и реалния социализъм: съобщения за положителни процеси, успехи в различни сектори на икономиката, културата и др. Нараства и "позитивната" информация по външнополитическите и икономически връзки на НР България с другите страни и преди всичко с капиталистическите. Официалните радиостанции "Гласът на Америка", "Би-Би-Си" и "Дойче веле" постепенно възприемат един по-лоялен тон по отношение на нашата страна /това не се отнася обаче до проблемите на международното комунистическо движение, връзките ни със СССР и др./.

Така очертаните главни направления на чуждата пропаганда на български език намериха конкретен израз и бяха концентрирани около няколко основни събития в нашия общественно-политически живот.

На първо място трябва да поставим темата за XI конгрес на БКП. Както беше посочено и в началото, материалите свързани с това събитие имаха индиректни характер. Подготвителната работа във връзка с конгреса се представяше като "поредна пропагандна кампания". Новият подход при разработването и обсъждането на тезисите бе характеризиран като "Модна фразеология", преследваща пропагандни цели. Споменава се за "неясноти и противоречия", които свидетелствували за "продължаване на досегашната политика във всички отрасли на живота" и не носели нищо ново за българския народ.

Особено активни в поднасянето на злостни, клеветнически материали свързани с XI конгрес на БКП бяха радиостанциите "Свободна Европа" и тези на Югославия. Характерно е, че в определени моменти югославската националистическа антибългарска пропаганда се доближаваше или даже надминаваше тази на "Свободна Европа". Твърдеше се, че в България никога не е имало сериозно партизанско движение и, че въоръжените партизански акции могли да се броят на пръсти.

Друга от основните теми на буржоазната и ревизионистична радиопропаганда беше свързана с чествването на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. В това отношение стремежът беше да се докаже, че партията не се е променила, тъй като "култаджийството" било дълбоко залегнало в същността на партийната идеология, че и днес съществували злоупотреби с властта, принижаване ролята на колективното ръководство и потъпкване свободите на личността.

Ако трябва да обобщим насочеността на предаванията свързани с БКП, следва да отбележим, че те имаха за задача да докажат, че БКП е антидемократична сила, която не изразява националните интереси на българския народ и поради това ръководната ѝ роля в обществото не се възприема от народа,

а е резултат от политическо насилие и терор. С всичко това се целеше създаването на недоволство вътре в страната, внушаваше определено действие и поведение в дните преди и след конгреса.

Постоянна тема в предаванията на чуждите радиостанции и през разглеждания период продължи да бъде социалистическия начин на живот. Опити за неговото дискредитиране се провеждат във всички аспекти – икономически, социални, правни, политически, нравствени. Успоредно с това продължават усилията за утвърждаване на западния начин на живот като алтернатива на социалистическия. В разработването на тази тема може би най-ярко проличава "разпределението на труда" между буржоазните радиостанции: "Свободна Европа" е поела преди всичко деструктивните функции, докато "Гласът на Америка", "Дойче веле" и "Би-Би-Си" разработват предимно апологетичните насоки и водят общо взето по-прикрита антикомунистическа и антисъветска пропаганда. "Гласът на Америка" нашироко възхваляваше успехите на науката и техниката в САЩ във връзка с чествуването на 200-годишнината на американската държава, "Дойче веле" пропагандира предимно западния начин на живот в неговото социалдемократическо схващане, а "Би-Би-Си" – класическите либерални концепции.

Усилията на всички радиостанции бяха насочени към разложително влияние върху съдържанието, структурата и формите на живот в социалистическото общество, върху степента на социалната и политическата активност и ориентация на неговите членове. Особено активно беше използван приетият от западногерманския парламент закон за "Участие на работниците в управлението на предприятията", който "Гласът на Америка" нарече "една от най-напредналите форми на индустриалната демокрация". "Би-Би-Си" подчертава, че "с негова помощ

изчезва атмосферата на подозрителност, наследена от марксизма, която от дълго време смушаваше отношенията между работниците и дирекцията". "Дойче веле" недвусмислено изрази надежда, че "последниците от приемането на този закон могат да бъдат значителни за други страни".

Целият комплекс от подбрана и интерпретирана по съответен начин информация за капиталистическия начин на живот имаше за задача естествено да докаже, че капитализмът превъзхожда социализма и по демократичност, и по динамика на икономическото развитие, и в грижите си за човека и неговия личен живот.

В своите програми радиостанциите, предаващи на български език, отделиха значително място и на външната политика на нашата страна и по-специално на отношенията ни с балканските държави. Акцента се поставяше върху внушение за "несамостоятелността" на външната политика на НР България, която била подчинена на интересите на Москва, предпочитане на интернационалните /"московски" / интереси пред националните български. Подчертаваха се различията на нашата външна политика от тази на Югославия и Румъния, които имали собствени становища по най-важните международни проблеми и по този начин изграждали своя международен авторитет. Главно съдържание на външно-политическите материали на буржоазните радиостанции беше национализмът и антисъветизма. В редица случаи техните становища се подкрепиха от радиостанциите на Албания и Югославия.

Интересът към балканските контакти на нашата страна и развитието на отношенията на НРБ със съседните държави е голям и непрекъснат. Във връзка с твърденията, че България нямала своя собствена конструктивна балканска политика, нашата страна се обвиняваше, че забавяла Конференцията за балканско сътрудничество, тъй като СССР не бил дал съгласието си за нейното свикване.

X 226
53

- 10 -

Посещенията на ръководителя на нашата партия и държава Тодор Живков в Гърция и Турция бяха повод отново на преден план да се извеждат старите противоречия и разногласия между България и Югославия, Гърция и Югославия, България и Турция и др. Масово се използваше тактиката да се предават почти без коментар антибългарските нападки на югославските средства за масова информация, на реакционни гръцки и турски вестници.

На вниманието на чуждите радиостанции, провеждащи пропаганда против НР България, стояха и някои въпроси с международно значение.

Тук преди всичко трябва да посочим XXV конгрес на КПСС и подготовката и провеждането на Европейската конференция на комунистическите партии. Критиката на "съветския модел на социализма" широко се използваше за подчертаване "процеса на дистанциране" от СССР и КПСС на редица звена в международното комунистическо и работническо движение. Съществуващите различия в становищата по генерални въпроси на стратегията и тактиката в международното комунистическо движение се абсолютизираха, правеха се опити за създаване впечатление за "верижно откъсване" от Москва, внушаваше се криза в комунистическото и работническото движение. Правеше се извода, че привидното единство на комунистическите и работнически партии Москва заплащала на твърде висока цена. Всичко това ясно проличало на Европейската конференция, която показала, че вече не съществува солиден монолитен блок, готов да прилага обща програма, изработена в Москва. Пътят на "разнообразието и независимостта", който бил "узаконен" от конференцията, се препоръчва на останалите на "догматични" позиции партии, каквато била Българската комунистическа партия.

Не слизат от програмите на вражеските радиостанции и въпросите, свързани с Хелзинки. Ако през 1975 г. вниманието беше съсредоточено около т.н. "трета кошница", то сега хуманитарните и културни проблеми отстъпват място на военните и политическите. Фокус на антикомунистическите спекулации в тази сфера станаха обвиненията за "военна заплаха" от страна на СССР и Варшавския пакт, за "неимоверното" увеличаване на военната мощ на варшавските сили, за "неравносвойна" военна конфронтация от страна на НАТО. Главен повод за тези обвинения бяха събитията в Ангола, където Съветският съюз едностранно се възползувал от разведряването и взел инициативата в свои ръце. Широко се използваше и маоистката фразеология и аргументацията относно "съветската военна заплаха за Европа, за "експанзионистичния" план на СССР за завладяване на Африка и други райони. Гостуванията на западни политически ръководители в Пекин бяха повод да се подчертава близостта между ЕИО, НАТО и Пекин.

Лайтмотивът на чуждата пропаганда по отношение на Хелзинки беше, че страните от Източна Европа не са направили по същество никакви промени в своята политика след Съвещанието в Хелзинки, а напротив – укрепват и увеличават военната си мощ с цел разширяване своето влияние в нови райони на света. По същество с това се целеше да се прикрие засилването на водената от империалистите надпревара във въоръжаването и да се прехвърли отговорността за това върху страните от социалистическата общност.

И през разглеждания период определено може да се каже, че радиостанция "Свободна Европа" продължи да бъде главният глашатай на антибългарската антикомунистическа пропаганда, да проповядва злостен антисъветизъм. Тя се изяви като самостоятелна пропагандна единица, която на основата

59 228
65

на подобрени факти и явления, имащи отношение към диверсионните й задачи, строи своята програма. Това личи и от количествения анализ на проблемите, третираны от радиостанцията през първото шестмесечие на 1976 г. на базата на извадка от 1262 страници:

1. Атаки срещу БКП и нейната ръководна роля в нашето общество - 390 стр. /30.9 %/;

2. Атаки срещу социалистическия начин на живот - 315 стр. /24.9 %/;

3. Проблеми на литературата, изкуството и културата - 305 стр./24.1 %/;

4. Външна политика на БКП - 67 стр. / 5.3 %/

5. Проблемите след съвещанието в Хелзинки - 64 стр. / 5.1 %/;

6. Въпроси на международното комунистическо и работническо движение, теоретични въпроси на марксизма-ленинизма - 79 стр. /6.2 %/;

7. Други - 42 стр. /3.3 %/.

Процентното съотношение на темите, залегнали в програмата на радиостанция "Свободна Европа", достатъчно красноречиво показват целите, които тя преследва. От друга страна фактът, че "Свободна Европа" е официално "неправителствена" радиостанция, дава на нейните сътрудници много по-голяма свобода в подбора и излъчването на програмите.

Така например едно от централните предавания, свързани с XI конгрес на БКП, бе поредицата "Бележки върху историята на БКП", излъчвана от името на предателя Петър Семерджиев. Грубо фалшифицирана, от гледна точка на интересите на радиостанцията, бе цялата история на БКП, с цел да се опорочат революционните традиции на партията и натрупания исторически опит, да се представи партията като

55 229
56

антинационална сила, действаща в услуга на КПСС и Съветския съюз. Изтъкнатите дейтели на българската и международно комунистическо и работническо движение Георги Димитров и Васил Коларов се представят като агенти на съветските тайни служби, които водели фракционна борба срещу уставно избраното партийно ръководство. В тази поредица БКП се представя като слаба партия, без политическо влияние и поради това неспособна да бъде организатор на девето-септемврийското народно въоръжено въстание. По своята същност събитията на Девети септември били военно-политически преврат на група офицери, от което благодарение на съветската армия се възползувала БКП. Изопачаваше се външнополитическата дейност на БКП в исторически и съвременен план.

Като най-масирана пропагандна атака на "Свободна Европа" срещу социалистическия начин на живот през разглеждания период се очерта поредицата "Задочни репортажи за България" от изменника на родината Георги Марков. Замислена като негативна панорама на социалистическото общество, тази поредица представлява серия от публицистични есета, с претенцията да показват социализма "отвътре", да посочват конкретните му недостатъци и да ги обобщават като характерни за социалистическото общество явления. Отделните глави от книгата на Георги Марков имаха за цел да създадат впечатление, че същността на социалистическия начин на живот били: подозрителността, недоверието, фанатизма, безчовечността, кариеризма, нагаждачеството, семействеността, чинопочитанието, насието над личността и т.н. Корените на "негативния" психологически климат, създаван според тези "репортажи" от комунистическата партия в страната, се търсеха в "робската психология" на народа ни, в отрицателните национални черти на българина, които разцъфтявали при новите условия.

56 200
57

- 14 -

Характерен за периода е и опитът на "Свободна Европа" да ориентира значителна част от своите усилия към партийните членове, с цел противопоставянето им на сегашния курс и сегашното ръководство на партията. "... При съвременните исторически условия сериозна вътрешна промяна може да стане само единствено чрез Комунистическата партия... Разбирайки, че ботевската теория за физическа борба е обречена на неуспех, нашата интелигенция, в по-голямата си част комунистическа, премина върху каравеловските позиции за дълга и упорита борба, чрез която режимът може да бъде върнат към чистите начала на комунистическия идеализъм".

Във връзка с XI конгрес на БКП "Свободна Европа" широко спекулираше и с "тревога" поставяше въпроса за "потъпканите" права и свободи на малцинствата, трудещите с и младежта. Типични за периода бяха и инсинуациите около "мнимото" участие на народа в управлението на страната, сочеше се "дълбоко недемократичния" характер на нашата избирателна система във връзка с изборите за VII народно събрание.

Активно спекулираха сътрудниците на "Свободна Европа" с годишнината от историческия за нашата страна Априлски пленум на ЦК на БКП. Тази тема беше поддържана неотстъпно през цялото шестмесечие. Целта на пленума била не разкриването на извращенията, а тяхното прикриване. Днес, както и по време на култа към личността, нещата били същите, тъй като "култаджийството е дълбоко в същността на партийната идеология". И днес били налице злоупотреби с власт, принижаване ролята на колективното ръководство, потъпкване свободата на творчеството и др.

57 207
58

С остри нападки се характеризираха и предаванията на "Свободна Европа", свързани с проблемите на литературата, изкуството и културата. Отричаше се социалистическия реализъм като творчески метод и направляващата роля на партията на културния фронт. Най-характерна проява в това отношение беше опитът на радиостанцията да възроди буржоазния естетизъм в литературната теория и практика чрез поредицата "Големия литературен спор между Владимир Василев и Тодор Павлов". С това се преследваше целта да се вулгаллизират естетическите възгледи на Тодор Павлов, а с това и естетическите критерии на партията.

В международен план "Свободна Европа" активно раздухваше разногласията ни с Югославия по т.н. "македонски въпрос". Отношенията ни със социалистическите страни се разглеждаха през призмата на груби атаки срещу социалистическия интернационализъм и "неравноправни" отношения със СССР и в рамките на СИВ.

Известни промени в предаванията на радиостанцията се наблюдават по темите, свързани с Хелзинки. Те по-рядко се третират самостоятелно, но за сметка на това с отделни реплики или с по няколко изречения бяха вплетени в голяма част от предаванията. По този начин "Свободна Европа" се опитваше непосредствено и непринудено да вземе отношение от свои позиции към всички аспекти на Заключителния акт – идеологически, икономически, политически и военни.

Както и досега, радиостанцията отдели голямо внимание в предаванията си на младежта и научно-техническата интелигенция. Налице бяха усилия научните кадри да бъдат откъснати и противопоставени на партията, научните изследвания да бъдат отделени от партийните задачи и превърнати в самоцелни, индивидуалистични занимания. Проти-

58 232
59

- 16 -

вопоставяше се младото на старото поколение, правеха се опити за създаване скептично и негативно отношение към мероприятията на партията и Комсомола. Особено остри бяха атаките срещу същността и характера на младежката организация и нравственото поведение на някои ръководители на ДКМС по време и непосредствено след XI конгрес на БКП. Ръководеният от партията ДКМС според "Свободна Европа" не можел да намери идеи и цели, които да завладеят и поведат младежта.

Радиостанцията се опитва активно да използва за своите подривно-пропагандни цели историческото минало на нашия народ. По-специално през разглеждания период се използваше годишнината от Априлското въстание за атаки срещу партията, за насаждане на русофобски и антисъветски настроения, за подхранване на религиозни чувства. В тази връзка нашето национално възраждане се преписва единствено на заслугите на църкви, манастири и духовници. В това направление преобладават материалите на Борис Босилков, който не пропуска възможност в предаванията, водени от него, да развива религиозната тема "подтисничеството" на БКП над вярващите и религията въобще, да изказва възмущение от атеистичната пропаганда и възпитание в нашата страна.

По отношение на формите и методите, използвани от "Свободна Европа", трябва да кажем, че те останаха в традиционните за радиостанцията рамки. Продължаваха опитите чрез противопоставяне, разделяне и манипулация на факти засилено да се подклаждат националистически тези, внушения за по-голяма независимост от СССР и др.

По-нататъшно развитие отбеляза тенденцията към засилване теоретическото равнище на предаванията. Освен

въпросите от теорията и практиката на марксизма-ленинизма и историята на нашата партия и европейското комунистическо и работническо движение /главно в рубриците: "Съвременни проблеми на марксизма", "Контакт" и предаването "Светът днес"/ радиостанцията напоследък активно спекулира и с някои теоретични въпроси на марксистко-ленинската естетика и литературна критика.

Нов момент в тактиката на "Свободна Европа" е да се атакува социалистическия обществен строй посредством аргументите и от позициите на "еврокомунизма". По този начин нападките на радиостанцията се представят за "доброжелателна критика", желание "да се преодолеят" съществуващите слабости и недостатъци. Очевидно директните форми за фронтални атаки на реалния социализъм започват все по-често да отстъпват място, особено след Конференцията в Хелзинки, на прикритите опити за ерозиране на нашето общество отвътре.

Основният извод, който се налага от анализа на предаванията на "Свободна Европа", е, че тя се стреми да изгради и противопостави на реалния социализъм у нас, на социалистическия начин на живот един свой модел, който съдържа честите на т.н. "хуманен", "демократичен" социализъм и на "еврокомунизма". Във връзка с това радиостанцията, разчитайки на "омекотяване на комунистическата идеология" при евентуални по-широки контакти и обмен на информация, засилва своите спекулации с решенията, приети в Хелзинки.

Нап. в 3 екз.

№ 1 - VII отдел

№ 2 -

№ 3 -

изп. VII отдел

Нап.МС

34

ЦИАС		
1518	1978	3/224

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Лично строго секретно!

№ 10

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО

НАЧАЛНИКА НА ЦИАС

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ	
ЦИАС	
Вх. № 1734	от 15.3.1978г.

С П Р А В К А

ОТНОСИЮ: Реорганизация на американския апарат за пропаганда в чужбина

На 11.X.1977 г. американският президент представи на Конгреса документ, озаглавен "План за реорганизация № 2 от 1977 г.". В него се разглежда въпросът за създаване на Агенция за международни съобщения (АМС), в състава на която ще влязат Информационната агенция на САЩ (ИУСНА), радиостанцията "Гласът на Америка", Бюрото по въпросите на просветата и културата при Държавния департамент и Центърът за технически и културен обмен между Изтока и Запада. "Планът за реорганизация" представлява юридическия статут на новата

35

2.-

агенция. След направените поправки от Конгреса този план влезе в сила през м. февруари 1978 г.

В съпроводителното писмо на Картър до Конгреса се посочва, че целта за създаването на Агенцията за международни съобщения (АМС) била "укрепването на дейността на американското правителство в областта на просветата, културата и радиопрограмите". Това щяло да се постигне чрез съсредоточаването ѝ в едно учреждение, като директорът му щял да изпълнява функциите на "главен съветник на президента, на Националния съвет за сигурност и на държавния секретар по въпросите на информацията и културно-научния обмен с чужбина".

Интеграцията и повишаването значението на правителствения апарат за външна пропаганда са част от широката програма за действия, насочена към използването на всички средства на т.нар. открита дипломация при реализирането на основните задачи на външната политика на САЩ. Като основни задачи на АМС се определят:

– възстановяване и укрепване на позициите на САЩ като "идеен и морален лидер" на капиталистическия свят;

– разединяване на социалистическата общност и преодоляване влиянието на социалистическите страни в света;

– стимулиране на "еволюционните правителствени промени в Източна Европа".

Група съветници на Белия дом и политически дейци,

36

3.-

обединени около Збигнев Бжежински, М. Шулман и Дж. Грануски препоръчват да продължи курсът на идеологическата конфронтация с Изтока. Те посочват, че за интензификацията на пропагандистките действия, насочени срещу социалистическите страни спомагали:

а/ поддръжката на всички (с изключение на комунистическите партии, тясно свързани с КПСС) западноевропейски политически групировки на движението за защита "правата на човека" в социалистическите страни и на действията, насочени към "либерализиране и демократизиране на комунистическата система";

б/ одобрението от Съвета на министрите на НАТО на целесъобразността от увеличаване разходите за радиопропаганда против социалистическите страни. Тази форма на въздействие върху обществеността на страните "вносяла психологически компонент във физическото отбранително усилие на Запада"; ограничавала "възможността да се насочва общественото мнение" от правителствата на социалистическите страни; усилвала нежеланието на обществеността на социалистическите държави да носят бремето на въоръжението и била едно от най-ефективните средства за глобална конфронтация на западния свят със социалистическата общност. Радиопропагандата позволявала да бъдат постигнати тези цели бързо и при несравнимо по-малки загуби;

- започването от Съвета на министрите на НАТО на нов цикъл изследвания за развитието на положението в социалистическите страни до 1980 г. и влиянието му върху

37

4.-

състоянието на отношенията между Изтока и Запада. Първите резултати от изследванията щели да бъдат представени на сесията на НАТО, която ще се състои през м. май 1978 г. във Вашингтон;

в/ изменението на настроенята на по-голяма част от обществеността в развитите страни, заключаващо се в проявата на по-слаба заинтересованост към "проблемите на войната и мира в резултат на прекратяване на заплахата от ядрен конфликт". Едновременно с това се увеличавал интересът към благосъстоянието, демократизацията на обществено-политическия живот и към въпросите за "свободата на личността" и "гражданските свободи".

Според директора на ЮСНА, Джон Райнхардт, сегашните условия съдействували за засилване на ръководната пропагандистка роля на САЩ в тези области по пътя на широкото рекламиране "правата на човека" и "материалните блага", с които разполага средният американец. Този въпрос имал особено значение при въздействието върху социалистическите страни. Основната задача на американската пропаганда по международните въпроси трябвало да бъде всеостранното доказателство за "привързаността на САЩ към мира и запазването на международното равновесие", а по отношение на развиващите се страни "стремеж към възстановяване принципите на справедливи отношения между Севера и Юга".

Независимо от създаването на Агенцията за международни съобщения (АМС) се провеждат организационни и

срещи с консултантите
Джон Райнхардт
Мейс

може да се

пропагандистки изменения в Съвета за международни радио-предавания (СМР). Разширявали се подчинените му радиостанции, излизащи понастоящем под общото название на корпорацията Радио Свободна Европа/Радио Свобода (РСЕ/РС).

Като благоприятни условия за интензивното водене на настъпателна пропаганда и идеологическа атака срещу социалистическите страни, необходими за запазването на позициите на САЩ на лидер в капиталистическия свят, се считали:

1. Съсредоточаването в едно учреждение отговорността за външната пропаганда и културно-научния обмен, което щяло да съдействува за укрепване ефекта от пропагандисткото въздействие върху обществеността на другите страни;

2. Гарантиране на АМС максимална, по примера на СМР и РСЕ/РС, свобода на действие чрез непосредственото ѝ подчинение на Белия дом и Конгреса, по пътя на ограничаването до минимум влиянието на Държавния департамент. Последният по силата на функцията си се стремил към подобряване на отношенията с другите страни и не искал "да се засягат деликатните проблеми". Запазването на зависимостта от Държавния департамент можело да доведе до ограничаване на приетия от сегашната администрация принцип на активна реализация на стратегическите цели на политиката на САЩ.

3. Запазването на плурализма в американските радиопредавания и преди всичко на програмното и органи-

Забелжити
пред дипломатич-
ки преговори.
Забелжити
пред ГФХ

39

6.-

зационно своеобразие между РСЕ/РС и "Гласът на Америка"; формалното признаване на радиостанциите за инструмент на официалната политика на САЩ и Запада по отношение на социалистическите страни и създаване на условия за свободното действие на радиостанциите по пътя на:

а/ предприемане на опит за легализиране дейността на РСЕ/РС на международната арена и настояване пред социалистическите страни да се откажат от заглушаване на чуждите радиопредавания;

б/ модернизация на техническите устройства и установяване на радиопредаватели с по-голяма мощност за преодоляване бариерата на заглушаване;

в/ изменение във формално-юридическия статут на "Гласът на Америка" с цел увеличаване идеологическия заряд в програмите за отделните социалистически страни (преди всичко за СССР и ЧССР) по пътя на увеличаването сведенията за дейността на опозиционните елементи и дисиденти в другите социалистически страни и за събитията в международното комунистическо движение на Запада.

4. По-широко използване на другите инструменти на т.нар. открита дипломация, т.е. останалите средства за масова информация и различните контакти между хората и преди всичко възможностите на частните фондове и научните институти, провеждащи изследвания за социалистическите страни (за нуждите на правителствените учреждения, спецслужбите и центрoвете за диверсия) при въздействието върху съответната среда в тези страни. Стремeжът към из-

ползуването на тези възможности съдействувал за прегрупиране в центровете за съветолози и славяноведа, заключаващо се в следното:

а/ увеличаване участието в тях на малки вузове от регионално значение, в които работят научни сътрудници, посетили неотдавна социалистическа страна или поддържащи контакти със съответни научни институти в социалистическите държави;

б/ замяната на названията на центровете с по-неутрални в политическо отношение имена, което ще облекчи контактите с научните сътрудници от социалистическите страни;

в/ по-широко използване ~~в~~ разнообразните изследвания ~~на~~ науки, на вид "равнодушни" в политическо отношение като славистика, география, антропология и психология.

Председателят на Съвета за международни радиопредавания Дж. Грануски през м. октомври 1977 г. посетил Европа с цел да получи поддръжката на западноевропейските съюзници на тезисите за необходимостта от дейността на РСЕ/РС. Освен това той ги запознал с американската оценка за ефективността на дейността им и с плановете за разширяването ѝ.

Оценявайки резултатите от проведените консултации, инспекциите на РСЕ/РС и пропагандистката насоченост на американските посолства в Бон, Париж, Лондон и Брюксел, Грануски констатирал следното:

1. Столиците на западните страни били за запазването на РСЕ/РС като радиостанции, явяващи се "заместители на несъществуващите в комунистическите страни независими центрове за масови предавания". Тази позиция произтичала от концепцията, че радиопропагандата била най-ефективното средство за въздействие върху обществеността на социалистическите страни и създаването на "независимо обществено мнение".

2. Въпреки нарастването в последно време на ефективността на действията на двете радиостанции, те срещали сериозни финансови и кадрови трудности, ограничаващи възможността им за използване на благоприятните условия за представяне "новия подход на САЩ към световните проблеми". Това проличавало в отделите, занимаващи се с икономическата и политическата проблематика на социалистическите страни, където липсвали сериозни и оригинални ориентировки за положението в тези страни. Без тях бил невъзможен правилният подбор на доказателствата, ефективното влияние на съдържанието на антикомунистическата пропаганда в другите средства за масови предавания.

3. За преодоляването на гореспоменатите трудности и за изпълнение на основните задачи, възложени на корпорацията РСЕ/РС (запълване на "информационния вакуум" в социалистическите страни, стимулиране на правителствените изменения, "отслабване зависимостта" на страните в Източна Европа от СССР) било необходимо следното:

а/ усъвършенстване управлението на двете радио-

42

9.-

станции и филиалите им в Европа за по-голяма самостоятелност и оперативност при реагирането на събитията съгласно текущата политика и перспективните интереси на САЩ; повишаване на готовността им да оказват максимална поддръжка на другите американски мероприятия в кризисни ситуации на международната арена или в социалистическите страни. На тези цели щяло да служи урегулирането на юридическо-имуществените въпроси в проекта за прехвърляне от Вашингтон в Мюнхен бюрото на президента на корпорацията, което ще стане след оттеглянето на Сиг Микелсон от тази длъжност;

б/ увеличаване бюджетите на РСЕ и РС, произтичащо от необходимостта да се увеличи работната заплата, да се разширят службите и филиалите на радиостанциите, занимаващи се с придобиване на информация от лица от социалистическите страни, с поддържането на контакти с емигрантските организации и с анкетните изследвания;

в/ повишаване най-малко с 25-30 % заплатата на сътрудниците в политическите и икономическите отдели, забавяне изтеглянето на добрите специалисти и даване възможност за работа в РСЕ/РС на журналисти и аналитици с превъзходна квалификация.

г/ приспособление на структурата на РСЕ/РС към по-голямо използване в радиопредаванията и в другите диверсионни действия (специални акции и антиправителствени изявления) на дисиденти и опозиционни елементи от социалистическите страни по пътя на по-нататъшното разширя-

ване на създадената в последно време в Париж "културна секция"; създаване във Виена на център, занимаващ се с търсенето на кандидати за работа в РСЕ/РС сред емигриралите от социалистическите страни лица; възобновяване и кадрово разширение на филиалите на РСЕ/РС в Рим, Стокхолм и Лондон;

д/ увеличаване на радиопредаванията, посветени на обществените, културните и религиозните проблеми на източноевропейските национални групи в САЩ, с което щял да се заеме филиалът на РСЕ в Ню Йорк;

е/ продължаване на действията, имащи за цел да неутрализират атаките против РСЕ/РС от страна на социалистическите държави, особено по обвиненията за водене на диверсионно-разузнавателна дейност; укрепване позициите на двете радиостанции в западните средства за масова информация и в средата на съветолозите по пътя на предоставяне на документационни услуги, стипендии и лекции; ангажиране на известни бюра за изследване на общественото мнение (института Галъп) за провеждане на анкети с граждани от социалистическите страни, временно пребиваващи в Запада.

Ръководствата на радиостанциите РСЕ/РС и Съветът за международни радиопредавания смятат, че "планът на Грануски" ще бъде одобрен от Белия дом и Конгреса. Проведена бе консултация със Збигнев Бжежински и заинтересованите членове на двете палати на Конгреса. За увеличаване бюджета на РСЕ/РС за следващия период създавала добри условия и кампанията на дейците на реакционните

44
11.-

етнически организации от Източна Европа и докладните записки до Конгреса, Белия дом и отделни членове на Конгреса.

Рег. № 4543

М. М. 1978 г.

С Д Ф и я

Написано в 1 екз.

№ 1 - КД

Изп. 061874-17701

Пап. ИС/А-1374

Размножено в 33 екз.
Изпратено по списък
към оригинала
София, 14.11.1978 г.

И-К ПЪРВО ГЛАВНО У-ШЕ - ДС
ген.-майор: _____

М. М.

ЗАСЕКРЕТЕНА

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

ЦИАГО 166
2524 1979/3/289E

СТРОГО СЕКРЕТНА

=====

Т Е Л Е Г Р А М А НР.121/3750
ЗА ПОДЕЛЕНИЕ 72000 МВР СОФИЯ
ОТ ОУ МВР ПАЗАРДЖИК
300 0812 1720

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАГО
Вх. № 8058 от 11.12.1978г.

НА НР. У-1638/24.11.1978 ГОД.

=====

ОПРЕДЕЛЕНИ СЛОЕВЕ В СРЕДИТЕ НА МЛАДЕЖИТЕ, ИНТЕЛИГЕНЦИЯТА И ДРУГИ ПОКАЗВАТ ИНТЕРЕС КЪМ СЛУШАНЕТО НА РАДИОПРЕДАВАНИЯТА НА ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИТЕ И И НЯКОИ СЪСЕДНИ БАЛКАНСКИ ДЪРЖАВИ. ЧУВАЕМОСТТА НА ТАКИВА ПРЕДАВАНИЯ Е ДОБРА. С НАЙ-ГОЛЯМ ИНТЕРЕС СЕ СЛЕДЯТ РАДИОПРЕДАВАНИЯТА НА Р/СТ СКОПИЕ И БЕЛГРАД И СЕ ИЗКАЗВА ПРЕДПОЧИТАНИЕ КЪМ МУЗИКАЛНИТЕ ПРОГРАМИ И СВЪРЗАНИТЕ С ТЯХ КЛАСАЦИИ И КОНКУРСИ. ДОБРА Е ЧУВАЕМОСТТА И НА РАДИОПРЕДАВАНИЯТА НА Р/СТ „ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА“, „СВОБОДНА ЕВРОПА“, ЛЮКСЕМБУРГ И ДР. НАРЕД С МУЗИКАЛНИТЕ ПРОГРАМИ СЕ ПРОЯВЯВА И ИНТЕРЕС КЪМ ПОЛИТИЧЕСКИТЕ КОМЕНТАРИИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК. ПОСЛЕДНИТЕ МЕСЕЦИ С ИНТЕРЕС СА СЕ СЛЕДЕЛИ ПРЕДАВАНИЯТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА ЕВРОКОМУНИЗМА. СЪЩО И ПРЕДАВАНИЯ, ВОДЕНИ ОТ ВЛАДИМИР И НАТАЛИЯ КОСТОВИ. ВСЛЕДСТВИЕ РАДИОПРОПАГАНДАТА НА ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИТЕ ДЪРЖАВИ, НЯКОИ МЛАДЕЖИ ТЪРСЯТ НАЧИНИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА КОНТАКТИ С ГОВОРТЕЛИ НА ТАКИВА РАДИОСТАНЦИИ, ИЗПОЛЗВАЩИ ГЛАВНО МЕЖДУНАРОДНАТА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ. ПО М-„ВИХРЕН“ СЕ ПРИХВАЩАТ ТАКИВА ПИСМА. МЛАДЕЖИ ОТ ПАЗАРДЖИК СА ПРАВИЛИ АНАЛОГИЯ МЕЖДУ МЕЛОДИЯТА, С КОЯТО ЗАПОЧВА ПРЕДАВАНЕТО НА РАДИО „ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА“, С МУЗИКАТА НА БАЛЕТА „ЛОБЪР ВЕЧЕР - ЛЕКА НОЩ“. В СРЕДИТЕ НА

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Ц И А С 167
2528 | 1979 | 2/2896

По вх. № 7717/28.XI.1978 СТРОГО СЕКРЕТНО

Dr. H. H. H. H. H.
С - секретна информация
8.12.1978

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Per. № 15593 Екз. № 1
Бургас

ДО
НАЧАЛНИК НА ЦИАС
ПРИ РЪКОВОДСТВОТО НА МВР
СОФИЯ

На № И-1638/24.XI.1978 година

- Заст. Т. Рогов*
- М. Киликина*
- Н. Назаров*
- Н. Великов*

М-ВО НА ВЪТРИШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх. № 8034 от 8.12.1978г.

Информация

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Чуваемостта на радиопредаванията на империалистическите и съседните балкански държави и тяхното отражение върху престъпната и антиобществена дейност в Бургаски окръг

По данни на техническите служби в Окръжно управление МВР - Бургас, а също така и от агентурата, ДЛ и други източници ни е известно, че емисиите на радио Истанбул, Анкара, Атина, Скопие, Белград, а също така "Гласът на Америка", "Свободна Европа", "Би-би-си", радио "Люксембург", религиозни предавания от съседни страни и някои други западни и арабски радиостанции добре се чуват на територията на Бургаски окръг както от мощни транзистори от рода на "Веф", така и от обикновени лампови радиоапарати.

През последните години по оперативен път в средите на младежта, интелигенцията, туристическите комплекси и курортни селища, в обекти на икономиката са засечени повече от 30-40 лица - слушатели и разпространители на чутите новини от вражески радиостанции. Към по-голямата част от тях са взети своевременно профилактични и административни мерки, що се отнася до населението български турци, което в окръга е повече от 50000, информацията с която разполагаме показва, че почти няма семейство от тези среди, което системно или епизодично да не слуша новини и радиопредавания на официалните турски радиостанции. Турското радио до известна степен служи като своеобразен барометър за настроението на българските турци от окръга.

По линия на "Учаща се и студентска младеж" ежегодно засичаме по 15-20 лица като слушатели и кореспонденти на вражески радиостанции. Според нас тази цифра на известните ни случаи в средите на младежта, а също така и сред възрастното население далеч не отговаря на реалната картина на явлениято-увлечение по слушане емисии на чужди и вражески радиостанции, което по много косвени признаци и прояви може да се счита, че има по-широк периметър на влияние. Ето и някои по-характерни примери през последните 1-2 години:

Стефан Георгиев Бинев, роден 1947 година, сервитьор в Бургас системно е слушал предаванията на "Свободна Европа" и "Гласът на Америка", коментирал с колеги и западни граждани чутите политически новини и по-специално някои речи на президента Картър за т.н. "права на човека" в социалистическите страни. Бинев изразявал неведнаж в тесен кръг желание да избяга на Запад и отиде на работа в западен пропаганден радиоцентър или идеологическа централа и да води оттам борба срещу световния комунизъм. За тази цел същият предприе конкретни практически мерки - снабди се със спасителна риза, шнорхел, маска, тренираше усилено плуване в района на морето край Бургас с цел в благоприятен момент от Ахтопол да осъ-

шестви бягство по море в Турция. Произходът на Бинев е вражески. Оперативната му разработка приключи наскоро. Същият е осъден на 3 години затвор, тъй като беше заловен в момент, когато предава на западен гражданин приготвени от него клеветнически материали за публикуване на Запад.

Никола Петров Бараков, роден 1955 година, студент в Института по международен туризъм – Бургас. Няколкократно е правил изявления пред агентурата, че е редовен слушател на известните вражески западни радиостанции и счита, че 70 % от тяхната информация е вярна, докато нашата изцяло не отразява правилно събитията у нас и по света. "Ако искаш да имаш верен поглед върху света слушай "Гласът на Америка" и "Свободна Европа" – проповядвал Бараков пред агент на службата. Наблюдавайки портрети на членове на Политбюро на ЦК на БКП той подхвърлил репликата, че това са хора "забравили народа, управляващи лошо, виновни за материалните трудности на трудящите се".

Подобно на Бараков в Института по международен туризъм и ВХТИ – Бургас под влияние на западни радиостанции са изпаднали и други студенти. Особено широки размери взеха коментариите в тези среди по повод съобщенията на западни радиостанции за смъртта на Г.Марков и покушение срещу Вл.Костов. Бивши членове на БЗО също така по агентурни данни взаимно обменят информация получена чрез слушане на западни радиостанции. Сред религиозни дейци в Бургас се коментират предаванията на предавателя Ибра – Лисабон и това, че в него работят и бургаски граждани – изменници на родината.

Студентът Пеньо Пенев, роден 1952 година, учащ във ВХТИ – Бургас беше профилиран заради увлечения по слушане и коментари на новини от вражески радиостанции. Профилирани бяха и студентите Стефан Илиев и Георги Тоновски, родом от Благоевградски окръг за промакедонски изявления и възхваляване на скопската пропаганда. При профилираните студенти се наблюдава положителна промяна в поведението им.

Студентката Драгна Николова Тотева, родена 1954 година разполагаше с програми на вражески радиостанции, слушаше техните радиопредавания, поддържаше кореспонденция с голям брой лица от западни страни. Установи се също, че тя поддържа връзки с 2-ма младежи от София, съдени от народния съд, затова че чрез писма изпращали информация на западни вражески радиостанции.

В Бургаски окръг характерен пример за разглежданото явление бе постъпката на младежа Ганчо Костадинов Райнов – екскурзовод на Слънчев бряг, който преди няколко години изпратил чрез западни граждани повече от 17 клеветнически писма до р. "Свободна Европа", "ЮСНА", "Ню-Йорк-таймс". Едно от тези писма беше заловено от нашите органи и по съдържание същото приличаше на изпратените по-рано писма – изобилствуваше с клевети от рода на "комунистите ме държат тук в робство, не ми разрешават да обичам любимото си момиче, да имам жилище в града и т.н". Писмото завършваше с призив да бъде организирана кампания на Запад за "освобождението" на Райнов и извеждането му от НРБ. Райнов години наред е слушал предаванията на "Би-би-си" и "Свободна Европа" под чието влияние изпада. Същият беше осъден на 2 години затвор заради враждебната си дейност срещу НРБ и изпращането на материали на западните радиостанции и идеологически централи.

Засичани в последно време като слушатели на вражески радиостанции са и младежите – Радка Караянева, Калина Тодорова, Радостина Иванова, Георги Казаков, Димитър Сабакков и др. Под влияние на вражеската радиопропаганда някои от горните лица правят изявления в тесен кръг, че "Партията у нас демагогствува, давала на народа, но не казвала, че го взема от народа", изразяваха разочарование от сегашната наша действителност, в която, според тях, изгубили вяра дори и първите комунисти и бивши партизани. В поведението на тези младежи – учаци се, се наблюдаваха и редица други отрицателни моменти като – тютюнопушене, лек начин на живот, силен инте-

5.181

рес към западни фирми и западна естрадна музика, прояви на чуждопоклонничество, опити за бягство през границата.

В средите на интелигенцията характерни случаи на увлечения по западната радиопропаганда са следните:

Тодор П. Тодоров, роден 1945 година, редактор на многотиражка в гр. Поморие редовно коментира новини чути от западни радиостанции. В отделни случаи Тодоров е съобщавал пред агентурата, че "българските власти заглушават западните радиостанции, но той знаел станции на къси или ултракъси вълни, които не се заглушавали и от тях на чист български език се информирал за събитията в света". По Тодоров се провеждат понастоящем агентурно-оперативни мероприятия.

V Йордан Маринов - художник в Бургас възхвалявал начина, по който западните станции поднасят новини на слушателите и изразявал скептично отношение спрямо достоверността на новините предавани по радио София.

Агоп Агопян - продавач на павилион в Бургас се зачисля като инициатор на събирания на група от 3-4 негови приятели, с които слушат западни радиостанции и коментират по политически въпроси.

V През миналия месец по М "Вихрен" бе засечен анонимен автор от Бургас, който пише до радио "Би-би-си", че той и 3-ма негови приятели са редовни слушатели на "Би-би-си", доволни са от емисиите, но желаят да се отдели в предаванията повече време за живота на техните сънародници, избягали на Запад. Писмото е проникнато от дух на преклонение пред идеологията на Запада и дейността на радио "Би-би-си".

Преди няколко години английски учители в Бургас получаваха от английското посолство в София програми на "Би-би-си" и ги разпространяваха сред учащите, но през настоящата година в резултат на взетите мерки подобна дейност не е констатирана.

Радио Анкара и Истанбул се чуват в окръга силно и ясно. По агентурни данни сред българските турци особено се коментира в последно време едно предаване на радио Анкара за изказване на турски депутат в Меджилиса, който казал, че положението на турците в България е плачевно, и че Меджилиса трябва да вземе решение за възстановяване на джамиите в България и изучаването на турски език.

✓ Нарекъл Салиева Реджебова - ученичка в село Драга-ново, Бургаски окръг в резултат от системното слушане политическите предавания на радио Анкара започва да пише писма до м-р председателя на Турция, имащи остро националистическо и клеветническо съдържание.

✓ В село Манолч, Бургаски окръг е констатирано, че много често работещите в кухнята на ресторанта по цял ден държат включено радиото на станция Истанбул и слушат турските радиопредавания.

✓ Рамадан Мехмедов Ахмедов - началник пома в село Карагеоргиево, член на БКП нарушавал реда за включване на български радиостанции като във връзка с чествуването 100 г. от освобождението на България умишлено правел ремонт на радиопредбата или пускал съвсем тихо същата.

Мустафа Хюсеинов Фератов от село Челебиево разпространявал слуха, че чул от радио Анкара за предстоящо идване на Еджевит в България, който шял да притисне българското правителство да направи някои отстъпки за митото, багажа и др. и да сключи нова спогодба за изселване. В няколко бургаски села с население български турци в последно време е разпространяван слуха, че турското радио предупреждавало всички турци да се приберат в Турция.

✓ В една или друга степен при престъпни деяния като подготовка и опит за бягство през граница, кражби от непълнолетни или други категории младежи, аморални прояви неизменно сме откривали връзка и с увлечението по слушане, преразказване, коментиране на новини от западни радиостанции или слушане музика излъчвана по тях. Популярна сред младежи от Бур-

7. 173

гас е радиостанцията "Джаксембург", за която се коментира, че излъчва само музикални радиоемисии от движещ се кораб в Бяло и Мраморно море.

По всички известни ни случаи сме действували съгласно Указанията на министерството, както с агентурно-оперативни мероприятия по засечените лица, така също с използване формите на общата и индивидуална профилактика. Периодично на семинари на окръжните активни на Партията, Комсомола, Профсъюзите, ОФ изнасяме подходящи беседи за ограничаване вредното влияние на идеологическата диверсия, изпълняваме съвместни мероприятия с ръководствата на ДКМС и ОФ. За ограничаване въздействието на вражеската радиопропаганда работим в тясна връзка съвместно и с ръководствата на учебните заведения от окръга.

ЗАМ. НАЧАЛНИК ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР

ПОДПОЛКОВНИК

/А. Мухтаров/

Написано в 3 екз.

№ 1 - адресанта

№ 2 - к.д. 1485/66

№ 3 - информация

Изп. В. Ангелов

Нап. Милчева - 5425

5. XII. 1978 година

М В Р
ОБЩЕСТВЕНА НАРОДНА МИЛИЦИЯ
Пер. № 9-2418 Ел. № 1
8. 12 1978 г.
1000 - СОФИА

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
ЦИА
2531 1979 1/200

И Н Ф О Р М А Ц И Я

М-ВО НА ВЪТРЕШНИ РАБОТИ
ЦИА
Вх. № 8068 от 11.12.1978 г.

За въздействието на чуждата радиопропаганда върху български граждани, извършители на престъпления и антиобществени прояви

В дейността на органите на Народната милиция срещу престъпността и закононарушенията са констатирани някои случаи на криминални престъпления, за които може да се счита, че са извършени под влияние на чуждата пропаганда, включително и чуждата радиопропаганда, насочена към насаждане на упадъчни нрави, възхвала на буржоазния начин на живот и разпалване на авантюристични и други нездрави склонности.

Най-силно е влиянието на чуждата радиопропаганда върху поведението и начина на живот на някои лица от стопанския контингент и върху влечението по модата сред младежта и интелегенцията.

Радиопропагандата за капиталистическия начин на живот и за мнимите "предимства" на частно-предприемаческата инициатива при капитализма води до засилване на частно-предприемаческите настроения на някои нездрави елементи. През последните три-четири години се наблюдава частно-предприемаческа инициатива на нетрудовы елементи в областта на жилищното строителство, някои услуги, странични дейности в селското стопанство и търговията, частно проектиране и др. Отделни граждани и групи от лица се стремят към леки доходи в големи размери. Много примери за частно-предприемачески

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

- 2 -

182

настроения имаше и има в разкритите стопански престъпления по хидро-изолациите, частното жилищно и вилно строителство, частното проектиране под прикритието на държавни проектантски организации, НТС и САБ, страничните дейности в АПК и ПАК, селкоопите и др.

Радиопропагандата на капиталистическия начин на живот и на модата води и до засилване на незаконната търговия с модерни и търсени на пазара стоки (дънки, джинси, радио-касетофони, видео-магнетофони и др).

Под влияние на чуждата радиопропаганда се извършват и отделни криминални престъпления.

Така например, следствено дело № 400/13.VII.1978г. на Окръжно управление МВР - Пазарджик е образувано във връзка с организирано нападение с цел да бъде отвлечена комсомолската секретарка в с. Нова махала, която е от турски произход. Със завързани крака и ръце и със запушена уста похитителите ѝ са имали намерение да я качат на автомобил в края на селото и да я отвлекат в неизвестна посока, но поради намесата на граждани не са осъществили замисленото от тях престъпно деяние, продиктувано от националистически настроения и пропаганда, включително и от радиопропаганда във връзка с изселническия въпрос. Делото е прекратено поради неразкриване на извършителите.

В Софийското градско управление на МВР е образувано следствено дело № 182/2.X.1978г. срещу

, осъждан 6 пъти и срещу съучастниците му

осъждан 47 пъти и

многократно осъждан за извършени над 30 престъпления на касетофони, транзистори, телевизори и др. През лятото на 1978г.

се запознал с войник на плажа във Варна, с когото под

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

- 3 -

183

влиянието на западната пропаганда са извършили няколко взломни кражби с намерение да се сдобият със средства за извършване на бягство зад граница. По техния начин на лек живот и средата, в която се движат, може да се съди, че са повлияни от чуждата пропаганда, включително и радиопропагандата.

В Софийското градско управление на МВР е приключено следствено дело № 169/78г. срещу 10 младежи, извършили 25 престъпления с нанесени материални вреди от тях за 8,000 лева. Извършвали са взломни кражби от магазини и жп вагони на вносни стоки, касетофони, транзистори и др. Някои от тях продължително време не са упражнявали общественополезен труд, поради което са били подведени под наказателна отговорност по чл.329 от НПК.

В районното управление на МВР - Станке Димитров е образуван следствено дело № 139/78г. срещу _____, студент по медицина, който извършил касоразбиване в АПК Станке Димитров, филиал Червен бряг и откраднал намиращите се в касата 13 247 лева. Макар че произхожда от добро семейство, той се отдал на лек живот по баровете и сборищата на младежи-поклонници на западната култура и техника. Той извършил кражба на два скъпи радиокасетофони, с които е търсил предпочитаните от него западни радиостанции.

Има други примери от подобен характер. Те показват, че отделни стопански и криминални престъпления в страната наред с другите причини се извършват и под прякото и косвено въздействие на чуждата радиопропаганда.

Написано-2 екз.

№ 1-ЦИАС-МВР

№ 2-ОЩ

Изпълнил: полк. Илиев

Написала: Мичева 468

София, 8.12.78г.

Рег. № 1234/8.12.78г.

ДИРЕКТОР НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ

генерал-майор *[Signature]*

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ЦИАС 2015
2540 1979/3/2894
Секретно!

По вх. № 3368/28.XI.1978 година

Министерство на вътрешните работи
Отдел СЛДВ № 1 ДС
Рег. № 984 / 1
15 X 4 28г.
1000-1000

И Н Ф О Р М А Ц И Я

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх. № 8166 от 18.12.1978 г.

ОТНОСНО: ролята на чуждата радиопропаганда за извършване на противодържавни престъпления от български граждани.

На № И-1638/24.XI.1978 г., екз. 4

Идеологическите центрове на противника широко използват средствата на пропагандата, в това число и радиопропагандата, за да въздействуват върху ума и съзнанието на нашите граждани, да убиват вярата им в социализма, да стимулират неустойчивите и авантюристично настроени граждани към извършване на тежки престъпления против Народната република.

При изясняване и изследване на причините и условията, способствували за извършване на противодържавни престъпления от български граждани, твърде често на преден план изпква въздействието на идеологическата диверсия, осъществявана чрез радиопропагандата върху съзнанието особено на младежите и политически неукрепнали лица.

Анализът на приключените през последните години следствени дела сочи за активната роля на чуждата радиопропаганда за извършване на противодържавни престъпления, особено на вражеска агитация и пропаганда.

V През 1976 година са приключени 4 следствени дела срещу 6 наши граждани; 1977 година - 8 следствени дела срещу 13 български граждани и през 1978 година - 5 следствени дела срещу 6 български граждани, по които е установено, че престъпленията са извършени изключително под прякото влияние на чуждата радиопропаганда.

По-характерни следствени дела в тази насока са:

- ГЕОРГИ ХРИСТОВ ГЕОРГИЕВ, 26-годишен от София; студент, владеец немски и английски език, редовно слушал радиостанциите "Би-Би-Си" и "Дойче Веле" и под тяхно влияние през 1976 година отпочнал активна противодържавна агитация и пропаганда и подготвял изнасянето зад граница на написан от него материал, съдържащ клеветнически твърдения. Осъден е на една година лишаване от свобода;

- Младежите турци - български ^{граждани} САИДАХМЕД ХАПРУЛОВ АХМЕДОВ, ХИКМЕТ САЛИМОВ ИМАМОВ и ШУКРИ АЛИЕВ БЕКИРОВ от Кърджалийски окръг, първите двама - студенти, а третият - учител, под влияние на предаванията на радио "Анкара", турски вестници и грамофонни плочи, образували нелегална група за разпространяване на клеветнически твърдения, обработвали младежи-турци в протурски национализъм и създавали изселническа психоза. Осъдени са по на 3 години лишаване от свобода.

- ИЛИЯ СТЕФАНОВ ЛЮЦКАНОВ, син на търговец, в миналото легионер, драматург в театрите в гр. Ямбол и Михайловград, владеец английски език, под влиянието на радио "Би-Би-Си" написал инкриминиран материал във вид на пиеса, съдържаща клеветнически твърдения и антидемократична идеология, която разпространявал и се приготвял да изнесе на Запад, за отпечатване. Осъден е на 3 години лишаване от свобода.

- СИМЕОН ПЕТРОВ ОМАНСКИ, 48-годишен, адвокат, редовно слушал чужди радиостанции, ревностен поклонник на западния начин на живот, през 1977 година извършил бягство от страната, след което се поставя на разположение на емигрантските вражески организации, като публикувал статии, съдържащи клеветнически твърдения за НРБ. Осъден е по чл. 101 и 108 от НК на 10 години лишаване от свобода.

- ВАСИЛ ИВАНОВ ЗЛАТАРОВ и ИВАН ИЛИЕВ ДОЛЕВ - бивши лидери във фашистката организация "СБНЛ" /Съюз на българските национални легиони/, и двамата осъждани, в резултат на редовното слушане на чужди радиостанции пристъпили към активна престъпна дейност, като образували противодържавна организация, в която привлекли съидейниците си СТЕФАН ИВАНОВ ВЪЛКОВ и ГЕОРГИ ИВАНОВ ГАВАЗОВ, също осъждани в миналото за вражеска дейност. Осъдени са на различни срокове лишаване от свобода.

- АНГЕЛ ХРИСТОВ ИКОНОМОВ, 70-годишен, пенсионер, редовно слушал предаванията на радиостанциите на капиталистически страни и под тяхно влияние провеждал активна клеветническа дейност - чрез анонимни писма, изпращани до ЦК на БКП, Министерския съвет, редакции на вестници и др. Осъден е на 5 години лишаване от свобода.

- ИВАН САВОВ ТОМОВ, 63-годишен, бивш търговец и активен николапетковист, осъждан, изпращан в ТВО и изселван, системно слушал западни радиостанции, "Би-Би-Си", "Свободна Европа" и др., от които черпел "информация", която използвал за провеждане на противодържавна агитация. Осъден е на 5 години лишаване от свобода.

- АНТОН ЕМИЛОВ КРЪСТЕВ и ВЛАДИМИР МЕТОДИЕВ КРЪСТЕВ под въздействие на чуждата радиопропаганда са разпространили клеветническата "Декларация, 78".

Излъчването на въпросната декларация по радио "Би-Би-Си", мотивирало КОНСТАНТИН АТАНАСОВ ТОДОРОВ по подобие на нея да състави друга клеветническа "Декларация, 978", която на 8.IV.1978 година предал на гръцки дипломат за публикуване на Запад. ТОДОРОВ е осъден на 1 година и 8 месеца лишаване от свобода.

- ЙОРДАН ДИМИТРОВ ЦВЕТКОВ от гр.София, под въздействието на западноевропейските радиопропагандни средства и радиопропагандата на САЩ по отношение на политическия живот в НРБ и социалистическите страни е провеждал противодържавна агитация и пропаганда, за което е осъден на 2 години и 6 месеца лишаване от свобода.

Биха могли да се посочат още редица случаи на извършени противодържавни престъпления, но под прякото влияние на другите средства за провеждане на враждебната пропаганда срещу нашата страна и социалистическия строй в братските страни.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ "СЛЕДСТВЕН"-ДС:

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР

Написано в 2 екз.

№ 1 - Ц И А С

№ 2 - отдел I - ДС

Изпълнил: Ал.Трендафилов

Написала: Р.Маринова-303

232
2539 1919/289e

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

М В Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 12369 Екз. № 1
12 ДЕК 1978 19 год.
СОФИЯ

Строго секретно!

КРДОПБГСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГСРСБНА

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх. № 8232 от 19.12.1978 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Въздействието на чуждата радиопропаганда върху лица из средите на интелигенцията, младежта и народностните групи.

След съвещанието в Хелзинки се наблюдава определено нарастване на мястото и ролята на радиопропагандата в стратегията и тактиката на противника за проникване и провеждане на идеологическа диверсия в НР България. Полагат се сериозни усилия за увеличаване аудиторията и повишаване въздействието на подривно-пропагандната дейност чрез организационни, кадрови, технически и финансови подобрения в работата на отделните радиостанции. Провеждат се мероприятия за подобряване координацията и взаимодействието между тях.

233

2

От 1977 г. ръководно начало във враждебната радиопропаганда стана Картъровата доктрина за "морална и духовна офанзива срещу реалния социализъм". С особена сила това се отнася за дейността на радиостанциите "Свободна Европа", "Дойче веле", "Би-Би-Си" и "Гласът на Америка", които от позициите на антикомунизма и антисъветизма, под прикритието на "защита правата на човека" в крайна сметка заедно с другите подривни органи и специални служби на противника целят формирането и ръководенето на "вътрешна опозиция", бореща се за "трансформация на режима" у нас.

Всяка една от радиостанциите с емисии на български език /10 от капиталистически страни и 5 от СФРЮ, Албания и Китай с обща продължителност на предаванията около 20 часа в денонощие/ разчита на определена аудитория и преследва свой специфични задачи.

Основен център за провеждане на подривно-пропагандна дейност срещу НР България е "Свободна Европа". Тя хули и клевети всичко и всички, свързани със Съветския съюз и социалистическото изграждане на нашата страна. Основни тематични направления в програмите ѝ са опитите за дискредитиране ръководната роля на БКП, българо-съветската дружба и реалния социализъм, атака срещу социалистическия начин на живот и "защита правата на човека". Някои от предаванията на тази радиостанция граничат с открито подстрекателство за съпротива против Партията, Комсомола и органите на МВР.

Радиостанциите "Би-Би-Си", "Дойче веле" и "Гласът на Америка" провеждат подривната си дейност главно

на основата на антикомунизма, антисъветизма и "правата на човека", но в глобален мащаб, а материалите свързани или пряко насочени против ИРБ не надминават 10-15 %.

Особен дял в програмите на "Свободна Европа", "Дойче веле" и "Би-Би-Си" Заемат предаванията подготвени от групата интелектуалци-изменници на родината Петър Семерджиев, Владимир Костов, Димитър Инкьов и починалия на 11 септември т.г. Георги Марков. Техните материали се отличават с открития си и груб антисъветизъм, невъздържани хули и клевети за социалистическата ни действителност

Във враждебната антибългарска пропаганда все по-голямо място и значение придобиват предаванията на радиостанциите на Югославия и Турция по националния въпрос

На настоящия етап не разполагаме с точни данни за броя на българските граждани, които слушат предаванията на чуждите радиостанции. Трудно е да се дадат и определени цифри за степента на пораженията, които нанася враждебната радиопропаганда, както и за лицата, извършващи престъпна и нелоялна дейност под нейно влияние. Независимо от това данните, с които разполагаме дават една приблизителна картина за въздействието на радиопропагандата в различните социални слоеве и групи в нашата страна

Интелигенцията е един от основните обекти, върху който се съсредоточават подривно-пропагандните усилия на враждебните радиостанции. Налице е подчертан стремеж към издирване, популяризиране и активизиране на различни недоволници и неустойчиви в морално-политическо отношение лица, с помощта на които да се инспирират "ди-

сидентски" прояви и движения. В това направление целенасочено работят радиостанциите "Свободна Европа", "Дойче веле", "Би-Би-Си" и "Гласът на Америка". В резултат на това масирано пропагандно въздействие, отделни представители на научно-техническата, хуманитарно-медицинската и художествено-творческата интелигенция, отричат ръководната роля на партията на научния и културния фронт, отстъпват от метода на социалистическия реализъм и създават идейно неиздържани произведения. Извършват противодържавна агитация и пропаганда, допускат отделни прояви на антисъветизъм.

За подобна и друга нелоялна дейност, провеждана в резултат на радиопропагандата, през 1978 г. са получени сигнали за 392 лица.

От тях 144 са от художествено-творческите среди, 130 от научно-техническата интелигенция и 118 са медицински кадри.

Проф. Атанас Натев, завеждащ секция в Института за литература при БАН, редовно следи предаванията на западни радиостанции и разпространява в обкръжението си "новини" за "процеси срещу интелектуалци", "арести и нарушаване правата на човека" и различни проблеми на "еврокомунизма".

Проф. д-р Милчо Костов от Института за правни науки при БАН, под влияние на емисиите на "Би-Би-Си" и "Свободна Европа" възхвалява буржоазното общество и политиката на СФРЮ.

236

5

Д-р Хр.Скопаков, ст.н.с. в Научноизследователския институт по стоматология и Георги Канов, строителен техник в Димитровград, възнамерявали да изпратят антисоциалистически материали до радиостанция "Свободна Европа

Отделни лица от средите на интелигенцията под влияние на антибългарската пропаганда на СФРЮ от враждебни позиции коментират отношението и политиката на БКП и правителството ни към Югославия.

Особено важно място в подривната радиопропаганда да се отделя на младежта. Причините за това ясно са разкрити в една оценка на бившата информационна агенция на САЩ: "Младите хора са склонни малко или повече на определен риск, без да вземат под внимание последствията. Това означава, че те лесно се отклоняват от т.н. "увереност в живота", която им предоставя социалистическия обществен строй".

Основните усилия на западните радиостанции са насочени към рекламиране "неограничените" възможности на западния начин на живот, внушаване необходимост за откъсване младежките и студентски организации от партията и създаване на "независими" организации. Отправят се "съвети" за "демократизиране" на образователната система, чрез премахване изучаването на идеологически дисциплини, военно-патриотичното обучение и бригадирското движение; системно се внушава аполитичност, национален nihilизъм, преклонение пред Запада и потребителско отношение.

Под влияние на това пропагандно въздействие някои младежи се ангажират във враждебно-престъпна, анти-

обществена и нелоялна дейност, по-характерни и опасни проявления на които са: отделни случаи на изграждане нелегални групи; подготовка, опити и бягства зад граница; невъзвращенство; противодържавна агитация; пропагандиране на упадъчни западни теории в областта на науката, изкуството и културата; подозрителни връзки с чужди граждани; трансфер на валута; стремеж към "устройване" на Запад и морална разпуснатост.

През 1978 г. са засечени 368 случая на враждебна и нелоялна дейност под влияние на чуждата радиопропаганда. От тях 106 са сред студенти, 110 сред преподаватели, 55 сред ученици и друга младеж - 97. Тревожен е фактът, че в 15 от случаите слушането на западни радиостанции става групово, на основата на което се оформят формални или неформални групи на нездрави идейни позиции.

Показателен е примерът с група от 4 студенти от Полувисшия медицински институт в Стара Загора, която редовно слушала "Свободна Европа" и записвала предаванията на Вл.Костов, които след това коментирали сред останалите студенти от враждебни позиции.

Четири ученика във Варна, под влияние на радиопропагандата създали група "Пънк", което означавало гнилот, скука, аполитичност. Символите на групата били пречупен кръст, петолъчка и детелина, които участниците рисували по лицата си.

Валентин Драгомиров от Перник записал от "Би-Би-Си" откъс от "Архипелаг Гулаг" и го пускал на колеги-

те си по месторабота.

Под влияние на подривната радиопропаганда и други фактори, в последно време се увеличават неравносто-
йните по възраст бракове на български жени и девойки
с чужди граждани – около 320 през 1977 г., в които воде-
щите мотиви са материална изгода и отиване на Запад.

Сериозно внимание заслужава радиопропаганда-
та, провеждана от съседните на НРБ страни за формиране
на антибългарски мнения и настроения в средите на народ-
ностните групи и подтикване на отделни лица от тях към
провеждане на враждебна дейност. При това трябва да се
има предвид, че радиостанциите от съпределните на нашата
страна територии, покриват голяма част от НРБ и липсва
езикова бариера за слушане на техните предавания.

Турските радиостанции "Гласът на Турция", "Ис-
танбул, Анкара, Анталия и Ерзурум планомерно и целенасо-
чено раздухват национализъм и шовинизъм, набиват в съз-
нанието на българските си слушатели за предстоящо "аси-
милиране" на български турци, опитват се да компрометират
и злепоставят нашата страна, противопоставят се на про-
грамата на БКП и правителството за приобщаване на българ-
ските турци за национално осъзнаване и патриотичното
възпитание на потомците на насилствено помохамеданчените
българи. Характерно е, че те активизират дейността си
във връзка с по-големи обществено-политически събития и
размени на делегации между двете страни.

Предаванията на турските радиостанции се слушат
масово от българските турци. В резултат на тяхното въз-

239

действие много голям брой български турци се ангажират в провеждане на враждебна и нелоялна дейност на протурска националистическа основа. Преобладават тенденциозни коментари, разпространяват се слухове за предстоящо изселване и др. Не са изключение и по-остри форми на проявление, като изграждане нелегални групи и организации и масови безредици в резултат на раздухваната от радиостанциите и с други средства изселническа психоза. Получават се сигнали за замисляне на терор и отвлечение на самолети, кораби и други превозни средства за бягство през граница.

През годината са отбелязани 919 случая на протурска националистическа дейност, която засечените лица са провеждали и под влияние на турската радиопропаганда. Особено опасни са действията на интеллигентите български турци, в т.ч. и членове на БКП, 833 от случаите са коментари, изказвания и други вражески прояви, свързани с изселването. От засечените лица 100 са потомци на насилствено помохамеданчените българи. Под влияние на турската пропаганда в отделни селища от окръзите с компактно население от български турци, се окачват турски знамена, рисуват се турски националистически символи, извършват се кошунства с български национални знамена, културни и исторически паметници. Забелязва се по-масово участие в религиозните обряди и посещенията на джамиите.

Непрекъснато нараства активността на антибългарската пропаганда, провеждана от радиостанциите на СФРЮ. Основните направления в тяхната дейност са пропа-

гандиране югославската политика на "самостоятелност и необвързаност", хули и клевети срещу националната политика на БКП на основата на "македонския въпрос" и омаловажаване успехите в социалистическото строителство, постигнати у нас. Предаванията на югославските радиостанции се слушат от по-голям брой хора, в сравнение с другите вражески радиостанции и особено във Видински, Михайловградски, Софийски, Пернишки, Кюстендилски и Благоевградски окръзи. Отражението на югославската радиопропаганда сред българските граждани можем да разграничим по следния начин:

Първо такива, които по различни причини /лошо приемане на българските програми, пристрастяване към сръбски и македонски песни и музика, връзки с близки, живеещи в СФРЮ и др./ слушат предимно югославските радиостанции. Характерно е, че тази категория наши граждани не се ръководи от вражески, нелоялни или националистически подбуди. Налице са обаче две сериозни опасности. Болшинството от тях са млади хора, които поради неукрепналия си мироглед и не съвсем критичното оценяване на действителността изкривяват постепенно своите разбирания и национално съзнание. От друга страна, активното общуване с югославските радиостанции води до неусетно попадане под влияние на антибългарската им пропаганда.

Така се стига до втората категория български граждани, които слушат предимно коментарите и политическите предавания, под чието влияние някои от тях се ангажират във враждебна и нелоялна дейност на основата на промакедонския национализъм. Това намира израз в противо-

241

държавна агитация и пропаганда, разпространение на слухове и клевети, одобряване на югославската политика и югославския "модел на социализма". Макар и по-рядко се среща писане и разпространение на анонимни материали с националистическо съдържание и опити за изграждане на нелегални групи и организации.

През 1978 г. са получени 356 сигнала за промакедонска националистическа дейност, провеждана под влияние на югославската радиопропаганда. Повечето от тях са в София, Софийски, Благоевградски, Ямболски, Бургаски окръзи, където се наблюдава известно активизиране на този вид враждебна и нелоялна дейност. Забелязва се и известно раздвижване в средите на потомците на насилствено помохамеданчените българи на основата на твърденията на радио Скопие за свободите, които съществували в СФРЮ за различните народностни групи.

Враждебната радиопропаганда оказва влияние и върху активността на контрареволуционните остатъци. Тя подхранва илюзиите им за реставрация на капитализма у нас с помощта на външни сили, внушава им необходимостта от оказване на съпротива на народната власт, от организиране на опозиция за борба против социалистическия обществен строй; тя е източник на "фактите и данните" за противодържавната им агитация и пропаганда, която през последните години става по-открита и дръзка.

През т.г. постъпиха данни за 385 лица от контрареволуционните остатъци, които слушат вражески радио-

212

станции и на тази основа правят изказвания и коментари от враждебни позиции. По социално-класова и партийна принадлежност в миналото засечените лица са: активни членове и дейтели на БЗО – 101, членове на бивши фашистки организации – 75, бивши полицаи и агенти на полицията – 39, бивши царски офицери – 39, бивши капиталисти – 33, синове и дъщери на бивши хора – 14, анархисти – 14, вражески настроени – 56 и др. По-голяма част от тях са от Габровски окръг – 33, Михайловградски – 31, Ямболски – 28, Пловдивски и Врачански – по 27.

Преобладават коментарите и изказванията против социалноикономическата политика на партията и конкретни мероприятия, разпространяват се хули и клевети за "правата и свободите на гражданите", за партийни и държавни ръководители. Особено опасни са изразяваните становища за съпротива против реалния социализъм – протести против властта в другите социалистически страни, "дисидентски" прояви у нас и в страните от социалистическата общност, наличие на "широко недоволство" в страната, необходимост от запазване на силите за "решителните" дни. Вражеските изказвания на 12 от контрареволуционните остатъци са съпроводени със закана за "разправа с комунистите".

В изказванията по външнополитическите събития контрареволуционните елементи разглеждат отношенията между Китай и СССР, САЩ и СССР, събитията в Близкия изток, от позициите на груб антисъветизъм.

Вергил Димов, бивш опозиционен лидер, злословил, че ферибоотът Варна-Иличовск бил построен, с цел да не се вижда какво се изнася и внася в България. Чрез него

Съветският съюз имал възможност да прехвърли войски у нас, които да се явят в тил на СР Румъния, която не разрешавала през нейна територия да минават съветски войски и да не извършват маневри от страните, членки на Варшавския договор. Поради тези причини тя и СФРЮ сключили договор за взаимна помощ, а със СФРЮ, Турция и Гърция сключили съюз срещу евентуална съветска агресия.

Със задоволство споделил, че западногерманска банка била отпуснала заем от 15 милиарда долара на Китай, а Англия го снабдявала с най-модерно въоръжение, защото сега Китай бил единен. Всички репресирани по време на "културната революция" били реабилитирани.

За подобряване на работата и оптимизиране на противодействието срещу враждебната радиопропаганда предлагаме:

– да се активизира работата за проникване във вражеските радиостанции, с цел своевременно долавяне на подривно-пропагандните им замисли, планове, програми и тактика, с цел организирано реагиране от нас.

Да се проведат активни целенасочени мероприятия от ПГУ и VI у-ние ДС по отношение на очерталите се главни говорители против НРБ /П.Семерджиев, Владимир и Наталия Костови, Атанас Славов и Иван Бенков/, като се атакуват в това число и чрез техни близки и познати от страната, с оглед оказване въздържащо и ограничаващо активността им въздействие.

– чрез средствата за масова информация и с помощта на обществените органи и организации да се създа-

244

ва обстановка на нетърпимост срещу проводниците на вражеската радиопропаганда;

- да се вземат по-решителни мерки против лицата, които провеждат противодържавна агитация и пропаганда на основата на предаванията на чуждите радиостанции;

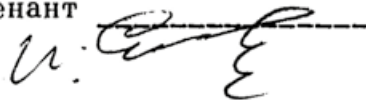
-по-широко да се използва агентурата за влияние за ограничаване слушането и въздействието на враждебната радиопропаганда в средите на интелигенцията, младежта и народностните групи;

- да се популяризира и приложи в окръзите с компактно население от български турци дейността на групите за влияние и респект;

- да се обмени опит с КГБ и другите братски органи за сигурност в борбата против чуждата радиопропаганда и пораженията, които нанася в различни слоеве на обществото.

НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:

Генерал-лейтенант

Нап. в 2 екз.

№ 1-ЦИАС
№ 2-VII отдел
изп. Хр.Лазаров
нап. М.Савова

София, 18.XI.1978 г.

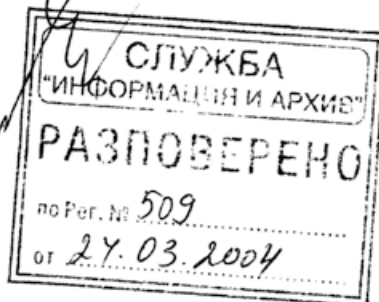
м.№ 12293

СТРОГО СЕКРЕТНО !

М В Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Reg. № 2243 Екз. № 1
27 ФЕВ 1979 19 год.
СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

Чуждата пропаганда против НР България през 1978 г.

Dr. Stojanov
26.3.1980
Чуждата пропаганда

Определящо и ръководно начало за насоките, целите и задачите на антибългарската пропаганда през 1978 г. беше утвърдилата се "докрина Картър". За "морална и духовна офанзива и оказване на масиран идейно-психологически натиск срещу реалния социализъм" активно бяха използвани лозунгите за "правата на човека" особено при провеждане на важни събития от международен и вътрешен характер. В резултат на това настъпиха някои количествени и качествени изменения в разпределението на вражеските предавания и публикации.

Нова екскалация отбеляза антисъветската тема в емисиите на подривните радиостанции. Общо за годината тя достигна 24 %. Своеобразен рекорд поставиха радиостанциите "Би-Би-Си" - 40 % през третото и "Гласът на Америка" - 30 % през четвъртото тримесечие. Особено активно се спекулираше със срещата в Белград и преговорите САЛТ-II, с помощта на СССР за прогресивните правителства на отделни страни в Азия и Африка и с процесите срещу Орлов, Щчарански, Филатов и Гинзбург. Отправяха се злостни обвинения

срещу Съветския съюз за "търсене едностранна изгода" в международните отношения и налагане "удобни за него" концепции в държавните и партийни контакти.

За първи път радиостанциите "Би-Би-Си" и "Дойче веле" в някои свои предавания тенденциозно и превратно коментираха и политиката на КПСС по националния въпрос и положението на мюсюлманите в СССР.

На определена антисъветска основа активно се развиваха и останалите направления на темите за антикомунизма като цяло и "Защита правата на човека". Тяхният носителен дял във враждебната антибългарска пропаганда достигна съответно 14 и 24 % / при 20 и 22 % през 1977 г./. Във връзка с 10-годишнината от събитията в Чехословакия, 61 години от ВОСР, Съвещанието на Политическия консултативен комитет на Варшавския договор и особената позиция на Чаушеску, беше подета организирана пропагандна кампания. Спекулираше се и със "защита" на дисидентите в Полша и ЧССР. Направен бе опит за дискредитиране домакинството на Москва за "Олимпиада - 80". Докато материалите с антикомунистическо съдържание се излъчваха сравнително равномерно, то тези за "правата на човека" имаха своите върхове. В емисиите на "БИ-БИ-СИ" - 36 % през третото тримесечие, а на "Гласът на Америка" - 31 % през второто тримесечие. В същото време е характерно, че за разлика от м.г. много малко се "експлоатираше" темата за "еврокомунизма".

Съдържанието и насочеността на враждебните радиопредавания на "БИ-БИ-СИ" и "Дойче Веле" през 1978 година.

останаха в характерните за тях граници: приоритет на антисъветизма при "БИ-БИ-СИ" и сравнително равномерно разпределение между антисъветизма, антикомунизма и "правата на човека" за "Дойче веле".

По-чувствителна е промяната в "Гласът на Америка", където антисъветската тема се изравни по относителен дял – 25 % с най-експлоатираното направление – "правата на човека". За това изменение допринесоха спекулациите около преговорите САЛТ-II, тенденциозните коментари по договорите между Китай и САЩ, СССР и Виетнам, както и развитието на обстановката в някои райони на Азия/Афганистан, Иран, Кампучия и др./

Материалите с пряка антибългарска насоченост в емисиите на посочените радиостанции останаха в предишните рамки. Известно раздвижване настъпи в "БИ-БИ-СИ" и "Дойче веле" след смъртта на техния активен сътрудник, изменника на Родината Г. Марков, която бе използвана като повод за разгръщане на кампания срещу социалистическата ни действителност и органите за сигурност на НРБ и СССР.

Отделни антисоциалистически публикации и предавания срещу партията и народната власт периодично се появяваха и в средствата за масова информация на Турция, Гърция, Австрия, Франция, ФРГ, Англия и Албания.

Българската секция на "Свободна Европа" продължи да изпълнява функциите на най-активен подривно-пропаганден център против нашата страна. Увеличи се относителният дял на нейните предавания с пряка антибългарска насоченост.

При 32 % емисиите целяха дискредитиране дейността и ръководната роля на БКП, третирайки тенденциозно някои въпроси от вътрешнопартийния живот. В опитите за формиране на настроения против партийната политика, стигащи до открито подстрекателство се спекулираше с проблемите и провеждането на Националната партийна конференция, подмяната на партийните документи, с посещението на др. Тодор Живков в Африка и Азия, писмото му до ЦК на Комсомола, с годишнината от Априлския пленум 1956 г. и извършените промени в държавното и партийно ръководство. Увеличение бележат и материалите, насочени против социалистическия начин на живот 30% при 24% за 1977 г. Повечето от тях се фабрикуваха по познатия метод – подривно-пропагандно интерпретиране на изнесени в нашия ежедневен и периодичен печат слабости по отделни проблеми от социално-икономическото ни развитие.

В сравнение с предходния период нарастна броят на материалите от 6 на 18% за "правата на човека", засягащи пряко нашата страна. За това увеличение допринесоха предаванията за разпространената у нас от ИР Антон Кръстев "Декларация – 78" за смъртта на Г.Марков и В.Симеонов, честване 25-годишнината на Българската патриаршия и други. Отправяха се искания за излъчване на религиозни предавания от Българското радио. Засилиха се директните нападки против органите на МВР и ДС за "погазване законността" в НРБ. Зачестиха и материалите, насочени срещу политиката на БКП по националния въпрос, свързани главно с т.н. македонски проблем.

Както и до сега болшинството от предаванията на "Свободна Европа" бяха предназначени за интелгенцията и младежта. В някои от тях "съветите" за отхвърляне зависимостта от партията, за "самостоятелна изява" стигаха до открито подбуждане към съпротива срещу ръководната роля на БКП. За пример отново се даваха проявите на "дисиденти" в Полша, ЧССР и СССР.

При формирането на така посочените тенденции и насоки в радиопропагандата на "Свободна Европа", а в определена степен и на "БИ-БИ-СИ" и "Дойче веле" значителен дял имат предаванията, подготвени от групата на активните изменници на родината – интелектуалци.

Георги Марков не успя да даде докрай своя личен принос в антибългарските тиради "Задочни репортажи за България", но и след неговата смърт. "БИ-БИ-СИ", "Дойче веле" и "Свободна Европа" все още продължават излъчването на тези и други негови писания.

И. Семерджиев, през ноември м.г. започна излъчване на две нови поредици – "Да не се повтори никога повече" /спомени на Благой Попов/ и "Едноличната власт или характеристика на комунистическия режим в България", които са изпълнени със злосни хули и клевети срещу комунизма, БКП, КПСС, СССР, българо-съветската дружба, КГБ и ДС. От оценката на данните в съдържанието на посочените предавания може да се направи извод, че Семерджиев е успял да получи инкриминирани материали от България по неизвестен за нас канал.

Вл. Костов още повече засили злобата, хулите и клеветите, насочени против всичко и всички, свързани със СССР, Българо-съветската дружба и социалистическото изграждане на НРБ. Наред с рубриките "Да прочетем заедно в "Работническо дело" и "От Сан-Стефанския до Берлинския договор", конкретен израз на тази негова ненавист, надминала далеч "старанията" на Г.Марков, П.Семерджиев и Д.Инкьов, беше и поредицата спекулации с материали от V конгрес на БКП.

През втората половина на годината в антибългарската пропаганда активно се включи и Ат. Славов. Неговите "Пътеки под магистралите" по съдържание и изразни средства с нищо не отстъпват от най-злостните писания на останалите изменници от групата.

За повишаване мястото и ролята на радиопропагандата в цялостната стратегия и тактика на империализма, за глобално идеологическо проникване в страните от социалистическата общност, противникът продължава да осъществява система от мерки, с цел увеличаване на нейният обхват и ефективност: "Гласът на Америка" извърши промени в статута на сътрудниците и получи по-голяма автономност от съответните правителствени институции. По този начин увеличи възможностите си за ползуване на по-свободни изразни форми и средства, за разширяване кръга на разглежданите от нея въпроси. В ход е дооборудването ѝ с 12 нови късовълнови предаватели.

САЩ продължават сондажите с гръцките институции за пренасяне основната база на радиостанция "Свободна Европа" от ФРГ в континенталната част на Гърция, с цел обединяването ѝ със сега действащите предаватели от Солун и остров

Родос. По този начин се предвижда увеличаване предаванията за социалистическите страни с 15% и многократно повишаване чуваемостта и района на покритие.

Конкретни мерки за постигане по-голяма ефективност на радиопропагандата срещу страните от социалистическата общност предприе и Обединението на радиоучрежденията на ФРГ /АРД/.

През годината своеобразен връх достигна и антибългарската пропаганда на югославските средства за масова информация. Небивало развитие получиха темите за "македонския проблем" за рекламиране "югославския модел" в строителството на социализма и издигане ролята на СФРЮ в движението на "необвързаните" страни.

Нападките срещу политиката на БКП по националния въпрос достигнаха 38% – с 4% повече от миналата година. В пропагандните си спекулации югославските средства продължават да не правят разлика между политиката на буржоазните български правителства и тази на БКП. Тенденциозните трактовки и различните фалшификации, хули и клевети, предназначени да аргументират от друга страна националшовинистката политика на Югославия по "македонския въпрос" също се увеличиха – от 32 на 35% през 1978 г. Организираните антибългарски пропагандни акции и кампании бяха проведени особено по време на честване 100-годишнината от Освобождението на България от османско иго, годишнините на Илинденско-Преображенското и Кресненско-Разложките въстания, по повод 75 г. от смъртта на Гоце Делчев и други.

Вражеските радиопредавания насочени срещу социалистическия начин на живот в НРБ запазиха тенденция на устойчивост – 17%. Основен техен източник "за захранване" продължава да бъде кореспондента на "Нова Македония" в София Филип Симоновски, чийто материали са изпълнени с груби фалшификати, гнусни интерпретации и невероятно нагли измислици по отношение на нашата действителност. На антисоциалистическа основа значително нарастнаха и материалите за "Защита правата на човека" у нас и спазване на хелзинските договорености от нашата страна /от 2 на 10 % /.Продължиха антисъветските и антикомунистически нападки и атаките срещу "прекаленото засилване" на Варшавския договор.

Прави впечатление факта, че освен от някои западни учени, югославските позиции по "македонския въпрос" се застъпват и в отделни официални публикации на автори от социалистически страни – Полша, Румъния и Чехословакия. Особено внимание заслужава рецензията на д-р Янина Пшчулковска за издадената през 1977 г. във Варшава "История на южните и западни славяни" от полските историци Йежи Сковронек, Мечеслав Танти и Тадуеш Вашилевски. Авторката определя тази история като "морална награда за македонския народ", като удар върху великобългарските асимилаторски стремежи на България. Рецензията веднага беше публикувана от в. "Нова Македония" и продължава да се използва като "солиден аргумент" в антибългарската кампания на западната ни съседка. Подобен прецедент предизвика и статията на чехския славист Иван Доровски "Следвоенната македонска поезия", публикувана в чехословашкото списание "Ровност" на 24 юли 1978 година.

От оценката и анализа на чуждата пропаганда против НР България през изминалия период могат да се направят следните

ИЗВОДИ И ПРОГНОЗИ:

1. Радиопропагандата заема все по-важно място в опитите на подривните центрове за идеологическо проникване и влияние в страните от социалистическата общност, в т.ч. и срещу НРБ. Това предопределя непрекъснато нарастващите уселия на противника за технически, финансови, организационни и кадрови подобрения на тази дейност, с цел повишаване на нейната ефективност.

2. В изпълнение "доктрината Картър", на определена антисъветска основа, подривната пропаганда залага все повече на спекулациите насочени предимно срещу социалистическия начин на живот, "правата на гражданите в социалистическите страни" и ръководната роля на комунистическите партии.

3. В опитите за разбиване единството на социалистическата общност и дискредитиране политиката на компартиите, наред с антисъветизма, все по-голямо внимание се обръща и на национализма въобще. За тази цел се популяризира "самостоятелната" политика на СС Румъния и Югославският "модел" социализъм.

4. Ще се увеличават усилията и провокациите на противника за инспириране на "дисидентско движение" у нас. Особено внимание в това отношение заслужават материалите подготвени от Вл. Костов и Ат. Славов, поради връзките и влиянието, което имат в определени среди на нашата интелигенция.

5. Все по-опасни и настойчиви ще бъдат опитите на югославските ръководни кръгове за интернационализиране на "македонския въпрос". Има основания да се очаква, че това ще бъде и основната насоченост в тяхната антибългарска пропаганда, след корекциите, които ще нанесат във връзка с речта на др. Живков в Благоевград и Декларацията на Министерството на външните работи за всестранно развитие на българо-югославските отношения.

6. Могат да се очакват и определени глобални действия за концентриране и интегриране пропагандните усилия на противника, насочени към омаловажаване, саботиране и евентуално проваляне на олимпийските игри в Москва, с цел дискредитиране на СССР като домакин на "Олимпиада-80".

Нап. в 1 екз.
за др. ген. П. Стоянов
Изп. Р. Гергинов
Нап. ВС/2160
София, 26. II. 1979 г.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 07, 06 У-БМЕДС
Полковник: *Хр. Лазаров*
/Хр. Лазаров/

Доразм. в 4 екз.
№ 2-зам. н-ци у-ние
№ 3-4- н-ци отдели
№ 5-ЦИАС

Handwritten notes:
5.03.80
[Signature]

М В Р
МЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Reg. № 2243 Екз. № 5
5. II 1980 19 год.
СОФИЯ

Ц И А С
432 1980 3/362

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

25

2868 27.2.80

С П Р А В К А

ОТНОСНО: чуждата пропаганда против НРБ през 1979 г.

Характерът и насоките на враждебната пропаганда срещу нашата страна се определяха от доктрината "Картър" за глобално настъпление против социализма на основата на все по-открит и груб антисъветизъм. Това ясно личи от тематичното разпределение на предаванията на подривните радиостанции с емисии на български език и публикациите в реакционните буржоазни и ревизионистични печатни издания: антисъветизъм – 30 %, "правата на човека" – 21 %, против реалния социализъм – 22 %, антикомунизъм – 10 % и опити за дискредитиране политиката на БКП – 14 %.

Както и до сега, пропагандните кампании бива най-масови по време на важни събития от международния и вътрешно-политически живот в социалистическите страни и различни годишнини: преговорите САЛТ – 2, агресията на Китай срещу Виетнам, позицията на Чаушеску в консултативния съвет на Варшавския договор, 40-годишнината от подписването на договора между СССР и Германия и 100-годишнината от рождението на Сталин. Активно се експлоати-

раха "независимата" политика на Югославия и Румъния, "военното засилване" на Съветския съюз и дисидентските прояви в някои братски страни.

Проведени бяха редица технически, организационни и кадрови промени в апарата на вражеските радиостанции с цел повишаване ефективността на техните предавания. В края на годината специален координационен съвет, под ръководството на Бжежински, разработи програма за увеличаване времетраенето на емисиите на "Гласът на Америка" за социалистическите страни. Предвижда се разширяване на връзките с радиоцентровете на Египет и Израел, оказване на финансова помощ и активизиране на "черната пропаганда" която ще бъде излъчвана съвместно с тях. Във връзка с тези промени бе избран и нов директор на радиостанция "Гласът на Америка".

Нов директор има и "Немска вълна". Новото ръководство на радиостанцията предвижда редица подобрения в техническото обслужване на базата на електронни съоръжения.

В пропагандата, насочена директно срещу НР България, широко се спекулираше с направените промени в Политбюро, Постановление № 50, Пленума на ЦК на БКП по проблемите на образованието, Националната комсомолска конференция и българоюгославските отношения. Появиха се и материали във връзка с подготовката за честване на 1300-годишнината от основаването на българската държава. Перманентно в различните западни страни се разпалваше антибългарска пропагандна шумотевица около мнимото убийство на измисленка Г. Марков от органите на ДС.

Обща тенденция за вражеските радиостанции е ескалацията на антисъветизма. Най-силно това е изразено в

предаванията на "Гласът на Америка". Около 30 % през миналата година, антисъветизмът достигна 42 %, като през третото тримесечие беше достигнат най-високият относителен дял в експлоатацията на тази тема – 55 %. Антисъветските емесии на "Би-Би-Си" и "Немска вълна" се увеличиха със 7 % и съответно с 37 и 27 % също станаха определящи в техните предавания.

Потвърди се отбелязаната през първото тримесечие тенденция на нарастване директната пропаганда против нашата страна в материалите, излъчвани от "Би-Би-Си", "Немска вълна" и "Гласът на Америка" – почти двойно в сравнение с миналата година. Болшинството от тях са насочени против социалистическия начин на живот, ръководната роля и политиката на БКП и в "защита правата на човека" у нар. Увеличиха се и техните предавания, третиращи в невярна светлина българоюгославските отношения от позицията на скопските националисти. Показателна бе излъчената от "Би-Би-Си" серия за българоюгославските отношения, подготвена от Петър Семерджиев.

По-остри и опасни станаха нападките и клеветите в предаванията на радиостанция "Свободна Европа". Нараства активността на групата изменници-интелектуалци, работещи в българската й секция. Материалите, изготвени от Вл. Костов, придобиват все по-силно изразен подстрекателски характер. От позициите на груб антисъветизъм той представя България като тоталитарна държава, в която са погазени всички права и свободи на гражданите. Във връзка с 40-годишнината от подписването на договора между СССР и Германия, хулите и клеветите в рубриката му "Да четем заедно" достигнаха своя апогей. Костов стигна дори до там, че обвини Съветския съюз за започването на Втората световна война. Пак "агресивната" политика и "аге-

монистичните амбиции на съветските ръководители били причина за сегашните напрегнати отношения с Китай. Пекинските ръководители търсели равновесие след последиците от "агресивността" на Виетнам. Освен това СССР бил този, който умислено пречел на политиката за установяване на Балканите отношения на добросъседство и разбирателство.

От позициите на вулгарен антисъветизъм са подготвени и предаванията от сериалта "Съветската политика спрямо България" на П. Самарджиев.

Подобна е и поредицата "Пътеки под магистралите" от Ат. Славов.

Праси впечатлението много изразената през цялата година тенденция за увеличаване материалите, насочени против вътрешпартийната дейност на БКП. За периода те нарастнаха близо два пъти, като наред с това се наблюдава и по-голяма острота на изразните средства.

Основни обекти на враждебните радиостанции продължиха да бъдат интелигенцията и младежта. В материалите, предназначени за интелигенцията, ударението се постави върху въпроси, касаещи творческата свобода и морално-етични проблеми. Увеличиха се опитите по различни поводи и с различни средства у младото ни поколение да се втъпява убеждение от "необходимостта" от премахване ръководството на Партията над младежките организации и дейности. Подстрекава се към премахване изучаването на идеологически дисциплини и военно-патриотична подготовка, особено във връзка с обсъждането на реформата в образователното дело.

Отдадени публикации, насочени предимно срещу социалистическия начин на живот, се появяваха на страниците на реакционните издания в Турция, Испания, Италия. Някои

вестници във Франция, Англия и Австрия поместиха статии, разглеждащи в антибългарски дух българоюгославските отношения. Гръцкият вестник "Елефтерос Козмос" се опита да подхване кампания против назначаването на Николай Тодоров за посланик в Атина и по повод спогодбите между България и Гърция за режима на водите на р.Места.

С неотслабваща сила продължава безпрецедентната антисъветска и антибългарска кампания, провеждана с всички сили и средства от страна на Югославия. Откритото заставане на страната на китайските теории, срещу национално-освободителното движение от "Третия" свят, за привидна неутралност на СССР в международната политика бяха съществена черта на югославската пропаганда. Характерно за годината и нарастването на материалите за териториални претенции – със 7, % и на нападите против вътрешнопартийната дейност на БКП – с 5 % повече в сравнение с 1978 г. През четвъртото тримесечие хулите и клеветите срещу нашата партия достигнаха 25 % от антибългарските нападки. Особено злостни и невъздържани бяха югославските средства за масова информация по време на честването на 70-годишнината от рождението на Вапцаров, когато те обявиха за "македонец , загинал от български куршум в борбата за свободата и независимостта на македонския народ". Подобна беше и реакцията на югославските пропагандни институти във връзка с избирането на Венко Марковски за академик. В последно време скопските националисти съсредоточиха усилията си за "помакедончване" на Григор Пърличев и дори на Хр. Смирненски. В продължение почти на цялата година по различни начини се разпространяваха слухове за "военна опасност" и насаждане на антибългарска психоза,

за "подготовка на агресия срещу Югославия" от страна на България и СССР, които "струпвали армия на югославската граница. Продължават опитите за обработване съзнанието на населението от Благоевградски окръг на основата на "потъпканите права и свободи" на "македонското малцинство" в България.

Продължават и усилията на турски средства за масова информация за поддържане и разпалване на национализъм и верски фанатизъм сред българските турци, за етническа затвореност и отчуждаването им от българския народ, за противопоставяне на политиката на БКП и българското правителство за изграждане на единна българска социалистическа нация.

От оценката и анализа на чуждата пропаганда против България през 1979 г. могат да се направят следните

ИЗВОДИ И ПРОГНОЗИ:

1. Противникът повишава координацията и единнодействието на реакционните и ревизионистични средства за масова информация. С особена сила това се отнася за действията на вражеските радиостанции с емисии на български език. Потвърждение на това са и масираните антисъветски кампании, проведени през годината.

2. Забелязват се опити за взаимно обслужване ^{чужди ли са?} на антибългарската кампания, провеждана от СФРЮ, Гърция и Турция, и по-широко подемане на техните хули и клевети от средствата за масова информация в Западна Европа и САЩ.

3. Увеличаване на материалите, разчетени да оказват буржоазно идеологическо въздействие с помощта и на

основата на национализма.

4. Невижданата до сега антисъветска кампания е призвана от една страна да обезпечи външнополитическия курс на САЩ и главните империалистически страни, а от друга – да изолира и противопостави СССР на останалите страни от социалистическата общност.

5. Опитите за инспириране у нас на "дисидентско движение" и създаване на "дисиденти" стават по-изтънчени и разчетени за въздействие върху морално-етически фактори.

6. Макар и все още недостатъчно ярко изразено, се чувства ориентиране на противника към излъчване на материали, насочени директно към работническата класа у нас.

7. Трябва да се очаква, че реакционните буржоазни и ревизионистични средства за масова информация ще усилят подривно-пропагандната си дейност в съответствие с предприетата от САЩ, НАТО и Китай атака срещу СССР, разведряването и мира, като прилагат по-голяма масираност, изтънченост и псевдонаучност.

8. Югославските средства за масова информация, изхождайки от националистическо-ревизионистична линия, и проблемите, които ни поставя близката смърт на Тито /политически, икономически, вътрешнофедеративни и международни/ за решаване ще продължат и засилят своята антибългарска пропаганда, като отдушник и средство за отклоняване вниманието на югославските трудещи се в лъжлива цел.

9. В съответствие с повишаване ролята и местото на религията в провежданата от противника подривна идеологическа дейност, може да се очаква увеличаване на предаванията с религиозно съдържание. По повод 1300-годишнината ще бъдат направени опити за хиперболизиране ролята на църквата за запазване и поддържане на българския национален дух, както и за опазване на човешките добродетели в съвременния свят.

10. Увеличаването на материалите, насочени против българосъветската дружба, външни вътрешнопартийната дейност на БКП, ще продължи, с оглед нейното дискредитиране разбиване сплотеността на народа около партията, насаждане на ревизионизъм и противопоставяне на партията, инспириране на недоволство, "легална" и нелегална опозиция в полза на Запада.

НАЧАЛНИК 07 ОТДЕЛ

- полковник:

Хр. Лазаров
/Хр. Лазаров/

Нап. в 1 екз.

№ 1 - др. ген. П. Стоянов

Довазмн. в 4 екз.

№ 2 - др. Галустов

№ 3 - зам.-н-ци у-нието

№ 4 - н-ци отдели

№ 5 - ЦИОУ

изп. Р. Гергинов

нап. Симеонова - 2265

София, 22.02.1980 г.

ЦИАО 108
1270 1280 1/6-375
СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 8723. Екз. № 5
23. VII. 1980 год.
СОФИЯ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

NR
25.07.80

СПРАВКА

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТРЕШНИТЕ
ДЕЛА
В. № 10884-25.07.80

ОТНОСНО: чуждата пропаганда против НРБългария
през второто тримесечие на 1980 година

0-2
II 5.18

Определящ в съдържанието и насоките на враждебната пропаганда продължава да е антисъветизма. Въпреки известното затихване на истеричната кампания, той заема 64 % в предаванията на "Гласът на Америка", 51 % в тези на "Би-Би-Си" и 36 % в емисиите на "Помска ^{to the Bule} вълна", което е средно с 20 % по-малко в сравнение с първото тримесечие. Отново преобладаваха спекулациите и клеветите около съветското присъствие в Афганистан и подготовката на Московската олимпиада.

Във връзка с "проблема за кубинските бежанци" и срещата на европейските компартии в Париж, с около 10 % се увеличиха материалите против реалния социализъм и тези с антикомунистическа насоченост. Преувеличаваха се и генерализираха някои нерешени социално-икономически въпроси в Полша и прояви на "дисидентите" в тази страна.

Продължиха, а след смъртта на Тито се увеличиха "тревогата" и "загрижеността" за "целостта и независимостта" на Югославия с повече или по-малко открита антисъветска насоченост.

109

Предаванията, директно третиращи нашата страна в емисиите на "Би-Би-Си" останаха почти непроменени по количество и съдържание, а тези на "Немска вълна" и "Гласът на Америка" намаляха приблизително два пъти. Характерно е, че и трите радиостанции с поредица религиозни програми отбелязаха Великденските празници, като не пропуснаха да подчертаят "ограниченията" наложени от комунистите при неговото честване. За тази цел "Би-Би-Си" използва спомени на Георги Марков и ръководителя на създадената в Западна Европа "Българска православна църква в изгнание" – невъзвръщенеца архимандрид Григорий Велинов.

За дискредитиране вътрешнопартийната дейност и ръководната роля на БКП, както и социалистическия начин на живот у нас "Би-Би-Си" излъчи "материали на английските специални служби" за Трайчо Костов и на П. Семерджиев, който се опита да оклевети живота и дейността на Васил Коларов, а "Немска вълна" разгледа "положението на мюсюлманите в ИРБ".

Посочените до тук характеристики напълно се отнасят и за дейността на най-активния пропаганден център против нашата страна – радиостанция "Свободна Европа". Като цяло насоките и съдържанието на нейните предавания остават в предишните рамки. Независимо, че заема относителен дял от 20 %, антисъветизмът продължава да преминава като червена нишка във всички излъчвани материали. Забелязва се повишен интерес към икономическото ни развитие и външнополитическата дейност на наши партийни и държавни ръководители. По-широко се спекулира с разсъждения около морално-психологическите и финансови аспекти на бригадирското движение.

С неотслабваща сила продължават атаките срещу "диктата на партията" върху работата на писателите, журналистите

и средствата за масова информация. Особено остри са материалите на В. Костов и поредицата на Ат. Славов "Цътеки под магистралите". Както беше отбелязано през първото тримесечие, увеличават се и материалите на останалите сътрудници на радиостанцията в това направление.

Все по-злостна е антисъветската и антисоциалистическа насоченост в сериата на И. Семерджиев "Съветската политика спрямо България".

Без значителни изменения продължава антибългарската пропаганда от страна на Югославия. Въпреки че остават на старите си позиции в оценката на събитията в Афганистан и проблемите на международното комунистическо и работническо движение, средствата за масова информация намалиха количеството и остротата на открито антисъветските си материали. Известно увеличение имат публикациите и предаванията с националистически претенции за "македонските" език, култура, националност и историческо минало. С около 10 % нарастнаха и клеветите за дейността на БКП по "македонския въпрос". Продължават опитите за присвояване на български революционери, творци и исторически личности.

Отделни материали с антибългарско съдържание се появиха в средствата за масова информация на Турция, Гърция и Дания. В тях преобладават "разкритията" за "контрабандна търговия с оръжие и други стоки", извършвана от Кинтекс и други български търговски организации.

От анализа на вражеската пропаганда през периода могат да бъдат направени следните

И з в о д и :

неповажана
11

1. Противникът съсредоточава пропагандните си усилия върху работещите в сферата на литературата и средствата за масова информация, главно журналистите.

2. Засилва се подривно-подстрекателския характер в предаванията на "Свободна Европа", чрез предизвикателства към "творческа и гражданска съвест" на интелегенцията и младежта.

3. В условията на усложнената международна обстановка ще продължи активната експлоатация на открития и груб антисъветизъм.

вс *старта*

4. Отчитайки насоките и досегашната практика на западната пропагандна машина, трябва да очакваме ново засилване на антисъветската и антисоциалистическа кампания по време на олимпийските игри в Москва.

ЗАМ.НАЧАЛНИК 08 ОТДЕЛ

Подполковник:

[Signature]
Т. Тошев
/Ив. Иванов/

Нап. в 1 екз.

за др. П. Стоянов

Цорамн. в 4 екз.

2-др. Голустов

3-зам. н-ци у-ние

4-н-ци отдели

5-ЦИОУ

Изп. Р. Гергинов

Нап. ВС/22.07.1980 г.

М. № 9198

ДС И "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

27

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

953
ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

=====

Рег. № 11261 Екз. № 24
..... 24.03 1981 г.

Из архивите на ДС

183

Б Ю Л Е Т И Н
бр. 12

Публикации за подривната дейност на империалистическите държави срещу НРБ и другите социалистически страни, получени в ЦИОУ за периода 16.III. - 22.III.1981 година

С о ф и я
1 9 8 1

154

2

Предназначението на бюлетина е да информира ръководството и членовете на Колегиума на МВР за някои прояви, характеризиращи идеологическата и друга подривна дейност на империалистическите държави срещу Народна република България, Съветския съюз и другите социалистически страни.

В него се включват кратки анотации, обзори и пълни преводи на материали с антикомунистическа, антисъветска и антибългарска насоченост, разпространявани от средствата за масова информация на капиталистическите държави, както и материали от периодични издания на социалистическите страни по проблеми, които имат отношение към дейността на Министерството на вътрешните работи.

АНТИБЪЛГАРСКА ПРОПАГАНДАПоддривната пропаганда на антикомунистическите
радиоцентрали по повод на предстоящия XII кон-
грес на БКПI. Обща характеристика

Поддривните радиоцентрали на империалистическите държави отделят значително място в своите предавания на български език на предстоящия XII конгрес на БКП. С приближаването на датата на откриване на конгреса тези предавания стават повече на брой, по-остри по форма и по-целенасочени по съдържание. В периода от 15 февруари до 15 март 1981 г. радио "Свободна Европа" излъчваше най-малко през два дни, а в някои случаи и ежедневно коментари, директно посветени на конгресната проблематика. Наред с това системно в редица предавания, без да се взема открито на прицел конгресът, се разглеждат въпроси, свързани в една или друга степен с него (напр. новият икономически механизъм, въпросите на социалистическата демокрация, социалистическият начин на живот и т.н.).

Характерни за всички предавания, насочени срещу XII конгрес, са опитите нападките срещу него и срещу по-

4 150

литиката на БКП да се представят за "аргументирана", "градивна" критика и проява на "загриженост" за правилното развитие на страната и за "защита" на интересите на българския народ. За отбелязване е, че се полагат усилия стилът и езикът на предаванията да бъдат съобразени с интересите и проблемите, вълнуващи слушателите от различни социални групи у нас.

II. Насоки и тенденции

Открояват се следните основни насоки и тенденции, характеризиращи подривната радиопропаганда срещу XII конгрес:

1. Да се представи обсъждането на проблемите, свързани с конгреса, като неизгодно и нежелателно за ръководните партийни органи. В този смисъл бяха коментарите през януари 1981 г. на радио "Свободна Европа", когато още не бяха публикувани предконгресните материали.

2. След публикуването на Тезисите на ЦК на БКП, на статии на партийни и държавни ръководители, писма и предложения на граждани и др. се възприе линия на отричане и омаловажаване значението на конгреса. Така например в предаване от 13.II.1981 г. радио "Свободна Европа" заяви, че вълност не може и да става дума за някакво обсъждане, тъй като всичко се подготвяло и спускало "отгоре". Поради това обсъждането "носи характер на кампания" за одобряване

на официален документ и "има за цел да утвърди волята на управляващата партийна бюрокрация". Същевременно решението на ЦК на БКП да се картотекират и да се вземат на отчет предложенията и съображенията на трудещите се се представя като мярка за "успокояване на общественото мнение", тъй като такива предложения и препоръки се правят от десетилетия насам, но и досега остават нерешени.

3. Друг използван напоследък вариант на "отношение към конгреса" е опитът злостните нападки да се представят за "конкретен и диференциран анализ" на проблемите, засегнати в Тезисите на ЦК на БКП и в другите партийни документи. В коментар от втората половина на февруари 1981 г. на радио "Свободна Европа" твърденията, че Тезисите имали "парадно-триумфален", а не делови характер, че представляват нещата в розова светлина, като се премълчават недостатъците, отстъпват на втори план. Ударението вече се поставя върху "липсата" на данни и цифри, въз основа на които да се направи "истински анализ" на причините за "ниската производителност на труда, за неизпълнението на заплануваното през VII петилетка, за повишаването на цените, за задължеността на НРБ към СССР, за положението ни в СИВ и в Европа" и т.н.

III. Основни теми и въпроси

Основните теми, разработвани от вражеската радио-пропаганда срещу XII конгрес на БКП, могат да се система-

тизират в няколко основни групи:

1. Ръководната роля на БКП

Атакува се постановката за непрекъснато издигане ръководната роля на БКП с твърдението, че подобна постановка служи само за прикритие на усилията да се запази монополът на БКП над властта, защитен както от Конституцията, така и от държавния репресивен апарат. Ръководната роля на партията, според автора на коментара (Вл. Костов), била причина за всички злини у нас през последните десетилетия – бюрократически централизъм, пренебрегване на обективните икономически закони, липса на творческа инициатива и пр. Като алтернатива на ръководната роля на партията се сочи изграждането на плуралистична структура, при която партията да се "съревновава с други социални организации" – т.е. препоръчва се реставрация на буржоазната общественно-политическа система.

2. Стилът на управление

Разглеждат се от антипартийни позиции някои въпроси, свързани със стила на партийното ръководство и държавното управление:

– отчетно-изборните конференции и другите партийни форуми биха могли да играят важна роля в живота на обществото, но при условие, че бъдат командувани не "отгоре" (при което "никой не може свободно да изрази мнението си), а се съобразяват със стремежите и проблемите на населението;

7 159

- необходимост от т.нар. алтернативни решения и издигане на различни варианти за развитието на нашето общество като възможност за противопоставяне на партийните постановки и решения;

- изискване да се дават конкретни данни, точни цифри и да се поемат определени ангажименти в различните отрасли на икономиката, като се прави инсинуацията, че стилът на управление на БКП се характеризира с "шаблонни" и "догматични" общи постановки, за да се осигури възможност за маневриране и изменение "след съгласуване със СССР и Сив!". - т.е., че БКП няма своя самостоятелна политика и не може успешно да решава проблемите, свързани с развитието на страната;

- разгръщане на критиката "отдолу" и повишаване на възискателността за качествено изпълнение на задълженията. Прави се половинчато признание за засилване на критичния дух в средствата за масова информация в предконгресния период и за търсенето на персонална отговорност (имат се пред вид наложените наказания на стопански ръководители, обнародвани в нашия печат). Това обаче се обявява за ловък "психологически ход" на партийното и държавното ръководство, които по този начин създавали отдушник на "натрупаното недоволство" сред народа и отклонявали вниманието от главния виновник - партията. Така чрез допускането на критични материали в печата далеч преди конгреса се създавала атмосфера, при която "на населението може да се поднесе нова порция от обещания и указания".

3. Социалната структура на страната

От остри антипартийни позиции се разглеждат социално-икономически и други проблеми, пряко свързани с начина на живот на населението. Отрича се реалността на тезата за социална еднородност на нашето общество, тъй като в него съществували групи на високо платени хора, за чиито доходи липсвали всякакви статистически данни. Тези хора се квалифицират като "клиентела на властта" – т.е. лица, които нищо не произвеждат, но подкрепят партията и затова тя ги поставя в привилегировано положение: активни борци против фашизма и капитализма, носители на звания, кандидати на науките, в и с ш и служители в администрацията, служители в репресивния апарат и др. Тези въпроси са предмет на детайлно разглеждане от вражески позиции и в други (непредконгресни) материали.

4. Икономическите трудности на страната и недостатъците в социалистическия начин на живот

Тези трудности и недостатъци се генерализират и обявяват за органично присъщи на социалистическия обществен строй, за неразривно свързани с политиката на партията и поради това – "неотстраними" с каквито и да било партийни мероприятия.

5. Демографското развитие на НРБ

Тенденциозно се разглеждат демографските проблеми на НРБ, с цел да се "докаже", че както предишните, така

и предстоящият конгрес на БКП "не отделят внимание" на този жизнено важен въпрос. Прави се констатацията, че партията не може да го реши, макар и евентуално да разбира сериозността на положението, тъй като НРБ има значително по-нисък прираст от съседните и други държави и е на едно от последните места в Европа.

6. Квалификацията на кадрите; прехвърлянето на административен персонал в производството; положението на българските жени и др. теми се разработват също така от злостни антипартийни позиции. Изказва се "мнението", че самите ръководни партийни кадри били неквалифицирани и неподготвени; допускат се безпринципни компромиси при прехвърлянето на хора от администрацията в производството; по отношение на жените съществува фактическа дискриминация и "утвърдена отгоре" експлоатация. Общото, което ги обединява, е твърдението, че партийното ръководство не е заинтересовано и не може да реши тези въпроси, поради което се задоволява с общи постановки и лозунги.

х х х

Атаките срещу политиката на БКП и XII конгрес са органично проникнати и преплетени с непримирим и злостен антисъветизъм. Това се чувства във всички предавания на чуждите радиостанции в предконгресния период, макар че от един месец насам само в някои от тях открито се клевети

съветската действителност и съветският опит като източник на "отрицателно" въздействие върху НРБ.

В заключение може да се каже, че основната "идея" и общата цел, която обединява предаванията на чуждата радиопропаганда срещу XII конгрес на БКП, е да се обезверят и демобилизират трудещите се, да им се внуши, че конгресът е само формално-показно мероприятие, че той с нищо няма да допринесе за развитието на страната, че неговите решения ще си останат на книга и няма да бъдат изпълнени, както не били изпълнени решенията на X и XI конгрес на БКП и на другите партийни форуми.

Тази основна линия в предконгресния период вероятно ще продължи и след конгреса.

(Информацията е подготвена предимно въз основа на емисиите на радио "Свободна Европа")

Положението в България през погледа на един западногермански журналист (в "Фран-фуртер алгемайне цайтунг", 28.II.1981 г.)

Западногерманският журналист Ернст Ото Метцке, пребивавал като турист в България, предлага своя коментар "как вълните от социалистическото земетресение в Полша се разпространяват постепенно и далеч от епицентъра".

ДС И "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАЦИИ

28

ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Централно информационно-организационно управление

Рег. № 13625 Екз. № 21
..... 28.07 ..... 1981 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Из архивите на ДС

193

Б Ю Л Е Т И Н

№ 30

Публикации за подривна дейност на империалистическите държави срещу НРБ и другите социалистически страни, получени в ЦИОУ за периода 20.VII.- 26.VII.1981 г.

С о ф и я

1 9 8 1

7
п.п.

стави липса на хранителни и други стоки в Полша, умерата на хората, и на дейците на "Солидарност" от безкрайните спорове и т.п.

Струва ми се, че икономическото положение на Полша е много по-опасно от политическото. Просто човек не може да си представи как би могла да се стабилизира системата на цените, която се намира в хаотично състояние. Вече месеци наред една комисия и безброй групи от експерти-икономисти си блъскат главите над тази задача. В страната съществуват просто абсурдни цени. Един редовен професор получава девет хиляди злоти на месец, а моята стая в хотел "Виктория" струва по 3060 злоти на нощ. Разбира се, спокойно може да се каже "нека чужденците плащат повече". Но как да си обясним това, че едно кило грис струва пет злоти, едно кило захар 10 злоти, едно писмо за чужбина – осем злоти. А за 1,5 злоти от години насам можеш да пътуваш с автобус през цяла Варшава, въпреки че напоследък бензинът стана 10 пъти по-скъп!

Поляците са търпеливи и когато има предпоставки за това – много работливи. Възстановяването на Варшава и Гданск е доказателство за това. Прокрустовото ложе на марксистката догма осакати тяхната икономика. Може би обаче тъкмо тоталната катастрофа ще разкрие по-добри изгледи за спасение, отколкото досегашните полукатастрофи, тъй като този път идеологическите съображения в сферата на икономиката отстъпват на заден план.

АНТИБЪЛГАРСКА РАДИОПРОПАГАНДА

1300-годишнината от създаването на българската държава и антибългарската радиопропаганда

(По материали на Института за съвременни социални теории към Президиума на БАН)

Предстоящото чествуване на 1300-годишнината от създаването на българската държава се използва от антикомунисти-

ческите и антибългарските радиопронагандни центрове като повод за ерозиране социалистическото съзнание на трудещите се в нашата страна чрез насаждане и раздухване на националистически антипартийни и антисъветски настроения. През последните две години те разработват материали в следните тематични насоки:

Славянофобство

Оспорва се утвърдената в нашата историография теза за образуването на българската държава като съюз между преселените се от север прабългари и заварените на Балканския полуостров славяни и траки. Фалшифицира се историческата истина за трите основни етнически елемента на българската народност – траки, славяни и прабългари.

Твърди се, че когато славяните са дошли на Балканския полуостров траките са били вече асимилирани в гръко-римската общност, така че те нямали отношение към образуването на славянобългарската държава.

Славяните са представени като покорни федерати на Византия, с ниска материална култура и степен на социално устройство, т.е. те са неравностоен елемент в сравнение с прабългарите при образуването на славянобългарската общност.

Прабългарите се обявяват за доминиращ народностен фактор в новата държава (като се акцентира върху теорията за тюркско-хунския им произход) и за носители на "многостолетна държавнотворна традиция". На тази основа се прави разграничение в гишеански дух между "елитни" народи (прабългарите) и "народи-роби" (славяните), а хан Исперих се обявява за покорител и повелител на славяните. Спекулира се с писмото от т.е. създадена от Кирил и Методий, като в нея се търсят прабългарски знаци-идеограми, с цел да се отрече славянската и

същност.

Русофобство

Търсен се "историческа" аргументация на тезата за "отговорността на Русия за всички несполуки и кризисни ситуации в историята на българския народ" в смисъл, че във всички времена и епохи тя е действувала против националните интереси на България.

Най-целенасочени са русофобските атаки когато се разглежда епохата на Възраждането и Освободителната война, като позицията на Русия се представя отначало докрай като неискрена и антибългарска. Цялата проблематика, свързана с българо-руските отношения през вековете, се подчинява на целите на съвременните антисъветски кампании, провеждани ежедневно от вражеската радиопропаганда. Нейна основна задача остава чрез разпалване на русофобски настроения да се дискредитира политиката на СССР и се отрече миролюбивата и същност.

Антисъветизъм

Антисъветската тема обхваща преди всичко опитите да се фалшифицира характерът на отношенията между СССР и България от Великата октомврийска социалистическа революция до днес. Тези опити се групират в две основни насоки: твърдения за "посегателство" от страна на СССР върху националните интереси на България, като "съветска форма на традиционния руски експанзионизъм" и клевети, че СССР се стреми да "съветизира" България.

Във връзка с тези насоки всички социалнополитически процеси в нашата страна и цялата нейна най-нова история се представят като резултат от "намесата" на Съветския съюз във вътрешните работи на България, от действието на "съветска агентура" и пр. С цел да се разбие българо-руската и българо-

съветската дружба и да се атакуват както съвременните ѝ аспекти, така и нейните исторически корени. Освобождението на България от турско робство се представя за "мит", целящ да замаскира действителните агресивни намерения на царска Русия. Помощта на съветската армия за освобождяване на България от монархофашистката диктатура се обявява за "нахлуване", с цел окупиране на страната и трайното ѝ обвързване със съветската политика.

Същата задача имат и твърденията за "съветизиране" на НР България, като за негови "етапи" се представят всички по-важни политически и социално-икономически процеси и събития, станали у нас от 9.IX.1944 г. насам (установяването и утвърждаването на народната власт, участието на НРБ във войната срещу хитлеристка Германия, приемането на Димитровската конституция и други законодателни актове, промените в политическата структура и административното устройство на страната и пр.) Обект на груби фалшификации са и възникването и дейността на органите на МВР, за които се твърди, че били подчинени не на българското правителство, а на съветското разузнаване.

Специално внимание се отделя и на българо-югославските отношения, които правителството на НРБ изграждало не с оглед интересите на страната, а в угода на Съветския съюз като "важно средство за подчиняване на Югославия".

Атака срещу БКП

Тази тематична насоченост е втора по интензивност след антисъветската и е тясно свързана с нея. В основата ѝ стои твърдението, че в България социализмът няма дълбоки корени и собствено основание за съществуване и развитие, а е породен и се развива изцяло под съветско влияние и в резултат от "следи

подражание" на съветския образец. От тук се прави пряк извод за ролята на БКП като носител на комунистически идеи и се отправят най-остри клевети срещу ръководителите и политиката на партията (Септемврийското въстание, ленинският курс на БКП, организирането на въоръжената борба по време на Втората световна война и т.н.) Тази политика прекъсвала процеса на историческата приемственост между минало, настояще и бъдеще като взаимно обусловен цикъл, а БКП се издвигала като "антинационална сила". В този контекст се разглеждат и организирането и дейността на Отечествения фронт, отношението на партията към БЗНС, църквата, македонския въпрос и пр. Отричат се постиженията в нашата социалистическа действителност, резултатите от развитието на икономиката, културата, социалната сфера и пр.

Идеализиране на буржоазното минало

През последните две години антибългарската радиопропаганда засили опитите си да идеализира периода на капиталистическото развитие у нас. Целта е да се представи буржоазното минало като единствен в историята на България период на истинска демокрация, през който били създадени демократични, национални по своята същност институции. Всичко това е насочено към противопоставяне и отричане на социалистическата демокрация и към отхвърляне постиженията на реалния социализъм. Подчертава се "приемствеността" между третото, второто и първото българско царство – т.е. между кобургската династия и българските царе и ханове. В идеализирана светлина се представя дейността на Борис и Фердинанд, а преди тях и на Батенберг, както и стамболовият режим, буржоазните партии и реакционните организации в нашата страна преди 9.IX.1944г.

Спекулации във връзка с начина на чествуване на
юбилей

Спекулациите във връзка с начина на чествуване на юбилей имат за цел да се обвини нашето партийно и държавно ръководство, че се опитва да затъмни чрез партийни чествувания народните празници, свързани с 13-вековния юбилей на българската държава, че подчинява историята на целите на партийното ръководство, че манипулира общественото съзнание и фалшифицира събитията и пр.

Трябва да се очаква, че в навечерието на чествуването на 37-та годишнина на социалистическата революция в България антибългарската пропаганда във връзка с 1300-годишнината от основаването на българската държава ще стане още по-интензивна и още по-остро ще третира в антикомунистически дух актуалните проблеми на нашето икономическо, политическо и културно развитие.

(Материалът е даден със съкращения. Пълният текст се намира в библиотеката на ЦИОУ).

Ф Р Г

Проект за изменение на наказателния закон във ФРГ.
(в. "Ди Велт" от 30.VI.1981 г.)

Видни политически дейци от управляващата социал-демократическа партия във ФРГ, начело с министъра на правосъдието Шмуде и депутатата на Бундестага Емерих, предлагат да се внесе изменение в чл.99 на Наказателния закон на ФРГ, който регламентира наказанията за дейност като агент в полза на

ДСУ "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

29

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

Рег. № 12641, екз. № 15
29. 07. 1981 г. год.

Ф. Сермаи-Уманска

СТРОГО СЕКРЕТНО!

1720 V981/1-256

ДО НАЧАЛНИКА НА ЦОУ-МВР

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

47

Из архивите на

200

И Н Ф О Р М А Ц И Я

МИНИСТЕРСТВО
Вх. № 13906 от 3.8.1981

ОТНОСИНО: Изследване на радио "Свободна Европа" за интереса на слушателите от социалистическите страни към предавания на западни радиостанции, излъчващи програми на съответните езици

*0-2
III-5, 18*

По наши данни, през май 1981 г. радио "Свободна Европа" е издало бюлетин за извършени изследвания по отношение интересите на слушателите от социалистическите страни към предаванията на западни радиостанции, излъчващи програми на съответните езици.

Резултатите от изследванията показвали следното:

1. Слушателите на западни радиостанции от социалистическите страни продължават да се стремят да слушат повече от една западна радиостанция (т.нар. "мултиплика-

ционно слушане"). Това се отнасяло както за слушателите на радио "Свободна Европа", които представлявали 66 % от слушателската аудитория на западни радиостанции, така и за онези, които не слушат радио "Свободна Европа".

2. Слушателите на радио "Свободна Европа" слушали средно по 2,1 западни радиостанции, докато за тези, които не слушат радио "Свободна Европа" тази цифра е 1,6.

3. Слушателската аудитория на радио "Свободна Европа" в сравнение със слушателите на други западни радиостанции предпочита да слуша в по-голяма степен предаванията на радиостанции, излъчващи политически програми.

4. Условията за приемане на радиопредаванията на радио "Свободна Европа" в различните социалистически страни давали отражение по отношение на броя на слушателите. Считало се, че в България и Чехословакия предаванията на радио "Свободна Европа" били най-силно заглушавани, поради което броят на слушателите в тези страни бил процентно по-малък. Това било и причината в България и Чехословакия да се слушат повече радиостанциите "Гласът на Америка" и Би Би Си.

5. "Подобрването" на съдържанието и качеството на радиопредаванията на западните радиостанции за социалистическите страни допринасяло слушателите на радио "Свободна Европа" да следят предаванията и на още една радиостанция, предаваща на български език.

6. Радиослушателите от социалистическите страни, които предпочитали да слушат други западни радиостанции, а не радио "Свободна Европа", не били така враждебно настроени към режимите в собствените си страни, както слушателите на радио "Свободна Европа". Слушателите, склонни да

слушат предавания на други западни радиостанции, а не радио "Свободна Европа", предпочитали развлекателните програми. В това отношение се отдавало предпочитание на радио "Люксембург".

Резултати от изследването на радио "Свободна Европа" за България

Слушателите на радио "Свободна Европа" в България (34 % от възрастовото население на НР България) слушали средно 2,6 западни радиостанции. Това било повече от средния резултат от 2,1, изчислен за западните радиостанции, слушани от гражданите на социалистическите страни. Правела се оценка, че основната слушателска аудитория на радио "Свободна Европа" от България не била така проамерикански настроена, както това се наблюдавало при чехословашките слушатели. Процентът на българските слушатели на радио "Свободна Европа", които са заявили, че в случай на сериозен конфликт между САЩ и СССР биха подкрепили САЩ, бил 72 %, което е по-ниско от средното за петте социалистически страни (НРБ, ПНР, Румъния, УНР и ЧССР) – 74 %.

Българските граждани, слушащи едновременно радио "Свободна Европа" и други западни радиостанции, се разпределяли както следва:

- радио "Свободна Европа"	100 %
- радио Би Би Си	45 %
- радио "Гласът на Америка"	37 %
- радио "Дойче веле"	15 %
- радио "Ватикана"	8 %
- радио "Люксембург"	23 %
- радио "Виена"	9 %
- други западни радиостанции	18 %

Слушателите в България, които не слушат радио "Свободна Европа", а само предавания на други западни радиостанции, излъчващи програми на български език, представляват 24 % от възрастовото население на страната и слушат средно по 1,5 западни радиостанции. Сред тази група най-много са слушателите на радио "Люксембург", следвани от Би Би Си и "Гласът на Америка".

Разпределението на слушателите на западни радиостанции, без радио "Свободна Европа", е следното:

- радио "Свободна Европа"	0 %
- радио Би Би Си	33 %
- радио "Гласът на Америка"	30 %
- радио "Дойче веле"	12 %
- радио "Ватикана"	8 %
- радио "Люксембург"	39 %
- радио "Виена"	7 %
- други западни радиостанции	27 %

Около 47 % от слушателите на други западни радиостанции, без радио "Свободна Европа", предпочитат САЩ пред СССР в случай на сериозен конфликт между тях. Този процент е по-нисък от средния такъв за петте социалистически страни, който е 53 %. От тази категория слушатели 4 % не биха подкрепили СССР, а 37 % не биха застанали нито на страната на САЩ, нито на СССР.

Една част от слушателите на западни радиостанции не слушали радио "Свободна Европа", тъй като се отнасяли с неприязън или резервираност към програмите на радиостанцията. Считало се, че 71 % не слушали радио "Свободна Европа" поради силното заглушаване и лошата чуваемост, 5 % поради липса на време, 15 % не се интересували от програмите на радиото, а 6 % били по принцип против радио "Свободна Европа".

В заключение може да се отбележи, че данните, получени при изследването, направено от радио "Свободна Европа", показват, че около 97 % от българските слушатели на "Свободна Европа" слушат и радиостанциите Би Би Си, "Гласът на Америка" и "Дойче веле".

Отп. в 2 екз.

№ 1 - др. министър

№ 2 - КД

Доразмн. в 6 екз.

№ 3 - др. Шопов

№ 4 - ВГУ-ДС

№ 5 - VI упр. ДС

№ 6 - ЦНОУ

№ 7 - Бюл. К-1 (17-13-220)

№ 8 - ръководство ИГУ-ДС

Изп. 04 1206/8069

Нап. ВБ/04-1647

29.07.1981 г.

С о щ и я

НАЧАЛНИК:
Генерал-майор

(Handwritten signature)
(В. Колев)

ДС и "РАДИОСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

30

Копие - 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДР П (10) 1108
Д 7/16

СТРОГО СЕКРЕТНО 929

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

Рег. № 19316, екз. № 4
30. 11. 1981. 19 ____ год.

МВР—УПРАВЛЕНИЕ VЗ-ДС
12359 - 4. XII 1981
18

ДО НАЧАЛНИКА НА УПРАВЛЕНИЕТО ДС

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 1165
от 28.05.2004г.

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Сравнително изследване на мненията на слушатели от пет социалистически страни за радио "СВОБОДНА ЕВРОПА", "ДОЙЧЛАНД-ФУНК"/"ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" и радио "БИ БИ СИ"

За сравнително изследване на мненията на слушателите
15.12.81
Урбанов

По наши данни, за нуждите на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" /РСЕ/ било изготвено сравнително изследване на предаванията на РСЕ, "ДОЙЧЛАНДФУНК"/"ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" и "БИ БИ СИ".

Анализът се базирал на специална анкета, проведена с 436 слушатели от Чехословакия, 540 - от Унгария, 1,037 - от Полша, 506 - от Румъния и 246 - от България. Целта на изследването била да се установи, според слушателските мнения, какви качества притежавали тези радиостанции.

На слушателите бил предложен списък от характеристики, групирани по показателите: "достоверност", "съдържание" и "технически качества".

Направения анализ на чуваемостта на станциите установил, че полските слушатели чували "БИ БИ СИ" и

Из архивите на ДС

205

"ДОЙЧЛАНДФУНК" по-добре, отколкото РСЕ. В България и Унгария чуваемостта на "ДОЙЧЕ БЕЛЕ" била по-добра, отколкото тази на РСЕ. Румънските слушатели класирали и трите радиостанции на еднакво ниско ниво. Единствено унгарските слушатели класирали РСЕ по-високо, отколкото "БИ БИ СИ" и "ДОЙЧЛАНДФУНК".

По показателят "достоверност", РСЕ отстъпвала пред другите станции, особено във връзка с осветляването на полските събития.

По "съдържание" картината била твърде разнообразна. В Унгария предаванията на РСЕ били по-интересни, отколкото в Румъния; полските слушатели оценявали еднакво по съдържание и трите радиостанции; в Чехословакия "Дойчландфюнк" се харесвала повече от РСЕ, а българските слушатели предпочитали "ДОЙЧЕ БЕЛЕ" пред РСЕ.

По показателя "технически качества", "ДОЙЧЛАНДФУНК" и "ДОЙЧЕ БЕЛЕ" имали предимство в три от страните, а "БИ БИ СИ" - в две. В тази насока РСЕ не била на необходимото ниво.

Най-добри резултати били получени за елемента "обективност". И трите радиостанции имали най-високи оценки за "обективност" във всичките пет страни. Оттук авторите на изследването правели извода за значението на "обективността", която би трябвало да стане основен градивен елемент в бъдещата дейност на западните радиостанции.

Авторите на изследването анализирали и конкретните резултати от анкетата поотделно във всяка от изследваните страни.

Българските резултати се отчитали на базата на мненията на 183 слушатели на РСЕ, 126 - на "БИ БИ СИ" и 43 - на "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ", като се отбелязвало, че поради малкия брой анкетирани български слушатели, особено тези на "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ", резултатите били в известна степен относителни.

Оценката на РСЕ по "обективност" била по-ниска от тази на "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ", но по-добра от тази на "БИ БИ СИ" "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" се отчитала като общо взето най-обективно отразяващата събитията радиостанция. Същото се отнасяло и за РСЕ.

В края на изследването било отделено място и на анализът на сходствата и разликите в оценките на слушателите от петте изследвани страни за РСЕ.

Според сравнителното изследване, РСЕ се отчитала като една много добра, но същевременно не на очакваното ниво радиостанция. Авторите отчитали, че от РСЕ биха могли да се очакват и по-добри резултати за в бъдеще, като се имало предвид големите организационни и технически възможности на тази най-голяма в Европа радиостанция.

Отпеч. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Доразп. в 3 екз.

№ 3 - VI упр. ДС

№ 4 - ЦНОУ

№ 5 - Вюлетин К-1

Изп. 04 1654/11836

Нап. ДС 04-2536

30.XI.1981 г.

ЗАМЕСТНИК
ПОМОЩНИК:
/Тр. Петров/

ДСУ "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАЦИИ

ЗИ

Из архивите на

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

129

ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

Рег. № 14315 Екз. № 23.
... 26. 07. 1983 год.

208

Б Ю Л Е Т И Н

бр. 30

Публикации за подривната дейност на империалистическите държави срещу НРБ и другите социалистически страни, получени в ЦИОУ за периода 18-24.VII.1983 г.

С о ф и я

1 9 8 3

АНТИБЪЛГАРСКА ПРОПАГАНДА

Чуждата радиопропаганда против НРБ през второто тримесечие на 1983 година

/Обзор/

През второто тримесечие на 1983 г. чуждата пропаганда против НРБ запази досегашните си основни насоки. Измененията в нейното съдържание и интензивност се обуславяха от засилването на водената срещу социалистическите страни "идеологическа война". В изпълнение на стратегическата линия за масово идеологическо и политическо въздействие чрез психологическо-диверсионни методи върху съзнанието на нашите граждани подривните радиоцентрали /както и останалите средства за масова информация на противника/ разпространиха огромно количество "селектирана" информация, фалшификации и груби лъжи.

Увеличиха се по количество и се засили интензивността на спекулациите с мними разногласия и противоречия между социалистическите страни в икономическата област, като за тази цел многократно бе поставян и разработван в антикомунистически дух въпросът за "непрекъснато отлаганата среща на високо равнище на страните от СИВ".

Антисъветска и антикомунистическа насоченост характеризират предаванията, рекламиращи "неофициалните движения за мир в източноевропейските страни", които бързо намирали последователи в СССР, ГДР и УНР. Темата за тези "пацифистки движения" се разглеждаше в тясна

връзка с "продължаващото нарушаване на човешките права и свободи в социалистическите страни".

В началото на април подривните радиоцентрали коментираха организираното в Брюксел "слушане на състоянието на правата на човека", на което ръководителите на "Международна амнистия", "Международната федерация за правата на човека" и "Международното дружество за правата на човека" апелираха към Европейския парламент да се застъпи по-енергично за "правата на човека в страните от Източния блок" и отправиха критика към правителствата на западните държави за проявяваната от тях "отстъпчивост" пред СССР и световния комунизъм.

Неуспехът на антисоциалистическите сили в Полша да използват първомайския празник за контрареволуционни цели доведе до чувствително намаляване на предаванията на подривните радиостанции, посветени на "полска" тема. Тази тенденция се запази независимо от емисиите, които предхождаха, съпътствуваха и последваха посещението на папа Йоан-Павел II в Полша. Твърде бързо бе изоставен и направеният в края на април опит за създаване на ореол около личността на Лех Валенса.

Предаванията, третиращи пряко "български" проблеми, бяха увеличени. Продължи подетият през първото тримесечие пропаганден шум за "погазване" правата на човека в България. Основен изпълнител на тази кампания беше западногерманската радиостанция "Дойче веле", която излъчи поредици от 6 предавания, озаглавена "Бележки на д-р Никола Попов". Радио "Сво-

133

5

бодна Европа" предаде статия на в. "Франкфуртер алгемайне цайтунг", посветена на д-р Попов, и интервю в две части.

Някои от предаванията на подривните радиоцентрали се отличаваха с изключителна злост и примитивен антикомунизъм. Такъв характер имаше записът от сборището на вражеската емиграция от САЩ и Канада по повод откриването край Ниагарския водопад на паметник на "героичните борци за свобода и жертвите на комунистическия режим в България". Паметникът е изграден със средства на вражеската емигрантска организация "Български национален комитет", "Българската православна църква в изгнание "Свети Йоан Рилски" и властите в канадския град Ниагара Фолс.

Засилиха се клеветите и инсинуациите по отношение на ръководната роля на БКП и преди всичко срещу икономическата, социалната и културната политика на партията, като се използваша всички възможности за генерализиране на отделни слабости, допускани в практическата дейност на някои ведомства и организации и техните ръководства.

И през това тримесечие водеща фигура в българската секция на Радио "Свободна Европа" беше Вл. Костов. През май т.г. в Париж бе издадена негова и на съпругата му книга с остро клеветническо съдържание за социалистическото строителство в България.

От началото на май "Би-Би-Си" започна излъчването на нова поредица на Петър Семерджиев, който се специализира в предавания за поддържане духа на бившата кулашка опозиция – "Многопартийната система в България между двете световни войни". В нея продължава да се прокарва основната линия да се реабилитират в съзнанието на слушателите отделни лидери на буржоазни партии и особено тези дейци на БЗНС, които са били против сътрудничеството с комунистическата партия, както и стремежът да се дискредитира сегашното ръководство на БЗНС.

Югославските радиостанции засилиха антибългарската си пропаганда, свързана с т.нар. "македонски въпрос". Продължи традиционното вече элонамерено "ровене в миналото" и поставяне на знак за равенство между българските фашисти и социалистическа България.

Прегледът на подривната радиопропаганда против НРБ през тримесечието дава възможност да се направят следните изводи и оценки:

– В изпълнение на дадения от вашингтонската администрация курс на "преход от отбрана към дългосрочна идеологическа атака срещу СССР и другите социалистически страни", подривните радиоцентрали на противника засилиха психологическо-диверсионния си натиск за формиране на антисъветски и антикомунистически настроения и убеждения сред българските граждани.

– Забелязва се стремеж за "подобряване на качес-

135

7

ството'на радиопредаванията и за по-плътно "вклиняване" в ежедневните събития в НРБ.

– С оглед гласуваните от американския Конгрес 21,3 милиона долара за "започване на нови програми, предназначени за страните на Изтока", трябва да се очаква увеличаване на времетраенето и разнообразяване на тематиката в предаванията на Радио "Свободна Европа", както и на другите подривни радиоцентрали.

/По материали на ИССТ, с големи съкращения/.

ШПИОНАЖ

Американска шпионска база в Австралия
/сп. "Юнайтед стейтс нюз енд уърлд рипорт",
20.VI.1983 г./

Според списанието, на няколко мили от австралийския град Алис Спрингс, в усамотена долина, е разположена една от най-строго охраняваните шпионски бази в света – американо-австралийската база, официално известна като "Съвместен изследователски център за космическа отбрана," но по-често наричана "Pine Gap".

Базата функционира от 1969 г. В нея денонощно работят около 200 служители от Централното разузнавателно управление, Управлението за Национална сигурност на САЩ, както и приблизително същият брой сътрудници от

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Идеологическата диверсия, въ противника, провеждана чрез РСЕ/РС и Радио Фи Фи Си

Настъпилите изменения в отношенията между Изтока и Запада през последните години доведоха до изменения в провежданата от противника идеологическа диверсия срещу социалистическите страни. Те се изразяват в следното:

- противникът се стреми да избягва ~~обтаето~~ обсъждане на социалистическата действителност, давайки си вид, че поддържат протичащите в социалистическите страни процеси на преустройство, като подчертават, че тези процеси не водят до благоприятни резултати.
- призовава към по-голяма гласност в дейността на армията, висшето партийно ръководство,
- сравнява реформите в отделните социалистически страни и влиянието им върху процесите в СССР,
- подчертава нерешените проблеми в отношенията между социалистическите страни,
- противопоставя възгледите и отношението на социалистическите страни към преустройството в СССР, внушавайки на слушателите наличието на "опозиция" към преустройството от страна на някои социалистически страни.

За предаванията се подбират критически материали, публикувани в средствата за масова информация в социалистическите страни, а така също и анкети на наши граждани, временно пребива-

ваги на Запад. Напоследък двете радиостанции активно използват т.нар. "открит телефон за пряка свръзка със слушателската аудитория".

С цел подобряването на работата на радиостанциите в съответствие с новите изисквания на политическата обстановка са извършени някои структурни изменения и кадрови размествания.

В РСЕ/РС са освободени директорът на РСЕ Георги Риелински и директорът на изследователския отдел на РСЕ Ген Коврик. Предстои освобождаването от длъжност на заместник-директора на РСЕ Джоел Блокар. За директор на РСЕ е назначен политологът от "Ранд корпорейшън" Рос Джонсън, 49 годишен, специалист по въпросите на отклоненията между Изтока и Запада.

Отбелязва се, че в първото тримесечие на 1989 г. ще настъпят допълнителни изменения в резултат от президентските избори в САЩ. Ако победят републиканците, президентът на РСЕ/РС Джим Пей ще бъде назначен на работа в Белия дом в качеството и представител на правителството или секретар по печата. При победа на демократите, до май 1989 г. ще последват изменения в състава на Съвета по международно радиопредаване /ФИИ/, което, от своя страна ще доведе до нови промени.

Конгресът на САЩ е гласувал сумата от 34 млн. долара за строителството на нов мощен радиопредавател в пустинята Негев в Израел. При въвеждането му в експлоатация след 5 години се предвижда, че той ще осъществява предавания за южните република на СССР.

В Глория, Португалия са въведени в действие 8 нови радиопредаватели с мощност до 250 кВт, които сменят старата апаратура с мощност 100 кВт.

В момента голямо внимание се отделя на изследовател-

ския отдел на РСЕ/РС. Анализите, подготвяни от този отдел, се изпращат в Държавния департамент, Пентагона, НАТО, Конгресната библиотека във Вашингтон и различните осведомителни агенции. Така например през юли т.г. "Ранд корпорейшън" е отправил до РСЕ/РС молба за придобиване на информации за двустранното научно-техническо сътрудничество между СССР и социалистическите страни, както и данни за текстовете на поговорите за научно-техническо сътрудничество. Поискани са и анализи на външотърговския обмен за последните няколко години, рецензии на книги, посветени на тази тема и др.

В БиБиСи е създадена нова "свръхредакция" за балканските страни /СФРЮ, ГРГ, Турция и Гърция/ За неин ръководител е назначен Гени Амар, роден в Египет, от еврейски произход. Той дълги години е работил в радиото, но няма опит в работата по европейските страни. Предвид това, за негов заместник е назначен Крис Пшеницки /преди това началник на полската редакция/, който има необходимите качества.

Настъпили са изменения също така и в кадровата политика. Докато преди това решаващия фактор за назначаването на даден кандидат беше неговата политическа благонадеждност, то сега по-голяма роля играе професионалната квалификация на кандидатите. Ръководството счита, че назначаването на нови млади емигранти от социалистическите страни представлява по-голям риск по отношение на сигурността, но същевременно те биват предпочитани заради технико-високи професионални качества, като хора са по-податливи и се поддават на преподготовка.

Счита се, че кадровия състав трябва постоянно да се обновява, да се вливат нови сили. Поради това ръководството на БиБиСи е предприело назначаването на нови служители само с временен дово-

вор за срок от 4 години. За онези служители, които не са показали необходимите качества, договорите не се продължават, а на тяхно място се назначават нови служители.

Съгласно разпореждането на Министерството на външните работи на Великобритания, група специалисти са направили изследване на перспективните насоки в развитието на технологията на радиопредаването. В поверителния доклад се отбелязва, че според препоръките на тази научна група, в течение на близките 10-15 години Гибиси ще предава на късовълновите диапазони. Идеите за възможностите за предаване на програмите на радиото по правителствените радиостанции в социалистическите страни или направо с помощта на антени засега се разглеждат само като футуризм. Смята се че в случай на студена война или горещ конфликт само късовълновата свръзка е в състояние да обезпечи радиопредаванията на Гибиси предназначени за социалистическите страни.

Анализът на антибългарската радиопропаганда за 1988 г. показва, че тя се води в следните направления:

1. Коментари за подготовката, провеждането и резултатите от юлския Пленум на ЦК на ГДР по идеологическата работа. В тази връзка се разглежда подробно хода на преустройството и гласността в ГДР.

2. Организиране на нападки във връзка с възродителния процес в страната, въпросите за религиозните свободи и въпроса за създаването на т.нар. "Независимо общество по защита правата на човека в България".

3. По отношение на външната политика на ГДР се хвърлят упреци за сляпо следване от наша страна на външната политика на СССР, като полчертават за съществуването на "Различия" и "дистанцираност" по отделни елементи на външната политика на СССР спрямо

НРБ.

4. Икономическите и екологическите трудности се обясняват с наличието на социалистически производствени отношения. Подчертава се, че единствения път за тяхното решение се явява реставрацията на капитализма в НРБ.

1988 г.

СПРАВКА

ОТНОСНО: Някои насоки на подривната радиопропаганда
срещу НРБ

Подривната пропаганда срещу НРБ през последните месеци третира преди всичко проблемите на преустройството, като се стреми да създава и разпалва недоверие и противоречия между социалистическите държави, да предизвиква негативни настроения, неувереност, скептицизъм и объркване сред населението. Полагат се усилия за нейното постоянно актуализиране, за насочването ѝ към най-важните въпроси на нашето развитие, за съобразяване на внушенията с политическото и културно развитие на адресатите и с конкретната обстановка, с изискванията за достоверност и убедителност на информацията и всички други обстоятелства и предпоставки, които обуславят ефективността на пропагандното въздействие. Доминира една основна теза, около която гравитират всички останали. Тя гласи, че социалистическият обществен строй е неизменна, застинала, неподлежаща на развитие система, която не може да се обновява и саморегулира. Поради това всяка идея за обновление и преустройство е несъвместима със социализма.

Пропагандните кампании се водят на основата на две различни оценки за същността на преустройството:

2 89.

1. То представлява добре замислен "тактически ход на М. Горбачов", с цел да бъде измамен Западът, да се притъпи бдителността му, като по този начин СССР си осигури икономически изгоди, политически и военни предимства и възможности за провеждане на "традиционната си агресивна политика". Т.е. зад фасадата на привидните обновителни процеси и промени, същността на социализма си остава "агресивна" "тоталитарна" и "авторитарна".

2. Преустройството е реален процес, свързан със същностни промени в социалистическото общество и обусловен от осъзнатата необходимост да се преодолее икономическото и техническото изоставане. То представлява сериозно отстъпление от комунистическите принципи в името на оцеляването на обществената система и води до социалдемократизиране и до постепенно включване на капиталистически елементи в икономиката и общественopolитическите отношения. Затова е необходимо обновителните процеси в социалистическото общество внимателно да се поощряват с икономически, политически и идеологически средства. Всъщност това представлява осъвременен вариант на добре известната концепция, която предвижда политическо и икономическо сближаване и обвързване със социалистическите страни като цяло и поотделно с всяка от тях, с оглед вътрешното им дестабилизиране и предизвикването на същностни промени в техните обществени системи. Сега обаче тя е "обогатена" с нови елементи и допълнена с редица конкретни практически мерки от страна на управляващите в САЩ и в почти цяла Западна Европа консервативни правителства.

В тактическо отношение се залага преди всичко на диференцирания подход към социалистическите страни, който с различна интензивност бе използван от капиталистическите държави и през изминалите две десетилетия. Вероятно в бъдеще той ще намери още по-широко приложение. Има някои сериозни основания за такова предвиждане, с оглед становищата, изразени от известни политически и обществени дейци на Запад.

Специален интерес представляват серията статии от Х. Кисинджър, публикувани в американския вестник "Крисчън сайънс монитър", посветени на стратегията и тактиката на САЩ и техните съюзници по отношение на Източна Европа през 90-те години. Според автора, новото правителство на САЩ трябва да отдели "централно внимание" на този район на света. Преустройството щяло да ерозира политическата система на държавите в тази част на континента и по този начин да създаде неминуема заплаха от интервенция на СССР, който бил пряко засегнат от развитието на обстановката там. Оттук Кисинджър извежда тезата за необходимостта да се намери такъв политически вариант, който да откъсва въпросите на държавното устройство в Източна Европа от проблемите на сигурността на СССР – т.е. в социалистическите страни да се осъществи т.нар. финландски модел. На същото мнение е и друг американски външнополитически експерт – Х. Зоненфелд, който призовава президента Буш да провежда "активна диференцирана политика" към източноевропейските държави, приемайки, че това може да доведе до тяхното неутрализиране.

Според бившия съветник на президента на САЩ по въпросите на националната сигурност Бжежински, обстановката в пет от тези държави била вече "експлозивна в политическо отношение", а "разколът между комунистическите партии и обикновените граждани" ставал все по-голям.

Други американски източници изтъкват, че основният спорен въпрос бил не от икономически, а от политически характер – кой да управлява, партията или народът. Именно във връзка с това, във всички социалистически страни се създавали алтернативни структури и се активизирало "съпротивителното движение". По този повод се прави и генерализираща оценка, че неформалните групи, възникнали в тези страни представлявали "необратима движеща сила", която може да промени ситуацията. Те постепенно се изплъзвали от партийния контрол и по-нататък могли да създадат сериозни проблеми на властта. Техните организационни форми варират от обособяване на открити политически движения и дискусисни клубове, до обединения за защита на сколната среда и самостоятелни изложби на произведения на изкуството. Причините за възникването на антисоциалистически и нелоялни изяви се търсят от една страна в самата същност на обществената система, а от друга – в трудностите, свързани с обновителните процеси в съответните страни. Внимание се отделя и на международните контакти на някои от неформалните групи, на подписаните от тях съвместни документи и т.н.

→ Бившият член на Съвета за национална сигурност на САЩ, а сега вицепрезидент и директор на изследователската дейност на "Института за проучване на проблемите на

сигурността на Изтока и Запада" в Ню Йорк Стивън Лараби е отпечатал обширна "програмна" публикация във връзка с преустройството в социалистическите страни, в която изтъква, че САЩ трябва най-внимателно да следят процесите в отделните държави, да изучават детайлно дори и незначителните на пръв поглед промени, да правят съответните изводи и да се опитат да се възползват от трудностите, с които се сблъскват партийните и държавните ръководства. Лараби също препоръчва да се използва гъвкав и диференциран подход.

Не по-малко красноречив е и коментарът на западногерманския разузнавач и "експерт по проблемите на Източна Европа" Карл Г. Щрьом, публикуван във в. "Ди велт" на 31 януари 1989 г., в който се препоръчва "тактиката на салама"^{*} като способ за постепенното "финландизиране" на източноевропейските социалистически страни, т.е. за неутрализирането им и за "внедряване в организма на комунистическата народна демокрация на елементи на плурализъм, либерализъм и социалдемократизъм".

Тези стратегически постановки и тактически подходи служат за основа и на подривната пропаганда на чуждите радиоцентрали срещу НРБ, нюансирана в зависимост от обстановката през съответните периоди, от насочеността към лица от различни възрастови, социални, верски и други групи, както и съобразно вътрешното "разпределение на труда" между отделните радиоцентрали.

^{*}Термин и тактика приписвани на бившия унгарски ръководител Матиаш Ракоши, според които буржоазният лагер представлява нещо като салам, от който трябва да се реже парче след парче докато от него не остане нищо. Сега Щрьом препоръчва същата тактика да се използва за постепенното откъсване една след друга на източноевропейските социалистически страни.

Най-активна пропагандно-поддривна дейност срещу НРБ развиват американските радиостанции "Свободна Европа" и "Гласът на Америка", западногерманската "Дойче веле" и английската "Би Би Си". В предаванията си те подлагат на "всестранен анализ" проблемите на нашето развитие и по-специално преустройството в НРБ. Предмет на вниманието им са сферите на икономиката, политиката, културата и бита, като се акцентира върху най-актуалните от тях за даден период от време. Характерни са следните насоки на подривна радиопропаганда:

1. Опити за дискредитиране на ръководната роля на партията, за представяне на нейната политика като догматична, конюнктурна и съдържаща "значителна доза сталинистки елементи". Подчертава се и "изчаквателното становище" и "мълчаливата опозиция" на българското партийно и държавно ръководство по отношение преустройството; еволюцията на НРБ от положение на най-верен съюзник на СССР в близкото минало, към позициите на държавите (ГДР, ЧССР и СРР), които в една или друга степен и по различни причини не приемали или се отнасяли резервирано към обновителните процеси. Причините за това се търсят в "ангажираността" на висшето партийно ръководство у нас с политиката на СССР през периода на застои, с "липсата на демократични традиции" в партията и обществото и със страх от промени, които биха довели до "дестабилизиране на господстващата номенклатура".

2. В многобройните материали, посветени на преустройството и обновителните процеси в нашата страна личи оценката на подривно-пропагандните централи, че преустройството у нас е твърде бавен, противоречив и едностранчив

процес, че то обхваща само икономиката, поради технологи-
ческата изостаналост на народното стопанство и належащата
необходимост да се намери изход от тежкото положение на
страната. Внушава се, че това развитие е обречено на не-
успех, поради липсата на гласност и демократична политичес-
ка система, че то противоречи на самата концепция за пре-
устройството, така както тя е "разработена от съветското
ръководство". В някои материали внушенията и упреците в
смисъл, че България не следва стриктно пътя на СССР са съв-
сем директни. Само до преди няколко година НРБ бе обвинява-
на, че "сляпо копира" съветския модел на социализъм, че
провежда несамостоятелна политика и че извършващите се у
нас социално-политически процеси представлявали огледално
отражение на положението в СССР.

Почти всички подривни радиостанции полагат усилия
за създаване на враждебно отношение към политическата сис-
тема на социализма сред слушателите си, чрез ретроспективни
анализи и обзори, спомени и др.п., идеализиращи политичес-
ките отношения в България по време на буржоазното господ-
ство. Подчертава се "демократичният" характер на тези отно-
шения, а фашистката диктатура се интерпретира като случаен
епизод. Целта на отправяните злостни внушения е българският
гражданин да стигне до извода, че преди социалистическата
революция е имало истинска свобода и демокрация и че за да
може преустройството да даде резултати, трябва да бъде
възстановена буржоазната демокрация.

Изключително злостни са материалите на П. Семер-
джиев, излъчвани от "Свободна Европа", с които се фалшифи-
цира истината за дейността на опозицията у нас след 9. IX.
1944 г.

3. Една от основните тенденции в подривната радио-пропаганда срещу НРБ в сферата на политическите отношения е все по-настойчивото насочване към проблематиката, свързана със "защитата" на правата на човека и с "нарушаването" на демократичните свободи в НРБ. Особено интензивни бяха коментарите по време на посещенията на президента на ФРГ фон Вайцзекер и на Франция Митеран в нашата страна. Основното твърдение беше, че незачитането на човешките права и демократичните свободи е вроден недъг на социализма и че българските власти системно превишават правата си, като репресират лица, чиито действия не противоречат на конституцията и законите, но са политически нежелателни.

Все по-широко се практикува излъчването на интервюта с някои от участниците в срещите (напр. с Митеран), както и с други български граждани. В някои от тях се отбелязва, че в България "липсва необходимата публичност" и че обикновено се дава гласност на мнения, които съвпадат с официалните. Възпроизведени бяха оценки, публикувани във френски вестници, според които поканените лица се оказали не "опозиционери", а просто "новатори", които искали в НРБ да се извърши демократизация, подобна на тази в СССР. Акцентираща се също така и върху извода, направен от френски вестници, че гласността и преустройството в България се развивали много бавно и че ставало дума само за икономическа реформа, а не за цялостно обновление на обществото. Въпреки всичко обаче се появили кънове на "нова гражданска смелост, доблест и съзнание" и вече не можело да се говори за България като за "единствена страна в Източна

Европа, без дисидентско движение". Подчертавайки международното значение на посещението на Митеран, радио "Дойче веле" заключава, че то допринесло за засилването на интереса към НРБ и представлявало косвено международно признание, че у нас вече официално съществуват "независими" движения за защита на правата на човека. Имат се предвид "Независимото дружество за защита на правата на човека", "Клуб за подкрепа на гласността и преустройството в България" и др. Застъпва се тезата, че сега имало най-благоприятни условия за разширяване на дисидентското движение чрез обединяване на дейността на различните формации и "активизиране на българската интелигенция". Тази подстрекателска дейност на подривните радиоцентрали се съчетава с усилия да се ангажират известни западни културни дейци и общественици към "българските дисиденти". Например според "Свободна Европа" председателката на американската Академия за изкуство и литература и бивша президентка на ПБН-клуба в САЩ Хортенз Калишър се обявила в подкрепа на поета Петър Манолов и съобщила, че клубът ще направи необходимото "целият свят да научи за съдбата на преследваните писатели, какъвто е Манолов". Радиостанцията се спира и на подкрепата, която получавали членовете на независимите формации вътре в страната, която се изразявала в нежеланието на партийните организации да вземат решение за изключване на участници в тези групи, в искания за възстановяване на Ст. Продев на поста главен редактор на в. "Народна култура" и др. Същевременно се отправят нападки срещу българските власти, които продължавали да нарушават правата на

човека, въпреки поетите от тях международни задължения, както и срещу партийния печат, който проявявал "сталинистско отношение към проблемите на демокрацията".

Съществуването на неформални групи в НРБ като сравнително ново явление се тълкува от чуждата радиопропаганда като "съживяване на българската интелигенция", "дистанциране от партийната линия", "търсене на творческа свобода и реализация" и т.н.

Сътрудниците на подривно-пропагандните центри вземат интервюта най-често от Бл. Димитрова, Ж. Желев, Н. Василев, А. Шелудко, Е. Иванова и др. Интересът на интервюиращите е насочен най-вече към процесите на преустройство и отношението на лица от различни обществени слоеве към него, състоянието на правата на човека в България (данни за репресирани и ограничавани лица като "противници на режима" и "жертви на гласността") и т.н.

Въз основа на събраните материали, чуждите радиостанции правят оценки, според които отношението на държавните органи към "независимите организации" можело да служи за пробен камък и проверка на искреността на декларациите и уверенията, че в България съществува демокрация, гласност и ново мислене.

Под лозунгите за защита на правата на човека се разпространяват клеветнически твърдения, за положението на "турското малцинство в България", което било лишено от възможност свободно да се самоопредели. Популяризират се публикации в турските средства за масова информация с антибългарско съдържание.

4. Гласността в НРБ се характеризира от подривно-пропагандните радиокентрaли като "половинчата и без гаранции за трайност", "гласност с мярка" и т.н. Въпреки това обаче се изказва предположение, че може би "бентът на млчанието ще се отприщи", поради засилващото се социално напрежение в страната. Като пример за селектирана и "режисирана отгоре" гласност, "Свободна Европа" посочва дейността на официалния Комитет за защита на правата на човека, чието създаване не било резултат от обществена инициатива, а се подсказало отгоре. Според радиостанцията тази нова институция имала "представителен характер" и била "за износ".

5. Съществено място в подривната пропаганда на чуждите радиостанции заемат нападките срещу развитието на икономиката в нашата страна. Те са многопосочни и разнородни. Едно от първите места заемат твърденията за "липса" на икономическа стратегия на партията, за конюнктурен и компилативен характер на икономическите реформи и модели, които представлявали опит да се създаде някакъв хибрид между централно ръководена икономика и стоково-пазарно стопанство. Прогнозата е, че такъв еявектичен подход крие опасност да се съберат на едно място недостатъците от различни икономически системи и концепции, да се стигне до стопански хаос и да възникнат сериозни социално-политически проблеми. Наред с половинчатите признания, че са постигнати известни успехи и оживяване на стопанския живот, непрекъснато се внушава, че направеното е съвсем недостатъчно и че е необходимо да се даде пълен простор на частната инициатива, на пазарните механизми и на свободната конкуренция, които да

изместят централното планиране и ръководство на народното стопанство. Под прикритието на лозунги за постигане на "висока ефективност" и "действително обновление" се отричат основните принципи на социалистическата икономика.

Остри спекулации се правят със системата на заплащане, която се формирала с оглед на значението на определен вид трудова дейност за "режима", без да се спазват обективни социално-икономически критерии. Икономическите постове били използвани само за постигане на политически цели – за потискане или облагодетелствуване на някои социални групи, както и за противопоставянето им една на друга. Така напр. отношението на партийното и държавното ръководство към научно-техническата интелигенция се окачествява като "репресивна толерантност", доколкото без интелигенцията не е възможно да се модернизира икономиката. От друга страна към нея се проявявало недоверие, поради стремението ѝ да получава по-голяма информация и да се приобщава към върховите постижения на научната мисъл на Запад.

Подходът на подривната пропаганда срещу преустройството на икономиката се характеризира с:

– представяне на собствените внушения, инсинуации и спекулации за елементи на легален слор и за "аргументирано" мнение от обективни и даже доброжелателни позиции, цел да се намери "верният път за развитието на икономика

– преувеличаване и генерализиране на отделни негативни факти и явления и обявяването им за закономерности и недъзи на социалистическата система, които не могат да се преодолеят в процеса на преустройството;

– позоваване на оценки, изследвания и изказвания на наши и чужди автори, откъснати от съответния контекст и противопоставени на други документи и материали.

6. Враждебен към социалистическия обществен строй смисъл се влага и в материалите, излъчвани по проблемите на околната среда. В тенденциозна светлина се представя отношението на партийните и държавните органи по тези въпроси – то подчинявало всичко на конюнктурни политически съображения, а не на интересите на страната. За основни злини се обявяват индустриализацията и колективизацията – резултат от "погрешната политика" на партията. В излъчените материали на тази тема се акцентира върху "репресивните мерки на властите" срещу инициаторите на "Обществения комитет за екологична защита на гр. Русе" – те били арестувани или уволнени от работа.

08.02.1989 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

103

М. В. Р.
ПЕРИОДАЧНО
УПРАВЛЕНИЕ ПГУ-ДС
гр. София

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Рег. № — 130, екз. №
05 от 1990 год.

УТВЪРЖДАВАМ

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 04, ПГУ-ДС

ПОДПОИСНИК:

/СТОЯН ДРАГОВ/

1989 год.

СОФИЯ

П Л А Н

ОТНОСНО: Агентурно-оперативната работа по ЦИД на противника през 1990 година

I. Основни задачи:

1. По-нататъшно разкриване и документиране на връзките на ЦИД и в частност на "ЛАТЕРНА" със специалните служби на противника.

2. Добиване на информация за плановете, тактиката и политическите цели на ЦИД. Разкриване на тяхната дейност, която е насочена срещу нашите национални интереси, проявява се като дестабилизиращ политически фактор и се изразява в поддържането на връзки с неконструктивно настроени лица в България, както и с подобни организации в страната и техни представители зад граница.

3. Провеждане на целенасочени агентурно-оперативни мероприятия, съобразени с новите изисквания на демократизационния процес в НРБ и със усложнената оперативна обстановка в ОАП след

върщането на агент "ВЛАДИМИР", за разширяване на агентурните ни позиции в основните обекти.

4. Провеждане със съдействието на отдел 08, ПГУ-ДС на АМ, ориентирани към компрометиране на антисоциалистическата дейност на ЦИД и на отделни техни служители.

5. Провеждане на агентурно-оперативни мероприятия за ограничаване на антисоциалистическата дейност на отделни служители в ОАП, проявяващи най-голяма активност и последователност в своята дейност, като "ЮДА", "УСОЙНИЦА" и др.

II. Работа с наличната агентура.

. Провеждане на оперативни мероприятия за разширяване на разузнавателните възможности, проверка и усъвършенстване на условията на връзка с агент "МАРТИНИ".

Срок: постоянен

Отг.: РАДИЕВ, Центъра

2. Провеждане на мероприятия за конкретизиране на възможностите на "МАРТИНИ" за провеждане чрез него на М-100 на американските специални служби.

При констатиране на реална перспектива в това отношение да се извърши задълбочен анализ на неговото дело и му се проведе комплексна проверка.

Срок: постоянен

Отг.: РАДИЕВ, Центъра

3. Работата с ДОП "КАЗАНДЖИЕВ" да се активизира с цел създаване на реални вербовъчни предпоставки и прерастване на разработката в ДОР.

Срок: постоянен

Отг.: РОДОПСКИ, Центъра

з. 168.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>

4. РАДИЕВ да активизира разработката и да създаде непосредствени предпоставки за вербовката на лицето политически емигрант във ФРГ, притежаващ подходящи лични качества и добри косвени разузнавателни възможности за работа по обект "ЛАТЕРНА". След създаване на необходимите условия да извърши вербовката по план и предложение, утвърдени от Центъра.

Срок: постоянен

Отг.: РАДИЕВ, Центъра

5. Възобновяване на работата по внедряване на агент "КУЗМАН" в "ЛАТЕРНА".

Срок: постоянен

Отг.: БОСНОВ

6. Да продължи провеждането на агентурно-оперативни мероприятия /АОМ/ за разширяване на агентурните възможности и усъвършенстване на връзката с агент "ЛИЛЧЕВ" в ОАП "БЪРЛОГА".

Срок: постоянен

Отг.: ЕВГЕНИЕВ, Центъра

III. РАБОТА ОТ ЦЕНТЪРА:

1. Провеждане на АОМ за подбор, подготовка и извеждане на 1-2 български граждани с цел внедряване в обектите "БЪРЛОГА" и "СИРЕНА".

Срок: постоянен

Отг.: Центъра

2. Да продължи целенасочената работа за създаване на резерв от оперативно интересни лица, притежаващи необходимите лични качества и оперативни възможности за проникване в ОАП.

Срок: постоянен

Отг.: Центъра

4. 166.

3. Провеждане на АМ за компрометиране на антисоциалистическата дейност на ЦИД и на отделни техни сътрудници.

Срок: постоянен

Отг.: Центъра

4. Използване на бившия агент "ВЛАДИМИР" за провеждане на АМ срещу "ЛАТЕРНА" и за оценка на пристигащата информация за обекта и отделни негови служители.

Срок: постоянен

Отг.: Центъра

Отп. в 1 екз.

№1 - КД

Изг./нап. 04/153270

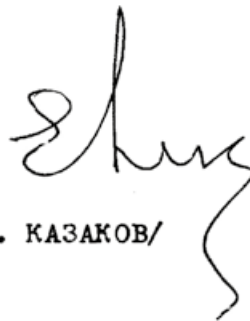
7.12.1989 год.

СОФИЯ

ПРЕДЛАГА

Ст. лейтенант:

/Ем. КАЗАКОВ/

СЪГЛАСЕН

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 04, ПГУ-ДС

Полковник:

/Ив. Алексиев/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго поверително.

До др. Мурджев
Н-к II упр.ДС

До др. Точев
Зам.н-к I упр.ДС

*Др. Стоев
за инициатива и предложение
129/21*

БЕЛЕЖКА НА ДР. ЗАМ. В-В КУМБИЛИЕВ:

"Др. др. Мурджев и Точев,

Да се провери и предложи как
да се организира записването на войчки
емисии на радио "Горняк".

Да ми се доложи".

/п/Г.Кумбилиев
28.VI.1954 г.

Секретар: *Х. Ботев*
/Х. Ботев/

*Др. Стоев,
да се вземат мерки
именно от Д-р. Триванов
и Вангелов. Това е в
наредбата на др. Кумбилиев.
16.7.54, Стоев*

Из архивите на

УТВЪРЖДАВАМ,
МИНИСТЪР НА ВЪТР. РАБОТИ
/Ген. лейтенант Г. Цанков/

_____ юли 1954 год.

С о ф и я

Строго поверително

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

ОТНОСНО: Прослушване еми-
сиите на радио "ГОРЯНИН".

Предаванията на радио "ГОРЯНИН" не могат да бъдат прослушвани от Б.Т.А., поради провежданите заглушавания. Последните се извършват така, че пречат предаванията на радио "ГОРЯНИН" да бъдат слушани в централните райони на София и на другите градове на страната. За сега не е възможно пълното заглушаване на предаванията на тази станция за цялата страна. С оглед на това, прослушването може да се извърши в район, в който предаването не е заглушено. В подобни райони се намират някои от обектите на отдел IV-ДС.

До 1953 год. отдел IV-ДС е разполагал със специална група от стенографи, които са записвали всички предавания на радио "ГОРЯНИН". След като служителите на Б.Т.А. започнали да прослушват и записват предаванията на "ГОРЯНИН", въпросната група към отдел IV-ДС е била разформирована. Понастоящем служителите на Б.Т.А. успяват да записват само отделни думи от тия предавания, поради това, че съоръженията на Б.Т.А. попадат под обсега на заглушаванията.

Предвид на горното,

П Р Е Д Л А Г А М Е:

1.- Отдел IV-ДС да осигури помещение и необходимите апарати, за прослушване предаванията на радио "ГОРЯНИН".

2.-

4

2.- Двама стенографи от отдел VI-ДС да бъдат командирова-
вани към отдел IV-ДС. Същите, на смени, да прослушват и записват
предаванията на радио "ГОРЯНИН".

5 юли 1954 година

С о ф и я

П Р Е Д Л А Г А Т:

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I-ДС:

/ /Полковник Г.Гочев/

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-ДС:

/Полковник Д.МУРДЖЕВ/

С Ъ Г Л А С Н И:

ЗАМ.МИНИСТЪР МВР:

/Ген.майор Г.КУМБИЛИЕВ/

ЗАМ.МИНИСТЪР МВР:

/Ген.майор А.КОЛЧЕВ/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго поверително!

Екз. № 1

330

ДО ДРУГАРЯ
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV Д.С.
Т У К.

С П Р А В К А

Относно: работата на радио "Горянин" на 29.VII.1954 год.

Др. Началник,

На 29.VII.т.г. в 11.26 ч. на 4152 кхз. е чул да работи радио "Горянин" на телефония на български език. Предавал е петцифренно съобщение от групи 41. Преди да започне предаване на съобщението е исвириналс.

Предаването е започнал така:

Валкан, започвам 41 /3 пъти/ и брой цифрите по една.

Пример: 44856 - четири четири осем пет шест.

Горните данни не съвпадат със данните по сигналните планове с които разполагаме, от което може да се предполага, че тези съобщения се предават за неизвестен агент намиращ се на наша територия.

На шп. "Битоша" е възложена задача да прихващат всички радиограми придавани от радио "Горянин"

Горното донасям за сведение и разпореждане.

София, 5.VIII.1954 г.

Отпечатано в 2 ека.

№ 1-адресанта

№ 2-към дело.

Съставил:

/Д. Мокрев/

ст. разузнавач:

ст. лейт. /Д. Мокрев/

"Чернова"

Строго поверително! 333

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ:.....

/Н-к упр. II-ро-полковник-/

.....1954 година

С о ф и я.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: провеждане на мероприятия
за установяване на аг. "БАЛКАН"
и "ЛЮЛИН", за които радио
"ГОРЯНИН" излъчва шифровани
грами.

Установено е, че радио "ГОРЯНИН" излъчва шифровани цифрови
грами на телефония предназначени за агентите "БАЛКАН" и "ЛЮЛИН". Излъч-
ването предшества или завършва емисиите на радио "ГОРЯНИН" които се
предават неколккратно в денонощие.

Дали "БАЛКАН" и "ЛЮЛИН" са двама шпиони или група такива, ~~дали~~
~~това са фиктивни имена~~, в кои район на страната се намират и други
установачни данни, за сега не е *установено*

За установяването на агентите "БАЛКАН" и "ЛЮЛИН", което трябва
да се осъществи като се използват целостните агентурни възможности
на МВР, предлагам следният агентурно-оперативен

П Л А Н :

А. В ЦЕНТЪРА.

1. Да се направи достояние на всички оперативни служби слу-
чая с предаванията на радио "ГОРЯНИН" с оглед насочване на подходя-
ща агентура за установяване на лицата които слушат емисиите на "ГО-
РЯНИН", обстановката при която става това, записват ли се грамите и
други данни. За всички сигнали да се уведомява II-ро упр. което ана-
лизирайки получените данни ще дава и съответни указания.

2. Група РКР да носочи целият си агентурен апарат по обекти
контингент и други лица за установяване на редовно слушащите еми-
сийте на "ГОРЯНИН"

3. Група РКР да активизира работата по 13-тех сигнали в гру-
пата с оглед до края на м. ноември да се приключи работата по тех,
след което се направи анализ и предложат нови активни мероприятия
за установяването на "БАЛКАН" и "ЛЮЛИН".

4. IV-то управление да прихване, запише и дешифрира грамите
за "БАЛКАН" и "ЛЮЛИН" което би ни улеснило за правилното ни ориенти-

Из архивите на

ране при насочването и установяването на тези шпиони.

Б. В ПРОВИНЦИЯТА.

1. Ще се изпрати писмо до всички окръзи с ориентиращи данни от справката за радио "ГОРЯНИН" с оглед използване на всички подходящи информативни възможности за установяване лицата редовно слушащи предаванията на "ГОРЯНИН". ~~Провеждането на допълнителни мероприятия, както и отчитането на всички сигнали~~ получени този повод, ще се ~~осъществява~~ в II-ро управление.

2. Ще се изпрати писмо до всички окръзи в което ще се иска справка за получените до сега по различни пътища и време данни имащи отношение към радио "ГОРЯНИН", с оглед анализиране на получените данни и даване на подходящи указания.

10, XI. 1954 година
С о щ и я

ПРЕДЛАГА:.....
и-р гр. РКР-Т. Тодоров

СЪГЛАСЕН:.....
зам Н-к упр. II-ро-Полковник-

Из архивите на ДС

Из архивите на

Строго поверително.

УТВЪРЖАВА
Н-К. ОТДЕЛ I-ВИ.
ПОДОПОЛКОВНИК
СОФИЯ 9. VI. 1955 ГОД.

Д. Терзев

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

*Разработката да се
води лично от н.к. на
отделен Велев, а ос-
вети задам да се въ-
лгат на ср.*

ПО С Т А Н О В Л Е Н И Е

ОТНОСНО: вземане на активна разра-
ботка радиостанция "Горяни".

Аз ст. разузнавача КРУМ ВЕЛЕВ НИКОЛОВ, след като прегледах
наличните материали, за радиостанция "Горяни"

У С Т А Н О В И Х,

По агентурен път и чрез технически мероприятия, че радиостан-
ция "Горяни" се намира в гр. Атина-Гърция. Използува се от американ-
ското разузнаване, за събиране на сведения от разузнавателен харак-
тер. Установено е, че излъчва радиограни с пет цифров шрифт на теле-
фония на български език за агентите си "Галкан" и "Люлин". Излъчва-
нето на радиограните предшества или завършва емисиите на радио-
станция "Горяни" които се провеждат неколкократно в деинощие. Освен
това провежда вражеска агитация против нашата страна. Често пъти по
емисиите на "Горяни" се съобщават новини от стопански и политически
характер провеждани в страната.

С оглед издирване источниците на наша теретория и чужбина
които "Горяни" използва за събиране на интересувашите ги сведения,

П О С Т А Н О В И Х

Радиостанция "Горяни" намираща се в гр. Атина-Гърция да бъде
взета на активна разработка по американска линия под псевдоним
"ГУХАЛ". Разработката ще се води от "ст. р-ча. Крум Велев Николов."
Велев

1. VI. 1955 год.
София.

Предлега. *Велев*
лейт. Крум Велев.

*Др. Иванова Казимир
се информира
дн. 6. VI. 1955г. Кривина*

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДПДОПБГДСРБНА

*Др. Георгиев.
Дн се предава
сметане на др.
информация на
строго по държавно
секретно
30. VI. 1955г.
Указан 340
Нес по линия на
Александр.
Кривина
29. VI. 1955г.*

С Ъ О Б Щ Е Н И Е
предадено на 28.VI.1955г. от вражеската
радиостанция "ГОРЯНИН".

"Внимание!Внимание!

Радио "Горянин" ще предаде едно важно съобщение.

Внимание!Внимание!

Радио"Горянин" гласът на българската съпротива ще предаде
важно съобщение за всички куриери и ядра за провеждане акции, с
които да се привлече вниманието на Свободният свят за поробената,
ни родина и даде право на Женевската конференция да се застъпи
за правата на България.

Внимание!Внимание!Бъдете готови за записване!

Внимание!Внимание!Бъдете готови за записване!

Записвайте!Записвайте!

27281 84621 08127 38537 41753 89952 11372 97980 60170 73368
89093 42039 45499 82577 77433 64099 37065 46551 82626 70057
78808 07743 76232 90325 56187 89870 40852 66271 10964 11082
53332 20629 29110;

Използвайте всички възможности!

Край на съобщението.

Край на съобщението"

29.VI.1955г.София.

М. В. Р.
ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ
№ Г. 2491
3-К 1956 г.
СОФИЯ

1481
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
УПРАВЛЕНИЕ И-6 ДС
Вх. № 1199 от 4.5 1956 г.

Строго секретно!

12

Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ И-ДС

Т У К.

*Радев -
А. 5.5.56г*

На № А-И-6-932 от 17.IV.1956 год.

Вражеската радиостанция "ГОРЯНИН" излъчва емисиите си на български език записани на магнетофонна лента ежедневно с два предавателя едновременно в 06.30, 1200, 17.30 и 22.30 часа на вълни за първия предавател от 6200 до 6400 килохерца и втория от 6600 до 6800 килохерца.

Започва предаването си с марша "Един завет" и завършва с "Шуми Марица". През време на предаването си предавателите менят постоянно вълната си в посочените по-горе диапазони, за да избегнат заглушителите.

Емисията, която предава обикновено трае 10-15 минути след което веднага я повтаря. В 06.30 и 17.30 часа предава същата и по три пъти, така че всяка емисия трае обикновено от 30 до 45 минути.

Имало е случаи когато са използвани повече от два предавателя за излъчване на емисиите си.

Точното местонахождение на радиостанцията може да се уточни по технически път от о.р., който да е снабден и обучен да действа с необходимата за тази цел апаратура.

София 29.IV.1956 г.

Зам НАЧАЛНИК У-НИЕ И-ДС
мг *Молковник*

Строго секретно!

41
1

НА ВЪТРЕШНО ПОСЛАНИЕ - ДС

№ 1. Т. В. 1944

Д. Бонев
за
12. IX. 1956 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО ДРУГАРЯ
НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-ДС,
ТУК.-

Съобщаваме Ви, че по наше сведение от около 4 години в пристанището на остров Родос ^{по време на военния период} се намира радиостанция "Горани" която работи от кораб под името "Курмер". На нея работят около 40-50 души от военните сили на САЩ. На повечето от тях семейства са също там и живеят по квартали.

"Курмер" почти не напуска пристанището. Често се премествала на около един км. и след това се връщала на старото място. Започвала работа вечер от около 7 часа. По-рано вдигала антени с помощта на балони. От две години насам не вдига никакви антени. Когато започвала работа една червена лампа светела с прекъсване. По време на работа други единици намиращи се в близост не могли да ползват своите станции.

Чужденци на кораба "Курмер" не е установено да има. Персонала ходил из града цивилен, а на кораба с униформи. На "Курмер" е забранено качването на не служебни лица, също така не се ангажирват местни граждани на работа на кораба.

На остров Родос не е установено да има наши изменници. Направени са снимки на кораба "Курмер", които прилагаме.

По резолюция на др.Зам.министър Кумбилев Ви уведомяваме.

Приложение: 4 снимки.

Напечатано в 2 екз.
1-ви екз. на адресата
2-ри екз. при изпъл.
Изпълнител: 1711
Напечатана: Стойкова

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-ДС,
Полковник: *1000*

МЗР - ДЪРЖАВНА СЪГУРНОСТ
Вх. № 8109 от 12. IX. 1956 г.

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

препис

54

Строго секретно.

3211/20.X.1956 год.

С о ф и я

ДО НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I-ВО ДС
Т У К

На № А-I-B 1947 от 13.IX.1956 год.

Съобщава ~~ме~~ Ви, че радиостанцията намираща се на о-в Родос работи под псевдоним "Курьер" а не както е указано в писмото Ви "Кумер".

Радиостанцията "курьер" работи ежедневно от 18.00 до 19.30 часа на вълни 1258,11760 и 15295 кхц. от 19.00 до 20.00 часа на вълна 1258 кхц и от 20.00 до 20.30 часа на 1258,7685 и 7125кхц

Радиостанцията работи на езиците на страните от Средна Азия и Кавказ.

Не ни е известно до сега станцията да е говорила на език от Народнодемократичните страни и СССР.

Радиостанция "Горянин" се намира в района на гр. Атина излъчва емисий на езиците на Народнодемократичните страни и СССР.

Използва се от американското разузнаване и за предаване на шифровани съобщения за агентурата си в Народнодемократичните страни на различни езици.

София 19.X.56 год.

~~Н-К У-НИЕ IV-то ДС~~
~~препис~~

ВЕРНО С ОРИГИНАЛА
ст. лейтенант

Строго секретно!

264

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

СТЕСНО: поддривната дейност на радиостанция "Горянин", под формата на радиостанция "Христо Ботев" от името на националните комунисти.

По време на унгарските събития, радиостанция "Горянин" предаде няколко емисии на вълната на нашата радиостанция "Христо Ботев", уж от името на някакви национални комунисти.

С цел да внесе смут и разцепление така изкальпената радиостанция твърдеше, че се обажда от България, че чрез нея "осъзнали" се комунисти искат да проведат мирна революция в България, за да избегнат кръвопролития, подобни на унгарските.

За да се постигне това, маскираната с наши лозунги радиостанция "Горянин", като изхожда уж от интересите на социализма иска:

Незабавно разтуряне на ТКЗС, възстановяване на частната собственост, разтуряне органите на сигурността и преустройство на държавния апарат.

От тази радиостанция бяха предадени само две емисии, изпълнени с апели към българските "национални комунисти" да сгавят Българската комунистическа партия, да сткьснат България от демократичния блок, подобно на унгарските и полските комунисти и поведат страната ни по "български път към социализма".

Организаторите и изпълнителите на тази плиткоумна пръвскация се разкриват сами. Още на другия ден след първото предаване на така наречената радиостанция "Христо Ботев" на 1.XI.1956 година, филиалът на американското разузнаване радиостанция "Свободна Европа" предаде пълния текст на тази емисия с положителни стизии.

От факта, че още на другия ден "Свободна Европа" има пълния текст на предаването от "Христо Ботев", одобрява ги, личи, че както "Свободна Европа", така и "Горянин" служат на един господар-американското разузнаване.

София, 29. XII.1956 г. ЗАМ.Р-К У-НИЕ 11-РО ДС
ПОДПОЛКОВНИК

Б. Иванов

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: подривната дейност на радиостанция "Горянин" срещу нашата страна.

Радиостанция "Горянин" е създадена от американското разузнаване през 1951 година, за да подпомага активно неговата подривна дейност срещу нашата страна. За целта се използва главно вражеската агитация, чрез която се отричат всички постижения на Народната ни власт, лее се огън и жупел срещу Партията, Правителството, дружбата ни със Съветския съюз, срещу отделни правителствени, партийни мероприятия и малки и големи дейци. Освен това, чрез тази радиостанция се ръководи американска агентура на наша територия, установено от заловените периодически излъчвания на петцифрени шифровани съобщения.

Основна форма на подривна дейност, обаче е вражеската агитация. Американското разузнаване, посредством лъжливата си пропаганда в коментариите на събития, станали в страната и чужбина, апелира към вражеските елементи да саботират партийните и правителствени планове и политика, да се надигат на въоръжена борба срещу Народната власт.

По-характерни предавания, в които "Горянин" подтиква към саботиране на правителствените планове и мероприятия, към диверсии и въоръжена борба са следните:

На 19.V.1955 година, подканя българската работническа класа да се бори против стахановското движение, като сочи за пример някаква саморазправа с унгарските стахановци, при която били убити двама от тях, защото искали увеличение на нормите.

На 22.V.1955 година, като съобщава измисленото съобщение за предстоящо разтуряне на ТКЗС в с. Никит-Търновско, подканя българските селяни, членове на ТКЗС да разтурят техните стопанства.

На 26.V., във връзка с празника на Кирил и Методи, в специално предаване за българската младеж, същата се призовава на борба срещу Народната власт. По същия начин на 1 юни - международния ден за защита на децата - "Горянин" подканя българските майки да се борят срещу Народната власт.

На 15 юни 1955 година, в специално обръщение към трактористите, комбайнерите и работниците от МТС, същите се призовават да повредят селскостопанските машини, за да провалят машинната обработка на земята.

На 21 юни 1955 година, подстрекава памукопроизводителите изкуствено да опорочат реколтата през прслетта, за да засеят същите площи с царевича за свои нужди, както уж били направили селяните от Първомайско.

От 20 юни 1955 година, до започване на Женевското съвещание на големите четирима, "Горянин" непрекъснато апелира към българския народ, чрез масови акции на протест, като умишлени пожари, катастрофи, повреждания на машини и въоръжена борба, да покажат на Женевското съвещание, че не са съгласни с установената у нас власт и да дадат основание на западните сили да се вмесят в нашите вътрешни работи. След като Женевското съвещание завърши, "Горянин" продължи своите опити да убеди българския народ, че трябвало да даде доказателства в следващите три месеца на новото съвещание, като проваляли стопанските планове, разтуря ТКСС и проведе други акции срещу Народната власт.

На 1 август 1955 година, подканя работниците от транспорта на мълчалива съпротива за сриване държавните планове за транспорта, като повреждат локомотивите, забавят влаковете, а също така ги съветват да искат увеличение на заплатите.

На 12 август 1955 година, в предаването на "Горянин", се явява рубриката "Да се готвим", с която се започва подстрекателство и подготовка на вражеските елементи за създаване на организации, които в определен бъдещ момент да излезат на открит въоръжена борба. В няколко последователни емисии да се дават конкретни наставления, как да се изучават бъдещите членове, как да се вербоват, като не им се възлага конкретна работа в момента, а само се имат в предвид за бъдещите действия.

На 28 август 1955 година, по случай годишнината от смъртта на последния български цар - Борис, "Горянин" обещава пред българския народ, че чрез борба ще върнат монархията в нашата страна, като

262

3.

единствена възможна форма на управление. В рубриката "За каква България се борим", в редица предавания, "Горянин" дава израз на намеренията на американското разузнаване да реставрира капиталистическия строй у нас.

На 1 септември с.г. в предаването се подтикват тютюнопроизводителите да не събират тютюна.

На 14 септември 1955 година, се отрича допитването на народа по въпроса дали България да бъде монархия или република, като твърди, че управлението у нас е било и ще остане за в бъдеще монархическо.

На 17 септември 1955 година, подстрекава селяните да не използват държавните доставки и да водят борба срещу тях, като сочи за пример селяните от Бургаски окръг, които успешно не изпълнявали държавните доставки и Правителството не им направило нищо, а уволнило окръжния председател на Народния съвет.

На 20 октомври 1955 година, апелира към памукопроизводителите да не внасят държавните доставки.

На 23 октомври с.г. се обръща към кооператори и частните земеделски стопани да забавят есенната сеитба.

На 30 септември 1955 година, дава указания на работниците от Баташкия водносилосен път, да повреждат съветските компресори, а трактористите и монтьорите от МТС да забавят есенната сеитба и да пръвоят плана за есенната оран.

На 1 декември 1955 година, за да хвърли в неверие българските граждани съобщава, че имало пуснати много фалшиви банкноти от 50 и 100 лева и съветва никой да не приема такива банкноти.

На 10. I. 1956 година, призовава селяните на борба срещу комунистите, за да си върнат отнетите им при колективизацията земи.

На 21 април 1956 година, след Априлския пленум на ЦК на БКП, наново подбужда селяните към борба срещу Народната власт, като твърди, че сега същата била най-слаба.

На 10 юли 1956 година, призовава българския народ на борба срещу властта, подобно на Познанските работници, а към селяните апелира да палят снопите.

На 15 юли с.г. предава специален апел към българския народ, който е указание да се използва Пловдивския панаир за провокация, подобна на Познанската, за да се покаже пред дошлите чужденци и целия свят несъгласието на народа с властта. В следващите предавания, за да подтикне вражеските елементи към действия, "Горянин"

263

4.

твърди, че подготвя няколко акции, в които подканят да се включат всички.

През м. октомври, във връзка със събитията в Унгария и Полша, предаванията на "Горянин" са изпълнени с призови и апели - нашия народ да последва примера на **унгарския** и **полския** народ и излезат на откритата борба срещу Партията и Правителството. Във връзка с това на 2 ноември, "Горянин" съветва слушателите си да се запасяват с бензин, газ и празни бутилки, като апелира към всички политически организации, включително бившите фашистки организации "Бранник", "Ратник", "Легион", "Кубрат" за съвместни действия срещу Народната власт.

Тези предавания, изпълнени с призови за въоръжена борба продължават през месеците ноември и декември 1956 година.

София, 29 XII. 1956 година

ЗАМ. НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДО
ПОДПОЛКОВНИК

Сифман

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Радиостанция "Горянин"

Радиостанция "Горянин" излъчва емисиите си на български език, ежедневно в 06.30; 12.00; 17.30 и 22.30 часа.

Станцията работи с два предавателя едновременно. Първия от 6.200 до 6.400 килохерца и втория от 6600 до 6800 килохерца.

С цел избягване на заглушаванията през време на предаванията, предавателите менят постоянно вълната си в посочените по-горе диапазони.

Емисиите на радиостанция "Горянин" започват с марша "Един завет" и завършват със стария химн "Щуми Марица".

Чрез тази радиостанция се води злостна пропаганда срещу Н.Р.България, насочена към подриване мероприятията на народната власт. Във връзка с различни кампании и мероприятия, провеждани от правителството, радиостанция "Горянин" се стреми да внесе смут, недоверие и настроения за вражеска дейност сред населението на нашата страна. По време на събитията в Познан и Унгария, радиостанция "Горянин" отправяше открити призови за вражески действия срещу народната власт.

В предаванията си радиостанция "Горянин" се стреми да остави в слушателите си впечатление, че тя действа от наша територия. Горното вероятно се прави с цел да се активизират вражеските елементи както вътре в страната, така и изменниците зад граница. Някои от изменниците на родината, намиращи се в Гърция, вярват на това и твърдят, че радиостанцията действа от

наша територия, а други твърдят, че е на гръцка територия и сочат противоречиви места за местонахождението ѝ - Солун, Кавала, Драма.

Управление IV-ДС по технически път стига до заключение, че радиостанция "Горянин" действва на гръцка територия в околностите на гр. Атина.

По сведения на Управление II-ДС от 1952 година в радиостанция "Горянин" работели изменниците на родината: Димитър Станчев Бахаров родом от с. Любенова махала, Н. Загорско, избягал в Гърция през 1950 г. ; Златка Асенова Влайчева, родом от град София; Емануил Георгиев Кожухаров, родом от гр. Бургас, а живял в гр. София и Иван Христов Митев родом от с. Българово, Хасковско. Не разполагаме с данни от които да се вижда кои лица работят понастоящем в тази радиостанция.

19 март 1957 година

С о ф и я

Отпечатено в 6 екз.

Екз. № 1 -ръководството

Екз. № 2,3 и 4 - У-ние III-ДС

Екз. № 5 и 6 - К.Д.

Изготвил. № 1942

Написал: № 2980

УТВЪРЖДАВАМ
ЗАМ.МИНИСТЪР МВР,
Ген.майор: /п/ Г.Кумбилиев
21.III.1958 година
С о ф и я

Строго секретно!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

65

За резултата да
ми се доложи.

ПРЕПИС - ИЗВЛЕЧЕНИЕ

От плана за провеждане съвместни меро-
приятия от I-во, II-ро и IV-то управле-
ния ДС за установяване местонахождение-
то на радиостанция "Горянин".

.....

За установяване точното местонахождение на радиостанцията
лицата които работят в нея, източниците от които се черпят сведения
за емисиите и пътя по който сведенията стигат до радиостанцията ще
бъдат проведени съвместно от I-во, II-ро и IV-то управления ДС, след-
ните

МЕРОПРИЯТИЯ:

.....

II. От Управление II-ро ДС

1. Ще се съпоставят и анализират предаваните факти от
радиостанцията, за които е установено, че са получени от завърнали
се изменници с показанията на последните дадени във "Филтъра", с цел
установяване пътя по който сведенията са стигнали до радиостанцията.

Отг. Бонев

2. Ще бъде разпитан допълнително завърналия се от Гърция
изменник Петър Георгиев ^Иванов, който е работил в бюро на "Свободна
Европа" в Атина, с цел установяване дали сведенията за емисиите на
"Горянин" не се получават посредством бюро на "Свободна Европа" в
Атина.

Сроч: 15.III.1958 година

Отг.: Бонев

3. Ще се продължи работата по изясняване източниците на
предадените от "Горянин" факти за нередности в ТЕЦ "Република", фи-

66
2.-

нансовия отдел при I-ви райсъвет в София и други.

Отг. Бонев

4. Ще се продължи работата по проверка на всички предавани
занапред сведения, с цел установяване източниците и пътя, по който
сведенията стигат до "Горянин".

Отг. Бонев.

1. Ще се провери по околности къде
как се твърди "Горянин" по окръзи и околи
с цел установяване за кои околи се отнасят пре-
даваните немотифирани и неотфрирани сведения
и

Из архивите на ДС

255

Строго секретно!

4

УТВЪРЖДАВАМ

Н-К ОТДЕЛ I-ВИ, У. НИЕ I-ДС,

Полковник: Г. Куманов

София, 19. VI. 1958 година

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

№ 2985/14. VI. 1958

[Signature]

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е

Подписаният ст. лейтенант ПЕТЪР ДИМИТРОВ ДЕРИБЕЕВ - началник група при отделение II-ро, след като разгледах намиращите се в отделението материали за вражеската радиостанция "Горянин" установих следното:

Вражеската радиостанция "Горянин" предава емисиите си ежедневно на български език в часовете 06.30, 12.00, 17.30 и 22.30 часа. Емисиите траят по 15 минути. В предаванията си радиостанцията отправя хули и клевети спрямо народната власт. Предаванията имат за цел да всяват неверие у народните маси към политиката на Партията и Правителството, да поддържат духа на реакционните елементи в страната и да подтикват към открити враждебни действия срещу народната власт.

Установено е, че сведенията за емисиите си радиостанцията черпи от изменниците на Родината, от агентура, която има в нашата страна и от различни легални източници, данните от които съответно се обработват във враждебен дух.

За работещите в радиостанцията лица, разполагаме с различни непроверени данни.

Установено е по технически път, че радиостанцията се намира на гръцка територия на около 80-100 км южно от гр. Атина Предвид горното,

П О С Т А Н О В Я В А М :

С цел разкриване местонахождението, личния състав и пътищата, по които се снабдява със сведения, на радиостанция "Горянин" да се открие разработка под псевдоним "Гарван".

ПРЕДЛАГА

НАЧАЛНИК ГРУПА,

Ст. лейтенант: Г. Куманов

16. VI. 1958 г.

СЪГЛАСЕН

Н-К ОТДЕЛЕНИЕ II-РО,

майор: [Signature]

19.06 1958 година

ЛЛ/513

Из архивите на

Строго секретно!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

90

УТВЪРЖДАВА
МИНИСТЪР НА БЪТР. РАБОТИ
ген. полковник: _____
_____ 1958 год.

СОФИЯ

*Д-р. Крушев, свързан с
да се обедини в съвещаване
по ДС и ми се даде в
окопите вид.*
29 VII 58 *Д. Васил*

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: съвместните мероприятия
които следва да се провеждат от
поделенията на ДС по разкриване-
то на източниците на радио "Горя-
нин".

257

Досегашната работа по разкриване и обезвредяване на радио "Горянин" и неговата мрежа, с която се занимава изключително II управление ДС не даде желаните резултати.

Останалите поделения на ДС включително и III и V управления ДС поради горепосочените причини се занимават само по отделни случаи и проверяват факти, които съвсем непосредствено се отнасят до техни подотчетни обекти. Слабото взаимодействие между поделенията на ДС по радио "Горянин" пречи на пълния анализ на вражеската дейност по тая линия и намалява разкриваемостта и резултатността в работата на ДС.

Напоследък радио "Горянин" усили своята дейност, като използва за вражеската пропаганда редица конкретни случаи, което свидетелства, че има организирана мрежа за събиране на сведенията.

С оглед ефикасното разкриване и обезвредяване на мрежата, която радио "Горянин" използва и прихващане на неговите канали **ПРЕДЛАГАМЕ:**

1. Да се ангажират в непосредствена агентурно-оперативна работа всички поделения на ДС, като за целта се създаде

Из архивите на ДС

група от ръководящи работници (зам.началници управления) на I, II, III, IV, V управления ДС и X отдел ДС, със задача да се усили и подобри разработката на радио "Горянин", като набележат нови мероприятия и организират тяхното провеждане, при което могат да ангажират и други органи на МВР.

Разработването по данните за отделните случаи и поводи да става линейно по съответните управления, а получените резултати да се съсредоточават в II управление ДС.

2. При изготвянето на указанията и плановете по разработването и проверките на сигналите оперативно да се взаимодейства с отговорника на II управление ДС.

3. На заседание на съвещателния орган по ДС с участието на началници отдели от заинтересованите поделения, да се доложи анализ на оперативната обстановка по радио "Горянин" от II управление, като използват материалите по разработките от окръзите и др. поделения на ДС и предложат нови мероприятия за усилване и подобряване на работата.

4. При анализа да се обърне внимание на концентрацията по райони и линии на материалите, които радио "Горянин" използва и се съпоставят с данните на наличната оперативна обстановка, като се набелязват правдоподобни хипотези, за начините по които се събират и предават.

5. По изнесеното в бюлетина № 59 от 24 до 26.VII. 1958 г. относно шаба на съветски войски в София на ул. "Димо Хаджидимов" № 50 II, III, V и Соф. окръжно управления ДС разработват отделен план на мероприятия.

26.VII.1958 г.

С о ф и я

НАЧАЛНИК III УПРАВЛЕНИЕ ДС -
ген.майор: *Бучинков*

НАЧАЛНИК V УПРАВЛЕНИЕ ДС -
полковник: *В.Вержичев*

СЪГЛАСЕН:

ЗАМ.МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ
ген.майор: *В.Симеонов*

Строго секретно!

До
ДР.НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ IV-ТО ДС

6201
2548/1958

Т У К

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

В плана за разработка на "Горянин" утвърден от др.зам.м-р ген.лейтенант Кумбилиев за Вашето управление са предвидени следните мероприятия:

Съвместно с у-ние IV-то на ДС и отдел V-ти на ДС, ще бъдат анализирани наличните данни за известните ни в момента използвани тайнописни средства, като тези на агентите "Лълин" и "Добрев", ще бъде установен начина на проявяването на същите и по външни и други белези се вземат предвид от нас и от отдел V-ти на ДС, при провеждане на М."Э" на райони, за които има данни, че в тях работят източници на "Горянин".

Подобни материали да се потърсят и в у-ние V-то и III-то на ДС.

Срок 15.IX.1958г.
Отг.Н-к у-ние IV-то ДС, подполк. Шина -
ров, подполк. Драганов.

Като се има предвид възможността за установяване точното местонахождение на "Горянин" по технически път, у-ние IV-то на ДС да ускори приспособяването на доставения от I-во у-ние на ДС специален радиоприемник за целенговане и по него се обуди о.р. радист от у-ние IV-то ДС, който по-бързо да се изпрати в Гърция, за установяване местонахождението на радиостанция "Горянин". За изпълнение на тази задача да се потърси помощ и от другарите от СССР и народно-демократичните страни.

Отг. полк. Аначков, полк. Григоров.

У-ние IV-то на ДС, да се обърне с молба към другарите от Съветския съюз и демократичните страни да ни окажат техническа помощ чрез техните пеленгатори, за установяване местонахождението на радиостанция "Горянин".

Отг. полк. Григоров.

Ще се направи проверка за чуваемостта на "Горянин" в различните райони на страната, с цел установяване за кои селища са предназначени шифроvanите петоцифрени съобщения.

Срок 30.X.1958г.
Отг. полк. Григоров.

Ще се организира записването на всички шифроvanи съобщения, предавани от "Горянин" и други радиостанции на американското разузнаване. Същите ще се дават на отдел X-ти на ДС, като ще се използва съветския опит и помощ за дешифриране.

Отг. полк. Григоров и н-к отдел X-ти ДС

Да се влезе във връзка със съветските, чехословашките, полските, унгарските, немските и албански другари, с молба, ако разполагат с данни за радиостанция "Горянин" да ни бъдат изпратени за ползване и да ни окажат агентурно-оперативна помощ в Гърция, за установяване на местонахождението и работещите лица в нея.

Да се установи по-добър и близък контакт с албанските и румънски другари, за съгласуване и взаимодействие в работата по разкриване местонахождението и дейността на радиостанция "Горянин", тъй като по данни от IV-то у-ние на ДС, тази радиостанция има емисии на румънски и албански езици.

Отг. Н-к у-ние I-во ДС.

Др. Гочев е писал: да отговаря и полковник Григоров.

На същия има резолюция от др. Кумбилиев към 30.X.t.g. да се доложи за резултатите от изпълнението на мероприятията.

Нап. в 2 екз.

Изпъл. Бонев
21.VIII.1958г.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС
ПОЛКОВНИК

Строго секретно!

6466
-50011958

До
ДР. НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I-ВИ ДС

НУ

Т У К

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Във връзка с указанията на ръководството на Министерството за активизиране работата по вражеските разузнавателни централи и специално по радиостанциите "Горянин" и "Свободна Европа", моля, нареждането Ви, при разпит на заловени изменници и други подходящи обекти да се задават въпросите:

1. Кои радиостанции са слушали зад граница, кои слуша българската емиграция, какво е мнението им за "Свободна Европа" и "Горянин", кои емигранти са се изказвали по този въпрос, кога, къде и при какви обстоятелства.

2. Какво знаят за радиостанция "Горянин", къде се намира, кои лица са работили или работят понастоящем в нея, от къде са същите, от кога до кога са работили там.

3. Какво са чували от останалите емигранти за местонахождението и работящите в "Горянин". Кога, къде, кого и при какви обстоятелства е станал разговора.

4. При разпитите в чуждите разузнавателни служби, интересували ли са се от "Горянин", искани ли са сведения за нередности по различни линии, за своеволия на ръководни лица и комунисти, къде, какво и от кого.

5. Да дават подробно описание и характеристика на лицата, които са споменавали "Горянин" или са се интересували от горните сведения.

Нап. в 3 екз.
Изпъл. Бонев
28.VIII.1958г.

Н-К УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС
ПОЛКОВНИК

Зи НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I-ВИ
~~ПОЛКОВНИК~~ *Чавош*

ПОДРИВНА ДЕЙНОСТ НА ВРАЖЕСКАТА РАДИОСТАНЦИЯ "ГОРЯНИН"
СРЕЩУ Н.Р.Б. - ПРЕДАВАЩА НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Врагът не подбира средствата и методите за борба. Не се спира пред никакви общоприети норми, нарушава международни приети законни положения. Своята дейност срещу народнодемократичните страни капиталистическите разузнавания широко използват официалните радиопредавания.

Година наред емисиите на български език от капиталистическите радиопредавания се пълнят с хули срещу Н.Р.Б., срещу отделни отговорни партийни и правителствени лица. Хвърля се кал срещу законно установената власт в страната, подстрекават се отделни лица към извършване незаконни деяния, неподчинение на властта, към съботиране мероприятията на правителството. Правят се всевъзможни опити да се объркат умовете на населението и всява неверие в делото на народната власт. В своята мръсна работа организаторите на тези емисии не се спират дори пред най-вудгарни низости, измислят глупости и долнопробни вицове и ги разпространяват чрез радиото. И всичко това се върши от официални радиопредаватели намиращи се в страни, с които Н.Р.Б. поддържа редовни дипломатически отношения.

Освен това чрез неофициалните радиостанции "Горянин" и "Хр. Ботев" се върши и грубо вмешателство в нашите вътрешни работи, нарушават се елементарните принципи в радиоразпръскването, а именно - да не се използват радиопредавателните устройства на дадена страна за подстрекаване към събаряне съществуващия строй в друга страна. Друго нарушение е, че тези радиостанции работят на нерегистрирани официални вълни, нарушават международните правила на радиоразпръскването.

Тези страни от където стават излъчванията вместо да положат усилия за подобряване отношенията между страните, както това прави Н.Р.Б., те финансират и обзавеждат с материална част такива радиопредавателни станции, събират в тях отрепките на българския народ, които бежа изхвърлени от страната след 1944 година, голяма част от които са закоравели престъпници - убийци и предатели на своята Родина, избягали за да не отговарят пред съда за своите кървави деяния.

За да се докаже всичко това не са необходими големи усилия. Достатъчно е да се прослушат веднаж само емисиите на български език на финансираната от западните военюлюбци радиопредавателна станция "Св.Европа" и човек напълно ще се убеди в гореказаното. "Хр.Ботев"-тази радиостанция, която няма нищо общо нито с българския народ,

ните с името което носи , под маската на "комунистическа" радиостанция прави опит да обърква идеологическите ^{и други} условия на нашата власт обявява се за комунизма, но без ЦК , против сегашната вътрешна и външна политика на Партията.

Като връх на подлостите и мръсното дело , с което се нагърбя организаторите на тези емисии е редовното предаване на български език на така наречената радиостанция "Горянин".

Тази радиостанция, която не би могла да съществува, ако страната в която се намираше не я финансира, наред с посочените бръщолевения дава открити , условни и шифровани съобщения и указания за действие на все още някои скрити тук таме врагове на българския народ.

Ето някои извадки, които потвърждават това: .....
 "Внимание! Внимание! "Люлин", приемай съобщението! .... /следва шифровано съобщение/..... край на съобщението. /радио "Горянин" от 17.IV.1956 год./

. . . "Внимание! Внимание! Радио "Горянин" предава важно съобщение за "Вежен"! "Вежен"ъ бъди готов за приемане... /следва шифровано съобщение / ... край на съобщението. /радио "Горянин" от 13.V.1956 година/.

... "Мусала", бъди готов за приемане! "Мусала", приемай! ... /следва шифровано съобщение/. "Мусала", свържи се с "Мургаш"... край на предаването. /радио "Горянин" от 22.V.1956 година/.

... "Внимание! Внимание! Предавам съобщение за "Богдан" и "Вежен". Предавам специално съобщение за "Богдан" и "Вежен". "Богдан" и "Вежен", бъдете готови за приемане. /следва съобщение с условни наименования./.../радио "Горянин" от 25.VI.1956 год./

... "Внимание! Внимание! Предавам специално съобщение за всички куриери. Бъдете готови за приемане! Приемайте!.../предава шифровано съобщение/ ... /радио "Горянин" от 13.VII.1956 год./

... "Внимание! Внимание! Тук е радио "Горянин". Ще предадем съобщение за "Бунарджика". /следва съобщението/ ... /радио "Горянин" от 7.IX.1956 год./

... Внимание! Внимание! Радио "Горянин" предава за "Бунарджика" / Следва съобщението/ ... радио "Горянин" от 19.IX.1956 год./

... Внимание! Внимание! Предавам за "Вардар", "Буздлуджа", "Татар" и "Мургаш". /следва условно съобщение/... / радио "Горянин" от 23.XI.1956 год./

... Радио "Горянин" предава за "Бежен" и "Рожен". Приемайте! /следва шифровано и условно съобщение/... край на предаването ... /радио "Горянин" от 27.II.1957 година/.

... Радио "Горянин" предава специално съобщение за "Белмекен" и "Ел-тепе". /следва шифровано и условно съобщение/ край на предаването... / радио "Горянин" от 4.III.1957 година/.

...Внимание! Внимание! Повтарям! Предавам съобщение за "Ком" "Ком", приемай! /следва съобщението/ край на предаването.../радио "Горянин" от 1.VI.1957 година/.

...Внимание! Ще предадем съобщение за "Буздлуджа". "Буздлуджа" Приемай! /следва съобщението/ ... край на съобщението за "Буздлуджа" /радио "Горянин" от 24.VIII.1957 година/.

...Предаваме съобщение за "Бежен". "Бежен", бъди готов за приемане.../следва съобщението/ ...край на съобщението./радио "Горянин" от 26.IX.1957 година/.

...Внимание! Предаваме съобщение за "Странджа". "Странджа", приемай./ следва съобщението/.край на съобщението . /радио "Горянин" от 12.XI.1957 година./

...Внимание! Предаваме съобщение за "Бежен". "Бежен", приемай /следва съобщението/... край на съобщението. /радио "Горянин" от 13.I.1958 година/.

Внимание! Ще предадем съобщение за "Руен". "Руен", приемай. /следва съобщението/.Край на съобщението за "Руен".../радио Горянин от 8.II.1958 година/.

...Внимание! Ще предадем съобщение за "Камчия". "Камчия", приемай!/следва шифровано и условно съобщение/. Край на съобщението /радио "Горянин" от 29.II.1958 година/.

...Внимание! Внимание! Ще предадем съобщение за "Бежен". "Бежен", бъди готов за приемане.../следва съобщението/ Край на съобщението за "Бежен". /радио "Горянин" от 18.IV.1958 година/.

...Внимание! Внимание! "Люлин", бъди готов за приемане на съобщение."Люлин", приемай! /следва съобщението/. Край на съобщението. /радио "Горянин" от 12.V.1958 година/.

...Внимание! "Бежен", внимание! "Бежен", бъди готов за приемане. "Бежен", приемай! /следва съобщението/. Край на съобщението за "Бежен". /радио "Горянин" от 30.V.1958 година/.

Внимание! Внимание! "Странджа", повтарям! "Странджа", приемай! .../следва съобщението/.Край на съобщението/радио "Горянин" с от 23.VI.1958 година/.

...Внимание! Внимание! "Ком", бъди готов за приемане."Ком", приемай!.../следва съобщението/ Край на съобщението./радио "Горянин" от 5.VII.1958 год/

можем да сме смели герои през ноща. Нека пожарите на запалените

В своята дейност радиостанция "Горянин" подстрекава нашето селячество да посяга върху машините, да унищожава собствения си хляб. Това безправно дело се върши пред очите на тези, които поддържат тази радиостанция. Няма жътвена кампания през която с враждебния си език "Горянин" да не подбужда към унищожаване зърното, палене житните снопи **xx** и реколтата трошени по най различен начин на селскостопанските машини. Подканя работниците да не изпълняват производствените си планове да съботират производството, прави опит да всява неверие в тях срещу народната власт и нейните представители по места. Подканя учениците, младежите, студентите към съботиране учебните и други мероприятия с цел да се разстроят учебните програми и другите младежки мероприятия на власта. Ето някои предавания от такъв характер:

... "Селянино братко, ... бори се срещу БКП. Смърт на комунистическите поробители и експлоататори! " ... /радио "Горянин" от 10. I. 1956 година/

... "Работници от завод..... в град..... бъдете на щрек! Внимавайте! Комунистическите господари на завода конспирират срещу вас! Бъдете готови да посрещнете комунистическия удар." ... /радио "Горянин" от 22. I. 1956 година/.

... "Младежи и девойки, не вземайте участие в агитки и агит-групи, агит-бригади, които чрез шумни лъжи и извратени факти лъжат народа ни. Всеки един който от малодушие, страх, угодничество или глупос сътрудничи на комунистите унижава себе си, навлича си омразата на народа и презрението на комунистите" ... /радио "Горянин" 5. II. 1956 година/.

... "Братя работници, от шивашка кооперация ... /цитира името на кооперацията/ докато комунистическите мекерета дерибействат във вашата кооперация за вас не ще има нищо друго, освен убийствен труд за ниски заплати" ... /р. "Г-н" от 20. II. 1956 година/.

... "Миньори, бъдете единни в защита на интересите си! Прикривайте се и си помагайте един други, за да лъжите умело комунистите, Повреждайте кантарите за проверяване качеството на рудите" ... /р. "Г-н" от 29. II. 1956 година/.

... "Радио "Горянин" отправя зов /цитира имената на спортисти ... когато спечелят доверието на власта и бъдат изпратени да се състезават в "свободния свят" да останат там... Използвайте комунизма колкото се може повече за собствено благо и се стремете към една цел, да бъдете изпратени в "свободния свят", от където не се връщайте... /радио "Г-н" от 2. VII. 1956 година/.

... "Братя делани, комунистите назят струпаните снопи, защото се страхуват, че ние ще се опитаме да унищожим зърното... Нека покажем, на комунистите, че страхът им от народа не е напразен. Нека докажем на комунистите, че когато сме мълчаливи през деня, ние ще можем да сме смели герои през ноца. Нека пожарите на запалените

снопи покажт това... Братя селяни, на всенародна борба да провалят машинната вършитба . Да извадим от строя комунистическите вършачки. Вие знаете по-добре от нас как се крият железата в снопите, които да тропат барабаните и повреждат вършачките...Младехи и девойки от селата, ще оставите ли комунистите да се подсмиват и да се надсмиват, че не сте успели да разбияте вършачките...Братя селяни, заробени в кооперативите, охраната около харманите и вършачките е насочена срещу вас самите, а не срещу чужденци и вредители. Огледайте се, не можете ли да надхитрите комунистите и прославите селото си, като запалите струпаните снопи и унищожите вършачката.../радио "Горнянин" от 22.VII.1956 година/.

... "Студенти, бойкотирайте лекциите по марксизмо-ленинизъм, бойкотирайте събранията на ДСНМ и поведете народа ни на борба за свободата му срещу комунизма. Гимназисти и гимназистки, дойде време да погребете омразните ДСНМ-та... Майки, превърнете опашките в трибуна срещу комунистическата управния.../радио "Горнянин" от 18. XI.1956 година/.

... "Учади се, вашата задача не е да съботирате делото на селяните, а да се учите и им помагате. Затова колкото по малко от реколтата приберете, толкова повече ще помогнете на нашето селячество.../радио "Горнянин" от 8.X.1957 година/.

... "Братя селяни, да проваляме всички опити на комунистическата власт да заздрави кооперативите.../радио "Горнянин" от 6.XII.1957 година/.

Заканите и опитите за заплашване на отделни български граждани, които добросъвестно изпълняват задълженията си към народната власт, заемат едно от централните места в емисиите на р. "Горнянин". Редко ще се срещне емисия, в която да не заплашват граждани, че ще бъдат жестоко наказани. Подстрекава към убийства, оправдава и хвали извършени криминални престъпления.

... "Ние предупреждаваме .../цитира имената на български граждани/... , че ако не се откажат да угодничат на комунистическите простаци и се откажат от позорния път, по който са тръгнали ще плащат скъпо за късогледството си и за предателството срещу народа .../радио "Горнянин" 1.II.1956 година/.

... "Братя българи, ние ви съобщаваме за престъпния живот на .../цитира името на български гражданин/... той е враг на народа и ще получи заслужено наказание. Той не ще избегне от стоманената ръка на народния гняв и правосъдие.../р. "Г-н" 15.III.1956 година/

... "Братя българи, ние всички помним делата на .../сочи името на отговорен другар от правителството/... защото те са дела на

палач. Ние мразим името му, защото е име на убиец. Той се издигна върху труповете на хиляди невинни българи. Той ще бъде унижовен от гнева на милиони живи българи. Царството му не ще бъде дълго. На нашата земя и при нашия народ няма място за изчадие и престъпници, като него... /р. "Горнянин" от 22.IV.1956 год./

... "Ние р. "Горнянин", предупреждаваме ... /сочи името на българска гражданка/ ... че уволнението ѝ не ще я спаси от народното отмъщение, което тя заслужи като секретарка на ... Всеки който днес служи на комунистическата власт ще отговаря за делата си и не ще избегне заслуженото отмъщение на народа ни. /р. "Г-н" 27.IV.1956 год.

... "Милиционери и работници от ДС! Поради заслепението с което служите на властта, вие днес сте в опасност... Незабравяйте примера на десетки комунистически офицери, които избягаха в свободния свят, отърваха се от комунизма и разкривайки истината за терор под който народа ни живее под комунизма заслужиха приют в свободния свят и милост от собствените си народи, на които до сега те бяха родоотстъпници... /р. "Г-н" от 28.IV.1956 год./

... "Българи от село... /сочи името на селото/ ... запомнете имената на комунисти от вашето село, които са готови да продадат и собствените си майки дори. Следете и помнете престъпните им дела. Видовден ще дойде... /р. "Г-н" от 13.V.1956 год./

... "Слушаш ли ти другарю ... /сочи името от къде е и къде работи/ ... нашия глас надвесен над приемника. Слушаш ли ти другарю /сочи името на друг, името на града и къде работи/ ... нашия глас. На вас ние говорим. Осъзнайте се! Не виждате ли, че залязва слънцето на комунизма. Замислете се за собствения си живот. Ще дойде ден, когато и нашия народ ще се разплати с комунистическите врагове, так както нашите унгарски братя сториха това... /р. "Г-н" 10.II.1957 год.

... "Ти другарю ... /сочи името/ и ти другарко /сочи името /... комунистически губернатори на град ... вземете си добра бележка. Народа ни знае да отмъщава. Видовден ще дойде. /р. "Г-н" от 27.II.1957 година/.

... "Другарю, ... /сочи името/ ... замисли се, осъзнай се! Слушай програмите ни другарю ... и намери начин да помогнеш на борбата ни за разплата с милицията, за да изтриеш петното от името си и да заслужиш милостта на народа ни... /р. "Г-н" от 7.III.1957 година/

... "Жители на град .....; ние знаем защо ... /сочи името /... бе преместен от града ви. Но нека той не се заблуждава за дълго. Ние го предупреждаваме, че ... /сочи името на града/ ще му стане тесен... /р. "Г-н" 28.V.1957 год./

... "Извратени типове като .../сочи името/ сегашния н-к на новия рудник край село ... са комунистическа напаст, която трябва да бъде отстранена и наказана .../р."Г-н" от 13.1.1958 год./

... "Кооператори и-кооператорки от село..../сочи името на селото, селото ви трябва да се очисти от комунистически крадци, като .../сочи името/. /р."Г-н" 30.1.1958 година/.

Офсен това използвайки някои мероприятия, които организира нашето правителство като събори, панаири и др.подобни, "Горянин" разчитайки на декласирани типове и разложени останали тук таме елементи той подканя към размирици , към демонстрации , към въсържни акции даже и да се посяга върху живота на отделни български граждани.

... "Братя българи, националисти, членове на СБНД , РНЕ, Бранник, Отец Паисий, земсисти, Никола Петковисти, Кубратисти, съмишленници на Стожер, социал демократи от опозицията!

Нека превърнем Пловдивд по време на международния мострен панаир в бойни полета на поробения ни народ срещу комунистическата власт, тъй както Познанските работници превърнаха Познанския международен мострен панаир в бунт срещу комунизма.../р."Горянин" 30 7.1956 год./

... "Радио "Горянин" подготвя няколко акции по време на пловдивския панаир и зове всички честни българи за съвместни действия, за да получи по голям резултат... Нека в всички възможни средства, с думи и дела , с писма или кама през време на пловдивския панаир покажем на света, че ние продължаваме да се борим.../радио "Горянин" 3. IX.1956 година/.

... "Братя българи, време е и ние да се замислим и последваме примера на унгарските братя в борбата срещу комунизма. Това което стана в Унгария ще стане и у нас. Вземете незабавно мерки и пригответе в домовете си бензин, гас и празни бутилки, те ще ви потрябват.../р."Горянин" от 1. XI.1956 година/.

... "Братя българи, нека "Бъдеца жертва" се появява все повече и повече по вратите на домове , в които живеят агенти на милицията и мразени партийци. Нека все повече и повече комунисти получават анонимни писма.../30. I.1957 год. р."Горянин"/.

Из подлия език на тази радиостанция излизат безброй хули и подканяне на нашата армия за предателство на Родината, за неподчинение на военните порядки, за бунтове срещу командния състав. Съветва как и от кои места да се прави опит за минаване на границата и извършване предателство. В това отношение не е изоставен нито един род от войските на нашата армия.

... "Братя летци, научете колкото се може повече военни тайни за да ги разкриете пред свободния свят, който готви унищожението на комунизма. Преди да избегате пригответе тайни връзки с доверените си приятели, които остават тук между нас и полетете към свободния свят... /р. "Г-н" 30.IX.1956 год./

... "Войници от народната армия, радио "Горянин", гласът на враговете на комунизма ви призовава да овладявате до толкоз бойното майсторство и да сте готови да обърнете оръжието срещу комунистическите офицери... /р. "Г-н" 23.IX.1956 година./

... "Млади български офицери от вас България иска не само да запознавате младежта ни да борави с оръжието, но да я подготвите да го употреби срещу комунизма и Съветския съюз ... От вас младите български офицери България иска вместо готовност за жертва за Партията и Съветския съюз, вие лично и бандите ви да се готови да застанат срещу комунизма... /р. "Г-н" от 28.I.1958 година./

... "Офицери и войници, принудени сега да служите на комунизма... Преструвайте се на безкрайно преданни на комунизма, за да можете, когато народът ни ви призове да допринесете най голяма дан в борбата срещу комунизма ... /р. "Горянин" от 22.II.1958 година./

За да се изнесе цялостно подлата работа, с която се занимава тази радиостанция, необходимо е да се видят всички нейни предавания от първия ден на нейното появяване до сега. Това са предавания пълни със злоба и умраза към всички в днешна България. Както в коментарийте така и в измислиците, заканите, фалшивите информации указанията които дава във всичко което излъчва е видно, че това е радиостанция, която си е поставила за цел да спъва нашия граждански живот, която държи дигнат винаги нож срещу нас. И най жалкото което е в нейните безнадежни брацслевения е това, че тя се подкрепя и финансира, излъчва и върши своето мръсно дело от съседни нам страни, които официално твърдят, че са за добросъседски отношения. София, 26.IX.1958 год.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ ЛУ-ДС:
полковник

Из архивите на

ДОПОБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

Строго секретно!

268

*Dr. Георгиев
се прави докато
възможност
ако не се
успешно
авторите
на предаванията
се извършват
в радиостанция
"Христо Ботев"*

[Handwritten signature]

*М. Младенков
Мониторинг на предаванията
по радиостанция
9/11*

ОТНОСНО: предаванията на вражеската радиостанция "Христо Ботев".

Брагеската радиостанция "Христо Ботев" е започнала своите предавания в месец октомври 1956 година и до сега е направила 13 предавания.

Предава всеки ден от 16.00 часа на 9,520 кхц и 9.720 кхц 31.5 и 30.8 метра/; 19.30 часа на 8.670 кхц/34.6 метра/; и в 21.30 часа на 7.850 кхц/42.5 метра/. Вдво и също предаване се повтаря в продължение на няколко дни.

В емисиите си те се наричат "комунисти националисти" и предаванията им са така построени, с цел да заблудят своите слушатели че това са привърженици на комунизма, сочат грешките в социалистическото строителство и че се стремят да доведат до по-скорошно построяване на комунизма. В същност обаче те целят да всеят невярие в членовете на БКП и безпартийните маси и насочването им против ръководителите на БКП и КПСС.

В предаванията си говорят, че е необходимо да се върви към комунизма, но без да се учим от съветския опит, по свой "национален път", като се позовават на Югославия и Полша. Опитват се да създадат убеждение, че КПСС е разделена на две групи - сталинисти и група, начело с Хрушчов, което ^{суб} пренесено и в нашата партия. Грешките, които сочат се дължели на това, че след XX-ти конгрес на КПСС и Априлския пленум на БКП наново били въведени сталински методи на работа. Са да се избегнат противоречията и За да Заживеят трудещите се по-добре, било необходимо "да се подменят по мирен път сталинистите в нашата партия с хора, които ще поведат страната по нов път, както това стана в Полша или чрез една социалистическа революция, както в Унгария". Говорят за провеждане на "демократизация" и че не било необходимо да се изразходват средства за под-

269²
2.

държане на бюрократичен държавен апарат и многобройна милиция.

Позовават се на марксизмо-ленинизма, казват, че през преходния период било необходимо пролетарска диктатура, но са против "тоталитарна диктатура". Трябвало да се направи промена за отслабване контрола върху стопанския, културния, а даже и в общественно-политическия живот на страната. Обявяват се против ръководната роля на Партията в областта на литературата, като казват, че догматизма, социалстическия реализъм и партийността спъвали творческия дух на нашите писатели и поети. За профсъюзите говорят, че били превърнати в държавна администрация.

Говорят за характера на нашата революция, като се мъчат да докажат, че тя е различна от Октомврийската Социалистическа революция, с което искат да кажат, че ние трябва да вървим не по съветски път, а по свой, "национален".

Говорят за Югославия и я сочат като страна, която върви по свой път за построяване на социализма и че отношенията ни с тях се влошават поради това, че сме нямали самостоятелна политика, че сме зависими от Съветския съюз.

В предаванията си от 18.X.1958 година говорят за демократичен централизъм и че същия не се спазвал в нашата партия. Като за пример сочат работата на окръжния комитет на БКП в Благоевград, като казват, че докладите, които се правят по организационна линия и стигали до ЦК било ясно, че много от решенията, които се вземали от по-високостоящите органи не се изпълнявали правилно от нивовите организации. "Ако вземем например доклада на др. Димитър Китанов, завеждащ отдел "Организационен" при ОК на БКП в Благоевград, който бе изпратен в ЦК със специални обяснения и препоръки от др. Иван Делев, секретар на окръжния комитет на БКП в Благоевград, ще видим, че в повечето организации в Благоевградска околия решенията на по-високостоящите органи не се изпълняват и следователно принципа на демократичния централизъм-жизнен за Партията от нов тип не се изпълнява".

В предаванията си говорят за партийната организация при ДИП "Димо Хаджидимов" в Благоевград, че не е изпълнила решението за качествения състав на работниците в предприятието. "Така, вместо заплануваните 25% от всички работници в предприятието да бъдат I-ви разряд, 40% от IV-ти разряд и 5% от VI-ти разряд, в предприятието има 16% от I-ви разряд, 24% от II-ри разряд и 2.46% от VI-ти разряд. Заради съществуващото несъответствие на работната ръка по разряд, съотношението между производителността на труда и работна-

280³
з.

та заплата в ДИП "Димо Хаџидимов" не е добро". Това е един от примерите, които др. Китанов давал в неговия обширен доклад до ЦК на БКП. Като причина за неспазване демократичния централизъм в Благоевградски окръг и по-специално за околията дават, че партийните маси и партийните секретари на низовите организации нямали доверие и уважение на техните водачи от околийски, окръжен и републикански мащаб. Че била настъпила отново идеологическа безпътица по отношение на Югославия. Дават препоръки за смяна на настоящето партийно ръководство в Благоевградски окръг и околията.

Характерно е, че всичките им предавания са върху принципи партийни въпроси и станали събития у нас от международен мащаб, като за да достигнат своите цели, за демагогия цитират теоритически положения от Маркс и Ленин, на които уж се основавали техните разбирания.

Развитите въпроси имат антипартиен и вражески характер. Опитват се да насочат слушателите против провежданата партийна линия у нас и страните с народна демокрация. За целта си служат с някои изказвания на наши партийни ръководители, които по-късно уж били извращавени или пък им преписват такива измислени от тях. При това положение има опасност, хора неукрепнали политически да бъдат заблудени още повече, че почти целите им предавания са насочени уж за "подобрене" на материалното положение на трудещите се и построяване на социализма. От тези им предавания не се вижда да са ползували материали, придобити чрез агентура. Изключение прави само предаването им за Благоевград, в което се съобщават конкретни данни, които не са още проверени.

По данни на IV-то у-ние ДС, радиостанция "Христо Ботев" има същото местонахождение на "Горянин" - един и същ град, но не са положителни дали предаванията се извършват от един и същ предавател.

Предвид на това, че до сега радиостанцията не е разработвана,

П Р Е Д Л А Г А М:

Да се открие разработка, която да се води в III-то у-ние ДС, тъй като се третират идеологически въпроси, като се набележат съвместни мероприятия с I-во, II-ро, IV-то и V-то управления ДС.

София, 28/4 1958 година

Н-К У-НИЕ II-РО ДС
ПОЛКОВНИК

*Др. министат,
за сведения
Куманово
12.12.58г.*

*До Куманово и Горан
предварително
13XII*

Строго секретно!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

*Др. Куманово
по пелените на - маршрут
по разработките на
Горан и Х. Ботев
Спе - 4
12.12.58*

ОТНОСНО: Изпълнение на задачите по разкриване точното местонахождение на вражеските радиостанции "Горянин" и "Христо Ботев".

На 28.XI.1958 година бяхме командирани за срок от 10 дни в гр.Атина-Гърция със задача да установим точното местонахождение на радиоцентъра, от който предават емисиите си вражеските радиостанции, "Горянин" и "Христо Ботев".

Още със самото пристигане информирахме резидента за стоящите пред нас задачи и заедно с него планирахме работата. Планът беше съставен на базата на извършеното от тях предварително проучване.

След като извършихме предварителен оглед на района, набелязахме пунктовете /площадките/, от които трябваше да се извърши пеленговането на радиоцентъра.

На 30.XI.1958 година след предварителна подготовка за легендиране на нашето излизане, в 12.00 часа на 11.720 клх открихме работата на радио "Горянин". Същата пеленговане от два пункта /а и б на скицата/. Двата пеленга се пресичаха в точка, определяща обекта намиращ се 20 клм североизточно от гр.Атина в квартал Кифисия.

След ориентировката която получихме от пеленгите извършени на 30.XI.1958 година, работата за този ден приключихме.

На 1.XII.1958 година в 18.15 часа на 8.350 клх радио "Горянин" е пеленгован от дома на българския търговски представител в гр.Атина. Пеленга отбелязан на скицата със "С"

минава през обекта и се пресича с пеленгите А и Б в района от където излъчва радицентъра "Горянин". На същата дата приближаване към обекта не е извършвано.

На 3.XII.1958 година от 12.00 часа до 12.28 часа започнахме уточняване точното местонахождение на предавателния център на радио "Горянин". Точно в 12.00 часа радио "Горянин" започна емисията си на български език на 11.720 кЛх преминавайки и на 11.920 кЛх. С приближаване на 70 до 100 метра до обекта и пеленговането му от площадките "д", "е", "ф", "й" и "к" /отразени на скицата/ установихме точно предавателния център на радио "Горянин". На същата дата след приключване емисията на български език, беше засечена и работата му на румънски език. Пеленгован от площадките "к", "л" и "м", пеленгите се пресичат в точка от където излъчва и радио "Горянин".

Независимо от уточняването, което направихме на 3.XII.1958 година, на 5.XII.1958 година пеленговяхме и от площадките "н" и "о", отстоящи на около 3 до 4 клм от обекта. Засечките потвърдиха данните получени от 3.XII.1958 година.

Резултатите от пеленгите и личните наблюдения, които извършихме по време на уточняване обекта, показват по безспорен начин, че радио "Горянин" излъчва емисиите си от радицентър, намиращ се на 20-21 клм североизточно от гр.Атина, в района на квартал Киѳисия.

Обекта се намира на около 500-600 метра на ляво от шосето свързващо гр.Атина с квартал Киѳисия и кралския дворец ~~Татуй~~ намиращ се в полите на планината Парнас. Отстои на около 1 клм /въздушно/ от военното учебно летище Татуй. Местността, където е разположен предавателния център е равнина, обрасла откъм югоизточната и югозападната си страна с ниски борови горички. Около обекта от югоизточната му страна има няколко малки вили, отстоящи от него на около 150-200 метра. Северната му страна е открита и в близост няма никакви постройки.

От шосето Атина-Киѳисия се отделя асфалтиран път за обекта. На пресечката на пътя за обекта и този от Атина за Киѳисия от ляво и от дясно се намират две кръчми.

Обекта заема площ от около 200-250 декара заграде-на с телена мрежа. Има четири постройки, архитектурно оформени като вили. Устройството на антените: има три железни пилона разположени около централната сграда. От всеки пилон към сградата водят фидерни линии. При доближаване не забелязахме обекта да има външна охрана. В двора на обекта забелязахме американски леки коли марки "Форд" и "Шевролет" и товарни коли.

Характерното при уточняване на обекта беше това, че при пеленговане на същия на разстояние на повече от 500 метра, се появяваха смутителите, а при доближаване на обекта на по-малко от 500 м., смутителите изчезваха.

На 1.XII.1958 година в 16 часа на 9.520 клх беше чута емисията на радио "Христо Ботев". чуваемостта беше добра, но се смесваше с работата на смутителите. Радиостанцията беше пеленгована от кулата на сградата, в която живее българския търговски представител. Страната се определяше западно от центъра, от където излъчва радио "Горянин".

На 2.XII.1958 година се придвижихме към предавателен център, намиращ се западно от гр.Атина /тъй като на 1.XII получихме западна посока/.

В 16.00 часа в близост на 60-70 метра от предавателния център извършихме проверка. Радио "Христо Ботев" не се чуваше. Чуваха се само смутителите. Това ни даде основание да считаме, че при пеленговането на 1.XII.т.г. апаратурата ни е дала погрешна страна.

На 5.XII.1958 година към 15.50 часа се придвижихме в района, откъдето излъчва радио "Горянин". В 16.00 часа на 9.520 клх открихме работата на радио "Христо Ботев". Пеленговахме същата от площадка А¹. След това се придвижихме по посока на пеленга и извършихме втори пеленг от площадка Б¹. По силата на чуваемостта бързо се придвижихме към обекта определен от пеленги А¹ и Б¹. На площадка С¹ под тъгъл направихме трети пеленг. Пеленгите се пресичат и определят същия предавателен център, от който излъчва радио "Горянин". При пеленговането на радиостанцията от площадка С¹, същата се чуваше силно без влияние на смутителите. Пеленговането се извърши от чисти

119

4.-

площадки при идеален минимум и идеално определяне на страна.

В резултат на цялостната работа по уточняване местонахождението на радио "Христо Ботев" се установи, че същият извършва своите емисии от радиопредавателния център, от който извършва емисиите си и радио "Горянин".

През време на издирването на радио "Горянин" и "Христо Ботев", открихме и нов радиоцентър.

Същият се намира североизточно от гр.Атина, на около 22-23 клм в покрайнините на квартал Кифисия. Отстои североизточно от радиоцентъра на "Горянин" и "Христо Ботев" на около 1500-2000 м./въздушно/ и в дясно от шосето на около 250 м. Намира се в борова гора заграден с телена мрежа. Път свързва шосето с обекта и на входа има надпис "Вход забранен". Обекта заема площ около 70-100 декара. Антенното му устройство се състои от един железен пилон висок около 20-25 метра и три дървени стълба. Други устройства не са забелязани. Виждат се сгради подобни на германски бараки. През време на уточняването на радио "Христо Ботев", от горепосочения център се чуваше шум на работещи агрегати. По същото време установихме, че съществува връзка между тоя център и предавателния център на радио "Горянин". Точно в 16.00 часа американска лека кола "Форд" напусна обекта и отиде в радиоцентъра на радио "Горянин". След приключване на работата по уточняване на радио "Христо Ботев", същият "Форд" излезе от предавателния център "Христо Ботев" и "Горянин" и се отправи за гр.Атина.

Приложение: скица

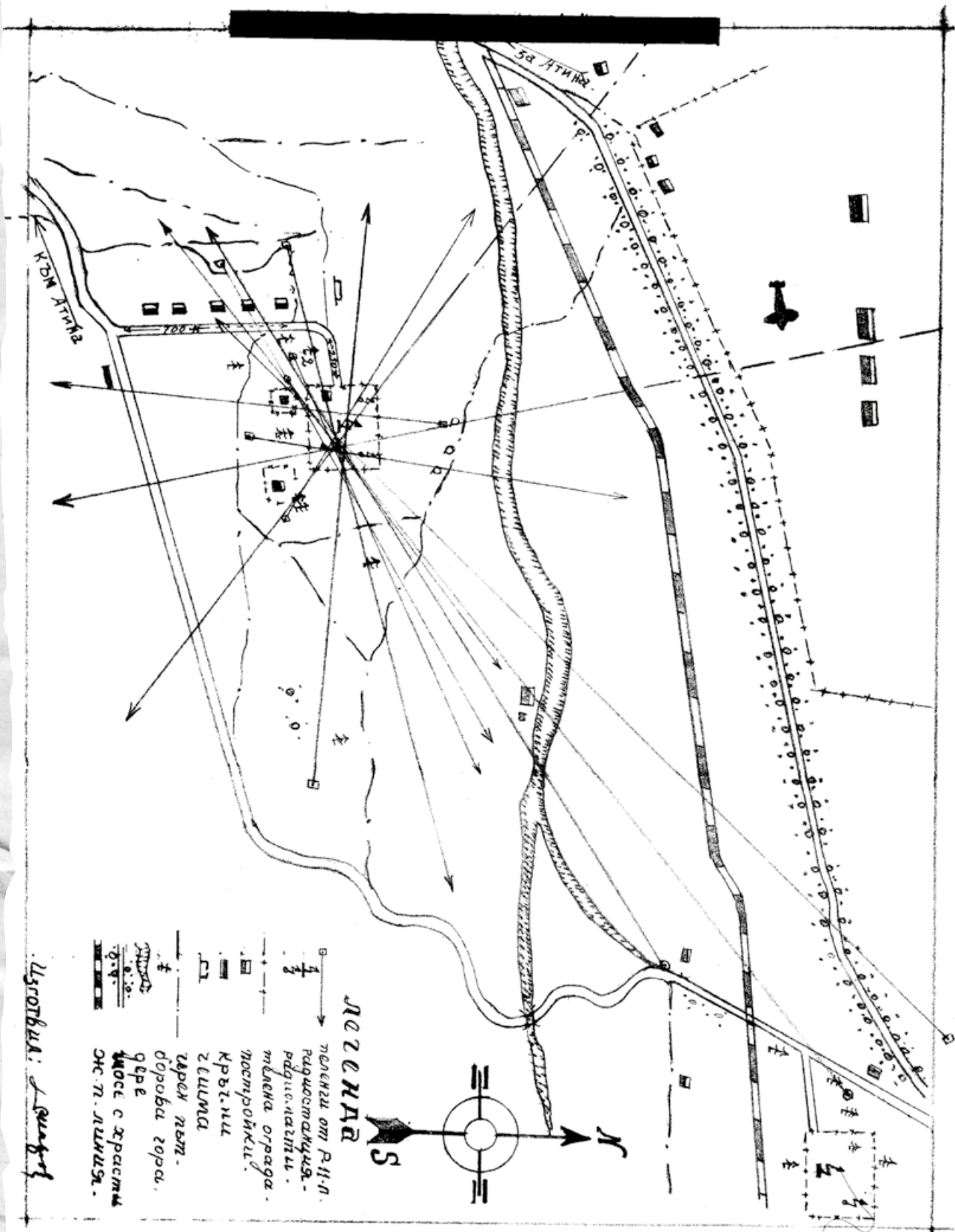
Р 1958 година
С о ф и я

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ,

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ,

Написано в 2 екз.

лл/

УТВЪРЖАВАМ:
МИНИСТЪР НА ВЪТР. РАБОТИ
Ген. полковник: /п/ Г. Панков
28. XII. 1958 год.
СОФИЯ

Препис-извлечение. 198
Лично строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПРОТОКОЛ
№ 8

За предложенията на Съвещателния орган на Държавна
сигурност приети на заседанието му от 23 декември
1958 година

ПРИСЪСТВУВАТ:

Г. Панков
Г. Колчев
За изготвянето съгласно
указания
2.1.59

След станалите разисквания и обсъждане на въпросите по дневния
ред Съвещателния орган прави следните

ПРЕДЛОЖЕНИЯ:

ВЪПРОСИ НА ДНЕВНИЯ РЕД:

I. Справка от началника на
управление II-ро ДС относно из-
пълнението на плана по радиостан-
ция "Горянин" и планове на I-во
и II-ро у-ния на Държавна сигур-
ност за по-нататъшната им работа
по радиостанция "Горянин".

Докладват: др. подполков-
ник Шипаров и др. полковник Го-
чев.

1. Да се усили работата по раз-
криване лицата които работят във вра-
жеската радиостанция "Горянин", която
да се разработва съгласувано с разра-
ботката на враж. радиостанции "Хр. Бо-
тев" и "Свободна Европа".

Да се допълнят плановете на I-во
и II-ро у-ния ДС за работата им по
радиостанция "Горянин" съобразно бе-
лежките направени на заседанието на
Съвещателния орган на ДС, които да
се утвърдят от съответните зам. ми-
нистри.

Срок 7 дни.

2. IV-то управление ДС да раз-
работи свои мероприятия за доуточня-
ване някои въпроси по технически път
Плана да се утвърди от др. Колчев.

Срок 7 дни.

Г. Колчев

2. -

3. II-ро управление на ДС да активира работата по разработката, като съевременно отправя задачите до съответните подразделения, да следи за тяхното изпълнение, да систематизира и обобщава набраните по разработката материали и да контролира изпълнението на поставените задачи, като за получените резултати периодически информира ръководството на Министерството.

С. Димитров

4. IV-то управление ДС да уточни окончателно на какви други езици предава преподавателя на радио "Горанин" и съвместно с I-во управление на ДС да подработят писма до съответните социалистически страни за взаимна информация и провеждане на съгласувани мероприятия.

279

26.XII.1958 г.
СОФИЯ

ЗАМЕСТИНИК МИНИСТЪР -
Ген. лейтенант: /п/ Г. Кумбилиев

В №: *[Signature]*

Строго секретно! /

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

За състоянието на работата по радиостанция "Горянин".

В изпълнение указанията за активизиране разработката на радиостанция "Горянин" през м.август т.г.бе разработен и утвърден план с мероприятия за I-во, II-во и IV-то управления ДС, съгласуван с III-то и V-то управления на ДС. Подобри се координацията между отделните служби, като при изясняване сигналите бяха ангажирани всички управления на ДС и окръзите. Разработихме съвместни планове с Хасковски, Софийски и Пловдивски окръзи, за които има най-много и най-интересни съобщения.

Управление I-во ДС, съвместно с управление IV-то ДС с помощта на оперативна техника и лично наблюдение, откри точното място от където радиостанция "Горянин" предава - 20 км. източно от Атина в подножието на планината Парнас, между летището Гато и Атинския квартал Кифисия.

На управление III-то ДС бяха дадени редица сигнали които се отнасят за обслужвани от тях обекти. Някои от сигналите са проверени, а други са в процес на проверка.

Коренно се подобри координацията с управление V-то ДС на което своевременно се предават всички сигнали свързани с армията. По някои от тях те сами работят, а по други набелязваме и провеждам съвместни мероприятия. ГАР "Старците", заведена от V-то управление Д на един военнослужащ и трима бивши хора, за които има проверени агентурни донесения, че са образували контрареволюционна организация бе активизирана, с цел изясняване разполага ли организацията с радиостанция и канали за връзка със задграница. През м. март т.г. от мероприятие "Рила" бяха получени данни, че две неизвестни лица като разговаряли в кантората на главния обект Никола Козарски, разисквали въпроса, че радиостанцията трябва да се ремонтира, защото оставали без ... /разбира се без връзка/. За целта трябва да се отиде до

с.Райково-Смолянско.Близката връзка на обекта Козарски- Николай Готев Вълчев,бивш търговец е заподозрян,че е едно от лицата водили този разговор,тъй като той по това време е идвал в кантората,а след това е пътувал до с.Райково.Във връзка с този сигнал и други предавания свързани с армията,оперативни работници от двете управления бяха командировани в Пловдив,Хасково и Смолян.С помощта на местните служби издирихме връзките на обектите в тези селища и агентура по тях,която изсочихме за изясняване кой евентуално съхранява радиостанцията.Издирен е,основно изучен и е взет на разработка - Николай Вълчев.

От съпоставянето показанията на завърнали се изменници на Родината и предаваните факти по тяхни данни,както и от допълнителни разпити на някои изменници,бе установено,че в пункта на американското разузнаване в гр.Драма,всички българи изменници биват подлагани на разпити по специални въпросници с явната цел да се събира пропаганден материал срещу народната власт и БКП.

Всички предавания на радиостанция "Горянин" от м.май 1955 до м.октомври 1958 год.бяха прегледани и основно анализирани.Оказа се,че сигналите се разпределят както следва:

Година	Всичко сигнали	От тях неизяснени	От верни	Изменници верни само имената	публикувани	измислени
1955 г.	114	22	22	15	8	47
1956 г.	95	23	7	14	12	39
1957 г.	60	13	16	3	4	24
1958 г.	35	7	5	5	4	14
<u>Всичко</u>	304	65	50	37	28	124

В тези цифри не влизат важните сигнали за Мадан и Пещера, получени от агентура и доброволни заявители;преди да слушаме "Горянин".След това подобни сериозни сигнали почти няма.От таблицата е видно,че броя на конкретните предавани факти намалява чувствително. Също,че болшинството от тях са измислени,дуги взети от изменници в Родината или пресата.По-голямата част от неизяснените сигнали са още известни факти,чиито източник не може да се установи.Наред с тези сигнали има такива,които представляват сериозен оперативен интерес, защото се отнасят за важни стопански центрове и са предадени два-три дни след като са станали.Това показва,че тези центрове работят чужди агенти с бърза връзка зад границе.

Във връзка с тези сигнали в управлението ни бяха повикани на доклад отговорни работници от окръжни управления МВР – София и Пловдив и о.р. водач разработката от околийско управление МВР – Мадан. Съвместно с тях разгледахме всички сигнали за съответните окръзи, като отделихме най-интересните, по които направихме отделни планове. Също бяха набелязани лицата, които да се вземат на разработка и наличните дела, които трябва да се активизират.

За проверка изпълнението на плановете и оказване конкретна помощ по места, след това бяха командировани работници от отдел I-ви при управлението. В окръжно управление МВР – Пловдив бе командирован два пъти кап. М. Бонев, водач разработката, за оказване пряка помощ при изучаване лицата определени за разработка, техните връзки и разработване по-подробни планове. По-късно в Пловдив бе командирован зам. началник отдел I-ви майор Ковачев, за активизиране работата и преодоляване подценяването на задачите по "Горянин".

Началник отдел I-ви подполковник Г. Блаженов бе командирован в Хасково и Мадан, за оказване помощ и активизиране работата по досегашните разработки и неизяснените сигнали. Съвместно с местните служби са прегледани всички сигнали по "Горянин" и такива за наличие на чужда агентура, канали и радиостанции.

Сериозни сигнали за наличие на агентура чрез която се изпращат сведения за р. "Горянин" са следните:

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР – ХАСКОВО

От сигналите за Хасковски окръг най-интересни са предадените конкретни факти за Мадан като: подробности за проведените партийни семинари на 20.V.1954 година за които е съобщено на 22 с.м.; подробности за заседанието на Изпълкома на ОНС-гр. Мадан на 8.X. за което е съобщено на 10.X.1954г.; биографични данни на ръководителя на танцовата група в гр. Мадан – Теофил Шуликов, предадени на 25.V.51

Във връзка с тези сигнали е открита разработката на Горчо Атанасов Мерджанов, роден 1907 год. в с. Тепеларе – Асеновградско, бивш полицейски пристав, постигнал в Мадан в началото на 1954 год. В процеса на разработката му е установено, че често сменял работните места, като навсякъде бързо създавал връзки с вражеските елементи, представял се за журналист и писател и проявявал не обикновен интерес к всички нередности. Жена му е югославянка, член на БКП, дошла в страната ни през 1942 год. От разпит на Теофил Шуликов е установено, че Мерджанов бил единствения човек в Мадан, който знаел съобщените подробности от живота му. На Мерджанов са подхвърлени с комбинация "интересни" материали, подобни на предаваните от "Горянин", но същите не са предадени.

С Мерджанов е свързано предаденото в края на 1956 год. съобщение на "Горнянин", че партийния секретар на вестник "Народна младеж" бил свален и изпратен за кореспондент в Мацан, защото партийната организация ръководена от него, гласувала резолюция за свикване на извънреден конгрес. Според агентурни данни Мерджанов е коментирал този въпрос. От разпита на Симеон Владимиров, който наистина е изпратен в Мацан се установи, че с отиването му там Мерджанов направил всичко възможно и се сближил с него, като се поставил за прогресивен журналист и писател и подчертавал, че жена му е член на БКП. Така то успял да спечели доверието на Владимиров, който му разказал подробно за своята грешка и наложеното му наказание.

Към Мерджанов е внедрен нововербования агент "Ива" ло", който донеся, че в пияно състояние обекта му обещал да го преведе за една нощ в Гюмюрджина. Предстои провеждането на нова комбинация, с цел подхвърляне "интересни" материали на обекта.

През м. юли 1957 год. и м. август 1958 год. в "Горнянин" предаде подробности за живота на миньорите от Родопския басейн, голяма част от които отговарят на действителността. Между другото се казва, че 70 % от миньорите в Ерма река умирали от силикоза.

При преглеждане на сигналите за този район, с цел ориентация към вероятните източници, се натъкнахме на редица сигнали указващи за наличие на чужда агентура в Родопския минен басейн, с връзки в Гърция чрез канали и идващи на наша територия гърци.

През м. септември т. г. е получено донесение от доброволен заявител, че от стаята на Стоил Николов Спасов, началник смяна в рудник "Страшимир" - Мацанско, често се чували морзови знаци. В дома на Спасов почти всяка събота идвали две непознати лица от Ерма река.

През м. септември т. г. е постъпило анонимно донесение от Ерма река в което се съобщава, че миньорите от рудник "Строитиев камък / намиращ се на границата при Ерма река / - Климент Рачев Котов, Мехмед Ахмедов Сацков и Стефан Георгиев Недков се събирали често и водили подозрителни разговори.

По същото време са получени данни от З/А на УГВ, че в райс на Ерма река периодически идвали две лица от Гърция и се срещали с някой си Хасан от Ерма река в колибата му. Едно от лицата се казвало Бекир Али от с. Саръ-яр, Ксантийско, а другото неизвестно по име и националност. От извършените проверки по данните уликите пада т върху Хасан Шехов, който има колиба на около 100 м. от границата, на същото място за което се говори в горните данни.

Хасан Шехов е засечен по ГАР "Подлеци", заведена въз основа на данни че в района на Златоград, Ерма река, Яльмовци и Старцево, съществува нелегална организация с ръководство в Златоград и отговорници в посочените села. Според данните отговорник за Ерма река е Мехмед Хасанов Шехов. Бащата на последния Хасан Шехов живее постоянно в колибата си и слиза всеки петък в Ерма река при синът си.

В показанията си осъдения през 1958 год. Ахмед Алиев Османдашки говори за съществуваща нелегална организация, имаща връзка с Гърция чрез Сюлейман Мехмедов Реханов, бивш сътрудник на РО, осъждан като гръцки агент. Обекта Арапов пред агент "Абдул" говори, че Реханов поддържал връзка с Гърция и че от там му наредили да организира бягство на българо-мохамедани, които щели да препрещат в Гърция. Агент "Метко" донеся, че Арапов му доверил, че през 1952 год. три лица от Гърция между които стария резидент на гръцкото разузнаване - Шекир Джамджиев от с. Мемново-Гърция се срещали с Реханов и други лица от Златоград.

В края на м. октомври 3/А на УГВ е донесъл, че лице от с. Мемново-Гърция идва на наша територия и се среща с лице в Рехановата колиба. По описанието се подозира, че се отнася за съдия Реханов. Според данни от агент "Метко" връзката с Гърция се осъществявала чрез бележници, но как се пренасяли обекта Арапов не му обяснил.

Друг сигнал за нелегална организация е донесение на агент "Метко" от 30.V.1958г. че шофьора Нанко Иванов Нанков му предложил 500 лева безвъзмездна помощ от името на нелегална организация, която имала връзки за граница.

Във връзка с горните сигнали е открита ЛПР на Стоил Николо Спасов, роден 1927 год. в гр. Разград, вражески елемент, осъден да надц Спасов е пристигнал в Мадан през 1954 год. Преди да до де в рудник "Страшимир" той е работил в рудник "Ерма река".

На 11.X.1958 год. агент "Бо"ка" донеся, че Спасов се изказва че почти всички мъже от Ерма река страдали от силикоза, умирали през ден и оставяли млади вдовици. Тези изказвания са сходни с предавания на "Торянин".

Във връзка със сигнала за морзовите знаци доловени от дом на Спасов е изпратен о.р. за оглед и лично наблюдение. На Д/З -Тодоро са дадени указания да продължи наблюдението на Спасов и при възможн своевременно да сигнализира службата. Установени са и се изучават обстойно връзките на Спасов, които изключително са вражески елементи, а някои от тях са заподозряни че развиват вражеска дейност. По-важни от тях са:

Мехмед Хасанов Шехов, уличен като отговорник на нелегалната организация в Ерма река, с когото са били много близки,

Стефан Георгиев Недков засечен в анонимното изложение споменато по-горе. Недков е доверил на агент "Недко", че като бивш подофицер преди 9.IX.1944г. имало организация в родното му село, която била готова за действие и сега. Изказал се също, че радиостанция "Горани" предавала за живота на нашите селяни.

На Д/З "Тодоров" бяха показани снимки на засечените по сигналите лица. Той посочи, че едно от лицата идващи периодически в Ерма река в домът на Спасов е Ахмед Мехмедов Сацьков, също споменат в анонимното донесение с Недков. Дадени са указания доброволния заявител да бъде изпратен в Ерма река и лично да види горните лица, за по-сигурно опознаване.

По разработката на Спасов са набелязани още много мероприятия за цялостно изясняване на неговата вражеска дейност. Разработката е взета на контрол в управлението ни.

Във връзка с получения сигнал, че участвува в нелегална организация е открита ЛПР на Нанко Иванов Нанков, роден на 6.IX.1926г. шофьор, вражески елемент. Според агентурни данни Нанков се изказвал, че добивната руда в Маданско се изнася без пари в СССР, което е предвано и от "Горанини". Нанков и неговите връзки са основно изучени, как в Мадан, така и в Червен-бряг, където той се е преместил от м. октомври т.г. В околийско управление МВР - Луковит е изплащан о.р. от управлението за активизиране работата и оказване помощ по Нанков. Установено е че обекта е фалшифицирал декларация и вземал добавъчно пари за два цента вместо за едно, въз основа на което се подготвя реализацията му с цел изясняване и документация данните за организацията.

По всички разработки и сигнали за гр. Мадан са набелязани мероприятия. Предстои изпращането на о.р. от отдел I-ви и отдел IV-ти за пряко участие в провеждането и набелязване нови настъпателни мероприятия за изясняване агентурните данни за организация, имам ли връзки същата с Гърция, изпраща ли сведения и пр.

Работата е координирана с УГВ като са набелязани съвместни мероприятия за установяване дейността на стари гръцки резиденти, ръководили агентура в Златоградско и Ерма река, с цел привличане на някои от тях на наша територия и залавянето им.

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР - ПЛОВДИВ

През м. февруари 1955 год. е предадено от "Горанини", че ръководителя на обекта "Грети прозорец" от Баташкия водносилков път - инженер Батков, получил два месеца отпуск и 25 хиляди лева награда

чл. 31, ал. 6
от ЗДРОПОБГДСРБНА
Дата: 28.04.2014. Секретар: /108/

за системен тормоз на работниците. От проверката се установи, че Батко е получил 1 месец полагаем му се годишен отпуск и 500 лева награда за една рационализация. Съобщението е станало два-три дни след заминаването му. Оказа се, че машинистката погрешно вписала два месеца отпуск в заповедта и счетоводителя като я паравфира му честитил по телефона два месеца отпуск. За тази грешка в заповедта знаели няколко души от счетоводството, от които най-вероятния източник е счетоводителя Пеляков, който му се обадил по телефона.

Никола Димитров Пеляков, роден 24.X.1923 год. в гр. Гоце-Делчев е вражески елемент, изгонен от обекта като такъв, сега е счетоводител в ДИП "Ченгеров". Пеляков е взет на ЛНР по която е разработен подробен план. Същата си контролира от управлението.

На 13.X.1953 год. агент "Владимир" донеся, че Лакс Димов Марков, началник смяна на обект "Студенец" при Баташкия водносилков път му доверил, че предавал сведения срещу пари на едно лице от Ермз-река-Маданско. Марков предложил на агента също да дава сведения с пояснение, че се интересували главно за военни сведения и по-малко за стопански

Лакс Димов Марков е роден на 12.XII.1926 год. в с. Румянцево Луковитско, вражески елемент. За изучаване Марков, в Луковит е изпратен о.р. от управлението. Дадени са указания за проверка на агентурните доносения и всеотранно изучаване на обекта. На място ще бъдат изпратени о.р. за оказване на помощ.

В Пловдив е открито ОНД на Борис Кръстев Христов, роден през 1930 год. в с. Перущица-Пловдивско, земеделец, вражески елемент. През 1953 година при случаен обиск в Христов е намерен бележник със сведения сходни с предаваните от "Горянин", като: "Петър Сп. Петров - счетоводител от къде е взел пари да гради къща?" В с. Бяга досега изобщо не са давали аванс, също когато се наложи за болен човек пари не дават. Изучени са връзките на Христов и към него е насочена агентурата за изясняване дали проявява интерес към такива сведения.

СОФИЙСКО ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР

На два пъти през 1956 год. радио "Горянин" предаде подробности за битовото разложение на чиновниците от финансовия район на Сталинския райсъвет, почти всички членове на БКП. Амоната и изнесените факти се оказаха верни, но се отнасят за 1953 год. и са били достояние на много хора. Заведена е анонимна разработка по която са дадени допълнителни указания за издирване на източника.

Във връзка със съобщението от 3.II.1953 год., че била проститутка, която ЦС използвала за агент, бе установено, че сама потърсила изшите органи и започнала да дава сведения, защото се запознала с гръцки дипломат.

УТВЪРЖДАВАМ
ЗАМ.МИНИСТЪР НА МВР
ген.лейт.
София, 27.12.1959 г.

Строго секретно!

167

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Л А Н

за провеждане агентурно-оперативни
мероприятия по разработката на ра-
диостанция "Горянин".

На 23.XII.1958 година, Съветателния орган при Министерството на вътрешните работи разгледа състоянието на агентурно-оперативната работа по разработката на радиостанция "Горянин". Констатирано бе, че през последните месеци има известно подобряване на работата и че са постигнати някои успехи. Съгласуваността с другите подразделения също е подобрена.

В сравнение със задачите и изискванията обаче, постигнатото е недостатъчно. Налага се още по-голямо подобряване на съгласуваността на работата между управление II-ро ДС, централните управления ДС, служби и окръжните управления на МВР.

Окръжните ръководства на МВР недостатъчно се включват при изясняване на разработките и сигналите по р. "Горянин". Има случаи на незадълбочени проверки и на изоставяне такива преди окончателното им изясняване.

Съветателният орган реши разработката на р. "Горянин" да се води от управление II-ро ДС в страната и от управление I-во ДС зад граница, които да работят в тясно взаимодействие, както до сега. На останалите служби в центъра и по места да се дават сигнали, отнасящи се за районите и обектите, обслужвани от тях, а след проверките да отчитат резултатите в управление II-ро ДС.

Ръководни работници от центъра и окръзите лично да контролират проверката на сигналите и цялостната работа по разработката на радиостанция "Горянин".

В изпълнение решенията на Съветателния орган на ДС, за активизиране работата по р. "Горянин" ще се проведат следните агентурно-оп

112
2.

ративни мероприятия:

1. С цел подобряване организацията на работата по разкриване източниците, каналите и личния състав на р. "Горянин", за активизиране разработките и проверките по сигналите, ще продължи и ще се подобри координацията с другите служби в центъра и окръзите.

а/Ще бъде изпратена обобщена справка от досегашните данни по р. "Горянин" на всички управления в центъра, на УГВ и на окръжните управления на МВР.

Ще се извърши започнатия анализ на досегашните предавания за окръзите и ще се изпратят преписи от същите на съответните служби.

Срок, 21. I. 1959 г.

Отг. подполк. Младенов

б/За разширяване кръга на вероятните източници на р. "Горянин" ще продължи привеждането в известност на всички сигнали в III-то, IV-то и V-то управления на ДС, окръзите и УГВ, за наличие на нелегални канали, организации с връзки зад граница, минаващи на наша територия чужди агенти, нелегални радиостанции и др.

По същите ще се разработят мероприятия за установяване дали засечените лица имат връзки с р. "Горянин".

Срок, 1. III. 1959 г.

Отг. подполк. Младенов

в/Ще продължи координацията на работата с управление I-во на ДС, за окончателно установяване местонахождението на р. "Горянин" и нейния личен състав, по който ще издирим и подготвим агентура за изпращане зад граница и внедряване, с цел разкриване източниците в страната, методите на работа и личния състав.

(След като управление IV-то ДС уточни на какви езици р. "Горянин" предава, съвместно с управление I-во ДС ще се изготви обобщена справка за данните, с които разполагаме, с цел съгласуване работата и размяна на информация с братските страни, срещу които тази радиостанция работи.)

Срок, 25. VI. 1959 година

Отг. подполк. Шипаров

г/Управление III-то ДС ще изготви отделен план за изясняване сигналите, чиито източници не са открити, също за използване възможностите на агентурата, особено тази по линия на външната търговия, водния транспорт и др., като за получените резултати своевременно ще информира управление II-ро ДС.

Отг. ген. майор Думков

Из архивите на ДС

171 3.

д/Ще продължи съвместната работа с управление V-то ДС, като всички сигнали, свързани с армията се предават незабавно за проверка от същото.

По разработката на Николай Тотев Вълчев, заподозрян, че е едно от лицата, които знаят за наличието на радиостанция, използвана от нелегална организация, ще се проведат мероприятия за изясняване кой съхранява радиостанцията, участието на Вълчев в нелегалната организация и връзките му зад граница.

Управление V-то ДС ще разработи отделен план.

Срок, 25.IV.1959 година

Отг. подполк. Шипаров, полк. Минев

е/Ще се координира работата с отдел I-ви ДС, на който при следствие на изменници на Родината, чужди агенти и нелегални организации с връзки зад граница, ще се дават справки за предаванията на р. "Горянин", отнасящи се за селищата, в които подследствените са развивали вражеска дейност или са живяли.

Във връзка с новите данни за р. "Горянин", съвместно с отдел I-ви ДС, ще се изготви нов въпросник.

Ще се разпитат още един път завърналите се изменници на Родината, на които по показанията трябва да се изяснят въпросите, свързани с радиостанция "Горянин".

Срок, 20.III.1959 г.

Отг. подполк. Шипаров и Бенев

ж/На отдел V-ти при УГВ ще бъдат предоставени всички сигнали, отнасящи се за приграничните райони, с цел да ги анализират в светлината на агентурно-оперативните данни, с които разполагат, след което да изготвят отделен план за използване цялата налична агентура за изясняване интересуващите ни въпроси по радиостанция "Горянин" в страната и зад граница.

Ще се разработи план по сигнала за наличие на нелегална радиостанция в с. Смилан-Смолянско.

Срок, 30.I.1959 г.

Отг. - полковник Ганев

з/Съвместно с окръжните управление на МВР ще се активизира агентурно-оперативната работа по завърналите се изменници на Родината, за които има данни, че са били чужди агенти или подозрения, че са били източници на р. "Горянин", с цел установяване дейността им тук и евентуални връзки зад граница. Съответните служби по места ще разработят отделни планове за изясняване на този въпрос.

Срок, 5.III.1959 г.

Отг. подп. Шипаров и окр. н-ци на МВР

172

4.

2. Работата по разкриване източниците на р. "Горянин" в Софийски, Пловдивски и Хасковски окръзи, за които има най-сериозни сигнали, ще бъде разгледана по отделно при др. зам. министър ген. лейт. Колчев, в присъствието на окръжните началници на МВР, началници на отделение II-ро и оперативните работници, водещи разработките, които ще доложат по организацията на работата и досегашните резултати.

Срок, 30. I. 1959 година

Отг. полк. Каприелов и окр. н-ци на МВР

3. Ще продължи периодическия контрол на изходящата и входяща кореспонденция на районите, за които има най-много съобщения, като писмата се проверяват за тайнопис. На обектите и заподозряните като източници на "Горянин" лица ще се вземат почерците, по които отдел V-ти ДС ще контролира кореспонденцията им и ще я проверява за тайнопис.

Отг. подполк. Младенов

4. Ще се изучават всички български граждани, които отиват на временно посещение в Гърция, като се търси дали предаваните от р. "Горянин" факти са им били известни. Между същите да се подбират лица, подходящи за договорка или вербовка, с цел при пребиваването им в Гърция да изпълняват наши задачи.

Гръцките граждани, пребиваващи временно в нашата страна, да се поставят под агентурно наблюдение и да се следи дали след заминаването им ще последват предавания за районите, в които са гостували.

Отг. подполк. Младенов

5. Във връзка с последните сигнали за наличие на организации с канали и връзки в Гърция, за радиостанции и преминаващи на наша територия чужди агенти в Маданска околия, ще се проведат следните мероприятия:

а/ по разработката на Горчо Атанасов Мерджанов от гр. Мадан, ще се проведе комбинация, с цел проверка събира ли сведения за р. "Горянин", има ли канал за Гърция, във връзка с изказването му пред агент "Ивайло", че можел за едно нощ да го заведе до Гюмюрджина;

б/ по разработката на Стоил Николов Спасов ще се проведат мероприятия за изясняване дали чутиите морзови знаци от неговата стая са от радиостанция, връзките му с обектите от ГАР "Подлеци", улечени за участие в нелегална организация във връзка с Гърция, дали трите лица, посещаващи го по данни от доброволен заявител са същите, за които има анонимно изложение, че се занимават с нелегална дейност;

173
5.

в/съвместно с окръжно управление МВР-Хасково и УГВ, ще се разработят мероприятия за изясняване конкретната дейност на организацията и отделните участници, разработвани по ГАР "Подлеци", с цел установяване изпращат ли сведения в Гърция и по какви пътища, както и за привличане на наша територия и залавяне на стари гръцки резиденти, ръководили агентура в този район, за които има данни, че наново са започнали да се занимават с такава дейност;

Отг. подполк. Младенов, полк. Ганев от УГВ и окр. началник МВР - Хасково.

г/в околийско управление МВР-Мадан, където има най-сериозни сигнали, ще се командирова работници от управлението, за оказване конкретна помощ и участие при провеждане на мероприятия, като до края на м. февруари 1959 година се доложи на ръководството на министерството за получените резултати от проверката.

Отг. подполк. Младенов

6. Ще се окаже съдействие на окръжно управление МВР-Пловдив, за изясняване дали обекта Никола Димитров Паляков се интересува от разузнавателни сведения, поддържа ли връзки с лица от Баташкия водносилков път, познава ли тютюноработничките от Пловдив, за които е съобщено, че заболяли поради напрегната работа.

Срок, 30. III. 1959 година

Отг. подполк. Младенов и окр. н-к МВР-Пловдив

7. По разработката на Борис Кръстев Христов от с. Перушица-Пловдивско ще бъде насочен аг. "Петров" и ще бъде маршрутиран агент "Ключ" от Кричим, за изясняване изказванията на обекта, че ходил на гръцка територия, по какъв повод е носил бележник със записани нередности, подобни на предаваните от радиостанция "Горянин" и проявява ли сега интерес към такива.

Срок, 20. IV. 1959 г.

Отг. подполк. Младенов и окр. н-к МВР-Пловдив

8. Софийско окръжно управление МВР ще изпълни плана по сигналите, свързани с р. "Горянин" и ще разработи допълнителен план по наличните разработки, за пълно изясняване на данните по разработката на Георги Хр. Георгиев от София и предаването за финансовия отдел при Сталинския народен съвет.

Срок, 5. III. 1959 г.

Отг. н-к укр. у-ние МВР

9. С цел разширяване данните за личния състав, местонахождение то на р. "Горянин" и източниците, които се използват за събиране на

сведения ще се активизира задграничната работа, като съвместно с I-во управление ДС ще се проведат следните мероприятия:

а/ще бъде проверена и подготвена за извеждане на временно оседание в Гърция аг. "Ана" от гр. Варна и насочена към Георгиос Ванигелос Милонас, изселил се от България за Гърция, близък на агента. За Милонас разполагаме с данни, че работи в американската радиостанция в гр. Солун, което е известно на близките му в гр. Варна и потвърдено от управление I-во ДС;

Срок, 1. IV. 1959 г.

Отг. кап. Спасов

б/ще продължи подготовката за извеждане в Гърция агент "Шопов", като за целта ще бъде изпратен на работа в гр. Мадан, където е работил преди и ще бъде насочен към обекта Мерджанов и други заподозряни, като източници на р. "Горянин" лица, чиято дейност ще изяснява, а същевременно и с цел да получи от тях връзки и гаранции за Гърция;

Срок 1. VI. 1959 година

Отг. кап. Спасов

в/ще се извърши проверка на аг. "Ковачев" от гр. Смолян, който има роднини в гр. Драма, с цел ако се окаже подходящ да бъде изпратен там на временно посещение, със задачи по р. "Горянин";

Срок, 20. III. 1959 година

Отг. подполк. Младенов

г/на аг. "Симеонов", изпратен през декември т. г. на постоянно оседание в Гърция, със задача да се внедри в Драмския разузнавателен център, са поставени задачи и му е дадена линия на поведението - да изяснява въпросите, интересувачи ни по р. "Горянин";

Отг. подполк. Антонов

д/ще бъде подготвен за извеждане и внедряване в разузнавателния център в гр. Гюмюрджина аг. "Светлю", на който ще бъде поставена задача да се интересува от изменниците за местонахождението, личния състав и източниците на р. "Горянин";

срок, 5. IV. 1959 г.

отг. подполк. Антонов

е/ще се издири подходящ агент от гр. Поморие, имащ близки връзки в Гърция, който да се изпрати на временно посещение и насочи към изселилия се от България Щерю Атанасов Янчев, живущ в Атина. Двамата синове на Янчев, според непроверени данни са изпратени на специално обучение в САЩ.

Срок, 30. III. 1959 г.

Отг. - кап. Бонев

*проверка се и извършване
на ръководство и извършване
което ще се излезе с предложение за извеждане в Гърция, където има
солодни връзки с изменници на Родината.*

175.

Ще се проведат мероприятия за проверка на аг. "Страхил", на ръководство в Хасково и заангажирането му към службата, след което ще се излезе с предложение за извеждане в Гърция, където има солидни връзки с изменници на Родината.

Срок, 20.V. 1959 година
Отг. кап. Спасов

10. Ще продължи практиката - периодически да се викат оперативни работници от окръзите за доклад и оказване помощ, а също така работници от управлението ще оказват помощ по места.

Ще се задължат окръжните управления на МВР и другите подразделения на ДС, всеки три месеца да дават информация за хода на разработките и резултата от проверката на сигналите по р. "Горянин", а II-ро управление ДС да ги обобщава и докладва на ръководството на министерството.

Отг. полковник Каприелов и окр. н-ци на МВР

София, 9.5. 1959 година

ПРЕДЛАГА,
Зам. Н-К УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС
подполковник

334
15 ЯНУАРИ 1959

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
ДС 176
Н-К У-НИЕ III-ТО ДС
Т У К

Във връзка с решението на Съветателния орган при МВР от 23.XII.1958 год. е утвърден от др. зам. м-р ген. лейтенант КОЛЧЕВ план за работа по радиостанция "ГОРЯНИН", в който за Вашето у-ние се отнасят следните мероприятия:

С цел подобряване организацията на работата по разкриване източниците, каналите и личния състав на р. "ГОРЯНИН" за активизиране разработките и проверките по сигналите, ще продължи и ще се подобри координацията с другите служби в центъра и окръзите.

а/ За разширяване кръга на вероятните източници на р. "ГОРЯНИН" ще продължи привеждането в известност на всички сигнали в III-IV и V-то у-ние на ДС, окръзите и УГВ, за наличие на нелегални канали, организации с връзки зад граница, минаващи на наша територия чужди агенти, нелегални радиостанции и др. по същите ще се разработят мероприятия за установяване дали засечените лица имат връзки с радиостанция "ГОРЯНИН".

Срок 1.III.1959 год.

б/ У-ние III-то ДС ще изготви отделен план за изясняване сигналите, чиито източници не са открити, а също така за използване възможностите на агентурата особено тази по линия на Външна търговия, редния транспорт и др., като за получените резултати своевременно ще информира у-ние II-ро ДС.

Срок 30.I.1959 год.

Моля, нареждането Ви своевременно да бъдем информирани за получените резултати, а също така за съвместно разглеждане на възможностите на ръководената от у-нието Ви агентура, за отправяне към българите работещи в радиостанция "Св. Европа" и другите вражески централи.

нап. 2 екз.
изпълн. Спасов-МБ
нап. ВГ. 15. I. 1959 год.

ЗАМ. НАЧ. ЛИНИИ У-НИЕ II-РО ДС
ПОДПОЛКОВНИК
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I-ВИ
ПОДПОЛКОВНИК

Строго секретно!

Екз. № 1.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Т Е М А

"ДЕЙНОСТТА НА АМЕРИКАНСКИТЕ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ
ЦЕНТРАЛИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА ГЪРЦИЯ СРЕЩУ Н.Р.В. И ВЪЗМОЖНОСТИ
ЗА ПРОНИКВАНЕ И ВНЕДРЯВАНЕ НА НАША АГЕНТУРА В ТЯХ."

Съставена към

14 май 1959 година

Отпечатана в 4 екз.

- Екз. № 1 към дело 1983
- Екз. № 2 Информация
- Екз. № 3 Тенед "Внедряване на агентурата"
- Екз. № 4 Р. Димитров - 22.04.60 г. записки по
№ 126 и в. № 395

ИЗГОТВИЛ

Н-К ГРУПА,

Ст. лейтенант Тодорков

199
1.-

ПЛАН НА ТЕМАТА:

"ДЕЙНОСТ НА АМЕРИКАНСКИТЕ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ ЦЕНТРАЛИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА ГЪРЦИЯ СРЕЩУ Н.Р.БІ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОНИКВАНЕ И ВНЕДРЯВАНЕ НА НАША АГЕНТУРА В ТЯХ".

I. КРАТКИ ДАННИ ЗА ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА НА САЩ

1. Характер на външната политика на САЩ.
2. Американското разузнаване - оръдие на американския империализъм.

II. ОБЩИ ДАННИ ЗА СТРУКТУРАТА НА АМЕРИКАНСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ

1. Централни органи на американското разузнаване.
2. Основни служби на американското разузнаване и функциите им.
3. Филиали на американското разузнаване.

III. ДЕЙНОСТТА НА АМЕРИКАНСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ СРЕЩУ НАШАТА СТРАНА ДО м. ФЕВРУАРИ 1950 ГОДИНА

1. Преди 9.IX.44 година.
2. След 9.IX.44 година
3. След м. II. 1950 година
  - А. Разузнавателен център в Атина.
  - Б. Разузнавателен център в Кавала.
  - В. Разузнавателен център в Драма
  - Г. Разузнавателен център в Солун.
  - Д. Участие на американци в дейността на гръцките разузнавателни центрове в градовете на Северна Гърция.
  - Е. Бюро на радио "Свободна Европа" в Атина.
- Дирекция за обществени, икономически и политически изследвания.
  - Ж. Вражеска радиостанция "Горянин" и "Хр. Ботев".
  - З. Американска помощна програма за бежанците-ЮСЕП

217

18.-

водят едновременно от гърци и американци. Същото е положението и в повечето от гръцките разузнавателни пунктове в останалите градове на Северна Гърция. Чести са случаите, когато даден кандидат за вербовка, след като бъде вербован от гръцкото разузнаване се "изземва" от американското разузнаване, което му провежда самостоятелно подготовката. Чести са също така случаите, когато дадени агенти се вербоват, подготвят и изпращат на наша територия съвместно от гръцки и американски разузнавачи. От досега получените данни е видно, че няма случаи, когато даден изменник на родината при разпита му в някои от разузнавателните пунктове в Северна Гърция да не е разпитван и обработван за вербовка едновременно от гърци и американци. Характерно е също така обстоятелството, че много от заловените на наша територия американски агенти прехвърлени от Гърция са били вербовани в полза на американското разузнаване от гърци на работа в съответния разузнавателен пункт.

Освен в дейността на гръцките разузнавателни пунктове в Северна Гърция, американците участвуват активно и при организиране и обучаване кадрите на гръцкото контраразузнаване. Установено е, че в Гърция съществува някаква американска "консултативна мисия по въпросите на сигурността." За дейността обаче, на тази мисия не разполагаме с данни.

Известно е също така, че в Гърция - гр.Атина съществуваше бюро на американското Федерално бюро за разследване. Задачата на бюрото беше да наблюдава американците намиращи се на работа в различните мисии на САЩ в Гърция. В последно време това бюро е било закрито. Задачите му били прехвърлени на специална организация известна под името "Върховно командване на Атика и островите", шеф на която е бригадният генерал ГЕРОЛИМАТОС. Кадрите на тази служба са комплектувани от разузнавачи обучавани от американците. Тя поддържа постоянен контакт с американците в Атина. Имала офицери за свръзка, а някои ^{от} разузнавачите били на работа в американското посолство в Атина.

Б. Бюро на радио "Свободна Европа" в Атина.

Американската организация "Свободна Европа" със седалище в гр.Мюнхен - Западна Германия има 15 периферийни "бюра" в редица страни на Европа. Тя провежда предаванията си по собствена радиостанция. Предаванията са предназначени за народите от социалистическия лагер. Целта им е да се компрометират социалистически-

те страни, да се поддържа духа на контрареволуционните елементи в тия страни и да запознават слушателите си със световните събития съобразно разбиранията на империалистическите политики. Освен това организацията "Свободна Европа" не стои на страна и от дейността целяща организиране на заговори, смутове и безредия в социалистическите страни, за което свидетелствуват събитията в Унгария през октомври 1956 година.

2) Бюрото на "Свободна Европа" в Атина се намира на улица "Вулис" № 16. Помещава се в една пететажна сграда. Заема четвъртия етаж, а останалите етажи са заети от разни ателиета на шивачи, художници и др. За нуждите на бюрото е ангажиран и хотел "Нов Олимп" намиращ се на ул. "Делияни" 38, в който настаняват лицата, които са повикани за разпит в бюрото.

Бюрото събира информация за нашата страна от икономически, политически и военен характер. Информацията се набира посредством разпити на изменници на родината, на гърци изселващи се от България и от изпращаните от американското разузнаване агенти в нашата страна. При разпитите в бюрото си служат със специален въпросник от около 150 въпроса написани на 10-15 страници. Лицата, които се разпитват, ако нямат квартира в Атина, се настаняват в хотел "Нов Олимп", като ежедневно, докато трае разпита, им се заплащат по 50 драхми за храна и им се плаща хотела. Изявленията на желаещите да говорят по радиото се заснемат на магнетофонна лента, която се изпраща за предаване от радиостанциите в Мюнхен или Солун.

Освен горните източници информация се набира и чрез обработка на български вестници и списания, които се получават в бюрото.

По непроверени данни в бюрото на "Свободна Европа" се изпращат и съхраняват досиета на всички изменници на родината. Досиетата съдържали материали от разпита на изменниците в Кавала или другите разузнавателни пунктове, заключение на следователя, разни доноси на агенти на полицията в лагерите и снимка на съответния изменник.

Щата на бюрото по непроверени сведения е: директор, помощник директор, секретар, касиер, четири души коректори и един куриер-разсилен.

За работниците в бюрото на "Свободна Европа" са ни известни следните данни:

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

219
20.-

1. Директор на бюрото е американец МИЧЕЛ УИЛСОН, около 45 годишен, За директор на бюрото е назначен през 1954 година, като преди това по непроверени данни, той е работил в американското разузнаване.

2. По непроверени данни помощник-директор на бюрото е СИФНОС, грък по народност, завършил висше образование в САЩ. Той е бивш гръцки министър, а сега участвувал в партията на Маркезинис.

3. Секретарка е МЕРИ МИХАЛИДА - 23 годишна, има телефон № 24503. *(Уволнена ли е дей- стелително?)*

4. Касиер - по непроверени данни е някой си БРИЕТИ КАВАНОЗОГЛУ, за когото не разполагаме с повече сведения.

5. Коректор - МИХАИЛ КОСТОВ АВЕВРИНИДИС - грък, изселил се от България. Същият провежда разпити на изменници на родината. *През 1962 година същият е уволнен.*

6. КИРЯКОС МИХАИЛ САРАНДИС - грък, изселил се от България, *Провежда разпити на изменници на Родината. (Това са данни за него)*

За другите коректори в бюрото не разполагаме със сведения.

По непроверени данни в бюрото на "Свободна Европа" заемал някакво особено положение и се ползувал с голямо уважение ЛУИС ЧАРЛЗ БЕК - бивш дипломат от американската легация в София.

Охтошов а/ Дирекция за обществени, икономически и политически изследвания.

За събиране на разузнавателни сведения за нашата страна и другите социалистически страни американското разузнаване използва т.н. "Дирекция за обществени, икономически и политически изследвания".

Въпросната "Дирекция" се намира в Атинския квартал Милисия, намиращ се североизточно от града. Заема двор от около два декара във форма на триъгълник. В двора има три сгради: едната /най-малката/ се използва за склад, втората - по-голяма, се използва за жилища на персонала обслужващ "дирекцията" и за спални помещения на изменниците на родината и в третата - най-голяма, се помещават работните канцеларии и следствените стаи.

Западно от "Дирекцията" в съседство с нея се намира санаториума за туберкулозно болни "Шилманоглу", а северно се намира някакво футболно игрище.

Американското разузнаване използва "дирекцията" като свое прикритие и чрез нея официално събира разузнавателни сведения. В нея се водят разпити на гръцки политемигранти завърнали се от народнодемократичните страни, на гърци изселили се от България, на наши граждани посетили свои близки в Гърция и на изменници на родината. Повикването за разпит става обикновено с посредничеството на гръцката полиция като се връчват официални покани. Изменниците на родината, докато трае разпита им, се настаняват на квартира в една от сградите на "дирекцията", а останалите лица, които нямат квартира в Атина се настаняват в хотел "Нов Олимп" на ул. "Делияни" 38. Настанените в хотела се вземат сутрин с кола от хотела и се закарват в "дирекцията", а след обед се връщат обратно. Изменниците извикани на разпит в "дирекцията", докато трае разпита им, са свободни да се движат из района без да се охраняват. Всички разпитвани получават обед в столовата на "дирекцията", като за целта има кухня към нея.

При разпитите в "дирекцията" се събират сведения от политически; икономически и военен характер. Следователите си служат със специални алауми на различни видове оръжия и военна техника, карти, планове на различни градове и други пособия. Тук също се преработват сведенията получени при разпитите на изменниците на родината в разузнавателните пунктове в Северна Гърция. Всички документи в канцелариите се съхраняват в железни каси. Работното време на служителите е от 8 до 14 часа. Охраната на "дирекцията" се носи от трима цивилни, невъоръжени. След приключване на разпитите на всички разпитвани се заплаща по 80 драхми на ден.

Освен разпити за събиране информация, в "дирекцията" е предлагано вербовка в полза на американското разузнаване, но нямаме данни там да е провеждана подготовка на агентура.

В средната сграда на "дирекцията" живеят готвачката със семейството си, домакиня, деловодителя и тримата души за охрана.

Установено е, че в "дирекцията" работят следните лица:

1. ДЖОРДЖ - американец, 40 годишен, провежда разпити, говори добре сръбски, лично превозва повиканите за разпит от хотела до "дирекцията" и обратно с кола № Ξ А 64.

2. Майор ВОДЖИН – американец, около 35 годишен, говори не добре български, бил в Австралия и Япония, изменниците говорят че бил шеф на НАТО в Гърция.

3. ЯНИ – грък, около 30 години, началник на техническия персонал в "дирекцията", говори български, албански, гръцки и английски. Някои изменници са го виждали като офицер в разузнавателния пункт в гр. Драма.

4. ВАСИЛИЙ – грък, на около 25-30 години, книговодител на "Дирекцията".

5. МИМИ – грък, около 25-30 години, домакин на "Дирекцията".

6. Преводач на "дирекцията" е някакъв грък, изселил се от България, понастоящем зъболекар в Атина за който, според даденото външно описание се предполага, че може да е ГЕОРГИ БАНКОВ.

7. ВАСИЛ – българин, на около 56-58 години, също преводач, избягал от България преди много години.

8. Готвача ГЕОРГИО, – съпругата му МАРИЯ и дъщеря им РУЛА.

9. СТЕЛЮ и МИХАИЛ – двамата са охрана на "дирекцията".

Ж. Вражеска радиостанция "Горянин" и "Хр. Ботев".

Вражеската радиостанция "Горянин" действа на гръцка територия. Радицентърът, от който се излъчват емисиите на радиостанцията се намира на 20 км. североизточно от гр. Атина, в кв. "Еритрея", на около 500-600 метра в ляво от шосето свързващо Атина с кв. "Кифисия" и кралския дворец "Татуй", намиращ се в полите на планината Парнас. На около 1 км се намира военното учебно летище Татуй. Обекта заема площ от около 200-250 декара, заградени с телена мрежа. Има четири постройки, архитектурно оформени като вили. Около централната сграда има три железни пилони служещи за антена. На около 2.000 м. североизточна посока от този радицентър се намира друг такъв. Между двата радицентъра съществува някаква връзка. Този радицентър се намира в борова гора и заема площ от 70-100 декара, заградени също с телена мрежа. В района има няколко сгради подобни на германски бараки. Има един железен пилон

и три дървени стълба за антена. На входа има надпис "Вход забранен". По време на емисиите на радиостанцията в обекта се чува шум на работещи агрегати и е забелязана американска лека кола да отива от единия в другия радиоцентър.

Установено е, че емисиите на "Горянин" и радиостанция "Хр. Ботев" се излъчват от едно и също място – радиоцентъра в кв. "Бритрея".

Радиостанция "Горянин" излъчва емисиите си на български език 6 пъти дневно на къси вълни, а емисиите на "Хр. Ботев" се излъчват 3 пъти дневно също на къси вълни. Говорителите са двама души, като единия е започнал да говори от началото на 1958 година. Единият обявява започването на емисията, а другия чете текста на съобщенията.

Посредством радиостанция "Горянин" американското разузнаване провежда зловеща пропагандна дейност срещу нашата страна, насочена към разколебаване вярата на народа ни към политиката на Партията и правителството, окуражаване реакционните елементи в страната и подтикване към открити враждебни действия срещу народната власт. Освен за пропагандна дейност американското разузнаване използва радиостанцията и за ръководство на своята агентура в страната ни. През време на предаванията на "Горянин" периодически се предават шифровани петоцифрени съобщения и различни кодове, отправяни до един или повече агенти споменавани под псевдоним.

За източниците, от които "Горянин" събира сведения за емисиите си е известно следното:

От съпоставянето на предадените данни от "Горянин" с показанията на завърналите се изменници за въпросите по които са разпитвани в Гърция се стига до извода, че голяма част от предадените от "Горянин" факти са взети от изменниците при разпитите им в Драма и Кавала и след съответна обработка са използвани при редактиране на емисиите. Доста голяма част от предаваните съобщения са измислени от начало докрай. Приписват се несъществуващи деяния на наши граждани, чиито имена са взети пак от изменници. Други "факти" се отнасят за несъществуващи лица. Има доста случаи, когато съобщените факти са действителни. Най-често те се отнасят за нередности в различните отрасли на нашия политически, стопански и културен живот, за разшифровани сътрудници на ДС и други. Някои данни от такъв характер се черпят и от нашата преса и радио, когато правят известни критични бележки.

Има отделни случаи, когато източника на някои сведения предадени от "Горянин" остава неизяснен за нас, тъй като те нито са били публикувани в пресата, нито са били достояние на изменниците на родината. Някои от тия сведения са предавани два-три дни след времето когато дадено събитие е станало. Това дава основание да се счита, че сведенията са придобити от добре законспирирана на наша територия агентура.

Има също така основания да се счита, че бюро на "Свободна Европа" в Атина служи за събиране и обработване материалите и за "Горянин".

За това, че в разузнавателния пункт в гр.Кавала се събират сведения за "Горянин" или "Свободна Европа" говорят следните факти:

През 1947 година в пункта в Кавала е бил разпитван един изменник на родината. Представили му едно лице, което той не бил виждал преди това в пункта. Това лице се обърнало с молба към изменника "ако знае някои нередности в България, неправилно преследвани от властта лица, членове на ТКЗС, които водят мизерен живот и др. да му ги каже. Казали му също: "След това ще бъдеш повикан на едно хубаво място - един хотел и там подробно ще разкажеш горните случаи. За тази ти работа ще получиш добро възнаграждение. Смятам, че знаеш какви сведения се предават по свободните станции - такива са ми необходими".

През 1958 година на друг изменник пак в гр.Кавала са му поставили следните въпроси:

- Каква трябва да бъде програмата на една радиостанция, която ще предава на български език от Гърция за България?

- По какви въпроси /теми/ трябва да се предава?

- По колко часа трябва да бъдат радиопредаванията?

- Какви трябва да бъдат сигналите на радиостанцията?

Изменникът запитал за какво са им тия сведения, и те му отговорили следното:

"Марица като тече подкопава брега, подкопава го, а като придойде го събори лесно. Така и ние. Сега ще подкопаваме България, ще я подкопаваме, а като стане война ще можем лесно да стигнем чак в средата на България".

От досега получените данни за радиостанция "Горянин"

е видно, че същата се обслужва от около 25 американски леки коли, едната от които е засечена да спира пред американската легация, а друга пред американската мисия. Установено е, че някои от горните коли пристигат в радиостанцията по време на емисиите и след това си отиват.

3. Американска помощна програма за бежанците - Ю С Е П

Седалището на тази американска организация е в гр. Женева-Швейцария. Тя има клонове в почти всички страни, където са концентрирани по-големи маси от изменници на родината от нашата страна и другите страни от социалистическия лагер.

* Клонът на ЮСЕП в Гърция се намира в гр. Атина, на ул. "Венизелос" 4 в сградата известна под името "Метохико та-мио". В тази сграда ЮСЕП заема около 15 стаи на IV-тия етаж. По-голямата част от персонала се състои от жени гъркини, а има и американки.

Директор на ЮСЕП е американец БЪЛ БЛЕЙК КОКС, около 60 годишен. Работи в стая № 131, има служебен телефон № 266 и 585, живее в Атина на ул. "25 март" № 11 а, кв. Психико, домашен телефон № 672-285. Той отговаря за материалното подпомагане на изменниците на родината и движи въпросите за изселването им от Гърция в други капиталистически страни. През 1956 година с негово съдействие е била извършена вербовка от американски разузнавач на изменник на родината. Той поддържа пряка връзка с шефа на бюрото на "Свободна Европа" в Атина, като последния му предавал по-интересните сведения за нашата страна събрани по линия на "Свободна Европа". Възлагал е задачи на изменници на родината да му донасят за проявите на изменниците в Лаврион.

Заместник на КОКС до началото на 1959 година беше гърка с американско гражданство КОНСТАНТИНОС МАРКИДИС. След неговото уволнение мястото му е заето от американката ЦИМЕРМАН.

Имената на почти всички лица работещи в ЮСЕП са установени, но за тях не разполагаме с данни.

Известно е, че в бюрото на "Свободна Европа" в Атина има служители, които се занимават с превод на подобрени материали от наши вестници и издания. Една част от преводите се използват от "Свободна Европа", а други се предават на някаква неизвестна служба, по всяка вероятност на американското разузнаване.

5. Вражеска агитация и пропаганда.

В арсенала на подривната дейност на американското разузнаване провеждана от гръцка територия срещу нашата страна голямо място заема и вражеската агитация и пропаганда. Американските специалисти на лъжата и клеветата препоръчват пропагандата да се разглежда в три основни вида, а именно: "бяла", "сива" и "черна". Към бялата пропаганда те отнасят емисиите на радио "Гласът на Америка", всички официални пропагандни издания на САЩ, а така също и изказванията на военни, политически и държавни дейци на САЩ. Основно цел на "бялата" пропаганда е демонстрацията на политиката "от позиция на силата", създаване атмосфера на страх и заплашване на лежовърните с военно-техническата мощ на САЩ. В Гърция американското разузнаване също има орган, който се занимава с разпространение на "бялата" пропаганда. Това е американския кораб "Курierer", който стои на котва в пристанището на остров Родост и служи за препредавателна станция на емисиите на "Гласът на Америка".

"Сивата" пропаганда на американското разузнаване е най-тенденциозна. Тя се води от радио "Свободна Европа". Макар че "Свободна Европа" не излъчва емисии от гръцка територия както бе посочено преди това, Атинското бюро на радио "Свободна Европа" събира на гръцка територия материали за нашата страна, които изпраща на централата в Мюнхен. Като се има предвид, че централата на "Свободна Европа" в Мюнхен освен пропаганда по радиото се занимава и с разпространение на вражески пропагандни материали в социалистическите страни, може да се предположи, че и бюрото на "Свободна Европа" в Атина развива подобна дейност срещу нашата страна, въпреки че за това ние нямаме данни. Известно е обаче, че от Гърция неизвестни "организации" изпращат по пощата до видни наши общественици, хора на изкуството и обик

новени граждани, различни вражески пропагандни материали, които по своята груба тенденциозност не отстъпват на тия разпространявани от "Свободна Европа" в другите социалистически страни.

"Черната" пропаганда на американското разузнаване никога не разкрива своя истински източник. Тя маскира източника си. Този вид пропаганда подстрекава към насилие, стреми се да създава скандали, да разпространява паника и да сее недоверие. "Черната" пропаганда се ползува от разузнавателни материали. Този вид пропаганда от гръцка територия се провежда от вражеските радиостанции "Горянин" и "Христо Ботев", които всячески се мъчат да уверят лековерните си слушатели, че извършват предаванията си от българска територия. Освен чрез тези радиостанции, такава пропаганда американското разузнаване извършва и чрез различни позиви и пропагандни материали, които се разпространяват в нашата страна от агенти изпратени от Гърция.

VI. НАЧИНИ ЗА ПРОНИКВАНЕ В АМЕРИКАНСКИТЕ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ ЦЕНТРАЛИ.

За успешното разработване на американските разузнавателни централи действащи от гръцка територия срещу нашата страна е необходимо да се придобива качествена агентура из средите на контингента, към който се насочва американското разузнаване. Освен това да се изучават системно и задълбочено засечените, че работят в различните централи разузнавачи, агенти и технически персонал, с цел вербовка на някои от тях. За тази цел трябва да се активизира работата по установяване точното местонахождение и личен състав на различните централи и прикрития. За осъществяване на горните задачи е необходимо да се работи в три направления: от центъра, от резидентурата и от трета страна.

1. Възможности на центъра.

Да се работи по придобиване на агентура из средите на бившите колежани, с цел нелегално изпращане в Гърция.

2002.

Из архивите на ДС

309

КРДОПБГДРСБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДРСБНА
Дата: 20.04.2014. Секретар: /

Предаванията продължават непрекъснато, с прекъсване около 2 ч. през нощта, на къси вълни, чиято честота се мени много често и безразборно. Това дава възможност радиостанцията да твърди, че е нелегална. Сградите, където е поместен радиоцентърът са свързани с гр. Атина със замаскиран телефонен кабел.

Установено е, че записите на предаванията се правят в американската мисия и разузнавателна служба/пропаганда/ на ул. Венизелос № 9.

По такъв начин е установено, че радиостанция "Бъдеща Румъния" е създадена от американския разузнавателен център в Гърция. Дейността на този център е насочена срещу целия социалистически лагер и му се оказва всестранна подкрепа от американската мисия в Гърция и гръцкото правителство.

Радиостанцията е построена от американците преди две години и в нея работят американски граждани, на работа в американска мисия в Гърция.

В работата на радиостанция "Бъдеща Румъния" работят следните служители от американската мисия:

а/ДЖОН КОРЕЙ/...../служещ в секцията на американските въоръжени сили в Гърция. собственик на кола № 2104/чужда мисия/.

ФИШЕР МАРГАРЕТ, ДЕ ГРЕС САМУЕЛ, РАЛЕЙ ВИЛЛЯМ/...../...../служещи в американската военна мисия в Гърция. Всички ползват коли с номера на чуждите мисии в Гърция.

б/ГРАЙЦИ О/...../служещ в американската оперативна мисия в Гърция,

.Ползва кола № 1151, чужда мисия.

в/КОНСТАНТИН СОЛОМИТИС, служещ при американската служба на военното атакване. .Има кола № 1315.

Тридесет леки коли обслужват открития радиоцентър. Всички са на американската мисия в Гърция.

Освен американските граждани в радиослужбата "Бъдеща Румъния" работят и гръцки граждани. Те заемат помощни длъжности като: механици, електротехници, шофьори и др.

Редактор и говорител на предаванията по румънски език е Мугур Валаху. Негови заместници са Георге Бумбешти и Елена Валаори/сега графиня Молтке/

СЪСТАВИЛ
капитан

8.VI.1959 год.

Строго секретно!

220

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Г. Бонел.
✓

СПРАВКА

ОТНОСНО: Предаванията на радиостанциите "Хр.Ботев" и "Горянин" за 1959 година.

Предаванията на радиостанциите "Хр.Ботев" и "Горянин" през 1959 година продължава в дух на активна вражеска пропаганда и за подтикване на враждебно настроените елементи към подривна дейност.

Радиостанция "Хр.Ботев" в съответствие с целите и задачите определени ѝ от американското разузнаване се опитва да води разложителна работа предимно сред комунистите и други активни строители на социализма. В предаванията на същата радиостанция под предлог, че се защитава нашата идеология се оспорва от правилността на теорията и практиката на социалистическото строителство у нас. Отричат се възможностите за икономически скок подрива се авторитета на отговорни партийни и държавни ръководители. От предаваните материали личи, че в тази радиостанция работят врагове добре запознати с марксизма-ленинизма, които от близо следят нашето развитие, опитват се да търсят противоречия, да опровергават и омаловажават успехите на социалистическото строителство. Има случаи да се позовават на пресата, преди всичко на в. "Работническо дело". По някога съобщават факти подобно на радиостанция "Горянин", без да посочват източниците. Такива са съобщенията за неуспехите по линия на стопанското строителство и неизпълнение на стопанските планове в окръзите: София, Ямбол, Търново, Видин и др. От направените проверки по места се оказва, че по тези въпроси са помествани критически статии от централния и местния печат.

Особено злостни са предаванията на радиостанция "Горянин". От всяко нейно съобщение лъха омраза към социализма и

комунизма и стремеж да се активизира врага. Тази радиостанция продължава предаването на отделни факти от политическия, стопански и културен живот на страната ни, освен като вражеска пропаганда, с цел да убеди своите слушатели, че се намира на наша територия.

През 1959 година има общо 14 съобщения от тях 8 са измислени, а останалите 6 са верни отчасти или изцяло. От анализа на тези съобщения, както и на съобщенията от изтеклите четири години е видно, че по-голямата част от тях са измислени. Има голям брой съобщения от които са верни само имената на лицата и селищата. От направените проверки се установи, че данните са получени при разпити на изменниците на Родината от американското, гръцкото и турско разузнаване. Освен това, американското разузнаване използва материали публикувани в пресата или предадени по радиото. Онези съобщения, които при проверките се оказаха действителни факти, без изключение са общоизвестни. Такива например, са съобщенията за уволнението на генерал Захариев от армията, за смъртта на опозиционера Ефтим Арсов в Пазарджишкия затвор, за назначаването на полковник Желязко Колев като председател на БСФС, за номерата на колите от правителствения гараж, които превозват стоки от закритите магазини, за двама служители от Окръжно управление – МВР Пазарджик, на които се дава външно описание и др.

Характерно е, че съобщенията на конкретни факти по радиостанция "Горняин" ежегодно намалява. Това се вижда от следната таблица:

год.	1955	1956	1957	1958	1959
бр.	114	95	60	35	14

Това намаляване на съобщенията е свързано с намаления приток на изменници на Родината в Гърция и Турция.

За всички сигнали управлението ни своевременно е уведомявало съответните окръжни управления и са вземани мерки за съвместна проверка верността на изнесените факти и установяване евентуалните източници.

При проверката на съобщението, в което се дава опи-

22X
3.-

сание на двамата наши служители от гр. Пазарджик, обслужващи района на гара-Белово се оказа, че обекта на ОНД - Хубавка Димитрова Стойчева, югославянка, българска гражданка е коментирала предаването на "Горняин" за Белово и подхвърлила, че скоро щели да чуят и други такива новини за тяхното село. Стойчева е от югославски произход и под предлог, че ще се изселва в Югославия, често посещава югославското посолство в София. Разработени са задачи на агентурата за изясняване дали Стойчева събира и изпраща сведения които се използват за пропаганда.

От данните на управлението и такива от управление III-ДС, вражеските радиостанции "Хр. Ботев" и "Горняин" не се ползват с авторитет сред враждебно настроените елементи от бившата буржоазия и буржоазната интелигенция. Същите слушат английски, френски, немски и американски станции на чужди езици и от там черпят информации които разпространяват помежду си.

Поради ефикасната работа на заглушителите почти в цялата страна предаванията на "Горняин", "Христо Ботев" и "Свободна Европа" не могат да се слушат. Шифрограмите предавани от тези радиостанции до неизвестни лица, също не могат да се приемат точно.

София, _____ 1959 година

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС
ген.майор-

229
Строго секретноКРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: враждебната дейност на САЩ спрямо НРБ, провеждана чрез радио "ГОРЯНИН".

След скъсването на дипломатическите отношения между САЩ и НРБ през 1950 год. американските власти подеха груба подривна и подстрекателска дейност срещу нашата страна. Плод на тази недружелюбна дейност е създадената през 1951 год. в Гърция радиостанция "ГОРЯНИН".

Дейността на тази централа е неприкрит опит за груба намеса в нашите вътрешни работи и спъване на социалистическото строителство.

Като се стреми да остави у слушателите впечатление, че предаванията се извършват от територията на НРБ, радио "ГОРЯНИН" се мъчи да убеди българския народ, че в страната действа политическа организация с големи размери и властите са безсилни да се справят с нея.

В продължение на десет години почти непрекъснато към българския народ се отправят подстрекателски апели и лозунги. Към българските селяни се апелира да разтурят кооперативните стопанства, да палят снопите и повреждат селскостопанските машини. Работниците се призовават да саботират производството, да повреждат машините и съоръженията, да спъват изпълнението на стопанските планове. Учащи се, младежи и студенти се подканят да саботират учебните програми и други младежки мероприятия на властта. Дават се указания за изграждане на подмолни организации, да се складира оръжие, запалителни материали и други средства за въоръжена борба. Отправят се призови за бягство от НРБ и се дават конкретни указания в тази насока. Чрез предаване на неверни съобщения се правят опити за всяване смут сред населението и неверие към властта.

В своята необуздана пропаганда радио "ГОРЯНИН" и негови филиали "ХРИСТО БОТЕВ" и "НАРОДЕН ЗАМЪТНИК" си служат с груби и обидни изрази и епитетите по адрес на държавни ръководители на НРБ. Отправят се оскърбителни клевети по адрес на отделни

български граждани и местни политически, стопански и административни дейци.

Цялата дейност на тези неофициални радиостанции намиращ се на територията на Гърция, организирани, финансирани и ръководени от американските власти представлява грубо вмешателство в нашите вътрешни работи и нарушение на елементарните принципи на радиоразпръскването.

Обстоятелството, че тези радиостанции се намират на гръцка територия, а работят от българско име без да са регистрирани в нито един национален или международен регистър е грубо нарушение на международната конвенция за радиоразпръскването. Отговорността за тези груби нарушения пада изцяло върху американските власти като организатори и властите на Гърция, които търпят това да става от тяхната страна.

Компетентните власти в НРБ разполагат с достатъчно доказателства за участието на американските власти в тази враждебна и престъпна дейност.

Трябваше да се очаква, че с възстановяването на нормални дипломатически отношения между НРБ и САЩ американските власти ще прекратят този акт на враждебност, но това не стана.

Продължаването на престъпната дейност на горепосочените радиостанции е несъвместимо с нормалните дипломатически отношения между НРБ и САЩ и те трябва да прекратят.

Строго секретно.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: вражеската радиостанция
"ГОРЯНИН".

Вражеската радиостанция "ГОРЯНИН" започна своята пропагандна дейност срещу нашата страна през 1951 год. Като използва технически трик и насища емисиите си с "факти" се стреми да остави впечатление, че се намира на територията на ЧРБ.

През периода 1951-55 год., когато имаше по-чести случаи на измяна на родината, в емисиите на радио "ГОРЯНИН" често е съобщаваха действителни случки. След това фактите чувствително намаляха и от края на 1959 год. до сега се предават само голословни обвинения, измислици и подстрекателски лозунги.

От проведените до сега агентурни, следствени и технически мероприятия е установено, че радиопредавателя излъчва емисиите на "ГОРЯНИН" се намира в околностите на гр. Атина - Гърция. От същото място се предават емисиите на радио "ХР. ОТЕВ", пропагандни предавания на руски, румънски и албански език, а също и шифрограми на телефония и телеграфия предназначени за агентура работена на територията на нашата и други социалистически страни.

Известно е, че предавателя е построен върху площ от около 10000 м². на 17.5 км. от гр. Атина по шосето за с. Кифисия.

Установено е, че "фактите" изнасяни в емисиите на радио "ГОРЯНИН" се събират от показанията на изменници на родината, пресата и радиото, като в повечето случаи са силно изопачени. Същата така голяма част от "фактите" са измислени, като са верни само имената на лица и населени места, а има случай дори, когато се предават "факти" за населени места които не съществуват.

За периода 1953-55 год. има изнесени редица действителни случки отнасящи се главно за оившата Маданска околия, източниците на които не са установени. Малко такива случаи има и за

останалите райони на страната.

Обстоятелството, че по-голямата част от данните са събрани от изменници на родината избягали в Гърция дава основания да се предполага, че там става и редактирането на материалите за емисиите. Засичани са няколко лица, които чрез разпити на изменници в Драма и Кавала са събирали "факти", които след това са изнасяни в емисиите на "ГОРЯНИН". Тези лица не са установени.

Според показанията на завърнали се изменници на родината до 1955 год. в радио "ГОРЯНИН" са работили изменниците братя ДОНЕВИ от Пловдив, които след това са разселени в Бразилия.

За сега все още не ни е известно къде се събират и редактират материалите за "ГОРЯНИН"; кои са редакторите, говорителите и други технически лица, кой от американските представители в Гърция ръководи тази дейност.

Не ни е известно също така има ли реален КОД и ШИФЪР за дешифриране кодирани и шифровани предавания на "ГОРЯНИН" или това се прави само с пропагондна цел.

Не е изяснено дали радио "ГОРЯНИН" ползува своя агентура за събиране на данни в нашата страна или това става само в рамките на разузнавателната дейност на американците от Гърция.

От справка изпратена ни от румънските другари е видно че те имат по-добри възможности и могат да ни помогнат за установяване лицата работещи в редакцията и преподавателя на радио "ГОРЯНИН", техните връзки в България, Гърция и евентуално други страни. Нуждна ни е също така и помощ по установяване на лицата, които при посещение на нашата страна, като търговци, гости, туристи и др. събират сведения за радио "ГОРЯНИН".

София, 13.IV.1960 год.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА АЛБАНИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ

"СТРОГО СЕКРЕТНО"

Тирана ..... август 1960 г.

№ 03 - _____

Препис!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

За радиостанция "Социалистическа Албания"

В 1957 год. под непосредственото ръководство и помощ на американската военна мисия в Гърция и всестрънната подкрепа на Гръцкото правителство беше построена радиостанция, която извършва предавания на албански, български, румънски и други езици.

Тази радиостанция е разположена на 20-21 клм. на североизток от Атина в района на Кифисия. Тя обхваща площ от 20-25 хектара и е заградена с ограда висока 1.50 м. В центъра на територията на радиостанцията са разположени 4 здания във вид на вили. Над главното здание се издигат 3 кули /железни, които служат за антени. На около се издигат още 16 дървени стълбове. Радиостанцията се намира в долина и е обкръжена с гора.

Гореуказаната радиостанция извършва своите предавания едновременно на разни вълни и честоти около 15 и 17 МГХ. Предаванията се записват предварително на магнетофон. Установено е, че записите на предаванията се извършват в Атина на улица "Венизелос" № 9, където се намира американската мисия и информационното отделение на САЩ в Гърция. Емисиите се предават обикновено в 13 часа и 3 часа през нощта.

В своите предавания на албански език тази радиостанция се нарича "Социалистическа Албания". Нейните предавания се характеризират с всестрънна пропаганда против нашата партия и нашата държава. Прикривайки се под леви лозунги гореуказаната радиостанция се опитва да предизвика идеологическо обръкване сред народа и членовете на партията, да откъснат

КРДОПБГДОРСЪНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДОРСЪНА	
Дата: 25.04.2014 г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

260

2.-

Масите от партията, стреми се щото повече хора да избягат от Албания и т.н.

По наши данни в тази радиостанция работят или са свързани с нея следните лица:

1. ДЖОН КОРЕЙ, служител в американската военна мисия в Атина.

има лека кола № 2104 /чужда мисия/.

2. ФИШЕР МАРГАРЕТ.

3. ДЕ ГРОС САМУЕЛ

4. РИЛЕЙ ВИЛЯМ

Тези лица са служители в американската мисия в Атина.

Тримата

ползват леки коли № 20-88 и 1191.

5. ГРАЙЦИ О. - служител в американската оперативна мисия в Гърция,

№ 1151. → това е номер на колата му

6. КОНСТАНТИНОС ЦОЛОМИТИС - служител в американската военна мисия, въздушен аташе
ползува лека кола № 1351.

Освен гореуказаните американци в тази радиостанция работят и гръцки граждани, като механици, електротехници, шофьори охрана и др.

Обекта има само един вход. На 10 клм. от входа на територията на обекта е установен контролен пункт. Войник във форма контролира всички влизащи и излизащи от обекта авто-машини. На много места в двора са поставени табели написани на гръцки и английски език, в които пише, че е забранено приближаването към обекта и че против всеки човек влизащ без разрешение в него часовете ще откриват огън без предупреждение. През ноща обекта се охранява и от цивилни лица.

По наши данни в тази радиостанция са работили следните албанци:

1. ФАЙКИ БУКМИРИ.

2. АДЕМ ХОДО

3. ТОН КОКА

4. ФУАТ МУФТИЯ, които се явяват агенти на американци-

3.-

те и са се занимавали със събиране и обработка на материалите на албански език.

По наши предположения тази радиостанция се снабдява с материали за предаванията против нашата страна и от лица свързани с югославските ревизионисти.

Българските другари могат да имат данни за тази радиостанция които биха изяснили още по-добре този обект. Желателно би било щото нашите органи да съгласуват работата с цел още по-добра разработка на този обект .

ВЕРНО:

Точната информация е преведена
от руски език. Оригиналът се
намира в ОР П. Димитров.
18. X. 1960 г. Т. Димитров
София

Строго секретно!

Екз. № 6

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТЕН № 19

За емисиите на вражеската радиостанция
"Горянин" от 20.XI. до .../продължава
да го предава/

В нашата днешна програма ще чуете следните беседи:

1. Какво донесе Октомврийската революция на руския народ.
2. Споменът от унгарската революция от 1956 година е жив в нашите сърца.
3. Каква младеж иска да създаде БКП у нас.
4. Беседа по случай международния ден на младежта и студентите.

Предава радио "Горянин".

Братя българи,

Октомври 1917 година е най-черната дата в историята на човечеството. Великата Октомврийска революция, чиято 43 годишнина бе отпразнувана нестдавна в комунистическите страни, донесе нови страдания на човечеството, от колкото която и да било друга революция в света, защото така наречената Октомврийска революция, постави основите на една нова, непозната по бруталност империалистическа сила, Съветския съюз. Защото така наречената Велика Октомврийска революция, пося зародишът, от който се роди новата непозната по жестокост комунистическа експлоатация на трудящите се. Защото така наречаната Велика Октомврийска революция беше семето, от което се роди съв тската колониална и тоталитарна система. През Октомври 1917 година комунистите обещаваха да превърнат руската земя в съветски рай за руския народ. Днес, 43 години след така наречената Велика Октомврийска социалистическа революция, Съветския съюз е все още една империя на страх и несигурност, една пустиня, в която вода има само за малцината облагодетелствувани членове на Съветската комунистическа партия. Днес, 43 години след прословутата Октомврийска революция възникват въпросите;

Щастливи ли са хората в Съветския съюз днес? – Не, хиляди пъти не, защото щастие в робство, щастие със страх и несигурност няма. Защото не могат да бъдат щастливи тези, чийто съдбини и живот са поставени в престъпните ръце на една шепка комунистически фанатици, на малцина комунистически божества.

Свободни ли са хората в Съветския съюз днес? – Не, хиляди

пъти не! Защото не са свободни тези, чийто живот е ежедневно контролиран от Партията, които са лишени от свобода на печата, на словото, на мисълта, на събранията, на вероизповеданията.

Материално задоволени ли са хората в Съветския съюз днес? Не, хиляди пъти не! Защото болшинството от съветските граждани все още трябва да се борят за насъщния си.

Съществува ли безкласово общество в Съветския съюз днес? Не, хиляди пъти не! Как може да се нарече безкласово комунистическото общество, където 8 милиона партийци диктуват живота на 220 милиона граждани и селяни, където една шепа партийци се радват на всички блага и привилегии, където Съветската Комунистическа партия се е обособила в една нова, всевластна облагодетелствуванa класа. Комунистите обещаваха участие, равенство, народна власт, безкласово общество, а това което създадоха за 43 години в същност е само една вариация на миналия царски режим, една нова диктатура прикриваща се със благовидни титли и безсъдържателни лозунги. Но нека погледнем по конкретно на този въпрос.

По какво се различава днешната комунистическа върхушка от миналата всесилна аристокрация на царска Русия? По какво се различава неограничената власт на Комунистическата партия, от неограничената власт на руските царе и придворната им клика? По какво се различава новата облагодетелствуванa комунистическа класа от дворцовата клика на царска Русия? По какво се различават кооператорите закрепостени в комунистическите колхози от крепостното селячество на царска Русия? По какво се различава липсата на човешки права и свободи в комунистическия рай, от липсата на тях в царска Русия? По какво се различава дейността на комунистическата милиция и ДС от дейността на полицията в царска Русия? По какво се различава разгулният живот на комунистическите народни водачи на новата комунистическа аристокрация от оргиите на придворната класа на царска Русия? По какво се различава колониалната система на Съветската комунистическа империя от империалистическите стремежи на царска Русия?

Да, братя българи,

Зад прекрасния параван, носещ громкото име СССР, се крие един режим, който в основата си наподобява твърде много на феодализма съществуващ и в царска Русия, до така наречената Октомврийска революция.

Преди болшинството от руския народ беше крепостник на руските царе, днес той е крепостник на съветската Комунистическа партия. Преди руският народ беше експлоатиран от една придворна комунистическа клика, днес той е експлоатиран от една комунисти-

з. 24

ческа пропаганда, или както казва народът:—"Облекъл се Илия, погледнал, пак в тия".

43 годишното съществуване на комунистическия режим в Съветския съюз доказва само едно нещо – комунизма такъв, какъвто бе мечтан от Маркс и Енгелс, на практика не може да съществува. Комунизмът е само една илюзия, една измама използвана умело от революцията за постигането на стремежи и цели носещи полза и облаги само за едно нищожно малцинство, обособило се в една нова всевластна, облагодетелствувана комунистическа класа – клика.

Смърт на комунизма!

Да живее България!

Да живее свободата!

Братя българи,

Ноември 1956 година!

Ноември 1960 година!

Изминаха четири години от денят, когато героичната унгарска младеж се надигна срещу комунистическите си поробители.

Младежи, работничество, селячество и войска, млади и стари, мъже и жени си подадоха братска ръка и в продължение само на два дена като неудържима стихия пометоха противонародния комунистически режим на Унгария и развяха знамето на свободата над Будапеща и над унгарската земя. Съветски паметници бяха разрушени, комунистически знамена бяха разкъсани, хиляди томове комунистическа литература бе изгорена на кладаците. В тези безпримерни по героизъм дни, унгарската младеж израстна в безсмъртен символ на стремежа към свобода, на народите пъшкащи под комунистическо иго. В продължение на 4 дни унгарската младеж написа със собствената си кръв най-страхотното обвинение срещу международния комунизъм, срещу империалистическия Съветски съюз. Над собствените си трапове издигнаха грамада, на която бе поставен надписа:—"Позор, вечен позор на комунизма"!

Ноември 1956 година!

Ноември 1960 година!

Изминаха четири години от денят, когато червените пълчища на великият посланник на мира, Хрущев, нахлуха като бесни варвари, като нови комунистически хуни в Унгария, за да потушат с огън и кръв героичната революция на един народ борещ се за свобода и независимост, решен да жертвува живота си в неравна борба срещу съветските пълчища. Стотици червеноармейци протегнаха ръка на унгарските си братя и се наредиха зад барикадите. Шестдесет хиляди

унгарски патриоти загинаха под огъня на съветските танкове. В тези героични дни бе издигнат един символичен паметник, на който с унгарска кръв беха написани думите:—"Позор, вечен позор на комунизма"

В ушите ни още звучат стезанията на хилядите унгарски майки чийто глави беха покрити с черни забрадки от червените пълчища на големия брат Съветския съюз. През очите ни още стоят опръсканите с героична кръв улици на Будапеща, покрити с труповете на герои мъченици, загинали в борбата срещу съветските миролюбиви палачи. Нима можем да забравим героите, които с бомби в ръце скачаха срещу съветските танкове и загиваха в безуспешен опит да спрат нашествието на червените хуни? Нима можем да забравим безчислените издевателства на червеноармейските пълчища?

Ноември 1956 година ще остане завинаги символ на комунистическа жестокост, позорен паметник на съветския империализъм.

Смърт на комунизма!

Вечна слава на унгарските герои-мъченици, загинали в борбата срещу съветските поробители!

Да живее свободата!

Българино, мрази комунизма, обичай свободата!

Братко, ненавиждай Партията, бъди верен на народа и родината!

Младежи, не ставайте слуги на ВКП, бъдете борци срещу комунистическото иго!

Народни синове, не вярвайте на комунистическата пропаганда, търсете и разпространявайте истината!

Братя българи,

Не забравяйте унгарската революция, не забравяйте ноември 1956 година! Не забравяйте, че издевателствата извършени от съветските пълчища в Унгария, искат възмездие.

Смърт на комунизма!

Да живее свободата!

10 ноември 1960 година - международен ден на младежта!

17 ноември 1960 година - международен ден на студентската младеж.

Братя българи,

Младежта е цвета на всеки народ! Младежта е бъдещето на всяка нация! Младежта е носител на борчески дух! Студентската младеж винаги е бил върл враг на всяка форма на тирания. Студентската младеж е била винаги в първите редици на всяка борба за

свобода, за човешки права, за независимост. Младеж и патриотизъм са синоними. Примерът на унгарската революция от 1956 година е крещящ пример, че дори и днес младежта и студентите в комунистическите страни са носители на висок патриотичен дух, на несломима воля за борба срещу комунистическия поробител, срещу комунистическата тоталитарна система.

През ноември 1956 година хиляди унгарски младежи загинаха в неравна борба срещу съветските червени пълчища, с една идея в техните сърца, с една мисъл в техните умове, с една дума в техните усти, "Свобода, освобождаване на Унгария от червените комунистически тирания.

Както в Унгария, така и у нас, болшинството от младежта гори в жестока омраза срещу комунизма, срещу продажната комунистическа партия и мечтае за денят, когато знамето на свободата ще замести червените парцали, веещи се над нашите села и градове.

Години наред, системно и методично, не жалейки средства и усилия, БКП се опитва да превъзпита, да комунизира нашата младеж, да пречуши борческия и дух и пламтящ патриотизъм. Малцина жадни за власт и за материални облаги никакакви се подадоха на комунистическо превъзпитание, забравиха род и родина и станаха оръдие на Партията срещу собствените си семейства и приятели. Болшинството от нашата славна младеж, обаче, остана непоколебима в омразата си срещу комунизма. Днес, когато комунистите празнуват 10 ноември международния ден на младежта, и 17 ноември, международния ден на студентската младеж, в сърцата на хиляди български младежи продължава да гори пламъка на героичния български борческия дух, на българския патриотизъм, на безграничния стремеж за освобождаване родината ни от червения поробител, за създаването на една нова България, България на българския народ, върху развалините на комунистическа България, сателит на съветския империализъм и колониализъм. И ние твърдо вярваме, че ще дойде ден, когато нашата младеж освободена от комунистическия гнет и контрол ще разкъса червените знамена, ще изгони съветските поданици от родината ни и ще ~~изкрати~~ запретне ръкави сред свобода и демокрация, да изгради една нова, свободна, независима благоденствувача и щастлива България. България вярва в младежта си! Младежта не ще изостави родината си!

Български младежи,

С помоща на всички средства, преднамерено и системно БКП се стреми да превърне нашата младеж в послушно оръдие на Партията. То е което партийците зоват комунистическо превъзпитание на младежта е фактически един брутален опит да се създаде една младеж по комунистически калъп, младеж, която БКП би могла да използва за собствените си цели, да командва по собствената си воля. Образователната система, училищата, университетите, литературата, изкуство:

кината, библиотеките, читалищата, различните чешити кръжоци, младежки масови, спортни и културни организации, всички те са впрегнати в постигането на една единствена цел, комунизирането на нашата младеж. Всички те са насочени за създаването на една младеж чужда на собствените си семейства, слъпа за истината, негодна да мисли и действува самостоятелно, безразлична към съдбините на народа и родината ни, младеж, без патриотизъм, без характер и чувство. С всички средства БКП се стреми да превърне нашата борческа патристична младеж в младеж осакатена морално и духовно, младеж преждевременно остаряла духом, младеж имаща само една цел, да изпълнява безропотно нареждането на Партията, дори и тогава, когато те са против жизнените интереси на родината и народа ни. Това, което БКП иска е, да създаде у нас младежи с ограничен мироглед, които да са слепи за истината и да вярват всичко, което е плод на една комунистическа пропаганда. Младежи с ограничени познания, които знаят историята на БКП, а не знаят историята на собствения ни народ и отечество. Младежи с ограничен патриотизъм, от който ~~ни~~ се иска да бъдат преданни на Партията и на Съветския съюз, а не на България и българския народ. Това което БКП се стреми да създаде у нас са младежи с ограничена интелигентност от които се иска да четат Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин, а не знаят нищо друго. Младежи с ограничени разбирания, които са неспособни да мислят самостоятелно, които са лишени от достъп до други идеи и решения, младежи с ограничен индивидуализъм, от които се иска да действуват като автомати. Това което БКП си е поставила за цел, да създаде у нас, са младежи с ограничен морал, научени да презират семействата си, търсеци развлечение в комунистическата безморалност и разврат, младежи с ограничени стремежи, щастливи да работят в краварниците на ТКЗС, щастливи да получават комунистически похвали, титли и медали. Младежи с ограничен хоризонт, които знаят да скандират по митинги и събрания.

Да, братя българи,

Такава една младеж иска да създаде у нас БКП. Това е прехвалената комунистическа младеж, прословутият Комсомол, за който брацолени комунистическата пропаганда, младежи, които не са гордост а срам за родината и народа ни, младежи, които БКП би могла да използва както си ще. БКП се стреми да унищожи патриотизма и българския дух на нашата младеж и да я превърне в послушно оръдие на българския и международния комунизъм, да я превърне в слуга на комунистическия тоталитаризъм. Но както комунистическото превъзпитание на унгарската младеж не пречупи духа на унгарската младеж, така и опитите на БКП да комунизират нашата младеж ще останат напразни.

БКП не ще унищожи туй, що не гасни. Не ще сломи дълбокият патриотизъм , любовта към свобода и стремежа към по добър живот на нашата младеж. Нашата младеж иска свобода, а не празни комунистически обещания. Нашата младеж иска свобода, а не комунистическо превъзпитание. Нашата младеж ще надживее комунистическото робство ще поеме съдбините на народа ни в собствените си ръце, за да изгуди една нова цветуща , демократична и свободна България.

^а живее нашата патриотична българска младеж!

Да живее свободата!

= К Р А Й =

26.XI.1960 год.

Строго секретно!

246

КРДОПБГДСРСБНА ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
--

С П Р А В К А

ОТНОСНО: подстрекателства и вмешателство в нашите вътрешни работи от радиостанция "Горянин" през 1960 година.

327

През 1960 година радио "Горянин" продължи своята активна пропагандна и подстрекателска дейност срещу нашата страна.

С клевети, изпачени факти и обидни изрази се хули властта като цяло, отделни държавни и партийни ръководители, Партията и Комсомола. Във всички предавания се издигат лозунги и призови за борба срещу властта. Като предупреждава вражеските елементи да се пазят от прибързани и рисковани действия, радио "Горянин" ежедневно подстрекава за борба и саботиране мероприятията на Партията и властта.

Така в емисийте от 27.I.1960 година дава следните указания: "По всякакъв възможен начин, умело, като прецените конкретните условия, саботирайте изпълнението на задачите, които ви поставят комунистите"... и по-нататък: "Дерзайте! Високо дръжте знамето на свободата и духа на съпротивата срещу московските господари и тяхните български слуги. Запомнете ! Съпротивлявайте се ! Опълчвайте се умело всеки ден, всяка минута, с това ще допринесете да се сгромоляса час по-скоро комунистическата робия и да изгрее слънцето на свободата...."

"Нашето оръжие днес е ежедневна, ежечасна, пасивна съпротива към омразния режим на комунистическите изедници. Нека всеки намери в себе си най-подходящ начин да окаже пасивна съпротива срещу тиранията..." /емисий от 8.III.1960 г./

"Без да рискувате безумно, намерете средства да саботирате властта на червените сатрапи..." /емисии от 24.III.60 год./

В емисиите от 29.IV.1960 година радио "Горняин" съобщава, че в Полша били разтурени кооперативните стопанства и с това полужението на селяните се подобрило. Тъй като БКП няма намерение да разтуря кооперативните стопанства у нас "Горняин" съветва: "Затова българския земеделец трябва сам да работи за разтурянето на ТКЭС-тата, ако искате земеделското производство да се увеличи".

В емисиите от 13.VIII.1960 година радио "Горняин" подтиква към акции за разпускане на българската армия, като между другото казва: "Вие можете да спомогнете на собствената си кауза и на каузата на мира, като протестирате на митинги и събрания в плъза на незабавна демобилизация на армията..."

От 13 до 22.XII.1960 година радио "Горняин" предаде съобщение за подготвяна парична реформа в България. Във връзка с това дава следните съвети: "Изтеглете спестяванията си от комунистическите банки и спестовни каси и намерете начини и места където да ги вложите така, че да не изгубят стойността си..."

В последните дни на годината /емисий от 22.XII.1960 г./ радио "Горняин" предаде коментар по колективизацията в ГДР. В този коментар се посочват редица форми на съпротива от страна на германските селяни като: искане за осем-часов работен ден по време на пребиране реколтата, насипване житото в хамбарите преди да е изсъхнало, отказване от включване в бригади, бягство в ГФР, принуждаване ръководителите на ТКЭС да се откажат от заеманите постове и др. . По този начин се отправя косвен призив към българските селяни за съпротива.

Освен откритото подстрекателство радио "Горняин" използва предаванията по повод разни годишнини за пълно отричане на народната власт. Такива са случаите с 24.V., четири годишнината от унгарските събития, дена на Димитровската конституция и др. Предаванията в тези случаи имат за цел да подхранват надеждите на вражеските елементи, хулят партията, народната власт и дружба-бата ни със СССР.

София, 16.I.1961 год.

ЗАМ.Н-К УПРАВЛЕНИЕ Ц-ДС,

полковник:

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

Строго секретно! ⁴⁸

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Клеветнически предавания на вражеската радиостанция "Горянин" и получени протести във връзка с това.

В края на 1960 г. и началото на 1961 г. вражеската радиостанция "ГОРЯНИН" в няколко емисии предаде клеветнически данни за положението на работниците от ДИП "Китка" гр. Нови-пазар, за семейството на комуниста _____, н-к отдел в същото предприятие, а също и една злостна емисия по адрес на ДКМС, като приписа на комсомолското възпитание престъпление, извършено от младежа _____ от с. Черничево, Кърджалийско.

При направените проверки се установи, че всички данни, изнесени от радио "ГОРЯНИН" са груба фалшификация и клевета. Единствено верни във всички тези съобщения се оказаха само имената на цитираните лица и места.

От засегнатите лица и организации, в управлението ни се получиха протести, адресирани до Министерството на външните работи и американската легация в София.

Радио "ГОРЯНИН" бе организирано от американските власти след скъсването на дипломатическите отношения през 1950 год. Неговите емисии изобилствуват с груби клевети и обидни изрази по адрес на отговорни държавни и партийни ръководители и отделни честни български граждани. Езикът, с който си служи американската пропагандна радиостанция, е несъвместим с нормалните дипломатически отношения между двете страни.

Считам за целесъобразно, получените протести да се предадат на Министерство на външните работи, което от своя страна да ги използва като повод за енергичен протест пред легацията на САЩ в София и искане да се прекратят предаванията.

София, _____ 1961 г.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II ДС
Ген.майор

ДСУ "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАЦИИ

68

По Вх. № 800/21 III. 1961 г.

Строго секретно

250

М. В. Р.
ГРЪБНО УПРАВЛЕНИЕ
№ 930
30 III 1961 г.
КОДАРОВ Г. Д.

*Гоним
И. Д.*

М. В. Р.
УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС

СОФИЯ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

На № 1928/16 III. 1961 г.

Приложено изпращаме Ви др. Началник, две протестни писма до Американската легация по повод клеветническите предавания на радио "Горянин" от работници от ДИП "Китка" Нови пазар

При това Ви съобщаваме, че от допълнителната проверка за източника на тия сведения се установи, че през 1960 год. е изменил на Родината лицето Веско Иванов Димитров Делиев от с. Вълчи трън, Плевенски окръг, който преди няколко години е работил в ДИП "Китка", където е имал много лошо ~~държавно~~ поведение - карал се е с работниците заради което е уволнен от предприятието през 1958 год. - 1959 год. и се завърнал на село.

В града и предприятието близки приятели няма. Има вероятност същия да е източник на сведенията. Същия е изменил на Родината, като войник.

Прложение: протестните писма.

КРДОПБГДСРБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: 23.04.2014. Секретар: *[Signature]*

330

Написано в 2 ека.
1 адресанта
2 към дело
Извлчил: Н-к

МЕР-ДЪРЖАВНА СЪУРНОСТ
МВР Б
Вх. № 3582 от 31 МАРТ 1961 г.

ЗАМ. ОБЩЕН НАЧАЛНИК МВР:
III. 1961 г. Подполковник-
НАЧАЛНИК УЧАСНИК МВР:
III. 1961 г. Майор-

ЧРЕЗ М-ВО НА БЪЛГАРСКИТЕ РАБОТИ
НА Н.Р.В. - СОФИЯ

ДО ЛЕГАЦИЯТА НА С.А.Щ. - СОФИЯ

Работническият колектив при ДИП "Китка" гр. Нови пазар, след като научихме за предаванията на вражеската радиостанция "Горянин" по адрес на нашия колектив и политиката на ВКП и Народното ни Правителство, най-енергично протестираме против зловещата пропаганда извършвана от радиостанция "Горянин" издържана от САЩ.

ВКП и Народното ни Правителство полагат всеотрядни грижи за подобряване на материалното и културно благосъстояние на трудящите си в нашата страна - няколкократно намаление на цените на стоките за широко потребление, увеличаване на заплатите на работниците и служителите през изтеклите 1959-1960 год.; то радиостанция "Горянин" разпространява неверни слухове за намаление на заплатите на работниците в НРВ и в предприятието ни.

Докато тази черна радиостанция предава, че средната работна заплата през 1960 год е била 600-620 лв. за предприятието ни, а през 1961 год е спаднала на 540-550 лв при увеличение на заплатите, то ние работниците рязко отхвърляме и протестираме против тази гнусна клевета, тъй като същата далеч не отговаря на действителността.

Средната месечна заплата фактически е достигнала след увеличението 766 лв., а не както се съобщава от черната Ви радиостанция: 540-550 лв.

На нас работниците от ДИП "Китка" гр. Нови пазар, а не на работниците от ДИП Г.Димитров Н. пазар / както се съобщава от черната Ви радиостанция / твърде добре ни е известно какви са целите на Вашите предавания и далеч не се вслушваме в тях, тъй като политиката на ВКП и Народното ни Правителство е насочена единствено към все по-пълно задоволяване на материалното и културно благосъстояние на нашия народ.

Ние енергично протестираме и настояваме пред посолството на САЩ в НРВ да доведат до знанието на своето правителство нашият протест и спре дейността на черната радиостанция, която не допринася никаква полза за подобряване отношенията между нашите страни.

Работническият колектив в предприятието ни стои здраво зад ВКП и Народното ни Правителство и ведно с целия български народ уверено върви към построяването на социализма и комунизма.

ОТ РАБОТНИЧЕСКИЯ КОЛЕКТИВ
ПРИ ДИП "КИТКА" гр. НОВИ ПАЗАР.

268

Строго секретно!

Препис!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

Р А П О Р Т

ОТНОСНО: Издирването на американски и гръцки разузнавателни р/центрове.

Във връзка с възложената ми задача по издирването на американски и гръцки разузнавателни радиоцентрове от миналата поща до сега е направено следното:

Продължено бе ежедневно подслушване от служебната сграда на обичайните вълни, на които работят р/центровете през времето от 09.45 до 10.30 ч. и след обед от 15.30 до 18.45 ч. наше време. Такова подслушване бе организирано ежедневно в продължение на 23 дни. От така проведените подслушвания само на 20.III.1961 година от 10.02 до 10.04 ч. от служебната сграда е чул р/център с инициал "ЕНУ" на вълна 6430 кхц. Същият след като повика няколко пъти с този инициал даде "92j 92j" и повече не се обади на тази вълна. Слушан бе на тази вълна до 10.36 ч. Поради краткото време, през което работи и поради липса на пелингатор, работещ на тази вълна, не бе възможно да бъде проведено никакво мероприятие за уточняване местонахождението му през това време.

От излизанията ми из града с р/апарата в близост с някои известни ни р/центрове бе констатирано следното:

1. В известният американски р/център в квартал Кифисия, от който предават "Гарван", "Христо Ботев" и други, има построена нова антена с особено устройство - от типа на тръбните УКВ антени.

На 12.IV.1961 г. в емисията на "Христо Ботев" на български език, посветена на предстоящия пленум на ЦК на БКП по въпросите на селското стопанство и Априлския пленум, при завършването ѝ в 19.50ч. бе съобщено много неопределено, че ще бъде чул наново "след няколко дни" на обичайните му часове и вълни.

2. Друг р/център намиращ се в северозападната част на града, недалеч от шосето за Солун се указа, че е р/център на военноморските сили на Гърция. Същият се охранява от военни моряци. Р/телеграфната му станция е същата, която с хармонична вълна се явява вечер върху Р/София на 506 метра и я смущава.

3. От трети р/център бе констатирано само, че от него излъчват р/телетипни предаватели. Характерът на тези излъчвания не можа да бъде изяснен поради липса на съответна апаратура.

Бъдещата работа по издирване на интересуващите ни р/центрове продължава с наличната апаратура, главно навън и в близост с р/центрове характерът на работата, на които още не ни е известен.

14.IV.1961 год.

Подпис: /п/ Симов

Екз.единствен
18.IV.1961 г.

Строго секретно!

Екз. единствен

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

*До Началник, издана
да се уведоми до Соловьев
за това уведомление че
урабаване дейността на радио
Горянин и радио Хр. Ботев
17-Х-1962.*

ДО ДРУГАРЯ
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV ПРИ У-НИЕ IV ДС

Т У К

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Работата на радиостанциите "Горянин" и "Хр. Ботев"
за времето от 1.VII. до 15.X.1962 година.

Другарю Началник,

От направената справка по работата на радиостанциите "Горянин" и "Хр. Ботев" се установи, че:

1. Радиостанцията "Горянин" е работила всеки ден на сеанси в 20, 21.30 и 23.30 часа на вълни 5940 и 6200 кхц. През месец юли 1962 г. при нас е чуто да работи в 19 дни и са зарегистрирани 26 обаждания. От 31.VII. до 14.X.1962 г. включително не е чуто нито едно нейно обаждане. От наша страна не е регистрирано едно нейно обаждане на 9.VIII.1962 г., когато на първия сеанс се е обадила с 9 минути по-късно.

2. Радиостанцията "Хр. Ботев" е работила всеки ден на сеанси в 18, 20.30 и 22.30 часа. Съответно на вълни 9500, 7150 и 7140 кхц. През месец юли 1962 г. е чуто да работи в 11 дни и са зарегистрирани 18 обаждания. От 30.VII. до 14.X.62 г. включително не е чуто нито едно нейно обаждане.

Слушането на горните радиостанции продължава да се извършва всеки ден на посочените сеанси и вълни.

Горното за сведение.

С о ф и я,
15.X.1962 година

ИНСПЕКТОР:
майор-

Мухомин

Из архивите на

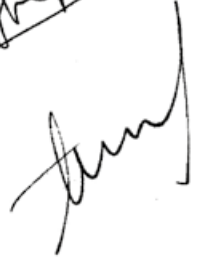
строго секретно 177
екземпляр единствен.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО ЗАМ.МИНИСТЪРА НА МВР
ДР.ГЕН.МАЙОР А.СОЛАКОВ
Т У К

*Др. Волел
Др. Авакюф
Да се вземе не само
оръжието и профитът, защото се
преустановяват емициите - 78
резултатът е още увеличен.*

19.IV.62

*Докладна записка
относно: Продължителното преустановяване на вражески-
те емисии на радио "ГОРЯНИН" и "ХР.БОТЕВ".
за изясняване
Горел
25.X.62*

Другарю Зам.Министър
Вражеските емисии на радио "ХР.БОТЕВ" и радио "ГОРЯНИН"
са преустановени съответно от 30.VII т.г. и от 9.VIII т.година.
Подобни прекъсвания, но за по малки периоди имаме конста-
тирани и преди това.
Контрола по емисиите продължава.
Горното за сведение.

*Пункцията трябва
да се преизясни
в Авакюф
Солakov*

16.X.1962 г.
СОФИЯ

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ IV-ДС
ПОЛКОВНИК: *Волел*
19.10.1962

Строго секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Вражеската радиостанция
"Горянин".

От проверката, която беше направена не можа да се установи точната причина за преустановяване на предаванията на радиостанция "Горянин".

Предполага се, че това може да има връзка с откриването на новия път Атина - Ламия, който минава непосредствено до самия обект и смущенията от движението на колите са големи.

Друг факт, който говори за преустановяване предаванията е, че обекта се посещава само от една кола - фургон, докато преди обекта се е посещавал от много коли. Колата е тъмно синя, носеща № 3529 служебен, принадлежаща на чужда мисия. Колата напуска обекта в 16.30 часа.

27.11 1962 година

С о ф и я

Изпълнител [Signature]
ИТ/2821-3 екз.

№ 408/79/63

Строго секретно!

308

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ IV-ДС,
Т У К.-

Съобщаваме Ви, че от извършеното в последно време наблюдение на радицентъра от който се излъчват емисиите на вражеската радиостанция "Горянин" е установено, работата на този обект се разширява. Установено е, че има значително увеличение на антените, което се вижда от приложените тук снимки. Освен това прави впечатление, увеличението на автомобилния парк на работещият в обекта персонал. Извършва се обработка на парцела в който е разположен радицентъра в източна посока, което говори, че района на обекта ще се разширява.

Молим да бъдем уведомени продължават ли и понастоящем да се излъчват емисии на "Горянин" от този радицентър или не.

Приложение: 3 броя снимки.

Напечатено в 2 екз.
1-ви екз. на адресанта
2-ри екз. при изпъд.
Изпълнител: Христов
Напечатила: НС

Н-К УПРАВЛЕНИЕ I-ДС,
Ген.майор: _____

ДСУ "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАЦИИ

75

Из архивите на

338

Д. Р. П.
ДЪРЖАВНА СЕКРЕТНОСТ
№ V. 533
28. V. 1963.
307

Держабасев

УПРАВЛЕНИЕ
Екз. № 1
985 от 29. V. 63

307

ДО НАЧАЛНИКА НА УПРАВЛЕНИЕ I-ВО ДС

Т У К

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

На № А 708 от 17.V.1963 год.

⑤ Предаванията на радио "Горянин" и радио "Христо Ботев" от месец август 1962 год. са преустановени. Понастоящем от същата база се дублират някои едностранни предавания на американския разузнавателен радиоцентър гр. Франфурт на Майн, а също така се извършват едностранни предавания за неизвестни агенти, които е възможно да се приемат и от нашата страна.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV

Полковник

Держабасев
Секретар
ПРЕДСТАВИТЕЛСТВОТО
НАЧАЛНИК

По вх. № 00871/64 г.

СЕКРЕТНО

19

1336 285 4

Ж. Костев

Вкз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

Т У К - ДО НАЧАЛНИКА НА УПРАВЛЕНИЕ I-КДС-МВР

На № 654/12.5.64 г.

Относно наличието на американски военни обекти в близост на радиостанция "ГОРЯНИН" в района на КЕФИСИЯ управлението разполага със следните данни:

1. На 3 км източно от КЕФИСИЯ, на вис. 1109 /ПЕНДЕЛИ/, се намира главната тропосферна станция за свързка на територията на Гърция от която се отклоняват тропосферни радионаправления за Италия /чрез тропосферната станция на връх ЕНОС, о-в КЕФАЛОНИЯ/ за ИЗМИР /Турция/, за радиолокационния пост на НАТО в района на ЗИРОС /о-в КРИТ/, за тропосферните станции на ВИЧИ и ИЗМАРОС /20 км западно от ДЕЛЕ АГАЧ/. От тропосферната станция ПЕНДЕЛИ са организирани радиорелейни направления с КП на 350 рд ЗУРС "НАЙК" /вис. 1027, 10 км югоизточно от АТИНА/, с главните щабове на сухопътните войски и ВВС и с 28 УТА /ЛАРИСА/.

Тропосферният център ПЕНДЕЛИ се обслужва от американски, гръцки и италиански военнослужещи. Апаратурата е американска и е монтирана в подземни помещения с размери 3.5x3 метра. Антените се пазят в секретност, като достъпът до тях се разрешава само на служителите от центъра. Целият обект е обграден с бодлива тел със специално алармиращо устройство, което сигнализира приближаването на човек на разстояние до 200 метра. Обслужващият персонал е снабден със специални пропуски на НАТО.

Освен това в същия район /ПЕНДЕЛИ/ за нуждите на НАТО има и радиолокационен пост, състоящ се от 2-3 радиолокационни станции.

2. По въпроса за наличието на радиотехнически средства към 350 рд ЗУРС "НАЙК" разполагаме със следните данни.

Към КП на дивизиона има една радиолокационна станция за откриване на въздушни цели, а към четирите батареи - по една радиолокационна станция за водене на снаряда и по една радиолокационна станция за следене на целта. Огневите батареи на 350 рд ЗУРС "НАЙК" са разположени на височините: 649.5 /ПАНЕОН/, 30 км югоизточно от

- 2 -

АТИНА; 1027 /НИМТОС/, 10 км, югоизточно от АТИНА; 1413 /ПАРНИС/,
20 км северно от АТИНА и 1409 /КИТЕРОН/, 50 км северозападно от
АТИНА.

ЗАМЕСТНИК-НАЧАЛНИК НА РУ-ГЩ

ПОЛКОВНИК: Иванов /ИВАНОВ/

340

№ 0765/26.5.64 г.

Отпечатано в 2 экз.

ПД

Строго секретно !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: БЕС - Българска
секция.

Британската радиопредавателна корпорация British Broadcasting Corporation съкратено БЕС съществува от 1927 г. Корпорацията има монополното право за радиопредаване на територията на Съединеното кралство - Великобритания и Северна Ирландия. Нейната дейтелност се регламентира от кралски хартии. БЕС е инструмент на правителството и служи изключително на интересите на английската буржоазия. Идеологическото ръководство се осъществява от контролен съвет, който се назначава от краля. В негова помощ е създаден генерален консултативен съвет, специално по политическите въпроси, в състав от 51 човека. Административното ръководство се осъществява от комитет от 7 човека. В състава на генералния консултативен съвет влизат 11 лорда, два графа, един виконт, пет реакционни професори и представители на висшето чиновничество, главно от Форейн офис. Фактическият контрол се осъществява от централното бюро за информация и Форейн офис. Радиопредаванията на чужди езици се финансират от държавата, годишните субсидии достигат до 4-5 милиона фунта - стерлинги.

БЕС провежда злостна кампания против СССР и страните с народна демокрация. От състава на вражеската емиграция се подбират хора за съответните секции /българска, чехска и др./, които провеждат радиопредавания на съответните езици. Работещите в отделните секции са рекрутирани от средите на най-активните изменници на своите родини, заклети врагове на своя народ и готови на всякакви престъпления.

✓ В българската секция на БЕС работят следните лица:

I. Ръководители

1. МАКЕНТОШ
2. ПЕТЕР ЛИЙ

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

II. Говорители:

1. БОРИС ХРИСТОВ
2. ГРИГОР ГРИГОРОВ *К*
3. ЛИЛЯНА КАРАСТОЯНОВА /дъщеря на ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА/
4. ИВАН РАНЧЕВ *К*
5. БОРИС ПАЧЕДЖИЕВ *К*
6. ДЯНКО СОТИРОВ
- ✓ 7. ЙОРДАН ПЕЕВ *К*
8. ИЛИЯ ИЛИЕВ /ДОРСЕТ/ ✓
9. САМ ~~ИЛИЕВ~~ САМУИЛОВ

III. Сътрудници

1. ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА
2. ЛИЛЯНА ДАНЕВА

IV. Секретарки

1. ХЕЛГА РИЙВ
2. Вайолет РИЙВ *Чоголова*
3. СНЕЖАНА УИЛЯ *К*
4. РАДОСТ ПРИДЪМ - *К*
5. ЛУСИ

Ръководителите на българската секция МАКЕНТОШ и ПЕТЕР ЛИЙ

За лицата Йордан Пеев, Григор Григоров, Борис Пачеджиев и Борис Райков

/ за същите прилагаме отделни справки/ . Пачеджиев е завършил специална разузнавателна школа на НАТО в Холандия . През 1944 год. Пеев прави опит да "Ема" като първоначално възнамерявал да

а след това да я изпрати в България. В началото на 1955 год. по време пребиваването на държавния ни ансамбъл за песни и танци в Англия, горните лица развива активна дейност и успеха да склонят един от участниците в танцовата група да се обяви за невъзвращенец.

През 1957 год. Пеев се свързва с изведения на временно оседание в Лондон агент "Корласки" и му предложил да се обяви за невъзвращенец. След това на същия Пачеджиев и Влада Карастоянова му предлагат да остане за по-продължително време в Англия, като му обещава стипендия за университета, а

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

- 3 -

34

след завръщането си в България да им бъде полезен. Йордан Пеев свързва "Корлагин" в Мюнхен, кадето сащо са му предлагали да измени на Родината си, обещаващи му големи еднократни помощи и стипендия.

Чрез служителите на БЕС, английското разузнаване разработва нашите официални представителства, обслужва емиграцията и подбира хора за вражеска дейност, срещу нашата страна. Чрез същите лица английското разузнаване провежда среди почти със всички български граждани, посетили Англия, като членове на делегации или като частни лица. В разговор със същите събира информация от политически и икономически характер. Нещо повече стремят се да убедят тези лица, да изменят на родината си и останат в Англия. На други предлагат сътрудничество, без да споменават в полза на кое разузнаване, а под флага "в името на общата борба за освобождаване на България .

Работещият в БЕС Йордан Пеев се явява и лидер на емиграцията. Инициатор на изграждането на "Дружество на свободните българи", "Народно-демократическа общност", "Съюз на свободните български адвокати в Англия". Под негово ръководство се издаваше сп. "Възраждане".

8 юли 1958 год.

С о ф и я

Изпълнител: № 3538

ДС - 361

ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ

Капитан: Менчев

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Строго секретно !

У ТЪВЪРЖДАВАМ,
Зам. НАЧАЛНИК У-ние I Со

11 VII 58 г. [Signature]

№ 2965 / 15. VII. 58 г. [Signature]

ПО С Т А Н О В Л Е Н И Е

Подписаният о.р. кан. Георги Райков Денков
при отделение IV на отдел II-ри, след като прегледах намиращите се в отдела материали на лицето Би-Би-Си, българско есеи роден на _____ в гр./с/ _____, околия _____ установих следното:

През сгласената есеи на Би-Би-Си английските разузнавателни и контраразузнавателни органи разработват нашия есеи представител в Лондон, пробиват мероприятия за извършването в своята работна на наши предадени посетили Англия и вербоват лица из емиграцията които извършват за българска работа срещу немския есеи. В Би-Би-Си работят между другите и лицата Борис Райков, Борис Паче-джиев, Чордан Пеев и Григор Грозев за които имахме данни, че са есеи и опитни английски есеи.

Понастоящем живее в Лондон

Предвид горното ПОСТАНОВЯВАМ: на лицето Би-Би-Си българско есеи да се открие ~~да се открие~~ групово разработка под псевдоним "Макари"

София 9.VII, 1958 год.

ОПЕРАТИВЕН РАБОТНИК: Денков

СЪГЛАСЕН,
НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ : "[Signature]"

Из архивите на ДС

Приложение № 5 ~~24~~Препис !

26

Изследване на Изтока от англичаните.

За сега не разполагаме с конкретни данни по отношение на това дали английски органи се занимават с изследване на Изтока, обаче, такива данни вероятно съществуват, тъй като ни е известно, че се дават ежеседмично в Лондон "Ист Юроп енд Рашън" /"Източна Европа и Съветска Русия"/ от издателството "Алберт Кларк енд Со Лимитейд". Предполага се, че при събирането на материалите значителна роля играе службата за подслушване на Би-Би-Си, където 300 техника, преводачи и радио-коментатори обработват материала, получаван ежедневно от 40 страни на 30 езика. Според налични данни те разполагат с повече или по-малко подробни сведения за 30.000 комунисти и функционери на различни страни и подслушаните съобщения се явяват като основен материал за клеветническата пропагандна кампания, насочена против нашите страни, чрез радио "свободна Европа" и западния печат.

29 септември 1959 год.
С о ф и я

ВЕРНО с ОРИГИНАЛА

из архива: Валуду

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 25.04.2014г. Секретар : *[Signature]*

Строго секретно

Екз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В Е Д Е Н И Я

За радио "БиБиСи", съдържащи се в показаните на доброволно завърналият се през м. май 1960 г. бивш измънник на родината

Службата "Презморски радио-предавания" при Бритиш Бродкастинг Корпорейшън е открита през 1930 г. Тя е отделена от другите три вътрешни служби: "Хоум Сървис"/Домашни радио-предавания/, "Лайт програм"/Предавания за забавление, с повече джазова музика и радио-комедии/и "Твърд Програм"/Третата програма, която е твърде сериозна и предава главно за специалисти из областта на науката и изкуствата/. БиБиСи се възглавява от главен директор-Грийн/брат на прочутия съвременен писател Грахам Грийни брат също на англикански архиепископ/. Шефът на службата "Презморски предавания" е Монахан, ирландец, католик, голям поклонник на френската култура. Административен началник на Източно-европейския отдел-Джайлс Борет, дългогодишен чиновник в БиБиСи, издигнал се бавно, чрез повишения; Главни интереси-банкети и игра на бридж. Шеф в политическо отношение на Източно-европейския отдел/предаванията за социалистическите страни в Европа/ е Морис Лейти, бивш журналист, завършил журналистика, богословие и философия. Извънредно интелигентен човек, той е много затворен и необщителен и редно говори с одчинените си. Истинската всекидневна работа по даване директиви и надзор се извършва от неговия помощник-Филип Ния-бивш висш чиновник от английската администрация в Индия до 1948 г. Той е много енергичен, неубрен, обича работата си, строг, възискателен и предан на службата си.

Бритиш Бродкастинг Корпорейшън е автономно учреждение, което има монопол на радиоразпръскването във Великобритания, със самостоятелен бюджет, който се покрива от постъпки ния от таксите за разрешителни на притежателите на радиопарати и от сп. "Радио Таймс", което излиза еседмично в 4,000,000 екземпляра, както и от други печатни произведения във връзка с концерти, радиосказки и песни, предавани по 4-те отделни служби на БиБиСи. На практика то работи в близък досег с Форейн Офис/Английското външно министерство/ и с ръководствата на двете главни партии: консервативната и лейбъристка/ социал-демократите/.

- 2 -

Тъй като "Гласът на Америка" е учреден доста време след службата "Презморски предавания на БиБиСи", то първата я е копирала до голяма степен. Все пак, обаче, съществуват големи разлики, дължащи се главно на разликата в интелекта, общата култура и темперамента на двата народа. Докато американецът е нахален, самохвалец, агресивен, груб, арогантен, парвено замаян от внезапно добитото богатство, без традиции, без духовни интереси, нелюбознателен, неученолюбив, англичанинът е скромен, учтив, макар и неискрен, сдържан, отстъпчив, хуманен, с известни политически и културни традиции, любознателен и много даровит техник и механик. Един от недостатъците му е липсата на всякакъв усет към изкуството, с изключение на литературата.

Общата радиоразпръсквателна служба БиБиСи понякога използва звукозаписани концерти и театрални представления от "Гласът на Америка" за своите вътрешни предавания, но в българската секция никога не са получавани никакви материали от "Гласът на Америка" за превеждане или предаване направо и обратното. БиБиСи понякога изпраща свои звукозаписи за домашните предавания на "Гласът на Америка" но не и за предаванията в чужбина. А между радио "Свободна Европа" и "Гласът на Америка", както и БиБиСи няма никаква, доколкото зная, официална или неофициална връзка.

"Презморската Служба", която има за цел да пропагандира английския начин на живот и да представя официалната правителствена политика и общественото мнение в страната, се помещава в огромно здание, наето под наем от частна компания, в центъра на Лондон, Олдчъч, Буш Хауз, близо до моста Ватерло на р. Темза. Зданието е 8-етажно и в него се помещават канцелариите и студиите. Централното бюро за редактиране и разпределение на идващите по телеграфа новини, както и службите за писане на политически коментари, беседи и преглед на печата.

Българската секция е била основана в 1940 г. няколко месеца след започването на войната с хитлеристка Германия. Първоначално шеф на секцията е бил Уотърс, англичанин от Южна Африка, който не е знаел никак български, обаче бил много добър организатор и умел да борави с хора. Негов помощник е бил Малколм Макинтош. През 1950 г. Уотърс бива преместен на поста шеф на южно-азиатската секция, а Макинтош повишен на неговото място.

Малколм Макинтош, 38 г., шотландец, с висше образование/филология и политически науки/, сегашен титулярен шеф на българската секция, женен за рускиня, отраснала в България, София, е бил няколко години в България, в английската легация/от 1946 до

1949 г./ и говори удивително добре български език. Той е специалист по политическите и военни въпроси, свързани със Съветския съюз. Той пише ежеседмичния политически коментар на "Джеймс Добсон" което име е неговия радио-псевдоним. Говори, също така, отлично руски език. Понастоящем той е командирован за шест месеца към Форейн Офис, като неговия помощник-Кенет Лий изпълнява службата шеф на секцията. Беше през зимата на посещение в САЩ, където държа публични лекции пред студенти и журналисти по устройството на Съветския съюз. Има склонност към дипломатия и вероятно един ден ще бъде прехвърлен на редовна служба в Британското външно министерство.

Коментарите на "Добсон" се четат от един български арменец от Чирпан по презиме Киркорян, който записва на плоча тези коментари и почти никога не се явява лично в нашата секция.

Помощник началникът е англичанинът Кенет Лий, който понастоящем изпълнява службата началник, защото досегашния шеф Макинтош е временно командирован към Външното министерство на Англия.

В канцелариите на шефовете Малколм Макинтош и Кенет Лий се получават редовно: Работническо дело, Отечествен фронт, Литературен фронт, Земеделско знаме, Българска войска, Радио Преглед, България-на английски, сп. Пламък, Стършел. Освен това тези шефове получават редовно бюлетина на "Мониторната" служба/радио-служба/, в която работи българинът Наумов, когото никак не познавам, защото не се вестява никак при нас. Тази "Мониторна" радио-служба има за цел да слуша всички чужди предавания; българския отдели, в който има само един чиновник, гореспоменатия Наумов, записва на плочи или магнетофонна лентавсички емисии на радио София, като преписва на пишуща машина онези пасажки, които са от интерес за радио Лондон, за българските предавания. Общо взето тази служба е техническа и рутинна. Извън това, шефовете получават от време-навреме, тъй наречените "поверителни" доклади от Външното М-ство/Форейн Офис/, което пък ги получава от английската легация в София. Те обаче се държат заключени в огнеупорен шкаф и се дават под подпис само на длъжностното лице на куриера. Зная също така, че има и доклади, които се получават по същия начин от военното разузнаване, което

главно ги получава от разпитвателните пунктове в Турция и Гърция от лица забегнали от България; същите сведения се получават и в разпитвателните пунктове в Западна Германия и Австрия от американците.

За назначаване в БИВСи, кандидатът трябва да премине преди всичко труден, дълъг изпит: един цял ден се отделя в самостоятелна празна стая на помещението за изпити, като му се дава само куп хартия и молив, без всякакви други помагала. Сутринта му се дава да превежда от английски на български, новини и коментари, - след обедта пак - от български на английски, други новини и беседи, и свободно съчинение върху най-важния политически въпрос в момента, с анализ на международното положение. На другия ден се изпитва гласа му пред микрофон и се записва на плоча. След около две до шест седмици той получава резултата по пощата. После започва попълването на разни формуляри. Не се изискват никакви политически препоръки, само лична препоръка от някой близък познат, бил той англичанин или чужденец, относно характера и личните качества на кандидата. За цята длъжност може да бъде назначен както английски поданик, така и чужд поданик, като за поданиците от социалистическите страни, които имат такъв паспорт, се правят известни проучвания от администрацията. В никой етап на проучвания или назначения, обаче, не се намесва Скотланд Ярд/Английската тайна полиция/. Моето впечатление е, че англичаните са много по-либерални и по-човечни в отношенията си с чужденците, отколкото са американците. Тъй като, макар и малобройна, в Англия легално съществува комунистическа партия с няколко печатни органа, главен от които е "Дейли Уъркър", там не се счита за престъпление човек да е неин член, както в Америка. Между персонала на БИВСи, главно между англичаните, има хора с комунистически възгледи, които може би нямаха членски карти, но в случайни разговори по коридора или в бантината, с мен, са изказвали своите предпочитания и сме разисквали международното положение с оглед на угрозата от безразсъдните американски действия в Азия и Европа.

Заплатите се плащат ежемесечно, с чекове, чрез някоя банка. Най-ниската годишна заплата за преводач-спикер е 800 англ. лири; най-високата - 1,400 лири. Аз получавах 1,100 англ. лири годишно. Повечето от другите членове на секцията получаваха към 1,300 лири, не защото биха по-висок "градус" /който е един и същ за тази категория работа/, а поради по-дългото прослужено време, като всяка година има увеличение за всеки непровинил се дисциплинарно чиновник, от около 80 лири. Извънцатните чиновници

46

получават хонорар, в зависимост от дължината на беседата или пиеската в минути, т.е. коментар дълъг 10 м. - 10 лири, пиеска от 30 м. - 30 лири, плюс 5-10 лири за прочитане на беседата пред микрофона или за участие в пиеската, ако няма никакъв дългосрочен контракт, когато може да се предвиди една глобална сума за целия брой услуги през даден период от време. Така например, Петър Увалев пишеше по 4-5 радио-пиески годишно, като взимаше по 40 лири за написването и участие в тях, и освен това 10-на литературни критики по 20 лири за написване и прочитане.

За извънцатните сътрудници на БиБиСи не се искат никакви препоръки, като всеки, който иска може да представи материал за някоя секция, по пощата или лично. На шефа на секцията е дадена широка свобода на действие сам да реши дали този материал и специалните познания на лицето са от интерес и са подходящи за радио-предаванията. Понякога се приемаха материали по пощата от българи, живущи във Франция или Германия, като им се изпращаше хонорара по пощата.

Служителите на БиБиСи могат да се пенсионираат след 60-годишна възраст или 25 години служба, като получават пенсия в размер зависи от сумата внесена от тях/удържана/ в пенсионния фонд. Ако служащ в БиБиСи, английски поданик/роден или натурализиран/напусне доброволно или бъде съкратен след 10-годишна служба/най-малко/получава една цяла месечна заплата, извънредна като награда, плюс всички пари, които са му били удържани в пенсионния фонд до тогава.

Съставът на българската служба при БиБиСи е следният:

МАЛКОЛМ МАКИНТОШ-шеф на службата.

КЕНЕТ ЛИЙ-помощник началник.

БОРИС ХРИСТОВ-завежда рубриката "земеделски въпроси"

БРИГОР ГРИГОРОВ-пише ежеседмична програма наречена "Лондонски бележки", която се занимава с всякакви най-последни събития станали през седмицата в Лондон.

ИВАН РАНЧЕВ-урежда предаванията на уроци по английски език за българските слушатели.

БОРИС ПАЧАДЖИЕВ-завежда рубриката "Научен и индустриален преглед". Пачаджиев е 40 годишен българин от гр. Попово.

ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА-има своя рубрика "Коментар на политически теми", която се предава веднъж на всеки две седмици. С нея

- 6 -

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 26.04.2014г. Секретар :	<i>[Signature]</i>

живее дъщеря И ЛИЛИ КАРАСТОЯНОВА, която също работи в БиБиСи, но няма никаква рубрика, само чете през микрофона.

ДЯНКО СОТИРОВ-завежда рубриката "Преглед на политическите събития" и редактира ежемесечното радиосписание наречено "Прозорец".

САМИ САМОИЛОВ-приходящ, като идва на работа два три пъти седмично или замества, когато някой е болен или е в отпуски.

РАДОСТ ПРИДЕМ-машинописка.

СНЕЖАТА УИЛЪМС- " "

МАРИЯ ВАШЕР - " 3

МАРИЯ ЧЕШИР - " "

Аз самият, освен четене на новини, завеждах рубриката "Религиозни въпроси" и в по-ново време заедно с Борис Пачаджиев рубриката "Младежка програма". Освен тези хора в българската служба работят като секретарки машинописки сестрите РИИВ, англичанки, отраснали в България. Освен това, като странични сътрудници участвуват още:

ЛИЛИЯНА ДАНОВА-завежда рубриката "Лондонска наблюдателка", която четевсяка неделя вечер в 9.30 часа бълг. врем и участвува в радиосписанието "Прозорец" със свои материали.

ПЕТЪР УВАЛИЕВ-от време на време пише радиопиески за българските предвания. Освен това пише редовно статии за "Гласът на Америка" под рубриката "Писма от Лондон". Той главно режисира игрални филми и търговски рекламни филми за независимия продуцент Анатолий Грешнад-латвийски емигрант, който се намира от дълги години в Англия.

9.VII.1960г.

София

/п./

Верно,

[Signature]

-18-

Прилож. към нав. 9

Строго секретно!

61

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Британската радиопредава-
телна корпорация / BRITISH
BROADCASTING CORPORATION /

353

Радиопредаването във Великобритания е започнало през 1922 година. По решение на Парламента, на Министъра на пощите било предоставено правото да възложи функциите на подобна дейтелност само на един институт, който по това време бил Британската радиопредавателна компания / BRITISH BROADCASTING COMPANY /, която по същество представлява частно акционерно дружество.

След образуването на BBC през 1927 година функциите по радиопредаването били иззети от горната компания и всецяло възложени на BBC. Деятелността на BBC се регламентира от кралски харти издавани за определени срокове. Съгласно тези харти на нея е предоставено монополното право на радиопредаване на територията на Великобритания и Северна Ирландия. Само в областта на телевизионните предавания BBC дели своя монопол с Независимата телевизионна корпорация / INDEPENDENT TELEVISION AUTHORITY - ITA / образувана по силата на Закона за телевизията през 1954 год.

Действащата харта, подновена през м.юли т.г. лицемерно парадира, че основната особеност на BBC била нейната политическа безпристрасност. В същност обаче BBC представлява основен официален инструмент на правителство-

-19-

2.- 82

то и служи изключително на интересите на английската реакционна буржоазия, което е видно от самите регламенти валегнали в отделните харти и от източниците, финансиращи BBC.

Според действащата харта BBC се явява като самостоятелна по отношение на техниката на предаванията, подредба на програмите и администрацията. Обаче правителството чрез Министъра на пощите си запазва абсолютен контрол и отговаря п^ред Парламента по редица въпроси свързани с политиката. Министърът на пощите има пълномощия да забранява или видоизменя предаванията по някои проблеми или вид въпроси. BBC прави годишни отчети за своята дейност - чрез Министъра на пощите до Парламента.

BBC се финансира от: 1/ годишната сума постъпила от плащаните такси от притежателите на радиоприемници. Същата се гласува и определя от Парламента 2/ Годишен бюджет гласуван от Парламента и дава безвъзмездно на BBC 3/ Изданията на BBC.

Като се направи една съпоставка между горните финансови постъпления, няма да бъде трудно да се разбере, че основните субсидии на BBC са за сметка на правителството - 7.527,000 лири стерлинги през 1962-63 година срещу 3.473.649 от останалите източници.

BBC има няколко печатни периодични издания: "Радио Таймс", "Лиснър", "Лондон колинг" и др., доходите от които съставляват 1/20 част от всички доходи от вътрешните предавания.

Начело на BBC стои Главен директор. До 1960 год. такъв е бил Грийн, брат на известния английски писател ГРЕАМ ГРИЙН и брат^{на} англикански архиепископ. Като преки негов ви помощници са: Главен заместник-директор, Директор на радиопредаванията, Директор на телевизионните предавания, Директор на външните предавания, Директор на радиотехниката и Директор на администрацията. Всички те заедно с Главния директор образуват Директорски комитет / BOARD OF MANAGEMENT /, който осъществява административното ръководство на BBC.

Идеологическото ръководство на BBC се осъществява от Контролния съвет, назначен от кралицата. В помощ на него действа Генерален консултативен съвет по въпросите на политиката в състав от 51 члена. Освен това има и Национални съвети за радиопредаването за Шотландия и Уелс. Регионални консултативни съвети за английските райони и Северна Ирландия. Има и редица съвети и комитети, образувани извън изискванията на хартата за консултации по религиозни, училищни, музикални, възпитателни, селскостопански и др. въпроси.

Фактическият контрол върху политиката на радиопредаването се осъществява от централното бюро на информацията и Форейн офис.

Броят на персонала на BBC е над 18.000 души.

BBC излъчва своите вътрешни радиопредавания от 57 предаватели на дълги и средни вълни от 43 предавателни станции и от 28 високочестотни предавателни станции. Външните радиопредавания се излъчват от 41 предаватели, от които 39 се намират на територията на Великобритания и 2 в ТЕБРАН и Сингапур.

Вътрешните радиопредавателни служби разполагат със 147 студия, от които 57 се намират в Лондон, а 90 в други центрове.

Външните радиопредавателни служби имат 38 студия намиращи се в Лондон. Освен това имат и 31 полуавтоматични студия, които могат да се пускат без намесата на инженеротехническия персонал.

BBC се разделя на две основни радиопредавателни служби: Вътрешни радиопредавателни служби / DOMESTIC SERVICES / и Външни радиопредавателни служби / EXTERNAL SERVICES /.

От своя страна Вътрешните радиопредавателни служби, които годишно предават програма от 20.000 часа, се подразделят на Домашна служба / HOME SERVICE /,

- 21 -

4.-

64

Забавна /лека/ програма / LIGHT PROGRAMME /
Трета програма / THIRD PROGRAMME / и Радио-
мрежа три / NETWORK THREE /.

Домашната програма е основната и освен широка-
та музикална програма и предаване на пиеси обезпечава най-
важните новини и политически информации, разисквания по
вътрешни и международни политически въпроси, изказвания на
политически водачи и т.н.

Забавната /лека/ програма обезпечава мнозинство-
то от слушателите със забавления и лека забавна музика.

Третата програма е предназначена за слушатели
интересуващи се от проблемите на изкуството, литературата и
естетиката.

Радиомрежата три посреща практическите нужди на
едно малцинство от слушателите за даване на качествена
информация по специални проблеми в областта на науката.

Външните радиопредавателни служби на ВВС официал-
но имат за цел осъществяването на културен, информационен
и политически обмен между народите на Великобритания и други-
те народи по света, но по същество служат на интересите на
господстващата реакционна английска буржоазия за провежда-
не на нейната империалистическа и колониална политика за
пропагандиране на буржоазния морал и оказване политическо
въздействие и влияние.

Предаванията се водят на английски и 40 други
чужди езици и обхващат около 11.000 програми за новини и
1.200 беседи седмично, които далече надхвърлят броя на
програмите на вътрешните радиопредавателни служби.

Външните радиопредавателни служби се подразделят
на Европейски радиопредавателни служби / EUROPEAN
SERVICES / и презморски радиопредавателни служби
/ OVERSEAS SERVICES /. Вътре в тези две групи са
регионалните подразделения или отдели. Материалът за тези
служби се подготвя от Информационната служба при Външните
радиопредавателни служби / EXTERNAL SERVICES NEWS
DEPARTMENT /.

Европейските радиопредавателни служби предават седмично програма от 225 часа. Подразделят се на четири регионални групи: Южна Европа /Испания, Португалия, Италия, Гърция, Турция, Израел/, Централна Европа /Чехословакия, Унгария, Полша, Финландия/, Източна Европа /СССР, Румъния, България, Югославия, Албания/ и Немска група /отдел/. Съществува и служба на френски език, чийто програми са предназначени за слушатели от Европа и Африка. Има също така и радиопредавателна служба на английски език за Цяла Европа. Материалите за регионалните радиопредавателни служби предимно се подготвят от двете централни информационни бюра:

/THE EUROPEAN TALKS DEPARTMENT и THE EUROPEAN PRODUCTION DEPARTMENT /.

Презморските радиопредавателни служби, предназначени за страните вън от Европа предават програма от над 380 часа седмично. Горните служби се подразделят на: Главна презморска радиопредавателна служба /GENERAL OVERSEAS SERVICE /предназначени за слушатели, говорещи английски език, а именно граждани на Великобритания, намиращи се в колониите, протекторатите, доминионите, британските военни сили и други и на регионални радиопредавателни служби, предаващи на английски и други 22 чужди езика. Регионалните радиопредавателни служби обхващат: Африканската радиопредавателна служба /AFRICAN SERVICE / с програми на английски, ХАУСА, СУАХИНИ и сомалийски езици; Арабската радиопредавателна служба /ARABIC SERVICE /; Азиатска радиопредавателна служба /ASIAN SERVICE / с програма на 14 ориенталски езика. Латиноамериканска радиопредавателна служба /LATIN AMERICAN SERVICE / с програма на испански и португалски езици и други специални програми на английски и френски за Северна Америка, Австралия, Тихия океан, Карибските и Фолкландски острови, Малта, Канада и остров мавриции.

-23-

66

6.-

Към външните радиопредавателни служби спадат също така и TRANSCRIPTION SERVICE, "ENGLISH BY RADIO AND TELEVISION" SERVICE и MONITORING SERVICE.

Българската секция при Европейските радиопредавателни служби / EUROPEAN SERVICE / за Източна Европа при BBC е основана през 1940 година. Първоначално шефа на секцията е бил УОТЪРС, англичанин дошъл от Южна Африка. Не е знаел български език, обаче бил отличен организатор. Негов заместник е бил МАЛКОЛМ МАКИНТОШ. През 1950 год. УОТЪРС бил преместен на поста началник на Азиатската радиопредавателна служба / ASIAN SERVICE /, а Макинтош бил повишен и заел неговото място.

Макинтош по произход ирландец, бил завършил филология и политически науки, женен за руския белоимгрантка, отраснала в София. Бил е на работа в английската легация от 1946 до 1949 година. Говори удивително добре български и руски езици. Минавал е за специалист по политическите и военни въпроси свързани със СССР. Писал е ежеседмичния политически коментар на "ДЖЕЙМС ДОБСЪН" което име било неговия радио-псевдоним. По агентурни данни около 1960 година е бил прехвърлен по работа във Форейн Офис.

Понастоящем шеф на българската секция е КЕНЕТ ЛИЙ, бивш заместник на МАКИНТОШ и вероятно е оглавил секцията по същото време, когато МАКИНТОШ напуснал.

По наши данни съставът на българската секция около 1960 година е бил следният.

1. МАЛКОЛМ МАКИНТОШ - началник
2. КЕНЕТ ЛИЙ - заместник началник
3. БОРИС ХРИСТОВ - завеждащ рубриката "Земеделски въпроси".
4. ГРИГОР ГРИГОРОВ - подготвял ежеседмичната програма "Лондонски бележки".
5. ИВАН РАНЧЕВ - уреждал предаванията на уроци по английски език за български слушатели.

6. БОРИС ПАЧЕДЖИЕВ - завеждал рубриката "Научен и индустриален преглед" и "Младежка програма".

7. ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА - завеждала рубриката "Коментар по политически теми".

8. ЛИЛИ КАРАСТОЯНОВА - говорител.

9. ДЯНКО СОТИРОВ - завеждал рубриката "Преглед на политическите събития" и редактирал ежемесечното радиосписание "Прозорец".

10. ИЛИЯ ИЛИЕВ - завеждал рубриката "Религиозни въпроси", "младежка програма" и говорител, завърнал се в България.

11. ЛИЛЯНА ДАНОВА - завеждаща рубриката "Лондонска наблюдателка и участвувала в радиосписанието "Прозорец".

12. ХЕЛГА РИЙВ - секретарка-машинописка.

13. ВИОЛЕТА РИЙВ - секретарка-машинописка

14. РАДОСТ ПРИДАМ - машинописка

15. СНЕЖАНА УЙЛЯМС - машинописка

16. МАРИЯ БАШЕР - машинописка

17. МАРИЯ ЧЕШИР - машинописка.

18. САМИ САМУИЛОВ - сътрудник и замествал като говорител.

19. ПЕТЪР УВАЛИЕВ - сътрудник. Пишел пиески за българските предавания.

20. КИРКОРЯН - чел коментарите на "ДОБЪН".

Понастоящем е известно, че на работа в българската секция работят следните лица:

1. КЕНЕТ ЛИЙ - началник на секцията.

2. БОРИС АСЕНОВ ПАЧЕДЖИЕВ

3. ГРИГОР АНТОНОВ ГРИГОРОВ

4. ДЯНКО СОТИРОВ

5. НИКОЛА АНДОНОВ ДАВИДОВ

6. ИВАН РАНЧЕВ

-25-

68

8.-

Т. Липов - секретар

7. ДАСКАЛОВ
8. ПАШАНКО ДИМИТРОВ
9. ИВАН
10. ВАНЯ СЛИВОПОЛСКА, по мъж СМИТ.
11. РАДОСТ ПРИДЪН, сестра на СЛИВОПОЛСКА.
12. *Глория Иванова*

От проверен източник ни е известно, че ИВАН е близък приятел на ПАШАНКО ДИМИТРОВ и съпругата му вероятно англичанка работи в секретна служба при Форейн Офис.

В канцеларийте на шефовете на българската секция редовно се получават всички наши ежедневници и по-основните списания, които се ползват и от останалите служители. Освен това шефовете получават поверителни доклади от Форейн Офис, които от своя страна ги получава от английската легация в София. Тези доклади се съхраняват в огнеупорна каса и се дават срещу подпис на определени длъжностни лица. Получават се също така и доклади, изпращани от английското военно разузнаване с данни от разпитите на избягалите български граждани, събирани от английските разузнавателни центрове в Турция, Гърция, Австрия и ГФР.

При постъпване на работа във ВВС, кандидатът бива подлаган на задълбочен изпит. Един цел ден се отделя в самостоятелна стая в помещенията за провеждане на изпити като му се дават само хартия и молив без каквито и да било други помагала. Сутринта му се дават за превод от английски на български новини, коментарии и други, а след обяд материали за превеждане от български на английски. Освен това той е длъжен да направи статия върху най-важните политически проблеми с анализ на международното положение. На следващия ден ден се изпробва гласа на кандидата пред микрофона и се правят записи на магнетофон. В срок от 2 до 6 седмици на кандидата се изпраща резултата от изпита по пощата.

-26 -

9.- 69

Кандидатите идващи от социалистическите страни се проучват щателно и са длъжни да представят препоръки относно характера и личните им качества от английски граждани или чужденец, живущ в Англия.

Българската секция се помещава в сградата на ВВС известна като "Бушхауз", грамадна сграда с много крила и разположена на няколко улици. Намира се до "Темпл Стейшн" - спирка на подземната железница. Редакцията на българската секция се намира на петия етаж, стая № 513. Влиза се за нея от главния вход.

При влизането в сградата на ВВС не се изискват никакви пропуски.

3. 11. 1964 год.
С о ф и я
№ 2335/НС ф лкз.

Изготвил: З. Христовски

В-к "Монд" от 14-15 ноември 1965 г.

74

Би-Би-Си търси говорител за българската секция
в Лондон

Кандидатите трябва да бъдат от български произход, да знаят добре английски език и да бъдат под 40 години.

Секцията има 4 предавания дневно между 4 ч. и 45 м. и 21 и. и 30 м. по Гринвич.

Седмично всичко 13 часа.

Работата включва подготовка, превод и предаване на български език на програми по международните въпроси и всички аспекти на живота в Англия. Задължителни квалификации: способност да превежда бързо и точно на български език, добра дикция, интерес към текущите събития и осведоменост по сегашните условия в България, за предпочитане от личен опит.

Желателни квалификации: журналистически опит и български машинопис. Подбраните кандидати ще държат кратки изпити по превод, говорене и писане. Назначение за 3 години с възможност за продължение на срока и повишение; начална заплата 1,444 ^{лири} долара годишно /може и повече, в зависимост от квалификацията/ с повишение след изтичане на пробния срок от 6 месеца на 1,685 ^{лири} долара, а след една година при нормална работа до 1,909 ^{лири} долара годишно. За живущите извън Англия пътя до Лондон се плаща от Би-Би-Си, помощ за настаняване в размер до 100 ^{лири} долара и безплатно пътуване за семеиството след изтичане на пробния период. За подаване на заявления /като приложите адресиран плик и цитирате 65, G. 680 L.M. of APPOINTMENTS DEPARTMENT BBC London W1

_____, в петдневен срок.

Превел: _____
30. 11. 1965 година

УТВЪРЖДАВАМ:
Началник управление (отдел) I-во — ДС
ПОЛКОВНИК:
звание ..... подпис .....
11. Февруари 1967 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО

Регистрирано под № 2965

Подпис: *J. Teoprulka*

11. II 1967 год.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

за откриване на ..... ГРУНОВА РАЗРАБОТКА .....
(лична, групова разработка, литерно дело, отчетно дело)

Подписаният ..... о.р. Стойчо Николов Стойчев

(звание, длъжност, име, презиме и фамилия)

при отделение ..... , отдел IV-ти ..... , управление I-во — ДС, след като

разгледах намиращите се материали за: ..... БИ БИ СИ

установих следното: БИ БИ СИ се използва активно за работа срещу нашата страна не само със своите пропагандни емисии, но служи като прикритие на английските разузнавателни и контраразузнавателни органи. Българите на работа в БИ БИ СИ се използват за обработка на нашите граждани с цел идейнополитически да им се въвежда, разлагат се, обработват се за измяна, или се подхожда към тях с цел вербовка. Настоящата групова разработка се открива за разработване на БИ БИ СИ, като основен обект на проникване, както и за разкриване на кадровите разузнавачи на прикритие в обекта и агентурата използвана от тях, като се взема в предвид новата оперативна обстановка по БИ БИ СИ и новата постановка за работа по този обект.

Предвид гореизложеното: постановявам да се открие ..... ГРУНОВА РАЗРАБОТКА .....
(вид на разработката или

"ПРОДАЖНИЦИ"
делото, псевдоним или наименование)

София, 11. Февруари 1967 год.

Оперативен работник: .....

Съгласен,

Началник отделение: .....

Из архивите на

*Др. Мезиниш
Създаването на
защитни работни групи и
услуги за наши граждани
свободно АМ.
12.2.68 г.*

11

Строго секретно

Екз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

Относно: данните получени от резидентурите за които отговаря отдел III-ти за идеологическата диверсия от страна на противника.

Идеологическата диверсия провеждана от Англия срещу нашата страна и останалите социалистически страни върви по линията на много държавни институти, полуавтономни и частни организации и редакции на различни вестници и списания. Главен обект на тази дейност са преди всичко наши граждани из средата на интелегенцията и културните среди.

Главната насока на тази дейност е откриването на противоречия между нашата страна и останалите социалистически страни, нотки на антисъветски или националистически настроения у нашите граждани или недоволство от правителствената политика и засилването им. От друга страна се цели да се докаже, че по същество понастоящем се премахват различията и противоречията между капиталистическата и социалистическата система.

В разговори с наши граждани представителите на различни английски учреждения, включително и такива от Форейн Офис се стараят да докажат, че новата икономическа система въведена в нашата страна има елементи на капиталистическата система, че през нея и по пътя на повишаването на жизнения уровень на нашите граждани нашето общество ще заприлича на английското.

Нашите делегации и отделни специалисти посещаващи Англия обикновено се ползват от гостоприемството на Форейн Офис, Британски съвет и Централната служба за информация, а по-рядко от други ведомства. Като правило нашите граждани биват обграждани с голямо внимание, прави се всичко, за да им се покаже високото равнище на техническия прогрес, на английската култура и стандарт на живот, с което се цели посетителя да остане с впечатление, че английското общество е достигнало високо развитие и може да бъде взето за пример от останалите страни. Оказваното гостоприемство и внимание от страна на англичаните в повечето случаи изиграва своята роля. Това най-ясно личи от факта че болшинството от нашите граждани посетили Англия, при напушането

са изключително доволни от гостоприемството, културата и любезността на англичанина.

В отделни случаи на наши специалисти е подсказвано, че със своя талант, подготовка и възможности в Англия биха били оценени много повече отколкото в България. Не е чудно, че през последните години някои специалисти, включително членове на БКП останаха в Англия. /колко? и с какви профили? /

През 1967 г. в Лондон бе създаден центърът ВЕЛИКОБРИТАНИЯ-ИЗТОЧНА ЕВРОПА, официално една автономна асоциация с идеалната цел "да съдействува за по-добро разбирателство между народа на Обединеното кралство и народите на България, Чехословакия, Унгария, Румъния и други страни от Източна Европа" чрез по-тясни културни, икономически, социални и други контакти между тези народи". В управителното тяло на центъра влизат депутати от парламента, зам. генералния секретар на конгреса на Британските трейдъниони, контролора на европейската служба на БЕС, зам. генералния директор на Британския съвет, представители на Форейн Офис, Министерството на просветата, Министерството на търговията, на в. Таймс, на организацията на квакерите и др. Директор на центъра е Сър Уилям Харпъм бивш английски посланик в София.

Източно-европейският център фактически поема работата на източно-европейския комитет при Британския съвет, но неговата дейност е насочена към оказване на частно, а не официално гостоприемство на посетители от горепосочените четири социалистически страни, идващи като негови гости или гости на Британския съвет, на университети или други организации. Той организира конференции, симпозиуми, събрания, лекции, забави и др. мероприятия свързани с неговите цели. В същност неговата дейност се насочва изцяло от Форейн Офис. А известно е че Форейн Офис счита, че колкото повече представители на интелегенцията /особено по-млади/ от социалистическите страни посетят Англия, толкова английското влияние в тези страни ще се увеличава.

Центърът даде на 8 май 1968 г. коктейл в чест на английските посланици в България, Румъния, Унгария и Чехословакия участвували на съвещанието проведено от Форейн Офис на което е било отделено най-голямо внимание на положението в Чехословакия, а също така на тенденциите на развитието в другите три страни. От това пролича, че центърът е едно ново звено в общата английска система на идеологическа диверсия срещу социалистическите страни - главно в културните връзки и поддържа дейността на Британския съвет.

да се види

Известията на ДС

Представителите на ББС, особено на българската му секция, използват всяки контакт с български граждани, за да получават данни за положението в нашата страна и настроението на нашите културни кръгове. При откриването на изложбата на българската книга в книжарския магазин "Фойлс" в Лондон на 16.2.1966 г. шефа на българската секция при ББС Уилям Кенет Питър Ли /който след 9.9.1944 г. бе на работа няколко години в Британския съвет в София/ като бил представен на д.в. "Албена" я запитал веднага какво може да каже за новия шеф на българското радио и телевизия Крум Василев под претекст, че ББС е отправил вече покана за гостуване към предшественика му Ганчовски. След това Ли проявил особено голям интерес какви проблеми вълнуват българската интелигенция.

По данни на аг. "Елизабет" на 17 Хановер Скуеър /тел. 493-4584/ се намира фирмата "Уилям Шлакман Лтд.", която работи с американски капитали и официално се занимава с психологически изследвания в търговията и индустрията и изготвя "обзори за моралното и вътрешно устройство на хората". Към последната дейност на фирмата спада и разпитването на граждани на социалистическите страни пристигащи в Англия по различни поводи.

Фирмата е започнала своята дейност през 1967 г. когато пуснала обявление в някои централни английски вестници, че търси преводачи на езиците на народите от социалистическите страни. Преводачи по полски, унгарски, румънски, чехски и някои други езици намерили лесно тъй като се явили много кандидати. До септември 1967 г. фирмата не могла да намери и назначи преводачи на български и албански езици.

С подбора на кандидатите и с тяхната подготовка се занимава г-жа Мариан Нюнхам, която има домашен тел. Мейда Вейл-6786. Тя посвещава кандидатите в характера на тяхната бъдеща работа само след като получи предварително тяхното съгласие, че ще приемат да работят. На кандидат за работа владеещ български език Нюнхам обяснила, че работата му ще се състои да среща по гарите, летищата, хотелите и др. подобни места пристигащите от България наши граждани-търговци, специализанти, туристи и др., и им задава въпроси по един формуляр.

В началото на формуляра се попълвало името, презимето и фамилията на разпитвания, възрастта, професията, образованието и адреса му, а понадолу следвали въпросите /около 20 на брой/ на които разпитвания трябва да даде отговор. Някои от тези въпроси имали следния вид:

1. По какъв повод идвате в Англия и колко време ще останете.
2. Как се сдобихте със задграничен паспорт-лесно или трудно.
3. Какви причини и поводи могат да се използват за най-лес

получаване на паспорт за Англия и другите западни страни-търговия, специализация, туризъм, гостуване и пр.

4. Служате ли предаванията на радио "Свободна Европа". Какво е Вашето мнение за **Велевата** програма. Кое от нея Ви харесва най-много и защо.

5. Служате ли предаванията на радио "Гласът на Америка". Какво е мнението Ви за неговата програма. Кое от нея Ви харесва най-много и защо.

6. Какви препоръки можете да направите за подобряване на програмата на горните радиостанции.

7. По Ваша преценка колко радиослушатели във Вашата страна слушат предаванията на горните радиостанции. Какво е отношението им тези предавания. Знаете ли за съществуване на групи, които слушат групово и след това коментират предаванията на тези радиостанции.

8. Какво е мнението на населението в България по отношение на събитията станали в Унгария през 1956 г.

9. Какво е Вашето мнение по отношение на разкрития заговор в България през април 1965 г.

10. Какви са впечатленията Ви от Англия. Бихте ли останали завинаги в тази страна.

Кандидатите се обучават да поставят въпросите по такъв начин че да получат колкото се може по-подробен отговор.

От характера на въпросите се вижда, че с тази дейност фирмата цели събирането на данни за настроението на нашето население към нашето правителство и СССР, да се открият негативно настроените, за да бъдат използвани, а също така на базата на получените данни да се даде точен прицел на пропагандата на горните две радиостанции.

За получаване на по-контретни данни за дейността на горната фирма и за провеждане на контрамерки може да се използва аг. Елизабет.

През тази година в Лондон се активизира английската секция на организацията Морално превъоръжаване. Нейни представители се насочиха към членовете на нашето посолство, канеха ги на вечери, на представления на своя театър и др. и в беседи с тях се стараеха да ги спечелят за свои приятели. Те изтъкваха необходимостта от сътрудничество с организацията от страна на хора от всички страни, за да се избегнат нещастията за човечеството. Развиваната пропаганда от тази организация е с антикомунистическа насоченост. Комунистите се представят в най-карикатурна форма. Стремеза на организацията е да притъпи класовата омраза на работниците и ненависта към империалистите.

Някои от българите-емигранти в Англия при обдуване с членове на нашите представителства се стараят да събуждат в тях националистически чувства. Това явно се прави по поръчение на английски и американски служби. Така напр. ИВАН СТОЯНОВ СЕРВЕЗОВ - зъболекар в гр. Хъл, бивш легионер за когото има данни, че е представител на организацията на Ив. Дочев - БНФ - за Англия, дава вид че е съгласен със социалистическия строй в нашата страна, оценява успехите му, но се старее да убеди събеседника си, че социализма в нашата страна би имал много по-добри резултати, ако нашия народ работи сам за себе си, не следва обща политика с СССР и останалите социалистически страни, не оказва помощ на други народи като на Виетнам, арабските страни и пр. Същия развива теории, че ГФР не е толкова черна, колкото я представя нашата преса, че там фашизмът били ликвидирани и никой не мислел повече за война.

Явно е че с такива тези, авторите им се мъчат да създадат в нашата страна положение подобно на това което се бе създавало в Чехословакия.

В английския печат излизат не рядко статии в които се изопачава положението в нашата страна и политиката на нашето правителство, които имат за цел да намалят престижа на нашата страна пред външния свят.

Данни за провеждана идеологическа диверсия от страна на учреждения и организации на ГФР, Италия и др. страни в Западна Европа също са получени. Дейността на тези учреждения има същата насоченост както английските. Особено активна дейност развива Ватикана, институтите "Гьоте" и "Хумболд" в ГФР и др. Не всички учреждения и организации развиващи такава дейност са добре изучени, тъй като въпроса за идеологическата диверсия в резидентурите не е стоял до сега като основна задача. По тази причина не са провеждани до сега никакви контрамероприятия за неутрализиране на идеологическата диверсия, нито са приведени в известност възможностите за провеждане на такива.

С оглед получаване на пълна картина за идеологическата диверсия на противника по отношение на нашата и останалите социалистически страни и откриване на възможности за противодействие е необходимо въпроса да се постави пред резидентурите. Те ще бъдат в състояние да изучат всестранно въпроса и покажат съществуващи възможности за провеждане на наши мероприятия.

4.XI.1968 г.

Отпеч. 2 екз.

1-отдел 8 (информ.)

2-отдел III

Н-К ОТДЕЛ III:

/ Л. Вързешки /

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз. № 5

*Из бр. 1. 15952/16. юн. 1941 г.
Светски вестник, № 124. юн. 1941 г.*

С П Р А В К А

ОТНОСНО: "Българската секция" на Би Би Си, Петър Увалиев, Пашанко Димитров, Георги Марков, Любен Тодоров, Ценко Барев - бегълци и проведеното съвещание от Г.М.Димитров в Париж.

При изпълнението на задачите от "И" по време на пребиваването му във Франция и Англия, се придобиха следните данни:

Петър Увалиев, който посети България споделил, че между г-н Ли, който доскоро завеждал Българската секция при Би Би Си и Павлович, сърбин, агроном, който отговарял за социалистическите страни, възникнали остри противоречия, по повод на това, че Ли не желал да се занимава със задачите на секцията.

Номиналният шеф на групата "Изток" бил някакъв "руски княз", на име Ливен. За да го "превземат" югославяните решили да го поканят официално да изнесе няколко доклада в Югославия / на френски език/ по въпросите на съвременната информация.

Сега временно за работата на "българската секция" при радио Би Би Си отговарял Григор Григоров. Според Увалиев трудно било да се намери човек, който да е по вкуса на англичаните и който да познава добре България и "българските проблеми".

За сега всички материали за предаванията се изготвяли от централното бюро "сънтръл деск". С много малки изключения.

художествените критики, годишници и пр. се възлагали на външни лица, между които и на Увалиев.

Похвалил му се, че имал възможност да работи по създаването на английски филми за цар Самуил. Направил намек, че ако му се давали български филми с малки поправки можели да се пласират в чужбина.

Казал, че сега било още рано, но най-много след година "пратете бащата на Георги Марков да си го прибере, защото ще бъде глътнат от другите."

Понеже Увалиев намали своето участие с изготвянето на културните обзори за "българската секция" при радио Би Би Си Марков се надявал, че е възможно той да поеме тази рубрика.

Увалиев предполагал, че Марков нямало да бъде взет на работа в радио Би Би Си. "Непременно рано или късно, казал той, ще дойдат другите от "Свободна Европа" или "Дойче веле". Тогава той ще е толкова гладен, че ще се съгласи. А съгласили се ще го затъркаля машинката и ще остави всякаква литература".

При среща с Любен Тодоров споделил безпокойството си от това, че бил много разстроен от посещението на Петър Увалиев в България. Според него с тези си действия той нанесъл голяма обида на цялата емиграция. По този повод имало много хора, които не били съгласни той да се върне в Англия. На това мнение бил Ценко Барев и много други.

След завръщането му в Лондон, Тодоров се срещнал с Увалиев и разговарял подробно за политическия живот в България. Увалиев му казал, че в България не се строил социализъм, а имало "тържество на селото над града и ако приемем, че селото е жизнено начало, казал той, то пътя, който България си е избрала е най-правилния".

"Аз не съм като Барев и другите да смятат Увалиев за двоен агент, казал Тодоров, но не одобрявам постъпката му. Той плю на вярата в хората-единственото, което им е останало".

Тодоров развил мисли, че при нарастване на опасността от конфликт с Китай, в България трябва да се даде "превес на земеделците, без да се ликвидира комунистическата партия".

Според него изпращането на Танчев в Париж, за да открие изложбата, било крачка напред в тази насока.

След това заговорил, че притежавал "мемоарите на Дамян Велчев, но не искал да ги публикува, защото с тях щял да разобличи много хора, между които и _____, който навремето според него бил допринесъл за влошаване на отношенията между БЗНС и "Националния младежки съюз", като ги подстрекавал към действия против единството. Не можел да премълчи и истаната за прословутото 4-то постановление, по което по същество позициите на Дамян Велчев и на Трайчо Костов напълно съвпадали.

С публикуването на тези "мемоари" трябвало да разобличи Харизанов, Попзлатев, Трайчо Доброволски и други, които искали тогава да играят "двойна игра", а също така и Гемето, който е политически фалшификатор".

За Георги Марков сътрудникът казал, че бил добре и работел много. По радио "Свободна Европа" била предавана една година негова пиеса. Сега щял да прави сценария по романа Ана Каренина, в 13 серии. Главната роля щяла да се изпълнява от италианската актриса София Лорен. Освен това разпратил свои пиеси на някои импресарии и чакал отговор.

Марков споделил с него, че бил разочарован от "равнището" на театъра, киното, телевизията и пресата /вестниците/ в Англия. "Всичко това са митове, казал той, те се сринаха пред мене. Но голямо изкуство може да се прави само тук. Аз ще пробия, щом един Увалиев е пробил. Ще успея и ще си направя собствен театър - нещо като Брехтовия театър".

В тази връзка му разказал, че бил много обиден от отговора на др. В. Коцев, когато Марков му казал: "Дайте ми на мене театър 199".

Бил страшно възмутен и от това, че към него в България са се отнесли "с неблагодарност". Той бил написал целия диалог на телевизионния филм "На всеки километър". Интересувал се как се посрещат от зрителите сериите от втората част на филма като наблегнал, че и в тях бил взел участие. В разговорите си Марков се стремил да подчертава "каква голяма придобивка представлява за Англия".

Пред събеседника си Марков злословел по адрес на Българския писателски съюз и неговия председател Г. Джагаров.

Интересувал се какво правят Радичков, Атанас Цанев, Колю Николов, пишат ли, имат ли успехи.

Марков му разказал, че се запознал с Кузнецов и Тарвис. Кузнецов, според него, написал "истинска статия за Съветския съюз". В нея 90% било по хвала на истински новото и хубавото там, но в 10% описвал всичко отрицателно. "Така бих искал да пиша и аз. Да мога да казвам за това, което не ми харесва, а не да лустросвам всичко и да хваля тези, които ми се препоръчва да хваля. В България ти се нарежда какво да харесваш и какво не. Това не мога да понеса", завършил той.

При среща с Пашанко Димитров последният казал, че притежавал единственото в света интервю, взето от един английски журналист от Георги Бенковски.

Пашанко имал голяма библиотека, в която имало ценни книги за България, които му били подарени от Хенкок. Според Пашанко тези книги имали голяма историческа стойност дори и в нашата Народна библиотека.

Казал също така, че се срещал с Роберт Конквест, който написал книгата "Истината за процесите в Съветския съюз" и му я подарил с автограф.

Говорил против Ценко Барев, когото наричал "негодяй". Според Пашанко такива като него изложили Гемето като преписвали всички свои грехове на него. Той лично бил открил документите, с които Ценко Барев си купил за два милиона стари франка билет

в Корсика, а лъгал, че едва ли не му била подарена от корсианците.

Среднал се с Ценко Барев от когото получил покана да присъствува на традиционния годишен събор на представителите "Международния селски съюз", който се провел на 8 и 9 май в хотел "Лютития" Париж. Председател на този съюз бил Френец Наги, а генерален секретар Гемето. На събора тази година пристигнали 300 души, почти всички на частни разноски. На някои помогнал комитетата "Свободна Европа", а на други Гемето. Разгледани били два основни въпроса: "Земеделие и частна собственост" с докладчик Гемето и "Конференция върху европейската сигурност и страните от Източна Европа".

По първия въпрос Барев казал, че те са против колхозите, за частната собственост, но не можело да не се видят измененията настъпили по света. По втория въпрос отказал да прави какъвто и да е коментар по водените разговори, като намекнал на това, че липсвал магнетофонен запис.

От разговорите с Барев проличало, че отношенията между него и Гемето са охладнели. Запитан кой ще замести Гемето, Барев отговорил: "може би ще бъде съставено колективно ръководство". Няколко пъти с горчевина подчертал, че той не бил добре с американците, но в замяна на това пък бил в добри отношения с англичаните, които по-добре схващали някои проблеми на бъдещето. Показал му покана за среща с английския парламент и подчертал връзките си със сина на Макмилън.

След смъртта на Кръстьо Зарев, радио "Свободна Европа" още нямало кореспондент на български език. За тази цел в Париж пристигнал Дими, племенник на Никола Петков.

В тази връзка Барев проявил интерес към Георги Марков що за писател е и дали има намерение да остане в Лондон.

Интересувал се и от следните въпроси:

Кои ще замести Тодор Живков, Велчев или Ж. Живков.

Кой ще смени Топенчаров.

6.-

117

Петър Танчев ли ще замести Г.Трайков

Каква е причината за смяната на Лъчезар Аврамов.

Младешките какви проблеми имат.

Защо вие невярвате на истината по "македонския въпрос" и говорите за самоопределение, когато това са наши български земи. Какво ще стане като умре Тито, ще си подобрявате ли отношенията, или напротив.

Как се реагира на "пинг-понговата" политика на Китай.

В заключение казал, че в "тяхната организация" имало много и ценни материали, които изобличавали много лица, заемащи сега у нас отговорни постове. Наскоро бил получил някакви доклади на Георги Трайков до "германците, с които е клепал свои съмишленици, а после пишеше доклади пред руснаците против комунистите и вкара в беля и комунисти след Девети септември. Ще дойде обаче време тези документи да се публикуват".

Според него Гемето не можел да види потенциалната сила в България, която можела да възстанови "погубената демокрация". Това били селяните и селската интелигенция.

За Петър Увалиев казал, по повод на посещението му в България, че имал право да върши каквото иска. "Той никога не се е занимавал с политика. Приспособенец си е бил винаги. За него се говори, че служи на вашите".

Накрая Барев споделил, че искал много да види България. Щял да се преоблече и с фалшив паспорт да мине границата, за да се "уверил колко е прав, че народът гладува".

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ VI ДС
Генерал-майор: _____

Отпеч. в 6 екз.
№ 1 - др. Шопов
№ 2 - др. Семашко
№ 3 - ШУ
№ 4 - VII у-ние
№ 5 - V отдел
№ 6 - VII отдел
Исп. _____

Нап. М. Милева / 7.VII.1971 г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Строго секретно !
Екз. № 3

139
Бибиси

М В Р
I ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ - ДС
№ - А 5128
23.11.72
СОФИЯ

ДО
НАЧАЛНИК У-НИЕ VI - ДС
Т У К

Копие: ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
Т У К

Уведомяваме Ви, че шефът на българската секция при Бибиси, Петър Юдел в последно време на няколко пъти е изразявал пред наш източник своето възмущение, че предаванията на Бибиси на български език се заглушават. АНГЛИЙСКОТО посолство в София правело магнитофонни записи как се заглушавали предаванията и ги изпращало в ЛОНДОН. Някои от тези записи били демонстрирани пред служители работещи в Бибиси.

Юдел споделил също с източника, че очаквал от нашата страна да му бъдат изпратени отзиви за предаванията на радио Бибиси на български език. Не е конкретизирал от кого ще получи тези отзиви и как ще му бъдат изпратени.

П. Юдел бил много амбициран и искал да покаже на Министерството на външните работи на Англия, че секцията действително работела.

Горното за сведение и оперативно ползуване.

Отпечат. в 3 ека.
№ 1 - У-ние VI-ДС
№ 2 - ВГУ - ДС
№ 3 - към дело
№ 04200-17123
_____ 1972 год.
София
Нап. ДС

ЗАМ.Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
ПОЛНОВНИК: _____

Замисъл да взети от
срещата изправен с нас. № 2, при № 10
от 2. XI. 1972 г. и се изпратят в
дело № 8038.

Из архивите на

III степен

МВР
I Д. УПРАВЛЕНИЕ - ДС
№ - А. 3460
9. 11. 1974
СОФИЯ

*Наведени - Ангел
§. 7459 - фирмен
интерес*

Строго секретно!

Екз. № 3

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО

НАЧАЛНИКА НА
VI УПРАВЛЕНИЕ - ДС

*Др. Санд
Др. Ан. Делев
За одобрение VIII - ПКУ -
Димитров*

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ _____

ОТНОСНО: Продаванията на
Би Би Си зад граница

Според сведения от достоверен източник, английско-
то правителство е решило да съкрати от 1 април 1974 г. бюджета
на секцията за задгранични радиопредавания на Би Би Си с
500,000 английски лири, а от 1 април 1975 г. с още 1.5 милиона
лири. Английските ръководители обяснявали това решение с причи-
ни от икономически характер.

Съгласно набелязания план цели да бъдат съкратени

- 8
2.-

или отменени предимно емисиите на немски, френски, италиански, турски, гръцки, португалски и японски езици.

Радиопредванията за страните от Изтока и Централна Европа (на руски, чехски, словенски, български, унгарски и езиките на Югославия) се запазвали, като в краен случай било възможно да се намали времетраенето на предванията.

В резултат на съкращението на бюджета на Би Би Си цели да бъдат уволнени около 200-250 служители от общо около 1000 души, които работили досега в секцията. В секцията вече съществувало безпокойство и много от служителите се стремят да преминат на работа в други радиостанции.

_____ 1974 г.
С о ф и я
ИП/068801-17346

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ на ДС :
ПОЛКОВНИК:

57

109
Двама пассажи
№ 30Приложение Пасаж № 30
Мисмо 110 от 3.10.1975 г.
по раздела на Соколов

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: **БИ-БИ-СИ**
" БЪРЛОГАТА " и отделни
неини членове.

1. Политическите предавания на " БЪРЛОГАТА " за 099 България се изготвят от служители местни граждани. Преведат се от съответните 097 Българи отговарящи по направления и се четат от тях по радиото. Няма право да изменят нещо от онова което им се дава. Според източника имало възможност да се поиска корекция от 097 Българин превеждащ и четещ текста на нашият език, но това почти не се приемало. (Преди известно време за една от емисиите било отбелязано, че нашата страна отправяла протест по отношение провеждането маневри от 497 НАТО, което звучало много тенденциозно и едва ли не като изолирано съобщение т.е. мнение на една малка страна. По предложение на източника както в излъчването от страна на Франс за по-голям авторитет били вмъкнати и 784 СССР и 156 СДР, но след дълги увещания). Ако определен човек поиска няколко пъти корегирание на предварително подготвен им текст, отношението на ръководството ставало отрицателно към него.

По културни въпроси, технически въпроси, икономика и

110

- - -

някои други, предаванията се подготвяли от 097 Българи на работа в "БЪРЛОГАТА". Там имало възможност да се прокарват и някои сравнително по-положителни материали за нашата страна и други, ако има добро желание от страна на подготвящият материала.

Тенденцията на предаванията на 100 Българската секция три "БЪРЛОГАТА" е да следва линията на предавания на 049 ау-
лидските емисии. На този етап не се забелязвало отремеж към предаване нападки срещу нашата страна и други от този род.

Въпросът за заглушаванията на предаванията на ББС за България беше поставен за първи път от английска страна през ноември 1976 г., когато по време на среща с Антъни Пауел, помощник на завеждащия международни връзки на ББС, на която се обсъждаше съдържанието на спогодбата за сътрудничество между Комитета за телевизия и радио и ББС, той заяви, че ръководството на ББС се надява, че нашата страна няма да поднови заглушаването на предаванията за България. Отговорих, че не съм упълномощен да давам гаранции, но че ще доведе до знанието на КТР становището на ББС. В писмо от 15 януари т.г. Пауъл отново постави този въпрос, като изрази надежда, че "компетентните български власти" са уведомени за становището на ББС по въпроса за заглушаването.

В разговор с Питър Юдел, заместник директор на предаванията за Източна Европа на ББС, който се състоя на 26 януари т.г. изразих мнение, че поставянето от английска страна на въпроса за заглушаването във връзка с подписването на спогодбата е било инициатива на българската секция, с което той се съгласи. Когато изразих учудване от остротата и настойчивостта, с която се поставя този проблем в момент, когато не съществува заглушаване, той отговори, че мнението на ББС е, че такава опасност винаги съществува, особено като се има пред вид 1968 година, когато във връзка със събитията в Чехословакия заглушаването е било възобновено. Отговорих, че дали ще съществува заглушаване зависи от съдържанието на предаванията на ББС. Юдел заяви, че възобновяването на ~~ня~~ заглушаването ще обезсили спогодбата за сътрудничество с КТР, но каза, че е в интерес на ББС техните предавания да не се заглушават, от което останах с впечатление, че възнамеряват да поддържат по умерен тон в предаванията си. От разговора стана известно, че ББС е било засегнато от споменаването му като "вражеска централа" по време на процеса срещу Георги Марков.

В хода на срещата с Юдел той ми съобщи, че в настоящия момент в българската секция на ББС работят девет души, което според ръководството на корпорацията било недостатъчно, тъй като те били претоварени с работа. От тези девет души трима били творчески работници т.е. пишат и превеждат материали, трима се занимавали с преписване на материалите на машина т.е. технически лица, и трима пишели материали и изпълнявали ролята на говорители. Според Юдел съществували планове да увеличат броя на работещите в секцията ~~да~~ с двама-трима души.

По време на срещата Юдел изглеждаше неспокоен, което той обясни с факта, че ~~кхххххх~~ руската служба била направила гаф във връзка с пребиваването в Англия на Владимир Буковски. ББС изразило желание да интервюира Буковски за предаванията за СССР, но той не харесал човека, който отишъл да го интервюира и поискал да бъде сменен, което ББС отказало да направи. След заминаването си за ГФР Буковски дал изявления във "Франкфуртер алгемайне цайтунг", където твърдял, че ББС нарочно провалило интервюто с него като изпратило човек, който бил предварително неприемлив и правел извода, че върху ББС бил оказан натиск от страна на правителството, за да не организира интервю с него.

Юдел е около 35 годишен, знае руски и български. Бил е у нас два пъти за последен път през 1971 или 1972 година като турист. Преди това е посещавал нашата страна официално. Впечатлението ми е, че като личност и в съответствие с чертите на характера си е значително по-силен от своя началник Питър Френкел и върху него пада по-голямата тежест от работата в отдела за Източна Европа. Изрази желание да поддържа по-тесни контакти с нашето посолство и ме покани да му гостувам със семейството си. Живее в Илинг, квартал на Западен Лондон.

Из архивите на

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

Рег. № 11114, екз. № 1
- 8. 07. 1982 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБОРОТНАТА
ИНДУСТРИЯ И ЕНЕРГЕТИКА
Вх. № 10418 от 20.7.1982г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

382

ОТНОСНО: Състоянието на българската секция на
Би Би Си и нейната дейност към 30 май
1982 година

По наши данни, ръководството на Би Би Си със
своите програми и предавания се стремяло активно да под-
помага външнополитическия курс провеждан от правителство-
то на МАРГАРЕТ ТАЧЕР.

Основните материали по вътрешната и външната по-
литика на Англия и други политически събития, които се
излъчват от Би Би Си на английски език били преведени на
съответни езици, в т.число и на български и предавани по
радиото от съответните "национални" секции.

Материалите, свързани с ИР България, които се
излъчват по радио Би Би Си продължават да се подготвят от
служителите на българската секция, отговарящи за различ-
ните секции и след одобряване от шефа на секцията ДЕЙВИД
БЪКМЕЙ били включвани в програмите. Работещите в секцията
имали задача да издирват преди всичко критични материали,

65

2.-

публикувани в наши вестници, списания и др., които обработвали в антибългарски дух и предоставяли за излъчване. РАДОСТ ПРИДЪМ продължавала да търси материали, които да използва за раздухване отново на кампанията, която бе предприета срещу НР България по време на смъртта на ИР ГЕОРГИ МАРКОВ. В тази връзка тя била открила статия, публикувана в списание, в която се описвало ефективното използване в медицината на вид отрова, която била "употребена" навремето при "убийството" на ГЕОРГИ МАРКОВ. РАДОСТ ПРИДЪМ предложила статията да бъде обработена, като се развие идеята, че вместо използването на този вид отрова за хуманни цели, българската ДС я използва за "убийства". Това предложение не било прието от ДЕЙВИД БЪКЛЕЙ, но Р. ПРИДЪМ имала намерение да потърси съдействие и при високостоящото ръководство на Би Би Си за получаване на разрешение да бъде включена статията за излъчване в някои от програмите.

През изминалата година голяма активност проявявал и ГРИГОРИИ ВИДЕНОВ, който се стремил да убеди ръководството на българската секция на Би Би Си за увеличаване на религиозните предавания на български език, което според него щяло да оказва по-голямо влияние сред слушателите, отколкото някои политически предавания. Като аргументи той изтъквал ролята на полската секция на Би Би Си, която с богата религиозна програма, допринасяла за усложняване на обстановката в Полша. Макар, че в ръководството на секцията имало известна склонност към увеличаване на предаванията с религиозна насоченост, неможело да се очаква, че те ще бъдат чувствително увеличени.

3.-

Ръководството на българската секция, считало, че ще вървят към увеличаване на младежките предавания, подготвени от МИХАЕЛА АРНАУДОВА, които се считало, че се приемат добре от нашата младеж. Затова свитетелствувал и големият брой писма, които младежи от ИР България изпращали до Би Би Си с молба да бъдат включени в предаванията изпълнения на определени състави, изпълнители и др.

След смъртта на ГЕОРГИ МАРКОВ качеството на програмите по културните въпроси било на по-ниско ниво /от гледна точка на английската страна/. ИР ВАЛЕНТИН ТОПАЛОВ, който подготвял материалите за културните програми, вършел работата си с неохота. През цялото време бил потиснат. Отбягвал контакти, както с работещите в българската секция на Би Би Си, така и с местни граждани. Често боледувал, но вече не стоял въпросът за неговото уволнение от радиото, тъй като на този етап нямало по-подходящ човек от него, който да го замести.

Към В.ТОПАЛОВ бил проявен интерес от полицията. Считало се, че не е възможно да е търсен за криминални или други престъпления, а най-вероятно се правел опит да бъде привлечен за изпълнение на задачи на полицията по българите, работещи в секцията. Не се изключвало това да е една от причините за потиснатото състояние, в което се намирал ТОПАЛОВ. Като втора причина за това му състояние се изтъквало недоволствието, че няма възможност да работи по професията си като артист.

За подобряване на качеството на културните програми ръководството на Би Би Си възлагало разработката на отделни въпроси и на други ИР. в т.число и намиращите се

47

4.-

в други страни. Най-активно в това отношение бил използван ИР ПЕТЪР СЕМЕРДЖИЕВ, живущ в Израел, който е работил основно по подготовката на второто издание на книгата на ГЕОРГИ МАРКОВ "Задгранични репортажи за България". Материалите за излъчване по радио Би Би Си, СЕМЕРДЖИЕВ записвал на магнитофонни ленти в Израел, след което ги изпращал в Лондон. Един или два пъти годишно посещавал лично Англия за уточняване на въпросите по които ще сътрудничи. За неговите посещения в Англия, които били договорени 7 до 10 дни преди пристигането му, знаели само ограничен кръг от хора.

На хонорар към българската секция на Би Би Си продължавали да работят още ДЯНКО СОТИРОВ /по политическите програми/, БОРИС ПАЧЕДЖИЕВ /по научно-технически въпроси/, който често бил използван и като говорител. По-рядко е използван за машинописна работа ИР ТОДОР ЛИРКОВ. На източника е известно, че ИР ПЕТЪР УВАЛИЕВ е бил подготвил материалите, предадени по радио Би Би Си във връзка със смъртта на ГРИГОР ГРИГОРОВ, бивш началник на българската секция. Няма данни да е предлагал други материали за излъчване.

Взаимоотношенията между служителите от български произход в Би Би Си били студени. Не контактували в извънработно време и повечето водели затворен живот. По време на работа обсъждали някои въпроси, свързани с нашата страна. Особено остро срещу НР България се изказвали САМИ САМЮЕЛ, РАДОСТ ПРИДЪМ, ВАНЯ СМИТ, НИКОЛА ДАВИДКОВ и др. Във връзка с поканването им от посолството ни в Лондон да участвуват на чествуването, организирано по случай 24 май, те демонстративно скъсали получените покани и

Из архивите на ДС

385

148

отправили заплахи към онези, които евентуално решат да присъствуват на чествуването. Поканването на всички служители от българската секция за участие в тържеството, внесло допълнителна нервност сред тях и не можели да си обяснят какви са действителните намерения на нашата страна с отправените им покани.

Макар, че през изминалата година СКОТЛАНД ЯРД не създавал допълнително напрежение сред състава, негови служители продължавали да провеждат срещи със свои агенти из средите на работещите в секцията, но извън сградата. Била е засечена среща на инспектор ДЕЙВИД КЕМП с МИХАЕЛА АРНАУДОВА в района на сградата на Би Би Си – Буш хауз. Като сигурен агент на местните специални служби, а не е изключено и на израелското разузнаване, можело да се счита САМИ САМЮЕЛ.

През изминалата година нямало назначени нови служители с изключение на ТАНЯ КУК, която до миналата година работеше на хонорар като машинописка, а сега вече е на щат и АЛЕКСАНДЪР ХРИСТОВ, който бе уволнен, но след отправени заплахи към ръководството на Би Би Си бил върнат отново на работа. Вакантни длъжности в момента имало, но поради финансови затруднения нови служители нямало да бъдат назначавани. В случай, че се яви подходящ кандидат /журналист или работещ на културния фронт/ можело да бъде назначен, тъй като програмите по културните въпроси не били подготвени добре.

Ръководството на Би Би Си избягвало назначаването на новите служители за постоянно или за по-дълъг период. Негласно бил въведен изпитателен срок, който можело да

продължи и няколко години.

Във връзка с повишаване на цените в Англия за-
платите на служителите на Би Би Си в българската секция
били повишавани няколко пъти и в момента значително над-
минавали средната работна заплата за Англия. Най-ниски
били заплатите на секретар-машинописците - 4,800 англ.
лири годишно. Преводач-говорителите получавали между
10,000 и 11,000 англ.лири годишно. Заплатата на САМИ СА-
МЮЕЛ била около 13,000 англ.лири годишно, а на ДЕЙВИД
БЪКЛЕЙ около 15,000.

Във връзка с това, че някои от служителите в Би
Би Си нямали възможност да работят до навършване на пен-
сионна възраст, поради болест или други причини те можело
да се пенсионират и на 50 години. /Съгласно законите же-
ните се пенсионират на 55 години, а мъжете на 60 години/.
В случай, че се пенсионират на 50 години жените получават
80 % от полагаемата им се пенсия, а мъжете 60 %. С всяка
измината година пенсията и на жените и на мъжете се увели-
чава с 4 % до навършване на пенсионна възраст.

Ръководството на Би Би Си отделяло голямо внима-
ние на постоянно подобряване на режима на охрана на сгра-
дата на радиото. Външни хора се допускали само след ща-
телна проверка и били записвани в специална книга. Служи-
теля, когото трябвало да посетят бил длъжен да ги приеме
от охраната и след приключване на работата с него, отново
да го придружи до изхода.

В заключение би могло да се подчертае, че българ-
ската секция на Би Би Си продължава да води активна дей-
ност, насочена срещу НР България и е един от най-активните

68
7.-

центрове за идеологическа диверсия срещу нашата страна от територията на Англия. Във връзка с рязкото изостряне на международната обстановка може да се очаква, че Би Би Си ще засили своята дейност срещу НР България, като ще се стреми да разнообразява предаванията си с оглед оказване на въздействие на неукрепнали наши граждани и преди всичко на младежта.

Отпеч. в 2 екз.

№ 1 - др. Министър

№ 2 - КД

Доразмн. в 6 екз.

№ 3 - др. Шопов

№ 4 - ВГУ-ДС

№ 5 - VI упр. ДС

№ 6 - ЦИОУ

№ 7 - др. Съветник

№ 8 - р-во на ПГУ-ДС

Изп. 04-8069

Нап. ДС 04-1567

18.07.1982 г.

С о щ и я

НАЧАЛНИК

ГЕН. ЛЕЙТЕНАНТ:

М. Коцев

Строго секретно!

Екз. № 2

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Радиостанция "Гласът на Америка" в гр. Мюнхен, Западна Германия.

389

Клонът на радиостанцията "Гласът на Америка" в гр. Мюнхен е създаден през 1952 г. Заема третия и четвърти етажи на четириетажната сграда на американското консулство, находящо се на ул. "Лудвигштрассе". Клонът е отделен от разузнавателните служби Си Ай Си, Си Ай Ди и консулството.

Радиостанцията е официален орган на американското външно министерство, ~~(издържа се от бюджета на същото)~~ ⁹⁰¹¹ ~~Ръководи се~~ ⁹⁰¹¹ ~~се~~ ⁹⁰¹¹ ~~пряко от отдела по печата.~~ ⁹⁰¹¹

Главен ръководител на "Гласът на Америка" в град Мюнхен до месец август 1957 година е бил италианецът Далесандро. Същият е бил шеф на "Гласът на Америка" в Париж от 1941г. до 1952 Той е организиран радиостанцията в Мюнхен. Отзоваването му се обяснявало с несъгласието му с известни постановки в политиката на САЩ и по-конкретно с политиката на Дълес, на "лавиране и подмолничене".

На негово място е назначен американецът Франклин, бивш шеф на РИАС от Берлин. Същият се ползува с авторитет и уважение сред служителите. Всеки ден от 12 до 13 ч. в кабинета му се провеждат съвещания с ръководителите на различните отдели за определяне политическата линия и материалите за ежедневните предавания на всички отдели.

По такъв начин Франклин прокара политическата линия на американското външно министерство. Указания от САЩ се получават по далекопипещи машини и чрез куриерската поща, пре-

насяна със самолет, който ежедневно лети за и от САЩ. От САЩ се изпращат записани на магнетофонни ленти и програми на централата за препредаване. Такива се изпращат и от Мюнхен за САЩ.

Политически съветник при радиото е Фьодор, руски еврейн, американски гражданин. Живее в американските жилища на Богенхаузен на ул. Флемингсгресе.

След унгарските събития всички коментари подлежат на контрол от Фьодор, който въз основа на линията, дадена от Вашингтон, корегира, спира или пуска даден коментар.

Административен директор и ръководител на финансово-счетоводната и материална част е Баклий.

Завеждащ службата по печата и натоварен да се грижи за получаване на сведения по официален път е Поп, американски гражданин, женен, 55 годишен. Същият получава информации по 10 далекопипещи машини от Вашингтон, Лондон, Стокхолм, Париж, Рим, Западен Берлин, Виена и Мюнхен. Той изпраща получените сведения за превод и с предписание кое да се включи като важно в новините.

Ръководител на техническото подреждане и контрола по изпълнението на програмите е Нагарка, поляк, американски гражданин, женен, живущ на Флемингсгресе. До 1952 г. същият е бил ръководител на българския отдел при "Гласът на Америка" в гр. Ню Йорк.

В шифровия отдел работят 3 жени и 2 мъже, напълно изолирани от останалия персонал. Шифърът се използва от консулството и ръководителите на радиото.

Подслушвателната станция се използва само от полския отдел, защото другите отдели получават материали от този род от подслушвателната станция на "Свободна Европа".

Радиостанция "Гласът на Америка" има руски, унгарски, полски, естонски, летонски, литвански, узбекистански и български отдели.

Шеф на българския отдел е Милан Даскалов, американски гражданин, родом от Македония. Завършил е американски колеж и ШЗО в София, участвувал е в първата фаза на войната като подпоручик. Напуснал официално НРБ през 1949 г. и заминал за Америка при родителите си. Получава по 1000 долара месечно.

По наши сведения, Даскалов не споделял напълно прокарваната от американците политика в предаванията за България, които са изпълнени с хвалебствия за Америка. Имал родолюбиви

чувства и бил строг привърженик на българските традиции. В САЩ е бил преподавател в школата за военно обучение в гр. Монт Рей-Калифорния със звание подпоручик от американската армия. Преподавал е български език и военно дело.

Заместник ръководител и технически редактор на програмата е Боян Планински, родом от гр. Варна, отишъл в Германия през 1940 г. През 1950 г. се е изселил в Америка и до 1956 г. е работил в радио "Гласът на Америка" в Ню Йорк. През месец февруари 1957 г. е преместен в гр. Мюнхен.

Старши преводач и коментатор, който чете всеки петък свои коментари под рубриката "Тук говори нашия кореспондент от Бон - Западна Германия", от 1955 г. е Стефан Попов, живущ на Агнесцрасе 34.

Преводач и натоварен със задачата да дава "отговори на писма на слушатели" от 1955 г. е Иван Войнов, заминал в Германия през 1938 г. където е завършил стопански науки с докторска титла. Същият измисля и писмата и отговорите.

Коментатор по селско-стопански въпроси е Кръстю Зарев. Коментарите му не допадат на политическия съветник Фьодоу

Преводач от 1957 г. е Здравко Цанков, племенник на Ал. Цанков. Преждава предимно от френски език и пише коментари по френски материали.

Секретарка на отдела е Злата Керемидчиева. Тя владее много добре английски, немски, френски, испански, турски и арменски езици.

Машинописка при отдела е Констанца Николова, 37 годишна.

Говорителка е Маргарита Цонева, бивша оперетна артистка, от дълги години в Германия. Живее на Парадисцрасе.

Набирането на материали за предаванията си радио "Гласът на Америка" извършва посредством: официалните новини, които се получават по далекописещите машини от Вашингтон и местните немски агенции; от кореспондентите в Лондон - Петър Узалиев по актуални въпроси, платен от бюджета на "Гласът на Америка" в Лондон, в Париж - Асен Цанков по стопански теми, платен от Париж и в Рим - Христо Статев на злободневни, политически и стопански теми, платен от гр. Мюнхен; от подслушвателната служба на радио "Свободна Европа", като получените материали се обработват от Кр. Зарев; от българските вестници и разпити на изменници на родината. Исселническата служба при

104 ~~11~~

"Гласът на Америка" понастоящем не съществува поради съкращения в бюджета и изпълнението на задачата ѝ за разпитване на изменници е предоставено на Т. Дамянов от "Свободна Европа", който изпраща по-интересните материали за използване от радиостанцията "Гласът на Америка".

В радиото има студия № 1 за България и Унгария, № 2 - за СССР, № 3 за Полша и № 4 за всички останали страни. От студиото чрез радиостанцията, която се намира на 20/30 км. от Мюнхен, вълните се отправят в три посоки: Лисабон, Танджен и Солун.

Радиостанция "Гласът на Америка" си набира кадри посредством военно-политическата школа в гр. Монт Рей и езиковата школа в гр. Вермут - Калифорния. В същите се обучават младежи между 16 и 18 години и такива от натурализирани български семейства.

В школата в гр. Монт Рей се изучават руски и български езици, география, топография и военно дело със съвременни български оръжия. Лицата завършили школата се разпределят по различни обекти в армията, стават дипломатически куриери и пр. Понастоящем ръководител на школата е Паскалев - бивш дипломат, американски поданик. Често обикалял близкотоизточните страни.

В езиковата школа в гр. Вермут се изучават само славянски езици. Ръководител на същата по-рано е бил Любви Делинешев, бивш член на задграничното правителство на Цанков. Не е известно дали същият и понастоящем е ръководител на тази школа.

Назначаването в "Гласът на Америка" става чрез подаване заявление да американското консулство в Мюнхен. В заявлението кандидатът дава отговори на около 100 въпроса във връзка с живота му от 1939 г. насам. Заедно със заявлението се попълва и декларация в 3 екс. Декларацията и заявлението се предават на службата по сигурността при радиостанцията. Един екземпляр от декларацията се изпраща за проучване на кандидата от немските власти.

Новоназначения давал клетва пред двама свидетели "че ще служи на службата честно и верно". До 6 м. той е на пробно изпитание, след което по доклад на ръководителя, ако се окаже годен, бива утвърждаван за служител в радиото.

В радиостанцията се работи 5 дни в седмицата по 6 часа. На служителите се плаща на час. Извънредната работа се

105 45

заплаща допълнително на час. Работата в празнични дни се заплаща двойно.

Служителите, работещи в радиостанцията, са добре заплатени, като се делят на категории. На американски граждани се дава заплата 900 долара месечно, платими в окупационни долари. Служителите без американско гражданство, числящи се към различни категории получават от 36 до 68 марки дневно. Старите служители получават от 100-230 марки месечно допълнително възнаграждение. Такъв служител при българския отдел е Ст. Попов.

Радиостанцията се охранява от американски войници от флотата, които периодически се подменят.

Консулството издава пропуски за влизане в сградата на всички служители, включително и на тези, работещи в "Гласът на Америка". На служителите, работещи една, две и повече години, се дават различни по цвят пропуски. Същите притежават и служебни карти, които се съхраняват от административния директор и се дават на служителите само при пътуване, за да се ползват с намаленията, предвидени по окупационния статут.

Справката е изготвена въз основа на агентурни източници.

17 януари 1958 година

С о ф и я

Написано в 2 екз.

Екз. 1 - ръководството

Екз. 2 - К.Д. "Гл. на Америка"

Изготвил: № 5820

Написала: ЙТ-24

Строго поверливо!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Радиостанциите намиращи се в гр. Солун.

В околностите на гр. Солун се намират следните радиостанции.

1. Радиостанция на въоръжените сили в Северна Гърци:

Намира се на около 7-8 километра от гр. Солун, в околностите на село Кадамбури. Има една антена желязна конструкция, висока над 60 метра и други по-малки антени.

2. Радиостанция ползваща се от военното и цивилно летища.

Намира се в района на цивилното летище на около 17 км. от гр. Солун. Има три антени, високи по около 30 метр всека една -желязна конструкция.

3. Радиостанция Солун или американската радиостанция, както я нарича местното население.

а/ Местонахождение на станцията.

Същата се намира на 22 км. южно от гр. Солун, край морето в околностите на село Переа. Същата разполага с голям ограден двор, който от трите страни граничи със суша, а от четвъртата граничи с морето. В двора има три големи постро йки, 5-6 малки и около 10 немски бараки.

Разполага с три антени високи по около 60 метра желязна конструкция и многобройни малки антени на дървени стълбове, наредени във формата на триъгълници. Две от желязните антени са успоредни и се намират на около 200 метра една от друга. Третата желязна антена е на около 500 метра от първите две.

- 2 -

б./ Работа на радиостанцията.

Станцията работи на къси вълни на 13,16,31 и 41 и се сбажда като "Гласа на Америка". С обикновено радио на кола, когато се мине в близост до станцията на скалата на радиото се лови с много голяма чуваемост на 6 места по скалата. Засекана е в 19.30 и 20.30 часа.

б./ Персонал и превозни средства.

През деня, редовно по три-четири пъти се оставят в радиостанцията и вземат от същата по 5-6 души. Някои от тях живеят в двуетажна вила намираща се на около 7 клм. от града в околностите на село Каламбури. Двора на вилата граничи с пътя водещ за радиостанцията. В двора на вилата има стълб на върха на който са наредени хоризонтално антени, подобни на тези, които се ползват за телевизионни апарати. Антените са 3-4 на брой.

Персонала на радиостанцията се превозва с два шевролета по-голями от обикновените и един вилис.

Колите са снабдени с американски номера/кс.апостоли/-чужда мисия. С такива номера са снабдени колите на американците, които не са с дипломатически паспорти и някои служители на останалите легации, които имат служебни паспорти.

Единият от шевролетите носи номер ~~2731~~ ²⁷⁶⁷, на другия номера не е установен. Вилиса носи номер 2731 ²⁷⁶⁸.

Горното установено от лични наблюдения.

3.7.58 г.

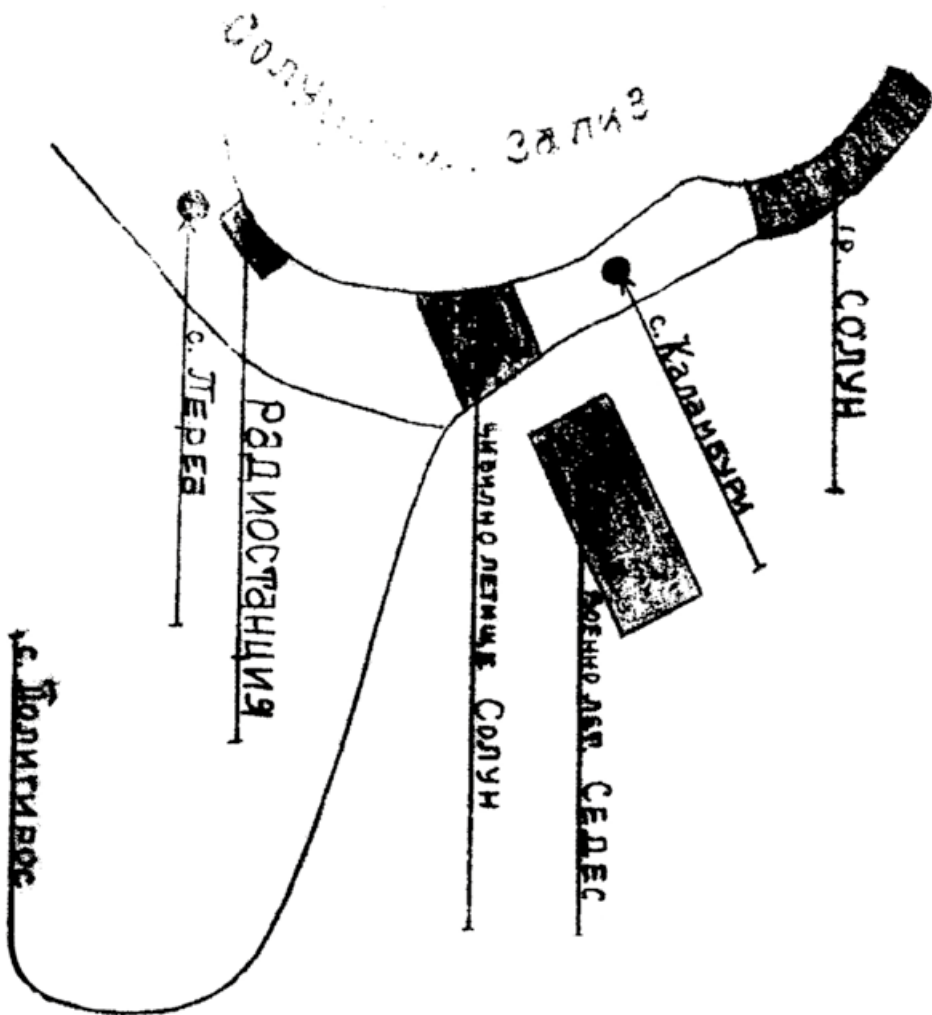
ВЕЛКОВ

МНЕНИЕ:

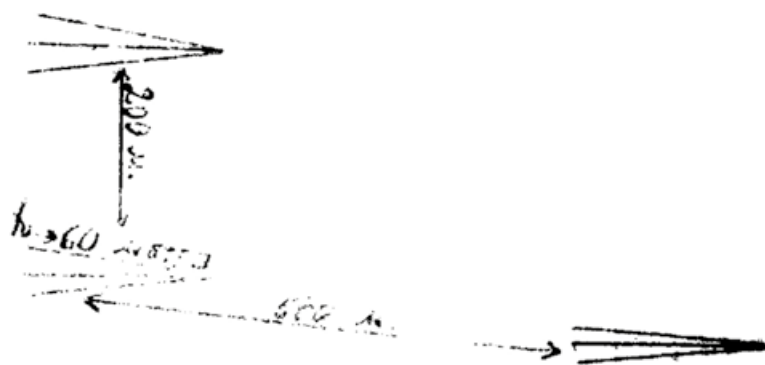
1.Както се вижда от информацията,конкретни данни,че в някоя от гореустановените данни се предава направо на български език - не е установено.Задачата ще стои и в бъдеще.

4 юли 1958 година

Андров

Стъбове - димени

48

ПТМУ Гласа на
на 5.VIII. 58M
693

2. Информационна за
прекъсване на работата
соданията на "Глас на
Америка" не отговаря на
действителността.
В.Р. Мановев от Бюро
в отпусък поради
содружанието на гра-
жданите било предало
неправилно, които за
свободна Европа, които за
радиостанция.
14.VIII. 1958 г.
Съобщение
Клиф

СПРАВКА № 2965

СТРОГО СЕКРЕТНО!

До директора
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ.
УПРАВЛЕНИЕ I-во - ДС

ТУК
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЪОБЩАВАТ НИ ОТ Берлин, че

Радио-предавателя на "Гласа на
Америка" от 1.VIII. преставал да работи.

На уволнените служители се давало по
една месечна заплата и трябвало да оти-
дат на работа там, от където са дошли.
Оставали от всички отдели по 2 - 3 слу-
жители за една година, които да ликви-
дират службите. От българският отдел оста-
вали **БОЯН ПЛАНИНСКИ** и **СТЕФАН ЦАНКОВ**. Най-
разтревожен от уволнението бил **КРЪСТО ЗАВ-
РЕВ**. В "Свободна Европа" имало указание
от новия ръководител, американеца който
дошел от няколко седмици, да се намали
персонала с 20 процента. Въпроса с пре-
местването на "Свободна Европа" сега
бил в затъние.

Западногерманският вестник
"Фронтеншпигел" от 7 юли 1958
помествало съобщение за прекъсване
на работата от "Глас на Америка". Штотген
от 30 август 1958 година

4. к.ч. 1958 год.
СОФИЯ

НК ОТДЕЛЕНИЕ:
Майор *tsff*

Из архивите на

*Ж.к. 7-ме 18
4. II. 59 Митнически*

Строго секретно!

134

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТЪР. РАБОТИ
КАРАНТИННИ СЛУЖБИ
Бр. №. 679 от 6. II. 1959 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

М. В. Р.
ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ
№-В 2334
-4111959-195-4
СОФИЯ

С П Р А В К А

ОТНОСНО: изменение режимната и оперативна обстановка в пристанище Родос-Гърция.

На 6. I. 1958 година п/к "Шипка" посети пристанище Родос на остров Родос. Предварително гръцките пристанищни власти не са били уведомени за идването на кораба. Извършваната контрола на кораба е била с участието на карантинни, митнически и полицейски служители, които са извършили пълна проверка за тонажа и видовете стоки предназначени за пристанище Латакия - Сирия.

По същото време в пристанището се е намирал американският военен кораб-радиостанция "Почес", намиращ се там от три години. На кораба са забелязани охрана от американски войници и в близост до него моторни превозни средства постоянно идващи и заминаващи си. По искане на гръцката полиция е организирана бърза обработка на нашия кораб с цел по-скоро да напусне пристанището, а издаването на пропуски за излизане умишлено е забавено от полицията, като са оправдали това, че нямали фотограф. По-късно разрешават излизането на 20 души моряци, като всяка група е проследявана от двама-трима разузнавачи. След няколко часова работа корабът е бил обработен и напуснал пристанище Родос.

На 11. II. 1959 год. п/к "Шипка" повторно посетил пристанище Родос, като предварително пристанищните власти са били уведомени. Наред с карантинните, митнически органи са участвали и полицаи в присъствието на техен голям началник. Към края на контролата техен фотограф е направил фотоснимки на радио рупката и я запечетили. При обработката на кораба, работниците са влизали в него по специално изготвен списък и сверяван с входните им карти от военни морски

подофицер, а двама военни моряци са стояли на пост на трапа /стълбата/ на нашия кораб. Екипажният списък на п/к "Шипка" е взет в 6 екземпляра, което не е прието в досегашната практика в Гърция и в другите капиталистически пристанища. Поради големите "формалности" и забавяне разрешаването за излизане и върлуването на грипа, екипажа на кораба се отказал от излизане.

Капитанът на кораба научавайки, че гръцката полиция е заснела радио рупката, чрез параходния агент е протестира пред началника на пристанището. Последният го е извикал при себе си в канцеларията и чрез преводач - параходният агент на БМФ на френски език го е уведомял, че това е вършено без негово знание и показал осветена филмова лента като пояснил, че я е взел от фотографа и пожелал да я изгори пред него. При изказване съмнение от нашия капитан за унищожаването на действителната филмова лента, началника на пристанището изпаднал в неудобно положение и смутено казал, че тези мерки се вземали заради американския военен кораб-радиостанция който предавал емисии на чужди езици. Направило е впечатление, че началника на пристанището е бил във военни дрехи, а също така и целият административен персонал е бил военизиран и с военни униформи.

При влизането на п/к "Шипка" в пристанището, американския военен кораб-радиостанция е излезъл от същото и застанал на котва отвън, макар че е имало свободно място в пристанището за обработка на нашия кораб. За отбелязване е, че при първото отиване същият е бил в сив цвят, а сега е бил преобоядисан като борда и надстройките са в бял цвят, а фашата- подводната част в зелен цвят и името "Пощес" заличено и му сложен номер "VV 410". При напускането на пристанището п/к "Шипка" е минал в близост до кораба-радиостанция и са забелязали на предната му част цивилни лица, които забелязвайки, че нашият кораб минава близо покрай тях се разбегали и укрили от погледа на нашите моряци. Веднага след излизането на п/к "Шипка" от пристанището кораба-радиостанция е заел старото си място.

Приложение: Фотоснимки на кораба-радиостанция. ?

София, 4. III. 1959 год.

Иван Иванов
16-03-59
НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ III ДС-

Изготвил,
майор:

-полковник:

Строго секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

Относно радио "Гласът на Америка" в
Мюнхен - Западна Германия.

I. Създаване, цели и задачи

Радио "Гласът на Америка" е официален орган на американския външен департамент. То се ръководи пряко и непосредствено от Отдела по печата. Основната цел на радиото, според Теодор Страйберг - директор на американската осведомителна служба е: "да направи достойние на народите добрата воля на американското правителство за международно разбирателство".

Радио "Гласът на Америка" води злостна пропаганда срещу страните от социалистическия лагер и си поставят за цел свалянето на народнодемократичният строй в тези страни.

През 1952г. в Мюнхен бе открит клон от радио "Гласът на Америка".

II. Местонахождение и разпределение

Радиостанцията се помещава в сградата на американското консулство в Мюнхен на ул. Лудвиг ъгъла Lanensstraße. Сградата представлява 4-ри етажно масивно здание с мазе. Главният вход е от към Ludwigstraße

Разпределението на службите в сградите е следното

а/ В мазето се помещават американската разузнавателна служба CIC, която разузнава страните от социали-

13¹²⁸

-2-

стически лагер, а също и службата по изселването, която има отделен вход.

б/ На I-вия етаж, около 300 стаи, е настанено консулството.

в/ На втория етаж са лекарските кабинети. В тях стават прегледи на работещите в консулството, техните семейства, американските граждани, живущи в Мюнхен, както и на желаещите да се изселят за Америка. В същия се помещават администрацията на консулството и службата по изселническите въпроси. Те заемат 223-225 стаи.

г/ В 3-я и IV-я етаж се помещава радио "Гласът на Америка". В тези етажи се помещават още Шифровия отдел. Той обслужва консулството и ръководителите на радио "Гласът на Америка". В отдела работят 3 жени, 2 мъже. Имат отделно работно време. Персоналът от консулството и радиото няма достъп до стаята на шифровачите.

Подслушвателна станция. Използува се само от поляците. Останалите **отдели** получават материали от подслушвателната станция на радио "Свободна Европа". Станцията разполага с 8 приемника и звукозаписачни ленти с времетраене 12 часа, които работели непрекъснато.

Разузнавателните служби и консулството са отделени от радио "Гласът на Америка".

III. Ръководство

До средата на 1957г. главен ръководител на радио "Гласът на Америка" в Мюнхен е бил Salasanzzo по произход италианец. Същият по време на войната, а и след това до 1952г. е бил шеф на радио "Гласът на Америка" в Париж. Той е организиран и радиото в Мюнхен. Отстраняването му от тази служба се коментирало, като резултат на несъгласието му с някои постановления в политиката на САЩ, най-вече по водената от Дълес политика на лавиране и подмолничене. На негово място е назначен Franklin, бивш ръководител на RIAS /американска радио-служба в Западен Берлин/. Същият е американец, на около 40 г., висок 180 см., с тъмно къдрава коса. Живее в новите американски жилища в Мюнхен на Königenstr. Ползува се с авторитет сред работещите в радиото, защото бил

129 14

-3-

коректен, търпелив и изряден. Разполагал с три секретарки.

В неговия кабинет ежедневно, от 12 до 13 часа ставали конференциите с ръководителите и съответните отдели. На тези конференции се давало политическата линия и определял материала, който трябвало да влезе в ежедневните предавания на всички отдели на радиото.

Непосредствено до кабинета на шефа е била стаята на политическия съветник Fodor, руски еврейн, американски гражданин, живущ в американските жилища на Bodenheisen - Flensburg.

Всички коментари се предават и контролират от него съобразно линията дадена му от Вашингтон.

Административен директор и ръководител на финансово-счетоводната и материална част на радиото е Wasklin. Същият няма пряко отношение към предаванията. Заведущ службата по печата е Rapp на около 55 години, старши журналист. Той се грижи за получаване сведения по официален път. На негово разположение са дадени 10 далекопишещи машини. По тях се получават сведения както следва:

- От Вашингтон - за Америка
- Лондон - за Англия
- Стокхолм - за скандинавските страни
- Париж - за Франция
- Рим - за Италия
- З.Берлин - за Германия /ГДР/
- Виена - за Австрия и Унгария
- Мюнхен - за З.Германия

Получените сведения след обработка и указания се предават по радиото.

Ръководител на техническото подреждане и контрол по изпълнение на програмата е Nadogka, поляк, американски гражданин, женен, живущ в Flensburg. По време на войната е служил в авиацията и говори много добре български. До 1952г. е бил ръководител на българският отдел при "Гласът на Америка" в Ню Йорк.

130 15

IV. Структура

Радио " Гласът на Америка" има следните отдели:
а/ Руски - шеф Tschitschin, руски еврейн, американски гражданин, женен. Същият е ръководител на отдела от няколко месеца - по-рано е бил Malatut.

Негов пръв помощник е Grinus. Към отдела се числят още 16 сътрудници.

Предава на дълги вълни 4 пъти дневно: 15.30-16ч.; 16.30-17ч.; 17.30-18ч.; 22-23.30 .

б/ Унгарски - шеф Borosch, унгарски еврейн, американски гражданин, журналист.

Пръв помощник Milzoi, също унгарски еврейн и американски гражданин. Сътрудници 12.

Предавания два пъти дневно: 19ч.-19.30ч. и 22-23.30 ч.

в/ Полски - шеф Kzikonski, поляк, американски гражданин. Сътрудници 14-16.

г/ Естонски - шеф Rusta, естонец, американски гражданин, син на бивш дипломат, емигрирал в Испания. Сътрудници 4. Предаване едно от 17-17.30 ч.

д/ Летонски - шеф жена/името ѝ не ни е известно/. Общо сътрудници 4. Едно предаване 16-16.30 ч.

е/ Литовски - трима сътрудници: едно предаване след обед.

ж/ Узбекянски отдел - 5 сътрудници, едно предаване от 15-15.30 ч.

з/ Български отдел. До края на миналата година шеф на Българския отдел е бил Милан Даскалов, а негов заместник Боян Планински. След Нова година станали промени, като Боян Планински е издигнат за ръководител на отдела, а Даскалов принизен за негов помощник. Това предизвикало известно недоволство сред българските емигранти, тъй като Планински бил много брутален и прост човек, отявлен карьерист.

Боян Планински е българин, но американски гражданин, Роден е в гр.Варна. В Германия дошъл през 1940г. , за да следва стопански науки във Вюрцбург. През 1950г. се изселва в САЩ, където до 1955г. е бил без професия. През 1956 година постъпва в радио "Гласът на Америка" в Ню Йорк. През месец

-5-

февруари 1957г. е преместен в радиото в гр. Мюнхен. На възраст около 35 години, живее на ул. Königenstr. № 32, женен, без деца.

Враждувал е с бившия си шеф Даскалов и успял да заеме мястото му.

Милан Даскалов, зам. ръководител на отдела, българин, американски гражданин, родом от Македония. Завършил е американски колеж и школа за запасни офицери в София. В САЩ е бил преподавател в школата за военни обучения в гр. Mont-Bei - Калифорния, дето предавал български език и военно дело. Имал известни родолюбиви чувства и бил строг привърженик на българските традиции.

Стефан Попов - старши преводач и коментатор в радиото. Чете ги под рубриката "Тук говори нашия кореспондент от Бон. По професия журналист. По време на войната пресаташе в дипломатическата мисия в Берлин. Живее с жена си на ул. Agnestz. 34.

Иван Войнов - преводач от 1955г. натоварен със задачата "да дава" отговори на писма на слушатели. Дошъл в Германия през 1938г., където е завършил стопански науки с докторска титла. Женен за германка.

Кръстю Зарев - коментатор по селско-стопанските въпроси. Коментарите му не допадали на политическия съветник на радиото Фодор. По сведения от март т.г. в радио "Гласът на Америка" щели да станат съкращения, като на първо място щял да бъде съкратен Кръстю Зарев.

Чешмеджиев - коментатор по международните политически събития.

Здравко Цанков - преводач от френски език. Пише коментари по френски материали. Племенник е на бившия министър-председател Ал. Цанков. Завършил е търговско образование в Австрия.

Златка Керемедчиева - секретарка на отдела. Владее много добре английски, немски, френски, испански, турски и арменски езици. 61 годишна. Живее на Schönfeldstr. със запазено българско чувство, страда от носталгия по родината си.

Маргарита Цонева - говорителка. Бивша оперетна артистка. Живее на Paradiesstr.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
ЗДРДОПБГДСРСБНА
25.04.2014г. Секретар: *[Signature]*

132 47

-6-

Констанца Николова - машинописка. На възраст 37 г.

Българският отдел набира материали за предавания по радиото от следните източници: официалните новини, които се получават по далекопишещите машини от кореспондентите в Лондон Петър Увалев, по актуални въпроси Асен Цанков - Париж, на стопански теми, Христо Статев - Рим на злободневни политически и стопански теми; от подслушвателната служба на радио "Свободна Европа", от българските вестници и от разпит на изменници на родината. Разпитването на последните се извършва от Тодор Дамянов, на служба в радио "Свободна Европа", като по-интересните материали изпраща за използване от радиостанцията "Гласът на Америка."

V. Набиране кадри на радиото, работно време и заплати

Радиостанция "Гласът на Америка" набира свои кадри от възпитаниците на военно политическата школа в град Монт Рей, от езиковата школа в гр. Вермут, Калифорния, в който се обучават младежи между 16 и 18 години. Привличат се на служба и голяма част от изменниците на родината си.

Назначаването става чрез подаване заявление до американското консулство в Мюнхен. В заявлението кандидатът дава отговори на около 100 въпроси във връзка с живота от 1939г. насам. Заедно със заявлението се попълва и декларация в 3 екз. Декларацията и заявлението се предават на службата по сигурността при радиостанцията. Един екземпляр от декларацията се изпраща за проучване на кандидата от немските власти.

Новоназначеният, след даване клетва, се подлага на пробно изпитание, което трае 6 месеца, след което ако е годен, се утвърждава за постоянен работник при радиото.

В радиостанцията се работи 5 дни в седмицата по 6 ч. На служителите се плаща на час. Извънредната работа се заплаща допълнително, като работата в празнични дни се плаща двойно. Служителите работещи в станцията са добре заплатени. Делят се на категории. На американските граждани се дава заплатата средно 900 долара, платими в окупационни долари.

-7-

Същите се ползват с безплатна квартира, безплатен медицински преглед за тях и семействата им и пр. Ползват отпуска два пъти годишно по 13 дни.

Служителите без американско поданство получават от 36 до 68 з.г. марки дневно. Същите са разделени по категории, съобразно заеманата служба. Заплатите не се облагат с данъци.

VI. Техническа апаратура, охрана

В радиостанцията има следните студия:

№ 1, за СССР

№ 2, за Полша

№ 3, за България и Унгария

№ 4, за всички останали страни.

От студиото чрез радиостанцията, която се намира на 20-30 клм. от Мюнхен в Fürstentfeldbüsk вълните се отправят в три посоки: Лисабон, Танджен, и Солун. Това се прави с оглед да се усили и приближи вълната до слушателите и се избегнат смущенията по време на предаването.

Сградата се охранява от американски войници, които на известен период се подменят. На всички служители включително и на тези, които работят в радио "Гласът на Америка" се издават от консулството пропуски. Същите са без снимки. Издават се съобразно прослужените години: на тези които работят първа година пропуските са бели, втора година - жълти, а три и повече години - червени. Пропуските служат само за влизане в сградата. Забранено е да се показват пред граждански и служебни власти.

Освен това служителите имат служебни карти на съхранение в административния директор. Те позволяват на служителите да пътуват с намалени цени.

При напускане работа поверителните документи се затварят и се подпечатват от дежурни американци при пропуската. В извън работно време в сградата може да се влезе само с разрешение на консула или шефа на съответната служба.

В самата сграда на консулството е настанена в мазето служба по сигурността, наречена Jekürite. Тя обединява Cic. В нея работят от 30-50 немци. Не ни са известни имената на ръководителите и работниците при същата.

49¹³⁷

-8-

Милан Даскалов - зам. ръководител на Българския отдел при радиото съобщил през юли 1958г., че САЩ, отчитайки резултатите от досегашната работа на изменниците на родината като незадоволителни и по финансови затруднения, решили да ги уволнят.

Радиостанцията щяла да продължи работата си, когато материалите за предаванията щели да се изпращат направо от Ню Йорк. От българските изменници на родината останали само Б. Планински и Здравко Цанков за една година.

05. XII 1959 година
С о ф и я

Изпълнител: Гветров

Из архивите на ДС

407

Строго секретно!

Екз. № 3

13

С П Р А В К А

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Относно радио "Гласът на Америка"
(Р.Г.А.).

Един от органите на американския империализъм за водене на т.н. "психологическа война" срещу социалистическите страни и за обработване на общественото мнение в капиталистическия свят е радио "Гласът на Америка".

Идеолозите на американския империализъм възлагат на радио "Гласът на Америка" незавидната роля да "развенчава" идеите на комунизма; да създава противоречия между народите на социалистическите страни и техните правителства както и между отделните социалистически държави; да подкопава душевните сили и трови съзнанието на трудещите се в капиталистическия свят представяйки им американския начин на живот за "най-хубав" и т.н.

С цинична откровеност редица американски обществени, политически и др. деятели признават какви са задачите на Р.Г.А. и какви резултати се очакват от неговата дейност. Така например през м. февруари 1957г. по случай 15-та годишнина от основаването на Р.Г.А. американския сенатор МИЛОН заявил: "Ние трябва да закроем радио "Гласът на Америка", тъй като неговите предавания не предизвикаха революционни вълнения всред народите на комунистическите страни".

Създадено през 1942г. с цел да противодействува на хитлеристката и японска пропаганда, след завършване на

81
20

Дейност на Р.Г.А. срещу социалистическите страни

Дейността на радио "Гласът на Америка" преди всичко е насочена към "предизвикване на масови вълнения в комунистическите страни" с цел тяхното "освобождане". Във връзка с това Р.Г.А. е предприело широко въздушно настъпление с лъжи и клевети срещу социалистическите страни, което някои западни вестници наричат "американски радиоимпериализъм".

Три четвърти от всички радиопредавания на Р.Г.А. са насочени против Съветския съюз и другите социалистически страни. Предаванията на български език са три в денонощие - две по 15 и едно 30 минутно предаване.

Горното положение обаче не задоволява новоизбрания президент на САЩ ДЖОН КЕНЕДИ и на 18.X.1960г. в една от предизборните си речи той заяви, че броя на програмите на Р.Г.А. трябва да се увеличи.

Характера на пропагандата на радио "Гласът на Америка" от началото до края е грубо тенденциозен. В емисиите си Р.Г.А. натрапва "американския начин на живот", представяйки го в най-розова светлина; окачествява американската външна политика като най-миролюбива, а политиката на социалистическите страни като империалистическа; възпроизвежда клеветническите речи на американските дипломати в ООН, а с коментари, радиопиески и др. се стреми да изопачи и окарикатури истината за социалистическите страни.

За провеждане на пропагандната си дейност срещу Съветския съюз и другите социалистически страни Р.Г.А. обменя информации и сътрудничи с редица други радиослужби и организации, като: "Американската информационна агенция", радио "Свободна Европа", английската радиоразпръсквателна служба Би Би Си, телеграфни агенции и др.

Особено тясно е сътрудничеството с радио "Свободна Европа". По време на контрареволуционния бунт през

1956 година в Унгария между представителите на двете радиостанции в Мюнхен били провеждани чести съвещания. Р.Г.А. и "Свободна Европа" си обменят информационни материали, служители от едното радио преминават на служба в другото и т.н.

Радио "Гласът на Америка" широко използва печата и радиото на социалистическите страни като съобщенията се изопачават и нагаждат в съответствие с пропагандната линия на радиото. Също така използва поверителните доклади на Държавния департамент за "положението в социалистическите страни (които се дават на служителите от началник секция нагоре), както и сведения събирани от представители на радиото чрез разпити на емигранти. Освен това Р.Г.А. възлага на свои щатни и нещатни служители, изменници от социалистическите страни, периодически да изработват статии и коментарии по различни въпроси, отнасящи се за живота в тези страни, които се предават по радиото.

Понякога Р.Г.А. предава съобщения за живота и дейността на някои организации на вражеската емиграция и предоставя трибуна на ръководители на тези организации. Така например, в емисиите си на български език Р.Г.А. е предавало съобщения за конгреси и конференции на т.н. "Американо-българска лига" и интервюта с ръководители на тази организация, като ЛЮБЕН ХРИСТОВ.

Какви резултати дава пропагандата на радио "Гласът на Америка" и как тя се посреща не само от народите на социалистическите страни, но и от всички народи в света личи от изказванията на редица отговорни американски държавни и обществени дейци. Така например, члена на Американския парламент БРАУН, при обсъждане законопроекта за бюджета на Държавния департамент за 1957г. заявил, че "проникването на Р.Г.А. в Русия се свежда до нула и че хората в цяла Европа изключвали радиоапаратите си когато започвали емисиите на "Гласът на Америка". В един доклад на Държавния департамент на САЩ било посочено, че от анкетиранияте през 1956г. 26.136 семейства в Куба само 22 човека слушали емисиите на Р.Г.А.

45
22

След едно свое пътуване в Европа и Близкия Изток известния американски журналист СТОАРТ ОЛСОН заявил, че той не срещнал нито един човек, който да слуша предаванията на Р.Г.А. Бившия директор на "Американската информационна агенция" СТРАМБЕРГ, при обсъждане проектозакона по бюджета на Държавния департамент през 1957г. заявил, че американските радиопредавания не се ползват с особена популярност в другите страни. Анкетите например, които били проведени в различни градове на Латинска Америка показали, че 96.9% от населението не слуша предаванията на Р.Г.А. Във връзка с това той предложил програмите на Р.Г.А., изготвени от филиала на радиото в Мюнхен да се предават за социалистическите страни чрез каналите и от името на Би Би Си. Други американски деятели предложили да се промени името "Гласът на Америка" (като непопулярно) с името "Радио Вашингтон" и т.н.

Независимо от това, обаче, на Р.Г.А. продължават да се отпускат огромни суми и американските империалисти продължават да разчитат на неговата пропаганда. А като се вземат предвид изказванията на сегашния президент на САЩ ДЖОН КЕНЕДИ може да се предполага, че в бъдеще ще бъдат увеличени програмите и активността на радио "Гласът на Америка".

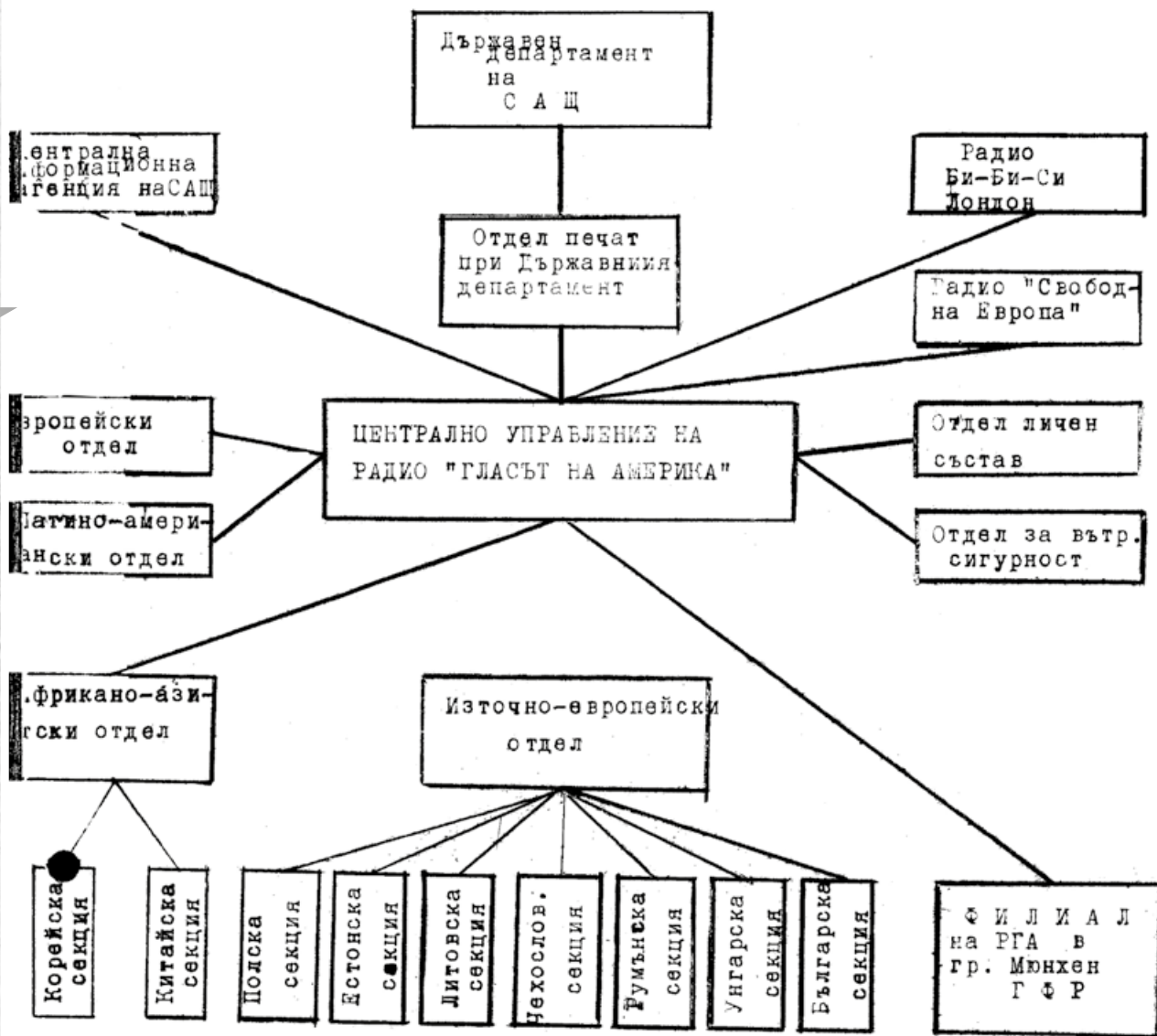
4.12. 1960 година

С о ф и я

Изпълнител Ивков
ИТ-849

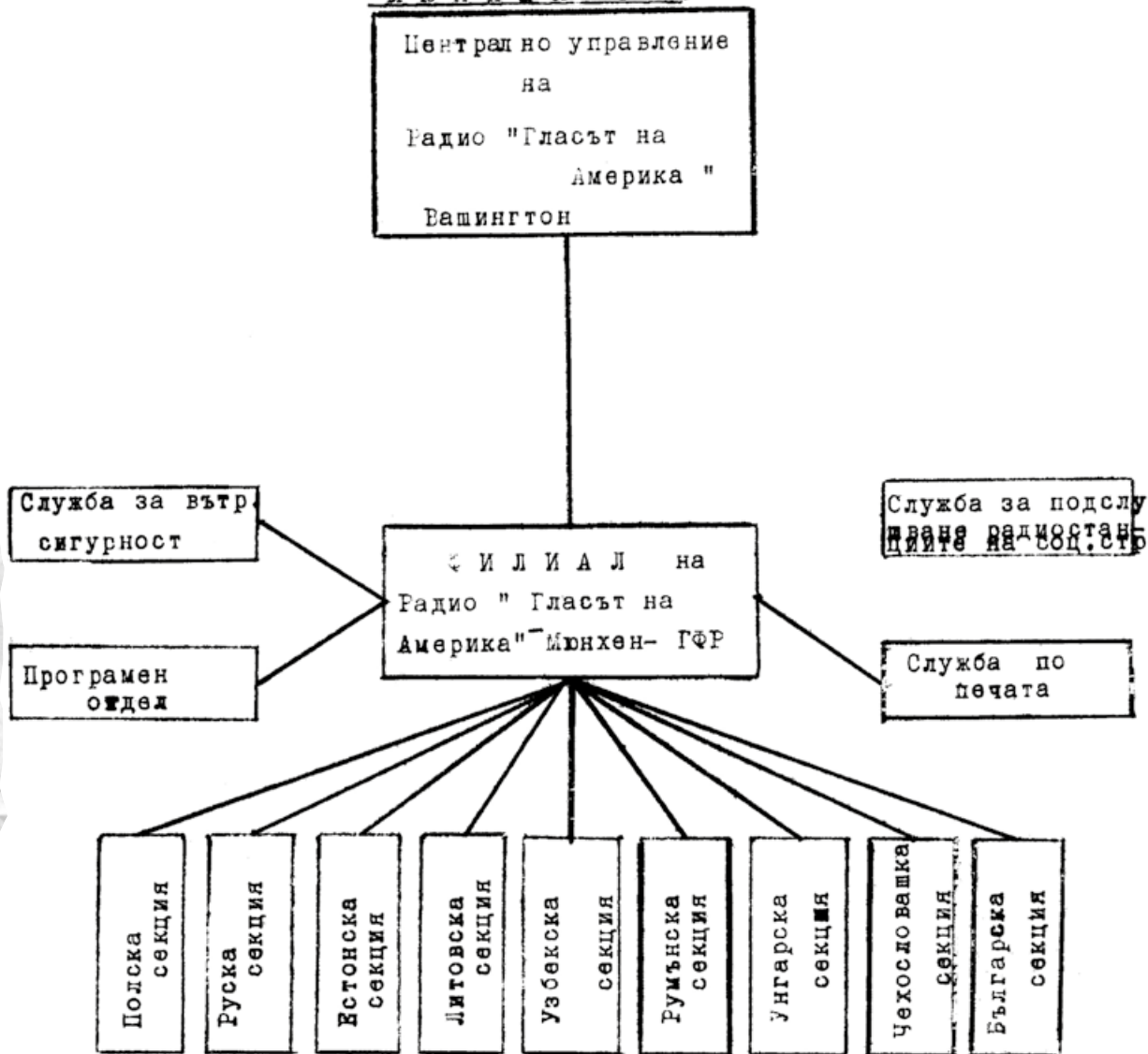
СТРУКТУРНА СХЕМА НА РАДИО

"ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА"

СТРУКТУРНА СХЕМА НА ФИЛИАЛА НА
РАДИО "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА" В

МЮНХЕН - ГФР

З А Д А Ч И

Нашата по-нататъшна информационна работа по линия на радио "Гласът на Америка" трябва да бъде насочена към събиране на сведения и изясняване на следните въпроси:

1. По какъв начин и чрез кого Р.Г.А. провежда контакта си с "Централната информационна агенция" на САЩ и Би Би Си. С кои други институти и учреждения Р.Г.А. сътрудничи и по какъв начин.
2. Как и по какъв начин отдел печат при Държавния департамент на САЩ осъществява ръководството на Р.Г.А.
3. В кои страни (точни адреси) Р.Г.А. има бюра, личен състав и функции на същите.
4. Точните имена и адреси на всички кореспонденти на Р.Г.А. сътрудничещи на българската секция.
5. На територията на кои други капиталистически страни, освен посочените в справка Р.Г.А. има предавателни станции. Точно местонахождение на предавателните станции, система на обслужване, връзка с централните учреждения на Р.Г.А., лица които работят там.
6. Точни имена, адреси и длъжности на лицата от български и друг произход, работещи в българските секции на Р.Г.А. във Вашингтон и Мюнхен.
7. Какъв е по размери сегашния бюджет на радио "Гласът на Америка".
8. Какъв е щата на българските секции на радиото в Централното управление и филиала в Мюнхен, има ли незаети вакантни длъжности и какви.
9. Българската секция във Вашингтон осъществява ли някакво ръководство на българската секция във филиала в Мюнхен и какво и по какъв начин.

47
26

-2-

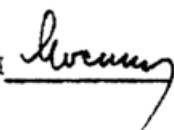
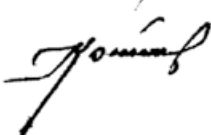
10. Как координират работата си "Службата за подслушване", "програмния отдел" и "Службата за печата" при филиала в Мюнхен със съответните секции, работещи по отделните страни.

Такива служби има ли към Централното управление на радиото.

11. Кои лица (точни имена, адреси, биографични и други сведения), работят в поделенията за вътрешна сигурност при Р.Г.А. Структура и организация на тези поделения, функции. Имат ли те подчиненост на контраразузнавателните органи на САЩ. Връзки с последните. Какви лица се приемат да работят там. Условия за приемане.

16.12. 1960 година
С о ф и я

Изпълнител

Строго секретно!

Екз. № _____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: радиостанция
"Гласът на Америка".
/Войс оф Америка/I. УЧРЕДЯВАНЕ, ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

Радиостанция "Гласът на Америка" е била създадена по време на Втората световна война, когато на президентския пост на САЩ е бил ф. Рузвелт. Тогава задачите на станцията са били главно да противодействува на хитлеристката и японска пропаганда. След разгрома на фашистка Германия и особено с идването на президентския пост на САЩ Хари Труман, съставът на "Гласът на Америка" задачите и е мисиите значително се разширили. Така през 1950 год. радиостанцията наброявала около 35 секции със съответния брой радиопредавания на чужди езици. През 1947 година е била сформирована и българска секция при радиостанцията.

Понастоящем радио "Гласът на Америка" води злостна пропаганда срещу социалистическия лагер.

II. ОРГАНИЗАЦИЯ И СТРУКТУРА НА "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА"1. Централно ръководство.

Радиостанция "Гласът на Америка" е официален орган на държавния департамент на САЩ и се ръководи пряко от отдела по печата.

Разполагаме с данни, че до преди 4-5 години главен директор на цялата служба е бил Джордж Колер, американец, дипломат от кариерата заемал важен пост в администрацията на окупиранията от американците част от Германия.

Началник на европейския отдел е бил Дел Гадо, американец по рождение, от италиански произход. /заб. вероятно същият, според други данни, е бил във Франция където е бил ръководител на бюрото на "Свободна Европа"./

Началник на източно европейския отдел е бил Джек Армитаж, американец на около 36 години, женен бивш американски консул в Югославия.

Началник на персонала - Паул Бауер, на около 40 години, женен, австриец по рождение, натурализиран американски поданик.

Българска секция при "Гласът на Америка"

Шеф на българската секция от основаването ѝ през 1947 година до 1959 година е бил Владимир Виенчик, български еврей от София, на около 45 години, женен за американка. Докато е работил в радиото Виенчик променил името си на Уолтър Уйн. След напускане работа от "Гласът на Америка" Виенчик бил изпратен на работа в американската легация в Белград, под името Уолтър Уйн.

Помощник в работата на Уолтър Уйн /Виенчик/ е бил Арон Ешяя, еврей от София, завършил американския колеж, на около 42 години, променил името си на Роналд Ешяя.

Следващият по старшинство в българската секция при радиостанция "Гласът на Америка" е бил Роберт Леви, български еврей от София, завършил американския колеж, на около 42 години. Той променил името си на Роберт Лоуренс. Женен бил за еврейката Ерна, която също била от София. Както Арон, така и Роберт напуснали работа от радиостанцията. Арон започнал да работи в някаква частна банка в Ню Йорк, а Роберт във фабрика за готови дрехи. По непроверени сведения, причината за напускането им била, че двамата не се чувствували добре и спокойно с постъпилния им нов шеф Евгени Простов.

Евгени Простов, руски делоемигрант, живял дълги години в София, говорещ много-добре български език на около 55 години, емигрирал в Америка преди войната. След получаване на американско гражданство Простов бил изпратен с американска дипломатическа мисия в Корея. Със завръщането си от Корея в САЩ, бил назначен за шеф на корейската секция при радиостанция "Гласът на Америка", а след това оглавил българската секция.

Простов е натурализиран американски гражданин,

женен за разведена американка, която имала дъщеря от предишния си брак. Простов напуснал Русия след революцията и по физиономия напомнял на китаец. Имало съмнение, че е от смесен брак. В Корея заемал някаква висша длъжност в американската стопанска мисия и то преди корейската война. Живял е за известно време в Париж и говори френски език. Бил е и в Япония.

По характер Простов е известен със своята малчаливост, много коректен и внимателен. Упорит и делови човек. Работил много повече от установеното работно време и то до късно след като всички чиновници от българската секция напуснали работа. Понастоящем живее във Вашингтон със семейството си, където имал апартамент и лека кола.

Друг член от персонала на българската секция при радиото, който заемал отговорна работа е бил Александър Димитров, македонски българин, завършил правни науки в Софийския университет. Димитров е бил женен за македонка, имал три деца. Братът на Ал. Димитров е редактор на вестник "Македонска трибуна" - орган на македонската патриотична организация и се казва Любен Димитров. Ся откриването на филиал на радио "Гласът на Америка" в град Мюнхен, ГФР Димитров бил преместен за шеф на българската секция при радиото в Мюнхен, където през 1956 година умрял.

Васил Фурнаджиев, българин на около 58 години, протестански пастор, женен за българка с две деца е работил към българската секция на радио "Гласът на Америка".

Цветан Нитов - българин на около 42 години, протестански пастор, женен за българка с едно дете. В Америка същия отишъл след края на Втората световна война и то от Германия, където следвал богословие.

Боян Планински, българин, на около 37 години от град Варна, женен за българка на име Елена /Ели/ също от град Варна, на около 35 години без деца. И двамата са натурализирани американски подаяници. Боян следвал в Германия през време на Втората световна война, по което време и Ели била студентка. Тук се запознали, оженили и през 1950 година с помощта на някакво американско семейство, намиращо се в Западна Германия при което семейство Планински работел, заминали за САЩ. В САЩ семейство Планински

работили домакинска работа при някакво друго американско семейство, след което през 1956 година Боян постъпил на работа към българската секция на радио "Гласът на Америка". През м. февруари 1957 година Боян бил преместен на работа в клона на радиото гр. Мюнхен.

Планински много бързо авансирал в службата и за кратко време бил повишаван от 7 на 9 градус /т.е. както се наричат служебните степени в радио "Гласът на Америка"./ Планински бил много-добър приятел с Уолтър Уйн /Виенчик/.

Преди да замине за Мюнхен Боян работил и като лектор по български език към катедрата по славянски езици във филологическия факултет на полуавтономен университет в "Колумбия".

Денчо Денчев, българин на около 40 години, от Северна България. В САЩ Денчев отишъл през 1952 година от Франция.

Емил Карастоянов и сестра му Маргарита Карастоянова, които променили името си Карсон. Емил е на около 40 години, женен за българка на име Лиляна от София, а Маргарита била неомъжена на около 28 години. В САЩ Карастоянови пристигнали през 1947 година от Париж и до 1953 година работили в радиото. След напускането на работа от радиото отишли да живеят в град Лос Анжелос, щата Калифорния.

Д-р Добри Обрешков. Едновременно работил на две места - в радиото и в поликлиника като лекар. Обрешков си променил името на Джорж, бил на около 40 години, родом от София, женен за българка на име Милка, която също била от София и работила в радиото. В София Милка била женена за собственик на магазин за спортни артикули "фактор" на пл. "Славейков", но се развели. Първият мъж на Милка се казвал Ангелаков. В САЩ Милка пристигнала през 1950 година от Италия. Семейство Обрешкови в Ню Йорк имали близък роднина тютюнотърговец, който ги подпомагал материално.

Любен Делинешев на около 42 години, българин от София, женен за сестрата на Михаил Пъдев - Павла Пъдева. Делинешев завеждал отдела "Източно-европейски въпроси" на няколко вестника в гр. Феникс, щата Аризона. След едногодишен престой в радио "Гласът на Америка" Любен Делинешев бил преместен в института за източно-европейски

проучвания при комитета "Свободна Европа" в Ню Йорк. През 1956 година този институт издал неговите проучвания върху историческото и географско стопанско и социално устройство на България под наслов "България" - на английски език.

По време на работата си в радиото Делиншев променил името си на Лу Делин. Бил близък приятел с Уолтър Уйн /Виенчик/ и то още от България.

Боян Чукалов на около 50 години, от София, завършил американския колеж, женен за българка на име Рина, също от София. В САЩ Чукалов отишел с българската мисия във Вашингтон - след края на Втората световна война и станал невъзвращенец. В радио "Гласът на Америка" завеждал отдела "литература и критика на книги и списания" излизали в СССР и чужбина и засягащи Съветския съюз. След няколко-месечна работа Чукалов бил уволнен от радиото. По неговите изказвания, причината за уволняването му била някаква клевета, от кого той не посочил, че е бил комунист. Чукалов станал касиер в ресторант. През 1951 година бил приет на служба като преводач на българската секция "Свободна Европа" в Ню Йорк.

Освен тези петни чиновници в българската секция при радио "Гласът на Америка" работили и нещатни. Известни ни са:

Банчо Банчевски на около 48 години, българин от София, артист от бившия кооперативен театър в София, живял в Германия по време на Втората световна война. След разгрома на Германия бил в Париж, където се оженил за францужойка, от която имал едно дете. Понастоящем Банчевски живял разделено с жена си. Тя живяла с детето си във Франция, а той през 1949 година емигрирал в САЩ. За кратко време Банчевски сътрудничел в българската секция на радио "Гласът на Америка" със статии и пиески. През 1951 г. Банчевски започнал да работи в българската секция на радио "Свободна Европа" в Ню Йорк.

Искър Шуманов, сътрудник при редакцията на вестник "Свободна и независима България" - орган на геметовския т.н. "Български национален комитет" /БНК/. За известно време Шуманов сътрудничел на българската секция при радио "Гласът на Америка" със статии по земеделски въпроси,

но след напускането на Уолтър Уйн /Виенчик/ Шуманов престанал да идва.

Д-р Здравков - българин от град Варна, на около 60 години, емигрирал в САЩ много отдавна. Женен и от брака си имал дъщеря. Здравков завеждал рубриката "здравни въпроси", въпреки, че все още бил външен сътрудник на българската секция при радио "Глъсът на Америка". Д-р Здравков живее в Ню Йорк. Има съмнение, че името му не е действително, а псевдоним. По характер доктор бил малчалив и скит човек. Не общувал с никого от членовете на секцията.

Предсери към Българската секция.

Хенри Нагорка, американец 40-годишен, женен, от полски произход, бивш капитан от американските войски, говорещ добре полски и руски езици, а слабо български.

Ото Радо, унгарски еврей, на около 45 години, женен за руския, владеещ руски и малко български езици. Радо имал едно дете.

Пол Соколовски, поляк, натурализиран американски поданик, на около 36 години, женен за американка, говорещ полски, руски и слабо български езици.

При българската секция на радио "Гласът на Америка" има следните рубрики.

- Новини из ТКЗС и провинциалният живот в България. Тази рубрика завеждал Уолтър Уйн /Виенчик/, но с идването на Евгени Простов за шеф на българската секция тази рубрика престанала да съществува.

- Профсъюзни и работнически въпроси. Тази рубрика е била завеждана от Александър Димитров.

- Хуморески и анекдоти из живота на социалистическите страни. Отговорник е бил Роберт Леви.

- Религиозни и духовни въпроси. Отговорник е бил Васил Фурнаджиев и

- Земеделски въпроси с отговорник Денчо Денчев.

Руска секция при радиостанция "Глъсът на Америка" в САЩ. Тази секция е била най-голямата и шеф на същата бил някакъв си бив съветски генерал - изменник Бармине, който избягал в края на войната на Запад. Бармине бил на около 40 години, женен за внучка на бивши американски президент

Теодар Рузвелт. Барминев бил енергичен, духовит човек, близък приятел на бившия шеф на българската секция Уолтър Уин /Винчик/ с когото често се срещали служебно и навън.

През 1952 година в Мюнхен е бил открит клон на радиостанция "Гласът на Америка". За ръководството на този клон ни е известен, че до средата на 1957 година главен директор на клона в Мюнхен е бил Dalesanotro по произход италианец. Същият по време на войната, а и след това до 1952 година е бил шеф на радио "Гласът на Америка" в Париж. Той организира и клона на радиото в Мюнхен. Отстраняването му от длъжността главен ръководител на клона на радио "Гласът на Америка" в Мюнхен, ГФР, според непроверени данни, било като резултат на несъгласието му с някои постановки в политиката на САЩ, най-вече по водената от Дълес политика на лавиране и подмолничене. На негово място бил назначен Franklin, бивш ръководител на RIAS /американска радиослужба в Западен Берлин/. Franklin е американец на около 40 години, висок около 180 см., с тъмно къдрава коса. Живее в новите американски жилища в Мюнхен на Königenstr. Ползува се с авторитет сред работещите в радиото, защото бил коректен и търпелив. Разполагал с трима секретари.

В неговия кабинет ежедневно от 12 до 13 часа ставали конференциите с ръководителите на съответните отдели. На тези конференции се давало политическата линия и се определял материала, който трябвало да влезе в ежедневните предавания на всички отдели на радиото.

Непосредствено до кабинета на шефа се намира стаята на политическия съветник Fodor руски еврей, американски гражданин, живущ в американските жилища Bodenheisen - Flaminstraße.

Всички коментари се предават и контролират от него съобразно линията, дадена му от Вашингтон.

Административен директор и ръководител на финансово-счетоводната и материална част на клона в Мюнхен е Baculin. Същият няма пряко отношение към предаванията.

Заведущ службата по печата е Papp на около

55 години, старши журналист. Той се грижи за получаване сведения по официален път. На негово разположение са дадени 10 далекопипещи машини по които получава сведения за: Америка, Англия, Скандинавските страни, Франция, Италия, за ГДР, Австрия и Унгария, Западна Германия и др. Получените сведения след обработка и указания се предават по радиото.

Ръководител на техническото поддръжане и контрол по изпълнение програмата е Нагорка, поляк, американски гражданин, женен живущ в Fleinstraße. По време на войната е служил в авиацията и говори много-добре български език. До 1952 година е бил някакъв ръководител към българската секция на радио "Гласът на Америка" в Ню Йорк.

Клонът на радио "Гласът на Америка" в Мюнхен ГФР има следните отдели:

а/ руски - шеф на този отдел е Ischitschin, руски еврей, американски гражданин, женен. Същият е ръководител на този отдел от известно време, а по-рано на този пост е бил Malatut.

Пръв негов помощник е Grinus. Към този отдел се числят още 16 сътрудници.

б/ унгарски - шеф Borosch, унгарски еврей, американски гражданин журналист.

Пръв помощник Milroi, също унгарски еврей, американски гражданин. Броят на сътрудниците е 12.

в/ полски - шеф Kurkowski, поляк, американски гражданин. Сътрудници 14-16.

г/ естонски - шеф Pusta, естонец, американски гражданин, ~~син~~ син на бивш дипломат емигрирал в Испания. Сътрудници 4.

д/ латонски - шеф жена, чието име не ни е известно. Работили общо 4 сътрудника.

е/ литовски - общо трима сътрудника.

ж/ узбекянски - с 5 сътрудника.

з/ Български отдел. До края на 1958 година шеф на този отдел е бил Милан Даскалов, а негов заместник Боян Планински. В началото на 1959 година станали някои промени и Планински бил издигнат за ръководител на отдела, а Даскалов принизен за негов помощник.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар :	<i>[Signature]</i>

М. Дасколов е българин, американски гражданин, родом от Македония. Завършил е американски колеж и школа за запасни офицери в София. В САЩ е бил преподавател в школата за военни обучения в гр. Монрови Калифорния, дето предавал български език и военно дело. Имал известни родолюбиви чувства и бил строг привърженик на българските традиции.

Ст. Попов - старши преводач и коментатор в радиото. Чете ги под рубриката "Тук говори нашия кореспондент от Бон. По професия журналист. Пов време на войната прес аташе в дипломатическата мисия в Берлин. Живее с жена си на ул.

Agnewstr 34.

Ив. Войнов - преводач от 1955 год. натоварен със задачата "да дава" отговори на писма на слушатели. Долгъл в Германия през 1938 год., където е завършил стопански науки с докторска титла. Женен за германка.

Кръстю Зарев - сега в Париж, бивш коментатор по селскостопанските въпроси.

Чешмеджиев - коментатор по международните политически събития.

Здравко Цанков - преводач по френски език. Здравко е племенник на кръволога Александър Цанков. Има завършено търговско образование в Австрия.

Зладка Керемидчиева - Секретарка на българския отдел при клона на радио "Гласът на Америка" в Мюнхен. Владее английски, немски, френски, испански, турски и арменски езици. 61-годишна. Живее на Schönfeldstr., със запазено българско чувство, страда от носталгия по родината си.

Маргарита Цонева - говорителка. Бивша оперна артистка. Живее на Paradiesstr.

Констанца Николова - машинистка. На възраст около 37 години

Българският отдел при клона на радио "Гласът на Америка" в Мюнхен набира материали за предавания по радиото от следните източници: официалните новини, които се получават по далекописещи машини от кореспондентите в Лондон Петър Увалиев и др., по актуални въпроси, Асен Цанков - Париж, на стопански теми, Христо Статев - Рим на злободневни политически и стопански теми; от подслушвателната служба на

141
36

радио "Свободна Европа", от българските вестници и от разпит от изменници на родината. Разпитването на последните се извършва от Тодор Дамянов, на служба в радио "Свободна Европа", като по-интересните материали изпраща за използване от радиостанцията "Гласът на Америка".

III. МЕСТОНАХОЖДЕНИЕ, РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ И ВЪТРЕШЕН РЕД НА СЛУЖБИТЕ ПРИ РАДИО "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА" В САЩ И В КЛОНА В ГРАД МЮНХЕН, ГФР.

Службите на радио "Гласът на Америка" в Ню Йорк, САЩ до преди 1951 година се помещавали в едно 4-5 етажно здание, намиращо се на 57-а улица и Бродей, където заемали горните три етажа. На всеки етаж имало студия, канцеларии и телетипни машини. Зданието в което се помещавали службите било собственост на частното акционерно дружество за производство на автомобили "Дженерал моторс". Всяка секция работела в отделна голяма стая с по 5-6 души персонал. През 1952 година с разширение на службите на отделните секции персоналет бил също увеличен с допълнителни назначения, поради което радио "Гласът на Америка" взело част от едно съседно здание, намиращо се на отсрещния ъгъл на 57-а улица и Бродей. Това ново здание било собственост на някаква частна компания за строеж на здания за търговски канцеларии от която радиото ги взело под наем. Били наети 3-4 етажа. Българската секция имала работа само на два етажа от това ново здание. На 12-ят етаж били канцеларията и телетипните машини /около 5 на брой/, които предавали едни и същи новини в по 5-6 екземпляра на индиго. На 13-ят етаж била студията за предаване. На по-горните етажи се намирали електро-съоръженията и машините за предаване и разпръскване.

Самото здание в което се намирали службите на радиото в Ню Йорк било на около дващестина етажа високо и се обслужвало от 8 асансиора. След преместването на българската секция в това по-ново и по-хигиенизирано и удобно здание в което били инсталирани и проветрителни инсталации, имало хубава дневна и електрическа светлина /дълги флуоресциращи лампи/, била е въведена системата на лични карти на служителите. Личните карти представлявали зеленикави картончета поставени в сляда, върху които картончета било написано

името, номера под който се водило назначението на чиновника, печатно учреждение и секцията в която работил служителя. Тази карта всеки чиновник трябвало да показва при всяко влизане да дежурния чиновник по вътрешната сигурност, който бил цивилно лице въоръжено с пистолет. При уволнение на служител от радиото, личните карти за свободно влизане се изземвали и предавали в службата.

На външни лица се забранявало да посещават службите на радиото. Когато се налагало на някой от служителите да бъде посетен от външно лице било необходимо предварително да се обади на дежурния /по телефона/, който дежурен издавал бележки за посещение /пропуск/.

Всяка сутрин към 10 часа шефовете на отделните секции при радио "Гласът на Америка" в САЩ били задължени да отиват на съвещание с главните ръководители на радиото - главния директор на цялата служба и началниците на отделите. На тези съвещания, на заведующите секции им се излагали директивите на държавния департамент и поотделно се определял тонът и задачите на радиопредаванията в зависимост от развоя на вътрешното и външно политическо настроение. Тези указания впоследствие в по-съкратена форма се предавали на чиновниците и шефовете на отделните секции и избирали подходящи коментарии, сказки, беседи и новини.

Всички редовни щатни чиновници се задължавали да идват сутрин на работа в 9 часа, включително събота и неделя, когато се дежирело. Спикерите идвали на работа в 11 часа за да прочетат и свикнат с материала, който следвало да се чете пред микрофона в студиото в 12 часа. Освен предаването в 12 часа имало и друго в 3 часа след обяд и вечерно в 20 часа /по американско местно време/.

Една от първите работи всяка сутрин в радиото била да се съберат новини от печата през ноца на английски от телетипната машина и да се разпределят между преводачите. След превода им те обикновено се корегирали от шефа на секцията. След това следвал т.н. "продюсър", който обикновено бил американец, разбиращ български, ако е за българската секция, или някой сроден славянски език. Неговата задача била да изброи точно дължината на "бюлетина" /новините плюс политическия коментар/, заедно с музиката, ако се предвиждало такава и паузите с междинните съобщения. В началото

43
38

на предаването, по средата и в края се правело съобщение, коя станция предава, на какви вълни и по кое време са нейните предавания. Измерването на дължината се вършело със секундарен часовник, за да можело точно да се смеси програмата в определеното им време. За българската секция предаванията били две по 15 минути и едно от половин час.

Порядък на предаванията

След първото радиопредаване на радио "Глазът на Америка" в САЩ обикновено се започва с разпределянето на политическите коментари, сказките и беседите, които се провеждали или понякога пишели в оригинал, за второто и третото предаване, като новопостъпващи новини от телетипната машина. След второто предаване се започва с превод на политическия коментар за следващата сутрин.

Самите коментари и беседи обикновено се пишат от сътрудници - американци и то бивши журналисти и публицисти, които работили т.н. "Централ Деск" /Централно бюро за печатане на материали/. Много от материалите по характер били като преразказани коментари от по-сериозните американски ежедневници: "Ню Йорк Таймс", "Ню Йорк Хералд Трибюн", "Уошингтон Пост", "Чикаго Трибюн" и др., а други били отзиви на английския и западноевропейския печат за някое голямо събитие или конференция.

Така приготвения "билетин" - състоящ се от 7 минути новини и от 6 минути политически коментар или беседа, се давал на спикерите за преглед и свикване с него и то около 45 минути преди самото четене пред микрофона пред студиото. Във всяка емисия за България обикновено участвуват двама души за новините - един мъжки и един женски глас, които се редуват, а след това друг мъжки глас за политически коментар.

К

Клонът на радио "Глазът на Америка" в Мюнхен, ГФР се помещавал в сградата на американското консулство на ул. "Лудвиг" бгъла Samenstrasse. Сградата представлява 4-етажно масивно здание със сутерен. Главният вход е от вън Ludwigstrasse.

Разпределянето на службите в сградата:

а/ В сутерена се помещават службите на американската разузнавателна служба СИС, която разузнава страните от со-

циалистическия лагер. Тук са и службите по изселването, която има отделен вход.

б/ На първия етаж е настанено консулството и има около 300 стаи.

в/ На втория етаж са лекарските кабинети. В тях се извършват прегледи на работещите в консулството, тяхните семейства, американските граждани живущи в Мюнхен, както и на желаещите да се изселят за Америка. В същия се помещават административните служби на консулството и тези по изселническите въпроси. Те заемат около 225 стаи.

г/ В третия и четвъртия етажи се помещават службите на клона на радио станция "Гласът на Америка" в Западна Германия. В тези етажи се намира и шифровия отдел. Той обслужва консулството и ръководителите на радио "Гласът на Америка". Известно ни е, че в отдела работят 3 жени и двама мъже, които имат отделно работно време. Персоналът от консулството и радиото нямат достъп до стаята на шифровачите.

Подслушвателна станция. Използува се само от поляците. Останалите отдели получават материали от подслушвателната станция ~~на~~ на радио "Свободна Европа". Станцията разполага с осем приемника и звукозаписващи ленти с времетраене 12 часа, които работели непрекъснато.

Разузнавателните служби и консулството са отделени от радио "Гласът на Америка".

Сградата на клона на радиостанцията в Мюнхен се охранява от американски войници, които на известен период се подменят. На всички служители, включително и на тези които работят в радио "Гласът на Америка" се издават от консулството пропуски. Същите са без снимки и се издават съобразно прослужените години: на тези които работят първа година пропуските са бели, втора година - жълта, а три и повече години - червени. Пропуските служат само да влизане в сградата. Забранено е да се показват пред граждански и служебни власти.

Освен това служителите имат служебни карти на съхранене в административния директор. Те позволяват на служителите да пътуват с намалени цени.

При напускане работа поверителните документи се затварят и подпочатват от дежурни американци при пропуската. В извънработно време в сградата може да се влезе само с разрешение на консула или шефа на съответната служба.

IV. УСЛОВИЯ ЗА ПОСТЪПВАНЕ НА РАБОТА В РАДИО "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА"

Приемането на работа за външни, нередовни сътрудници обикновено се извършва след личен разговор с шефа на съответната секция, който нарежда на някое техническо лице да изпита гласа на кандидата пред микрофона. След това отговорника т.е. шефа на секцията сам проверява познанията на кандидата по английски и съответния език за секцията, за която кандидатства кандидата. По късно тези проверки започнали да се вършат и чрез специални изпити, както за щатни, така и за извън щатни служители. Вакантните места понякога се обявявали и чрез пресата и то в някои по-сериозни ежедневници.

След приемането на кандидата от шефа на секцията и техническия персонал /за микроженичен глас и дикция/ се попълват формуляри в³ Органите на "Федералното бюро за разследване" извършвали проучвания на емигранта кандидат за постъпването му на работа в бюрото за емиграция и натурализация. Било необходимо да се установи, че законно е влязал в САЩ, каква била партийната му принадлежност в миналото, в родината му и в други страни в които е живял. Било необходимо да се посочат трима души, които да дадат подробни сведения за кандидата за постъпването му на работа в радиото. Освен тези трима души, разпитвали се и съседите и приятелите на кандидата за нравите и навиците му. Този процес на проверка обикновено продължавал от около 30 три месеци за нещатните и 6-8 месеци за кандидатите за щатна работа в радиостанцията. Извънщатните трябвало да чакат завършването на проучването, докато кандидатите за щатна служба започвали работа т.е. нещо като условно - проверовачен период и през това време се вършели проверките. Практикувало се обикновено кандидати чужди поданици или без поданство да се назначават на извънредна, временна служба, което означавало, че постъпилия е частичен, външен сътрудник в дадена секция и му се заплащало на ден.

Формулярите съдържали въпроси за пълните имена на кандидата, дата и място на раждане, сегашен адрес, образование /първоначално, средно/ - с изброяване на предметите, които кандидата е изучавал. За висше образование се посочва факултета и предметите, които са изучавани. За другите видове допълнително образование, като музикално, художествено, драматично и т.н., също се отбелязва подробно, както и по знанията по машинопис, стенография, езици и пр. Изброява се

какви езици владее кандидата, ~~къде~~ и къде ги е изучавал, до каква степен се знаят - отлично, добре, средно, технически познания, като шофиране на кола, разглобяване и поправка на пишущи машини, манипулация с магнетофон и др.

За военната служба на кандидата било необходимо да се отбележи дали е служил в американската армия, в каква част и кой отдел, какъв чин има и т.н. Във формуляра трябвало да се впише поданството при раждането, настоящето поданство и по какъв начин го е получил. Посочвало се адреса при раждането и след това всички онези адреси на които е живяло лицето и то особено през последните две години. Упоменавало се и службата за която лицето кандидатствувало, с подробно описание на квалификацията му за тази служба, право на гласуване и пр. Ако кандидатът е женен, упоменавало се името на съпруга - съпругата, възрастта, професията, а за децата се давали данни сато за възрастта и имената им.

Според данни, клон на радиостанция "Гласът на Америка" в Мюнхен набирал свои кандидати за постъпване на работа от кадри възпитани във военно политическата школа в град Монт Рей. Също от езиковата школа в град Вермут - Калифорния в ~~който~~ ^{служба} се обучават младежи между 16-18 години. Привличат се на и голяма част от изменниците на родината. Назначаването става чрез подаване заявление до американското консулство в Мюнхен. В заявлението кандидатът дава отговори на около 100 въпроси във връзка с живота си от 1939 година насам. Заедно със заявлението се попълва и декларация в 3 екземпляра. Декларацията и заявлението се предават на службата по сигурността при радиостанцията. Един екземпляр от декларацията се изпраща за проучване на кандидата от немските власти.

Новоназначеният, след даване клетва, се подлага на пробно изпитание, което трае 6 месеца, след което ако е годен се утвърждава за постоянен работник при радиото.

РАБОТНО ВРЕМЕ И

V. ЗАПЛАЩАНИЯ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ ПРИ РАДИО "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА"

Работното време на служителите в радио "Гласът на Америка" сутрин започвало в 9 часа и завършвало в 5 часа след обяд, с един час обедна почивка. По време на обедната почивка почти винаги имало по двама дежурни в канцеларията от които единият е бил или шефа, или неговия помощник, а вторият дежурен от състава на обикновените чиновници. Той т.е. обикновения чиновник дижирел на телефона. Работата през седмицата траела 5 дни, с два почивни дни. Нещатните обаче, работили всеки ден и то по 4 часа на ден. На тях се разрешавало и неплатена отпусака от 2 до 4 седмици по споразумение на шефа на секцията и в зависимост от това доколко са били необходими на службата. Щатните служители имали правото на 4 седмици платена отпусака в годината и то след навършване на 1 година работа в радиото.

Заплащането на нещатните - надничари се извършвало всеки петък, а щатните получавали своите заплати всяко първо число на месеца. Заплатата на щатните се водела като обща годишна сума.

Спикерите, които не са щатни служители при радиото в САЩ получавали 15 долара на ден, за три предавания, които се смятали за пълен работен ден. Те имали правото да работят 7 дни в седмицата, но нямали платен отпусак и никакви други привилегии. Щатните чиновници, родени в САЩ или натурализирани американски поданици се делели на категории, наречени "градус" / Грейсд/. Най ниският "градус" 5 в българската секция се заемал от машинописка, американска негърка Чарлота Уйлсън, която се занимавала с кореспонденцията и докладите на английски. Нейната заплата възлизала към 2800 долара годишно. Следващият "градус" 7 се заемал от най-новите преводачи - годишно 3500 долара. "Градус" 9 т.е. за по-старшите по години и прослужено време преводачи получавали около 4100 долара годишно. "Градус" 11 - към 4900 долара /на който градус в българската секция при радиото в САЩ били Роналд Ешя, Васил Фурнаджиев и Александър Димитров./ Шефа на българската секция се водил на "градус" 13 и получавал към 5600 годишно.

Външните сътрудници обикновено се заплащали на парче. Средно на оригинално написана статия или радиописа одобрена от шефа на секцията се заплащало 50 долара, като не се позволявало повече от една статия от едно и също лице да бъде приета в течение на една седмица време.

Щатните чиновници при радиото участвували в пенсионния фонд и били застраховани за живот. На всеки 6 месеца шефът на секцията давал писмена оценка за работата на всеки член от персонала, която се изпращала на директора. Въз основа на тези периодически оценки и години за прослужено време ставало постепенното повишаване ~~от~~ един "градус" в друг.

Изменниците Цветан Литов и Боян Планински били назначени направо на "градус" 7, а по-късно повишени на "градус" 9. Роберт Леви /Лоуренс/ е бил на градус 9, а Маркарита Карастоянова нейния брат Емил Карастоянов, Милка Обрешкова /Ангелакова/ и съпругът ѝ Георги Обрешков заемали длъжност нещатни спикери. Боян Чуканов е бил назначен направо на "градус" 11, като опитен журналист и бивш дипломат.

В клона на радиото в Мюнхен е прието да се работи 5 дни в седмицата по 6 часа и на служителите се заплаща на час. Извънредната работа се заплащала допълнително, а тази в празнични дни двойно. Служителите се делят на категории, като на американските граждани се давало заплата средно 900 долара - платими в окупационни долари. Същите се ползват с безплатна квартира, безплатен медицински преглед за тях и семействата им и пр. Ползвали отпуска два пъти в годината по 13 дни.

Служителите без американско поданство получавали от 36 до 68 западногермански марки дневно. Същите били разделени по категории, съобразно заеманата служба и заплатите им не се облагали с данъци.

VI. ТЕХНИЧЕСКА АПАРАТУРА НА РАДИОСТАНЦИЯТА

Техническите съоръжения, апаратури, магнетофони, телеграфни машини и пр. на радио "Гласът на Америка" в САЩ се обслужват изключително от американски техници и инженери. В машинните стаи се забранява влизането, а в контролните, които се делят от студиото със стъклена стена, се влизало само с продуцера, т.е. с човека, който дирижира радиопредаванията и следи за времето и самия текст.

В радиостанцията - клана в гр. Мюнхен имало следните студия: № 1 за СССР; № 2 за Полша; № 3 за България и Унгария и № 4 за всички останали страни.

От студиото чрез радиостанцията, която се намира на 20030 километра от Мюнхен в Fürstentfeldbrück вълните се отправят в три посоки: Лисабон, Тонджен и Солун. Това се правело

44
44

с оглед да се усилило и приближило вълната до слушателите и се избегнели смущенията по време на предаването.

VII. ИЗТОЧНИЦИ ЗА НАБИРАНЕ НА МАТЕРИАЛИ ЗА ПРЕДАВАНЕ
ПО РАДИО "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА"

Администрацията на радио "Гласът на Америка" в САЩ по принцип не използва печатните издания от българската или друга вражеска емиграция, т.е. от разните комитети, дружества, групи и партии на емигрантите в САЩ или Европа. От време на време, обаче някои от шефовете на секциите поличавали разрешение и имали правото със цел разнообразяване на програмата да поканят някой виден емигрант като професор или лекар да напише специална статия от неговата област, била тя за историческия произход на българите, за лекуването на рака и пр. Тези лица получавали определения по таблиците хонорар за външни сътрудници.

Радио "Гласът на Америка" в САЩ получава данни за нашата страна за изготвяне на коментарите си ^{всички} от ~~наши~~ вестници и списания. Освен това радиото получава поверителни доклади от външните министерства на капиталистическите страни, които се донасяли от куриер на шефа на службата и след прочитането им последният ги заключва в касата си. Тези сведения, по непроверени данни, се събирали от бежанци от България в Турция или Гърция, където обикновено се разпитват от местните власти в съдействие с американски представители.

Из архивите на ДС

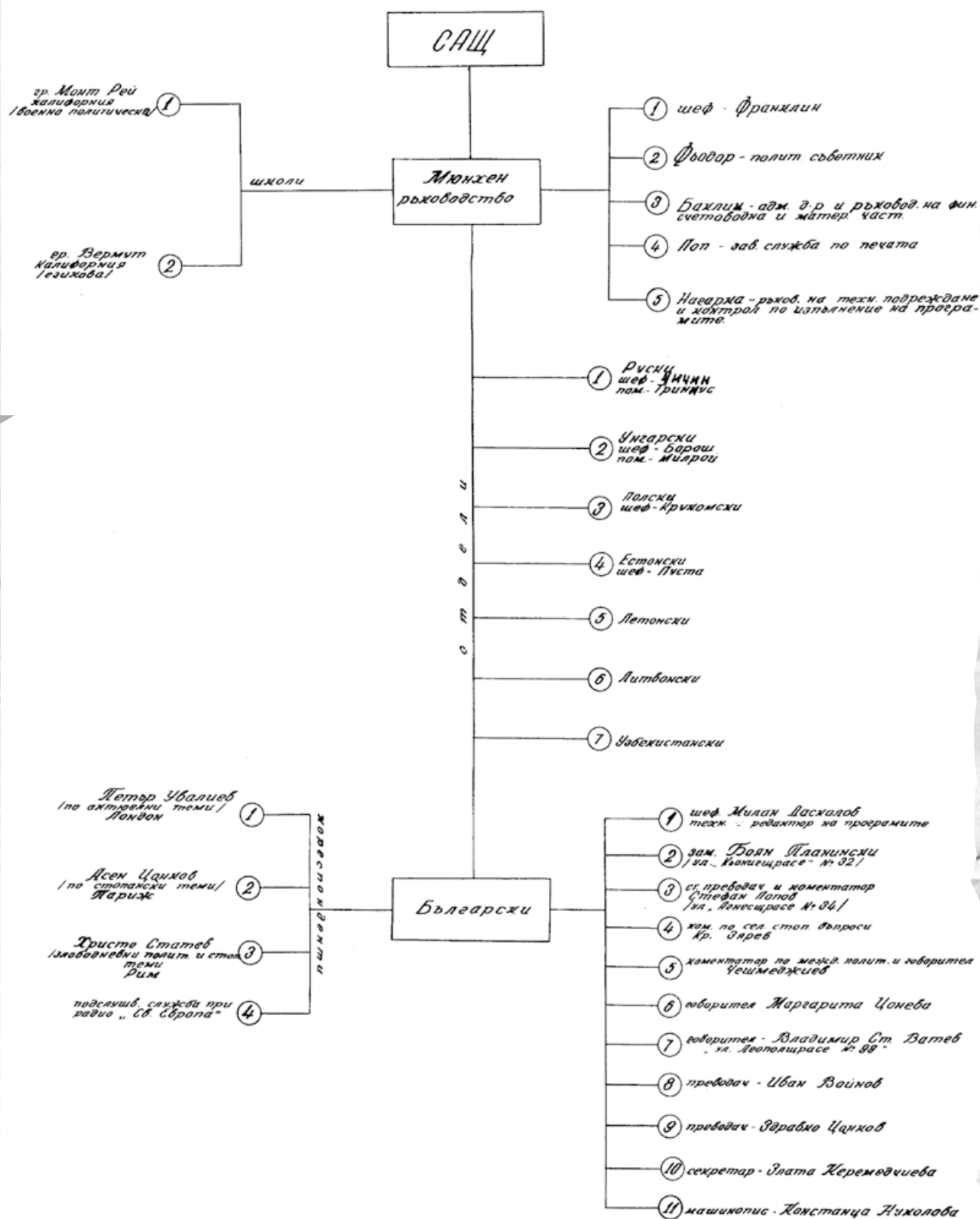

Схема на радио „Гласът на Америка“ гр. Мюнхен
тел. 28-84-55 ул. „Люблинградска“ № 28

Строго секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Съдържание, форми, методи и средства на антибългарската дейност и учреждения и институти, занимаващи се с такава дейност в САЩ срещу НР България.

След Втората световна война в САЩ били създадени много организации и институти, които имали за цел да водят борба срещу "световния комунизъм". Някои от тях били специализирани да се борят с марксистко-ленинската идеология, други трябвало да изучават "целите, тактиката и пропагандата на комунистите и за намиране на най-ефикасни средства за противодействие". В САЩ съществуват много реакционно настроени емигрантски организации, които провеждат антикомунистическа дейност. Една от тях била "Американски приятели на антифашисткия блок на нациите", която представлява "Федерация на националноосвободителното движение на албанци, арменци, унгарци, поляци, украинци, българи и др. Генерален секретар на организацията бил българинът СПАС ТОДОРОВ. Реакционно настроените българи били обединени в други две организации - "Американско-българска лига" и "Българска социалистическа работническа федерация".

За широкия размах на антикомунистическата пропаганда в САЩ сред младежта може да се съди от "въвеждането на предмета "За комунизма" в американските училища и издаването на подходящи учебници за него; принуждаване на учителите да се занимават с антикомунистическа пропаганда; обработка на армията в антикомунистически дух, като за целта се предвиждали специални беседи с личния ѝ състав, в които се включвали няколко теми, като на-

20

2.

пример "Комунизмът - международен заговор". "Комунизмът и свободата - взаимно изключващи се понятия" и др.

За да насъскат народите от другите капиталистически страни срещу социалистическите страни, всяка година в САЩ се провежда т.н. "Седмица на поробените народи". САЩ изразходвали до 1965 година около 500 млн. долара годишно за идеологическа подривна дейност. Тази дейност се ръководела от правителствен комитет по въпросите за "психологическа война", в който влизат ръководители на редица министерства и ведомства, а също и на ЦРУ. Комитетът работел под контрола на специалния помощник на президента по пропагандата.

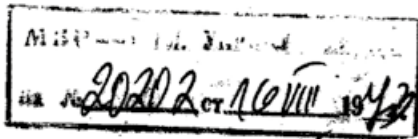
Ведуща роля в осъществяване на идеологическата диверсия играе Информационната агенция на САЩ (ЮСИА), създадена през 1953 г. Понастоящем само от държавния бюджет за дейността ѝ се отпускат 150 млн. долара. В щаба на ЮСИА се наброявали 13 хил. служители. Ежегодно ЮСИА разпространява над 3 милиарда екземпляра пропагандна литература. Изключително голямо място в дейността на ЮСИА заема радио-пропагандата. Империалистите я считат за най-силното оръжие за проникване в социалистическите страни. Към агенцията се числи най-крупната в капиталистическия свят радиопредавателна система "Гласа на Америка", която разполага с 18 радиостанции и над 30 радиостанции на територията на САЩ и 57 радиостанции зад граница. Най-мощните радиостанции на "Гласа на Америка" се намират в Мюнхен (ГФР), Солун (Гърция), Танжер (Мароко) и др. Радиостанциите на "Гласа на Америка" предават на 36 езика 670-790 часа седмично. За ролята, която се отрижда на радиопропагандата в осъществяване идеологическата диверсионна дейност се вижда добре от специалната инструкция на Държавния департамент на САЩ за радиостанциите на ЮСИА: "Използвайте пропагандата за предизвикване на безсънни нощи, самоубийства, дезертърства, безредици, грешки, колебание, възбуждане на подозрение и безпокойство. Използвайте приомите за насъскване един народ срещу друг, една група население срещу друга, по възможност болшинството срещу малцинството. Винаги стойте на страната на онези, които можете най-добре да използвате за осъществяване на вашата цел. Ако няма кого да поддържате, създайте такъв сами".

?

1968 год.

С о ф и я

ДГ/2237 - 2 екз.

110
Строго секретно!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

О Р И Е Н Т И Р О В К А - З А Д А Н И Е

ОТНОСНО: данни и бъдещи задачи
на новата радиотелевизионна
станция "Гласът на Америка"

437

Според достоверни данни на 26-28 км южно от гр. Ксанти и 10 км. източно от устието на р. Места, до с. Дасохори" била построена новата радио-телевизионна станция "Гласът на Америка". Пътят за радиотелевизионната станция се отклонявал от гара Ксанти преди разклонението за с. Шандра. По въздушна линия разстоянието от станцията до българската граница било 50 км.

новата радиотелевизионна станция "Гласът на Америка" била разположена в 6 сгради (4 работни и 2 за ръководството и персонала).

мощността на радиопредавателя бил 2 500 киловата. Това бил най-мощния радиопредавател в Европа.

Станцията имала 10 предавателя с логаритмична излъчваща антена и 180 антени за радиотелевизионно излъчване

Радиопредавателя щял да предава на средни, къси и ултра къси вълни.

Телевизионният предавател щял да предава на 5,7 и 11 канал. Станцията била оборудвана с най-модерна техника - американско и западногерманско производство. При монтирането на инсталациите участвували около 400 специалисти от САЩ и ГФР.

Станцията имала голям район на покриване: Югославия, Румъния, Унгария, Чехословакия, Полша, СССР и арабските средиземноморски страни.

Предаванията щели да се водят на всички източноевропейски езици и арабски, като се наблягало на емисиите за България, СССР, и Влизкия Изток.

Стария предавател на "Гласът на Америка" намиращ се в района на Солун щял да бъде предаден на Гърция.

новата радиотелевизионна станция "Гласът на Америка" след 10-15 годишно използване също щяла да бъде предадена на Гърция.

Всички тези факти водят да извода, че САЩ и Гърция са създали мощно средство за идеологическа диверсия насочена към България и другите европейски социалистически държави.

За изучаване състава и дейността на станцията, необходимо е да се събира информация за:

1. местонахождението, комуникационните мрежа и режима на охраната на радиотелевизионната станция.
2. Кръга на лицата имащи свободен достъп до станцията.
3. Личния състав на станцията.
4. Съставът на българския отдел на станцията.
5. методите за събиране и обработване на излъчваната информация за България и другите страни.
6. насоченост на информацията за България.

17 юли 1973 г.

С о ф и я

Тел/ Климент -1740б

Написано в 3 екз.

Тарийнов

№ 20202 от 10 VII 73г
екз. 1. получено от
о.р. Ковачков - отдел ИИЧ
14. XI 73г. ВДП

ДС И "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАЦИИ

105

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

Рег. № 14327 Екз. № 24
1.09 1981 г.

НЕ ПОДЛЕЖИ НА ВРЪЩАНЕ!

Б Ю Л Е Т И Н
бр. 35

Публикации за подривната дейност на империалистическите държави срещу НРБ и другите социалистически страни, получени в ЦИОУ за периода 24-30.VIII.1981 г.

СОФИЯ
1981

Из архивите на ДС

439

104

да се изработи един "План Маршал" за всеобхватно и дългосрочно оправяне на положението. И това трябва да бъде направено не от банките, а от държавите.

Тъй като и Съветският съюз не може да желае най-големият му съюзник да претърпи катастрофа, не е изключено споразумение и с Москва по полските проблеми. Не на последно място политическата нестабилност в Полша произтича от икономическата безизходица, чийто най-типичен признак е големият брой на изселващите се от страната.

Спокойствие и известна стабилност най-бързо ще бъдат постигнати, ако се разкрият нови икономически перспективи. Малко е вероятно Западът да приеме някаква голяма програма за Полша поради големите съкращения на бюджетите във всички западни държави. Но какво ще кажем, ако след десет години историците отбележат: Западните демокрации оставиха демократизираща се Полша през 1981 г. да загине, защото не били имали пари?

ПОДРИВНИ ОРГАНИ И ПРОПАГАНДНИ
ИНСТИТУТИ НА ИМПЕРИАЛИЗМА

Проблеми пред радиостанция "Гласът на Америка"
/в. "Интърнашънъл хералд трибюн" 6.VIII.1981 г./

Радиостанция "Гласът на Америка", която излъчва новини, коментари и музикални предавания на 39 езика, е претендент за титлата "най-злополучната федерална агенция". Около нейната мисия се разгръщат остри битки. Трябва ли тя да бъде го-

ворител на правителството или просто една аудиоверсия на "Вашингтон поуст"?¹⁶⁵ Трябва ли радиостанцията да се управлява от ръководни дейци от Държавния департамент, които се безпокоят от чувствителността на чуждите правителства или от журналисти, чието кредо е свободното разпространение на информация? Трябва ли американският радиопредавател да подбужда афганистанците да се бият срещу Червената армия или умело да популяризира американския начин на живот?

По време на състоялото се през юни утвърждаване в Сената директорът на радиостанцията Джеймс Конклинг бе запитан как възнамерява да се справи с "моралния проблем", с който се сблъсква "Гласът на Америка". "В творческия бизнес – отговори той – моралът бързо се стабилизира, ако на хората се даде възможност да изразяват своите идеи."

Дълги проучвания

Г-н Конклинг е длъжен да бъде предпазлив. На Федералното бюро за разследване са необходими около две години за проверка на кандидатите (било то творчески работници или технически специалисти), преди да бъдат ангажирани от "Гласът на Америка". Когато Съединените щати имат спешна нужда да се обърнат към чуждестранната слушателска аудитория, "Гласът на Америка" като че ли се парализира. Така например, въпреки че е минала повече от година и половина от съветската интервенция в Афганистан, все още липсват радиоемисии на основния език в тази страна. Мъчителна рана за радиостанцията е провежданата линия на дискриминация спрямо служителите, родени в чужбина. Изключително сериозно е оплакването, че служителите, които участвуват в изготвянето

7 166
на програмите за чужбина и заемат ръководни длъжности в радиостанцията, цензурират ръкописите.

Може да се зададе и друг въпрос: Обръща ли се "Гласът на Америка" към хората, които са предполагам обект на въздействие? Не е ли непрактично да се настоява за централизиране на изготвянето на материали, предназначени за слушателски аудитории на 39 езика?

Радиостанция "Гласът на Америка" се роди по силата на неотложна необходимост през 1942 г., 79 дни след нападението над Пърл Харбър (военноморска база на САЩ, разположена на Хавайските острови – б.н.). Пет години преди това Англия започна излъчването на чуждестранни емисии по "Би-Би-Си". "Новините – заявяваше нацисткият министър на пропагандата Гьобелс – са оръжие на войната. Тяхното предназначение е воденето на война, а не предоставянето на информация."

Радиостанция в ролята на заместител

През 1948 г. Сталин издаде заповед за заглушаване на източноевропейските предавания на "Би-Би-Си" и "Гласът на Америка". Следващата година правителството на САЩ основа "Свободна Европа" като "радиостанция-заместител", предназначена за страните от Източна Европа. През 1953 г. радио "Освобождение", преименувано десет години по-късно в радио "Свобода", започна излъчването на емисии за Съветския съюз.

По време на "студената война" радиостанциите подеха т.нар. "кампания за правдивост" на Труман и "поход за свобода" на Айзенхауер. Но полъхът на разведряването, както и новата линия на безпристрастност в американското общество предизвикаха известна несигурност. Привържениците на пси-

8 168
хологическата война и източноевропейските емигранти изразиха опасения, че излъчваните от радиостанцията материали и репортажи за наличие на опозиция към войната във Виетнам, за разкритията около аферата Уотъргейт, а сега и за убийствата на чернокожи деца в Атланта само облагодетелствуват комунистите.

В устава на "Гласът на Америка" е записано, че радиостанцията "представя цяла Америка, а не някаква част от американското общество." Но на практика радиопредавателят функционира под сянката на Държавния департамент. От една страна, единствено предаванията на "Гласът на Америка" предоставят информация на обществото, където свободната преса е забранена (от около 80-те милионната слушателска аудитория 60 милиона слушатели са от комунистически страни). От друга страна, коментарите и аналитичните обзори на радиостанцията са изцяло издържани в провеждания от правителството курс и програмирането на емисиите отразява предпочитанията на Държавния департамент към неопределеност.

"Трябва да бъдем коректни"

"Ние трябва да бъдем коректни – обяснява завеждащият предаванията на "Гласът на Америка" за Далечния Изток Ед Финдлей. – Понякога обаче трябва да предизвикваме недоумение сред слушателската аудитория. Чуждестранните слушатели могат да възразят срещу еднообразността на нашите предавания, но не могат да ги окачествяват като глупави."

Въпреки ежегодните настоявания пред Конгреса за отпускане на повече бюджетни средства да се мотивират с кон-

9
168

куренцията на комунистическата идеология, подготвяните от радиостанцията материали се редактират така, че да не накърняват комунистическата чувствителност. Така например изразите на възхищение от сражаващите се с руснаците афганистанци и от противопоставящите се на полската комунистическа ортодоксална система членове на "Солидарност" най-старателно се изчистват, за да не би "Гласът на Америка" да бъде обвинена в подстрекаване на своите слушатели, какъвто беше случаят с радио "Свободна Европа" по време на унгарските събития от 1956 година.

Говорителите на "Гласът на Америка" биха желали да се отделят от дъщерната агенция ЮСИКА (съкратеното название на Управлението за международни връзки, създадено през 1978 г. на основата на известната информационна агенция на САЩ ЮСИА и Бюрото по въпросите на образованието и културата. Основна задача на новоизграденото ведомство е да направлява цялата задгранична пропаганда на САЩ – б.н.), която от своя страна е подчинена на министъра на въшните работи. Администрацията на президента Картър поощряваше автономността на "Гласът на Америка", но президентът Рейгън още по време на предизборната кампания заяви, че ще използва радиостанцията като стенобойна машина на "съживената" американска пропагандна война.

След изключително оспорвани битки за директор на ЮСИКА президентът Рейгън назначи личния си приятел Чарлс Уик, който пък избра близкия си приятел Джеймс Конклинг за ръководител на радиостанция "Гласът на Америка". Бюджетните средства не бяха съкратени: нито текущият бюджет (още при

Картър) от 125 милиона долара, нито допълнителните 80 милиона долара, предназначени за нови предаватели.

"Ние не сме правителствени говорители"

"Ние не сме говорител на Съединените щати" – заяви изпълняващият длъжността директор на радиостанцията в периода на смяната на президентите. "Ние сме национален радиопредавател, предназначен за САЩ" – казва програмният директор Клиф Грос. "От каквато и страна да погледнем на този въпрос, ние сме в бизнеса на пропагандатори на американския начин на живот – счита един ветеран от техническия състав. – През 50-те години, когато проблемите бяха ясни, ние свършихме знаменита работа. Сега, когато от нас се иска и да следваме, и да не следваме политиката на САЩ, ние загубихме представа за това, което вършим."

"Гласът на Америка" живее в свой собствен свят, като се опитва да пренебрегва Държавния департамент и да отказва да признае, че в чужбина радиостанцията се възприема като изразител на американското правителство – заявява ръководен служител от Държавния департамент. – В най-добрия случай "Гласът на Америка" заблуждава чуждестранните правителства. В най-лошия случай тя поставя под заплаха американските интереси. Независимостта ще доведе до катастрофа."

Приблизителни оценки

Излъчваните по радиостанцията информационни бюлетени заемат около половината от определеното за радиопредавания време. Те се съставят от централно информационно бюро, което издава различен ежедневен списък за всеки район:

Европа, Съветския съюз, Африка, Далечния Изток, Близкия Изток и Южна Азия, Латинска Америка. След това езиковите служби превеждат ръкописите. Редът на първите пет пункта (от програмата) не може да бъде променен без съгласието на ръководителя на сектора (отговарящ за съответния район), който се намира в информационното бюро във Вашингтон.

След информационния бюлетин следват подбрани коментари от ежедневно "меню", отразяващи официалната политика на САЩ; аналитични материали, които предоставят "приблизителни оценки" и които се препоръчват, но не са задължителни; материали на научна и културна тематика.

Много често говорителите не са съгласни с реда, който трябва да следват, и приоритета на отделни материали. Източноевропейците трудно асимилират поднесената информация, но не казват нищо, когато например новините започват с коментар за "Гладна стачка в ирландската републиканска армия" – едно от многото заглавия, които карат американците да смятат, че не предизвикват никакъв интерес сред слушателите от Източна Европа. Или пък те се оплакват и променят реда на материалите при положение, че в началото на емисията се обявява годишният на Жаклин Кенеди и Аристотел Онасис, докато в същото време Червената армия възнамерява да нападне Чехословакия.

Арабският сектор често избухва и настоява за безпристрастност; африканският сектор си позволява да прави промени със или без разрешение.

Руският сектор гъмжи от несъгласие. "Програмата се решава от гледна точка на това, какво е полезно за САЩ, вместо какво е интересно за слушателя" – заявява един критик.

12
12/1Някои отклонения

Едно от обичайните обвинения срещу "Гласът на Америка" е, че радиостанцията прекалено много се е ангажирала с разведряването. Твърде бавно реагира при наличието на кризисни ситуации, когато нейната помощ е необходима. Изминаха девет месеца от интервенцията в Афганистан, преди да започне половинчасово излъчване на дари – един от езиците в Афганистан. "Гласът на Америка" все още не предава на пушту, който се говори от афганистанските бунтовници.

"Държавният департамент и Националният съвет за сигурност са инстанциите, които решават на какви езици да се предава – казва програмният директор Грос. – Освен това ние трябва да търсим местни говорители, а това е много трудно. Ние не можем да намерим квалифицирани служители, които да предават на централноазиатски езици."

Персонален подбор

При наличието на стотици хиляди бежанци от Афганистан, Иран и Съветския съюз защо е толкова трудно да се изградят служби, които да предават на централноазиатски езици?

Един от най-трудните проблеми е проблемът за персоналният подбор. Системата на този подбор се нуждае от сериозна промяна.

Персоналният подбор се извършва от ЮСИКА, която настоява за специално проучване на кандидатите, въпреки че служителите на "Гласът на Америка" не боравят с квалифицирана информация. Минават почти две години, докато приключат

всички процедури около кандидатите за работа американци, родени в чужбина, и малко по-малко за родените в САЩ.

"Гласът на Америка" е единственият правителствен орган, където дискриминацията е обществена политика. Говорител на един от 39-те езика може да стигне до ръководител на съответния сектор. Около една пета от ръководителите на секторите (по езици) са родени в чужбина. По-високите длъжности в местните бюра, в информацията и подготовянето на програмите обаче се заемат от служители, чиито роден език е английски.

Засилване на пропагандата

В момента в службите за чужди езици на радиостанцията фигурират 750 автори и редактори, 230 професионалисти работят по подготовката на новините, аналитичните материали и коментариите на английски език.

Някои професионалисти от "Гласът на Америка" са на мнение, че предизборното обещание на Рейгън за "засилване" на пропагандата на САЩ зад граница може да предостави на радиостанцията приоритета, от който тя се нуждае – разширяване на езиковите служби, допълнителен персонал и ново оборудване. Други се страхуват, че Рейгън ще накара радиостанцията да каже "Хей, ние сме американци и не сме ли велики?"

Страната, която изобрети рекламата, трябва да бъде в състояние добре да рекламира себе си зад граница. Но според Централното разузнавателно управление ежегодно Москва изразходва 2,5 милиарда долара за провеждане на задграничната си пропаганда – четири или пет пъти повече, отколкото е бюджетът на ЮСИКА.

1014

"Гласът на Америка" е единодушна, че службите на "Би-Би-Си" за чужбина са по-добри в статийните материали, но не толкова добри в информационните бюлетини. Британците превъзхождат американците в стила на предаванията. А стилът е това, което нито един административен апарат (американски или съветски) не е успял да постигне.

Осемдесет милиона слушатели настройват своите приемници най-малко един път седмично на вълните на "Гласът на Америка".

"Гласът на Америка" посочва, че поне един път в седмицата 80 милиона слушатели настройват своите приемници на вълните на американската радиостанция – от тях около 30 милиона в Съветския съюз, 10 милиона в Източна Европа, 13 милиона в Близкия Изток и Южна Азия, към 7 милиона в района на юг от Сахара, 3 милиона в Латинска Америка, 2 милиона в Западна Европа, най-малко 20 милиона в Китай и 3 милиона в останалата част на Източна Азия.

Според "Гласът на Америка", цифрите са сравнително точни с изключение на тези за Китай и европейските комунистически страни, тъй като се базират само на интервюта с посетители на западни страни и бежанци.

Проучванията показват, че "Гласът на Америка" привлича образованата, младежката и политически любознателната слушателска аудитория. "Гласът на Америка" предава около 900 часа седмично на 39 езика. Дори и да се прибавят допълнителните 1030 часа на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" и седем допълнителни езика, американските радиоемисии са

много по-назад в сравнение с 2100-те часови предавания на радио "Москва" на 82 езика.

Американската стратегия срещу заглушаването е да се предава на повече честоти, които увеличават шансовете на слушателя да попадне на добра чуваемост.

По-мощните предаватели също помагат, а освен това са запланувани допълнителни предаватели и модернизиране на старите предаватели.

Утехата е, че заглушаването, според оценките на ЦРУ, струва на руснаците до 250 милиона долара годишно, докато самата радиостанция "Гласът на Америка" струва около 100 милиона долара на американските данъкоплатци.

(Със съкращения)

ДРУГИ СЪОБЩЕНИЯ

Подслушвателна апаратура, изнесена на Изток
по контрабанден път

/в. "Ди велт", 22.VIII.1981 г./

/Кореспонденция от Лос Анжелос, САЩ/

След упорита работа в продължение на 18 месеца, органите на сигурността на САЩ и митническите власти в Дюселдорф /ФРГ/ са разкрили виртуозно работеща контрабандистка организация, която през последните години е внесла през ФРГ в СССР, ГДР и България свръхмодерни американски компютъри и военна подслушвателна апаратура на стойност най-малко за 19

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

Reg. № 10913, екз. № 17, 07.1985 год

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

10

СПРАВКА

18/07/85
РД-16755, I дело стр. 10
№ „Гласът“

ОТНОСНО: Радиостанция "Гласът на Америка" – Българска секция VOICE OF AMERICA - BULGARIAN SERVICE

1/ Общи данни: Създадена през февруари 1947 г. Организационно влиза в състава на ЮСИА – Американската информационна агенция – отдел "Радиопредавания". Апаратът на радиостанцията "Гласът на Америка" се състои от повече от 2 000 сътрудника. Разполага с около 100 радиопредавателни станции, от които 68 са извън територията на САЩ. Излъчват се предавания на 38 езика в обем около 800 ч. седмично. Бюджет: през 1982 година бюджетът на "Гласът на Америка" е бил 188 млн. долара.

2/ Адрес: VOA/BULGARIAN SERVICE, 330 Independence Ave., S.W., WASHINGTON, D.C. 20547 TEL. (202) 475-2297

3/ Българската секция на радиостанцията "Гласът на Америка" се състои от следните служители:

– Мария Василева Пеева, под. 10.02.1942 г. в София, българка, американска гражданка. До бягството си е живяла на адрес: София, ул. "Суходолска" 2, Бл. 28, понастоящем живее в САЩ, щат Вирджиния, гр. Фарфакс.

– Атанас Василев Славов /пом. редактор/. под. 25.07.1930 г. в Сливен, обявен за ИР с бюлетин 293.:

– ^{Васил} Виктор Андреев Пападопов /Виктор Пап/, под. 18.02.1949 г. в Казанлък, ИР от 1971 г.:

– Михаил Глухов, живущ в САЩ на адрес: WATERSIDE TOWERS, 905 6th Street, S.W., #607, Washington, D.C.

– Илия Талев

20027, TEL. (202) 517-5867

– Петър Стойков,

4/ Други данни, характеризиращи РГА

РГА /Радиостанцията "Гласът на Америка" заема особено място във външните операции на ЮСИА. Носи открито диверсионен характер. Администрацията на Рейгън регулярно използва РГА за постигане на външнополитическите си цели и особено, когато назряват кризисни ситуации в някои райони на света. В такива случаи пред РГА се поставя задачата за рязко ~~увеличаване~~ увеличаване часовете за предавания за съответната страна. Така например по време на събитията на в ДРА, Иран, Средноазиатските републики на СССР /1980 г./. Решението за увеличаване броя на часовете за определена страна /район/ се разработват и утвърждават от ЮСИА, Държавният департамент и Съвета за национална ^{сигурност} безопасност на САЩ. Показателно е, че след въвеждането на военното положение в Полша /декември 1981 г./. РГА увеличила часовете за Полша с 2,5 до 7 ч. дневно.

Нап. в 1 екз.

№ 1 - КД

изп. 04/8765

нап. 04/8765

С о щ и я,

17.07.1985 г.

IV
4860

Строго секретно!

Екз. № 2

25
29

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Западногерманската радиостанция "Дойче Веле" (Deutsche Welle).

В началото на март 1963 година в гр. Кьолн, ГФР е създадена нова радиопредавателна станция, служебните помещения на която се намират в сградата на площада срещу операта. Предаванията стават от така наречената немска вълна на големия немски предавател (Deutsche Welle des Grossdeutschen Senders).

В края на 1963 година радиостанцията, под името "Германия" предава ежедневни емисии на български език от 14.20 до 14.50 часа българско време.

Обикновено предаванията започват с новини, след които следва политически коментар на злободневна тема или популярна беседа и завършват със забавна и танцова музика.

Характерна особеност за предаването на новините е, че се съобщават факти от политическия и обществен живот на отделни страни от капиталистическия и социалистическия лагер, без обаче да се прави каквато и да било политическа оценка или коментар.

Липсата на политическа оценка или коментар на предаваните новини има за цел да създаде у слушателите впечатление за обективност и безпристрастност и представлява само по себе си тактически ход на ръководителите на радиостанцията.

36
30
2.-

коментарите на злободневни политически теми се отличават с ярко изявена политическа насоченост и са написани в умерен и коректен тон. Основната нишка, която се прокарва в тях е изтъкването преимуществата на капиталистическия свят по отношение на социализма, икономическото и политическото му превъзходство в сравнение със страните от социалистическия лагер.

Често пъти в програмата на радиото са включени и популярни беседи, имащи за цел да запознаят радиослушателите с някои постижения в развитието на техниката в ГФР и с някои културни и исторически паметници и градове на ГФР.

Популярните предавания целят пропагандирането на "високия стандарт на живота в ГФР" и "постиганията" във всички области.

Радиопредавателят "Дойче Веле" се финансира от западногерманското правителство.

В отдела на радиото за България работят емигранти, изменили на Родината сравнително неотдавна (през последните 4-5 години). Старите български емигранти се съмняват, че новите емигранти били сътрудници на българските органи за сигурност, тъй като никой не ги познавал и не се знаело нищо за тяхното минало.

Германците обаче считали, че само новите емигранти познавали менталитета на народа и станалите изменения в страната, от където са избягали.

Горното се потвърждава и от известните нам данни за лицата, които работят в българския отдел на радио "Дойче Веле".

Така например, началникът на българския отдел МИХАИЛ ИВАНОВ АНТОНОВ е изменил на Родината през 1960 година.

Доскоро като техник в радиостанцията е работил българинът СТЕФАН ЖЕКОВ, изменил на Родината през 1962 година.

37
3.- 91

През 1964 година е постъпила като преводачка в българския отдел АНА-МАРИЯ АБЕЛ, изселила се преди няколко години от България.

Според данните, с които разполагаме, става известно, че се търсят нови хора за работа в радиото. Предлагано е на наша доверителна връзка, журналист, по време на негово посещение в ГФР да остане на работа в радиото в Кьолн.

Характерна особеност за работещите в българския отдел е, че се стремят да получат на всяка цена интервюта от всеки българин, посещаващ гр.Кьолн. При това наглостта и безсрамието им стига дотам, че за да принудят например един известен български професор да даде интервю, са се "аргументирали", че са взели такова от секретаря на ЦК на БКП - министър ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ.

По наши сведения в радио "Дойче Веле" работи семейство КЮБЛЕР, полски емигранти; съпругата на КЮБЛЕР, както е заявил той, отговаряла за предаванията за социалистическите страни.

За самия КЮБЛЕР ни е известно, че посещава лекции в Славянския институт в гр.Кьолн. Правил е опити да се сближи с български професор, като му е предлагал разходки до Париж, а друг път го е склонявал да даде интервю за радиото.

Проф.Х.ШРЪОДЕР работила дълги години в Славянския институт в Кьолн, в разговор с наш професор за студентите, посещаващи лекции в института, изказала предположение, че КЮБЛЕР е сътрудник на съветската легация.

Поради недостатъчните данни, с които разполагаме за радио "Дойче Веле", за сега не сме в състояние да предложим никакви активни мероприятия. Ще използваме съществуващите възможности за събиране материали за дейността на тази радиостанция.

14.XII.1964 год.

С о ф и я

2 екз.

БЛ/3461

Изготвил: БУРЛАНОВ

Строго секретно

60
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

Some Rec.

С П Р А В К А

457

Съобщават ни от Рим,

Разполагаме с данни, че от 1.I.1966 година германското радио от Кьолн ще открие в Лисабон служба за подслушване на българските радиопредавания. Предвидено е службата да се състои от трима души българи или немци, които владеят добре български език.

Създаването на посочената служба става по инициатива на немското разузнаване, съгласувано с радио Свободна Европа, за да се активизира вражеската дейност срещу България. Всички събрани данни от предаванията на Радио София ще бъдат обобщавани в информации от политически и икономически характер и изпращани на немското правителство и военните и цивилни разузнавателни служби на ГФР

София
7.X.1965 г.

СТ. РАЗУЗНАВАЧ: *Е. Димитров*
ст. лейт.

№ 0589

144

Строго секретно!

Екз. № 5

ИЗП
ИЗДАВАТЕЛСТВО-ДС
5002
14. XI 76
СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Състава на българската секция на радио "дойче Веле" в ГФР и някои нейни форми на работа.

Разполагаме с данни, че в състава на българската секция на радиостанция "дойче Веле" влизали следните лица:

1. Ръководител: ИР Антонов
секретарка: ИР Тасларова
2. Журналисти - говорители:
  - ИР Георги Рударов, бивш певец от софийската опера
  - ИР Вистра Банклер, разведена с мъжа си, западно-германски гражданин, от 12 год. От две години Банклер била омъжена за ИР Марин Чолаков - лекар психиатър изменил след няколко годишна специализация в ГФР. На него също му било предлагано да сътрудничи на радио "Дойче Веле", но под предлог че се занимавал с научна дейност, той отказал.
    - ИР Жеков
    - ИР Миндова, неомъжена. Миндова разполагала с известно количество икони които получавала от ИРБ. Предполагало се че иконите ѝ ги доставял неин роднина или много близък, които

145

2.-

често я посещавал в ГФР по време на командировки. Известно било, че същия работел в асистемата на ДСО „Вимплекс“.

Дейността на българската секция на радиото по отношение на групи и делегации от НРВ пребиваващи в ГФР през последно време била ограничена. В миналото към тези групи и делегации съществувал стремеж обязательно да се прикрепя човек от секцията, докато понастоящем тази практика, с малки изключения, била изоставена.

В работата на секцията било прието няколко часа преди предаванията всеки журналист сам да превежда материалите си на Сългарски език. Съществували също така лица упражняващи контрол над предаванията на отделните секции с цел да не се излъчват предавания насочени срещу ГФР. Тези лица владели съответните езици я не били познати на сътрудниците на секциите.

_____ 1972 г.
С о ф и я
Написано в 5 екс.
ЛН/066448-17374

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ В ПГУ-ДС
ПОЛКОВНИК: _____

2. Радио "Дойче Веле" - Кьолн.

Част от бр. № 19 620 / 9.8.73
екз. № 2

Радио "Дойче Веле" със седалище Кьолн, Бонер-расе 211, е създадено в началото на март 1963 г. като официална държавна радиостанция на ФГР. Официални функции - да провежда преговорната линия в областта на вътрешната и външна политика на страната, да води радиопропаганда зад граница. За тази цел тя излъчва емисии на 33 езика. Персоналът в радиото е около 10 250 души. Организационно радиото е разделено на отдели и секции. Един от главните отдели за провеждане на масовите диалози срещу социализма е отделът за европейските союзи - страни. В него влизат секции за България, Румъния Югославия, Чехословакия, Полша и Унгария. През 1965 г. този отдел бил разделен на 2 нови отдела: за Югоизточна Европа - България, Румъния, Австрия и Югославия и за Средна Европа - Чехословакия, Унгария и Полша.

Българската секция се оглавява от ИР Михаил Антонов, заменен на родината през 1960 г. В нея на постоянна

работа са 8 души - Българи. Секретарка на секцията е ИР Теслакова - 30 годишна. Според думи на друг ИР, тя е най-отявлен противник на социалистическия строй в България сред всички ИР - служители в секцията.

Журналисти-говорители:

ИР Георги Рударов - бивш певец от Софийската народна опера.

ИР Вистра Винклер - разведена с мъжа си - западногермански гражданин. От 2 години била омъжена за ИР Марин Чолаков - лекар-психиатър, изменил на родината след няколко-годишна специализация в ФРГ.

ИР Стефан Жетков, изменил на родината през 1962 г., женен за ирландка, очертал се като най-добър преводач в секцията.

ИР Миндова - неомъжена, разполагала с известно количество икони, които получавала от НРБ.

Дейността на Българската секция на радиото по отношение на групи и делегации от НРБ, пребиваващи в ФРГ, през последно време била ограничена. В миналото към външните групи и делегации съществувал стремеж да се прикрепи човек от секцията, докато понастоящем тази практика, с малки изключения, била изоставена.

Характерна особеност за предеването на новините от радио "Дойче Веле" е, че се съобщават факти от политически и обществен живот в отделни капиталистически и социалистически държави без да се прави каквото и да било политическа оценка или коментар. С това се цели да се създаде у слушателите впечатление за обективност и безпристрастност, което по същество е тактически ход на ръководителите на радиото.

Понастоящем директор на радио "Дойче Веле" е Валтер Шайгер. Той изпълнява също длъжността председател на Комисията

9.-

за международни брозки на телевизията на Г+Р.
Според налични данни, тази длъжност е прикритие
за дейността на Цайгер.

26.1.2.1.4

Строго секретно!

обзема IV-177

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

29

ОТНОСНО: ДАННИ ЗА ЕВЕНТУАЛНИ ПРОМЕНИ В
РАДИО "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ"
=====

Според официален източник неестранното нормализиране на отношенията между ГФР и страните от Източна Европа, включително и по дипломатическа линия, цяло да се отрази върху работата на радио "Дойче Веле".

Правителството на ГФР не можело пряко да се разпорежда с радиостанцията, тъй като същата не била правителствено учреждение, но начини да ѝ се повлияе щели да бъдат намерени.

Работата на "Дойче Веле" в бъдеще трябва да се съсредоточи върху създаване на обрзе на ГФР в чужбина, какъвто бил първоначалния ѝ замисъл и в по-малка степен да се занимава със социалистическите страни.

Постигането на таква линия на работа цяло да бъде свързано с кадрови промени. Било несъвместимо например оставянето в радиото на ръководителя на отдела "Източна Европа", който написал, според негови обяснения като частно лице, враждебна статия след подписването на договора с СССР, насочена срещу този акт, който фактически бил извършен от федералното правителство.

Осъществяването на кадрови промени цяло да стане бързо, но посоченото по-горе лице не трябва да остане в "Дойче Веле".

В подкрепа на горното се отбелязва и факта, че неотдавна член на съвета на "Дойче Веле" станал Вишневски, депутат в Бундестага, ръководител на комисията по външните отношения при ГДСП.

19.II.1974 г.

рез.18

ИС/061447 - 17535

Из архивите на

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М. П. ДОКЛАДНО СЪВЕЩАНИЕ Д. л.
Вх. 12264 10. VI. 74.

Строго секретно

Екз. № 1

28

М. П. Р
Ц. Г. А. УПРАВЛЕНИЕ-АС
№-В 5447

ДО
НАЧАЛНИК I ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ ДС

-7. VIII 1974

*Ср. Давидов
се помислява
за излизане
от България
в страната
където
живее*

От наш източник получихме данни относно състава на радио "Дойче веле" - Стефан Кисъв, Румяна Таелакова и Атанасова - говорителки-преводачки на българската емисия на радиото.

Съпругът на Атанасова, инженер Борис Петков се занимава с продажба на стари автомобили, но има намерение да отива в Бразилия на работа, тъй като в ГФР не може да си намери подходяща работа и е депресиран от сегашното си положение. Намира се в процес на развод със съпругата си.

Относно Стефан Кисъв - служител в радио "Дойче веле" източника съобщава, че е много добре информиран за политическите събития в Европа и бъдещите ходове на политиките от опозицията в ГФР срещу Вили Бранд.

Същият поддържа широки контакти с журналистическите среди, откъдето черпи информация за политическите събития и обектите на журналистическите нападки.

Стефан Кисъв е доверил на източника, че иска да получи вече немско поданство, поради което се нуждае от документ, от който да е видно, че се освобождава от българско гражданство или че не може да се освободи от него. При наличието на такъв документ въпроса с немското гражданство ще му се уреди бързо, тъй като разчитал на помощта на Генерал /министър на вътрешните работи на ГФР/.

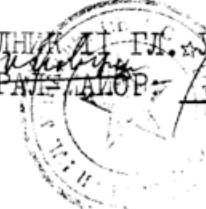
Кисъв е споменал, че в момента радио "Дойче веле" търси усилено женски глас за предаванията на български език

25

на мястото на починалата при катастрофа Маца Гешева.

От разговорите с Кисъов и други служители на "Дойче веле" източника е стигнал до извода, че те поддържат тесни връзки с българската редакция на радио "Свободна Европа" от където получават всички необходими информации и се отнасят към тях при всички трудности и уточнявания на информацията във връзка с България.

Началник на ГЛ. У. Н. И. Е. Д. С.
 Генерал-майор
Зон *Андрей*

465

Отп. в 2 екз.
 № 1 - адресанта
 № 2 - ЛД
 Изп. Марков/ББ - III
 Нап. Христова/Б. VI 74 г.
 С о щ и я

По дълга на път ^е уведомят Ветев-Бот
 За естат, и за кандидатите следва да е тук от
 техният връзки там. Да има, трябва канди-
 датурите на Ренн. Вишнев, обикновен
 и възможностите да се. Може и други
 кандидатури. Да отговори, и други цели
 17.11.74 (Гитков)

Из архивите на ДС

8512-04

9. 7. 1980
9. 8. 1980. Пинч
Dr. Vignani
30. 10. 1980

Строго секретно!

Без. № 3

35

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА
УПРАВЛЕНИЕ VI - ДС

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Запланирана реорганиза-
ция на радиостанциите "Дойчланд-
функ" и Дойче Велле", ГФР

Според получени данни, западногерманското правителство имало намерение през следващата година да обсъди обединението на предаванията на радиостанциите "Дойчландфунк" и "Дойче Велле" за страните на Източна Европа. Целесъобразността на такава реорганизация се аргументирала на първо място от икономии, обаче в центъра на нещата било желанието на партиите от правителствената коалиция да ликвидират влиянието на ХДС/ХСС върху радиостанцията "Дойче Велле" и отчасти на "Дойчландфунк".

Правителството на ГФР имало намерение също така, в резултат на тази реорганизация, да увеличи времето, да повиши нивото и да приспособи предаванията за социалистическите страни от Източна Европа към изискванията на всички слоеве от населението. Заедно с това то имало намерение да се пригоди към политическата

обстановка, създадена се след европейското Съвещание за сигурност и сътрудничество, като по този начин докаже, че ГФР признава съществуването на международното разведряване. Във връзка с това още сега политическият контрол върху предаванията станал по-строг и било обърнато внимание на радиостанциите, че политиката на предаванията и тонът на сътрудниците трябва да се приспособят към условията на международното разведряване, без това да нанесе вреда на първоначалните цели на радиостанциите - оказване на влияние и привличане на своя страна общественото мнение на социалистическите страни.

По време на реорганизацията личният състав на сътрудниците щял да бъде подбран така, че да не се дават поводи за нападки от страна на социалистическите страни.

В резултат на реорганизацията, която щяла да се проведе през 1976 г., радиостанцията "Дойчландфунк" щяла да излъчва предавания за Полша, Унгария и Югославия, докато "Дойче Велле" щяла да осъществява предавания на чешки, словашки, румънски и български език.

1975 г.
С о ф и я

Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
ГЕН.-МАЙОР: _____

Строго секретно !

Екз. единствен §

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Дейността на българската секция при радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ"

С оглед получаване на по-голяма ефективност в дейността на радиопредаванията до края на годината се очаквало обединяване на радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" /предназначено за предавания за чужбина/ и радио "ДОЙЧЛАНДФУНК" /за предавания в ГФР/.

Шеф на обединеното радио щял да стане редактора на "ДОЙЧЛАНДФУНК" в Западен Берлин, социалдемократ.

С идването на новия шеф се очаквало в началото на Новата 1976 година служителите да бъдат запознати с нов ръководен документ, в който се съдържаха указания за новите насоки в бъдещата дейност на радиото и отделните секции, произтичащи от промените след европейското съвещание за сигурност в Хелзинки и ангажиментите на правителството на ГФР с неговите клаузи.

Във връзка с обединението се съобщи, че неочакват съкращения в българската секция, но предположението е, че в скоро време не се предвиждали назначения на нови служители.

ГЕОРГИ АСЕНОВ РУДАРОВ – коментатор по културните въпроси, споделил че по съвет на немското ръководство на радиото е подготвил документи и направил постъпки пред българското правителство с искане да му се разреши да посети

България, като се използвало споразуменията на европейското съвещание в Хелзинки.

Целта била да се провери каква ще бъде реакцията на българското правителство, а след това те щяли да обсъждат и вземат окончателно решение по целесъобразността от неговото пътуване в България.

Сред служителите в радиото неофициално се говорило за СТЕФАН ЖЕКОВ, че поддържал връзки с един от секретарите на българското представителство. Това разказвал шефа на българската секция МИХАИЛ АНТОНОВ.

ЖЕКОВ е постъпил в радиото най-напред като техник, а после като коментатор. СТЕФАН ЖЕКОВ не бил в добри отношения със заклетия /титулярния/ преводч на секцията ТАСЛАКОВА и с редактор-контрольора МАРИЯ АТАНАСОВА и двете приближени на АНТОНОВ.

ЖЕКОВ все още запазвал хубави чувства към България и има силно желание да се види с близките си.

По решение на немците е създаден редакторски отдел, който осъществява контакти с граждани на НРБ пребиваващи в ГФР и други капиталистически страни, участващи в международни културни и други прояви, за събиране на информация за предаванията на радиото за България. В този отдел се подготвят всички материали предназначени за излъчване. В работата на този отдел засега от българската секция участва само МИХАИЛ АНТОНОВ. За сега отдела е комплектуван изключително от немци и контактите в последно време са забранени за българите. Такъв е бил случая с един от редакторите при българската секция, който е бил определен да съпровожда външния министър на ГФР в неотдавнашното му посещение в НРБ, но в последния момент немското ръководство съобщило, че тези контакти понастоящем се прекратяват и той не бил допуснат до делегацията.

В близко време се очаквало МИХАИЛ АНТОНОВ, който е в много близки отношения с немците да оглави и ръководи работата на трите секции - българската, унгарската и румънската.

Заклет преводач на българската секция е РУМЯНА ТАСЛАКОВА. Статийте и всички останали материали предназначени за излъчване се преглеждат от нея и след нейната санкция се пускат за предаване. Тя е заместник редактор на българската секция и в близки отношения с МИХАИЛ АНТОНОВ. Ползува се с доверието на същия и чрез него пред немците.

Има силно настроение срещу нея, още повече, че се очаква при обединението да замести АНТОНОВ и стане шеф на секцията.

ТАСЛАКОВА е в близки отношения и с ГЕОРГИ МАРКОВ и благодарение на нея се приема за излъчване негови материали по радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ".

Някой от другите редактори е бил спрял преди месец материал на ГЕОРГИ МАРКОВ, насочен против българо-съветската дружба. Материала бил в отговор на публикации на западни журналисти в които се говорело, че дружбата и привързаността на българския народ към руския народ има исторически корени и традиции. В материала на ГЕОРГИ МАРКОВ се отричали тези исторически традиции и се правило обобщение, че такава дружба и привързаност на българите към руския и съветския народ не съществува и че тя е сътворена от комунистите. Материала бил спрял поради това, че не отговарял на действителността и че радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" щяло да се дискредитира пред българските слушатели, тъй като само те ще слушат емисията. Ако ГЕОРГИ МАРКОВ иска да отговори на западните издания да публикува материала си в тези страни на съответните езици. Но само след 3 дни материала по нареждане на АНТОНОВ бил пуснат отново, навярно по настояване на ТАСЛАКОВА.

На ГЕОРГИ МАРКОВ все още не е окончателно уредено положението пред англичаните и ББС. Той бил неспокоен и дори грохнал душевно и физически. Материалите, които се пускат по радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" са с извънредно висок хонорар. ТАСЛАКОВА урежда в бъдеще негови материали да се пускат и по радио "СВОБОДНА ЕВРОПА". Това уреждала със заклетия преводач на РСЕ

за когото е известно, че е възрастен човек, бивш търговец в България.

Този факт говори за съществуването на връзки между служители от "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" и служители на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА". Други факти за сътрудничество между секциите на двете радиостанции засега не били известни.

МАРИЯ АТАНАСОВА - е редактор-контрольор и едновременно секретарка на шефа на секцията - АНТОНОВ. Тя следи дали говорителите правят отклонения при четенето на коментарийте и има право да спира и коригира четенето на материала. Близка е била на АНТОНОВ и е против СТЕФАН ЖЕКОВ и РУДАРОВ, между които често имало кавги.

СТЕФАН ЖЕКОВ, РУДАРОВ и някои други са против ТАСЛАКОВА и изразяват опасенията си, че ТАСЛАКОВА може да замести АНТОНОВ.

Главно условие за приемане на нови служители в българската секция на радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" е да се направи точен превод от немски на български и обратно. По-малко се държело на специалността. Макар, че се предпочитат журналисти, историци, ако не могат да се справят с превода на дадения им текст не се приемат на работа, независимо от подходящата им специалност. Неотдавна са се явили трима кандидати от които бил приет само един - ДИМИТЪР БЪРБАНОВ БОЧЕВ. С изключение на новото попълнение - БОЧЕВ, на всички служители в секцията е дадено западногерманско гражданство.

Официалните указания дадени от немското ръководство на секцията са да се стремят в предаванията да представят фактите близко до действителността. Да няма открито враждебен тон срещу България.

В последно време без да има конкретни указания за нови насоки в съдържанието на предаванията се пускат и силно враждебни материали като тези по материалите на ГЕОРГИ МАРКОВ. Важен е бил факта, че М.АНТОНОВ и ТАСЛАКОВА без колебания пусkali такива материали, което подсказвало, че те имат санкция

*Мероприятие
за засилване
и за консултант
на Таслакова
СССР*

= 5 =

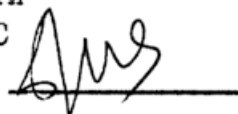
12

от немците затова. Това от друга страна говори за наличието на нови тенденции в дейността и предаванията на радиото, съобразени с новата обстановка.

ЗАБЕЛЕЖКА: Информацията е получена при среща с обект "НАДЕЖДА". Изнесените данни са достоверни.

19.11 1975 г.
София
№ 04 2 -21544
Екз 1/ ДС

ЗАМ.Н-К ОТДЕЛ ПРИ
ОТДЕЛ IV, ПГУ-ДС
ПОДПОЛКОВНИК:

КРАСОПИСНА
ДЕКЛАСИФИКАЦИЯ
§ 17
от ЗДРАДПЕЛГДРСБНА

СЛУЖБА	
"ИНФОРМАЦИОНЕН АРХИВ"	
РАДИОБРЕНО	
№ 134	
01. 02. 10. 2000г.	

68

Др. Стаменов Г.И. (68)
за извадките. Съвместно
предложете мерките за
намаляване на Г.Ф.Р., които възможност
и аргументи има - на границата
и др. казани

СЕР. СЕКРЕТНО!
Екз. № 1

Гр. Иванов
Др. Александров

37/86г

ОТНОСНО: Вражеската пропаганда
посвеждана от радио
"ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" против НРБ.
за възстановяване на
за намаляване на
за намаляване на
10.3.1977г.

Радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ", със седалище град Болн, ул. "Бонершрасе" № 211, е създадено в началото на м. март 1963 год., като официална държавна радиостанция на ГФР. Функциите на радиостанцията са определени по следния начин: да провежда правителствената линия в областта на вътрешната и външна политика на страната; да води радиопропаганда зад граница. За тази цел се излъчват предавания на 33 езика. Организационно радиото е разделено на отдели и секции. Един от главните е отделът за Европейските социалистически страни, в които влизат секциите за България, Румъния, Албания, Югославия, Чехословакия, Полша и Унгария.

Българската секция се оглавява от ИР МИХАИЛ ИВАНОВ АНТОНОВ. Общият брой на служителите по последни данни е 12.

Характерна особеност за предаванията на радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" е непрекъснатият стремеж да се създава впечатление за обективност и безпристрастност.

На практика обаче с особена интензивност, при разработването на програми по политически, културни, икономически и други въпроси, те ползват средствата и прийоми на идеологическата диверсия и пропаганда.

Това
кой
кой
ние
аргументи
за отговори

Handwritten signature

2.

Програмите за нашата страна се водят под маската на обективност, но с брутална фалшификация на факти и действителност, като целта е да се влияе по някакъв начин на общественно-политическия климат в НРБ.

Тематиката на предаванията на радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" включва въпроси насочени директно против социалистическата действителност в НРБ, ръководната роля на нашата партия, дружбата ни със СССР, против нашата литература и изкуство и отделни нейни представители.

Дейността на секцията непрекъснато се контролира и направлява от общото ръководство на радиото, с което се осигурява и политическата насоченост.

От началото на 1974 год. в програмата на радиото намери място, като кореспондент, беглецът-писател ГЕОРГИ МАРКОВ. Негови материали се излъчват редовно, независимо в какъв обем и на каква тема са написани. Очевидно, появяването му в мисиите на радиото е дошло да "освежи" блудкавата и банална програма, подготвяна на българска тематика. Материалите на ГЕОРГИ МАРКОВ са пропити със злоба и злъч по отношение на нашата страна и социалистическата ни действителност. Благодарение на обширните си връзки, които е имал в страната като писател, сега той пише материали срещу наши общественици, политически и културни дейци от позициите на "вещ и добре запознат" очевидец. Разработва темата за положението у нас, като изопачава фактите или борави с фабрикувани лъжи и твърдения за да станат материалите му пригодни за програмите на радиото.

Анализът на последните предавания на радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" показва, че "творенията" на ГЕОРГИ МАРКОВ ще намират место и в бъдеще в пропагандата на българската секция.

Според получените данни, във връзка с резултатите от Европейското съвещание в Хелзинки, западногерманското правителство възнамерявало да обедини предаванията на "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" (за страните от Източна Европа) и "ДОЙЧЛАНДФУНК" (предназначена за радиопредавания вътре в страната).

3.

Правителството на ФРГ имало намерение, в резултат на това обединение, да увеличи времето за предаванията, тяхното професионално ниво и насоченост, за да задоволи изискванията на всички слоеве от населението на страните от Източна Европа. Заедно с това стремежът е да се нагоди програмата към политическата обстановка в света, след Хелзинки. Във връзка с това политическият контрол върху предаванията станал по-строг, но усилията са насочени към оказване на влияние и обработка на общественото мнение в социалистическите страни. Личният състав щял да бъде подбиран така, че да не се дава повод за нападки от страна на социалистическите страни.

След реорганизацията "ДОЙЧЛАНДФУНК" щяла да излъчва предавания за Полша, УНР и СФРЮ, а "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" - за Чехословакия (в т.ч. и на словашки), РНР и НР България. По наши данни за ръководител на радиото щял да бъде назначен служител от "ДОЙЧЛАНДФУНК" - социалдемократ, а МИХАИЛ АНТОНОВ щял да оглави българската, унгарската и румънската секции.

По решение на германското ръководство, в радиото е създаден редакторски отдел, който осъществява контакти с граждани на НРБ, пребиваващи във ФРГ и други капиталистически страни, за събиране на информация за предаванията за България. За сега този отдел е комплектуван изключително от немци и контактите в последно време са забранени за българи.

Пред наш източник, коментаторът по културните въпроси - ГЕОРГИ АСЕНОВ РУДАРОВ споделил, че е бил посъветван от немското ръководство на радиото, да направи постъпки пред българското правителство да му се разреши посещение в НРБ, като се използва споразумението в Хелзинки. Целта била, да се провери каква ще бъде реакцията на нашето правителство, след което да се вземе окончателно решение по въпроса за целесъобразността от неговото пътуване.

От изложеното могат да се направят следните изводи:

4.

- По своето предназначение и конкретна дейност радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" се явява институт за идеологическа диверсия на противника против социалистическите страни;

- В изпълнение на задачите, по провеждането на вражеската пропаганда против НРБ и за набиране на информация, служители на радиото срещат български граждани, временно пребиваващи във ФРГ и други капиталистически страни, за ползуване "на тъмно". Не е изключено някои от българските граждани да се подлагат на обработка или за тях да се дават наводки на западногерманските специални служби;

да?
- Във връзка със съвещанието в Хелзинки, западногерманското правителство търси нови по-гъвкави форми за легализиране на провежданата от тяхните радиостанции идеологическа диверсия и вражеска пропаганда. По същество административните промени ще доведат единствено до увеличаване програмите на радиостанциите.

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР Сим. Стойков

Отпечатано в 2 екз.

№ 1 - ръководството

№ 2 - към дело

Изпълнител: 0421/17394

Написала: ЛР

30.XII.1975 год.

УТВЪРЖАВАМ,
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV-IIIY-ДС
ПОЛКОВНИК *[Signature]*
З.П. _____ 1976 г.
СОФИЯ

СТР. СЕКРЕТНО!
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Л А Н

ОТНОСНО! Работата на радио "Дей-
че веле" през 1976 год.

I. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ

1. Набиране на информация за кадровия състав, фирмите и мето-
дите на работа, каналите за набиране на информация от състава на бъл-
гарската секция на радиото.

2. Провеждане на мероприятия за дескредитиране и компромети-
ране дейността на радиото и отделни негови служители, както и на
активно използваните от тях кореспонденти.

II. МЕРОПРИЯТИЯ

1. Не обект на разработка "Надежда" да се проведат мероприя-
тия за окончателното и привличане към сътрудничество с цел изпелзва-
нете й за получаване на информация за обекта и наводки за служите-
лите от Българската секция. *Проверки*

С получените данни за дейността на радиото ще бъдат запез-
нати немските другари с цел провеждане на съвместни мероприятия на
радио "Дейче веле".

Провеждане на срещи в срок
Срок: 30.V.1976 год.

Отг. Б. Драгов

2. Да се използват възможностите на аг. "Крум", на ръководство

Из архивите на ЦС

1

в отдел III на управлението за изучаването на МИНКА МИНДАЛОВА и останалите сътрудници на Българската секция, както и за изясняване на някои други въпроси около обекта.

Срок: 30.XI.1976 год.
Отг. П. Костев

3. Чрез агент "Райчо" да се изучи сътрудника на Българската секция СТЕФАН КИСЬОВ, близка връзка на обекта, и в зависимост от получените данни да му се открие вербовъчна разработка.

Срок: 30.XI.1976 год.
Отг. П. Костев

4. От резидентурата и Центъра да бъдат използвани желанията на служители от обекта да посетят НРБ за добиване на лични впечатления, изучаване и създаване на възможности за провеждане на мероприятия за компроментиране на някои от тях.

Срок: 30.XI.1976 год.
Отг. Захариев, Костев

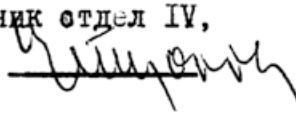
5. Да се проведат мероприятия за привличането на обект " " към сътрудничество, разширяване на разузнавателните й възможности и създаване на предпоставки за постъпването й в радиото и изпълнение на наши задачи.

Срок: / 30.X.1976 год.
Отг. Захариев

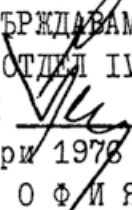
6. Чрез наличната агентура и други оперативни възможности да се изучи подробно условията и начините за постъпване на работа в обекта с цел по-нататъшната ни работа по проникването в обекта.

Срок: 30.XI.1976 год.
Отг. П. Костев, Захариев

ПРЕДЛАГА:
капетан

СЪГЛАСЕН: _____
Зам. началник отдел IV,
полковник

УТВЪРЖДАВАМ,
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV-ПГУ-ДС
ПОЛКОВНИК
12. януари 1978 год.
СОФИЯ

СТР. СЕКРЕТНО!
Екз. единствен

4
КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: Откриване на дело за
обектова разработка на
радио "Дойче Веле" с
псевдоним "Сирена".

Принципите на мирно съвместно съществуване се утвърждава все по-здраво в отношенията между държавите с различен обществен строй. Но империалистическите кръгове не са сложили оръжие. Те считат идеологическата диверсия срещу страните от социалистическата общност за свой исторически шанс. Надяват се с по-префинени методи да разбият морално-политическото единство на народите в социалистическите страни, да ерозират нашия строй и по този начин да върнат колелото на историята назад.

Радио "Дойче Веле" от създаването си през 1953 год. досега се използва като типично идеологическо оръжие на империализма. Дори след Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Хелзинки неговата същност не се е променила. Неизменни остават и целите му. Променят се само тактиката и прийомите за въздействие върху слушателите от социалистическите страни: под формата на обективност чрез тенденциозен подбор на факти от нашата и тяхната действителност се внушава разбиране за жизнеността и превъзходството на капиталистическата система.

Но дори и в последно време радиостанцията не се отказва от похватите си от времето на студената война. Това важи в

СТРОГО СЕКРЕТНО!
П Р Е П И С 18

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Дейността на радио "Дойче
веле".

.....

На източника правело впечатление, че насоката и тонът на материалите изготвяни за излъчване били в зависимост от международната обстановка. В последно време, особено след подписването на спразумението в Хелзинки, изразните средства били в особено мека форма. Всички материали, независимо от тематиката се преглеждали и санкционирали от шефа на българската секция МИХАЙЛ АНТОНОВ и той решавал дали материала ще бъде излъчен или не. Много често обаче, в зависимост от отношението си към този, който предлага материала ги приема без корекции, не се съобразява с мнението на останалите и нарежда да бъдат излъчени. Пример в това отношение са материалите на ГЕОРГИ МАРКОВ от Лондонската секция, чиито материали според източника били неподходящи за р. "Дойче веле". Те по-скоро прилягали за някой провинциален вестник или списание. Въпреки това М. АНТОНОВ веднага ги приемал и нареждал да бъдат подготвени записи за излъчване по радиост. Обикновено Г. МАРКОВ сам донасял материалите си и веднага си получавал хонсрара. Преди две седмици той бил в Кьслн и оставил нови материали. Очаквал всеки момент да му се роди дете и много се вълнувал. Всички в секцията знаели това и го закачали. В особено близки отношения Г. МАРКОВ бил с МАРИЯ АТАНАСОВА, която била технически редактор на записите.

Мнението на източникът е, че Г. МАРКОВ е в затруднено материално положение, не е добре обезпечен на новата си работа и постоянно предлага на "Дойче веле" материали срещу солиден хонсрар. От началото на годината започнал да сътрудничи много активно и на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА"

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

- 2 -

79

Според източникът не съществуват връзки на зависимост и единдействие между "Дойче веле" и РСБ, както по отношение на предаванията, така и на ръководството.

МИХАЙЛ АНТОНОВ-шефа на Българската секция бил голям карие-рист и пред нищо не се спирал за постигане на своите цели.

С ГЕОРГИ РУДАРОВ източникът бил в много добри отношения. Той бил много добър като човек и винаги подчертавал мнението си, че е напуснал България ~~да~~ да разсъди трезво, за което искрено съ-жалявал. Това свое мнение не криел сред колегите си, за което си спечелил тяхната омраза. Основната причина за това свое решение изтъквал поредното в него недоволство за това, че бил недооценен, а също така с известна доза авантюризъм от неговата страна. Бил ня-колко пъти женен и разведен, имал голяма дъщеря от първия си брак 16 годишна, която много обичал. Поради тези причини Г. РУДАРОВ бил в постоянен разрез и разпавии с РУМЯНА ТАСЛАКОВА и СТЕФАН ЖЕКОВ. Обичал подчертано България и на тази тема били в постоянен спор със СТЕФАН ЖЕКОВ, с когото били в един кабинет. По тази и други при-чини са го злепоставили пред началниците и бил лишен от правото да чете по радиото. Изтъкнали, че бил много драматичен в четенето, допускал грешки и това омаловажавало предаванията. Източникът посоч-ва, че Г. РУДАРОВ бил , бързо излизал от равновесие и това наистина му пречело. Всяка грешка допусната о него в началото на предаването/четенето/ проваляла понякога почти цялото предаване, защото след нея следвали още много, особено кога-то се налагало директно предаване. Последната му жена била герман-ка, която работела в радиото, в редакция "Писма на слушателите".

РУДАРОВ имал голямо желание да посети България и види май-ка си и брат си, когато говорел на тази тема винаги се просълзавал. Изразявал обаче определен страх, че ако стидел в България намало д-го пуснат да се върне.

По отношение на Р. ТАСЛАКОВА източника има много лошо отно-шение. Нейното отношение към хората рязко се променило след като била назначена за заместничка на М. АНТОНОВ. ТАСЛАКОВА се възгордя-ла започнала да говори с надмееен тон и да стбягва по ниско стоя-щите ст нея.

Състава на българската секция на "Дойче веле" в момента бил следния: МИХАЙЛ АНТОНОВ - завеждащ секцията, РУМЯНА ТАСЛАКОВА - зам. завеждащ, ГЕОРГИ РУДАРОВ, ХРИСТО КУНТЕВ, СТЕФАН ЖЕКОВ, СТЕФАН КИСЬОВ, МАРИЯ АТАНАСОВА, НАДЕЖДА ЧОЛАКОВА, МИНДАЛОВА, КОНСТАНТИН ПАЛАШЕВ и КИВОРК КИВОРКЯН.

Шеф на направление - българска, унгарска и румънска секции бил г-н ШОЛДЪР. Той бил много ксретен, проявявал разбиране и уважавал служителите. Стараел се да разбере и реши проблемите им. Имал желание да организира среща с нашето посолство, но срещата съпротивата на М. АНТОНОВ, който бил много недвоялен от едно интервю с него излъчено по Българската телевизия.

Стария началник на това направление бил г-н Строй, който обаче се стдал на свбодна журналистическа практика и се преместил да живее в гр. Мюнхен.

Източникът е изказъл безпокоиството си, че след няколко месеца началник на тяхното направление щял да стане някой си г-н Kirsch - дългогодишен журналист в Москва, понастоящем началник на руската секция. Същия бил много надменен, груб и изккчително лошо настроен към социалистическите страни.

Наскорс била прсведена среща на румънската секция на радио "Дойче веле" с румънското посолство и тя се оказала много полезна.

.....

" НА Д Е Ж Д А "

1.VI.1976 гсд.

УТВЪРЖДАВАМ
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I V, ПГУ-ДС
ПОЛКОВНИК

31.12.77

59
строго секретно!
екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Л А Н

ОТНОСНО: Работата по обект "СИРЕНА" през 1977 год.

I. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ

1. Изучаване на формите и методите на работа, кадровия състав и каналите, по които събират информация за нашата страна.

2. Провеждане на пропагандно-разобличителни мероприятия за дескредитиране и компрометиране дейността на радиото, отделни негови служители, както и лицата използвани като кореспонденти.

II. МЕРОПРИЯТИЯ

1. Да продължи използването на аг. "НАДЕЖДА" по придобиване на документация и информация за обекта, както и за изучаване поведението и отношението към нашата страна на ИР работещи в радиото.

Срок - 31. XII. 1977 год.

Отг. Б. Драгов, *Велко, Захариев*

2. Ще бъдат проведени мероприятия за разширяване на разузнавателните възможности на ОБ "ЗЕЛМА" като источник за набиране на информация за обекта.

Срок - 30. IV. 1977 год.

Отг. Захариев, П. Костов

2.

3. След внимателна преценка в разработването на "СИРЕНА" ще бъдат включени аг. "БОЯН", аг. "ПАВЛОВ" и аг. "ИВАНОВ" на ръководство в Софийско градско управление на МВР. Агентите имат възможности за работа и добри връзки в обекта, които ще бъдат използвани за събиране на данни за радиото и за отделни негови служители.

Срок - 31.III.1977 г.

Отг. П. Костов

4. Чрез агент "КРУМ" на ръководство в отдел III на управлението ще продължи изучаването на служителката от българската секция на радиото МИНКА МИНДАЛОВА. Ще бъдат изучени възможностите и проведени мероприятия за разширяване възможностите на агента и по други служители на радиото и ИР от вражеската емиграция.

Срок - 31.VIII.1977 год.

Отг. П. Костов

5. Ще бъдат подготвени компрометиращи обектите данни, които биха могли да се използват в провеждане на пропагандно-разобличителни мероприятия по отношение на обект "СИРЕНА".

Срок - 30.V.1977 год.

Отг. П. Костов, *Захариев*

6. Ще бъдат изучени възможностите за работа по обекта на другите поделения с цел провеждане на съвместни мероприятия по обекта както и за по-правилно използване на наличната агентура в разработката на "СИРЕНА".

Срок - 31.VI.1977 год.

Отг. П. Костов

Нап. в 1 екз.

Изп. 17394

29.XI.1976 год.

С о ф и я

ПРЕДЛАГА:

Капитан *[Signature]*

СЪГЛАСЕН:

ЗАМ. НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ-ДС

ПОЛКОВНИК *[Signature]*

3992
9.11.77
4.10
Варна - Странджа
Информационно съобщение
за Д. Велел
10.11.77

Строго секретно!

ДО НАЧАЛНИКА
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ ДС
ТУК

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР-ПОДЕЛЕНИЕ 25025
Вх. № 6854 /16. ЮНИ 1977 г.

ОТНОСНО: Подготовката на радио "Дойче Веле" за Белградската среща.

По наши данни, във връзка с предстоящата среща в Белград на представители на страните-участнички в Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа ръководството на радио "Дойче веле" забранило посещенията на своите служители в социалистическите страни.

С това от една страна се целляло избягването на евентуално компрометиране на ладен служител и представляваната от него радиостанция, а от друга страна се предотвратявало възможно използване на самото даване на разрешение на служители от подобни институции за посещения в социалистическите страни като фактически материал за атакуване на западните страни на Белградската среща и отхвърляне обвиненията срещу социалистическите страни, че не изпълняват решенията, приети в Хелзинки.

Наред със случаите на забрана на близките на бегълци да посещават западните страни и "събирането на разделените семейства" на срещата в Белград щял да бъде поставен и въпроса за заглушаването на предаванията на радиостанциите

- 2 -

"Дойче Веле", "Свободна Европа" и "Свобода", което било несъвместимо с клаузата на Заключителния акт от Хелзинки за "свободно движение на хора, идеи и информация".

Независимо от това били взети мерки за преодоляване на изкуствено създаваните радиосмущения.

След няколко месеца радио "Дойче Веле" щяло да използва нов и мощен радиопредавател, съоръжен със специална апаратура, която обезпечавала надеждно и чисто приемане на програмите, въпреки заглушаванията.

От началото на м.март т.г. в радио "Дойче Веле" бил въведен строг контрол при подготовката на материалите за предавания и върху самите предавания.

Ръководството на радиото обсъждало всяка програма предварително на немски език, след което се извършвало разпределение по съответните секции.

Ръководителят на българската секция МИХАИЛ АНТОНОВ и неговата секретарка ТАСЛАКОВА разпределяли получаваните материали между сътрудниците за превод, подготовка и излъчване на български език.

В основата на всички предавания била заложена идеята за "конфронтиране и разобличаване" на Съветския съюз и социалистическите страни за неспазване принципните и основните положения на Заключителния акт от Хелзинки.

За подготовката на предаванията били използвани материали от десния печат в ГФР, изданията на АКСЕЛ ШПРИНГЕР, случаи, подадени от Министерството на външните работи.

Министерство на вътрешните работи, институти, занимаващи се с изследване и анализ на проблемите между Изтока и Запада и пр.

14. vi 1977
С о ф и я

ЗАМ.Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
генерал-майор: _____

Отп. в 2 екз.

1-ВГУ-ДС

2-към дело

Доразмн. в 3 екз.

3-VI у-ние-ДС

4-ЦИАС

5-Бюлетин К-1

Изп.: 04583-17719

Нап.: СМ-6530

122

ДА СЪБЛ
ЗА XIV ДС 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно !

XII

Ручка

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС

ДО НАЧАЛНИКА
НА ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ ДС
Т У К

№ 11850
6.VII 1977 г.

МВР - ПОДЕЛЕНИЕ 25025

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ Вх. 19697/1 13.ЮЛИ 1977

ОТНОСНО: Някои данни за българската секция на радио "Дойче веле".

489

По наши данни, през м. май 1977 год. в компания с Мария Атанасова и Стефан Кисъв, ИР Антонов бил изразил неудовлетвореност от малката слушателска аудитория на предаванията на български език на радио "Дойче веле".

Освен това, той споделил, че ръководството на радиото не им позволявало да работят като журналисти извън него.

Служителите от българската секция на "Дойче веле" нямали много връзки с местни граждани, живеели в много тесен кръг

Понастоящем радиото търсело говорител на български език.

ЗАМ. НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛ. У-НИЕ - ДС

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР : *[Signature]*

Отп. в 3 екз.
№ 1 - ВГУ-ДС
№ 2 - КД
№ 3 - VI у-ние-ДС
Изп. - 04/808/17719
Отп. - ЦР/7458
София, 6. VII. 77г.

13.VII 1977 г.
Ръководено в 1 екз.
и изпратено в 1 екз.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 25.04.2014г. Секретар : *[Signature]*

123

Из архивите на

490

СЛУЖБА
ПОСЛАНИ И АРХИВ
4150/26
113460
01

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО НАЧАЛНИКА НА БГУ-ДС

-ВГ... У-МЕ-ДС
№ 303 от 1977 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСИО: Предотвратяване на запланувана от радио "Дойче Веле" демонстрация по време на изложбата на книгата във Франкфурт на Майн, ФРГ

По данни от надежден източник, през м.октомври т.г. радио "Дойче Веле" било планирало провеждането на демонстрация пред българския щанд по време на изложбата на книгата във Франкфурт на Майн. В демонстрацията щели да участвуват около 100-150 души български изменници на родината и местни граждани.

Предвиждало се демонстрацията да бъде мълчалива, като участниците в нея трябвало да носят запалени свещи и портретите на ИР ГЕОРГИ МАРКОВ и ИР ВЛАДИМИР СИМЕОНОВ. Част от демонстрантите със запалени свещи в ръка трябвало да седнат в района пред българския щанд.

За провеждането на демонстрацията организаторите от радио "Дойче Веле" били получили официално разрешение от Министерството на вътрешните работи на ФРГ. Няколко дни преди откриването на изложението разрешението било отменено и демонстрацията забранена.

За предотвратяването на демонстрацията спомогнали направените предварителни постъпки по официална линия от ръководството на ЕДМ пред Министерството на външните работи на

ФРГ и полицейските органи във Франкфурт на Майн за защита на българския манд.

2 1 1978 г.

С о б н я

Отп. в 2 екз.

№ 1 - др. Шопов

№ 2 - КД

Доразми. в 3 екз.

№ 3 - др. Савов

№ 4 - ВГУ-ДС

№ 5 - VI у-ние-ДС

Изп. 041941/17076

Мап. ТИ-04-3887

НАЧАЛНИК ПЪРВО VI У-НИЕ-ДС
ген.-майор: *Mirsky*

8.1 1979
Разм. ...
и изпраща ...

Из архивите на ДС

491

ПРИЛОЖЕНИЕ № 101
КЪМ ПАСАЖ № 67 оп.п/мо № 11

от 10.11.1980 год.

от Г А Л И Н

Строго секретно!
Екземпляр единствен.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СОКОЛОВ

320 информация

ОТНОСНО: Радиопредавателя на ДОЙЧЕ
ВЕЛЛЕ във ВЕРТАХТАЛ.

В с. Вертахтал, на около 50 км. югозападно от 490 Шпихен се намира един от най-съвременните, автоматизирани радиопредаватели в Западна Европа, по който се излъчват програмите на ДОЙЧЕ ВЕЛЛЕ за цял свет.

Този радиопредавател е препаден за експлоатация през м. юни 1972 год. Строителните работи са продължили близо три години. През 1972 год. са започнали да функционират само 4 предавателя, в понесеният функционират осем късовълнови радиопредавателя, всеки един от тях с капацитет 500 киловата. Тези осем радиопредавателя излъчват денонощно своите програми по осем антени. Антените, по които стъва излъчването на програмите се избират автоматически от намиращите се в експлоатация общо 74 антени. Да се избере една или друга антена зависи от посоката, в която се насочва предаването, а също така и от дължината на вълните по късовълновия обхват, която най-добре отговаря за излъчването по отношение на даден район на света. Слушателите на къси вълни трябваело да бъде достигнати оптимално денно време както за Европа, така и за слушателите зад океана. Разликата във времето на различните зони на света дава възможност този предавател да излъчва денонощно.

В района на гр. Алхен, в селището Юлих се намирал втория мощен предавател, по който се излъчва ДОЙЧЕ ВЕЛЛЕ. До 1968 год. радиостанцията в Юлих е имала 10 предавателя с общо 35 антени с най-висок капацитет

тет на 100 киловата. Поради това, че станцията в Юлих не е могла повече да бъде разширявана, за да се подобри капацитета ѝ е решено да се изгради нова станция в района на Вертахтал. Станцията в Юлих е в действие и сега със своите 10 предавателя и 35 антени.

Радиостанцията в Вертахтал е изградена функционално така, че може да бъде разширена с още три предавателя с по 500 киловата капацитет. Изграждането на радиостанцията в Вертахтал е струвало 180 милиона ДМ. За текуща поддръжка на станцията са назначени 50 техници и инженера.

От 1960 година стопанин на двете станции е федералната поща на ГФР. Тя стопанисва и експлоатира станциите. За излъчването на своите програми "Дойче веле" заплаща съответния наем или такса. Така например таксата за един месец, която "Дойче веле" заплаща на федералната поща за наемането на един предавател е 485,000 ДМ.

Радиостанцията е построена в южните райони на ГФР, защото от тези райони най-добре се разпространявали излъчваните вълни за Австралия, Япония, Северна Америка. В действителност от този район най-добре се излъчват програмите, които са предназначени за социалистическите страни.

Високата автоматизация на съоръженията на радиостанцията дават възможност да се мени честотата на вълната, на която се излъчва по 20 пъти в 24 часа. По този начин се затруднява заглушаването на емисиите на "Дойче веле". До 1972 година промяната на вълните е ставало на ръка. За всеки предавател са били нужни по няколко минути. Понастоящем в 8 предавателя от всичко 10 промяната на вълните става на

-249-

66
а

ръка от техниците. Предавателите в станцията Вертахтал са от по-нов техническа генерация. Те са с по 500 киловата мощност, автоматизирани и са с далечно управление. При тези предаватели смяната на вълните се извършва за 30 секунди. Тази манипулация се извършвала без да участвуват повече техници. Деветте предавателя в Вертахтал са разположени в две големи зали с обща площ от 1 000 м.², като в едната зала са разположени 6 предавателя, а в другата зала 3.

Електрическото захранване на предавателите се извършва по два провода с напрежение до 20,000 волта, като захранването идва направо от електрическата централа. Месечно радиостанцията изразходва до 5 милиона киловатчаса електросенергия, за което се заплащат 500,000 ДМ. месечно. Електрическата енергия от 20,000 волта се трансформира до 12,000 волта прав ток. От този прав ток в предавателя отново се произвежда променлив ток, с много висока честота т.е. 100,000 пъти по-висока от известната ни мрежова честота от около 50 колебания в минута. Само от такава висока честота може да се произведат радиовълни и се излъчват по радиоантените.

Капацитета на един предавател от 500 киловата се достига степенно - образно, като след всяка степен се увеличава капацитета. Последната степен се нарича до степен, че се налага нейното постоянно изстудяване. Електропроводите за последната степен минават през съд за вода която постоянно е във врящо състояние. Получаваната пара се отвежда специална изстудителна камера, от където се връща отново за изстудяване на електро-провода. Така се получава цикъла вода-пара - вода. Произвежданата от предавателя електрическа късовълнова енергия, която съдържа в себе си радиопрограмата за определен район на земята се отвежда по 25 см. дебел коаксиален кабел чрез един 72 тонен валшалт

-250 -

64

4

към една от 74 - те антени за излъчване в ефира. С помощта на автоматичния превключвател / Ваалшалтер / , който тежи около 72 тона могат автоматически да се избере за всеки от предавателите всяка от 74 съществуващите антени.

Антената на радиостанцията отговаря на следните три основни изисквания:

Всяка антена трябва да отговаря на един капацитет от 500 кл. та.

По антената да може да се излъчват програми във всички посоки на света. Това наложи подреждането на антените да се извърши в геометрическата форма на една звезда с три лъча. Най-дългият лъч е 2 км

Това съоръжение трябвало да може да отразява всяка от осемте международни радиописти между 49 и 11 м. дължина на вълната. За целта за всяка радиолента се изискват най-малко по три от споменатите горе лъчи. Допълнително към лъчите бяха изградени няколко не насочени свободно излъчващи антени.

За да се отговори на тези изисквания беше необходимо да се построят тези 74 антени.

Поради това, че отражаемостта на йоносферата зависи от слъчевото положение т.е. от годишните времена, то за оптимизиране на възможностите за приемане на нашите предавания, се променят четири пъти годишно разписанията на предаванията. Разписанията на предаванията се съхраняват в компюторна уредба, която автоматически включва в даденото време моделационните проводни, честотата на предаванията, антената и избира също така предавателя. Цялата тази дейност се протоколира от телексен апарат, върху който се записва тази процедура.

Циков

Талин

СТРОГО СЕКРЕТНО

М. В. Р.
ПЪР: О ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

Рег. № 18046, екз. № _____
09. 11. 1981 19 _____ год.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Из архивите на

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Организацията на работа в българската секция на радио "Дойче Велле"

По данни получени от агентурен източник в българската секция на радио "Дойче Велле" работят 13 души. От 1.10.1981 година за щатен служител е бил назначен ИР Боян Керчев. Същият бил завършил немска филология в ГДР и защитил кандидатска работа.

Българската редакция подготвя за излъчване материали от кореспондентите на радио "Дойче Велле" в чужбина и общо политическа информация получена от пресата и телевизията.

Радио "Дойче Велле" имало кореспонденти в следните райони: Близкия изток, Балканските страни - Румъния и Югославия, САЩ - Вашингтон, които работели и за другите средства за масова информация. Ползувало услугите и на кореспондентите акредитирани в социалистическите страни.

Информация получавали и по телекс от DPA
Дойче Пресе Агентур /предназначена за всички

45

2.-

редакции: новини, икономическа и политическа проблематика и по положението в Полша.

Обработвали материали и от ежедневниците: Франкфуртер Алгемайне, Зюддойче Цайтунг, Франкфуртер Алгемайне и Ди Велт.

Освен това в самата редакция имали два телекса по които получавали директна информация от кореспондентите в страната, чужбина и от редакторите на радио "Дойче Велле" - кореспонденции и коментар.

Програмата на българската секция се съставяла по следния начин:

- По телекса бил получаван всеки ден план предназначен за обединения отдел на югоизточните страни, обединяващ всички редакции. В него имало коментарии и информации с името на източника. Шефа на секцията М. Антонов всекидневно в 10 часа присъствувал на съвещание, в което вземали участие всички шефове на редакции. На него шефа на обединения отдел за югоизточните страни набелязвал групов план. Съобразно този план всеки шеф на редакция давал указания какви материали да се включват в дневната програма. На първо място най-актуалните. Предвидените за излъчване материали се превеждали, редактирали и предавали за включване в програмата. От предвидени за програмата материали всеки от сътрудниците на секцията вземал определена тематика, превежда материала и преведен на български го връщал за проверка и редактиране извършвани от М. Антонов и Р. Таслакова. След това Мария Атанасова взема готовите материали за дневната програма и с двама души отива в студието за запис. Тя определя кой ще участва

в записа. След извършване на записа ролките отивали в студието за излъчване. /Общо за всички редакции/.

Сутринното предаване било от 11 до 11.45 часа. Всяка сутрин имало дежурен, който правел на живо сутринните новини. Дежурният започвал работа в 9.30 часа, като имал задължение да получи от Редакция "Новини" /общо за цялото радио/, материалите на немски език, определени за излъчване от българската редакция. От 9.30 до 11.00 часа той ги превеждал, след което отивал в студио Лайф /предаване/ където след излъчване на постоянния текст: "Тук е Дойче Велле, предаване на български език" започвал да чете новините. За това предаване новините били излъчвани без предварителна редакция ва доверие на сътрудника.

Нормално останалите служители започвали работа в 8.30 часа, като подготвените до 10.30 ч. от тях материали се записвали за излъчване в предаването от 11.00 ч., след което дежурния прочете последните новини.

След обяд предаването било от 17.30-18.20 ч. В същия порядък се превеждали, записвали преди предаването и отнасяли в студио Лайф за излъчване. Имало общо 4 студия Лайф за излъчване, едното от които ползувала българската секция. Имало и други такива студии, но те били предназначени само за немците.

Вечер предаването се излъчвало от 22.30 до 23.00 часа. Всичко което било предвидено за вечерното предаване се записвало през деня.

Вечерният дежурен отивал на работа в 15.00 часа. Той превеждал новините за следобедното предаване, като

92

4.-

текста получавал в 15.30 часа от общата редакция "Новини". До 17.30 ч. той ги превеждал на български и в 17.30 ч. отивал в студиото да ги чете.

Който е правил следобедното предаване взема от общата редакция "Новини" в 20.30 ч. материала, превежда го и в 22.30 ч. влиза в студиото и го чете на живо, около 10 минути, след това се включват за излъчване подготвените през деня записи за вечерното предаване, което в него се повтарят някои излъчените след обяд материали.

Отпеч. н. 1 екз.
№ 1 - КД
Изп. 04-8573
Нап. ДС 04.-2333
9.XI.1981 г.

МАЙОР: *[Signature]*
/Д.Пеев/

ДСУ "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

I26

Из архивите на

500

Д. Рубев

СТРОГО СЕКРЕТНО

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
гр. София

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР-ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Вх. № 19754 от 28.10.1982 г.

Рег. № 10982 № 1
27.10.1982 год.

ДО
НАЧАЛНИКА НА ВГУ-ДС

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Дейността на радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ"

По наши данни, от края на 1982 год. ръководството на радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ", всички секции по страни и континенти, административните и помощни служби се обединявали в нова, модерна сграда в гр. Кьолн 51 на ул. "Andernacherstrasse 2", кв. Bayerntal.

Това създавало условия за подобряване на съгласуваността на предаванията между отделните секции и за по-ефективно използване на общите комуникационни средства чрез създадения Централен разпределителен блок. Подобро било снабдяването на секциите с информационни материали от ежедневниците и някои месечни политико-икономически издания в съответните страни и на местния език, получаването на които ставало почти в деня или с един ден закъснение от излизането му.

В това отношение особено внимание било отделяно на секциите подготвящи и излъчващи предавания за страните от социалистическия лагер и развиващите се страни. Изградения за целта координационен блок, наред с печатните издания, снабдявал секциите и с конкретни, подходящи записи от радио-

2.-

предаванията на съответните страни, с телексна информация от кореспондентите на радиото в социалистическите и западните страни.

От началото на декември 1982 год. българската секция при радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" била разпределена на три работни групи по тематика:

1. Работна група "новини" с отговорник СТЕФАН КИСОВ и сътрудници ЕМАНУИЛОВ и ТАНГИЛОВ. Тази група имала за задача да подготвя ежедневно по два коментара на деня, предназначени за обедните и вечерните емисии.

2. Работна група "ХРОНИКА" с отговорник РУМЯНА ТАСЛАКОВА и сътрудници ЖЕНИ ГЕОРГИЕВА и СТЕФАН ЖЕКОВ.

3. Работна група "БЕКГРАУНД" /обзор/ с отговорник ИГНАТОВ и сътрудници КЕРЧЕВ и МАРИЯ АНТОНОВА.

Тази структура на секцията давала възможност по-целенасочено и всеобхватно да се отразяват събитията в България и международните и вътрешнополитическите събития във ФРГ, в съответствие с повишения интерес на българските радиослушатели към предаванията на радиото.

От края на ноември 1982 год. в българската секция на радиото била създадена временна работна група, която обработвала всички материали, публикувани в западните страни по случая със СЕРГЕЙ АНТОНОВ, и въз основа на тях подготвяла материали за излъчване на български език.

На тази група се давал приоритет при получаване на материалите, а подготвяните за излъчване записи били разглеждани предварително от ръководството на радиото. Изискванията към тези материали били за по-внимателен и незаангажиращ с мнението на западногерманската страна тон.

43

3.-

В тази група били включени РУМЯНА ТАСЛАКОВА, СТЕФАН КИСОВ и ЗДРАВКО ТАНТИЛОВ.

В началото на годината, по предложение на МИХАИЛ АНТОНОВ в българската секция като нещатен сътрудник бил назначен на работа ИР ХАДЖИЙСКИ, бивш служител на Българска телевизия, ИР от три години. АНТОНОВ обещавал да даде на ХАДЖИЙСКИ щатна длъжност след пенсионирането на КЕВОРК ТОРОСЯН.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Телефонен указател на радио "Дойче веле" /за екземпляра на ВГУ-ДС/

*№ 20.03.1984 г. изготвено чрез
г-н Делв на м. В. Кофев, ИИУ
и кинемато*

Отпеч. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Доразмн. в 2 екз.

№ 3 - У-ние VI-ДС

№ 4 - ЦИОУ

Изп. 04-796, 797, 798/8655

Нап. ДС 04-1503

21.06.1983 г.

И. Петров

И. Петров

г-н Кофев

Копието е в ДС на отпус

ма се е В.Г. Ди

на отпус

на отпус

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Рег. № 6858, екз. №
23. 04. 1984 год.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

503

ОТНОСНО: Дейността на радио "Дойче веле"

Институтът за обществено право "Дойче веле", една от големите информационни агенции в Европа, излъчва над 10 телевизионни програми и множество радиопрограми на ултракъси, къси и средни вълни.

Предаванията на радио "Дойче веле" на къси вълни са предназначени предимно за чужбина и се излъчват от девет предавателя с мощност 100 квт, разположени в близост до Кьолн, и други девет предавателя с мощност по 500 квт, намиращи се близо до гр. Аугсбург, ФРГ. Излъчваните от тези предаватели програми се приемат и усилят от релейни полстанции, разположени както следва: в Африка - две по 250 квт (за целия континент), в Португалия - две с мощност по 250 квт, които са

предназначени за всички социалистически страни, и на остров Малта - три по 250 квт, които покриват средиземноморския район, Близкия Изток, Северна и Южна Америка и част от Азия. Съвместно с Би Би Си е построена ретранслаторна станция и на Карибските острови с два предавателя по 250 квт, откъдето също се излъчват програми за Северна и Южна Америка. Предвижда се построяването на ретранслаторна радиостанция в Шри Ланка, с която да се излъчват предавания за Югоизточна Азия, Япония и Австралия.

Радио "Дойче веле" е започнало своите предавания на 03.05.1953 г. и оттогава непрекъснато разширява и увеличава броя на програмите си. Понастоящем радиостанцията излъчва 93 програми на 34 езика. Те съдържат предимно новини, коментари и съобщения из областта на политиката, икономиката, науката, спорта, културата и изкуството.

Според изявления на ръководството на радиото, "Дойче веле" е независима радиостанция с право на самоуправление, която в предаванията си не изразява ничие мнение, а само правдиво отразява получените от другите средства за масова информация данни. Изрично се подчертава, че "Дойче веле" не е радиостанция на дисиденти. Същевременно обаче не се крие факта, че издръжката на радио "Дойче веле" се отпуска от Министерството на вътрешните работи на ФРГ.

Директор на радио "Дойче веле" понастоящем е бившият посланик на ФРГ в Израел и бивш кмет на Западен Берлин КЛАУС ШЮТЦ. Той осъществява ръководството на радиото с помощта на управителен съвет, занимаващ се с административните въпроси, и съвет по радиопредаванията, който отговаря за съставянето

на програмите.

Предаванията за отделните райони на света се подготвят и осъществяват от следните отдели:

- отдел за Източна Европа - за социалистическите страни без България, Румъния и Югославия;

- отдел за Югоизточна Европа - с отделни секции за България, Румъния, Югославия, Гърция и Турция;

- отдел за Азия - със секции за Индонезия, Япония, Китай и предавания на английски език;

- отдел за Близкия Изток - арабска, персийска, магребска и др. секции;

- отдел за Северна Америка;

- отдел за Латинска Америка - испанска, бразилска и португалска секция;

- отдел за Африка - секции за изготвяне програми на английски, френски, португалски и някои африкански езици.

Заслужава внимание фактът, че отделът за Югоизточна Европа изготвя и излъчва отделни редовни предавания както на български, така и на македонски език.

От края на 1980 г. всички служби и секции на радио "Дойче веле", както и неговото ръководство, са настанени в нова модерна сграда на адрес: гр. Кьолн 51, "Andernacherstrasse" N 2, Bayernthal _____. В нея действа Централен

координационен блок, чрез който по-ефективно се използват облите комуникационни средства и се подобрява съгласуваността на предаванията на отделните секции.

Подобрено е и снабдяването на секциите с чуждестранни ежедневници и някои месечни политико-икономически задгранични издания. Особено внимание в това отношение е отделено на секциите, подготвящи предавания за страните от социалистическата общност и развиващите се страни. При сегашната организация задграничните ежедневници се получавали от секциите същия ден или най-късно на следващия.

Чрез координационния блок отделните секции били снабдявани и с конкретни подходящи записи от радиопредаванията на съответните страни и с телексна информация от задграничните кореспонденти на радиото.

В българската секция на радио "Дойче веле" като постоянни служители работят 13 души, по народност българи, почти всички ИР. Ръководител на секцията понастоящем е ИР МИХАИЛ АНТОНОВ.

От декември 1980 г. българската секция е разделена на три работни групи, в зависимост от тематиката на подготвяните предавания:

1. Работна група "Новини" с отговорник ИР СТЕФАН КИСЬОВ и сътрудници ИР БОРИСЛАВ ЕМАНУИЛОВ и ИР ЗДРАВКО ТАНТИЛОВ.

Групата ежедневно подготвя по два коментара - за обедното и за вечерното предаване на български език.

2. Работна група "Хроника" с отговорник ИР РУМЯНА ТАСЛАКОВА и сътрудници ИР ЖЕНИ ГЕОРГИЕВА и ИР СТЕФАН ЖЕКОВ

3. Работна група "Обзори" с отговорник ИР АСЕН ИГНАТОВ и сътрудници ИР БОЯН КЕРЧЕВ и ИР МАРИЯ АНТОНОВА (съпруга на МИХАИЛ АНТОНОВ).

Тази структура на секцията дава възможност за по-целенасочено и всеобхватно отразяване на събитията в България, ОРГ и света, с което се цели да се повиши интереса на българските слушатели към предаванията на радиото.

Българската секция на радио "Дойче веле" освен предаванията, предназначени за широки кръгове слушатели, подготвя и такива, предназначени само за определена категория. По-голямата част от тези предавания е насочена към творческата и научно-техническата интелигенция, ръководни партийни и държавни дейци, студентската младеж и др.

Основно място в тематиката на предаванията на българската секция заема антисъветизмът. Той е постоянна величина в емисиите на радиото и се чувства във всяко отделно предаване, независимо на каква тема е то.

Антибългарските нападки се свеждат главно до следното

- нападки срещу БКП и нейните ръководители, отхвърляне на партийното ръководство на идеологическия и културния фронт;

- стремеж да се "демидеологизират" литературата и изкуството, да се премахнат от тях всякакви елементи на класово-партиен подход;

- нападки срещу средствата за масова информация в нашата страна;

- остри нападки срещу пролетарския интернационализъм и широка реклама на национализма.

Българската секция на радио "Дойче веле" се стреми да реагира своевременно на международните събития, особено на тези, засягащи отношенията Изток-Запад. Така например дълго преди започването на Белградската среща и по време на провеждането ѝ в предаванията си на български език радио "Дойче веле" се включи в провежданата кампания от средствата за масова информация на Запад за "разобличаване" на СССР и другите социалистически страни във връзка с "неспазването" от тяхна страна на принципите и основните положения от Заключителния акт от Хелзинки. За този стремеж на ръководството говори и фактът, че от ноември 1982 г. в българската секция на радиото е създадена временна работна група, която обработвала всички материали, публикувани в западните средства за масова информация във връзка със "случая Сергей Антонов" и подготвяла въз основа на тях материали за излъчване на български език. Тази група се ползвала с предимство при получаване на материалите, а подготвяните за излъчване записи се проверявали лично от ръководството на радиото. Изискванията към тези материали били те да бъдат във внимателен и възпъжан тон, който да не ангажира "Дойче веле" с мнението на западногерманското правителство.

В заключение следва да посочим, че радио "Дойче веле" играе значителна роля в провежданата идеологическа война на

232

7

Запада срещу социалистическите страни, но поради особения статут на същото антикомунизъмът има в повечето случаи прикрит характер.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - ЦИОУ

№ 2 - КД

Изп. 04-___/8523

Нап. ВБ/04-910

23.04.1984 г.

С о ф и я

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04:

ПОЛКОВНИК

26.04.84

(Р. Тошков)

Из архивите на ДС

509

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Ex. № 1750 18.12.85

0615846 / 19 хч
За служебно ползуване!

247

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ

София, 11 декември 1985 година

№ С-93-00-157

*Др. Коцев В,
направен неаб.
заглушаването*

ДО
ДР. ГРИГОР ШОПОВ
ПЪРВИ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Др. Богданов

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ПОДЕЛЕНИЕ 72000
Вх. № 17599 от 18.12.85г.

ДРУГАРИ ШОПОВ,

От редица години въпросът за заглушаването на предаванията на радиостанция "Дойче Веле" на български език се поставя от западногерманската страна при всички политически разговори между министерствата на външните работи на двете страни - на ниво министри, заместник-министри и началник на отдели. Вероятно това ще остане тяхна практика и в бъдеще, тъй като единствената национална радиостанция, заглушавана от нас, е именно "Дойче Веле", а прекратяване заглушаването на предаванията на "Гласът на Америка" и на "ББС" на български език се представя от страна на ФРГ като наша отстъпка след съответен американски и английски натиск (така са представени нещата миналата година в Бундестага от тогавашния държавен министър в Министерството на външните работи А. (Сртес).

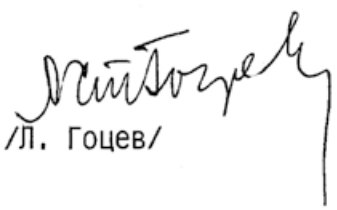
При последните политически консултации между двете министерства на външните работи, 18-19 ноември т.г. в Бон, отново бе поставен този въпрос. От западногерманска страна бе съобщено, че след срещата Младенов-Геншер през март т.г. в София, от "високо място"

в Министерството на външните работи на ФРГ било изпратено писмо до ръководството на "Дойче Веле", в което били съобщени бележките на българското правителство по характера на предаванията. От българска страна бе посочено, че независимо от писмото клеветническите предавания против НРБ не са престанали, като бяха цитирани конкретни фрази от материали, излъчени на 7 ноември, които бяхме получили от Вас преди консултациите. Западногерманската страна бе принудена да признае, че цитираните формулировки не отговарят на критериите за нормално общуване между народите, но въпреки това настоя, че заради една или друга формулировка не следвало да се заглушават цели предавания.

Според Министерството на външните работи следва да се доразвие положителният ефект от цитирането на конкретни фрази от предавания. Например при следваща среща на политическо равнище - вероятно срещата между др. П. Младенов и Х.Д. Геншер през лятото на 1986 г., би било целесъобразно да представим на западногерманската страна списък от такива материали, излъчени по "Дойче Веле", които не отговарят на нормалното общуване между народите. За тази цел е необходимо и в бъдеще да се записват по-изявено антибългарските предавания и да ни се предоставят в техния оригинал, т.е. така, както са били произнесени, а не преразказани. Необходимо е да се посочва кой от журналистите е направил съответното предаване. Това ще помогне на усилията ни да дискредитираме пред западногерманската страна една или друга фигура от враждебно настроените спрямо нашата страна журналисти в радиостанция "Дойче Веле".

Благодаря Ви за съдействието.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР:

/Л. Гоцев/

Размножено в 4 копия
Изпратени по списък
към оригинала
София, 7.01.1986

ДСУ "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

I29

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

252

МИНИСТЕРСТВО
на
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

СЕКРЕТНО!

ПО
НАЧАЛНИКА НА
ПЪРВО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДС

№ 1806 - 1
12 - 5 19.87 год.
СОФИЯ

МВР - I ГЛ. УПР. ДС
Вх. № 4370 от 13. 05. 1987

Из архивите на

512

Във връзка с искане на Министерството на външните работи за предоставяне на информация относно пропагандно-поддривната дейност на "Дойче веле", по указание на ръководството на МВР моля в едноседмичен срок да ни бъдат изпратени материали, съдържащи конкретни примери и данни за антибългарските и антисоциалистическите предавания на радиостанцията.

Материалите ще бъдат използвани по време на посещението на др. Тодор Живков във ФРГ в началото на юни т.г., в случай че западногерманската страна постави въпроса да бъдат преустановени заглушаванията на емисиите на "Дойче веле" на български език.

др. М. Александров
Срочно - IV степен
да изпрати всички данни

НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕТО МВР

Ген.-лейтенант:

В. Георгиев
[Stamp]

Отп. в 2 екз.

№ 1 - адресата

№ 2 - К.Д.

Изп.: Л.Иванчева

Нап.: Т.Станкова-880

12.05.1987 г.

14/05

Др. Н. Писев

*1. Срочно изпратете от бюлетина няколко превода -
срочно на Deutsche Welle.
2. Договорен е с др. Александров, и-и IV степен ДС, да
намери и му предостави всички данни.
3. Всичко да се изпрати на Л. Иван-
чева от УПОР на 14 май 87*

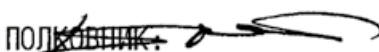
281

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Reg. № 1786, екз. № _____
01. 02. 1990 год.

УТВЪРЖДАВАМ
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04, ПГУ-ДС
ПОЛКОВНИК

/Ст. Драгов/
02/02, 1990 година
С о ф и я

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: Сваляне в архив на дело ОАП "Сирена"

Дело ОАП "Сирена" е открито на 12.01.1976 година на радио "Дойче Веле" - Кьолн (българска секция), като през изтеклия период не е била реализирана основната му цел - агентурно проникване или обезпечаване на обекта с паралелна агентура, поради което,

ПРЕДЛАГАМ :

282.
2

Дело "Сирена" да се свали в архив.

арх.

Отп. в 1 екз.

№ 1 - КД

Изп. 04/153270

Нап. 04/ФТ-206

31.01.1990 г.

С о ф и я

ПРЕДЛАГА

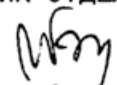
Ст.-лейтенант:

/Ем. Казаков/

СЪГЛАСЕН

ЗАМ.-НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04

Полковник:

/Ив. Алексиев/

1 декември 1952 год.

РАДИО СТАНЦИЯ "СВОБОДНА ЕВРОПА"

РЕКОВОДСТВО ЗА БЕСЕДИТЕ НА КОРЕСПОНДЕНТИТЕ НА
РАДИОСТАНЦИЯТА "СВОБОДНА ЕВРОПА" С БЕЖАНЦИТЕ ОТ СТРА-
НИТЕ С НАРОДНА ДЕМОКРАЦИЯ И ГРАЖДАНТЕ НА ТЕЗИ СТРАНИ

Радиостанция "Свободна Европа", биро
зръзки, Мюнхен, Германия

2

ОТ ДИРЕКТОРА НА ЕВРОПЕЙСКОТО БЮРО ЗА ВРЪЗКА НА РАДИОСТАНЦИЈАТА "СВОБОДНА ЕВРОПА" ДО ВСИЧКИ КОРЕСПОНДЕНТИ.

За сравнително краткият срок от своето съдествуване Европейското бюро за връзка е извършило голма работа, насочена към това, като радиостанцията "Свободна Европа" да придобие това значение което тя има днес в благодарение на което тази организация в очите на много хора стана най важното средство за пропагандиране идеята за свободния живот.

Главната част от дейностите на Европейското бюро за връзка е организирането на радиопредаванията. Много хора, които не са членове на Националният комитет за защита на Свободна Европа или сътрудници на радиостанцията "Свободна Европа" заинтересовани от този род дейност, дойдоха в Мюнхен с цел да се запознаят с работата в този сектор. Те се запознаха не само с материалите, използвани за радиопредаванията, но също и с методиката на използване на тези материали. Съвършено очевидно е, че основната заслуга на извършената от Европейското бюро за връзка работа принадлежи на нашите кореспонденти.

Въпреки достигнатите успехи от бюрото, ние трябва постоянно да се стремим за по нататъшното подобрене на неговата работа.

Ежедневните програми за радиопредаванията, съставени в Мюнхен и Ню-Йорк поглъщат целия наш материал. При това положение се чувствува особена нужда от таква информация, върху която би могло да се направи цялостна програма. Това положение се отнася не само за количеството на съобщенията, но то също изисква постоянно подобрене по отношение качеството на тези съобщения — точност, своевременност и разнообразие.

Ева връзка с намерението да увеличим времето на предаванията по радиостанцията "Свободна Европа" изискванията към Вас постоянно ще растат. За да запазим нашата слава, разпространила се по целия свят, и за да я заздравице, то ние трябва да подобрите качеството на вашите съобщения.

Приложената брошура е съставена с цел да Ви подпомогне във вашата работа. Ние трябва така добре да знаете съдържанието на тази брошура, та да я използвате максимално. Ние трябва да я знаете така добре, че при беседите ~~не при беседите~~ да не прибегвате до нейната помощ.

Харв Г. СМЕРДИНГ

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

ВЪВЕДЕНИЕ

- А. Общи въпроси от анкетен характер и сведения за положението на дадено лице в обществото.
- Б. Административни органи
- В. Селско стопанство.
- Г. Военни въпроси.
- Д. Погранични зони.
- Е. Транспорт и средства за връзка.
- Ж. Организации, подържани от комунистите.
- З. Култура.
- И. Просветна система.
- К. Национални малцинства
- Л. Емигранти
- М. Спътници.
- Н. Финанси
- О. Външна политика
- П. Здравеопазване, почив
- Р. Индустрия.
- С. Съблюдаване на законите
- Т. Труд.
- У. Политически настроения
- Ф. Преследвания и чистки.
- Х. Полиция и държавна сигурност.
- Ц. Военнопленници.
- Ч. Затвори и лагери.
- Ш. Пропаганда.
- Щ. Религия.
- Ю. Съпротива и критика.
- АА. Обществен ред.
- ББ. Спорт.
- ВВ. Жизнен уровень.
- ГГ. Търговия.
- ДД. Жени.
- ЕЕ. Младехи.
- ЖЖ. Съветска Русия.
- ЗЗ. Комунистическа партия.

ВСЕКИДНЕВЕН ЖИВОТ

- ИИ. Работници.
- КК. Селяни.

Из архивите на ЦС

- ДД. Интелигенция.
- ММ. Домакини.
- НН. Други категории
- ОО. Думор.

ПРЕДГОВОР

Тази брошура е съставена, с цел да Ви подпомогне във Вашата трудна работа, във връзка с получаването на информации, от бежанците и гражданите на страните, намиращи се под комунистически господство. Брошурата се състои от 40 раздели. Съдържа 347 въпроси или Групи въпроси.

В течение на няколко месеца 4 сътрудника на отдела, за използване на материалите, работиха над съставянето на тази брошура. Ние се надяваме, че Вие ще я намерите полезна във Вашата работа.

Предложения в брошурата комплекс от въпроси не нито окончателен, нито изчерпателен. Пред Вас не се поставя също и задачата, за да задавате всички тези въпроси на всеки човек, с който ще беседвате. Целите на брошурката се заключават само в това, че при беседите Вие да имате изходни пунктове, които да Ви помагат да поставите логично въпросите.

След като получите общо впечатление за човека който Ви интересува, Вие можете да изберете от предложените в брошурата въпроси, такива именно, на които според Вашето мнение, лицето може да отговори. Разбира се, Вие можете да зададете няколко или всички въпроси от съответния раздел на брошурата. При това Вие можете също да зададете и допълнителни въпроси, които според Вас са необходими. Съвсем не значи, че Вие трябва да зададете всички въпроси от първия до последния. Задачата се състои в това; да оформиме отговорите във вид на интересно и добре написано съобщение.

Посочените въпроси са съставени само с цел, да можете да получите от лицето всички сведения, с които те разполага и които могат да представляват за нас интерес. Тъй като всеки човек през живота си натрупва значително количество знания, придобива опити и наблюдава събитията, съвсем естествено е че подробен разпит е твърде сложна работа.

Разпита може да се провежда, по два основни метода. Първия метод се заключава в насилственото получаване на информации, от упорит пленник. Този метод е твърде неудачен и примитивен. Освен това, насилствения разпит не винаги дава положителни резултати, защото жертвите на този разпит са принудени да говорят само това, което иска да чуе този който води разпита. Резултатите от такъв разпит довеждат до предубедено и често до неправилно представяне

518

на истинското положение на работата.

Другия метод на разпит, който повече подхожда за кореспондентите на радиостанцията "Свободна Европа" е по пътя на търпеливата беседа да се получи информация от човека, който се съгласи да отговаря на задаваните въпроси.

Такава беседа, която взема форма на сътрудничество между този който пита и този който отговаря, изисква търпение и време, тъй като даже най простия човек разполага с ценни сведения, необходими на радиостанцията "Свободна Европа" за да добие представа за живота зад железната завеса. Във връзка с това възниква необходимостта от система, с помоща на която може да се получат най много сведения при най малко губене на време.

Такава система изисква, преди всичко ^{побитно} съсредоточаване на вниманието върху главните елементи на разпита: къде, какво, кога, кой, защо и как.

По нататък необходимо е да се знае, какви въпроси е удобно да се задават при определени условия на това или на друго място. Брошурата преследва целта да оказва помощ от такъв род.

Подробния разпит изисква време, и във връзка с това възможно е да намалее количеството на съобщенията, които може да изпрати кореспондента. Обаче подробната информация, от която радиостанцията "Свободна Европа" ще изведе голямо количество фактически и подробни сведения с описание на настроението, ще превъзхождат по своята целост многочислените, но откъслечни съобщения.

А. ОБЩИ ВЪПРОСИ ОТ АНКЕТЕН ХАРАКТЕР И СВЕДЕНИЯ ЗА ПОЛОЖЕНИЕТО НА ДАДЕНО ЛИЦЕ В ОБЩЕСТВОТО.

1. ФАМИЛИЯ /врякор/, съкратено име, месторождение, положението на членовете на семейството, местожителството им, условията при които живеят, политическите им връзки.
2. ПРОФЕСИЯ или ДЛЪЖНОСТ. Описваме местот о на службата, името и фамилията на началника.
3. ЗАПЛАТА. Форма на заплащане, удръжка. Точност в удръжката на заплатата.
4. РЕЛИГИОЗНИ И ПОЛИТИЧЕСКИ УБЕЖДЕНИЯ. На коя партия симпатизира / в родината и в чужбина/? Какво Ви е мнението за политиката на западните държави? Ходите ли на църква? Кой е Вашия духовен

настойник? Какво Ви е известно за съпротивителното движение в страна-та, за нелегалните организации, за имащите местни слухове?

5. **ПОВИНА СЛУЖБА.** Местослужене, част, началник,

6. **ДОМАШЕН ЖИВОТ.** Къде живеете? Опишете града?, улицата, портiera на Вашия дом, съседите.

7. Взаема ли ли сте участие в събранията и демонстрациите на комунистическата партия? От кого са били организирани те и кой Ви е поканял или заставил да участвувате в тези събрания и демонстрации? Кой са активните комунисти във Вашия квартал, във Вашия град, в

/фамилия, биография, ^{или преименуване?} положението в партията и т.н./? Не са ли изрзели Ви те, на са ли пияници? Носят ли се за тях някакви слухове?

8. Известен ли Ви е някой, за който комунистическия режим е изгоден?

9. Известни ли Ви са фамилии на полицейски офицери, които ръководят полицейските участаци във Вашия район?

10. Имало ли е на Вашата улица или във града някакви скандали от икономически или аморален характер?

11. **Почивка.** Какво е Вашето мнение за театъра и киното? Какви вестници четете? Слушате ли радио? Местни или загранични станции? По кое време? Какви програми? Посещавате ли кафенета? Игрите ли карт? Интересувате ли се от спорт? Къде прекарвате свободното си време?

12. Какво Ви е известно за съветизацията на Вашата страна?

13. Как Ви е преминахте границата?

Отговорите на тези въпроси трябва да създадат у кореспондента ~~се~~ общо впечатление за осведомеността на интересуващото го лице в специални области, в пределите на които то може да даде точни сведения

Б. АДМИНИСТРАТИВНИ ОРГАНИ

1. Дейност на националните и местни комитети. ?
2. Видни ръководители на административните органи.
3. Търкские вътре в националните комитет.

В. СЕЛСКО СТОПАНСТВО

КОНКРЕТНИ СВЕДЕНИЯ ЗА КОЛЕКТИВИЗАЦИЯТА

1. Какви колхози и совхози са Ви известни във Вашия район?
2. Какво Ви е известно за тяхната продукция, работна сила, заплащането на труда, организационни затруднения?
3. Съпротива на колективизацията?
4. Как работят машинно-тракторните станции?
5. Как се разрешава въпроса за ~~културата~~ във Вашето село?

У

6. Кого считат за "кулаци"?
7. Какво е това "експлоатация населените" и "задължителни доставки"?
8. Какво Ви е известно за напрегнатите отношения между селяните-частници и членове на колхоза?
9. Положението и условията за труда на жените-селянки и жените-трактористки?
10. Какви са размерите на ^{задължителното отнемане на} така наречените "технически култури" / лен, слънчоглед и т.н. /
11. Изпълнението на задължителните доставки?
12. Доколко успешно е сърежованието в областта на селското стопанство?
13. Какво Ви е известно за горското стопанство?
14. Състоянието на животновъдството?
15. Посочете точните цени на продуктите от селското стопанство до момента когато сте напуснали своята родина?
16. Посочете ръководящите работници от Вашия район, които отговарят за планирането и производството?
17. По възможност да се дадат точни сведения за това, какъв вид селскостопанските продукти и в какво количество изнасят за Съветска Русия.

Г. ВОЕННИ ВЪПРОСИ

1. Всички сведения за дислокацията и предвиждането на военните части, фамилията на офицерите .
2. По настоящем кои набори са военно обучение?
3. По възможност подробни сведения за боевата и политическата подготовка на войската.
4. Приведете конкретни примери и посочете фамилията на политическите офицери?
5. Функции на комунистическите първични групи във военните части.
6. Понастоящем какви видове нови въоръжения се използват
7. От какъв произход са те, местен или чуждестранен?
8. Точни сведения за Съветските войскове части в страната Ви?
9. Чести ли са случаите на дезертъорство?
10. Известно ли Ви е нещо за неподчинение на заповеди сред военните?
11. Военни школи, офицерски школи и учебно-възпитателни лагери?

12. Какво Ви е известно, за полувоенните организации /комунистически партизански организации/? Постарайте се точно да опишете организацията от този род, тяхните ръководители и изпълнителните органи.

13. Какво Ви е известно за корупцията, за настроената сред военните а също и за отказите на военните да изпълняват заповедите?

Д. ПОГРАНИЧНИ ЗОНИ

1. Какво е състоянието на границата?
2. Опишете точно Вашите лични преживявания/без преувеличение/
3. Дислокации на пограничните полицейски постове, тяхната численост, въоръжение, фамилии.
4. Какви контролни мероприятия провежда пограничната полиция
5. Фамилиите и дейността на доверените лица в пограничната зона.
6. Движение през границата. Легално и нелегално прекарване на стока през границата.
7. Какви военни части се дислоцират наблизо до границата?
8. Какво Ви е известно за прехвърлянето на хора през границата и за каква цена се осъществява такова прехвърляне.

Е. ТРАНСПОРТ И СРЕДСТВА ЗА ГРЪЗКА

1. Сведения, които Ви са известни за железопътния транспорт във Вашата страна.
2. Какви видове стоки и в какво количество се пренасят по железницата? Откъде и в какво направление?
3. Разкажете какво Ви е известно за военния транспорт?
4. Постарайте се точно да опишете състоянието на локомотивното и вагонно депа.
5. Как стои работата със снабдяването на гориво?
6. Строеж на нови железопътни съобщения, тунели, постове и т. н. Електрификация на железниците.
7. Стахановско движение и сърезионание за повишаване на производителността в областта на железопътния транспорт.
8. Работна сила, заплата, обща настроеност на железничарите.
9. Въздушен транспорт.
10. Строеж и състоянието на пътищата и мостовете.
11. Водни пътища за съобщения, канали.

12. Поща, телефон, телеграф. Цензура на кореспонденцията?

13. Автотранспорт. Кой има право да притежава лека кола или да пътува с такава? Какво Ви е известно във връзка със снабдяването с бензин и нефт?

Ж. ОРГАНИЗАЦИИ ПОДЪРЖАНИ ОТ КОМУНИСТИТЕ

1. Вътрешно партийно положение в тези организации. Какво Ви е известно за масовите организации на жените, за дружествата на приятелите на Съветския Съюз, за различните псевдокомунистически организации и т.н.?

2. Опишете вътрешно партийното положение, в тези организации охарактеризирайте местните ръководители, пропагандата и т.н.

3. Какъв е контакта между местните организации и задграничните от същия род организации, а също и между подобните организации в страните - сателити или западните държави?

З. КУЛТУРА

1. Ходите ли на театър и кино? Какво сте гледали там? Какво Ви е мнението за пиесите, които сте гледали?

2. Как са организирани колективните посещения на театрите и кината?

3. Как се държат зрителите през време на представленията?

4. Какво Ви е мнението за отделните изпълнители?

5. Кой са любимците на публиката?

6. Кой, по Ваше мнение, играе най-важната роля в болшеви-зирането на киното? Не се ли крият зад тях Съветице?

7. Има ли в театрите и студията партийни организации? Кой ги ръководи?

8. По какъв начин се води възпитанието на артистите в социалистически дух, какви методи и инструкции се употребяват във връзка с това?

9. Дожолео са активни младите артисти, възпитани в комунистически дух?

10. По какъв начин се води възпитанието на работниците на живописата и скулптората в болшевишки дух. Кой ръководи това?

11. Какви видове съревнование са ~~п~~риведени от държавата за художниците? Какви са резултатите от това съревнование?

12. Как работят културните организации? Кой ръководи болшевириането на литературата?

13. Какви курсове за ^{проф.} квалификация са организирани за писателите?

14. Как работят така наречените литературни висши школи?

15. Какво Ви е известно за успехите на новата художествена литература, особено съветските книги? Кой ги купува? Каква е съдбата на тези книги?

16. Опишете организацията на работата на писателите и работниците на изкуството, дейността на издателствата?

17. Публикуват ли се некомунистическите книги?

18. Колко струват книгите, на класиците от миналото в букинистическите магазини?

19. Как се изд~~о~~с~~т~~ва, с други думи как се болшевизира, народната култура?

20. Какво Ви е известно за културната работа, която се организира в селата?

21. До каква степен се изместват старите народни песни от съветските и комунистически масови песни?

22. Какво Ви е известно за пътуванията на писателите и художниците до Съветския Съюз? Какво разказват те? Какъв прием им оказват ~~им~~ след завръщането ^{им} от Съветския Съюз?

23. Можете ли Ви да дадете пример за така наречената борба на комунистите против формализма, космополитизма, и западното влияние в културния живот? Кой е най последната жертва на тази борба?

24. Как се борят комунистите, против западните моде и танци?

25. Ако Ви имате връзки в научните кръгове, опишете болшевириането на научния живот. Каква работа се провежда в научните организации, институти и лаборатории?

26. Какви специални задачи получават учените? Какви награди са дадени, кому и за каква работа?

27. Какво се говори в сред народа за тях, кои получават такива награди?

28. Как се ^еизменил облик на градовете? Кои паметници са унищожени, кои са издигнати отново?

29. Опишете структурата на министерството на народната култура, охарактеризирайте неговите ръководители, методите на тяхната работа и т.н.

Из архивите на ЦС

524

И. ВЪЗПИТАТЕЛНА СИСТЕМА

1. Опишете вътрешната структура на министерството на просветата, охарактеризирайте наговите ръководители. Характеристика на работата на отдела, в отдела в който Вие лично сте работили.
2. Опишете възпитателната система на децата в комунистическите детски градини. Конкретен случай из областа на възпитанието на децата. Игри и различни други методи с помоща на които се болшевиизират децата.
3. Как се болшевиизират народните училища?
4. Как се болшевиизират средните училища?
5. Ако можете, съобщете точното разпределение на уроците в училището, часовете по руски език, заглавията на съчиненията върху пометически теми.
6. Какво стева във висшите учебни заведения и в университетите?
7. Какви методи се използват за болшевиизиранието на младежта?
8. Кои професори и асистенти са Ви известни?
9. Успешно ли минават занаятията?
10. С какви привилегии се ползват любниците на партията? Как изглеждат тяхните студентски книжки в сравнение с останалите книжки на студенти?
11. По какъв начин ^{Мортия} младежките комунистически оргъ изации се месят в работата на училищата и университетите?
12. Опишете държаннието на доверените лица на тези организации в училищата и университетите?
13. Каква е структурата на тези организации, кой ги ръководи в училищата и университетите?
14. Какво Ви е известно за различните курсове за преквалификация?
15. Какво Ви е известнота възпитателната система в образцовите комунистически училища?
16. Как прекарва младежта изван училищното си време?
17. Каква част от свободното време ^{на младежките} заема партията и за какви цели?
18. По какъв начин се предотвратява връзката между младежта и духовенството / ако е възможно да се дадът конкретни примери /?
19. Опишете живота на младежта в различните летни лагери, работата на тези лагери и програмата на занаятията?

20. Какво Ви е известно за моралното възпитание на младежта в училищата.

21. Кой е пионер на либералното движение в областта на морала? От кои хора се провежда работата в тази област?

22. Кой получава стипендия?

23. На кого се дават съветски стипендии? Как се урежда подготовката за пътуването до Съветския Съюз? Какво говорят съветските стипендианти, при завръщането си от Съветския Съюз? На каква длъжност се назначават?

24. Как се възпитават педагозите и професорите? Какви видове курсове за преквалификация се организират за тях? Какви лекции се организират за тях?

25. Какви са новите текстове за занаятци? Има ли въобще нови текстове?

26. Кой автора на ръкописите и според коя теория работят те

27. Какво Ви е известно за вътрешния живот на така наречените пансионери и студентски общности?

28. Какви са отношенията между студентите и инструкторите?

29. Конкретни случаи на противоболшевишки изказвания сред младежите /фамилии, место, време и т.н./?

30. С какви методи комунистическия режим застава селската и работническа младеж да продължи образованието си? Дезертира ли млада дъщеря от училищата и университетите и размерите на това дезертьорство?

31. Какъв период от време има между отделните изпити в училищата и университетите? Опашете въпросите които най често се срещат на изпитите? Кой се ползват с привилегии при изпитването?

К. НАЦИОНАЛНИ МАЛЦИНСТВА

1. Опашете живота на тези групи население, които се ползват от комунистическия режим във Вашата страна като национални малцинства?

2. Колко са големи тези групи? По какъв начин осъществяват своята национална автономност? Какви книги и вестници се издават на техния роден език? Какви организации, вестници и училища имат?

3. С какви методи и до каква степен комунистическата партия се старая да болшевизира националното малцинство? Как партията го използва против националното болшинство / напр. Унгарците в Словакия против словенците или немците в Бохемия против чехите, или словенците и югославянитев Унгария против унгарците/

4. Лицата от немски произход, имат ли относителна свобода при създаването на своя организация, свой печат и т.н.?

Л. ЕМИГРАНТИ

1. Какви мнения се разпространяват в Родината Ви за видни емигранти? Значи ли се там за съществуването на емигрантските организации?

2. Какво говорят в страната Ви за хората, които са последвали призива на комунистите и са се върнали в Родината си? Комунистите как се опнасят към тях? Какви мерки за сигурност се вземат против тях? Каква работа им се дава?

М. СПЪТНИЦИ

1. В страната Ви кого смятат като съпътник на комунистите? Какви длъжности те заемат? Какви финансови привилегии имат? Как се държат спрямо комунистите?

2. Как се държат комунистите спрямо съпътниците, когато престанат да бъдат полезни? По какъв начин подкопават тяхната репутация? По какъв начин и къде живеят те след тяхното изолиране от националния живот?

Н. ФИНАНСИ

1. Как е организирана комунистическата финансова система? Кои заемат най високите постове в столицата и в провинцията?

2. Какво е положението на банките?

3. В какво се заключава финансовата политика на комунистите?

4. Какви нови изменения могат да се очакват във финансовата система?

О. ВЪНШНА ПОЛИТИКА

1. Опишете вътрешната структура на Министерството на външните работи, охарактеризирайте видните ръководители на Министерството, дейността им в областта на външната политика. Опишете по подробно личния им живот.

2. Кои от чиновниците, работещи зад границата имат влияние в министерството?

3. Какъв род дейност се провежда от Министерството на

външните работи зад граница?

4. Как живеят чуждите дипломати във Вашата страна?
5. Каква роля играе съветското посолство във страната Ви?
6. До каква степен външната политика на Вашата страна се на-
мера под влияние на Съветския съюз?

II. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, ПОЧИВКА

1. До каква степен е болшевирираната държавната система на здравеопазването?

2. Как работи Министерството на здравеопазването и намиращите се към него застрахователни органи? Кого познавате от видните местни ръководящи работници?

3. До каква степен болшевирирането на работническото застраховане вреди на работниците?

4. Какво влияние оказва новата система за подготовка на лекари? Опишете подготовката на лекари в университетите, и различните курсове за преквалификация. Учебните им планове, лектори и пр.

5. Какво е материалното състояние на лекарите? Съществува ли частна практика?

6. Как е реорганизирана работата на болниците? Каква е съдбата на стария докторски персонал? Как се използва новия такъв?

7. По какъв начин и къде се организира почивката на работниците? Кой има право на почивка. По какъв начин се подбират такива хора? Каква е храната и т.н.? Какви задължителни курсове са задължени да посещават и т.н.?

8. Как стои работата с медицинското обслужване и обзаването на труда във фабриките и заводите?

9. Какви мероприятия се провеждат в областта на медицинското обслужване по селата?

10. Как работят детските ясли и родилни домове?

11. Каква е смъртността сред децата, какво е общото здравословно име състояние на населението?

12. С какви методи се служи държавата за комунистическата пропаганда сред болните / например високоговорители в болницата и други/?

13. Как работят съветските лекари?

14. С какви впечатления се връщат от Съветския съюз различните делегации, изпратени от Министерството на здравеопазването?

15. Какви мероприятия провеждат комунистите в борбата с западното влияние на медицинската наука?

1

Р. ИНДУСТРИЯ

Опишете всичко, което според Вас е важно за индустрията. Особен интерес представляват следните въпроси:

1. Какви нови индустриални предприятия са построени или се строят? Къде се намират?
2. Какво произвежда леката индустрия?
3. Какво произвежда тежката индустрия?
4. Каква е производителността на рудодобивната индустрия?
5. Вашата страна къде изнася индустриални стоки?
6. Какво е процентното съотношение между военната индустрия и останалата индустрия във Вашата страна? Къде и в кои предприятия се произвеждат военни материали?
7. До каква степен е национализирана индустрията? Какви видове стоки се доставят на Съветския съюз. Какво се получава за това от Съветския съюз? На какви цени? Какъв курс е рублата във валутата на Вашата страна?
8. Как стои работата със снабдяването на суровини?
9. Кои стоки са дефицитни?
10. Какво е положението с работната сила? По какъв начин и къде се намира работна сила?
11. Какъв процент представлява женската работна сила в индустриалните предприятия? Какъв процент представляват младежите?
12. Какво е състоянието на строителната индустрия? Какви трудности има в строителната индустрия?
13. Опишете всички трудности, които съществуващия режим среща в производството. Съботаж в индустрията. Всички данни за индустриалното производство /за директорите на фабриките, ръководителите на предприятията, цифрови данни за производителността на предприятията и т.н. /?
14. С помощта на какви мероприятия се ликвидира частното производство?

С. СЪБЛОДАВАНЕ НА ЗАКОНИТЕ

1. Кой отговаря за съветизацията на правото? Къде работят тези хора? С какви методи и средства си служат те?
2. Как работят съдилищата? Как работи прокуратурата? Кои видни дейтели работят в тази област?
3. Къде и как се издават присъдите? Каква роля играе кому-

нистическата партия при издаването на присъдите?

4. Какви нови разпоредби или закони се подготвят в областта на правосъдието? Какво Ви е известно за работата на военните съдилища?

5. Имате ли познати ворац съдиите и прокурорите?

6. Какво Ви е известно за живота и положението на различните съдии? Кой играе важна роля при ликвидирането на съдиите? В кои ръце се намира ръководството на колегиума на защитниците?

Т. ТРУД

Обрисуйте, по възможност подробно, положението в областта на труда.

Например:

1. Кое е правилно и кое е измислицата по отношение на сърезуванието в производството, сключването на договори за сърезуване между предприятията? /Конкретни примери/.

2. До каква степен е разпространена стахановската система на труда?

3. Как живеят героите на социалистическия труд и стахановците?

4. Какви резултати са постигнали комунистите във връзка с разгръщането на стахановското движение в селското стопанство?

5. Как се изменят нормите?

6. Има ли някакви търкания между работниците и интелигенцията, особено между работниците и техническите специалисти?

7. Как се използват съветските трудови методи и рационализаторските предложения на местните изобретатели? /конкретни примери/ Защо тези методи не са ефективни? По какъв начин се задържа нивото на производството?

8. Какво е мнението на работниците за новите постижения и за съветските машини?

9. Как се изменя заплатата?

10. До каква степен се използва труда на жената в производството? Къде и в кои области на производството? По какъв начин се вербоват? Каква е ефективността на женския труд?

11. Как стива връзката с колективните договори?

12. До каква степен се използват в производството юношите и девойките, къде обикновено работят възрастните?

13. Как се осигурява опазването на труда в предприятието?

14. Какво е положението на профсъюзите? Как те защитават интересите на работниците?

15. Кой е главния предетел на профсъзното движение / в районен мащаб и в цялата страна/?

16. Кой влиза в състава на работническите комитети? Кои мероприятия на тези комитети са насочени са насочени против интересите на работниците?

17. Какви организации съществуват във фабриките за контролиране на работниците / охрана на завода, политическа полиция/? и т. н.

18. Колко свободно време имат работниците и как го използват?

19. В какво се изразява политиката на комунистите по отношение на заплатите?

20. Известни ли Ви са несправедливи договори за заплатата?

21. Кой спада в числото на най главните експлоататори на работниците / фамилии, длъжност и т.н./?

22. По какъв начин се защитават работниците от експлоатирание /ако е възможно, конкретни данни за съботажи във фабриките/

23. Как живеят чиновниците?

24. Има ли недостатъци в работата, ако има , то в кои области? Какви мерки взема правителството за отстраняването на тези недостатъци?

25. Кои и какви организации, регулират движението, на работната сила? Как се набира работната сила / преди всичко в за индустрията/? Каква сапропица се оказва на правителството и в какво се изразява тя?

26. По какъв начин се направляват работниците в другите райони: доброволно или по пътя на принуждението ? В кои райони това е най разпространено?

27. В кои професии се чувствува недостатъци?

У. ПОЛИТИЧЕСКИ НАСТРОЕНИЯ

1. Каква е съдбата на некомунистическите партии?
2. Тези партии могат ли да провеждат някаква политическа дейност и да запазват своите организации?
3. Каква е тяхната численост?
4. Къде се намират дега ръководителите им?
5. Какво е станало с имуществото на тези ръководители?
6. Какво е настроението на комунистите? На спътниците ?
На опортюнистите?

Г. ПРЕСЛЕДВАНИЯ И ЧИСТКИ

1. С какви нови методи и средства се преследват некомунистите от комунистите и полицията?
2. Кои класи се намират днес в особена опасност?
3. Кой лично и кои класи всецяло ще бъдат застрашени в бъдеще?
4. Кой от Вашите приятели е бил скоро арестуван и поради какви причини?
5. Какво Ви е известно за неотдавнашната чистка във Вашата страна или за чистката, която се провежда или се готви?
6. Кой във Вашия окръг е главно лице при преследването на некомунистите / фамилия, длъжност, адрес/?

Х. ПОЛИЦИЯ И ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

1. Как е организирана комунистическата система на държавна сигурност?
2. Каква роля играят съветските органи на сигурността във вътрешния живот на Вашата страна?
3. Ако в страната има органи съветската държавна сигурност то кои работят в тях? Техните фамилии? Къде работят? Какви функции изпълняват?
4. Как е организирана полицията във Вашия район? Кой я възглавява? Какъв чин има? Къде се намира сградата на полицията?
5. Кой от Вашите съседи работят в тайната полиция? Кой е подложен на особено наблюдение?
6. Каква е мрежата на полицейските организации? Кои сгради използват? Какви курсове за обучение са организирани от полицията?
7. Честно ли се отнася политическата полиция към съществуващия режим/в района в цялата страна/?
8. Кои номера на полицейски леки коли са Ви известни?
9. Какъв е жизнения уравен на служащите в полицията и по какво се отличава той от този на пръвостепенни работници? Какви привилегии се гарантират?

Ц. ВОЕННОПЛЕННИЦИ

1. Какво се случило с военнопленниците, изпратени в Съветския съюз? Върнаха ли се? Кои категории са освободени?

В какво физическо и морално състояние се намират и с какви възгледи се върнаха?

2. Каква е съдбата на върналите се военнопленници след тяхното репатриране? Кой се занимава с тях? Проявява ли се организирана грижа за военнопленниците?

3. Има ли във Вашата страна военнопленници - чужденци / напр. немски, военнопленници в Чехословакия /?

4. Какво говорят военнопленниците, завърнали се от Съветския съюз?

Ч. ЗАТВОРИ И ЛАГЕРИ

1. Какво знаете за затворите във Вашата страна?

2. Къде се намират най известните затвори и кои се държи там / какво говорят за него /?

3. Как се отнасят с затворниците в затворите? Кой е отговорен за жестокото отношение към затворниците?

4. Къде се намират концлагерите? Колко са те и какви лица се изпращат в тях?

5. Кой ръководи концлагерите?

6. Кой завежда интернирането?

7. Какъв процент от затворниците са мъже, жени и младежи?

8. Разкажете нещо, което Ви е известно за живота в затворите и концлагерите: за отношението към затворниците /особено за жестокото отношение/, за храната и т.н.

9. Затворниците работят ли и къде работят? Какви работни норми са установени за тях?

Д. ПРОПАГАНДА

Ако сте били в контакт с органите на печата то:

1. Кои са редакторите на комунистическите вестници?

2. Съществуват ли некомунистически вестници?

3. До каква степен действа комунистическата цензура?
а взаимоотношенията между журналистите и

комунистическия режим?

5. Какво е става в съюза на журналистите?

6. Как се грижат комунистите за новото поколение журналисти/школи, специални курсове и т.н./? Кои журналисти са желатели от комунистите ?

7. Какви са настроенята на печатарите и словолагателите?
8. Известни ли Ви са конкретни случаи на съботаж при редактирането и печатенето?/печатни грешки и т.н./.
9. Какъв процент комунистическа и некомунистическа преса се четат от населението? Какви вестници четат в градовете и какви в селата? На каква критика се подлага местното радио? Кой слуша неговото предаване?
10. Кои видни ръководители са Ви известни в областта на радиото?
11. Как е организирана комунистическата информационна служба? Успешно ли действуват съветската цензура? Кой вид политическа информация се цензурира и т.н.?
12. Опишете методите, които се ползват при пропагандирането на борбата за мир? С помощта на каква лъжа или натиск се принуждават хората да подписват възванията за мир, да участвуват в демонстрациите за защита на мира и т.н.?
13. Какво влиянието на съветската пропаганда, насочена против запада, върху общественото мнение?
14. Има ли хора които вярват на примитивната лъжа и твърдение на съветската пропаганда /напр. на това че Ватикана е школа на американски шпиони и т.н./?

III. РЕЛИГИЯ

1. Какво Ви е мнението за отношенията между религията и болшевиизма?
2. Как се отнася обществото към този въпрос?
3. Доверява ли се народа на духовенството и църквите?
4. Поддържат ли вярата си работниците, селяните и интелекциалта и колко ли са църква?
5. Как критикува народа така нареченото движение на националните църкви, което се намира под комунистическия влияние?
6. Как се отнася народа към представителите на духовенството, което оказва активна съпротива на съществуващия режим, на каква критика са подложени те, кой участвува в тази съпротива?
7. Съобщете, по възможност по подробно, за вътрешната организация на маскераните комунистически църковни движения?
8. Как комунистите възпрепятствуват народа в посещаването му на църквата /примери/?
9. По какъв начин се изолира религиозното възпитание на младежите в училището и извън него?

10. Какво е мисленето на младежите за религията?
11. Известни ли Ви са конкретни примери на съпротива от страна на духовенството и верующите маси, насочена против комунизма?
12. Кой ^{от} представители на духовенството и светското общество се преследват?
13. Забелязали ли сте някакви усилия от страна на комунистите да фалшифицират религиозни догми/примери/?
14. Можете ли да дадете точни сведения за преследване заради религията?
15. Каква е съдбата на монасите и монахините в страната Ви?
16. Какви други мерки вземат комунистите за парализиране разпространяването на религията?

СЪПРОТИВА И КРИТИКА

1. Съществува ли във страната Ви някакво организирано съпротивително движение, ако съществува, то кой го ръководи, и в какво се проявява то?
2. Можете ли да кажете в общи черти, какви съветски са резултат на организирано движение?
3. Ако не съществува организирано движение то има ли такава рязко изразена пасивна съпротива и в кои области /индустрията, селското стопанство, армията, литературата и т.н./?
4. Населението слуша ли редовно западните радиопредавания? Кои предавания? Кое най-много Ви се харесва? Кое подлежи на критика в тези предавания? Избройте часовете на радиопредаванията и тяхните програми?
- 5.

АА. ОБЩЕСТВЕН РЕД

Дайте , по възможност точни сведения за новия обществен ред организиран при комунистическия режим. Главни въпроси?

1. Как живеят комунистическите ръководители за разлика от насите?
2. Съществува ли някаква класова борба или противоречия между различните слоеве селяни, например между кулаците и дребните селяни, колхозници и частници?
3. Какво е положението на така наречената "стара" и "нова" интелигенция?
4. Как се разрушават семействата на бившите държавни служители и как живеят лицата, които се ползват от поддръжката на новата

система /днешните държавни служители/?

5. Какви методи ползува държавата за разрушаване на семейството?

ББ. СПОРТ

1. Как се болшевизира спорта / пример/?

2. Кой се издига като нов ръководител в областта на спорта?

3. Какви нови организации са създадени , кой ги ръководи?

4. Кои спортни клубове са разформирани? Кои клубове създадени наскоро?

5. Каква е взаимовръската между спорта и армията? Кои и какви организации обучават спортистите във военен дух? Как работят тези организации?

6. Кои нови спортисти са издигнати на преден план? Какво представляват те?

7. Как се държат съветските спортисти във Вашата страна? Какви инструкции дават властите за обезпечаване успеха на съветските спортисти?

8. Как реагира обществото от успехите на съветските спортисти?

9. Какво разказват спортните делегации, които се въздат от Съветския съюз?

10. Какви нови мероприятия могат да се очакват в болшеви-зирането на спорта?

ВВ. ЛИЗНЕН УРОВЕН

1. От кои индустриални и продоволствени стоки се чувства най големи *недостатък*.

2. Какви нови ограничения на стоки могат да се очакват и какви ограничения се въвеждат?

3. Какви са съществуващите цени и размера на заплатите / конкретни данни/?

4. Какво може да си купи работника с месечната заплата при положение че получава средно такава / един костюм в месеца, колко кгр. хляб и т.н./?

5. Кой купува луксозните предмети и на какви цени?

6. Какви са, в общи черти, трудностите в домакинството /колко часа отива за редене на опашки и т.н./?

Из архивите на ЦС

536

7. От колко яденета се състои обедът в заводските столове?
8. Какви са жилищните условия? Къде се строят нови жилища? Как изглеждат новите работнически жилища? Кой може да получава нова квартира?
9. Как изглеждат градовете? днес? Как живее пролетарията в домовете на "буржуазията"?

ГГ. ТЪРГОВИЯ

1. Какво Ви е известно за търговията? Какви укази са издадени за контролиране на вътрешната търговия? По какъв начин се регулира износа? 2. Как
2. Как работят външотърговските организации? Кой ги ръководи и т.н.?
3. По какъв начин комунистите ликвидират частната търговия вътре в страната и как те налагат държавната търговия? В какво се състоят основните недостатъци на новата търговска система?
4. Каква несправедливост има при разпределението и нормирането на стоките?
5. Главни ръководители в областта на държавната търговия, в търговските центрове и селата. Какво Ви е известно за принудителното на тези ръководители и т.н.?

ДД. ЖЕНИ

1. По какви пътища комунистите привличат в редовете си жените и девойките? Доколко са успешни техните действия?
2. Къде е по-силна съпротивата на жените, в градовете или селата?
3. В какво се състои работата на стахановците?
4. Какво е общественото мнение за трактористките?
5. Какво е мнението за жените - комунистки, заемащи ръководящи постове?
6. Кои задължения пречат на жените в семейния живот?
7. Кои условия заставят жените да участвуват в социалистическата система на труда? Какво е отношението към жените?
8. Как се отнасят към трудещите се жени, когато са бременни?
9. Доколко е разпространената извънбрачната ~~физическа~~ феминност /особено в селата и по фабриките/?
10. Какви са отношенията между трудещите се жени и мъже в общите бараки?

11. Как работят конските комунистически организации? Къде ги ръководи /в районен мащаб и цялата страна?/

12. Къде носи отговорността за моралното разложение на жените?

13. Как живеят студентките?

БЕ. МЛАДЕЖИ

1. До каква степен се е отдавало на държавата да болшеви-зира младежките организации и да увеличи количеството на комунистическите младежки организации?

2. Запазени ли са бившите покомунистически младежки организации? Къде ги ръководи?

3. До каква степен комунистите оказват влияние във възпитанието на младежите?

4. В кои младежки слоеве се проявява най силна съпротива срещу болшевиизма / по възраст и класова принадлежност: интелигенция, работници и селяни/? В какво се изразява тази *съпротива* / конкретни примери/?

5. Как се отнася младежта към социализма: с вълдушевение или не? Ако се отнася с вълдушевение, то в какво се изразява то? Ако не в какво се проявя съпротивата?

6. Какъв е моралния облик на младежта? Може ли да се забележи че комунистите се стремят да свършат с морала? Ако да то с какви методи си служат?

7. Каква е правствеността в детните лагери и различните работнически лагери?

8. Систематически ли се възпитава младежта в идеологическо отношение?

9. Въз възторг ли е младежта от болшевиизмския военен живот?

10. Какви проблеми стоят пред младежите, които не членуват в комунистическите младежки организации? Има ли тя правилна представа за живота на Западните страни? Изучава ли въпроси идеологически характер?

11. Младежта има ли някаква връзка с църквата ?

12. Забелязва ли сред младежта проява на организирана съпротива?

13. Как си представи младежта подоброието на своето днешно положение?

14. Какво е...

14. Желателно е да се получат подробни, характерни и всеобхващащи сведения за дейността и методите на работа на различните училища и университети?

15. Извън училищна работа на младежта. Съревнование. Участието и в строителството на пътища и извори. Работата на младежите ученици по фабриките.

16. Учобите на студентите във висшите учебни заведения и университети в Чехословакия.

XX. СЪВЕТСКА РУСИЯ

Всички сведения за Съветска Русия представляват интерес.

1. Какво разказват различните делегации след завръщането си от Съветския съюз? Какво впечатление правят съветските делегации в страната Ви? Какви съвети дават те на работниците, селяните и интелгенцията, във връзка с необходимостта от използването на съветските методи? Как се отнася населението към тези съвети?

2. Известни ли Ви са случаи за това как във Вашата страна се смеят над тези съветници?

3. Посочете фамилиите на съветските хора, които играят определена роля в большевизирането на страната Ви и особено на тези които работят в полицията, армията и индустрията?

XXI. КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

1. Охарактеризирайте точно устройството на комунистическата партия и ръководителите и във Вашия район. Какво Ви е известно за вътрешното положение на партията /търкания между отделни членове, критика, титовски реакционни тенденции, липса на дисциплина, интриги и т.н./

2. Възпитателни методи за членовете на партията / политическа учоба , програма и месторазположението на курсовете/

3. Какво Ви е известно за външните връзки на партията?

4. Какво Ви е мнението на партийните кръгове за Москва , за съветските комунисти , за Запада и т.н. / конкретни примери/

5. Известни ли Ви са имената на партийни членове, които са били в Москва или в Западните страни? Какво говорят те? Каква е тяхната репутация?

ВСЕКИДНЕВЕН ЖИВОТ

За различните национални бѐра на радиостаницята, "Свободна Европа" изискват се срочно подробни сведения за всекидневния живот на хората, за да може да се изучи тази атмосфера, която цари във Вашите страни при комунистическия режим.

ИИ. РАБОТНИЦИ

Как минава работния Ви ден? Кога ставате? Какво закусвате? Кога отивате на работа? С какви видове превозни средства отивате до местото на работите? В какво състояние се намеряват трамвайните вагони? С какви формалности е свързано постъпването на работа в фабриката или на строителния обект и т.н.? Какво работите? Тежка ли Ви е работата? Какво говорите с другарите си във връзка с работата? Доволни ли са те от живота си? Съществува ли някаква почивка през работното време за облекчаване на труда? Провежда ли се някаква комунистическа пропаганда през работно време /посредством високоговорители/? Колко време продължава обедната Ви почивка? Къде и какво обядвате? За какво беседвате през време на обядта? Кога свършва работния ден? Можете ли да си отивате след работа в къщи или сте длъжни да останете на пропагандиски събрания? Кога пристигате в къщи? Какво правите вечер? Какви са отношенията Ви към Вашите деца, жена и съседите? Чувствувате ли се уморен? Сите ли сте или гладни? В квартирата Ви студено ли е или топло? Кога си лягате да спите? Как прекарвате неделните дни? Ходите ли на църква, на партийни събрания, на работа? Какво ядете, пиете и слушате? Ходите ли във ресторанти? За какво спорите там? /Тези въпроси са само ориентировъчни/; те могат да бъдат разширени. Същото се отнася и за всичките части на брошурата/?

КК. СЕЛЯНИ

Как минава работния Ви ден? При какви условия живеете? Кога ставате? Какво закусвате? Закусвате ли в къщи или с другите селяни на обща столова? В какво се състоят функциите Ви? В какво се заключава Вашата работа? Работите ли със селско стопанските машини? Със добитък? В какво състояние се намира домашния и работен добитък? Орали ли сте? В какво състояние е почвата? Как е подобрена? Прави ли се севооборот? По каква система? Какъв надзор се осъществява

по полята и на двора? Прекъсва ли се работата за ядени и пиеие?

Къде обядвате? Какво обядвате? За какво говорите? с другаритеси? Кога свършвате работата ~~вечер~~? Кога, къде и каво вечерите? Какво правите празнични дни?

ЛЛ. ИНТЕЛИГЕНЦИЯ

Как минава работния Ви ден? от сутрин до вечер? Какви са отношенията Ви с Вашите колеги? Какво духовно общуване имате с колегите си? Какъв обществен ~~контакт~~ имате? Как почивате? Какви са отношенията Ви с жената и съседите? Вечер чувствувате ли голяма умора Сяти ли сте или гладен? Топло ли е или хладно в квартирата Ви? Как прекарвате неделните си дни? Ходите ли на църква? На партийни събрания На работа? Какво идете? ~~Какво идете~~, пиете, влущате? Можете ли да се посветите? на музиката, на театъра, книгите, живописста?

ММ. ДОМАКИНИ

Как минава работния ^{Ви} ден? Работите ли ^{вд. колу} във фабриката или съчетавате едното и другото? Кога ставате? Какво приготвяте за закуска? Кога отивате за покупки? Можете ли да пригответе достатъчно храна за мъжа и децата си? Можете ли добре да стопляте квартирата ~~ди~~? Как изразходвате парите си? Можете ли нещо да икономисате? Има ли смисъл да икономисвате пари? За какво говорите със съседите си? Беседвате ли за политиката, за скъпотията, за Вашето межю, за мъжа и децата си? Вашите деца подлежат ли на политическо влияние? Трудно ли Ви е да ги възпрепятствувате? Занимавате ли с активни политическа работа? Как прекарвате неделните дни?

НН. ДРУГИ КАТЕГОРИИ

Какви са настроенията на съгражданите Ви? Какви хора Ви обкръжават? Весели ли са те, ожесточени, шумни или спокойни? Грубо ли се пегуват? Какво говорят помежду си? Проявяват ли внимателност в думите си? Предават ли слухове? Как се държат комунистите? Говорят ли много? Хвалят ли се или са тихи и в подтиснато настроение? Какъв процент от познатите Ви са за комунистите и неутрални? Как изглежда Вашата община: чиста лие, домовете боядисани ли са, подържат ли се тревите по градините? Вечер ходят лиси хората на го сти? Как се измени живота в сравнение с довоенния период? Живеят ли определени класи или групи хора по

добре, откакто в миналото? Има ли хора, които се по добре хранят и обличат и изобщо живеят по добре?

00. ХУМОР

Какви шеги и анекдоти се разказват в дома Би, в ресторантите, по улиците, фабриките или стопанствата? Какви анекдоти преобладават битови или политически? Разказват ли се изобщо анекдоти? Осмелява ли се някой артист да осмее съществуващия режим / подобно на това се смия ФЕРДЕЛ ВЕИС над нациския режим в Германия/ Разказват ли се анекдоти с горчив хумор? Смят ли се жените? Смят ли се децата? Разкажете тези анекдоти както помните?

542

22 X 1952 г.

С о ф и я

Отпечатано в 4 екз.

- Екз. № 1 - .....
- Екз. № 2 - .....
- Екз. № 3 - .....
- Екз. № 4 - .....

ТМ/ДД

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

12

С П Р А В К А

ОТНОСНО: АМЕРИКАНСКИ НАЦИОНАЛЕН
КОМИТЕТ ЗА СВОБОДНА ЕВРОПА

На 1 юни 1949 година в Ню-Йорк е бил образуван АМЕРИКАНСКИ НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ ЗА СВОБОДНА ЕВРОПА. В състава на същия влизат бивши и действащи военни, търговци, индустриалци, директори на тръстове, дипломати, министри и др.

По сведения от края на 1951 година състава на комитета е бил следния:

ДЖОЗЕФ КЛАРК ГРЮ, председател на комитета, роден през 1880 година в гр.Бостон. От 1904 година до 1941 година заемал различни длъжности в Държавния Департамент, дълги години живял в чужбина. През 1943-1945 година е бил пом.министър в същия Департамент. Понастоящем е директор на 5 крупни търговски предприятия и член на редица обществени организации.

ДЕВИТ КЛИНТЪН ПУЛ, подпредседател на комитета, роден през 1885 година в гр.Ванкувер-Саракс, щата Вашингтон. От 1910 година до 1930 година е бил дипломат. През 1918 година-1930 година е завеждащ отдела за "РУСИТЕ РАБОТИ" при Държавния Департамент. От 1941-1945 година е бил директор на отдела за чужди националности при управлението на стратегическите служби /ОСС/. През 1951 година е бил председател на "УНИВЕРСИТЕТА СВОБОДНА ЕВРОПА" в Стразбург. По сведения от в. "Свободна и независима България", починал през м.септември 1952 година.

ЧАРЛС ДЪГЛАС ДЖАКСОН, подпредседател на комитета, роден в Ню-Йорк през 1885 година. От 1931 година е подпредседател на издателството "ТАЙМ-МАГЪН". През 1942-1943 година е специален помощник на американския пасажник в Турция, през 1943-1944 год. пом.началник на службата военна информация на Северна Африка и Близкия Изток. През 1944-1945 год. пом.началник на управлението за "Психологическа война" при командването на американските военни сили. След 1945 год. директор на изданието "ТАЙМ-МАГЪН". От 1949 година собственик на илюстрираното списание "БОРЪН".

Из архивите на ДС

543

ФРАНК АЛТМУД подпредседател и касиер на комитета. Председател на управителния съвет на "Общата американска инвестиционна Ко". Член на съвета на института за международни проучвания при Йелския Университет и секретар на съвета за международни отношения в Ню-Йорк.

АРТУР УИЛСЪН ПИЙДЕ е един от директорите на комитета. Роден е в Северна Каролина през 1883 година. По професия "икономически съветник". От 1927 година до 1951 година е бил директор и подпредседател на най-крупното индустриално предприятие в САЩ "Американската телеграфна и телефонна компания", контролирана от Морган; директор на следните индустриални предприятия: "Национална банка на Чейз" - най-крупната банка на Рокфелер; "Континентална петролна компания"; "Електрическа компания Вестинг Хауз" - предприятие на Мелон; Панамската железопътна компания"; "Медна компания Кене-Кот" - Рокфелерово предприятие, както и директор на още 6 други крупни индустриални предприятия.

ХЪ АЛОИЗИУС ДРЪМ, директор на комитета, роден във Фордс-Брейди, щата Мичиган през 1879 година. Постъпил в армията през 1898 година и служил непрекъснато до 1939 година, като заемал в нея различни отговорни длъжности. Председател на д-во "Емпаир Стейт" и член на резервният отдел при военното разузнаване.

ГЕНЕРАЛ ЛУИС ДЪБ. КЛИВ директор на комитета, роден в Мариета-щата Джорджия през 1897 година, бивш главнокомандуващ американските войски в Германия през 1947-1949 година.

Членове на ръководството на комитета са още: А.А.БЕРЛ - бивш пом.министър на Държавния Департамент, ДЖОН Д. ХЪЗ, ФРЕДЕРИК Д. ДОЛБЕР, СПЕНСЕР ФЕНИКС, ТЕОДОР Д. АУГУСТИН и ГРЕГОРИ ТОМАС.

Другите членове на АМЕРИКАНСКИЯ НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ ЗА СВОБОДНА ИСТОПА са: УИЛИАМ ДЪКОЗЕ ДОНСОН - бивш адвокат, прокурор, генерал-майор във флотата, през 1941 година директор управител на стратегическата служба, АЛЪН Д. ДЪМЕС - председател на административната комисия, ДУАЙТ Д. АЙЗЕНХАУЕР - председател на САЩ, МАРИ РОСТЕР ВТЪРИДЖ - политик от 1948 год. председател на съветателния съвет за информация при правителството, ДЖЕЙМС А. АРЛИ - бивш министър на пощите и собственик на редица компании "професионален политик", МАРИС СЕЛМС ТАФТ - адвокат, син на бивш президент на САЩ брат на сенатора Роберт Тафт, през 1941-1943 година директор на Федералната дирекция за сигурност, ДЕВЪРД БЕЛ - адвокат и директор на редица корпорации, РОБЕРТ УУДС БЛМС - бивш дипломат, а понастоя-

ящем подпредседател на "Карнегиевата фондация", ЧАРЛЗ РУМИН КУК - председател на "Стопанената корпорация Арм КОО" и директор на "Вестинг-Хаус", ЕДВИН ПАЛЪР ХАЙТ - редактор издател на "Денвер Пост" в щата Вашингтон, РОБЕРТ ФИКС БРАТФОРД - директор на редица предприятия, банки и пр., ФРАНСИС БИДЛ - бивш посланик в Париж, УИЛИМ ГРИН - председател на американската конфедерация на труда, АРТЪР БЛИС ЛЕЙН - бивш посланик в Полша, ДЖЕЙМС Б. КЕРИ - секретар на профорганизацията на промишлените работници, СЕСИС Б. ДЕМИД - директор на списанието "Лайф-Тайм", ДЕУИТ УОЛАС - собственик на списанието "Ридерс Дайжест", ДАРИЛ ЗАНУК - филмов деятел, РАЙМОН ПЕЙС АЛЕКСАНДЕР, КЛАРЕНС Л. АДКОК, АБОТ УОНЪРН, У. У. УЕЙМАК, МАТЪ УОЛ, ХАРИ А. БЛИС, ХАРИ УУДЪРН ЧЕЙС, УИЛИМ Д. КЛЕЙТЪН, КЛАРК М. КЛИФОРД, ФРАНК Р. ДЕНТОН, ФРАНК Р. ДОЛБЕАР, ДЖОЗЕФ Ф. МАККИ, УЕБ МЕРКОС, ФРЕДЕРИК ОСБОРН, РОБЕРТ П. ПАТЪРСЪН, РОЙБЕН Б. РОБЕРТСОН, ДЖОН А. СИБЛИ, СПИРОС СКУРАС, УОЛТЪР Х. ХУЙЛЪР и жени Ц. ГИЛДЪРСЛИВ и КУИНСИ РАЙТ.

Според едно съобщение на вестник "Свободна и независима България" бр. 2 от 18 януари 1952 година, на местото на ЧАРЛС ДЪГЛАС ДЖАКСОН в комитета е бил привлечен контраадмиралът ХАРОЛД ВЪЛБЪН МИЛЛЕР роден в Нютън, щата Айова през 1903 година. Офицер от 1924 год. Контраадмирал през 1945 година, като следващата година напуска войската и става подпредседател на дружеството "Всесветски въздушни линии", а през 1947 год. става директор на Управлението за въздушна политика при Конгреса. След 1948 година е директор на отдела за "Информация при американския петролен институт".

В отправления до американската общественост апел е била провъзгласена програмата за работа на комитета, в който се казва: "Ние ще се постареем да провъзгласим каузата на свободата навсякъде, като подпомогнем демократичните водачи, които избягаха в Съединените Щати от комунистическото насилие в Източна Европа... ние ще подпомогнем тия водачи да могат чрез радио, печат и други средства да поддържат сред своите народи в Европа жив дух и идеите за лична и народна свобода... Ние ще насърчим тези водачи да поддържат в тази страна Национални комитети, които ще бъдат символи на демократичната вяра и надежда на техните народи - на народите на България, Чехословакия, Унгария, Полша, Румъния... Потребни са средства за да се финансира борбата. Ние апелираме към американците да се присъединят към нас, като изпратят незабавно необходимите пожертвования... Комитета има седалището си в Ню-Йорк на петото авеню № 350.

- 4.15
~~150~~

Според изказванията на един от сътрудниците на УНЕСКО /Международна организация за наука, просвета и култура при ООН/, д-р ШЕРРА, публикувани през м.декември 1950 година в американския печат, относно целите на комитета, в мирно време тази организация си поставяла за задача да обедини всички сили на емиграцията с цел използването ѝ в случай на война.

Изхождайки от тази програма комитета осъществил най-тесно сътрудничество с водачите на емиграцията, намиращи се в САЩ и Западна Европа. Комитета се ориентира към тези хора разчитайки, че чрез тях най-добре ще осъществи своите основни задачи. Още преди да бъде създаден комитета, пред инициаторите му е стоял въпроса за набелязване и подбиране на по-забележителни личности между емигрантите и установяване тяхната политическа принадлежност. Трябвало да бъдат привлечени за работа, не само политически личности, но и хора на науката, на умствения труд, хора на изкуството и др., които след "освобождането" на Източна Европа, трябвало да станат важни политически обществени и културни ръководители на своите "освободени" страни.

През 1950 година комитета е осъществил това сътрудничество с емигрантите, чрез създаденото през 1950 година "РАДИО СВОБОДНА ЕВРОПА" и чрез създадените към комитета три отдела: ОТДЕЛ ЗА КУЛТУРНО СЪТРУДНИЧЕСТВО, ОТДЕЛ ЗА СЪРЪЦИ С АМЕРИКА и ОТДЕЛ ЗА НАЦИОНАЛНИТЕ КОМИТЕТИ.

ФИНАНСОВИ ИЗТОЧНИЦИ НА КОМИТЕТА

Средствата за финансиране на своята дейност комитета е набирал и набира чрез създаденото за тази цел "движение" наречено "ПОХОД НА СВОБОДАТА", което първоначално е било под ръководството на членовете на комитета генерал ЛУИС ДУБ.КЛЕЙ и генерал ДУАЙТ Д.АЙЗЕНХАУЕР.

Вестник "Свободна и независима България" бр.14 от 7.8.52 г. предава едно съобщение, според което ХЕНРИ ФОРД - втори председател на д-вото "ФОРД" е бил назначен на местото на генерал КЛЕЙ за председател на движението "ПОХОД НА СВОБОДАТА". Същото съобщение пояснява, че събираните средства били предназначени за финансиране на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" и че през 1950-1951 година били събрани 3 милиона и половина долара, като за настоящата година /1952/ се предполагало да постъпят в касата на "движението" около 4 милиона долара, с които суми цели да построят нова предаватели на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".

Това движение пуска всяка година подписки сред американските граждани за доброволно вписване суми в нея, пропагандирайки по този начин идеите на комитета и заангажирайки широк слой от населението

на САЩ в подкрепа на дейността на комитета.

Комитета получава и дарения от различни американски фондации. Според в. "Ню-Йорк Таймс" от 26.9.1951 година, "ФОРДОВАТА ФОНДАЦИЯ" му е отпуснала 150,000 долара.

Относно източниците за средствата на комитета, в едно свое изказване пред френския вестник "КАРЕФУР" през 1951 година, ЧАРЛЗ ДЖАКСОН е съобщил, че "парите на нашето дело идват от два източника много различни. Ние получаваме подаръци от дружества и всякога призоваваме американския народ за средства на нашия поход за свободата ... от този поход миналата година се събраха 1 милион и 250,000 долара. Тази година похода се откри на 28 август в Детройт с една реч от ХАРОЛД СТАСЕН ... ние се надяваме да съберем 5 милиона долара".

Според ЩЕРБА комитета се финансира главно от фондовете на Държавния департамент, който само при организирането на комитета е отпуснал един милион долара.

При пускане подписките движението "ПОХОД НА СВОБОДАТА" има пълната подкрепа на БЪЛГАРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ. Така през 1950 година при БНК бива изграден "АКЦИОНЕН КОМИТЕТ", който е излязъл с обръщение до емиграцията да подпомогне активно от 2 до 8 октомври 1950 година тази акция. Този акционен комитет приканва българските емигранти да участвуват и запишат суми в подписката, като ги изпратят на адрес: ДИМИТЪР МАЛАНКИЕВ - Радио СВОБОДНА ЕВРОПА - ЕМПИРЕ СТАТ БУДЛИНГ, НЮ-ЙОРК 1. В резултат на развитата дейност от страна на акционния комитет, движението "ПОХОДА НА СВОБОДАТА" е отправило благодарствено писмо до МАЛАНКИЕВ за оказаната помощ. В това писмо се казва дословно следното: "Съобщаваме Ви с благодарност за получаването на щедрата вноска, направена от група българи в подкрепа на "ПОХОДА НА СВОБОДАТА". Фактът, че българи, групирани се около БНК, откриха подписка в своите среди за събиране волни пожертвования в полза на това движение е насърчително. Той е едно указание за единодушието, с което работим всички ние за разпространяване на истината..."

По инициатива на движението "ПОХОД НА СВОБОДАТА" в Англия е била поръчана и изработена грамадна 10 тонна камбана, наречена "КАМБАНА НА СВОБОДАТА", която е била символичен знак на това движение. Тя е била издигната в Берлин на специално построена висока камбанария и била осветена на 24 октомври 1951 година. При освещаването ѝ звъна и бил предаван по радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".

ДЕЙНОСТ НА РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА"

Комитета е замислил план за създаване на редица радиостанции в Америка и Европа в близост до границите на страните с Народна демокрация. Този план предвиждал да се създадат и радиостанции за всяка страна поотделно с отделна програма на езика на дадената страна.

Според изказванията на подпредседателя на комитета в края на 1951 година, ДЕУИТ КЛИНТЪН ПУЛЛ, радиостанциите на комитета в края на 1951 година били 5 на брой, а личния състав е бил 177 души от които 118 американци, а останалите емигранти и други. За председател на "комисията" за радиопредавания при комитета е бил назначен ФРАНК АЛТМУЛ - член на комитета, за директор РОБЕРТ ЛАНГ, за поддиректор Ж. БАРИ МЕЙХОЛ, и за отговорник за "Европейския сектор" и на радиото ФОРЕСТ МАК КЛУНГ.

1 Първата радиостанция "СВОБОДНА ЕВРОПА" е била открита на 4 юли 1950 година в Ню-Йорк в деня на американската независимост. Откриването е станало с реч, произнесена от подпредседателя на комитета ДЕУИТ ПУЛЛ, а редовните радиопредавания на станцията започнали на 14 юли - деня на превземането на Бастилията свързвайки по този начин предстоящата дейност на радиото с деня на свободата на френския народ.

На 19 август 1950 година, ДИМИТЪР МАЦАНКИЕВ отправя по него един апел до българския народ от името на БНК, изпълнен с най-долни клевети по адрес на Съветския съюз и нашата страна.

На 8 декември същата година МАЦАНКИЕВ е предал статия във връзка с "напрегнатостта международно положение" т.е. за войната в Корея, като сочи, че виновник за същата бил Съветския съюз.

Според ПУЛЛ активното съдействие на емигрантите е спомогнало извънредно много, за едно късо време тази радиостанция да стане "жив и действащ организъм". По съдия повод той заявил: "Радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" в основата си е американско предприятие, но участието на емигрантите, родния език, който се слуша от народите на Източна Европа, прави от всичко това нещо близко, нещо като предвестник на един нов живот..."

2 Втора такава станция съществува в Западна Германия в гр. Мюнхен на адрес - РАДИО СВОБОДНА ЕВРОПА - Р.Ф.Е. ул. Енгелс Гартен 1, МОНХЕН 22. Това радио е започнало своята редовна работа през 1951 година. Първоначално е работило само на къси вълни и е

било предназначено за пропаганда срещу Чехословакия. В последствие радиостанцията е била разширена, като е бил пуснат в действие един предавател с мощност 135 киловата, работещ и на средни вълни.

По непотвърдени сведения това радио се намирало в сградата на американското консулство в Мюнхен.

Според изказванията на ПУДЛ първоначално радиото е имало предавания в продължение на 7*30 часа дневно, т.е. по 1*30 часа за Чехословакия, Полша, Унгария, Румъния и България. След разширяване на станцията биват увеличени и радиоемисиите на 11.30 часа дневно, като в програмата били предвидени емисии и за Албания, Естония, Летония и Литва.

По непотвърдени сведения директор на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" в Мюнхен е бил американец РАФАЕЛ на около 45 години, говорел добре английски и немски езици, политически съветник на радиото е бил ГРИЕТ, той владее немски, френски и руски, д-р В. ЦЕНЗЕЛ, ХЕНИНГЕР, и БЛИКВЕЛ—американци, заемали отговорни должности при радиото. Комендант на същото е бил немец д-р ГЕРХАРД ШТЪЙНЦЕЛ.

В радиото работели и много български емигранти. Според същия източник ръководител на емисиите за България бил някой си ДИМИТРОВ дошъл наскоро от Америка. При него работел и БАЛСАНОВ от бандата на КАХАЛАКЪВ, дошъл през 1951 година от Турция. Отговорник за целия информативен материал за България е бил ВЕДОКИ И ВЕДОКИ ЮВ. Той работел и като говорител в някои радиопредавания. В българския отдел работели още и ГРУЕВ — син на бившия царски съветник НАВЕЯ ГРУЕВ, ГЕНЮ ГЕНЧЕВ, ДАМИНОВ и СЕРБЕЗОВ.

Работещите в радиото получавали месечно от 250 до 300 цятски долари.

Според източник заслужаващ доверие, по-голямата част от служащите в отдела за България, произхождали от средите на БЪЛГАРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН ФРОНТ. Това отнемало възможността на БЪЛГАРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ да настани свои хора на работа в радиото.

В началото на 1951 година ръководителите на радиото са поискали от БНК биографиите на някои лица, които биха могли да работят в него, придружени с писмо на БНК в Германия, като за това трябвало да бъдат предварително уведомени ГРИЕТО И МАДАНКИЕВ—който подреждал персонала на това радио. По-късно, обаче,

когато интереса към емисиите на български език нарастнал чувствително и трябвало да се потърси допълнително персонал, подкомитета на БНК в Германия правел сериозни опити да вмъкне в него близък на БНК човек. Това не успява, поради обстоятелството, че срещнал сериозна съпротива от страна на БНФ. Ръководителите-американци на радиото правели сондажи да влезе представител на БНК, но при условие, че този представител ще стои настрана от борбите, които се развиват вътре в БНК, или при условие, ако участва в тези борби - да не взема страната на ГЕЛТО. Такъв е случая с предложението, направено от страна на американеца КОРДОН на члена на БНК - ЦВЕТАН ПЕНЧЕВ - отговорник за подкомитетите в Австрия и Германия. Опитите и усилията на подкомитета на БНК в Германия да заемат никакви позиции в радиото не престават. Така, председателя на този подкомитет д-р КИРОВ през м. май т. г. е имал среща с ХЕНИНГЕР, пред когото е поставил въпроса за създаване на един предавател, предназначен само за предавания за България.

Според същия източник ЦВЕТАН ПЕНЧЕВ се прстивопоставил на някои членове на подкомитета на БНК в Германия да изпратят на ЛАДАНКИЕВ писмо, с което да осъдят разколническата му дейност, защото той подреждал българския персонал при радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" и трябвало да поддържат добри отношения с него.

Обстоятелството, че ЛАДАНКИЕВ играе важна роля в радио "СВОБОДНА ЕВРОПА", се потвърждава от редица съобщения, получени по различни пътища и от различни страни, между които по-характерен е един случай, според който в резултат на възникналите през 1951 година противоречия между ЛАДАНКИЕВ и ГЕЛТО последният поставя дейността на ЛАДАНКИЕВ под съмнение и търси начин и повод да разгледа тази му дейност. Така на състоялите се през м. март т. г. заседания на БНК в Париж между другите решени е било взето и формулирано едно такова; "Да се провери дейността на ЛАДАНКИЕВ, като представител на БНК в радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" и последствията от тази му дейност за националната ни кауза и освободителното дело", въпрос, с който БНК трябвало да се занимава на пленарните заседания в края на т. г.

Според същия източник радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" е участвувало активно в акцията, устроена в Зап. Берлин в противсвест на Световния младежки фестивал, устроен в Изт. Берлин през 1951 г. То е разпространило произнесените на контра-акцията речи по своите радиостанции.

20
- 9
1955

Понастоящем радиопредаванията на "СВОБОДНА ЕВРОПА" на български език са ежедневни в 18.20.20 и 22.45 часа с обща дължина на емисиите 2 часа и 40 минути.

Според ПУЛЛ радиостанциите "СВОБОДНА ЕВРОПА" са били в тясно сътрудничество с радиостанциите "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА" и радио "ЛОНДОН".

ДЕЙНОСТА НА ОТДЕЛА ЗА КУЛТУРНО СЪТРУДИЧЕСТВО.

Дейността на този отдел се ръководи от А.А.БЕРЛ, член на ръководството на комитета.

Към този отдел са привлечени редица емигранти от страните с народна демокрация, имащи предимно висше образование. Тези хора работят в институти, занимаващи се с "ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ".

Така например, в "изследователския център" при Библиотеката на Конгреса във Вашингтон, юристите се занимавали с превеждане, сравняване и анализиране на законите, издавани в страните с народна демокрация. В този център работи групата "ИНДЕКС ДАЙДЖЕСТЪН" и се занимава с технически въпроси. Групата често излиза извън рамките на юридическите въпроси, като е разработвала и въпроси, свързани с политическата икономия и културното развитие на страните с народна демокрация. В тази група сътрудничели и членове на Конгреса, както и такива от Държавния Университет в Ню-Йорк.

Они от емигрантите, които имали подготовка по стопанските и икономически въпроси, изследвал развитието на тези страни в това направление.

Втори такъв център за "изследователска дейност" е бил "ЦЕНТЪРА ЗА СРЕДНОЕВРОПЕЙСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ", намиращ се на ул.62 № 154 в Ню-Йорк, в последствие преименувана в улица "Научен център на Централна Европа". Този център е свързан с Ню-Йоркския университет и "Карнегиевата фондация за световен мир". Към този център функционира и "ДУНАВСКА ГРУПА ЗА ПРОУЧВАНИЯ", занимаваща се с въпроси, засягащи икономическата и политическа организация на страните, намиращи се "между Германия и Русия". Председател на тази група е д-р МАЛКОМ ДЕЙВИС - бивш председател на отдела за проучвания при Обществото на Народите /О.Н./ и член на изпълнителния съвет на "Карнегиевата фондация".

Поради това, че този център е по-специално "ДУНАВСКАТА

Из архивите на ДС

551

27. 1952

МИЛЛЕР пожелал да се срещне още веднаж с ГЕМЕТО и другите членове на БНК за по-нататъшно обсъждане на повдигнатите въпроси.

ДЕЙНОСТА НА "АМЕРИКАНСКИЯ НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ ЗА СВОБОДНА ЕВРОПА" - ФРАНЦИЯ.

Списанието "Освобождение" орган на БНК от м.март и април т.г. съобщава, че в Париж на 3 април 1952 година е бил образуван комитет "СВОБОДНА ЕВРОПА", в състава на който влезали: ПОЛ-РЕЙНО - председател и членове: ЛЕОН НОЕЛ - бивш постаник, БЛОК МАСКАР - държавен съветник, ГЕНЕРАЛ БЕТУАР, ДИОВИНА, ФРАНЕИ, ЛЕОКУР, МИТЕРАН НАЖОЛЕН - всички бивши министри в различните френски кабинети в миналото.

Според това съобщение в комитета били представени всички политически партии във Франция. Комитета приел програма и излязал с манифест.

ДЕЙНОСТА НА "АМЕРИКАНСКИЯ НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ ЗА СВОБОДНА ЕВРОПА" в ТУРЦИЯ.

Съгласно решенията на БНК, взети в заседанието му през м.март т.г. в Париж, новопривлечения член в БНК, ЕМИЛ АНТОНОВ от Турция, е бил натоварен да осъществява връзка и сътрудничеството на БНК в Турция с представителите на "КОМИТЕТА СВОБОДНА ЕВРОПА" в тази страна.

Това решение идва да потвърди някои по-стари сведения относно участието на българските емигранти в Турция в работите на "КОМИТЕТА СВОБОДНА ЕВРОПА" в тази страна.

10 декември 1952 година

С о ф и я

Мило инт. тов.

1. Да се попитави за дадена на
 режис. в МС-а, за узнаване тогното
 се намира същия в калво състояние
 2. Да се вземат всички от съответните
 които книги свързани с (аб) да бъдат
 на работни и презоучени в съавн. за
 началото на втората половина на 1954 год. се полу-
 чиха агентурни данни /"Страхил и Ружа"/, че радио "Свободна Европа"
 с център Мюнхен, подготвя откриването на свой радио-предавате-
 лски клон в Истанбул-Турция. По поставени от нас задачи, горните
 агенти донесоха допълнително, че откриването на такъв радиопре-
 давателен клон става по искане на американския разузнавателен
 център, действащ срещу нашата страна и други страни с народна
 демокрация от Истанбул. Изменника на Родина Ст. Неделчев Дачев
 е казал, че същата ще се обслужва от 40-50 души предимно изменни-
 ци. Целта е била да облекчи работата на радио "Свободна Европа" -
 Мюнхен, а задачата ѝ да води пропаганда против Румъния, НР България
 и Албания. В тази връзка Дачев подчертал, че мнението на
 американския разузнавателен център е, че Истанбул е главния град
 /център/ от който трябва да се води борба срещу НР България, ССС
 и че всички разузнавания в този град били силни. Градът станал
 център на борба на разузнаванията и играел такава роля, каквато
 е играела Швейцария преди Втората световна война. Главната труд-
 ност в първия период, според Дачев била тази, че турските власти
 не били съгласни да разрешат влизането на изменници за обслуж-
 ване на радиостанцията, които понастоящем се намират в Западна
 Европа и др. страни.

Строго поверително!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

получени данни по пред-
 стоящото откриване на новата радио-
 станция "Свободна Европа".

По данни от същите агенти, получени от разговор с
 Димитър Тодоров Вацов и Дачев, последните били натоварени да
 берат кадри за същата от местните изменници и участвуват в по-
 рането и обзавеждането на сградата.

По-късно се получиха данни, че за целта ще пристигн
 специалисти. Понастоящем разполагаме с данни, че в Истанбул се
 намира такова лице, което се занимава с уреждане въпроса околс

радиостанцията.

През м. декември 1954 г. в. "Истанбул" от 13.XII.1954 г. потвърди тези данни, като уточни, че радиостанцията ще работи на къси и средни вълни, предаванията ѝ ще са предназначени, главно за Балканските и Средноизточни страни, ще се предава на 14 езика-- български, полски, руски и др. и ще започне да функционира през средата на 1955 год.. В това си съобщение вестникът изнесе, че е пристигнала комисията от експерти и започнала подготвителните работи.

Студиото щяло да се помещава в кв. "Бейоглу", а антената в кв. "Топ капъ".

От данни на агент "Дочев" от м. април 1955 г. е видно, че радиостанцията ще започне да функционира в началото на м. юли а по такива на агент "Страхил" от м. май т.г. е видно, че място за строеж на радиостанцията е определено в кв. "Топ капъ". По данни от последния придобити в разговор с агент "Бекир" е видно, че американците настоявали, радиостанцията да започне да функционира час по-скоро. Местните власти имали същото желание, но въпреки това са се въздържали, понеже същата щяла да работи против СССР и НРБ, което ще способствало за влошаването на отношенията между тези страни и Турция, а това те не желали.

От резидентурата във Франция са получени данни, че изменници на Родината - Пъдев и Илиев, намиращи се в САЩ, трябвало да пристигнат в Мюнхен, а оттам да отидат в Истанбул, на работа в проектирания радиопредавателен клон и че за същият е предвиден щат от 8 души.

По сведения от "Димов" от м. май т.г. е видно, че в района на Едерне Капъ се строи нова радиостанция. Планове те на същата се изработват от американците в транспортната къща, чрез която се разпределят военните материали доставяни от САЩ на Турция.

ЗАБЕЛЕЖКА: Сведенията получени от "Димов" за строежа на радиостанцията в района на Едерне Капъ и тези получени от "Страхил" и в. "Истанбул" в района на Топ Капъ не се покриват, но може да се предполага, че са за един и същ обект, тъй като са два съседни квартала.

*оригиналът е
загубен, но резултатът
и е такъв*

Строго поверително!

28

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

13

ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

Т У К

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

От министъра на Вътр. работи ген.полковник

ГЕОРГИ ЦАПКОВ

ОТНОСНО: провеждане мероприятия
с цел предотвратяване откриването
на радиоклон "Св. Европа" в
Иstanbul - Турция.

Радио-станция "Свободна Европа" с център гр. Мюнхен, Западна Германия, ръководена и финансирана от САЩ и работеща изключително против СССР и страните с народна демокрация, извършва подготвителна работа за откриване на свой радиопредавателен клон в гр. Истанбул - Турция.

Задачите на предстоящия да се открие радиопредавателен клон са: да облекчи работата на центъра в Мюнхен; да засили вражеската агитация и пропаганда против СССР и страните с народна демокрация - специално против НРБ; да поддържа духа на вражеските елементи в страната ни; да води борба против мероприятията на Народната власт; да създава недоверие сред широките народни слоеве и да способствува за увеличаване броя на изменниците.

За предстоящото откриване на радиопредавателния клон официално съобщи излизаният в Истанбул вестник "Хурриет".

В броя си от 22.II.1955 год. под заглавия: "Радиостанцията, която радио "Свободна Европа" ще построи в Турция" и "След 10 години всички съоръжения ще останат, както си са на турското правителство", съобщи следното:

2. *14*

"Съобщава се, че от скоро време ще бъде изготвен законопроект в резултат на направените постъпки от страна на радио "Свободна Европа" за построяване на радиостанция в града на Истанбул.

Според получените сведения предполага се, че съгласно този закон ще бъде разрешено на радио "Свободна Европа" да построи специална радиостанция.

От друга страна, главният директор на по-горе споменатата организация и неговите помощници, които от известно време се намират в страната ни във връзка с този въпрос, са се завърнали в Америка. Съобщава се, че в случай, че се разреши построяването на тази радиостанция, ще бъдат обезпечени годишно 2 милиона долари на страната ни. Също така след 10 години всички съоръжения ще бъдат предоставени на турското правителство".

Установено е, че от САЩ е пристигнало в Истанбул специално натоварено лице във връзка с подготовката и откриването на радио-клона и че повестоят се изработват плановете за същия от американски специалисти.

Американците са настоявали пред турските власти, радио-клона да бъде открит колкото се може по-скоро. На турските власти не им липсвало желание да разрешат откриването на същия, но за сега още се въздържали, защото считали, че работата му ще способствува за влошаване на отношенията между Турция и страните срещу които е предназначен да работи.

Имайки предвид изложените факти, считам, че е необходимо да се вземат по-сериозни мерки и се проведат мероприятия, които ще способствуват за предотвратяване откриването на радио-клона, за което,

П Р Е Д Л А Г А М:

Министерството на Външните работи на НРБ да отправи протест на нота до турското правителство, в която след като се изложат официално публикуваните факти в турската преса във връзка с откриването на радио-клона, да настоя в името на добросъседските отношения и намаляване напрежението на Балканите и в света, то да не разреши откриването на проектирания радио-клон.

В нотата да се изтъкне, че откриването на радио-клона ще увреди на нормализирането на отношенията между нашите страни, което не е в интерес на нашите два народа.

Нотата да бъде публикувана в печата.

МИНИСТЪР НА ВЪТР. РАБОТИ

Генерал полковник: _____

*свободна
европа*

73

РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА"

Европейски отдел.

Заявление за назначаване

Име . . . . . дата . . . . .
фамилно, име, бащино

Настоящ
местен №. . . . , улица . . . . град . . . . тел. № . . . .
адрес
Възраст : . . . . месторождение . . . . дата на раждане . . . . .

Паспорт или
др. документи,
удостоверяващи
личността виза, ако е валидна, тип, място и дата на
издаването, дата на валидността й/.

Народност : . . . . . пол . . . . .
Семейно положение . . . . . близки/жена, деца, бъща, ако имате такива
живеят ли същите в Германия. . . . .
Ако не са в Мюнхен, мислите ли да ги доведете?...

Имате ли роднини, които сега работят в "Свободна Европа"?

Ако имате такива, какво е името им . . . . . къде работят

Образование . . . . . място и година на дипломиране

Свободно говорим език

Да се отбележи дали

го говори отлично, добре,

задоволително.

Къде са учили езика

професия /или звание . . . . .
колко годишен стаж?

Къде е работил напоследък . . . . . от . . . . . до

Степен на професията . . . . . заплата . . . . .

причини за напускане същата . . . . .

предпоследната служебна работа . . . . . от . . . . . до . . . . .

Степен на професията . . . . . заплата . . . . .

причини за напускане. . . . .

Моля обърни листа

Превел: № 6970

Написала: № 2980

27.III.56г.

УСЛОВИЯ ЗА ПРИЕМАНЕ НА РАБОТА

Преди да подпишеш прочети внимателно следното:

I. Аз, долуподписания, заявявам, че приемам работа в радио "Свободна Европа" при следните условия:

а/ Ако бъде приет на работа с месечна заплата, първите три месеца ще се считат за проверочен период. Сроктът на наемането ми на работа може да се ограничи само в този период без предупреждение и даване на обяснение за причините за прекратяване на наемането ми.

б/ Ако бъде приет на работа със заплащане на час, първите три месеца ще се считат за проверочен период. Сроктът на наемането ми на работа може да се ограничи само в този период без предупреждение и даване на обяснение за причините за прекратяване на наемането ми.

II. Декларирам, че данните дадени от мен в това заявление са верни, пълни и отговарят напълно на това, което знам и вярвам. Съгласен съм, да бъда уволнен от работа/ако бъде приет въз основа на това заявление/ на основание на пропуснати или изопачени от мен факти или пък изобщо да не бъде считан за кандидат за работа. Упълномощавам радио "Свободна Европа" да прави всякакви разследвания, които то намери за необходимо, за да се увери в достоверността на посочените от мен данни.

III. Заявявам, че ми е известно, че условията за приемането ми на работа са в съгласие с административните правилници на радио "Свободна Европа".

. . дата .

подпис на заявителя

място само за служебни бележки

Интервюиран от . . . . . дата

Бележки: . . . . .

какво е предприето . . . . .

Превел: № 9097

Написала: № 2980

27.III.56г.

радио "Свободна Европа"-
личен автобиографичен въпросник
за неамерикански граждани

Дата на подаване на
заявлението

Целта на този въпросник е да се вземат данни за да се прецени пригодността за наемане на работа.

Заб. Преди да пристъпим към попълване на графите прочети целия въпросник. Ако някъде има различия между английския и германския превод, да се счита за достоверен английския. Отговорите трябва да бъдат напечатани или написани четливо с блокови букви. На всеки въпрос трябва да се отговори. Да не се оставя непопълнено място. Ако на въпроса трябва да се отговори с "да" или "не" поставете "да" или "не" на съответното място. Ако въпроса не те засяга пиши "не". Ако мястото не достигне постави допълнителни листчета. Всички пропуски, фалшификации, изопачения или непълни данни ще ви дисквалифицират -като кандидати за работа.

1. Име

фамилно, собствено, бащино

2. а/ Родено име, ако се различава от горното

б/ Използувал ли си някога друго име .... не ... да
в/ Ако "да", посочи името и обстоятелството

3. Паспорт или документи за пътуване, тип, номер, дата и място на издаване, дата на валидността.

4. Къде се водите на работа

а/ Отдел на службата, клон, секция и пр. /

б/ Място

с/ Точното име на службата

5. Семейно положение

ергенин, женен, вдовец, разведен, разделен

6. Настоящ адрес

7. а/ Дата на раждане

б/ Месторождение

8. Пол

9. Височина

10. Тегло

11. Цвят на очите

12. Цвят на косата

13. Други външни белези
 14. Изброй отличителните си белези
 15. Адреси през последните 15 години

Дата улица град страна
 от до

16. Изброй всички страни на които си бил гражданин, като дадеш поотделно начините по които си получил гражданство.

Дата страна как е добило гражданството
 от _ до

17. а/Име на бащата
 б/ Дата на раждане
 в/ Месторождение
 г/ Настоящ адрес
 д/ Националност по рождение
 е/ Настояща националност
 ж/ Настоящо занятие

18. а/ име на майката
 б/ дата на раждане
 в/ Месторождение
 г/ настоящ адрес
 д/ Националност по рождение
 е/ настояща националност
 ж/ настоящо занятие

19. Роднини/братя, сестри, снахи - къде живеят/
 Име, роднинска връзка, националност, адрес, занятие.

20. а/ Пълно име на съпругата /съпруга
 б/ Дата на раждане
 в/ Месторождение
 г/ настоящ адрес
 д/ Настоящо занятие
 е/ настояща националност
 ж/ националност по рождение

21. Деца

Име Дата на раждане настоящ адрес занятие
 месторождение

22. Изброй някои близки роднини/баща, майка, брат, сестра, съпруг/а/, деца/, които са на работа в някоя държавна служба в някоя страна.

Име роднински връзки Име и адрес на правителствената служба

27

23. Членство в организации

Отбелязвайки членство или сътрудничество с някоя организация трябва да споменеш всички начини на сътрудничество, вкл. кандидатстване или декларации за намерение да влезеш в някоя група.

а/ Член ли си, бил ли си някога член или имаш ли някакъв принос към някаква партия, асоциация или друга организация, която отхвърля правните принципи на ГФР - да не

б/ Ако си бил в кои/коя, колко време си бил член или сътрудник, какъв принос си дал, какво най-високо положение си заемал.

24. а/ Бил ли си някога член, сътрудник или по някакъв начин свързан с ГКП, ГСДП, СГМ _____ или с други прокомунистически организации или филиали.

б/ Ако си бил, в кои/коя/, колко време си бил член или сътрудник, какъв принос си дал, какво най-високо положение си заемал.

25. а/ Бил ли си някога член или да си сътрудничил на ГНСРП, някои нейни филиали или пък някои организации или групи подкрепяни или контролирани от ГНСРП.

б/ Ако си бил, в кои /коя/, колко време си бил член или сътрудник, какъв принос си дал, какво най-високо положение си заемал

26. С изключение на организациите които сте споменали по-горе, изброй всички партии, общества, братства, съюзи, синдикати, институти, групи, клубове или други организации независимо от това дали са политически, социални, професионални, образователни, културни, индустриални, търговски или почетни с които сте или сте били свързани по някакъв начин. За всяка спомената организация поставете датата, когато сте се свързали или присъединили към нея.

27. Ако сте отпаднали като член в по-горе посочените организации, посочете причината или причините за това

28. Имате ли някои роднини, които да влизали да заемат постове в организациите за които се пита във въпросите 23 и 27

Име	адрес	степен на роднинство	Описване на службата и на организацията
-----	-------	----------------------	---

29. Образование

Име и адрес на посещаваните у-ща	времетраене от до	свидетелства и дипломи	главни специалисти
----------------------------------	-------------------	------------------------	--------------------

СТРОГО СЕКРЕТНО !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Радио " Свободна Европа "

Радио " Свободна Европа " е създадено през 1950г. с център в гр. Мюнхен ,Енглишен Гартен 1, Западна Германия, като съставна част на образувания през 1949г. американски "Комитет за Свободна Европа ", намиращ се в НЮ ЙОРК, 110 Уест 57 Стрит. Финансирането на комитета и радиото става посредством движението "Поход на свободата ", както и от американски политически и финансови дейци като генерал Лушъс Клей , Дуайт Айзенхауер , членове на Държавния департамент и представители на индустриални фирми като тази на Форд .

"Комитетът за Свободна Европа " си поставя за цел да използва цялостно вражеската емиграция в борба срещу страните от социалистическия лагер. Това той осъществява чрез своите три отдела : I. Отдел за културно сътрудничество с "поборените народи"; II. Отдел за връзки със САЩ; III. Отдел за връзки с националните комитети на вражеската емиграция, а така също и чрез радио "Свободна Европа ".

Ръководството на радио "Свободна Европа " в Мюнхен има следния състав : директор -Ричард Кондън ; заместнию директор -Мичи; политически съветник - Уилям Грифит , бивш сътрудник на американския върховен комисар в Бавария; заместник политически съветник-Соренсен , който се занимава с анализ на резултатността и влиянието , което имат предаванията на радио "Свободна Европа " в страните с народна демокрация. Към ръководството спадат и следните две отделения :

1. Отделение личен състав, оглавявано от Ериксън и Хенингер . Същото се занимава с материалното обезпечение на работещите в радиото , урежда документите им , тъй като повечето от тях не са немски граждани и др. Личният състав на радиото е

от 177 души , от които 118 американци, а останалите представители на вражеската емиграция.

2. Отделение за сигурността, оглавявано от Ото Фишер . Същото контролира дейността и личния живот на работещите в радио " Свободна Европа " . На контрол се подлагат всички писмени и лични връзки. На това отделение е подчинена и частната полиция, която охранява зданията на "Свободна Европа" в Мюнхен .

Радио "Свободна Европа " се състои от три основни отделения:

Г. Осведомително отделение. В него се концентрират всички сведения пристигащи от филиалите на " Свободна Европа", от агенциите на печата и американските разузнавателни служби. Сведенията се проверяват, дава им се оценка и се класифицират. Част от тях се предоставят на "Програмата" за радиопредавания, а останалите - на американската разузнавателна служба. Осведомителното отделение ръководи филиалите на радио " Свободна Европа " в различните страни, в които то разполага с мрежа от кореспонденти , осведомители и агенти. Шефове на осведомителното отделение са Талбот Худ , Джидий и Чарлз Рихтер. Осведомителното отделение се подразделя на поделения за :

а/ Оценка на съобщенията , където се проверяват постъпващите сведения, дава им се оценка и коментар. Работещите в това поделение разполагат с различни пособия: карти , списъци, книги , картотеки и др. Поделението за оценка на съобщенията има чехословашка, полска, унгарска и българо-румънска групи. Последната обработва и постъпващите сведения за Албания. Тя се оглавява от бившия майор Тодор Христов Дамянов . В българо-румънската група работят освен Дамянов, Йордан Дамянов, Сербезов, румънеца Георгиу и румънката Маниу.

б/ Наблюдение върху радиопредаванията на страните с народна демокрация/подслушване/. Всички наши радиопредавания се записват на ленти и се предават за оценка, за да бъдат обработени и използвани.

в/ Архив.

г/ Кантора.

д/ Преводаческо отделение.

е/филиали на радио " Свободна Европа " в различните страни .Такива съществуват в Германия,Швеция,Франция,Англия,Австрия,Италия и Турция.Всеки филиал се отбелязва с римска цифра както следва:

I.=Мюнхен=	VIII.=Велс=
II.=Стокхолм=	IX.=Виена=
III.=Берлин=	X.=Хамбург=
IV.=Париж=	XI.=Г'рац=
V.=Истанбул=	XII.=Лондон=
VI.=Рим=	XIII.=Линц=
VII.=Триест=	

Филиалите се намират под прякото ръководство на Осведомителното отделение , като връзката между тях се осъществява чрез куриерска поща и телепис.

II. Отделение "Програма и радиопредаване". Същото е разделено по национални групи,които съставят и предават програмите на радио " Свободна Европа".Българската и румънската групи се намират в Турция.

III.Техническо отделение . В него работят американци и немци в качеството на технически персонал;същите се грижат за осъществяването на радиопредаванията и за наблюденията върху радиопредаванията на страните с народна демокрация. За своите радиопредавания радио"Свободна Европа" разполага с 28 предаватели на къси вълни и един на дълги вълни.В техническото отделение се изработват подвижни предаватели на къси вълни ,с които се снабдяват агентите при провеждане на вражеска дейност в страните с народна демокрация. Тяхните предавания се записват на лента и се предават на центъра на радио "Свободна Европа " в Мюнхен.

Почти всички български изменици,работещи в радио "Свободна Европа" са привърженици на "Българския Национален Фронт" /БНФ/.Освен Тодор Дамянов и син му Йордан Дамянов , по линия на България в радио " Свободна Европа " работят още Мильо Милев ,който е главен отговорник, Евдоким Евдокимов,Стефан Маринов,Живко Печиллов,Апостол Матакиев ,Янко ^{ИТОВСКИ} Мандяков,Асен Мандиков,Тодор Жеков,Илия Велинов,Лука Ненов,Павел Царвулков,

- 4 -

Славчо Манчев ,Евгени Силянов и д-р Неболиев. БНФ води борба да отнеме възможността на БНК/ Българския Национален Комитет / да настани свои хора на работа в радиото, въпреки че американците са съгласни да бъдат приети и представители на БНК, които обаче да стоят настрана от борбите ,водещи се между БНФ и БНК.

25 юли 1956 година
С о ф и я

4-1
Др. министър
за сведения
Т. Кулиш
15/ХІІ 56г.

157

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Общественото мнение в Западна Германия за предаванията на радио "Свободна Европа".

I.

В подготовката и провеждането на контрареволуционните действия в Унгария важна роля изигра радио "Свободна Европа" със седалище в гр. Мюнхен - Западна Германия. Установен факт е, че трите радиопредаватели по време на събитията в Унгария са били организирани на унгарска територия от хората на радио "Свободна Европа". Всички национални секции при радиото работят по общ план, изработен от САЩ. С цел да се усили пропагандата, провокациите и саботажите, правителството на САЩ отпусна допълнителни средства за радио "Свободна Европа". Последното организира и радиопредавателната станция "Христо Ботев", разположена в Солун, която говори от името на "българските национал-комунисти". Особено оживената провокационна дейност на радио "Свободна Европа" напоследък обърна вниманието на различни обществени среди в Западна Германия, които взеха неблагоприятно за него становище.

На 10 ноември т.г. западногерманските Социалистическа партия, Свободно демократическа партия и Общогермански блок излязоха пред Министерството на външните работи в Бон с обвинение срещу дейността на радио "Свободна Европа". Безотговорните обещания на това радио пред унгарските "борци за свобода" са били една от главните причини за проливането на излишна кръв. В отправеното обвинение се иска да бъде забранена

дейността на радио "Свободна Европа" на германска територия.
Въз основа на това обвинение, федералното правителство в Бон е решило:

- да подложи на проверка предаванията на радиостанция "Свободна Европа" в Мюнхен, като за целта се запознае с магнетофонните записи на предаванията от последните 30 дни;
- да се задължи писмено радио "Свободна Европа" да се въздържа от политически прояви, които "по мнението на федералното правителство противоречат на целите на неговата политика".

II.

За да бъде заглушено недоволството на общественото мнение и се предотвратят евентуалните по-съществени решения на правителството, Ернст Лангендорф, един от ръководителите на радио "Свободна Европа", публикува на 5 октомври т.г. статия във в. "Райнишер Меркур", неофициален орган на Християн-демократическия съюз. Авторът свързва възникването на радио "Свободна Европа" с дейността на генерал Луциус Д.Клей, бивш военен командант на американската зона в Германия, един от създателите през 1949 г. на организацията "Кръстоносен поход на свободата", наброяваща днес около 26 милиона американци. За разлика от радиостанцията "Гласът на Америка", официален орган на американското правителство и подведомствена на Държавния департамент, радио "Свободна Европа" служело като "независимо, частно предприятие". То се явявало като "продължение на старите радио Варшава, радио Прага, Будапеца, Букурещ и София". Предаванията за Румъния и България траели от 8 до 10 часа дневно. Излъчванията ставали от три групови предавателни станции, намиращи се в Португалия и Германската федерална република. Персоналът общо възлизал на 1300 души и се разпределял както следва: 680 души немци; 120 американци; останалите 500 души се разпределяли межд; поляци, чехи, словаци, унгарци, румънци и българи. Благодарение на модерните технически съоръжения предавателната станция "Свободна Европа" преодолявала смущенията. Познавайки се на някои нападки от страна на полски списания и писма на слушатели, авто-

-3-

рът на статията заключава, че радио "Свободна Европа" давало добра политическа информация на "поробените народи" и разобличавало комунистическите режими. Когато се поставяли въпроси за бъдещето, радио "Свободна Европа" най-усърдно поддържало тяхното "европейско разрешение". Никое друго радио не било говорило толкова много за "европейска федерация". Политическите позиции на радио "Свободна Европа" били тези на "свободния свят", а именно "освобождението на 70 милионното население на източноевропейските сателитни държави", обединението на Германия, "отблъскването на всички лъжи по адрес на Североатлантическия пакт" и т.н.

24.XI.1956 година

С о ф и я.

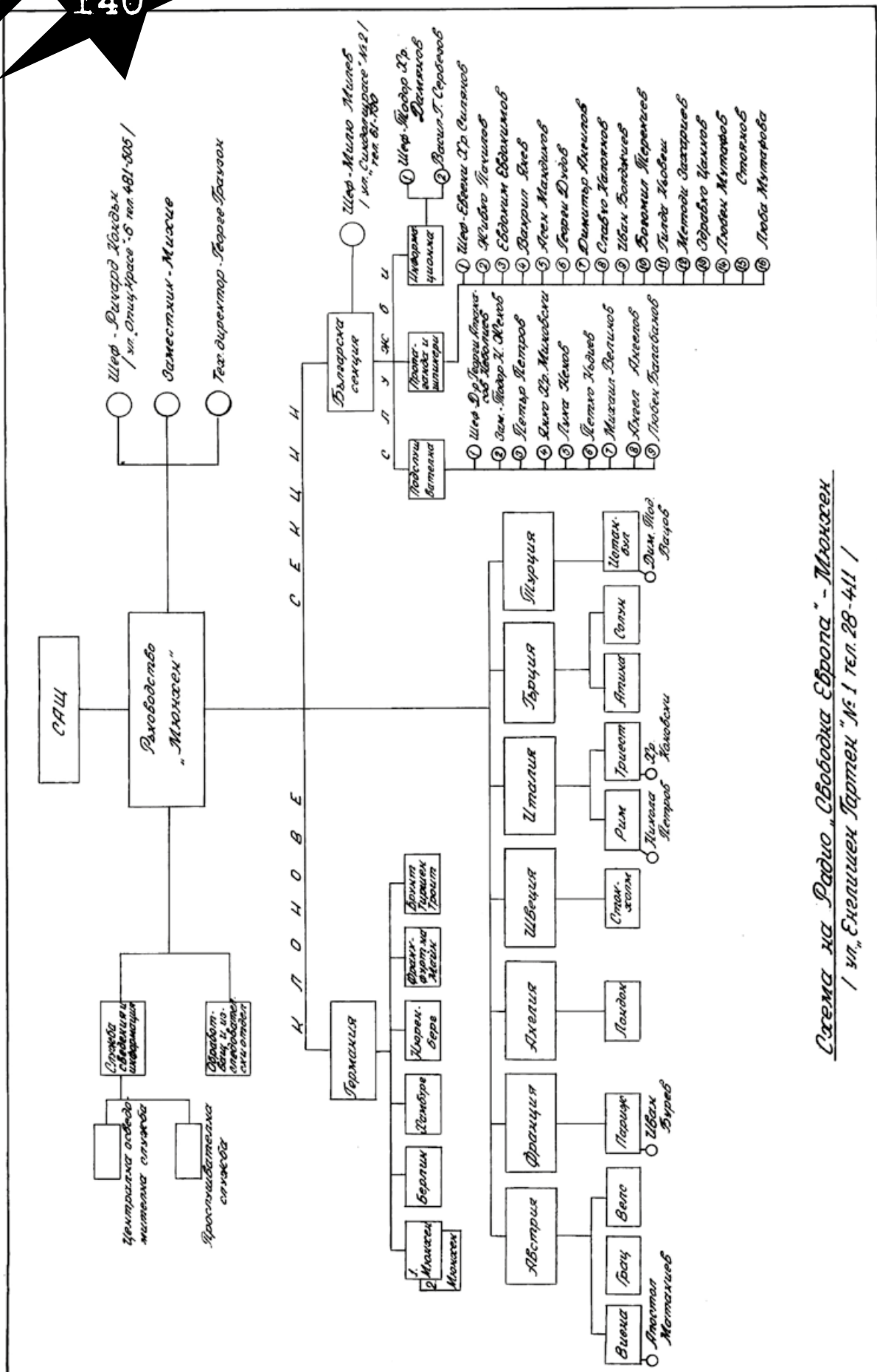

Схема на Радио "Свобода Европа" - Мюхенхейм / ул. "Енелишек Тартек" № 1 тел. 28-411 /

Зарежда да се
информират "I" и
"II" за да се използват
всички възможности на
резидентите за проверка на
бизнесите за работоспособност
J. K. M. B. Z
5. 5. 58r

38

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

За получената информация по линия на
вражеската емиграция за м.март т.г. от
Германия.

1. Тодор Жеков на работа в радио "Свободна Европа"-
гр.Мюнхен се е изказал, че предвижданата акция в България през
пролетта на т.г. не можела да се организира, поради което подго-
товката щяла да продължи година или повече. На същото мнение
били и американците. До това мнение Жеков е дошел вследствие
проведените разговори с видни американци, които считали, че през
т.г. не били в състояние да организират каквато и да било акция
в България. Необходимо било сега да подберат хора, както зад
граница, така и в България. По всичко това до сега не било работе-
но и сега се отпочвала работа. За да имали положителни резултати,
американците лично щели да се заемат с подготовката и обучението
на хората. За подбор на хора били мобилизирани всички по-отговорни
изменници на родината. С такава задача от САЩ в Мюнхен е бил
изпратен - Филип Бояджиев. Последния бил сега временно на работа
в радио "Свободна Европа" в Мюнхен и всичко се пазело в тайна.
Със същата задача през м. февруари т.г. е дошел от САЩ в Мюнхен-
бившия полковник Никола Костов, където престоял няколко дни и
заминал за Гърция и Турция. Напоследък американците казали на
Жеков, че през февруари или март т.г. ще го изпратили с подобни
задачи в Гърция, но Жеков се съмнявал в това и предполагал, че
вместо него щели да изпратят Мильо Милев - шеф на българската
секция при "Свободна Европа".

Наскоро в гр.Мюнхен от Лондон е бил Григор Григор
работещ в Би Би Си. Същият по време на войната е работел за ани

ското разузнаване и бил капитан в американската армия. Григоров преди 2 месеци е бил 2 седмици в нашата страна на посещение в английската мисия. Главната задача на Григоров била да организира канал за получаване на сведения.

Американците си поставили за задача основно проучване на положението у нас, за което използвали отделни лица за организиране на връзки, канали и пр.

2. През м. февруари т.г. в гр. Франкфурт на Майн, Тодор Жеков се е срещал с Мария Луиза. При разговор, същата е казала, че на двореца е било известно за подготовката на акция през пролетта на т.г. в България. При разговор, същата е казала, че вдигането на въоръженото въстание в България трябвало да стане не от американците или от "Свободна Европа", а това трябвало да се извърши от царския двор, който бил популярен в България. Освен това същата е говорила за обединението на всички сили за борба срещу комунизма. С такъв лозунг за обединение на всички сили и абстрахиране от политическите различия бил идвал през м. януари т.г. в Мюнхен Христо Статев, председател на БНФ и отговорник на БНФ в Италия. В такъв дух е говорил пред редица емигранти и д-р Димитър Вълчев, член на централното ръководство на БНФ, жив. в Мюнхен.

Освен с горната задача посещението на Статев в Мюнхен е било и с цел организиране на разузнавателен център в Рим при сътрудничество на Гагов. Говорело се, че този център щял да бъде оглавяван от д-р Г.Ат. Неболиев, на работа в "Свободна Европа", и главната му задача щяла да бъде разработване на официалните наши представителства с оглед черпене на сведения.

3. Разузнавателната служба при радио "Свободна Европа" в гр. Мюнхен, работеща срещу нашата страна се оглавявала Тодор Дамянов при сътрудничество с д-р Г. Неболиев и Тодор Жеков. Същите пътували до Италия, Гърция и Турция с цел събиране на сведения от новопристигащите емигранти и др.

В радиото имало новоприети изменници дошли от САИ и Италия.

М. Калоянов за да затвърдял положението си в радиото е бил използван главно по осведомяване за системата и организационната структура у нас. По този повод д-р Неболиев е говорил за някакви скици на подземни входове и бункери под Министерския съвет у нас.

1958 год

Строго секретно!

62

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Бюрото на радио "Свободна Европа" в Атина - Гърция.

Американската организация "Свободна Европа" със седалище в гр. Мюнхен - Западна Германия провежда предавания по собствената си радиостанция предназначени за народите от социалистическите страни. Целта на предаванията е да се компрометират социалистическите страни, да поддържат духа на контрареволуционните елементи в тия страни и да запознават народите от капиталистическите страни със световните събития, съобразно разбиранията на империалистическите политици.

За по-щателно проучване на положението в социалистическите страни, радио "Свободна Европа" има свои бюра в Турция, Гърция и Австрия, откъдето чрез разпит на изменници или пък посредством агентите изпращани в социалистическите страни от разузнавателните служби се набират сведенията необходими за емисиите на радиото.

Бюрото на "Свободна Европа" в Гърция се намира в Атина на ул. "Булис" № 16. Помещава се в една 5 етажна сграда. Бюрото заема първия и петия етаж, а останалите етажи се заемат от разни художнически и други ателиета. За нуждите на бюрото е ангажиран и хотел "Олимпос" намиращ се в района на централната гара на Атина, в който се настаняват изменниците, докато биват разпитвани от хората на "Свободна Европа".

Щата на бюрото по непроверени сведения е: директор, помощник директор, секретар, касиер, четири души коректори и един куриер-разсилен.

За работещите в бюрото на "Свободна Европа" са ни известни следните данни:

65
4...-

Бюрото на "Свободна Европа" в Атина по данни от наш източник събира най-вече сведения от икономически характер, като: цени, данъчни облагания, надници, строителство и други. На второ място се интересува от сведения от политически характер, като: партии, политически лица, настроение сред народа и други. Информация от военен характер не се събирала. По данни обаче на завърнал се изменник бюрото събирало и военни сведения.

Необходимата на бюрото информация се набира посредством разпити на изменниците на родината, на гърците изселващи се от България и от изпращаните в нашата страна агенти на американското разузнаване. При разпитите работещите в бюрото си служат със специален въпросник, който обхваща около 150 въпроса написани на около 10-15 страници. Лицата които се разпитват се настаняват в хотел, като ежедневно, докато трае разпита им се заплащат по 50 драхми за храна и им се плаща хотела. Изявленията на желаещите да говорят по радиото се заснемат на магнетофонна лента, която се изпраща за предаване от предавателните станции в Мюнхен или Солун.

Освен от горните източници, информация се набира и чрез обработка на всички български вестници и списания, които се получават в бюрото.

По данни на завърнал се в страната изменник, в бюрото на "Свободна Европа" в Атина се изпращат досиета на всички изменници на родината. Досиетата съдържали материалите от разпитите на изменниците в Драма и другаде, заключение на следователя от около 2 страници, разни доноси от агентите на полицията в лагерите и снимка на съответния изменник. Материалите били написани на гръцки език и не се посочвали имената на изменниците, а съдите се водели под номера. Досиетата се пазели в стаите на бюрото, които са на първия етаж. При работа коректорите вземат досиетата и ги държат в стаите си незаключени.

От досега получените данни е видно, че е разпити на изменници на родината са се занимавали: лично УИЛСОН, ЦУКАТО, КИРЯКОВ, АНЕМОЯНОВ и ЕЛЕНА ЗОЛАС.

17 май 1958 година
С о ф и я
ЛЛ-371

ИЗГОТВЯЛ
НАЧАЛНИК ГРУПА
Ст.лейтенант:

Р. Христов

Све справката
да се запознае
Ф. К. Луков.
Турция
ч. 6. 58 г.

Лично - стр. Павеция

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Преместването на радио
"Свободна Европа" в Турция.

Към 10-12 април т.г. ТОДОР ДАМЯНОВ - ръководител на информационната служба при българското отделение на радио "Свободна Европа", заедно с ръководители от американската и английска разузнавателни служби посетили Турция. Те водили преговори с турските органи на сигурността за осигуряване охраната на служителите от радио "Свободна Европа", при евентуално преместване на същото в Турция.

ТОДОР ДАМЯНОВ се е изказал, че въпросът за преместването на радиото в Турция е бил поставен официално от Департамента на САЩ пред турското външно министерство, което от своя страна щяло да го постави на разглеждане в турското народно събрание през м. юни т.г.

Досегашните изгледи са били, че турското правителство ще отхвърли предложението за преместването на радио "Свободна Европа" в Турция. От друга страна турските органи на сигурността не давали сигурни гаранции по охраната на служителите. За това американците едновременно преговаряли и с Португалското правителство. По-вероятно е било радиото да се премести в Лисабон.

Мнението на ТОДОР ДАМЯНОВ е било, че преместването на радио "Свободна Европа" в Турция ще увреди на личния живот на служителите, но ще се създаде благоприятна обстановка за работа, поради близостта на нашата страна, докато в Лисабон трябвало да се ограничат само със словесна пропаганда.

ТОДОР ДАМЯНОВ ведно с ръководителите на чуждите разузнавания обиколили нашата граница. ДАМЯНОВ ги запознал подробно с терена. Освен това, те имали за цел да се срещнат и с наскоро пристигнали от България изменници на Родната.

Въпросът за преместването на радио "Свободна Европа" в Турция е повдиган и по-рано.

До наши сведения през 1954 година е било взето решение за преместването на радиото в Турция, водили се преговори с турското правителство, но не се стигнало до преместване. През 1956 и 1957 г. отново се получили сведения, че се правят постъпки за преместването на радиото в Турция, Гърция или някоя от страните в Близкия Изток, но пак не се достигнало до преместване, тъй като правителствата на тези страни не дали съгласието си.

През 1948 година комитета "Свободна Европа" сключил договор с баварското правителство за построяване със собствени средства сграда в Мюнхен, която да се използва за нуждите на радио "Свободна Европа" в продължение на 10 години, след изтичането на който сградата става собственост на Баварското правителство. Срокът изтича през настоящата година.

На същите условия е бил сключен договор и с общинските власти в Истанбул, с уговорката че ако турското правителство не се съгласи радио "Свободна Европа" да се настани в Истанбул, то общината ще заплати стойността на сградата. Сградата е била почти построена.

30 май 1958 година.

ДД-254

З. министър,
за сведение,
Предлагам да се
дайте малки замалките
на Копенхаген и Съв. орган.
J. Кимс

20. 12. 58г.

Секция
5.1.8.
9/12/58
11.2.59

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз. № 1

14.12.58
20.12.58
20.12.58
20.12.58

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Указател на подготвяните секцията за изследване и оценки при инфо служба на радио "Свободна Европа" лези бюлетини по изучаването на България, ка то и други материални сместени в бюлет ните на радио "Св. Европа" за м.м.ж 1958 година.

1. В бюлетин № 360 "Е" на радио "Свободна Европа" е помес тено съобщение, че секцията по оценяване и изследвания при Информа ционната служба на радио "Свободна Европа" е изготвила следния указа тел на подготвяните от секцията бюлетини за "изучаване" на България:

Авторски инициали, т.е. инициали на лицата, които са изготвили или ще изготвят бюлетините.	Общо заглавие на бюлетина и засегнатите в него въпроси	Приблизителна дата на издава нете на бюлетин
--	--	--

ТД/КК	Аграрната политика на БКП след 1944 г.-колективизация; държ. стопанства; механизация, резултати от партийната поли тика.	Средата на м. декември 1958 г.
ТД/КК	Образованието при комунисти ческото правителство - нови насоки; политехническо обра зование.	Средата на м. февруари 1959 г.
ВС	Достъп до висшето образова ние.-Изследване на въпреса как равните възможности спо	Края на месец февруари 1959 г.

ред конституцията се прилагат в действителност. Различните слоеве от населението, които посещават университетите. Превилегии за комунистите.

ТД/КК

Църквата в България—религиозни групи в България; Отношенията между държавата и църквата; увеличение на антирелигиозната офанзива; резултати от офанзивата.

Средата на м. март 1959 г.

ТД/ВС

Селскостопански доходи в България—от декар и общото производство на жито, тютюн, плодове и зеленчуци.

Края на м. март 1959 г.

ТД/ВС

Финансови и търговски аспекти на селскостопанското производство. Производствени разноси; Правителствени търговски цени; свободен пазар.

Средата на м. април 1959 г.

ТД/КК

Дейността на кооперативните стопанства—дохода на кооперативния стопанин за трудов ден в натура; доход от земята за лично ползване; значение, методи за изчисляване на заплащането на селянина за изработени трудови дни; привилегии на кооперативните стопани.

Края на м. април 1959 г.

ТД/ВС

За скотовъдството в България—цели, постижения, недостатъци, сравняване на скотовъдството с това до комунистическия период.

Средата на м. май 1959 г.

ТД/КК	Юридическата професия в България- адвокатски колективи; отношение на адвокатите към клиентите им.	Към края на м.май 1959 год.
ТД/КК	Профсъюзите в България- история на профсъюзното движение в България; структура, ръководство, задължения на сегашните профсъюзи.	Средата на м.юни 1959 год.
КК	Проблемът за безработицата в България- причини за безработицата /на 1 август 1957 г. е бил публикуван бюлетин за безработицата в България/	Края на м. юни 1959 г.

2. В бюлетина на същата секция, носещ № 340 "Е" от 6.XI., 7.XI., 24.X., 12.XI., 31.X., 29.X., 26.XI., 22.XI. и 28.XI.1958 год. са поместени уводни и други статии на български вестници, преведени на английски език.

3. В бюлетина на секцията от 28.X.1958 г. е поместен доклад /по оценяване на обстановката в България/ на тема "Изпълнението на бълг.държ.план за 1958 год. / януари-септември вкл./"

В началото на доклада са поместени данните от съобщението на Център.статистическо управление от 23.X.1958 год., относно изпълнението на плана, като се обръща особено внимание на някои коментари в нашия печат, в които се съобщават някои слабости във връзка с изпълнението на плана.

Същевременно посочените цифри се подлагат на "критичен анализ", за да се докаже, че положението не е такова, каквото го представят цифрите. Тези цифри били само "пропаганда".

Темата на доклада в бюлетина от 22.X. е "Кампанията за обединяване на българските колективни стопанства".

"Анализирайки" тази кампания, авторът посочва, че в партийната политика имало сбъркване. Докато Тодор Живков на конференцията на ТКЗС през 1957 г. съветвал против обединяването, то сега станало точно обратното.

В целия "доклад" се дава превратно тълкуване на съобщения и коментарите на нашия печат във връзка с кампанията.

Подобен е и "доклада", съдържащ се в бюлетина от 5.XI.1958 "Заздравяването на колективните стопанства в България се ускорява" в който се "разглежда" речта на Тодор Живков, произнесена във Врац решенията на Октомврийския пленум на ЦК на БКП и други съобщения в пресата.

4. Бюлетини на радиото от 21.XI. и 28.XI.1958 год., предназначени за предаване.

Съдържат новини за СССР, Чехословакия, Полша, Румъния, България, ГФР, Югославия, Албания, Унгария.

Новините за България /бюлетина от 21.XI./ - посрещането на чехословашката делегация в София, коментар по публикуването на ноти разменени между НРБ и ФНРЮ, "пропагандата" на радио София за изпълнението на плана.

-28.XI. съобщение за смъртта на Георги Дамянов;
Коментар за конгреса на ДСНМ.

19 декември 1958 г.
С о ф и я

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I-ДС
Полковник Точел

Изпълнител: Звездаров

ИМ-363

5 екз.

РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА"

Като прикритие за разузнавателна дейност сред у нашата страна и социалистическия лагер, възможности за разкриване подривната дейност, разкриване каналите за събиране сведения и пресичането им.

Радиостанцията "Свободна Европа" в гр. Мюнхен, Западна Германия е поделение на т.н. американски национален комитет "Свободна Европа", създаден през 1949 год. по инициатива на видни политически, военни и финансови дейци на САЩ, участващи в сформирването през същата година движение "Кръстоносен поход за свободата". Начало на инициативния комитет за създаването на тези две организации на американските империалисти по това време стоеше сегашния президент на САЩ, ДУАЙТ АЙЗЕНХАУЕР.

Главната задача на комитета "Свободна Европа" е чрез радиопредавания и акции с хвърчащи позиви да разпространява в страните с народна демокрация, становищата на американския държавен департамент по всички политически, стопански, военни, културни и други въпроси интересувачи народните на тези страни, да упражнява влияние върху тях и ги насъсква срещу законно-установените режими. За тази цел през 1950 година в Н-Йорк бе създадена и радиостанция "Свободна Европа", а през следващата 1951 год. и нейния главен филиал - радиостанцията "Свободна Европа" в Мюнхен.

Радиостанцията "Свободна Европа" се представя като часно предприятие, работещо по принципа на "независимост и надпартийност" и "защитаващо интересите на цялия свободен свят" Средствата, с които разполага комитета "Свободна Европа" за поддържане дейността на едноименната си радиостанция, се набир

от движението "Кръстоносен поход за свободата", чрез периодически подписки. Един от крупните американски монополисти, които дават значителна помощ на "Свободна Европа" е монополът ФОРД.

Местонахождение на радио "Свободна Европа".

Главното седалище на предавателя "Свободна Европа" се намира в Мюнхен "Енглищен гартен" № 1, телефон 28-411 и и клонове на улиците "Линеанталщрасе" № 2 и "Мауеркирхщрасе" № 69. Други филиали на предавателя се намират в следните градове: Берлин, Шарлотенбург, Хамбург, Нюрнберг, Франкфурт на Майн и Брун. Подслушвателната централа се намира в Шлайсхайм /Бавария/.

В чужбина са известни следните клонове на радио "Свободна Европа".

Виена, Грац и Велс - Австрия

Париж - Франция

Лондон - Англия

Стокхолм - Швеция

Рим, Триест - Италия

Атина и Солун - Гърция

Истанбул - Турция

Сградата на централата в Мюнхен - "Енглишер гартен"-1 а/ Сутерен:

Прозорците на сутерена са непосредствено до земята, всички обковани с решетки. Тук се намира архивата, където най-важните данни се запазват. Понататък местото за доречено писане на американците, отдела за Държавна сигурност и пощата, където се преглежда цялата входяща и изходяща поща. Освен това тук е централата на американския шпионски отдел. В сутерена се намира също лекря, лавката, касата и техническия отдел. Касата изплаща всеки месец на 30 и 31 число три четвърти милион за заплати.

б/ Партер

В отделен блок се обработват всички материали отнасящи се до съответните народни демокрации. Тук работят най-голямата част емигранти от съответните народни демокрации. Среду този блок се намират и съответните студии на страните. Вероятно на всеки блок принадлежат по два студии. Среду главния вход

се намира голяма приемна зала. В лявата и дясна страни на залата се намират врати строго охранявани. Всеки служител е снабден със служебна карта с портрет, с отпечатък на пръста и отличителни белези. Посетителите могат да влезат само в залата и да чакат докато бъде известно на съответния служител, с когото след това преминават в определената за посетителите приемна стая или по предварително споразумение могат да минат през къщата, придружени от пазаж.

в/ Първи етаж:

В този блок, както и на партера се намират отделни редакции на народните демокрации. Всеки редактор си има собствена стая. Понататък са отделните кадрови отдели, разделени по държави. Има също и общ кадрови отдел. Тук се намира и бюрото на управлението, в което работят американци и германци.

г/ Общо:

Предавателя се охранява от собствена полиция, поради което е невъзможно без служебна карта да се длезе в сградата. Тя е облечена в униформа на американската армия и носи бели ремъци. Седалището на тази полиция се намира на Зилберщрасе № 4 и един клон на Посарщрасе № 9.

Служителите при предавателя са около 1.400 души от които 120 американци на отговорни длъжности.

Една част от тези служители обядват в "Дома на изкуствата" на ул. "Енглишер гартен". Предавателя има собствен автопарк. Шофьорите са предимно немци, на които се проверява политическата благонадеждност при тяхното назначаване. Превозните средства на "Свободна Европа" носят "А" и "С" номера на окупационните американски власти.

Предавателя на радиото в Германия се намира Моосбург. Друг предавател се намира недалеч от аутобана Мюнхен - Залцбург на изхода на Тегерензее, недалеч от местото Холцкирхен. Тъй като предаванията на "Свободна Европа" се слушат лошо в народно-демократичните страни и Съветския съюз, много съобщения се изпращат по кабел в Лисабон и от там се предават.

За изпитване приемателните възможности - "Свободна Европа" поддържа три приемателни станции в Берлин, Виена и Истанбул. Тук непрекъснато се изпитва, как се чуват предаванията от съответния предавател.

Подготовката на предаванията се прави от програмния отдел, където всяка нация си има своя редакция. Тези редакции изработват предаванията специално за своите страни. Събраният материал за предаванията в голяма част се съставя в отделите - осведомителна и информационна служби, както и от отдела за обработване и изследване, след което се предава понататък на програмния отдел.

По работата на отделите на радио "Свободна Европа".

Службата "Сведения и информация" при радио "Свободна Европа" се състои от две отделения:

- а/ Централно осведомителна служба
- б/ Подслушвателна служба.

Централната осведомителна служба при СНР се състои от един щаб с 22 служители, а именно: 7 американци, 11 немци, 2 чехи, един французин и един югославянин.

"СНР" е отговорна за събирането и разпределението на сведения и други материали за коментар и т.н. Материала след това се предава на отделните езикови групи на програмния отдел. Отделът СНР е подчинен на ръководството на програмната управа и на бюрото за съвети. Редакторите на СНР изработват за отделните езикови групи, така наречения осведомителен бюджет, който да тече 6 часа. Важните събития се предават веднага на езиковите групи. Те дават ежечасно осведомителен бюлетин на три езика - чехски, полски и унгарски.

Отделът за подслушване

Той е също една част от осведомителната и информационна служби. Тук се подслушват предаванията на радиостанциите от социалистическите страни и се препращат през отдела за

обработване на СНР. Понастоящем се подслушват почти напълно 35 преподаватели. В послушвателния отдел са заети 51 човека. Преподавателите на страните с народна демокрация се подслушват всеки ден от 5 часа сутринта до 1 часа през нощта. Една част от новините и коментарите и пр. се записват механически върху звукова лента.

Обработващ и изследователски отдел.

Той обхваща голямата информационна архива, която от ден на ден се разраства и обогатява. Върху него се базират най-много материали за програмното оформление. Той има щаб от 100 души, от които 48 работят в обработването и 42 в изследването. Останалите в библиотечния отдел.

Щабът на обработващия и изследователски подотдели наблюдава организациите, чиято задача е да контролират информацията идващи в главната квартира от подчинените им служби и други източници, за да предпазват програмния отдел от вмъкването на грешки в подбрания материал.

Първоизточниците на материали за обработка са 16-тях подчинени на преподавателя "Свободна Европа" служби, някои от които като австрийското и берлинското бюро се намират близо до източните страни. Други се намират далече и са предназначени да събират информации чрез лица от народнодемократичните страни. Например пристанищата в Хамбург, Истамбул, както и няколко големи столици като Лондон, Париж, Стокхолм. Тези служби имат широк контакт с лица от страните с народна демокрация.

Най-важните източници за сведения

Агентури: на Ройтер, Интернационал нев сервисе и други принадлежащи на тях агентури. Подслушват се източно европейските агентури като: ТАСС - съветска, Танюг - югославска, Ъгърпрес - румънска, ПАП - полска, ЧТК - Чехска, МТИ - Унгарска, БТА - Българска, АТА - албанска.

Преса: цялата западна преса

Други източници: "Майлер" - осведомителна служба /седмични и месечни публикации на НАТО/, "Консъл от Ойроп" "Европейски съвет", Международното обединение на свободните профсъюзи АФЛ, Международната работническа организация СИО, Съвета за националното блага на католиците, Конгрес за културна свобода и т.н.

Трети източници - интервюта на бегълци или посетителите идващи от източните страни, като спортисти, танцьори, музиканти и пр. или лица посетили страните с народна демокрация.

Информационен отдел.

Програмите на преподавателя "Свободна Европа" се изработват от информационния отдел под надзора на американеца Тед Бел. При тези предавания не се касае само за обикновени радиопредавания, а главна задача на мистър Бел е да предаде в тези програми прикрити съобщения и нареждания на агентите на американската тайна служба в отделните демократични страни. В печатницата на преподавателя "Свободна Европа", под ръководството на мистър Бел се издават позиря, клеветнически брошури, малки по осем страници вестници на полски, чехски, унгарски, румънски и български езици, които с помощта на балони се разпространяват в народните демокрации.

Българската секция при радио "Свободна Европа"

В българската секция при радиото има три служби, разпределени както следва: Информационна, подслушвателна и пропаганда и шпикери.

Шеф на българската секция при радио "Свободна Европа" е МИЛЮ ИВАНОВ МИЛЕВ на около 55 години, американски гражданин, живущ на "Синдолдрасе" № 2, тел. 61730. Отговаря за политическата линия на предаванията. Той подбира персонала за българската секция, подработва материалите за предаванията, пуска или отхвърля представени му материали. Лично той пише повечето политически коментарии.

В подслушвателната служба работят около 9 души български заменици на Родината, а именно:

- 7 -

1. Георги АТАНАСОВ НЕБОЛИЕВ – ръководител, роден в 1920 год. в гр. София. Бивш член на фашистката организация "Отец Паиси" и секретар на българо-японското дружество. През 1942 год. заминал за Германия да следва и не се завърнал в страната. Бил е председател на БНК във Вирсбург, а по-късно постъпва на работа в радиото.

2. Заместник ТОДОР НИКОЛОВ ЖЕКОВ – роден през 1919 г. в София. Осъден на смърт от народния съд. На работа е в радиото от 1952 година. Съдия е американски агент. Разработва нашите официални представители в Западна Германия. По задача на американското разузнаване е изработил една релефна карта, на която са отразени всички язовири в нашата страна, с точното обозначение на дълбочината, височината и ширината на язовирните стени и необходимото количество динамит за вдигането във въздуха на даден язовир. Поставена му е задача от Симеончо да издири и изготви списък на приближените на царския дворец лица в България които да бъдат включени за в бъдеще в активна подмолна дейност. Разузнаването щяло да се води под прикритието на новообразувания "Български автомобилен клуб", чиито председател е ЖЕКОВ.

3. ЯНКО ХРИСТОВ МИНОВСКИ – роден през 1920 год. в Търново, бивш активен легионер. През 1951 год. е бил член на нелегалната организация, създадена под ръководството на английското разузнаване. Същата година заедно с жена си като хористи на фестивала в Берлин са минали в Западна Германия и понастоящем работи в радиото.

ЛУКА БОРИСОВ НЕНОВ – роден през 1926 година в София. Особена политическа дейност няма. През 1947 година отива в Австрия да следва и не се е завърнал. По ходатайство на своя зет ЕВГЕНИ ХРИСТОВ СИЛЯНОВ постъпва на работа в радиото. Има агентурни данни, че още в Австрия е бил агент на американското разузнаване и др.

6/ Служба и пропаганда и шпикери

В тази служба работят 16 души изменници на родината.

1. ЕВГЕНИ ХРИСТОВ СИЛЯНОВ - на 51 година бивш легационен секретар в Берн и Париж, сътрудник на френското списание "Пари маж". В Германия и Франция го считат за добър журналист. Знае перфектно френски, немски и английски узици. Ползува се с доверие пред американците. Шеф е на службата.

2. ЖИВКО ГЕОРГИЕВ ПАЧИЛОВ. Бил е ръководител на легиона в гимназията Пловдив. Поддържал връзка с полицията. През 1941 год. заминал за Австрия и не се завърнал. Има данни, че през 1950 година е бил на служба при френското разузнаване. От 1953 година е на работа в радиото. През 1956 година е бил в Италия, където е провел редица разговори с наши спортисти, пребиваващи по това време в Италия и им правил снимки. Завежда спорта при радиото. Живее на ул. Франц Йозефштрасе.

3. ЕВДОКИМ ИВАНОВ ЕВДОКИМОВ - роден през 1919 година гр. Видин. В миналото активен легионер, а след 9.IX.1944 год. открит опозиционер. През 1946 година заминал с редовен паспорт Швейцария под предлог за белодробна операция и от там се прехвърлил в Мюнхен. Оженил се за американка и има такова гражданство. Един от организаторите на отряда до идването на МИЛЕВ. Агент на американците. Живее на ул. Нимбелунгштрасе 53.

4. ГЕОРГИ ПЕТРОВ ДУДОВ - от гр. Лом, бивш активен опозиционер от крилото на ЛУЛЧЕВ. През 1949 година преминава нелегално границата за Югославия. След това е бил в Триест, където е работил за английското разузнаване. През 1952 година заминал за Залцбург, където събирал сведения за нашата страна, от новодошли емигранти. Сега е коментатор в радиото.

5. ВАКРИЛ КОЛЕВ ЯНЕВ - роден през 1912 година в с. Болярово, Хасковско. Бивш член на ВЗНС. През 1945 година минал в нелегалност и организиран нелегална група, която действала в Хасковски окръг. После отива в Гърция, Италия, Франция и сега се намира в Мюнхен на работа в радиото. Завежда селско стопански въпроси. Оженил се е за немкиня и живее на "Академиштрасе" № 19.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

6. МЕТОДИ ТРАЙКОВ ЗАХАРИЕВ - роден през 1921 год. в София, бивш легионер, първоначално е бил в Австрия, където е работил съвместно с ТОДОР ДАМЯНОВ. Американски агент. Често пътува във връзка с различни конференции, като се ползува с американския си паспорт. Много често посещава Югославия.

7. БОГОМИЛ ИВАНОВ ТЕРЕКИЕВ - роден през 1918 година в гр. Русе. През 1941 година заминал за Германия да следва и не се завърнал. Бил известно време в Италия и после в САЩ. Наскоро дошел в Германия от там и постъпил на работа в радиото. Дейността му в Италия и САЩ не се знае.

8. АСЕН ИВАНОВ МАНДИКОВ - роден през 1920 година в Плевен. Бивш активен легионер. Бил е главен представител на работниците в Германия и близък на немската полиция. През 1948 година става секретар на БНК в Мюнхен, но по-късно отпаднал като активен монархист. През 1952 година постъпил на работа в радиото и по непроверени данни уволнен по-късно поради предаване по радиото нецензурирани материали. В списъка от 1957 година фигурира, че и сега е на работа в радиото.

9. ДИМИТЪР АНГЕЛОВ - редактор на стопанските въпроси и автор на малки пиески от хумористичен характер. Данни за дейността на АНГЕЛОВ липсват в управлението.

10. ГИЛДА КОВАЧ, българка, омъжена за унгарец. Говорителка в радиото. Особена политическа дейност няма. Знае се, че материалното ѝ състояние не е добро.

11. ЛЮБЕН БАЛАБАНОВ - единствения българин, който работи в техническия персонал по поддържане на апаратурата в студията, станцията и подслушвателната служба. Останалите са немци. Същия е на 73 години, завършил право. В миналото е бил легионер. През 1940 година заминава за Германия и остава там. Бил е известно време в САЩ и после пак се връща в Западна Герман

и постъчва на работа в радиото.

12. ЛЮБА МОТАФОВА - машинописка при българския отдел. С данни за дейността ѝ не разполагаме.

ИНФОРМАЦИОННА СЛУЖБА

В информационната служба или, както се нарича служба за сигурност работят 3 души.

1. ТОДОР ХРИСТОВ ДАМЯНОВ - шеф на службата. Роден в 1903 година, бивш военен аташе в Берлин. На работа в американското разузнаване от 1949 год., когато е постъпил в разузнавателната школа на ул. "Шонбергерштрассе" № 9, прикриваща се под американския католически черковен орден "Уърълд кинсил ъф чърч". ДАМЯНОВ разпитва изменници на Родната и често пътува до Гърция, Турция, Австрия и Италия с американски паспорт. МИЛЮ МИЛЕВ винаги съгласува работата си с ДАМЯНОВ, за да не се допусне предаване на материали, разкриващи източниците на сведения. Последния провежда контрол върху програмите на българските емисии. Има данни, че той е бил един от ръководителите на подготовката за събития в нашата страна през пролетта на 1958 година. Живее на "Енгелшюклинштрассе" 12.

2. ВАСИЛ СЕРБЕЗОВ - към 65 година, женен, за германка с три деца, живущ в къщата на радиото на "Зигфридштрассе". Завършил Роберт колежа. Имал много добри журналистически способности. Материалното му състояние е средно.

3. ИВАН ТОДОРОВ ДАМЯНОВ - на 23 години, сгоден за американка. Бил е френски легионер, но поради болест се завръща в Западна Германия и постъчва на работа при баща си.

ЗАБЕЛЕЖКА: Данните за българите работещи в радиото не са окончателни, защото има известно текучество. Например напоследък се получиха, че от една година в радиото работи ВЛАДИМИР ПАСКАЛЕВ - довел от Америка, че АСЕН МАНДИКОВ е уволнен

- 11 -

а в списъка от 1957 год. се вижда, че продължава да работи и пр.

Освен горепозброените отдели към радио "Свободна Европа" беше създадено бюро "Балонна акция". В това бюро работели по няколко души от всяка националност. Знае се, че една такава станция на това бюро се намира в Мюлдорф, на няколко километра югозападно от автобана за Залцбург. Това е една барака по подобие на военните бараки от хитлерово време, състояща се от: стая служеща за бюро и спално помещение /към 20 души/, с малък преподавател - приемащел военен тим с район на действие около 200-400 км.; машинно отделение с бутилки с кислород и хелиум, различни шлосерски инструменти и самите балони. Тези балони са същите, които американските военно въздушни сили употребяват за метеорологични наблюдения и изследвания. В коша на балона, вместо метеорологически уреди се поставят пропагандни материали. Дежурството на лицата участващи в пуцането на балоните се правеше по една седмица. Двама души са винаги там. Храна получават за цяна седмица. Бараката е обградена с желязна ограда, която се наелектризира особено нощем. Патраули обикалят оградата непрекъснато. Има не проверени данни, че ръководител на това бюро е белогвардейка.

Как става назначаването на служители в радиото.

Процедурата при назначаването на служители в радио "Свободна Европа" е следната: най-напред обекта се проверява от службата за сигурност при радиото, след което обекта се вика за лични впечатления от персоналната служба. Персоналната служба урежда извикването му в Мюнхен, като му изпраща покана. Урежда му всички финансови въпроси свързани с неговото пътуване до Мюнхен или Париж. След пристигането му, тя провежда разговор с него и особено много набляга на въпроса, къде обекта е учил и в какви фирми е работил. Така например при назначаването на НИКОЛА ПЕТРОВ за сътрудник на радиото е бил извикан за лични впечатления и провеждане на беседа за изясняване на някои въпроси около миналото му. Повода за неговото извикване от службата

е послужила една негова молба за емигриране в САЩ, от която се бил отказал много отдавна и за което са знаели даже лицата, които са движели този въпрос. Разговора е воден в насока за изясняване на неговото минало. След назначаването му е бив викан втори път за изясняване характера на службата, обяснявайки му, че тя ще се състои в събиране на сведения за българи.

Политическия отговорник към радиото, провежда с него разговор, с цел да провери неговата политическа подготовка. След тези проверки кандидата се изпраща на медицински преглед. След назначаването на кандидата персоналната служба му урежда всички финансови въпроси свързани с преминаването му на работа в Мюнхен.

Назначаването на сътрудниците става от Мюнхен и съобразно нуждите на съответните бюра към радиото. Така например в края на 1956 година. В резултат на разширяване дейността на Бюрото в Париж е бил назначен на работа ИВАН БУРЕВ. При назначаването на нови сътрудници се съобразяват с неговата езикова подготовка и обща и политическа култура. В болшинството случаи назначаването става с ходатайства на видни емигрантски лидери, какъвто е случаят с назначаването на ИВАН БУРЕВ, за когото са ходатайствали КЪОСЕИВАНОВ и СТ. ПОПОВ.

Назначаването на кандидата не става за постоянно, а за един срок от 6 месеца, през време на който службата следи как се развива сътрудника. Ако той се развива добре, то службата го ^{на радио}предазначават за постоянно. Сътрудник в Бюрото ^{на радио} "Свободна Европа" в Париж за проверочния срок получава 60 хиляди френски франка.

Въвеждането на сътрудниците в работата става последователно при строго спазване на конспирацията. По всеки въпрос му се дават разяснения, тогава когато има да изпълнява подобна задача.

Сътрудниците след като получат материали по даден въпрос го отразяват в рапорт, който носи пореден номер. В тях се посочва времето в което е получено сведението, без да се сочи дата или част, а се пише актуално. В началото на рапорта се дават кратки установачни данни за източника, но се дават

така, че да не може да се разбере добре, какво представлява той. Това се прави с оглед да се спази конспирацията. Така написаните рапорти се изпращат до главния представител на службата в дадената страна, който обработва материалите съгласно указанията на службата и прави съобщение до Мюнхен, отразявайки най-същественото.

Възнаграждението на нещатните сътрудници става съобразно ценността на материала. При командироването на нещатните сътрудници им се признават всички разходи, направени по време на командировката. Признават им се разходи за пътни, дневни и почерпване, а освен това им се заплаща отделно за получената информация.

След провеждане на срещата с интересувашите ги лица, щатните сътрудници правят няколко рапорта. Първия рапорт се отнася за лицето, с което е видял разговор сътрудника. Втория рапорт се отнася за работното място на обекта - завод, учреждение ТКЗС и др. Третият рапорт се отнася за въпросите, които са били разисквани с обекта. Получените сведения се класират на ценни и безинтересни, след което се изпращат в Мюнхен, където се преразпределят съобразно характера на третираните от тях въпроси.

В Мюнхен радио "Свободна Европа" има три картотеки. Едната поддържа и подрежда материалите по азбучен ред и в нея се съхраняват материали за политическото и икономическо положение в нашата страна. Втората картотека съхранява материалите за ръководния състав на нашите ТКЗС, селсъвети и др. Изпратените материали най-напред се използват от американците, след което се връщат за ползуване от радиото, като от получените сведения се прави съобщение.

Информациите които са интересни за неофициалната дейност на радио "Свободна Европа" и за тайната служба се изпращат на съответното място, във формата на обработено донесение. Добро сведение се счита от службата онова, което съдържа точното описание на местото, където работи обекта, на колегите и шефовете му на неговата лична работа и дейност, в продължение на 24 часовото денонощие.

На сътрудниците си, службата поставя задачи в процеса

на обдуването с българите, да установят имената на придружаващите дадена делегация или спортна група, не съдите могли да се появят като служители на някоя наша легация на запад.

По указания на Българската секция в Мюнхен, Бюрата на същата провеждат някои общи мероприятия. По случай новата 1957 година от името на радиото, главния сътрудник е изпратил писмо до десетки емигрантски лагери, с което ги подканвал да изпратят поздравления чрез радиото до своите близки в България. В писмото се казвало, че поздравленията могат да ги подписват с псевдоними.

Сътрудниците, за да изпълняват добре своите задължения, вземат активно участие в живота на вражеската емиграция, но за всяка проява от тяхна страна вземат мнението на службата си. При създаването на новата вражеска групировка в Италия, СЛАВОВ е поискал мнението на службата си, която му отговорила положително, но го е предупредила, че новата групировка трябва да способства за обединението на емиграцията.

Радио "Свободна Европа" и нейните бюра се грижат особено много да държат своите сътрудници в течение на събитията. Радиото получава всички по-важни ежедневници, седмичници и списания, като всеки сътрудник има ежедневен достъп до тях. Освен това по нашите вестници се правят постоянни бюлетини за информиране на сътрудниците си. Секцията има служба за слушане на радио София, като новините се правят веднага достояние на своите сътрудници.

С цел проверка на тяхната политическа подготовка се провеждат конференции по текущите политически въпроси. Била е проведена конференция по въпроса, кои са най-ефикасните методи в борбата против комунизма. За повишаване служебната квалификация и за размяна на опит, два пъти месечно сътрудниците на радиото и службата им в Париж четат докладите на сътрудниците от другите страни. Докладите им се дават зашифровано, без да се дава името на сътрудника.

Ръководството на радио "Свободна Европа" е изготвило специално ръководство, което сътрудниците трябва да съобщават и ползват при беседите с лица от страните с народна демокрация. В това ръководство са намерили място над 360 въпроса, които сътрудниците трябва да имат в предвид при провеждане на разговори с такива лица. Въпросите са от военно-политически, економически и научно-технически характер.

Дейността на радио "Свободна Европа"

Основната цел на радио - "Свободна Европа" така както я определя американското списание "Нюзик" е "да поддържа вярата на поробените от комунизма източноевропейски народи и да предизвика масови въстания в тези страни, за което трябва най-напред да бъде компроментирана комунистическата власт".

За провеждане на тази линия политическия вестник на Радио "Свободна Европа" УИЛЯМ ГРИЗИТ е изработил т.н. програма "Хининг хапау" /опровержение на нашата пропаганда и окарикатуряване на режима/.

Провеждайки тази линия, кореспондентите, осведомителите и агентите на радио "Свободна Европа" в различните европейски страни, чрез разпити на изменници на Родината, на наши граждани преживящи временно в капиталистическите страни и по други начини, събират сведения за България и другите страни с народна демокрация, които изпращат в осведомителното отделение на радио "Свободна Европа". Например ТОДОР ДАМЯНОВ и агентите на американското разузнаване ТОДОР ЖЕКОВ и МИЛЮ МИЛЕВ периодически са посещавали Гърция, Турция, Австрия и Италия, за да провеждат разпити на новодошли изменници на Родината и придобиват хора за изпращане в диверсионни школи. При едно такова пътуване в Турция, ТОДОР ДАМЯНОВ с представители на американското и английското разузнаване са ходили на българо-турската граница, за да ги запознае подробно с терена и граничната обстановка около нашата граница. Има непроверени данни, че ДАМЯНОВ лично идвал по нелегален път в България, с разузнавателни задачи.

От сътрудниците на бюро на радио "Свободна Европа", особена активност е проявил АСЕН СЛАВОВ. Той бил натоварен от службата му да събира сведения за нашата страна. В изпълнение на тази задача е разпитвал лица и групи временно пребиваващи в Италия по особено активна дейност проявил през време на изселването на еврейските групи, които на път за Израел са оставали по няколко дена в Италия. За събиране на информация от по-големи групи Славов е използвал и други изменници на Родината, като КРИСТО ОНОВСКИ, ГЕОРГИ ГОСПОДИНОВ, собствената си жена и др. Например по време пребиваването на българския ансамбъл за народни песни и танци, СЛАВОВ е използвал много активно Георги Господинов, който се е оближил с някои лица от ансамбъла и с чиято помощ Славов е успял

да изготви за радио "Свободна Европа" доклад от 14 страници.

Понякога съобразно нуждите на службата командирова своите сътрудници в различни градове и страни. Например по време на ски състезанията в Италия е бил командирован специално ЖИВКО ПАЧИЛОВ, завеждащ спортната рубрика, който е провел редица разговори с нашите спортисти и им направил снимки.

След заминаването на СЛАВОВ за Венецуела в Италия е бил командирован НИКОЛА ПЕТРОВ, който се явява главен представител на Бюрото в Рим на всички български сътрудници. Останалите сътрудници изпращат получените от тях сведения до Петров, който обработва материалите и ги изпраща в Мюнхен. Особена активна дейност от сътрудниците на радио "Свободна Европа" развива Христо Коновски. Той живее в Триест, което му дава възможност да събира сведения за нашата страна от преминаващите през Триест българи.

Г. набирането на информация, сътрудниците на радиото си служат главно с метода на тъмно, без да се разкрива пред обекта какво представлява. В това отношение радио "Свободна Европа" е дала указания на своите сътрудници, как да си служат с този метод подчертавайки негово предимство.

Ръководителите на службата поддържат връзка с полицията, която ги предупреждава за пристигането на българи в страната. Службата от своя страна уведомява своите сътрудници за това, като им съобщава и местата където са отседнали.

Лицето от полицията, посредством сътрудниците на радиото се интересуват не само от лицата пристигащи в съответната страна, но особено голям интерес проявяват към служителите от нашето представителство и най-вече към тези, които не били членове на БКП или има в тях известно разколебаване. По указания на службата и полицията един представител от радиото е установил връзка със служител от представителството на една братска страна, от когото се е стремил да получава информация. Полицията за услугата която прави на сътрудниците е искала от съдите, след провеждане на срещата да им предават по един екземпляр от доклада си. Искането на доклада от страна на полицията не е съгласувано с центъра на службата в Мюнхен. Обаче сътрудниците, за да си нямат неприятности са давали някои данни на полицията. Например за

пристигащите в Италия или преминаващите през Триест лица, Коновски е получавал данни от полицията, след което прави изчаквания на гарата или обикаля вагоните. А по време на пребиваването на българския параход Христо Ботев, Коновски дълго време е следил група моряци, докато най-после се запознава с тях в една кръчма. В кръчмата се представил като българин, който от години живее в Италия, черпил е докато напие някой или ги доведе до настроение в което време провежда разговор и черпи информация. Не липсват случаи, да прави подараци като писалки, химикали, найлони и др.

В своята дейност срещу нашата страна радио "Свободна Европа" активно използва организациите на вражеската емиграция. В замяна на услугите, които прави радиостанцията, тези организации получават възможността да разпространяват по радиовълните редица свои пропагандни материали. Известно е, че подкомитетите на БНК в различните страни, събират сведения за нашата страна чрез разпит на новодошли изменници на Родината и по други пътища, след което ги пращат на радио - "Свободна Европа" за използване.

Особено "услужливи" по отношение на българската вражеска емиграция се оказаха хората на радио "Свободна Европа" по време и след контрареволуционния метеж в Унгария. Установен факт е, че по време на събитията в Унгария, на унгарска територия радио "Свободна Европа" организира три свои радиоцентрали. Така също радио "Свободна Европа" с част от отпуснатите от американците средства по време на събитията организира свои предаватели "Христо Ботев" на територията на Гърция и го предоставиха на български изменници на родината за пропагандиране на "националния комунизъм" и подготовка на народ за евентуални събития в България, подобни на тези в Унгария. Предполага се, че и радиостанцията "Горянин", която се намира също в Гърция и разпространява подобни пропагандни материали се финансират от американците посредством "Свободна Европа". По време на унгарските събития и след това тя усилено пропагандира идеите за националния комунизъм, като се стреми да я доведе до съзванието на всички слоеве на нашия народ. За тази цел изменниците на Родината излизат по радиото с беседи по най-различни въпроси, служат си с различни пропагандни похвати /нашироко използват хуморо-сатиричните скици, народните и пр./ Така например радио "Свободна Европа" нашироко е коментирала въпросите за държавния бюджет у нас, за конгресите на БЗНС и профсъюзите, за живота на младежите в

казармите и пр. и пр. В хуморо-сатиричната рубрика "мълчи бе мукав радио "Свободна Европа"прокарва схваданията на изменниците на Родината и отправя заплахи към конкретни личности у нас, че именат им били записани вече с дебели черни букви в черния списък и че видоу ден наближавал. В беседите си Мацанкиев лично си служи със съдите заплахи.

През 1957 година се получиха данни, че радио "Свободна Европа" е отпочнала подготовката за предизвикване на вълнение в нашата страна. Започнало се попълването на българския отдел при радиото с нови хора и продължавало издирването на нови такива, които да бъдат заангажирани в подготовката на тези метежи. В края на 1957 година изменниците на родината ФИЛИП БОЯДЖИЕВ и ВЛАДИМИР ПАСКАЛЕВ са пристигнали от Америка в Мюнхен и са постъпили веднага на работа в радио "Свободна Европа". Първия от тях е имал за задача да организира и подготвя изпращането на диверсанти в България във връзка с подготовката на вълнение у нас. Служители от радиото са били командироваани до Турция, Гърция и Австрия, за да влязат в контакт с българите там и проверят готовността им за сериозни действия. Така например МИЛЮ МИЛЕВ, е посетил с такава задача Австрия, Бояджиев е ходил в Австрия и Италия. ДАМЯНОВ в Турция, а МЕКОВ е трябвало да пътува за Гърция.

Центъра на подготовката на вълненията бил Австрия - Виена. Предвиждало се българските шепове пътуващи до Виена да се използват като канал за пренасяне на оръжие. Подготвяла се група артисти от Западна Европа, които да посетят нашата страна. Заедно с тях щели да дойдат и американски разузнавачи, задачата на които била да влязат във връзка с българи, които да използват при вълнието. От проверките които са направени обаче се оказало, че наша емиграция не е подготвена за една такава акция. По повод на това, американците въррели идеята за създаване на временно българско представителство, което да обедини всички вражески групировки и отпочне сериозна работа за подготовката на един такъв метеж в България. В изпълнение на тази задача бил натоварен полковник КОСТОВ, който често посещава европейските страни и усилено търси хора из средите на изменниците на родината за включване в активна дейност срещу нашата страна.

С оглед да се активизира работата на радио "Свободна Европа" срещу нашата страна се е възприела идеята, радиопредавателя да бъде преместен в Турция. За тази цел ТОДОР ДА МЯНОВ - ръководител на разузнавателната служба в "Свободна Европа" и представители на американското и английско разузнаване са ходили на няколко пъти до Турция, за да преговарят с турските власти, но до сега положителни резултати не са постигнати. Този въпрос, по всяка вероятност ще бъде положително разрешен, защото комитетът "Свободна Европа" е сключил договор с общинските власти в Истанбул, за построяването със собствени средства сграда в Истанбул, която да се използва за нуждите на радио "Свободна Европа", в продължение на 10 години, след изтичането на което сградата става собственост на общинските власти в Истанбул. Има договорка, че турското правителство ако не се съгласи, радио "Свободна Европа" да се настани в Истанбул, то общината ще заплати стойността на сградата. Сградата била вече почти построена.

ИЗВОДИ ПО Р/КАТА НА РАДИО "СВ.ЕВРОПА".

От всички гореизложени материали и примери дадени в доклада не вижда, че радио "Свободна Европа" е прикритие на американска разузнавателна централа, имаща широка мрежа от сътрудници, които се занимават активно с провеждането на вражеска дейност насочена срещу нашата страна. Работата обаче на резидентурата в Берлин по разработката на радио "Свободна Европа" е в много лошо състояние. Ние не разполагаме с поименен списък на лицата - българи, работещи сега в радиото, как се разпределят по секции, кой какви функции изпълнява в радиото и кой с каква конкретна вражеска дейност се занимава. Чрез агентурата и други източници са получени само откъслечни данни за ТОДОР ДАМЯНОВ и ТОДОР ЖЕКОВ. Има обекти на активна разработка, за които в продължение на повече от една година не са постъпвали абсолютно никакви материали. Такъв е случаят с КИРИЛ ЕВДОКИМОВ, ГЕОРГИ НОВЕВ и др. За голяма част от служителите работещи в Мюнхен не са постъпвали материали още от 1954 год., за отделни лица и от 1952 год., макар и да се знае, че те са активни врагове и служат на американското разузнаване. Такива са случаите с НАСИМ СЕРБЕЗОВ, ГЕОРГИ НЕВОЛИЕВ, ГЕОРГИ ДУДОВ, МЕТОДИ

ТРАЙКОВ САХАРИЕВ, ЛУКА БОРИСОВ НЕНОВ, БОГОМИЛ ИВАНОВ ТЕРЕКИЕВ и др.

Основните причини за лошото състояние на разработката могат да се сведат както следва: липса на агентура, работеща непосредствено в радиото, която да има възможност да донася за проявите на българите работещи там и за тяхните ръководители; липса на друга ценна агентура, която да се ползва с авторитет преобектите от радиото чрез която да разработваме по-цялостно радиостанцията; недостатъчно използване на доверителните и други връзки, които се движат из тези среди и би_ха могли да дадат макар и посредствени данни за тези лица; не са използвани достатъчно възможностите на агентурата от другите подразделения на МВР, които съвместно с нашето управление да се изпратят на временно оседание в Мюнхен, с разработени задачи по емигранти работещи в радиото или за внедряването им в централата; не е използвана достатъчно и наличната агентура от резидентурата за провеждане на разпития по лица работещи в радиото; не е имало целенасоченост по разработката на тази централа.

НЕИЗЯСНЕНИ ВЪПРОСИ ПО Р/КАТА НА РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА"

По разработката на радио "Свободна Европа" до сега е изяснена само официалната дейност, която се провежда от служителите на този институт и някои от пътищата по които се събират материалите за емисиите.

За в бъдеще е необходимо да бъдат изяснени следните въпроси:

1. Поименно колко българи изменници на Родината работят понастоящем в радиото, кой каква длъжност изпълнява, конкретно какви въпроси е натоварен да се занимава, каква вражеска дейност провежда и пр.

2. Има ли радио "Свободна Европа" собствена печатница

която да печати пропагандни материали против нашата страна, кои хора работят там от българските изменници на Родната, и кои лица са натоварени с изработването на суровия материал - да го подготвят за печат.

3. С какви канали разполагат, по които да се изпращат пропагандни материали в България и кои лица са заангажирани в това.

4. Кои лица освен ТОДОР ДАМИНОВ и ТОДОР ЖЕКОВ се занимават с разузнаване и с какви функции са натоварени. Не се знае дали някои от тях се занимава с издирване и вербовка на изменници за диверсантски школи.

5. Не са разкрити всички канали, чрез които служителите на радио "Свободна Европа" събира сведения за положението в нашата страна,

6. Не е установено още, кои лица от радиото са натоварени да поддържат връзка с полицията, при уреждане документите на новоназначени служители и за да ги уведомява полицията при пристигане в дадената страна на български граждани чрез които да събират сведения.

7. Не се знае, как се използва материала от особена важност, който не се публикува официално в пресата, нито пък данните са включени в емисиите на радиото.

8. Не се знае дали някои от служителите освен ТОДОР ДАМИНОВ е завършил разузнавателна школа, кога, къде и за колко време.

9. Не се знае до къде се простира координирането на вражеската дейност на хората от радиото, с представителите на различните групировки на вражеската емиграция /временното представителство, БОК, БНК, БНО и пр./, чрез които кого се поддържа тази връзка и как се използват емигрантите от радиото.

27

10. Не е ясно дали служителите на радиото се подлагат на някаква проверка за тяхната благонадеждност, подлагат ли се някои от тях на проследяване и дали са подложени на някакъв режим извънработно време.

11. Не се знае какви са взаимоотношенията между служителите работещи в радиото, съществуват ли различни групи между които да се води борба и кои служители към коя група спадат.

20. II. 1991 г.
С. Б. Б. Б.

изготвил: Я. Христов.

Строго секретно! 129

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А

Стефансон

Съобщил: "ПРОДАН"
Приел: АРСОВ
7.XI.1959 година

.....

СТИФАНСОН—представител на голям монопол за електро-материали на САЩ в Европа, е съобщил, че радио "Свободна Европа" се финансира от американските монополи. Той като представител на монопола в Европа, който също финансира радиото е опълномощен да контролира ценността на същото. Седалището на СТИФАНСОН е в Париж, но обикалял и другите европейски страни.

СТИФАНСОН е казал, че радио "Свободна Европа" щело да се закрие, поради неефикасност. Мнението на американците по закриването на радиото било това да става постепенно, като се обезпечи работа на всички работници в същото. Същият е казал, че лицата работещи в радиото са хора, които преди всичко се интересуват от личните си интереси. Преди да дойдат при нас, т.е. на работа в радиото са работили в легации. След като са разбрали, че ще ги гонят, напуснаха легациите и идват при нас. Сега може да се получи същото. При необезпечаване на работа, същите ще отидат отново на служба при старите си "господари". Ето защо това трябва да става бавно и внимателно. В същност те вече провеждали на практика това. Някои добри журналисти са били крехвърлени на работа в редакциите на вестници.

СТИФАНСОН е казал, че през месец август е било направено предложение пред турските власти, щото радиото да се премести в Турция. Турското правителство е отказало под претекст че заедно със службите на радиото щели да дойдат и много нежелани лица. Източника е на мнение, че се касае за хора на служба на нашите страни. По този въпрос СТИФАНСОН не се е

изказал определено за кои нежелани лица става въпрос.

Също е казал, че през м. септември е било направено предложение пред италианското правителство за преместване на службите в Италия. Италианското правителство също е отказало.

Всичко това се е правело за това, че германските власти не са искали повече радиото да се намира на тяхна територия и освен това изтичал подписаният договор. На Източника не е известно кога е бил подписан този договор.

.....

24.XII.959 год.

С о ф и я
/1017/

ЗАМ.Н-К ОТДЕЛЕНИЕ

Капитан Стефанов

А. Вави
 за изучаване и изготвяне
 време как да се изготви
 в Мюнхен да се изготви
 програмата на радио "Свободна
 Европа" да посочват програмите
 с цел да се изготви програмата
 на радио "Свободна Европа"
 да се изготви програмата на радио
 "Свободна Европа"

189

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз.единствен

ЗА ДИРЕКТИВИТЕ И ПОЛИТИЧЕСКАТА ЛИНИЯ НА
РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА"

Комитетът "Свободна Европа" с център в САЩ изготвя директиви (за ~~дея~~), предназначени за лицата, които съставят програмите на радио "Свободна Европа" в Мюнхен. Тези директиви представляват тематиката на програмата на РСЕ, групират политическите въпроси по важност и позовавайки се на отделни статии, публикувани в пресата на западните страни, спират вниманието си на коментарите по отделни събития.

Директивите, изпратени в радио "Свободна Европа" за януари и февруари т.г. тенденциозно издигат на преден план противоречията, възникнали в социалистическия лагер и "разкола" в този лагер.

Директивите, предназначени за РСЕ обикновено започват със следната инструкция:

8 януари: "Главна линия: преди всичко да се подчертае нарушаването на единството в комунистическия свят".

9 януари: "Главна линия: да се посочат произшествията, станали след конгреса на КПСС, и влиянието на десталинизацията върху страните от комунистическия свят".

25 януари: "Главна тема: последствията от XXII конгрес на КПСС. ^{Следва да се подчертае} Разбиването на комунистическия свят.

14 февруари: ^{Промените на измислените и разказаните} "Промените, станали в комунистическия свят".

Когато няма външнополитически произшествия (събития),

Комитетът "Свободна Европа" в директивите си до РСЕ дава инструкции за коментари на противоречията, възникнали в социалистическия лагер.

19 февруари: Тъй като няма особени политически събития трябва да се коментират албано-китайско-съветските противоречия, като се съпоставят с резултатите от единството на западния свят и икономическите възможности на Запада.

Позовавайки се на различни статии с идеологическо съдържание, публикувани в пресата на социалистическия лагер, в директивите се подчертава, че албано-китайско-съветските противоречия отслабват силата на този лагер. Ефекта на предаванията на РСЕ американците се стремят да увеличат като сравняват военния и икономически потенциал на двата лагера.

В директивите за януари и февруари се изтъква че е необходимо в предаванията на радио "Свободна Европа" да се засягат въпроси от селското стопанство в социалистическия лагер и икономическите постижения на страните, влизащи в Общия пазар, като се направи съпоставка на резултатите в областта на икономиката на страните от соц.лагер и западните държави. В общи линии темите са такива:

8 януари: "Трудностите, които се срещат в селското стопанство на соц.страни".

20 януари: "Разбиване единството на соц.лагер и усилване на икономическата и военна мощ на Запада (като се имат предвид резултатите от Общия пазар)".

В директивите се посочва, че лицата, които изготвят програмите на РСЕ трябва да коментират ^{отдадени} неблагоприятните за Запада сведения, но много внимателно и в подходяща форма.

обърни!

3.-

22 януари: Да се коментира изказването на Малиновски за мощта на съветската армия. Не трябва да се влиза в спор с Малиновски, а да се изтъкват онези неща и данни, които доказват преимуществото на военната мощ на Запада.

_____ 1962 г.

С о ф и я

Изпълнител:

ПГ/13 - 1 экз.

1420 Строго секретно!

184

Екз № —

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

до
до

шук

И в формат
С П Р А В К А
№

ОТНОСНО: Активизиране на подривната дейност срещу НРБ по линия на радио "Свободна Европа".

В началото на м. април 1965 година от Центъра на радио "Свободна Европа" в САЩ са били изпратени указания на радио "Свободна Европа" в Мюнхен да се засили вражеската пропаганда срещу нашата страна. Тези указания фактически са произхождали от специалните служби на САЩ, с цел да се проведат мероприятия за психологически шантаж и влияние върху българската общественост и за създаване на недоверие на КПСС към БКП и НР България.

Предвиждало се и провеждане на мероприятия от по-голям международен мащаб, за да се създаде впечатление в правителството на САЩ, че НР България не е така привързана към СССР, както до сега се е считало, като се "докаже, че в България съществува силно "антисъветско" настроение.

Такава пропаганда щяла да спомогне за провеждането на нова по-гъвкава политика от страна на американско-

185
2.-

то правителство по отношение на НР България, с цел да я открие от СССР.

В тази насока се предвиждало отпускането на известни финансови кредити на нашата страна и известни облекчения в търговията ни със САЩ.

Наред с това се очаквало да бъдат отпуснати по-големи парични средства за развиване на вражеска пропаганда срещу нашата страна, като се използват радио "Свободна Европа" и българската вражеска емиграция. По-конкретно засилването на вражеската пропаганда щяло да се изрази в следните мероприятия: увеличаване на радиопредаванията срещу НР България; изпращане в България под формата на туристи на специално подготвени лица, капиталистически граждани, за провеждане на вражеска пропаганда сред българския народ; осъществяване масово на контакти на служители в радио "Свободна Европа" с български граждани, посещаващи по един или друг повод страните от Западна Европа, с цел да се събират политически, икономически и военни сведения за нашата страна и да се обработват едновременно политически и идеологически срещу Народната власт; използване на всички възможни случаи за създаване на контакт с български студенти и специализанти в капиталистическите страни, с оглед идеологическо въздействие; подборане на лица из средите на вражеската емиграция, с цел да бъдат използвани при "евентуални събития" в България.

М. В. 1965 год.
С о ф и я

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV-ТИ
Полковник: Димитров

УПРАВЛЕНИЕ II КДС
ОТДЕЛ VI
ОТДЕЛЕНИЕ IV

КДС
УПРАВЛЕНИЕ II
№ Б 7555
-4 ЮЛИ 1966
СОФИЯ

Содержание
25. VII. 1966
25. VII. 1966

Строго секретно!
Кл. № 2
№ 3994 от 5 VII 1966

СЪОБЩАВА: аг. "КИРИЛОВ"
ПРИЕЛ: подп. Ф. Ставрев
На 17. VII. 1966 г. в 17,45 ч.
в я.к. "Волга"

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

АГЕНТУРНО СВЕДЕНИЕ

Радиопредаванията за България, Румъния, Югославия, Албания, Унгария, Полша и Чехия се осъществяват от Радио "Свободна Европа", а за ГДР и Съветския съюз от радио "Либерейшен", като администрациите на двете радиостанции са напълно самостоятелни. Св. Европа се намира в собствена сграда - двуетажна с шест крила /оградата е построена по германски проект с оглед в бъдеще да стане болница. Казаха ми че в условията на договора било вписано, че ако радиото се премести или прекрати предаванията си, сградата ще бъде подарена на Мюнхенската община за детска болница/ и се намира в центъра на Мюнхен до английския парк. Сградата на радио "Либерейшън" е в друга посока - до панайрното градче. Казаха ми че в плана за Олимпиадата е предвидено на същото място да се строят спортните комплекси и за това общината е отпуснала ново място за постройка на сградата. В помещенията в Бинхен се помещавали всички служби на Св. Европа, а самите предавания се провеждали чрез подземен кабел в самата радиостанция, която е на около 30 км южно от Мюнхен и на няколко километра западно от аутобана за Залцбург. При една разходка с кола ми показаха едно голямо пространство - поле осяяно с гора от радио мачти и ми казаха, че от тук именно се извършват насочените излъчвания към съответните страни, за да не се смущават радиопредаванията в Германия /в Зап. Германия не може да се слушат предаванията на Св. Европа, тъй като са строго насочени/. Направи ми впечатление някаква охрана. Обясниха ми, че в района на станцията може да влизат само лица снабдени със специални пропуски /много малко на брой/. Същата се охранявала чрез специално излъчване

2.217

и всяко пресичане на определена зона от човек или животно се сигнализира и тогава се появявала охраната. И в сградата на Св. Европа всички служители влизат с пропуски, независимо на каква длъжност са и от колко години работят. Жилищните сгради на радиото са с автоматично затварящи се врати. Външни лица, включително и раздавачите звънят на портиера и в присъствието на последния раздавача пуска писмата в пощенските кутии. Казаха ми, че службата за сигурност има ключовете на всички апартаменти и прави внезапни проверки за секретни документи и материали. Това ми се каза за да не се стресна ако види външни лица да отключват апартамента - те в подобен случай щяли да се легитимират. Доколкото правилно разбрах Св. Европа се ръководи от генерален директор - американец, запасен генерал, на когото служителите казват "генерала" не съм му чул името. Заместниците на генералния директор също са американци, както разбрах всички са запасни полковници и генерали. Директорите на отдели /за България, за Унгария и т.н./ са вече от съответната народност. Както разбрах в българския отдел освен директора Милев и неговите заместници Силянов и Калоянов има 6 или 7 началници на отдели: за новини, политически отдел, отдел за редактори, отдел за техническо записване и контрол върху качеството на магнетофонните записи, отдел за радиоподслушване над България и др. отдели. Съгласно някаква спогодба правителството на ГФР имало право на политически контрол върху предаванията на Св. Европа и всички магнетофонни записи се съхранявали в специални сейфове в продължение на 10 години. Контрола се свеждал до това - да не се предават новини, които увреждат интересите на ГФР или са в противоречие на политиката, която ГФР води. За някои предавания се вземало предварително съгласието на Бон, а ежегодно правителствена комисия проверявала някои от предаванията. Голямите привилегии, които имат служителите на двете радиостанции: безплатна квартира - апартамент и то с пълна мебелировка /включително чаршафи и възглавници/, безплатно осветление, отопление и газ и голямите заплати, които същите получават - най-ниската основна заплата в радиото е 1200 марки на месец, която е равна на заплата на лекар, инженер или архитект и то на начинаещ са предизвикали голямо недоволство сред профсъюзите в ГФР и преди две години се е стигнало до конфликт с Бон и е имало проект двете радиостанции да се преместят в Цариград или Лисабон. Даже е било постигнато споразумение

218
3.-

с Турското и Португалското правителство, когато от Вашингтон са
успели да постигнат споразумение с Бен и радиста е останало за
още 20 г. в ГФР.

17.VI.1966 г.

"КИРИЛОВ"

Мероприятие: Да се изпрати по един екз. на I у-ние КДС,
IV и V отдели на у-нието за сведение и ползване.

Отп. в 4 екз.

№ 1 - РД "Кирилов"

№ 2 - у-ние I КДС

№ 3 - IV отдел, у-ние II КДС

№ 4 - V отдел, у-ние II КДС

Нап. Николова

20.VI.1966 г.

Приел:

Из архивите на ДС

613

19.8.66. *ф.а.*
МТ 8

16

Лично строго секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Другарю Председател,

Във връзка със заповедта Ви да се разгледа работата по "Свободна Европа" и Ви се доложи в срок до 20 август 1966 год., донасям следното:

а/ разработката на "Свободна Европа" е водена с твърде шаблонни наши средства и агентура, която не е в състояние да реши задачите.

б/ от септември 1965 год. до сега въпросът за проникването в "Свободна Европа" и необходимостта от сериозни конкретни агентурно-оперативни мероприятия не са били поставяни за разглеждане пред ръководството на Управлението, а така също не са сериозно разглеждани в рамките на отдела, видно от наличните материали по разработката.

в/ заплануваните мероприятия съвместно с II Управление по плана за 1966 год. не са били плод на задълбочен анализ и, както е видно от резултатите до сега, не могат да бъдат решени основните задачи, дори и това, до известна степен да се приближим до "Свободна Европа" и получим действително секретни данни за дейността на същата.

г/ работата ни по "Свободна Европа" може да се оцени като твърде повърхностна и незадълбочена.

д/ в работата липсват справка-меморандум, задълбочен анализ, изводи, от които да е видно какви агентурно-оперативни мероприятия трябва да се провеждат за в бъдеще. В този смисъл не са потърсени и слабите страни в организацията на работата на "Свободна Европа", за да бъдат използвани за внедряване

на наша агентура.

е/ На основание на гореизложеното,

П Р Е Д Л А Г А М:

да бъде отложен срока за долагане пред Вас състоянието на работата по проникването в "Свободна Европа" и перспективите в това отношение за 20.IX., до която дата др. ВАСИЛ БОШНАКОВ - ръководител на групата за информация и анализ при отдел IV-ти да изготви най-подробна аналитична справка по извършеното досега, на базата на която ръководството на отдел IV-ти да излезе с предложение по бъдещите конкретни мероприятия, провеждането на които ще ни позволи да решим поставените близки задачи.

Моля нареждането Ви.

17. 8. 1966 г.

С о ф и я

Нап. 2 екз.

МБ/44

ЗАМ. НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I-КДС,
Полковник: Косев

26
Строго секретно!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Вражеската дейност на радио "Свободна Европа" в гр.Мюнхен и мероприятията, които ще бъдат проведени по същата.

През 1949 година по инициатива на видни политически дейци и специално по инициатива на бившия държавен секретар АЧЕСЪН и американското разузнаване бе създаден американският национален комитет "Свободна Европа". Организаторите на същият се мъчат да го представят като частна организация, която си поставя за цел да провежда подривна дейност против страните от социалистическия лагер. За президент е бил избран АЛЪН ДЪЛЕ, а по-късно след неговото назначаване за началник на централното разузнавателно управление го е заменил известният разузнавач ДЖЕКЪН, когото впоследствие сменил генерал ГРИТЕМБЕРГЕР.

За по-добро оперативно ръководство през 1952 в комитета са били създадени три основни отдела:

1. Отдел за връзки с организации и издателства. Този отдел събира информации за вътрешното положение на социалистическите страни, насочва дейността на емигрантските организации, обобщава опита на антикомунистическата борба разработва нови методи за борба срещу комунистическото движение.

2. Отдел печат и издания. Този отдел анализира пресата на социалистическите страни, подготвя, издава и разпространява антикомунистическа литература - насочена срещу режима на социалистическите страни.

3. Отдел радио. Най-важна роля в този отдел играе създадената от комитета радиостанция "Свободна Европа" в гр. Мюнхен чрез която той осъществява своята пропагандна и друга подривна дейност срещу социалистическите страни.

Официално средствата с които комитета "Свободна Европа" финансира дейността на радиостанцията се набират от американската организация, кръстоносен поход за свободата, оглавявана от генерал КЛЕЙ, от фондовете на РОКФЕЛЕР, ФОРД и други. Фактически обаче по-голямата част от тези разходи в размер на милиони долари, се покриват от секретните фондове на правителството на САЩ.

Главното седалище на радиостанцията "Свободна Европа" се намира в Мюнхен - Западна Германия, с филиали в Зап.Берлин, Хамбург, Нюрнберг, Франкфурт на Майн.

Извън ГФР радио "Свободна Европа" имало свои представителства в следните градове: Виена, Грац, Париж, Лондон, Рим, Триест Солун и Истанбул.

През 1962 година радио "Свободна Европа" е имало 4 основни отдела: програмен, информационен, подслушвателен и отдел за провеждане на пряко въздействие /балонните акции/. Освен тези отдели към радиото са изградени отделите и по националности със съответни подразделения.

Отделът за България има следната структура: ръководство, начело с бившия дипломат МИЛЮ МИЛЕВ - зам.шеф на отдела, началник административната служба, секретарка и преводач; редакционен комитет; отдел "Новини"; секретна секция; подслушвателна секция; контролна служба; секция "разпространяване" и шпикери. В различните секции и служби работят около 40 души изменници на Родината изхождащи от различни политически групировки и социален произход.

289

3.-

Основната цел на радио "Свободна Европа" е да води открита вражеска пропаганда и агитация срещу страните от социалистическия лагер, с цел да поддържа вярата на вражески настроените елементи в тези страни и да предизвика масови въстания, да спомога за разединяване единството между страните от социалистическия лагер и да събира информации от военен, политически и стопански характер. За осъществяване на горните задачи радио "Свободна Европа" използва следните основни пътища и канали:

а/ Чрез редовно подслушване основните политически предавания на радио София - новините, политически коментари, речите на наши отговорни ръководители - декларациите, комюникетата и пр.

б/ Чрез старателна обработка ^{на} нашата официална преса и печатни издания.

в/ Чрез набиране на данни от разговори с наши граждани посетили по най-различни поводи капиталистическите страни.

г/ Чрез разпити на изменници на Родината и др.

Получените материали по горните официални пътища, след обработка от политическите редактори, които извличат необходимите им данни ги препредават по радиото с изопачено вече вражеско съдържание и коментар.

Голяма част от информацията ползувана за дезинформация и идеологическа диверсия, радио "Свободна Европа" набира-ло от наши граждани посетили капиталистически страни. Според данните, с които разполагаме всички служители от българския отдел при радиото се използват за контакт с наши граждани съобразно с конкретния случай. Най-напред се изхождало от това дали някой от служителите не познава нашия гражданин, след което се решавало кой да бъде насочен към него. Така по време на пребиваването на нашата опера в ГФР към КАТЯ ПОПОВА бил насочен аг. "Орлов", затова, че в миналото той имал любовни отношения с нея.

023

При провеждане на спортни състезания, мострени панаир и други международни, културни прояви в които вземат участие наши колективни радиото изпращало свои наблюдатели, кореспонденти, които се подбират според характера на нашата група. Например на олимпийските игри в Инсбруг през 1964 год. бяха изпратени Живко Пачилов и Подор Пилев, които са били активни спортисти у нас и които най-лесно биха могли да установят контакт с нашите спортисти.

Наред с информацията които служителите на радиото събират от наши граждани, те имат за задача да им вършат и политическа обработка и да ги склоняват към изменничество. Такива са случаите с ДВ "ПАНАТА" в Париж, агент "СВИЛЕН" "ВЕНЕРА", "КИРИЛОВ" и др. Установено е също така, че някои от служителите се използват активно и от американското разузнаване като наводчици. Характерен е примера с Подор Пилев от чийто име американския разузнавач "АЛИГАТОР" установи контакт с агент "БАКАЛОВ" и му извърши вербовката.

Разработката на радио "Свободна Европа" е открита още през 1953 год., с цел:

а/ Разкриване връзките на радиото с американските разузнавателни органи, кои от работещите там българи се занимават с разузнавателна дейност и какви задачи изпълняват.

б/ Разкриване цялостната дейност на радиото, връзките им с филиалите в другите капиталистически страни и какви инструкции за работа получават от Комитета "Свободна Европа".

В изпълнение на горните задачи бяха проведени редиц агентурно-оперативни мероприятия с помощта на които успяхме да установим и изучим целия състав на българският отдел при радиот да изясним организацията и задачите на същото, да следим за ставащите организационни и кадрови промени и да разкрием до известна степен взаимоотношенията на радиото с разузнавателните органи на САЩ.

284

5.-

Разработката на радио "Свободна Европа" е преминала през няколко основни етапа. В първият етап обхващайки периода до края на 1957 година бяха хвърлени много повече сили по разработката. През 1955 година беше изведен агент "Лиляна" с основна задача да се внедри в радиото и да разкрива дейността на Щедър Жеков и Щедър Дамянов, които по това време са били ръководители на българския отдел. По-късно през 1957-58 година беше изведен агент "Орлов", който впоследствие успя да постъпи на работа в радиото. В разработката беше внедрен и агент "Хайнц", който имаше големи възможности за работа по радиото. През същото време са извеждани на временно оседание и редица други агенти от страната ни, с помощта на които изяснихме голяма част от задачите по разработката.

След станалия провал, обаче, в края на 1957 година, резидентурата в ГФР остана без работници. Прекъсна се връзката с наличната агентура, доверителни и други връзки и работата с тях беше преустановена. Поради горните причини работата по радиото беше съвсем слаба.

Сравнително по-активна и целенасочена работа срещу радиото се отпочна едва след възстановяването на контраразузнавателния отдел при Управлението /след 1962 год./

Поради тежката обстановка в ГФР работата срещу радио "Свободна Европа" се провеждаше чрез резидентурите ни в Австрия, Франция и Италия и Центъра.

По това време по разработката на радиото са използвани задграничните агенти, както следва:

а/ "Орлов" - който работеше в радио "Свободна Европа", а същите се осъществяваха в Швейцария и Австрия.

б/ "513" и "Добрев" - живущи в Австрия, но имащи известни връзки с лица, работещи в радиото.

в/ "Джиджо" на работа в бюрото на радио "Свободна Европа" в Рим; "Виторио", с възможности да разработва филиала на радиото в Бари - Италия.

г/ "ЗАВДАР" - живущ във Франция и поддържащ връзки с монархисти в ГФР и лица от радиото.

Чрез горната налична агентура бяха проведени редица мероприятия, но с изключения на "Орлов" съществени резултати неможаха да се придобият. Чрез агент "Орлов", който работеше в радиото започнахме да получаваме документална информация изразяваща се в: придобити данни от радиото за паспортния режим у нас; за режима, охраната и наличните наши съобщения на българо-гръцката, турска и югославска граници и възможности за нелегалното преминаване на същите; придобити данни за нашите заводи, фабрики, за наши политически и ръководни дейци и пр. Поради рядко провежданите срещи и прекъсване на връзката през 1962 година неможаха да бъдат използвани цялостно неговите възможности по разкриване на цялостната вражеска дейност на българският отдел при радиото.

Връзката с него беше възстановена едва в края на 1963 година, а през април 1964 година той беше изваден от състава на радиото и замина за САЩ.

Анализирайки всички налични материали по работата ни с агент "Орлов" стигаме до извода, че хората в радиото имат сигнали или съмнение, че той е наш сътрудник, вследствие на което беше уволнен от радиото, мотивирайки се, че трябва да се съкрати щатната единица по финансови съображения, което не отговаря на истината. Непосредствено след неговото уволнение бяха назначени нови служители в радиото, което показва, че има други причини за неговото уволнение.

Неможаха да се използват възможностите и на агент "ЗАВДАР" защото през 1962 година и с него оеше прекъсната връзката, която не е възстановена и досега.

Недостатъчно активно оеше използван и агент "513" Той беше изпращан наняколко пъти в командировка до Западна Германия и въпреки, че имаше възможности той не даде нищо съществено за дейността на радиото. А другия агент "ДОБРЕВ"

результатите
до се има
Его намери
свободна

210
7.-

беше още по-малко използван и през 1965 година за нечестно отношение към нас беше изключен.

През същия период съвместно с Управление II-КДС и Софийско Управление КДС сме провеждали мероприятия по ЧЕБЕ-
ЛИЕВ, Гилда КЮВЕШ, Янко Миновски,
Иван Войнов, Милчо Малев и други, оез обаче да придобием съществени резултати. Получаваха се съвсем повърхностни информации, които в повечето случаи се отнасяха по личния живот и настроения на гореизброените изменници и взаимоотношенията им с техните близки в нас.

Кои са основните причини за лошото състояние на работата по радиото!

1. Това се дължи на обстоятелството, че тези мероприятия не винаги са били плод на задълбочен анализ и както е видно от резултатите, не са били решени основните задачи и не сме получили действително секретни данни за дейността на същото.

2. Работата ни по радио "Свободна Европа", независимо от някои налични обективни и субективни причини е била повърхностна и незадълбочена. Наличната агентура и доверителни връзки използвани по радиото не са били в състояние да решат основните задачи. Това е агентура, която изхожда от роднинските връзки на обектите или техни познати от миналото, които не са напълно честни или пък не се ползват с достатъчно доверие и авторитет пред обектите. Поради тази причина чрез тях не сме били в състояние да проведем по-активни мероприятия - внедряване на агентура в радиото, политическа обработка, разложение или подход към вербовка на някои от тях.

3. От наша страна не е работено достатъчно активно по изследването на обектите в радиото, с цел придобиване на агентура в самия обект. Създадено беше убеждението, че няма база за подход към тях, защото не стоят на наши позиции и са много добре материално осигурени, /получават по 2.000 зап.германски марки, безплатни напълно обзаведени квартири, ползват се с намаление от специалните американски магазини и имат право да

с главни
агентура
както и
както е
свързани
с кон
връзки

информацията
на обектите
Биле се
много
408

Това състояние на работата не ни дава възможност да провеждаме каквито и да било активни мероприятия за противопоставяне на вражеската и подривна дейност на радио "Свободна Европа".

При новосъздадената обстановка и наличните данни с които разполагаме за дейността на радио "Свободна Европа" пред нас изникват следните основни задачи:

1. Внедряване на нова проверена и качествена агентура в апарата на радио "Свободна Европа", с цел:

а/ Установяване на отделните служби и лица в радиото занимаващи се с разузнавателна и контраразузнавателна дейност и разкриване на техните планове насочени против НР България и социалистическия лагер.

б/ Изясняване конкретната връзка на радио "Свободна Европа" с американското разузнаване и специално какви вербовъчни мероприятия осъществява същото чрез служителите на радиото.

в/ да се разкрие конкретната дейност на отделът за България и се проведат мероприятия за разлагането на някои от служителите или за тяхното компрометиране.

г/ За получаване на документална информация, която да се използва за провеждане на активни мероприятия срещу дейността на радио "Свободна Европа".

2. Да се прави системно анализ на вражеската и подривна дейност на радио "Свободна Европа" и се провеждат конкретни мероприятия имащи за цел да изобличават радиото пред нашата и чужда общественост, че то е поделение на американското разузнаване, което се използва активно за вражеска и разузнавателна дейност срещу социалистическия лагер.

За осъществяването на горните задачи е необходимо да се използват следните налични възможности и пътища:

1. Да се направи преоценка на възможностите на наличната агентура в капиталистическите страни и най-подходящите

268
10.-

от тях да бъдат насочени за внедряване в радио "Свободна Европа"

2. Да се продължи използването на наличната аген- тура и доверителни връзки от другите поделения на КДС, с цел изучаване състава в радио "Свободна Европа", евентуален подход към някои от тях, за дезинформация, разложение, компрометация и пр.

3. да се използват възможностите за извеждането на аген- тура на другите поделения на КДС в развиващите си страни като специалисти и от там да се проведат мероприятия за внедря- ване и в радио "Свободна Европа".

4. Да се използват възможностите по изпращането на наши студенти, абсолвенти, специалисти и пр. в развитите капиталистически страни за извеждането на наша аген- тура с цел внедряване в радио "Свободна Европа".

5. да се използват възможностите по излизането на наши спортни, търговски, културни и други групи за установяване контакти от наши агенти с работници от радиото, с цел проникване в същото.

6. Да се използва оперативната обстановка в Югослави където се провеждат срещи между служители от радиото и техните олизки у нас, с цел провеждане на по-активни мероприятия срещу радио "Свободна Европа".

Конкретни мероприятия, които следва да се
проведат в оливо бъдеще

1. Да се възстанови връзката с агент "Виторио", на когото са дадени указания да постъпи на работа в радио "Сво- бодна Европа" в гр.Мюнхен.

В зависимост от направеното от агента да му се раз- работят конкретни задачи за изучаване на секретната секция на радиото.

Срок 30.X.1966 година
Отг. Ем.Александров

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

269
11.-

2. Да се проведе комбинация за установяване контакт с _____ и в зависимост от резултата ще се реши дали ще бъде използван за в бъдеще като агент и в какво направление.

Предложение за комбинацията да се изработи до 15.X. 1966 година.

Отг. Д.Христов

3. да се възстанови връзката с изведения от нашата страна агент "ЖЕКОВ" намиращ се понастоящем в Австрия.

В зависимост от това как се е легализирал в Австрия и какво е изпълнил от дадените му указания за постъпване на работа в радио "Свободна Европа", да му се дадат допълнителни указания.

Срок 30.XI.1966 година

Отг. Д.ХРИСТОВ

4. Съвместно с Управление II-КДС да се изведе в ГФР агент "ЗАХАРНЕВ", с цел внедряването му в радио "Свободна Европа".

Срок 20.X.1966 година

Отг. Д.ХРИСТОВ

5. Съвместно с Управление II-КДС да се разгледат всички материали за агент "КИРИЛОВ" и се прецени как най-целесъобразно ще бъде ползуването му по разработката на радио "Свободна Европа".

Срок 15.XII.1966 год.

Отг. Д.ХРИСТОВ

6. Съвместно с Управление II-КДС да се проучат всички материали за _____

Да се прецени целесъобразността от вербовката на последния, с цел извеждане или за провеждане на мероприятия за разлагането и компрометирането на КАЛОЯН КАЛОЯНОВ.

Срок 31.XII.1966 год.

Отг. Д.ХРИСТОВ

240
12.-

7. Да се анализира досегашната работа на агент "СВИ-ЛЕН" и съвместно с Управление II-КДС да се прецени как трябва да продължи използването му по разработката на радио "Свободна Европа".

Срок 30.XI.1966 година
Отг. Д.ХРИСТОЗОВ

8. Съвместно с Управление II-КДС ще се извърши допълнителна проверка на агент "ПАЧАПА" и ще се прецени целесъобразността от извеждането му зад граница, с цел внедряването му в радио "Свободна Европа" в гр.Мюнхен.

9. Съвместно с управление II-КДС отново да се прегледат всички материали по личните разработки на изменниците работещи в радио "Свободна Европа" в гр.Мюнхен и се набележат конкретни мероприятия за компрометирането на най-подходящите от тях.

Срок 15.XII.1966 год.
Отг. Д.ХРИСТОЗОВ

10. Съвместно с отделите VI и VI Б при управление I-КДС и Управление II-КДС да се разработи план от мероприятия за изобличаването на радио "Свободна Европа" като поделение на западния капитал, което възвуждаване пред нашата общественост и обществеността на капиталистическите страни.

Срок 31.XII.1966 год.
Отг. Д.ХРИСТОЗОВ

19. IX 1966 год.
С о ф и я
№ 2088/НС 4 ека.
Изпълнител:

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I-ТИ
Полковник: _____

Handwritten notes and signatures:
1. Да се обсъди още веднъж с отделите VI и VI Б при управление I-КДС и Управление II-КДС как да се изобличи радио "Свободна Европа" като поделение на западния капитал, което възвуждаване пред нашата общественост и обществеността на капиталистическите страни.
2. Да се предприемат мероприятия за изобличаването на радио "Свободна Европа" като поделение на западния капитал, което възвуждаване пред нашата общественост и обществеността на капиталистическите страни.
3. Да се работи с кадри на отделите VI и VI Б при управление I-КДС и Управление II-КДС.
4. Да се работи с кадри на отделите VI и VI Б при управление I-КДС и Управление II-КДС.

Из архивите на ДС

Из устна съобщенията на ас. „Сташков“
7-ти и 8-ти клас, от д-р III, от д-р IV
Григорий Михайлович от 10. х. 67г.

За радио "Свободна Европа" - В разговорите си с Антонов установих, че емигрантите от преди 9-ти мразят всички онези, които работят в "Свободна Европа". Те ги отбягват, наричат ги продажници, лакеи на американците, измет, която не работи, а лежи на гърба на американците. От своя страна, работещите в това радио употребяват най-лоши думи за емигрантите от преди 9-ти, като ги наричат пияници, политици на дребно, гешефтари и т.н. Бях поканен на вечеря у работещия като спортен редактор в "Свободна Европа" - Владимир Найденов. Той живее засега незаконно с една германка (възнамерява да се жени за нея), която също работи в радиото. Тази германка е посещавала вече няколко пъти България и последното ѝ посещение е било през това лято. Тук тя се срещала със семейството на Найденов (с неговия брат, ако се не лъжа на име Найденов, с неговата снаха на име Соня и с неговата майка), които живеят в Драгалевци. На тази вечеря присъства и Тодор Пипев, който е говорител в "Свободна Европа", а също така пише спортни информации за радиото. Вечерята бе много задушевна, разказвах се много спомени от ученическите години и т.н.

Отново стана дума, че радиото "Свободна Европа" притежава много богата картотека, в която се регистрират всички писания в нашите вестници (с имена на авторите), всички нововлезли книги, бюлетени и брошури. Радиото редовно слуша всички български емисии, а също така и чуждестранните емисии, излъчвани от нашето радио. В картотеката се получават всички вестници, излизащи в България, включително и окръжните вестници. Най-внимателно се следи нашето издание "Поглед". Главното оръжие на пропагандата на "Свободна Европа" в момента не била политическата информация и коментар; а икономическият коментар за България. Политическият коментар и информация били засега "аполитични", като стриктно се спазвало правилото за "обективност". Не така обаче стоят работите с икономическия коментар и информация. Тук се използва тенденцията. В радиото съществували 5 самостоятелни редакции, една от които за България.

В българската редакция (телефонният номер го притежавам) работят 8 души от които двамата гореспоменати и една жена, която ми отговори, когато търсех Найденов по телефона. Останалите ми са неизвестни, с изключение на едни, за който Антонов ми каза (този път), че бил бивш служител в нашето посолство във Франция и бил причина около 50 българи да бъдат изпратени от Франция за България. Този същият, според Антонов, бил шеф на българската редакция. Пак стана дума (както през 1966 г.), че в България никой не слуша предаванията на "Свободна Европа". На това двамата ми събеседници отговориха, че емисиите се слушат от онези, за които били предназначени и това било най-важното. На моя въпрос "каква смисъл има да се харчат пари, след като предаванията се слушат не от народа, а от отделни личности?" - отговорът бе, че парите трябва да се пускат сред управляващите. Възразах, че това е глупост и че "меценатите на тяхното радио си харчат парите на вятъра и че скоро предвиждам, че товаредно ще бъде разтурено. Отговорено ми бе, че и те самите допускат тази възможност да се разтури това радио. Казаха ми още; че ще бъде жалко за някои хора, които работят в това радио, тъй като ако ги освободят от длъжност, не ще бъдат в състояние да работят нищо и някои ще ли да се самоубият. Всеки работник в радиото след 7 годишна дейност получавал американски паспорт и имал право веднаж в годината да пътува до САЩ и ако иска да се установи в САЩ на работа. На Пипев му оставали още 7 месеца, за да се сдобие с подобен паспорт. Но той нямало да се възползва от тези "привилегии", а щял да си остане в Европа, тъй като в качеството на "американец" в Европа щял да бъде много по-добре и освен това, след толкова години съвместна работа с американците установил, че американците са студени, неприятни и нагли люде. В момент на искреност Найденов ми спомена, че работил с американците не поради убежденията си толкова, колкото заради парите. Найденов е бил на пътуване в Испания (отпуска), където се е срещал с приятелите си Иван Стайнов и Коко Савов (бъща му беше някакъв шеф на полицията преди 9-ти). Пипев ми съобщи, че голям екип от всички редакции на "Свободна Европа" ще бъдат по време на зимната Олимпиада в Гренобъл и ще предават информации. В това число ще бъде и българската редакция, представена от Пипев, който отговарял за ски спорта в радио "Свободна Европа" и акредитирала вече своите представители за Олимпиадата. Техните служби (на всички редакции) ще бъдат настанени в една специална къща в Гренобъл. Пипев се интересуваше за нашата представителна група за Гренобъл и по-специално за Кръстана Стоева, за която имал сведения, че била . Обект на неговия интерес бе и статията на Надежда Богданова (за треньор Х(във вестник "Поглед" и отговора на статията от Спас Тодеров, поместена във в. "Народен спорт".

Съобщение от Иван Стайнов и Коко Савов за пътуване в Испания (отпуска) и срещата с приятелите си Иван Стайнов и Коко Савов.

КРДОПБГДСРБНА 1
 чл. 31, ал. 6
 от ЗДРДОПБГДСРБНА
 Дата : 25.04.2014г. Секретар : *[Signature]*

Всяка седмица работещите в редакцията за България имали съвещание, на което присъствава и технии "бос" (шеф-американец). Той бил много културен човек, който не ги принуждавал да пазят това или онова, но им казвал: "Ако аз бях на ваше място, щях да постъпя така". Съществувал голям антагонизъм между работещите в отделните редакции. Най-солидна била румънската редакция, след това полската. Българите били на опашката и имали най-малоброен състав. Американците давали жилища (срещу минимален наем) на работещите в радиото, а освен това се ползували и с други предимства, също както американските служители и войници в ГФР. На посещение при Пипев е бил брат му Петър, на който закупил като подарък кола "Опел". Последният споменал, че преди да му се връчи паспорта от съответните власти е бил "обработен". Изтъкнато му бе, че дейността на "Свободна Европа" не е тайна дейност. Че ако желая мога да бъде поканен да посети редакцията и да се запозная с работата им.

София, 10 октомври 1967 г.

"Станков"

Справка: Засичат се -

1. Антон Николов Антонов - роден в София. Замынава в Германия преди II световна война да следва и останал там. Сега работи като архитект.
2. Георги Дидов - българин емигрант преди 9.9.1944 година председател на фашисткия студентски съюз.
3. Стефан Паназанов от Нова Загора, емигрант след 9.9.1944
4. Югославски емигрант от кралската армия Маркович, по всяка вероятност агент на американското разузнаване на когото американците ползуват ресторанта.
5. Владимир Вахтаров Найденов роден в София 1926 г., избягъл в ГФР 1963 г., дотогава треньор в ФД "Локомотив" София. На работа в радио "Свободна Европа".
6. Тодор Пипев на работа в радио "Свободна Европа" женен за германка.

Изроприятия: Препис от сведенията да се изпрати на у-ние I КДС.

За дейността на радио "Свободна Европа" препис да се даде

Ул 8.

на отдел IV - немска линия.

За Стефан Помазанов да се направя препис и се изпрати на КДС Стара Загора.

Препис от сведенията да се даде на отдел I - американска линия, а също на отдел X-ти за информация.

Задачи ще се поставят на агента допълнително.

Пренес: А. Атанасов

Отп. в 5 ека.

№ 1-работно дело

№ 2-1 КДС

№ 3-1 отдел

№ 4-IV отдел

№ 5-X-ти отдел

Нап. Павлова

11.X.1967 г.

Из архивите на ДС

631

Из архивите на

РАЗДЕЛ V-ТИ

Пасаж № 2, писмо № 11
от И XI 1967 година
от КОНДОВ

Издирете в архивите на посолството и ни изпратете използвани или чисти бланки на писма, ноти и други документи от Министерство на външните

работи на Франция и канцеларията на президента Де Гол. Ако разполагате с данни или имате възможност да установите, изпратете ни имена и подписи на служители в същите учреждения.

Съобщете ни също така имена на най-известни френски журналисти, които са ~~антиамерикански настроени~~ антиамерикански настроени. Ако разполагате с данни за техни публикации с антиамериканско съдържание, съобщете ни ги или при възможност ни изпратете самите публикации.

Необходими ни са бланки (ползувани или чисти) на Комитета и Радио "Свободна Европа". Във връзка с това направете проверка на архивите на посолството, в които евентуално биха могли да се открият такива и ни ги изпратете.

Бочков

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

32

Строго секретно!
Екз. единствен

УТВЪРЖДАВАМ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КДС,

ген. лейт.: _____

_____ 1967 год.
С о ф и я

За да се вземе решение за работата на радио "Свободна Европа" до октомври 1967 г. да се вземе решение за работата на радио "Свободна Европа" до октомври 1967 г.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: Провеждане на активно мероприятие за разобличаване на Радио "Свободна Европа".

633

Радио "Свободна Европа" като орган на психологическата война на САЩ, активно се занимава с шпионска и подривна дейност, насочена главно срещу социалистическите страни, в това число и срещу НР България. Във връзка с чествуването на 50-та годишнина на Великата Октомврийска социалистическа революция дейността на този институт се засили още повече.

С цел разобличаването на радио "Свободна Европа" като орган на Централното разузнавателно управление, занимаващ се с подривна дейност не само срещу социалистическите страни, но и срещу някои капиталистически страни в Европа и засилване на противоречията между САЩ и Франция,

ПРЕДЛАГАМ:

Да бъде проведено активно мероприятие, с което да се покаже, че по указания на ЦРУ Радио "Свободна Европа" провежда активна подривна дейност срещу политиката на президента на Франция генерал Де Гол. Мероприятието да се изрази в следното:

От името на "служител" в Радио "Свободна Европа", профренски настроен, да бъде изпратено писмо - изложение до президента на Франция Де Гол, в което да се посочва, че ЦРУ и Радио "Свободна Европа" провеждат мероприятия за компрометиране политиката на Де Гол, като във връзка със заетата от него позиция по Квебек и линията Одер-Ниса, бъде засегнат и чувствителния за Франция въпрос за спорните територии Елзас и Лотарингия. От съдържанието на изложението да се разбира също така, че авторът се обръща за втори път към Де Гол, тъй като се "съмнява", че първото писмо е задържано от немските власти.

Мероприятието ще се провежда от резидентурата ни в Париж.

Приложение: Проект-текст на документа.

ПРЕДЛАГА,
НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I КДС,

22.11 1967 год.
С о ф и я

генерал-майор: [Signature]

СЪГЛАСЕН,
ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КДС,

ген.лейтенант: [Signature]

23.11.67г.

ПС/927
1 екз.

634

До негово Превъзходителство
Президента на Франция
генерал Шарл де Гол.

Ваше Превъзходителство,

Пиша Ви настоящето по повод на изпратеното от мен подобно писмо до Вас преди около два месеца. Каква е съдбата на това писмо не ми е известно. Склонен съм да предполагам, че то не е стигнало до Ваше превъзходителство и може би грешката е моя, че не предвидих редица обстоятелства, когато го изпратих от тук. Тези мисли ме подтикнаха да се осмеля отново да Ви безпокоя като осигурих пускането на това писмо в Париж.

Ваше превъзходителство с това, което излагам пред Вас аз не се заблуждавам, че правя кой знае какво откритие. Не изключвам възможността всичко това да Ви е известно и даже много повече. Считам обаче за свой дълг да съобщя тези неща. Как по-нататък ще постъпите е Ваше пълно право. За мен ще бъде достатъчно моралното удовлетворение за изпълнен дълг към една Велика страна, която аз продължавам да считам за моя втора родина, към великия френски народ, който аз винаги съм уважавал. Народ сред който моята душа беше стоплена в най-студените моменти от моя живот, страна, в която за първи път вкусих от истинската и мечтана свобода. Към Вашата страна, към нейния народ аз винаги съм се чувствувал задължен и в мен не е угаснала мечтата своите последни дни от живота да прекарам в старата и Велика Франция.

Както съм посочил и в първото мое писмо до Вас, по желание на съдбата от редица години аз работя в Радио "Свободна Европа" в Мюнхен. Положението, което заемам не ми дава основания да бъда недоволен. Имам възможността да бъда добре нахранен, облечен, да се ползувам от различните светски забавления и както мнозината тук бих прекарал своя живот спокойно, далеч от тревогите на съвременния свят. Аз обаче никога не съм бил спокойна и равнодушна личност и подобните винаги съм ненавиждал, въпреки неприятностите, които съм

имал понякога именно за това. Сам от себе си обаче аз никога не съм се отказвал и не мисля да правя това. Та какво би представлявал един свят на безразличието, на бездушието, на личното благоденствие и угодничеството? Бог да ни закриля от такъв един свят.

За какво всъщност става въпрос? Радио "Свободна Европа" е известен институт. Известни са благородните цели, които са му поставени още при неговото създаване. За съжаление обаче през последните години на него започнаха да се поставят задачи, които далеч преминават границите на неговите задължения. Аз считам, а пък и фактите потвърждават, че това се дължи на засилената намеса в неговата работа на определени среди и организации в САЩ, които започнаха да не се съобразяват нито с неговия статут, нито с непосредствените му задачи. Премного започна да се вмесва и налага по-конкретно Централното разузнавателно управление на САЩ. Разбира се, по понятни причини тези органи никога не са стояли на страна от работата на Радиото. Това, което днес се наблюдава тук, обаче, струва ми се е тревожно и аз не мога да го отмина с безразличие, особено когато касае Франция.

Ваше Превъзходителство, Вие, както и цяла Франция сте свидетели на отпочнатата напоследък своего рода официална кампания на САЩ срещу Франция и по-конкретно срещу провежданата от Вас политика. Вие се досещате обаче, че в такива случаи има и неофициална задкулисна дейност, в която се използват друг вид средства и форми. Именно в този род дейност на ЦРУ напоследък започна твърде много да се заплита и Радиото и това е, което ме смущава и безпокои. Разбира се, мнозина са хората тук, които не одобряват това, но по понятни причини мълчаливо го отминават. Атмосферата в Радио "Свободна Европа" днес е такава, че почти няма случай от ежеседмичните заседания на различните секции, на които да не се споменава името на Ваше превъзходителство, на Франция, да не се шуми срещу "кампанията" и "подривните" позиции на генерал де Гол срещу САЩ; за "стремежа" да се наруши равновесието на силите в света "поставяйки на везните" тежестта на Франция против САЩ; за "опасните грешки" на френския президент в Европа, в Близкия изток и пр.

Отново се развихрят страстите на определени ръководители тук за "правото" да се критикуват политическите действия на "някои" европейски държави. Разбира се представителите на ЦРУ правят всичко възможно за да покажат макар и привидно, че Радиото не се намесва открито по тези въпроси. Възмутителното е обаче, когато човек чува да се говори, че "склерозираният старец се е самозабравил и започнал да си завира носа, където трябва и не трябва", че е време "да му се напомни", че тезата на "съвременните факти" е само едно "недоносче на нереалистичната политика на де Гол". Според промъкнали се сведения едно от тези "напомняния" щяло да бъде, че "има не само Квебек и Одер-Ниса, но че има и Елзас и Лотарингия!" За да се "напомни" на Ваше превъзходителство, за това се предвижда използването на "Световния съюз на национал-социалистите" и по-конкретно "нелегалната" Национал-социалистическа партия в Германия. От устата на служителка в Радиото (за която казват, че е дъщеря на бивш немски дипломат) чух, че ЦРУ и "Свободна Европа" са дали вече "нагледен урок" по спорните територии на италианците и австрийците, като имаше предвид случая с "Алпийския експрес".

Във връзка с тези, така да се каже, нови насоки в работата на Радио "Свободна Европа", се разчита твърде много на неговите центрове в Париж, Рим и Виена. Впрочем, работата особено на центъра в Париж се отчита като "много добра и полезна".

Ваше превъзходителство, аз вече споменах кои бяха мотивите да Ви безпокоя. Доколко съм успял да постигна това, Ваше право е да съдите. Ако от изложеното тук съм успял да допринеса макар и малка полза на Франция, ще бъда много доволен и обратното, ще съжалявам много ако само съм отнел част от ценното Ви време, посветено на други по-големи и благородни дела. Може би някъде съм се увлякъл и съм допуснал някои баналности, но уверявам Ви, това не е в резултат на никакви лични интереси с користна цел или на временни настроения, а дълбоко залегнали в мен убеждения.

Макар считайки за излишно да споменавам пред Вас това, но все пак имайки предвид обстановката тук, бих помолил по никакъв повод да не се дава да се разбере откъде произхожда авторът на настоящето.

С искрена почит и уважение към Вас
лично и към Велика Франция

(инициали)

2 екз.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

За изготвяне на доклад "Провежданата от противника идеологическа диверсия срещу НРБ и работата на органите на ДС за нейното разкриване и пресича

Една от основните Центри на американското разузнаване за провеждане на идеологическа диверсия срещу НРБ и социалистически лагер е Комитета "Свободна Европа" с седалище Ню-Йорк и неговия филиал радио "Св. Европа" със седалище гр. Мюнхен - ГФР.

През 1949 год. по инициатива на военно-политически дейци и специалисти по инициатива на бившия държавен секретар на САЩ Ачесън и ЦРУ, бе създаден американския национален комитет "СВОБОДНА ЕВРОПА". Организаторите на същия го представят като частна организация, която си поставя за цел да провежда подривна дейност против страните от социалистически лагер. За президент е бил избран Ален Дълес, но след назначаването му за шеф на ЦРУ е сменен от известният разузнавач ДЖЕКСЪН, когото след време заменя ген. ГРИТЕМБЕРГЕР.

Към Комитета са били създадени три основни отдела:

-Отдел за връзки с организации и издателства.

Този отдел събира информация за вътрешното положение на социалистическите страни, насочва дейността на емигрантските организации, обобщава опита на антикомунистическата борба и разработва нови методи на борба срещу комунистическото движение.

-Отдел печат и издания-. Този отдел анализира пресата на социалистическите страни, подготвя, издава и разпространява антикомунистическа литература.

Отдел "РАДИО". Това е отдел, основната роля в който играе

създадената от Комитета радиостанция "СВОБОДНА ЕВРОПА" в гр. Мюнхен. Чрез нея той осъществява своята пропагандна и клеветническа подривна дейност срещу социалистическите страни.

КОМИТЕТ "Св. Европа" ръководи и финансира радио "Св. Европа" и всички представителства. Средствата се набират от фондовете "Форд" "Рокфелер" организацията "Кръстоносен поход за свобода" и др. Фактически по голямата част от разходите се покриват от фондовете на ЦРУ което се явява ръководител на Комитета и неговите поделени

Главното седалище на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" се намира в Мюнхен-ГФР. Същевременно радиото има филиали в следните градове; Западен Берлин, Хамбург, Франкфурт на Майн и Нюрнберг в ГФР и в чужбина-Виена и Град-Австрия, Париж-Франция, Атина-Гърция, Рим-Италия и Истамбул-Турция.

Служителите на Комитета "Св. Европа", радиото и филиалите са американци, немци и изменици от социалистическите страни. Ръководните длъжности са заети от американци. *В радио "Св. Европа" работят около 1500 души, а в българския отдел около 45 души.*

✓ От наличните данни с които разполагаме е видно, че през последните години радио "Св. Европа" засили своята вражеска и пропагандна дейност, която има за цел да създава недоверие и подкопаване единството на социалистическия лагер, да поддържа духа на вражеските елементи у нас и настройва политически неукрепналите против политиката на НРБ, да събира информация от военен, политически и стопански характер.

За осъществяване на горните задачи радио "Свободна Европа" използва следните пътища и източници:

а/Редовно записване на предаванията на ТАСС, ТАНОГ, ПАП, ЧТК МТА, БТА и други радиостанции, като особено внимание обръщат на новините, политическите коментари, речите на отговорни ръководители имащи критичен характер.

б/Чрез старателна обработка на ^{ежедневна} официалната преса и ^{периодична} печатните издания на социалистическите страни.

в/Получаване на информация от 15-те собствени информационни бюра в чужбина и по телетипа от Ню-Йорк.

г/Посредством официални и зашифровани разговори с наши граждани посещаващи по различни поводи капиталистическите страни

д/Данни от различни западни легации в София и най вече от американската.

е/Чрез разпити на изменици на Родината избягали в различни капиталистическите страни.

Из архивите на ЦС

Получените материали по горните пътища, след обработка от политическите редактори, като които извличат необходимите им данни ги препредават по радиото с изопачено вече вражеско съдържание и коментар.

От

~~Фърред~~ данни: с които: разполагаме; всички: служители: от: българ-

От даните с които разполагаме се вижда, че повечето служители от българския отдел се използват за установяване на контакти с наши граждани за набиране на информация. Ако никой не се познава лично с нашия гражданин, тогава установяват под различни предлози контакт и провеждат срещи, на които събират информация. Понякога лично шефа на българския отдел ги изучава, обработва за измяна и събира сведения.

При провеждане на спортни състезания, мострени панаири и г при други международни прояви с наше участие, радио "Свободна Еврп" изпраща свои налюдатели и кореспонденти, които се срещат с наши граждани и събират информация. Освен информацията, същите извършва политическа обработка и ги скланят към измяна на Родината.

От анализа на наличните материали е видно, че служителите на "Свободна Европа" съвместно с американските разузнавателни органи организират "случайни срещи с наши граждани посещаващи капиталист ческите страни, канят ги на гуляи, събират сведения и подхождат към вербовка.

В последно време работещите в радио "Свободна Европа" усилено кореспондират с близки и приятели и изпраща ^{коши,} официално ~~кои~~ колет и валута до тях. Получиха се данни, че същите изпращат колет и писма по чужди граждани посещаващи нашата страна. Напоследък се забелязва, че служителите в радиото провеждат по често телефонни разговори със своите близки в България, тъй като не са сигурни в кореспонденцията. В много случаи наши граждани посещаващи ГФР и получават от работещите в радиото валута, а след завръщането си в страната ~~завръщането~~ дават пари на близките на измения. ~~Департамент на близки иски колет.~~ В писмата до близките и приятели ~~се~~ ^{ГФР} пишат че получават много пари и това което са успели да си купят в ^{ГФР} България през целия си живот не ~~мо~~ ^{могат} биха в ~~страната~~ да купят. Така напр. Димитър Инкьов изпраща скица на апартамент ^{и тук се} който го купил за 80000 зап. германски марки. ^{Срещат} ~~в~~ работи ^{от} две години в ГФР ^{когато} изпраща валута ^{когато} и обещава да купи кола на ^{целта} роднина който ~~да~~ ^{своя} даде парите на родителите му.

640

Ръководството на радио "Свободна Европа" се интересува как се чуват предаванията на радиото, до каква степен се заглушават какви са резултатите от предаванията и как се възприемат от слушателите. В края на 1966 год. в нашата страна пристигнал американски дипломат който с ~~посетил~~ консула на американската легация в София направили обиколка на страната и са проверявали как се чуват предаванията и до каква степен се заглушават.

От анализа на изпращани писма до радио "Свободна Европа" се вижда, че такива се изпращат главно от младежи които под влияние на предаванията на радиото стават поклоници на западния начин на живот. Същите искат да се пуска джазова музика.

Горепосечените писма се изпращат от Плавдивско, Карловско, Русенко и Кюстендилско. От съдържанието се вижда, че в тези райони предаванията се слушат добре т.е. заглушаванията не са ефикасни.

В дейността си срещу нашата страна американското разузнаване активно използва бюрото на радио "Св. Европа" в Атина. Бюрото събира информация главно от разпита на изменици на Родината. При разпитите бюрото: си в бюрото си служат със специален въпросник на радиото от около 150 въпроса.

ДСУ "ВРАЖЕБНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

157

Строго секретно!

Екз. №

4612 10 Е.д.

1968

ДО ДР. НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ I КДС

Т У К

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

*2-у. ише кое
Др. Св. Димитров,
сега, ако направят снимки
своими средствата срещу нас,
да възведат против нас
на неопределеност на мисълта ни*
Димитров
21-98914

Р А П О Р Т

От подп. Марин Николов Гинев,
н-к отдел VI-ти при у-ние VI КДС

240
ПРАВИЛНИК VII
2/4
2360
-9. МАЙ 1968

*Всичко да се направи
за да се получи
свободна Европа
и да се разкрие
идеологическата
диверсия*

Кратко Началник,

В студията за документални филми по план до края на 1968 г. трябва да се произведе документален филм с условно заглавие "Без коментар", който ще отговори на нашите нужди за борбата срещу идеологическата диверсия. Главната тема на филма ще бъде враждебната радиопропаганда против НРБ, като една от масовите форми на идеологическо въздействие.

Във филма ще се акцентира върху подривната дейност на радиостанцията "Свободна Европа". Ето защо ще ни бъдат необходими следните материали от Вашите архиви:

1. Фотокопие на сградите на радиостанцията от всички положения, с които разполагате.
2. Кратки установачни данни за историята, реда и функциите на станцията.
3. Фотокопия на говорителите българи, изменници на родината и кратки характеристики за тях.

Горните данни ще бъдат използвани внимателно и според Вашите указания, за да не се навреди на работата Ви.

*Др. Прохоров
за
15/6*

8.V.1968 г.
София

Н-К ОТДЕЛ VI, У-НИЕ VI КДС:
Подполковник

[Signature]

Из архивите на

642

С П Р А В К А

за клона на "Радио Свободна Европа" във Виена

Както е известно "Радио Свободна Европа" има своята централа в Мюнхен. Поддържано изцяло от американското разузнаване "Радио Свободна Европа" се ползва с името на най-яркия представител на "студената война" в областта на пропагандата. Тази голяма антикомунистическа пропагандна централа разполага с огромен щаб от журналисти и специалисти, преобладаващата част от които са изменници. На нейно разположение са 28 преподавателя на къси вълни и най-силния европейски преподавател на средни вълни. "Радио Свободна Европа" има и няколко клона в други страни. От тях особено внимание заслужава този във Виена.

Въпреки че съгласно законите в Австрия не се допуска провеждането на шпионска дейност и пропаганда срещу трети страни, бюрото на "Радио Свободна Европа" се занимава точно с такава дейност. Кореспондентското бюро на "Радио Свободна Европа" е редовно регистрирано при службата по печата при Канцлера на Австрия, неговите (по-точно част от неговите сътрудници) фигурират в листата на чуждестранните кореспонденти, ползват се от съответните права.

Ръководителят на Виенското бюро е Карл Кох. Той е по произход германец, американски поданик. На негово разположение са няколко официални и цяла редица неофициални сътрудници. Между официалните е и българинът Стефан Табаков, който между другото е и ръководител на така наречените "свободни социалдемократи в изгнание".

По подобие на централата в Мюнхен, виенското бюро работи по сектори за отделните социалистически страни. За всеки сектор отговаря "журналист", който скоро или по-отдавна е избягал от своята родина.

Задачите на не малкия щаб, с който борави бюрото на "Радио Свободна Европа" се предопределят от съдържанието което има тази институция и от необходимостта да се нагажда до известна степен към съществуващата обстановка в Австрия. Официално регистрираните журналисти участвуват в набиране на информации, правят такива които се излъчват от разните предаватели, но по-голямата част от тези информации не са предназначени за тази цел. Най-важната задача, която има бюрото във Виена е да набира всички възможни данни за социалистическите страни и за всички лица идващи по някакъв повод от тези страни във Виена, или Австрия. Няколко групи от сътрудници на Виенското бюро на "Радио Свободна Европа" редовно наблюдават двете големи гари на Виена, местата където най-често се отбиват идващи от нашите страни лица. Те винаги правят опит да влезат в контакт, да научат нещо, като се почне от безобидните въпроси около времето и реколтата и се свърши с пленумите на ЦК и големи политически прояви, строежи на заводи и пътища. Особен интерес проявяват към набиране на данни за видни политически лица в нашите страни. Всички данни, независимо от техния характер и стойност, се сумират в специална документация-картотека и във Виена, и в Мюнхен.

Бюрото на "Радио Свободна Европа" се намира в центъра на Виена, на ул. "Валнер" № 3, близо до Външното министерство на Австрия. По сведения и данни от лица, които заслужават доверие, на целия четвърти етаж на сградата са устроени няколко помещения, снабдени с много модерна техника, както за свръзка с работещи нелегално агенти на американското разузнаване в някои социалистически страни, така и свръхмодерна апаратура за подслушване и наблюдение на определени лица и институти във Виена.

Между бюрото във Виена и централата в Мюнхен съществува редовна и добре организирана връзка. Ръководителят на така наречената политическа секция при централата в Мюнхен - Ян

Новак - често посещава виенското бюро, а и Карл Кох пътува между Виена и Мюнхен не само в съботни и неделни дни.

Контактите на редовно регистрираните "кореспонденти" на "Радио Свободна Европа" с останалите журналисти, които работят във Виена, са различни. Те се срещат и движат предимно сред западногерманските кореспонденти, избягват да правят открити и официални контакти с журналисти от социалистическите страни. Те обаче поддържат контакт с всички бегълци от собствените страни и до известна степен влияят върху дейността и насоките на разните дружества и организации, които съществуват във Виена и Австрия. Без да се смята сигурно, може да се предполага, че недоразуменията и трудностите в Дружеството на българските градинари не са откъснати от влиянието на дъответните лица от виенското бюро на "Радио Свободна Европа".

Въпреки че както в ГФР, така и в Австрия вече много пъти се поставя публично въпроса за премахване на "Радио Свободна Европа" и ликвидиране на неговите бюро и филиали, не може да се очаква, че австрийското правителство ще се реши на подобна стъпка в близко време. Предполага се дори, че в известна степен австрийското разузнаване има дял в работата на "Радио Свободна Европа" и ползва данните, които неговите стартелни сътрудници набират.

Нашето отношение към това бюро следва да бъде и занапред много внимателно, със стремеж да се наберат повече и по-конкретни данни за българите работещи в него. Знае се само, че извън Табаков, там работят още трима българи.

София, 5.VI.1968 г.

JK

и допълнение.

Строго секретно!

Екз. № 4

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

(допълнение)

ОТНОСНО: Виенското бюро на радио
"Свободна Европа"

Виенското бюро на радио "Свободна Европа" се намира в централния - Първи район на града, близо до Бургтеатер, унгарското посолство и пр. на Wallnerstrasse № 3. Телефон: 63.04.41/42.

Сградата е малък стар дворец, в който сега се намира - на най-горния етаж - посолството на Саудитска Арабия. Помещенията на бюрото на "Свободна Европа" се намират на четвъртия етаж - под посолството. Има обаче и на другите етажи редица необозначени помещения, поради което може да се предположи, че някои от тях се ползват също от "Свободна Европа".

Във входа на сградата се намират пощенските кутии на редица от официалните сътрудници на бюрото. Те се намират на практика във от контрола на портиера и могат да бъдат използвани за различни мероприятия - отпускане на писма до поставяне на взривен механизъм и пр.

На този адрес, според официалната листа на журналистите в Австрия, работят седем души, между които и изменникът на Родината Стефан Табаков - отговарящ за българските въпроси. Табаков е и редактор на циклостилния бюлетин на "социалистите в изгнание" за адрес на който е посочен Wiedner Hauptstr. № 60/2.

Останалите официално регистрирани сътрудници са:

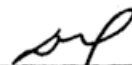
1. Dr. Tibor Hanak
2. Dr. Ladislaus Zubasz
3. Carl Koch
4. Oswald Kostebs
5. Waclaw Pomorski
6. Tibor Zlocha

Според съветника при посолството на Полша във Виена - др. Дзенишюк само полската секция на "Свободна Европа" разполагала с около 20-25 негласни сътрудници. На същите били дадени указания да провеждат дейността си - предимно набиране на информация за Полша и сведения за новопристигнали лица без излишно афиширане на принадлежността им към тази радиостанция.

24. VII 1968 год.

С о ф и я

ОР:

(Димо Камбуров)

3 екз.

Строго секретно!

Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

504
25

ПА М Е Т Н А   Б Е Л Е Ж К А

648

На 31.VII.1968 година от 12 ч. беше заслушана работата по радио "Свободна Европа" при Зем.начелник управление I-КДС, др. СТОЯН ДИМИТРОВ.

Първоначално беше докладвано в общи линии какви мероприятия се провеждат, какви са резултатите и какво се предвижда да се направи в бъдеще.

След станалите обсъждания др. СТ. ДИМИТРОВ оцени работата по радио "Свободна Европа" като слаба. Препоръча ръководството на отдела да се включи в подготовката и внедряването на агент в обекта. Според него за това има база и е много по лесно да се внедри агент в радиото, отколкото в другите централи разработвани от отдела. В заключение др. СТОЯН ДИМИТРОВ даде следните указания за работа по радио "Свободна Европа":

1. Да се прегледат отново всички материали на работещите в радиото, да се анализират същите и се определят 3-4 души по които ще се работи, с цел вербовка.

2. По въпроса за внедряване на агентура в радиото, нашите усилия да се насочат в две направления:

а/ Да се работи за внедряването на агентура в радиото която понастоящем е изведена извън страната и има възможност да работи в него. Като подходящ за тази цел др. ДИМИТРОВ препоръча

308
56

агент "ВИТОРИО" от Франция, който имал условия да работи в радиото, но по негово мнение резидента от Франция не е съгласен да отиде на работа там, тъй като на него му върши известна работа.

б/ Да се работи по извеждането и внедряването на аген-тура: подбрана и вербована в България. За тази цел кандидатите да се подбират от следните категории лица:

- студенти изучаващи обществени науки, говорещи запад-ни езици и имащи журналистически наклонности.

- журналисти, театрални дейци и спортни журналисти.

- студенти завършили английска филология или други та-квива говорещи английски език.

3. Да се направи проверка на наличната наша агентура работеща в ГДР и ЧССР и се подбере подходящ агент за внедряване в радио "Свободна Европа". За целта др. ДИМИТРОВ препоръча да се свържем с др. ГОЧО ГОЧЕВ и ГАБРОВСКИ работещи по нашите студенти в ЧССР и с др. НАСТЕВ работещ по нашите студенти в ГДР. Послед-ният не бил наш служител, но се очаквало да бъде назначен за служител на КДС. Към средата на месец август щял да пристигне в България.

4. Да се изготви запланиваната аналитична справка на И.Р. постъпил на работа в радиото. Същата ще ни даде възможност да установим, каква категория лица са постъпили на работа в радиото, кога и как са избягали, кога и как са настанени на ра-бота в радиото, с оглед използването на тези данни при подбора и внедряването на наша агентура.

5. Да се изготви допълнителен план, в който да се за-плануват мероприятия и комбинации, които трябва да се провеждат по радио "Свободна Европа" и по лицета работещи в него. Същия д се докладва на др. ДИМИТРОВ към средата на месец септември 1968

2.VIII 1968 год.

С о ф и я

1 екз./ ИП

ИЗГОТВИЛ

майор: _____

Из архивите на

*Докладът на
за Д. Ст. Димитров
свързан е с какъвто е
судно процесния в докладът
за се дава съгласие на 11^{то} януари*
3 м 1969 г. *Ултиму*

Строго секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО
ЗАМ.Н-К УПРАВЛЕНИЕ I-ДС

Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от майор ДИМИТЪР ДИМИТРОВ, зам. началник
отдел IV, Управление I-ДС.

ОТНОСНО: Сценария на филма
за радио "Свободна Европа".

Др. Началник,

Излъчването на телевизионен филм, за запозване на гражданите с подривната дейност на радио "Свободна Европа"-Мюнхен и за разобличаването на радиото като орган на ЦРУ на САЩ за провеждане на идеологическа диверсия срещу нашата страна, е актуално и полезно. В това отношение се прави твърде малко, въпреки, че е известно, че у нас се знае за съществуването на радиото и все още има хора, които слушат емисиите му и вярват на пропагандата му. В този смисъл филмът ще бъде важно мероприятие в системата мероприятия, които нашите органи трябва да провеждат в отговор на идеологическата диверсия на противника.

За да се отговори на поставената с този филм цел, обаче, считам, че следва да се направи следното:

1. Сценарият, подготвен от Управление VI-ДС, трябва да се подсили и допълни с по-типични и силни примери, които да

се сложат на мястото на ~~не~~ някои недостатъчно удачно подбрани такива, като например този за "Елпром"- Варна. Те могат да се вземат от нашите материали подготвени за публикуваните вече статии във вестниците "Народна младеж" и "Народна армия", както и други такива, с които разполагаме.

2. При показването на снимките на служителите при радиото, трябва да се дадат за всеки от тях по-вече факти/ с каквито ние разполагаме/, характеризирещи тяхното престъпно минало и морален лик и тяхните връзки с ЦРУ, за да се покаже, какви именно типове са се "загрижили" за съдбата на нашия народ.

За сведение и разпореждане.

22. II. 1969 г.
С о ф и я
IV-50/14103
2 екз./ ИП

ЗАМ. НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV
майор: В. Дитев

Съгласен
25 II 1969

Из архивите на

652

И редакцията на тези
тази радио, когато аз
принимаме, но няма
директор. ~~Материалите~~ ~~материалите~~
са се ~~привлекат~~ ~~привлекат~~
е-у ел. Европа, с П Р А В И А
12.7.69.

Строго секретно
Екз. единствен

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Относно: Активните мероприятия
по радио "Свободна Европа".

Провежданите досега активни мероприятия по радио "Свободна Европа" са били насочени към разобличаването му като център за идеологическа диверсия и подривна шпионска дейност срещу НРБ и другите социалистически страни, както и за компрометиране и разобличаване на лица работещи в българската редакция на същото.

За тази цел са правени публикации на подходящи материали в нашия централен печат предназначени за разобличаване на радиото предимно пред българската общественост.

Провеждани са били и активни мероприятия насочени към компрометиране на лица от български произход, работещи в бюра на радиото в някои европейски капиталистически страни. Такова бе мероприятието проведено във Виена по време на IX фестивал на младежта и студентите през 1968 г. Такава цел се преследваше и с мероприятията проведени по отношение антибългарската дейност която се подготвяше от вражеската емиграция във връзка с фестивала. За положителния ефект на мероприятието можеше да се съди от факта, че някои от действията на врага, за които съществуваша данни, че възнамерява да проведе, не бяха осъществени.

Целесъобразно ще бъде да се подготвят и проведат следните мероприятия:

50 ~~История~~

~~срещи~~ Разобличаване на радио "Свободна Европа" ~~и четири~~
~~случаята~~, като се посочи, че те се занимават с активна подривна дейност не само срещу социалистическите страни, но и срещу

някои капиталистически държави.

2. Провеждане на дезинформационни и други мероприятия за задълбочаване на противоречията в средите на вражеската емиграция и разобличаване на отделни нейни лидери. По косвен път тези мероприятия ще бъдат насочени и срещу радио "Свободна Европа" и негови бюра в отделни страни в Европа.

3. Предвижда се също така провеждането на някои мероприятия насочени към оказване въздействие върху програмите на радиото с цел намеляване на интереса на неговите слушатели в нашата страна, както и за евентуално улесняване внедряването на наша агентура в него.

4. Да се обмислят и проведат съвместни разобличителни мероприятия със съветските, унгарските и немските другари.

5. Да се организира системно следене на програмите и предаванията на радиото и се правят периодически анализи на същите, въз основа на които ще могат по-точно да се определят насоките на нашата работа.

6. Да се осъществи по-действено и конкретно взаимодействие между различните поделения на министерството изпълняващи задачи в тази насока, като периодически да се провеждат съвместни обсъждания на дейността на този център и се набелязват общите насоки за работа.

УП 1969 г.
София

Началник отделение
Подполковник *[Signature]*

Отп. в 1 екз.
VIII-НБ-15220
/НХ

[Signature]
8.3.69 и

Из архивите на ДС

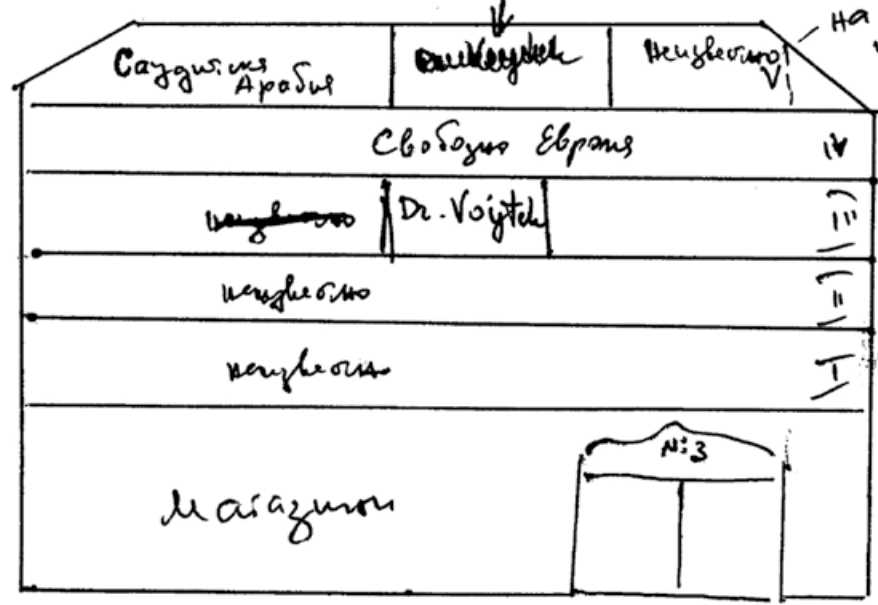
653

96

Friedl Stodolovsky

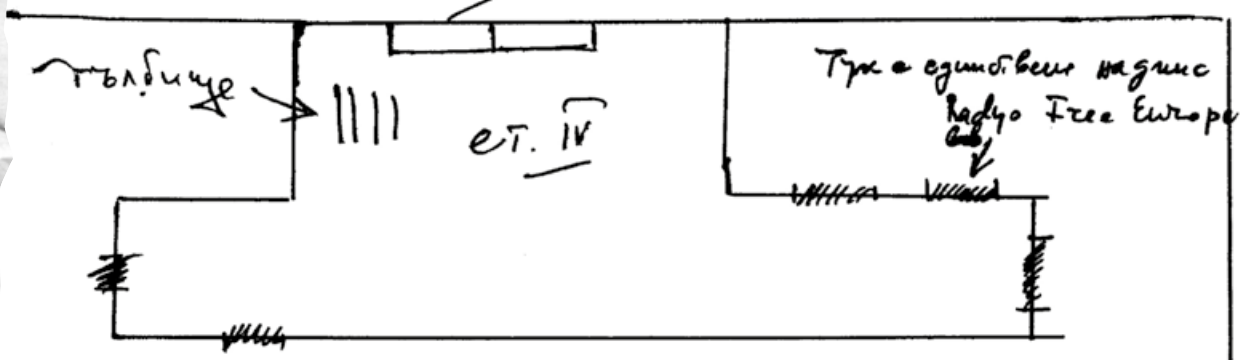
на вратата
полювини релюски

Етап I

IV ЕТАП на Свободна Европа

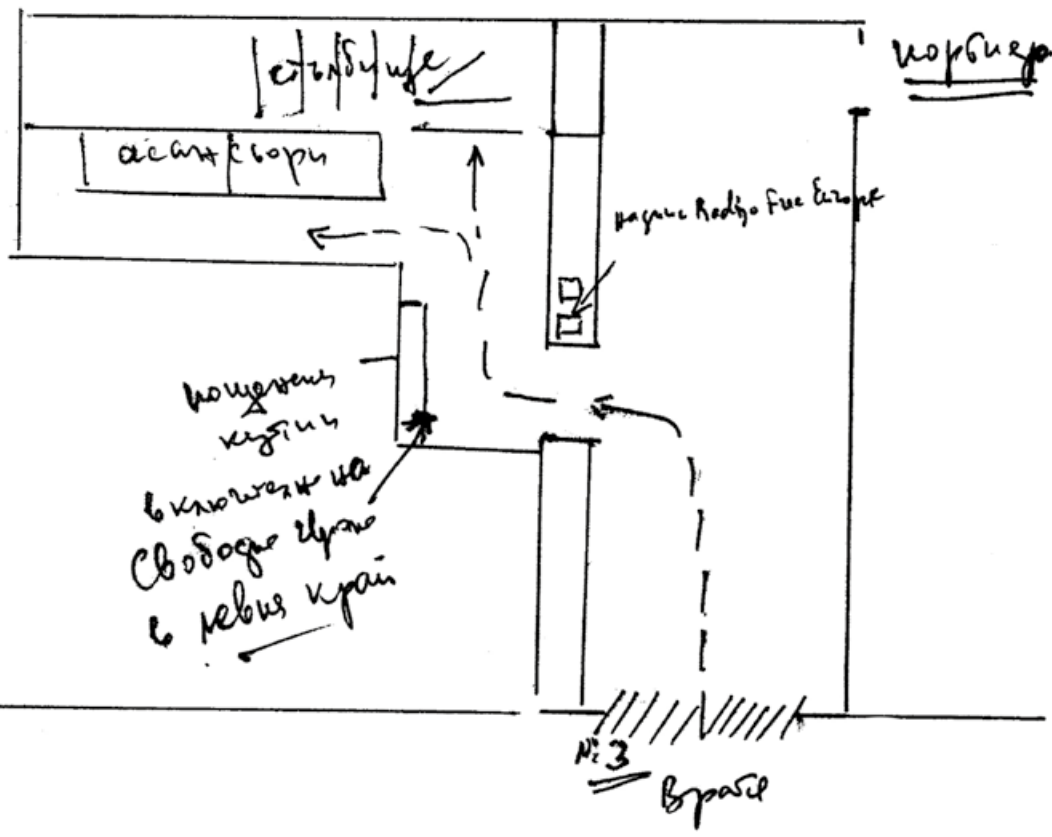
↓
асанбор

вероятно уения етам е на
Свободна Европа.

№3 -
Wallnerstrasse.

97

ул. Wallnerstr.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз. № 4

10.9

С П Р А В К А

Предвидени мероприятия за провеждане по линия на отдел VIII в изпълнение на заповед № I-3490 на др. министър.

1. Да се подготвят и проведат допълнителни мероприятия с оглед засилване и задълбочаване на ефекта от проведеното АМ "Ракета-2", насочени към изострянето на противоречията сред вражеската емиграция в Европа и дискредитирането ѝ като оръдие на западните разузнавания и центровете за идеологическа диверсия срещу НРБ.

Отг.: началник отдел VIII
Срок: 15.IV.1970 г.

2. Да се излезе с предложения за провеждането на АМ насочени към подриване влиянието на предаванията на радио "Св.Европа" върху български слушатели и такива кореспондиращи с администрацията на радиото.

Отг.: началник отдел VIII
Срок: 30.IV.1970 г.

3. Съвместно с отделите IX и IV да се изучат и анализират действията на врага по линия на идеологическата диверсия, насочени към подриване на икономическите отношения на НРБ с арабските и др. новоразвиващи се страни, към поставяне под съмнение качеството на нашите стоки и квалификацията на българския специалист и предложат за провеждане АМ с цел противодействие и укрепване престижа на НРБ в горепосочените страни.

Срок: 30.VIII.1970 г.

_____ 1969 г.

София

Отп. в 2 екз.
VIII-39-15167
HX/27.X.69 г.

, НАЧАЛНИК ОТДЕЛ VIII: *И. Георгиев*
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IX:
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV:

3.12.69

10

Строго секретно!
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДРУГАРЮ МИНИСТЪР,

Съгласно Вашето нареждане за набелязване на мероприятия по "Комитета Радио"Свобода", с цел оказване на помощ на съветските другари следва да Ви доложа следното:

1. Тъй като нямаме данни този комитет да провежда пряко подривна дейност срещу нашата страна, ние не сме работили и провеждали мероприятия по него и филиалите му.

2. По централата на Комитета Радио "Свобода" в Ню Йорк за сега нямаме никакви възможности за работа. Считаю, че можем да окажем известна помощ по радиото и института за изучаване на СССР, намиращи се в Мюнхен и тяхните филиали в Европа. За това отдел IV при Управлението изготви план, който Ви представям.

В момента водим разработка "Пират" на Христо Занков - изменник на Родината, който понастоящем работи в Радио "Свобода" - Мюнхен. С "ПИРАТ" поддържа контакт агент "ШНАЙДЕР", чрез който го изучаваме и подготвяме мероприятие за вербовката му. При успешно изпълнение на това мероприятие считам, че ще получим възможност да изпълним поставената от Вас задача.

25.11.1969 г.
С о ф и я

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ ДС
ген.майор: Джордж

Превод от ВУСКИ

Строго секретно!

Вкз. № 7

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СПРАВКА № 235

ОТНОСНО: Радиостанция "Свободна Европа!"

Ръководството на Комитета за Държавна сигурност взело решение да проучи възможностите за осъществяване съвместно с органите на УНР, НРБ, ПНР и ЧССР на комплексна акция против Радио "Свободна Европа" с цел по-нататъшното му компрометиране и създаване на политически условия за официално обръщане към правителството на ГФР с искания да бъде забранена неговата провокационна дейност.

При това се имат предвид някои особености в политиката на новото правителство на ГФР, по-специално неговите изказвания за намеренията му да подобри отношенията си със социалистическите страни, което създава благоприятна обстановка за провеждане на мероприятия за оказване въздействие върху Западна Германия по въпроса за прекратяване дейността на Радио "Свободна Европа" от нейна територия.

В тази връзка ние /съветските другари/ имаме молба към Вас да изкажете своето мнение по същността на даденото предложение и възможността за осъществяване на следните мероприятия:

- (2) - възможността за извеждане на агентурата Ви от РСЕ за организиране на разобличителни действия, които биха могли да бъдат използвани в следващи мероприятия против радиостанцията;
- (1) - провеждане на други разобличителни мероприятия, показващи връзката на РСЕ с ЦРУ /статии, коментари по радио, интервю и др./;
- (1) - инспириране на обръщения на колективи от предприятия и отделни известни обществени дейци от социалистическите страни

МЗ

2.

с искания за забрана на подривната дейност на РСЕ, насочена към изостряне на обстановката в Европа;

и др. - провеждане на специални мероприятия за разлагане на емигрантските групи в РСЕ /разпространение на слухове, изпращане на писма и др./.

За конкретни предложения и препоръки от Ваша страна молим да бъдем информирани.

14 април 1970 год.

Превела: Т.Димитрова

I67

УТВЪРЖДАВАМ,
МИНИСТЪР НА ВЪТР. РАБОТИ
генерал-полковник: *[Signature]*
18.5. 1970 година

СОФИЯ

Строго секретно!

Екз. № _____

Пречи с уа
24922 18.5.70

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

156

П Л А Н

ОТНОСНО: Провеждане на мероприятия по "операция 150" в "ЛАТЕРНА" – СВОБОДНА ЕВРОПА за срок от една година.

В разузнавателната работа на управлението по разработка на "ЛАТЕРНА" през настоящата година стоят за решаване следните основни задачи по "операция 150":

1. Подготовка и извеждане на агентура от нашата страна, с цел провеждане на "операция 150" в обекта "ЛАТЕРНА"
2. Вербовка на агентура из средите на работещит в "ЛАТЕРНА" – изменници на Родината, чужденци и такива имащи връзки с обекта.
3. Провеждане на активни мероприятия по "ЛАТЕРНА" с цел нейното изместване от ГФР, създаване разкол в същата, компрометиране на института, неговото ръководство и отделни служители, а така също и довеждане на някои от тях в нашата страна.
4. Придобиване на информация за дейността на "ЛАТЕРНА", съгласно утвърдената от ръководството на Управлението номенклатура.

2.-

За изпълнение на горните задачи ще бъдат проведени следните мероприятия:

I. По първа основна задача. 134

1. Ще се подготви и изведе агент "ДРАГАНОВ", понастоящем на работа по строителството в ИРАК и проведе "операция 150" в "ЛАТЕРНА", като за целта се използва роднинската му връзка с бившия шеф на обекта МИЛЮ МИЛЕВ.

За целта да се изготви предложение и план за извеждането му и се уреди командировката му в България, с оглед неговата подготовка.

Срок - 30.XII.1970 г.

Отг. - Точев

2. Да се довърши подготовката и изведе в ГФР чрез екскурзия до Австрия агент "МИХАЙЛОВ", със задача да измени на Родината, да премине през лагерите "Цирндорх" и "Оберурзел" и проведе "операция 150" по "ЛАТЕРНА".

Срок - 30.VI.1970 г.

Отг. - Тодоров

3. Ще се приключи проверката и подготовката на агент "ЙОНОВ" и се изведе като специалист в африканска страна, където ще установи контакт с бившите си съученици от американския колеж сега на работа в американското разузнаване и негови връзки в ГФР и АНГЛИЯ, ще измени на Родината, с цел прехвърляне в ГФР и провеждане на "операция 150" по "ЛАТЕРНА".

Срок - 30.X.1970 г.

Отг. - Велчев

4. Ще се проведат мероприятия за установяване на агент "СТОЯНОВ", на работа в гр. МЮНХЕН по линията "София-прес", с цел изпълнение на наши задачи по "ЛАТЕРНА" и по-специално по обекта "РОЗА".

3.-

138

На агента ще бъде поставена задача да продължи обработката и вербовката на обекта "РОЗА" и чрез нея да се стреми да разкрива американските разузнавачи в "ЛАТЕРНА", тяхната агентура сред служителите в обекта, както и да иска документална информация за обектите на разработка.

Агентът ще бъде инструктиран и в случай, че към него подходи американското разузнаване.

Срок - 1.XII.1970 г.

Отг. - Велчев, Димитров

5. Ще бъде подготвен и изведен агент "ВЛАДКОВ", с цел провеждане на "операция 150" в "ЛАТЕРНА". Същият поддържа връзки с чехословашка гражданка, която понастоящем се предполага, че работи в "ЛАТЕРНА". Поддържа връзка и със западно-германска студентка, която му предлага нелегално извеждане в ГФР.

Срок - 31.XII.1970 г.

Отг. - Велчев, Тошков

6. Ще се продължи подготовката и проверката на агент "ДАСКАЛА", с цел създаване предпоставки за извеждане на същия и провеждане на "операция 150" в "ЛАТЕРНА". Същият е в интимни отношения със западногерманска гражданка, която има близки връзки в "ЛАТЕРНА" и е получавала предложение да работи в обекта.

Срок - 1.VIII.1971 г.

Отг. - Точев

7. Работата по подготовката и проверката на аг "СТОИМЕНОВ" ще продължи, с цел провеждане на "операция 150" в "ЛАТЕРНА". Понастоящем се създават предпоставки за установяване от негова страна контакт с близка на служител в "ЛАТЕРНА".

Срок - 31.XI.1970 г.

Отг. - Точев

4.-

139

8. Ще продължим работата по придобиването на нова агентура из средите на близките и познатите на работещите в "ЛАТЕРНА" и такива, занимаващи се с журналистика и преводаческа дейност, с цел провеждането на "операция 160" и "150" в обекта. За тяхното изучаване ще се използват различни изучени от нас канали и такива установени в процеса на работата.

Срок - 31.XII.1970 г.

Отг. - Велчев, Точев, Тошков

9. Всички установени кореспонденти на "ЛАТЕРНА" в нашата страна ще бъдат взети на разработка и ще се държат под наш контрол. Чрез подходящите от тях ще се организира "операция 100" по "ЛАТЕРНА".

Срок - 31.XII.1970 г.

Отг. - Велчев

II. По втора основна задача

1. Ще се продължи и довърши укрепването на нововербования агент "МАКСИМ" - служител в "ЛАТЕРНА".

За целта на срещи с агента ще бъдат решени следните задачи:

а/ Да получи информация за дейността, намеренията и плановете на "ЛАТЕРНА".

б/ Да се разработят и поставят задачи на агент включително и за разкриване на американските разузнавачи в "ЛАТЕРНА" и тяхната агентура сред служителите в обекта и такава, намираща се в страната.

в/ Да се уточни линията на поведение и му се даде сигурен и надежден начин на връзка.

По задачите ще се използва НОР "РУСКОВ", който вербова и ръководи агент "МАКСИМ".

Срок - 30.VIII.1970 г.

Отг. - Велчев

5.-

146

2. Ще се продължи обработката на обекта "ПАНТЕРА"-служителка в "ЛАТЕРНА", с цел вербовка. За целта ще се използва агент "КИРИЛОВ", който ще бъде маршрутиран в ГФР.

Срок - 1.IX.1970 г.

Отг. - Тошков

3. Ще продължи работата по обект "ДИВЕРСАНТ" - син на обекта "ПАНТЕРА", работеща в "ЛАТЕРНА". Набират се материали за неговата вербовка.

Срок - 31.XII.1970 г.

Отг. - Тошков

4. Ще се проведат допълнителни мероприятия и нова среща на "ШАБАРКОВ" с обекта "АНТЕНА" - на работа в "ЛАТЕРНА", с цел продължаване обработката му за наша работа, придобиване на информация и евентуална вербовка.

Срок - 1.XI.1970 г.

Отг. - Точев

5. Ще продължи обработката на обекта "ПИРАТ" на работа в радио "СВОБОДА" и поддържащ връзка с "ЛАТЕРНА", с цел вербовката му. Същият бе обработен от агент "ШНАЙДЕ" На 27.III.1970 г. наш ОР проведе среща с него в гр.Загреб. Работата по неговата обработка продължава.

Срок - 31.XII.1970 г.

Отг. - Бозаджиев

6. Съвместно с Второ главно управление ДС ще се активизира работата по обекта "НОЙШВЕР" - западногермански търговец, който изучава по време на пребиваването си в нашата страна новопостъпили служители в "ЛАТЕРНА" и установява контакти с близки на работещи там. След документиране на дейността му, ще се пристъпи към неговата вербовка, с цел изпълнение на наши задачи.

Срок - 31.XII.1970 г.

Отг. - Велчев, Иванов
от ВГУ-ДС

6.-

441

7. Ще се активизира работата по временно пребиваещите в нашата страна – съпруга на ВЛАДО НАЙДЕНОВ – на работа в "ЛАТЕРНА" и годеницата на ХРИСТО КУРТЕВ – наводчик на клона на "ЛАТЕРНА" в Париж. В зависимост от получените данни ще се вземе отношение към тях.

Срок – 31.XII.1970 г.

Отг. – БГУ и ШУ-ДС

8. Да се вземат на разработка от БГУ-ДС, Управление VI – ДС и Окръжните управления МВР всички служители на "ЛАТЕРНА", които не се водят на разработка, като работата се води съгласувано с отдел IV при Първо главно управление ДС.

Срок – 1.VI.1970 г.

Отг. – Велчев

III. По трета основна задача

1. Съвместно с отдел VIII при управлението да се разработи план за провеждане на активни мероприятия, с цел преместване на "ЛАТЕРНА" от територията на ГФР, с оглед разстройване дейността на обекта и създаване на условия за провеждане на "операция 150".

Срок – 31.XII.1970 г.

Отг. – Бързашки

2. Съвместно с Управление VI – ДС да се изготви план за разобличаване дейността на "ЛАТЕРНА", служителите, работещи в обекта и техните близки в страната, като периодически в пресата, радиото и телевизията се публикуват и изнасят подходящи материали, което ще доведе до морални сътресения сред работещите в обекта българи.

Срок – 1.XII.1970 г.

Отг. – ШУ и У-ние VI-

7.-

142

3. Ще се изготви план за създаване на "нелегална" организация за провеждане на "операция 150" по "ЛАТЕРНА". За целта ще се използва агент "ВАЛЕНТИН" - на Окръжно управление МВР Пловдив, установил контакт с КРЪСТЮ ЗАРЕВ, представител на клона на "ЛАТЕРНА" в Париж.

Срок - 31.XII.1970 г.

Отг. - Димитров

4. Да се изучат местата в Югославия, Австрия и други посещавани често страни от наши обекти на работа в "ЛАТЕРНА", с цел провеждане на мероприятия за физическото унищожаване на : ТОДОР ЖЕКОВ /който има смъртна присъда в България/, "ХИЕНА" и "ТОДОРОВ".

Срок:- 31.XII.1970 г.

Отг. - Велчев

5. Ще се проведат мероприятия по специално изготвен план за компрометирането на обектите "ТОДОРОВ", "ХИЕНА", "ЛИСИЦА" и тримата на работа в "ЛАТЕРНА".

Срок - 1.XII.1970 г.

Отг. - Велчев и Точев

6. Ще се проведат мероприятия за довеждането на обекта "БУХАЛ" в страната ни по легален път или ако това е невъзможно ще се организира отвлечането му от Югославия.

Срок - 31.XII.1970г.

Отг. - Точев

7. Чрез братските разведки и наши възможности да се изучи обстановката на обекта "ЛАТЕРНА" в Лисабон, а така също и на клоновете във Виена, Париж и Атина.

Периодически да се обменят с тях информации и се съгласуват и провеждат някои съвместни мероприятия по "ЛАТЕРНА".

Срок - постоянен

Отг. - Бързашки

8.-

145

8. Съвместно в Управление IV - ДС да се организира ефективен контрол на кореспонденцията - входяща и изходяща колети и телефонни разговори, които провеждат обектите с близките си в нашата страна.

Срок - 30.VI.1970 г.

Отг. - Бързашки, Ганев

IV. По четвърта основна задача

1. Ще се маршрутират в ГФР агентите: "КИРИЛОВ", "МАРТА", "ВИКТОР", "БОНЕВ", "СТЕФАН" и "БОНН", с цел придобиване на информация за дейността на "ЛАТЕРНА", за изучаване на някои от служителите и обстановката, при която живеят и работят, като на всеки агент се изготви отделно предложение за маршрутирането му.

Срок - 31.XII.1970 г.

Отг. - Велчев

2. Ще се маршрутира агент "СТОЯНОВ" в ГФР със задача да възстанови връзка с обекта "РОЗА", да придобие информация за дейността на "ЛАТЕРНА", за поведението и дейността на отделните служители в обекта. На същия агент ще се постави задачата да изясни на тъмно чрез "РОЗА" дали има сигнали за разкриване нашите опити за вербовка на служители в радиото. "СТОЯНОВ" ще договори начин за връзка с обекта "РОЗА" и ще насрочи със същата нова среща. За целта е разработено отделно предложение.

Срок - 15.VI.1970 г.

Отг. - Велчев

3. Ще се маршрутира отново агент "СВИЛЕН" - поддържащ връзки с шефа на "ЛАТЕРНА" - МИЛЪО МИЛЕВ, с цел установяване на кого ще бъде предаден на връзка след напускането му от "ЛАТЕРНА", какви задачи ще му бъдат поставени.

вени и придобиване на информация за обекта. На базата на разработените му задачи ще се разработят информации за дезинформиране на американското разузнаване.

Срок - 30.IX.1970 г.

Отг. - Велчев

4. Ще се изучи най-подробно обстановката в "ЛАТЕРНА" - пропускателната система, режим на охрана и други подробности за физическото унищожаване на обекта чрез нашата агентура, като за целта се изготви конкретен план.

Срок - 31.XII.1970 г.

Отг. - Велчев

5. На базата на получените данни за пропагандната дейност на "ЛАТЕРНА", чрез "София-прес" съвместно с Управление VI - ДС и Управление VII - ДС ще се изготви план за провеждане на контрапропаганда.

Срок - постоянен

Отг. - ШУ, VI и VII у-ние

6. Да се създаде стройна организация за централизиране в отдела на цялата постъпваща информация за "ЛАТЕРНА" в Центъра и страната от агентурни, официални и други източници, като за целта се разработи отделно предложение, което ще се представи за утвърждаване.

Срок - 1.VI.1970 г.

Отг. - Бързашки

10.V 1970 г.

С о ф и я

№ IV-16/14103

Изпълн. _____

СЪГЛАСЕН,
ЗАМ.МИНИСТЪР ВЪТРЕШНИ РАБОТИ

ген.полковник: _____
София, 16.VI 1970 г.

ПРЕДЛАГА,

генерал-майор: _____

София, 15.VI 1970 год.

*Д. Стойчев - КСД.
Преведена на руски
и след оценяване с д-р Кисел
се дадена на д-р Карпиков за
изпращане с ПРЖ КГБ
13.7.1971 г.*

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз. № _____

акт
ОТНОСНО: Мероприятия срещу
радио "Свободна Европа".

Министерството на вътрешните работи на НРБ е съгласно с предложенията на КГБ за организиране и провеждане на комплексна акция против радио "Свободна Европа". Сегашната политическа обстановка в ГФР и стремежите на Вили Брандт се явяват благоприятни за провеждането на такава акция. За осъществяването на тази задача МВР може да проведе следните мероприятия:

- да организира публикуването в пресата на резобличителни данни за радиото и неговата дейност, както и за резобличаване на някои негови служители от български произход. С тези публикации ще се стремим да покажем връзките на радиото и неговите служители с ЦРУ и други шпионски служби;
- публикуване на данни в пресата за служители в радиото от български произход показвайки ги като бивши сътрудници на Гестапо, криминални престъпници и пр.;
- инспириране на обръщения от някои институти при Българската академия на науките и други учреждения с искане за забрана на подривната дейност на РСЕ насочена към изостряне на обстановката в Европа.

Освен това МВР предвижда провеждането на някои действия по линия на активните мероприятия, а именно:

1. В процес на подготовка е АМ "ТЕКСАС", с което се цели засилване на антиамериканските настроения в ГФР и създаване известен материал в ръцете на онези сили в ГФР, които са против РСЕ и подготовката на общественото мнение за следващи наши мероприятия. За тази цел ще използваме няколко писма на Линдън

118

Джонсън до негов личен приятел и бизнесмен по повод пътуването на последния в Европа през 1961/62 г., които ще бъдат подправени в желаната от нас насока. Мероприятието бе съгласувано с другарите от ГДР и ПНР, които ще ни окажат помощ при подготовката и провеждането му.

2. При нас се разработва идеята за провеждане на АМ "Маратон". Предвижда се то да бъде проведено на отделни етапи, като се свърже с подготовката и провеждането на Олимпиадата в Мюнхен през 1972 г. На първия етап се предвижда показването пред обществеността наличието на специални планове и задачи, които РСЕ ще изпълнява по указания на ЦРУ във връзка с Олимпиадата.

Следващия етап предвижда в резултат на първия да се направи достояние на управляващите кръгове на ГФР по агентурен или друг канал, че социалистическите страни не изключват възможността за бойкотиране на Олимпиадата, ако не бъдат взети решителни мерки против дейността на РСЕ на територията на ГФР. По съгласуваност провеждането на това мероприятие може да стане по време на Олимпийския конгрес през септември 1971 г. в София или друг подходящ случай. Провеждането на АМ "Маратон" ще бъде съчетано с действия и на други официални органи в страната.

Идеята за АМ "Маратон" бе възприета от органите на УНР и ПНР и с тях бяха договорени някои подготовителни действия при неотдавнашните ни разговори с тях по линия на активните мероприятия.

Ние бихме били много задължени ако КГБ изкаже своето мнение по АМ "Маратон" и при възможност да се включи в неговата подготовка и провеждане особено по изпълнение на неговия първи етап.

3. Предвижда се също така разработването на АМ "РСЕ-Т", провеждането на което ще зависи от евентуалното преместване на РСЕ на турска територия, за което се споменава в едно непроверено

Из архивите на ДС

671

119

3

сведение при нас. С това мероприятие ще се цели създаването на предварителни настроения сред турската общественост срещу РСЕ с цел да се предотврати неговата настаняване там. Помощ в това отношение ще ни бъде оказана от органите на ПНР. Идеите и помощта на КГБ за реализацията на това мероприятие би била от особено значение за нас.

25 VI 1970 г.
София

Отп. в 2 екз.
VIII-53-15220
HX/25.VI.1970 г.

Отдел VIII при ПГУ не възразява да бъдат публикувани разобличителни материали в нашата преса за изменници на родината, работещи в радио "Свободна Европа", в духа на предложението. Считаме, че при подготовката на материалите, данните за лицата могат да бъдат подсилени и с такива имещи дезинформационен характер.

Може би ще бъде целесъобразно и участието на о.р. от отдел VIII, предвид спецификата на мероприятията.

Свързването на разобличителните материали с интервюта с близки на изменниците струва ни се не е целесъобразно и няма да доведе до желания от нас ефект. Добре подбрания и подработен материал за лицата от радиото ще бъде достатъчен за тяхното разобличаване пред нашата общественост, като служители в радиото.

1. X 1970 г.
София

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ VIII
полковник В. С. 7.

СТРОГО СЕКРЕТНО
Превод от руски

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А № 1040

Ние проведохме консултации с органите на сигурността на УНР, ПНР и ЧССР по въпроса за осъществяване на мероприятия за по-нататъшно компрометиране на радиостанция "Свободна Европа" и оказване натиск върху правителството на ГФР с цел ограничаване или прекратяване дейността на тази радиостанция на територията на Западна Германия.

Общо представителите на тези страни изразиха готовност да вземат участие в мероприятията по разобличаване дейността на РСЕ.

В същото време въз основа на отговорите, получени от тези страни, се създаде мнение, че една среща на представители на всички заинтересовани служби на дружеските страни за обсъждане и съгласуване на съвместни акции по РСЕ понастоящем не е реална.

Във връзка с това главната задача се състои в следното: всяка от нашите страни да започне активно да провежда самостоятелни и съвместни с органите на другите социалистически страни акции против РСЕ.

Имайки предвид горното, ще бъде целесъобразно работата против РСЕ да се провежда в следните направления:

- Да се склонят някои работещи в РСЕ емигранти да се завърнат в родината си, а така също при възможност да се изведат агенти (ако това е оправдано от оперативна гледна точка) с цел използването им за разобличаващи действия.

- Да се публикуват в печата материали (изказвания по радиото и телевизията), които да показват, че РСЕ е свързана с ЦРУ, че тя е орган на студената война, пречи за намаляването на напрежението в Европа и за нормализиране на отношенията между ГФР и социалистическите страни.

161'

2.-

- Да се организира изпращането на писма от името на видни обществени дейци (организации) на страната до правителствата (или представителството) на ГФР с искане да бъде прекратена подривната дейност на РСЕ.

- Да се осъществят специални мероприятия по разложение на емигрантските групи в РСЕ (разпространяване на слухове, изпращане на писма и т.н.).

Заплануваните от Вас мероприятия в тези насоки (Ваш №) заслужават одобрение и в случай, че бъдат реализирани могат да дадат нужния политически ефект.

Що се отнася до Вашите съображения във връзка с провеждането през 1972 г. на Олимпийските игри в Мюнхен, то според нас на дадения етап е целесъобразно да се поставя в печата въпроса, че дейността на РСЕ може да попречи на нормалното провеждане на тези спортни мероприятия. Поддържаме Вашето мероприятие "Маратон".

Центърът разполага с някои американски документи, разкриващи характера на дейността на РСЕ. Изпращаме Ви тези документи отделно.

Работа против РСЕ в посочените по-горе направления ще провеждат и органите на УНР, ЧССР, ПНР и ГДР. Във връзка с това е желателно да координирате своята работа при провеждане на конкретни мероприятия с органите на другите братски страни. За сведение Ви съобщаваме, че отделни материали на социалистическите страни за РСЕ ще се препечатват в съветската преса.

17 декември 1970 г.

Из архивите на ДС

675

129

Строго секретно!

Екз. № _____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Радио "Свободна Европа"

Радио "Свободна Европа" е поделение на Комитета "Свободна Европа" в САЩ/за който има изготвена отделна справка/ и неговата дейност се направлява и ръководи от последния.

Една от първите грижи на Комитета "Свободна Европа" бе създаването на мощна радиостанция, която да върши една от най-разпространената работа на същия - пропагандата. За център на същата бе избран Мюнхен. Редица фактори обуславяха това решение. ГФР се намира в Централна Европа и непосредствена близост до социалистическите страни срещу които е насочена пропагандата им. Наред с географските фактори, не бива да подценяваме и политическите такива - ГФР като главен партньор и съюзник в НАТО, в Бавария можеха да се намерят и най-много кадри из средите на нацистите за включването им в борбата срещу социализма, както и факта, че по това време американското разузнаване имаше широка разузнавателна мрежа на територията на ГФР, в която бе включен и бъдещия шеф на западногерманската разузнавателна служба - ГЕЛЕН.

Искането на САЩ за настаняването на радиостанцията в Мюнхен бе прието от правителствата на АДЕНАУЕР, което съвпаднаше с курса на неговата политика - разкол и напрежение в Европа и по-тясно обвързване на САЩ в този курс.

И така през 1949 година едно изоставено летище край Мюнхен бе възстановено и трансформирано за нуждите на радиостанцията "Свободна Европа".

В центъра на Мюнхен - Инглиш гарден /английската градина/ № 1 са поместени администрацията на радио "Свободна Европа" и службите: "Фри Юрп прес" и "Фри Юрп релейшънс", също поделения на Комитета "Свободна Европа".

От учредяването досега бюджета на радио "Свободна Европа" непрекъснато се увеличава - от 18 милиона марки в началото на своето съществуване, в последните години той се приближава към цифрата 50 милиона марки. В резултата на тези средства значително е подобрена и разширена материалната и техническа база на станцията. От мощност 75 киловата през 1950 година, когато са били излъчени първите предавания на радиостанцията, сега емисиите на същата се разпръскват с помощта на 32 радиопредаватели с мощност около 2250 киловата. 19 от тези предаватели са край Лисабон и 13 в околностите на Мюнхен.

Директор на Радио "Свободна Европа" в Мюнхен е о.з. генерал РАДНЕЙ СМИТ. Негов заместник е КРОУФОРД ГРИНУОЛД.

Общия брой на работещите по линия радио "Свободна Европа" се изчислява над 1600 души, разпределени по следния начин: 1100 в административния център в Мюнхен /600 немци, около 400 емигранти от социалистическите страни и 130 американци/, 375 души в Лисабон и 118 в Ню Йорк към комитета "Свободна Европа", но работещи в отдела на радиото.

В началото целите програми на радиопредаванията са се изготвяли в Ню Йорк и пренасяли с ленти в Европа. Сега само 15% от тях се изготвят в САЩ, а останалите в центровете - Мюнхен и Лисабон, като се ръководят при изготвянето им от дадените им указания от Ню Йорк.

Административния център на радио "Свободна Европа" в Мюнхен има пет редакции: полска, чехословашка, унгарска, румънска и българска и шест оперативни отдела:

- Отдел управление на радиостанциите;
- Отдел за събирането на информация, в който има следните секции: прослушване на радиопредаванията, на социалистическите страни периферийна агентура, централен пункт за новини и секция оценка и проверка на информацията;

- Отдел програми, който подготвя програмите за предавания от радиостанцията и координира нейната дейност. В отдела има секция за изучаване мнението на радиослушателите. Последната се оглавява от ХЕНРИ ХОРТ, който води и агентурна работа сред новопристигналите емигранти от социалистическите страни, сред чуждестранни туристи и др.;

- Отдела за обществени отношения, който изучава общественото мнение зад граница. Този отдел се ръководи от американския разузнавач РОБЕРТ В. МИНТОН;

- Отдел по въпросите на стратегическото ръководство.

Емигранти, изменници и предатели на родината от социалистическите страни, като правило не се допускало да заемат ръководни и инженеро-технически длъжности в службите на радио "Свободна Европа", тях като правило заемали американци.

Информационните материали, които се предават чрез радио "Свободна Европа" се получават по следния начин:

а) Чрез обработването на голяма част от печата на социалистическите страни, а така също и на книги и брошури;

б) Чрез изучаването на съобщенията постъпващи от бюрата в 10-те европейски града: Лондон, Париж, Брюксел, Бон, Стокхолм, Берлин, Виена, Рим, Атина и Истанбул. В две от тези бюра работят и български емигранти - Париж и Виена. /За дейността на последното има изготвена отделна справка/;

в) Чрез обработката на всевъзможни съобщения получени с помощта на радиопрехващанията и подслушването. Радио "Свободна Европа" има на разположение 50 радиоприемни станции, които се занимават с подслушването радиоемисиите на социалистическите страни на 10 езика, които те препредават напрово в центъра - Мюнхен;

г) Чрез използването на различни документи, предавани им от ЦРУ и други правителствени служби на САЩ. Към този род документи се отнасят: фалшиви документи, дезинформационни материали, сведения получени при разпит на невъзвращенци от социалистическите страни и други сведения събрани от разузнавателните служби на САЩ по агентурен или друг начин.

По този начин радиостанцията "Свободна Европа" е превърната в център и говорител на различни американски организации и правителствени учреждения против социалистическите държави. Основните направления на тази пропаганда са следните:

- Сеене неверие сред населението на социалистическите страни по отношение на марксистко-ленинската революционна теория и основните идеи на социализма;

- Разпалване и поощряване на всички националистически и шовинистически настроения в социалистическите страни;

- Подриване на дружеските и братски отношения на социалистическите страни със СССР;

- Пропагандиране за изгодност сближаването на социалистическите страни с капиталистическите държави от Запад.

Придържайки се към тези направления, пропагандисти на радио "Свободна Европа" следват тактиката за "ерозиране" на социалистическата система, чрез откъсването на масите от комунистическите партии, а социалистическите страни от СССР. Те предават по ефира всякакъв род раздути съобщения за трудностите в икономиката на социалистическите страни, за битови недостатъци и т.н., като успоредно с това се разкроява западния начин на живот.

За разлика от другите западноевропейски и американски радиостанции, радио "Свободно Европа", прикривайки се зад своя неправителствен статут, предава информация с явно подривен характер, а при известни обстоятелства даже и инструктивни указания на антисоциалистически елементи и групировки за водене на нелегална дейност и подготовка на антиправителствени и контрареволуционни въстания. Тези предавания заемат почти половината от радиопредаванията на "Свободна Европа". Дело на радио "Свободна Европа" са през 1954 год. до 1956 година хилядите въздушни балони с пропагандни материали над социалистическите страни.

Особено ясно изпъква диверсионната дейност на радио

"Свободна Европа" по време на контрареволуционния бунт в Унгария през 1956 г. и по време на чехословашките събития през 1968 година.

По време на контрареволуционния бунт в Унгария, радио "Свободна Европа" не се е ограничила само с подстрекателската си дейност. В помещенията на радиото е бил открит пункт, който се занимавал с вербовката и изпращането в Унгария на офицери от режима на Хорти и други реакционни емигранти за подривна и диверсионна дейност.

Радио "Свободна Европа" има пряко отношение и към заговора в Чехословакия. Заедно с други органи на буржоазната пропаганда се занимаваше с подготовката на контрареволуционните сили, като разпалваше националистически и антисоциалистически настроения сред интелигенцията и другите слоеве в ЧССР. Сътрудници на радиото прикрити като кореспонденти на различни западни вестници проникнали в Прага са правили опит да създадат нелегални антикомунистически организации. Активизирана била дейността на чехословашката емисия и чехословашкото отделение - вербоване сътрудници из средите на чехословашката емиграция, които се предоставят на агентите на ЦРУ за подривна и диверсионна дейност против ЧССР. От отделението е била сформирана група за вербовъчна работа сред чехословашките емигранти в другите западни страни.

Имаме потвърдени сведения, че на работещите лица в радиото от социалистическите страни им е вменено като задължение да не пропускат да се срещат с граждани от нашите страни при временното им пребиваване в западните страни, като при тези срещи се стремят да получат по възможност сведения за различни отрасли и лица от нашите страни. Придобитата информация по този начин те обобщават в справки, към които прилагат и такива за лицето, от което са я получили. За тази дейност им се признават всичките разходи, които са направили по време на тези срещи и освен това им се заплащало допълнително за това. Има случаи, когато за осъществяването на такава среща се командирова от Мюнхен в други капиталистически страни. Част от така придобитата информация се предава на съответния "специа-

184

6.-

лист", който да я оцени и определи как да бъде използвана тя. Една част след преработка се предава в радиото или картотеката, а друга заминава за САЩ.

Американските разузнавачи на прикритие в радиото се възползват от служебното си положение за насочване работата така, че тя да бъде максимално полезна на централните им служби. Те учело са ползували обработените и систематизирани данни в архивите на радиото за лица и проблеми от социалистическите страни необходими за пряката им работа и тази на тяхните центрове.

Не са необходими изводи, тъй като е повече от очевидно, че радио "Свободна Европа" е едно от главните прикрития на американските разузнавателни служби.

_____ 1970 г.
С о ф и я
РС/VI- / 3 ека.

Изготвил: _____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително !

ДО ПОСЛАНИКА НА НР БЪЛГАРИЯ В
АТИНА + ДР. НЕНКО ЧЕНДОВ .

168

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТ Петър Славчев , първи секретар при посолството

Относно : някои сведения за прехвърляне на радиостанция " свободна Европа " в Гърция .

На 21.III.1971 год. разговарях с временно управляващият посолството на ЧССР др. Ярошик , който ми съобщи някои техни сведения и предположения относно евентуалното прехвърляне на радиостанцията " Свободна Европа " в Гърция .

Според др. Ярошик , той бил уведомен от Прага , че по време на преговорите , които проведоха през последната година СССР, Полша и Чехословакия с ГФР нееднократно бил поставян въпросът , че продължаването дейността на " Свободна Европа " от територията на ГФР е не-съвместимост с нормализиране отношенията със социалистическите страни.

Вили Брант се отнасял сериозно към тези внушения и усилено търсел начин да се отърве от това американско протече .

Според чехословашките другари , планове на САЩ били да пренесат станцията на територията на Гърция . Основания за такива предположения според тях дават вътрешно-политическото положение в Гърция , характерът на американо-гръцките отношения в последно време и техническите характеристики на строящите се три радио и телевизионни станции в северна Гърция .

Другаря Ярошик ми съобщи следните данни за отделните станции : -

I. На 30 км западно от Кавала на височина 1959 м. се строи мощна станция от 250 киловата . Ще работи на средни , къси и УКВ.

II. Не далеч от гр. Флорина на планината Вичи на височина 2128 м. се строи друга станция с мощност 100 киловата . Нейните телевизионни и радио предавания ще могат да покриват северозападна Гърция , половината от Албания и част от Югославия .

III. Трета станция с мощност също 100 киловата се строи някъде в планината Исило - източно от Гюмурджина и недалеч от гръцко-турската граница .

Според др. Ярошик и трите станции са оборудвани по последно слово на техниката , имат антени , които могат да работят по отделно и в обща комбинация достигаща мощност от около 16 децибела . Всички станции са оборудвани за насочено предаване и имат голяма скорост

за пренастройка - около една минута .

Според чехословашките другари , техническите данни на станциите давали ясно да се разбере , че те не са за местно ползване . Тяхната мощност и възможности за маневриране давали основание да се предполага , че са насочени за предаване към социалистическите страни и към страните от близкия и среден изток .

Нямат точни данни , че станцията " Свободна Европа " ще се мести в Гърция . Правят само предположение , изхождайки вече от споменатите показатели , а така и от едно съобщение в гръцката преса от 16 март , според което в северна Гърция е правила проучвания една американска радиоконпания " Аткинсон " , а също така и съобщение в пресата , че в гр. Кавала са поставени основите 64 нови жилищни блока . Чехословашките другари предполагат , че те се строят за жилища на обслужващия персонал на " Свободна Европа " .

Според др. Ярошик строителството на радиостанциите е доста напреднало и скоро те ще могат да заработят / Както е известно строителството на радиостанцията в Кавала бе обявено официално в гръцката преса още през 1967 год.- П.Сл./.

Първи секретар - П. Славчев

Строго секретно!

Екз. № _____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ ДС

Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА
от полковник ЦВЕТАН НАЙДЕНОВ БЪРЗАШКИ,
началник отдел IV при ПГУ - ДС

ОТНОСНО: Въпроси на отдел IV, ПГУ-ДС
за срещата с полските другари
на 20. - 25.IV.1971 год. във Варшава

Другарю Началник,

В рамките на утвърдения план на Управлението по сътрудничеството с братските органи, между 20. и 25. април т.г. ще се проведе среща с полските другари по линия на отдел IV, ПГУ-ДС във Варшава, както и със завърналият се от "Латерна" полски разузнавач Чехович.

За срещата са утвърдени да заминат зам.началника на отдела, подполковник Димитър Димитров и оперативния работник от отдела, ст.лейтенант Иван Алексиев.

Срещата ще се използва за взаимна информация и обмен на опит по работата срещу "Латерна"; за уточняване и проверка на наши данни по дейността на "Латерна" и проверка на източниците, от които са получени; за обсъждане на нови възможности за съвместни мероприятия по линия на "Латерна" и оказване на взаимна помощ в тази насока.

На срещата, от наша страна, ще бъдат поставени на разглеждане и обсъждане следните въпроси:

2.-

I. Въпроси, по които ще бъдат информирани полските другари

1. Данните получени за "Латерна" от наши източници, след последната среща с полските другари:

а/ - по новите насоки на пропагандната дейност на радиото;

б/ - по извършените в последно време реорганизации и подмени на състава в българската секция;

в/ - по използваните от "Латерна" източници и канали за набиране на информация за нашата страна.

2. Новопостъпилите при нас данни за дейността на радио "Дойче веле" - Кьолн.

3. Новоустановените служби на американското и западногерманското разузнаване на територията на ГФР и Западен Берлин - установени адреси и разузнавачи на тези служби. /По тези въпроси полските другари проявиха интерес на последната среща/.

4. По новите моменти от организацията и насоките на нашата работа срещу "Латерна":

а/ - по насоките на нашата вербовачна работа;

б/ - по начините и средствата за набиране на информация за обекта;

в/ - по нашите мероприятия за разлагане и компрометация на обекта и служителите от българската секция.

5. В тази връзка полските другари ще бъдат запознати и с проведените в последно време у нас мероприятия по съвместния план за компрометация и получените до сега резултати, както и с някои мероприятия от такъв характер, които предстои да подготвим и проведем /за последните случаи, без да им се съобщават конкретни имена и данни/, а именно:

а/ - публикациите в пресата, по радиото и телевизията срещу "Латерна";

б/-започната вече от нас работа по кореспондентите на "Латерна" в страната;

в/- мерките предприети срещу някои от близките на ИР от "Латерна", с оглед използването им в провежданата от нас разложителна дейност сред последните;

3.-

г/ - решението ни да задържаме официалните преводи на суми и пощенски пратки от ИР до тяхните близки в страната, с цел да ги принудим да прибягнат до други пътища и канали /изпращане по западни туристи и търговци/, които да поставим под наш контрол и използваме оперативно;

д/ - плановете ни за компрометиране като "наши" агенти отделни служители от "Латерна" / Зарев и Евдокимов / без да съобщаваме имената им.

По всички въпроси от настоящия раздел, след информацията ни, ще поискаме тяхните мнения, идеи и препоръки, с оглед използване опыта им в това отношение. За същата цел ще използваме и въпросите, по които те ще ни информират или поставят.

II. Въпроси, по които ще поискаме допълнителни данни, изясняване и помощ от полските другари

Във връзка със завръщането на полския разузнавач Чехович и разкриващата се в това възможност за получаване на най-нови данни по дейността на "Латерна", които да използваме по разработката на обекта, при срещата ще поискаме от полските другари допълнителни данни, изясняване и конкретна помощ по следните въпроси:

√ 1. Пълни данни за организационната структура, личния състав и ръководството /американското/ на "Латерна"; пропагандната дейност, плановете и намеренията, методите и формите за воденето на тази дейност.

√ 2. Евентуално нови данни по използването от "Латерна" източници и канали за набиране на информация и техния опит по разкриването, контролирането и използването им за оперативни цели.

√ 3. Имената и всички други данни, с които разполагат за установените от тях американски разузнавачи на работа в ръководството и отделните служби на "Латерна".

• 4. Имената и други данни за установените от тях американски разузнавачи и техни агенти из средите на вражеската емиграция и местните граждани, които са посещавали и посещават нашата страна за осъществяване на контакти и събиране на информация за "Латерна".

5. Пропускателната система, режима на охрана на сградата, режима на обработването, движението, ползването и опазването на секретните материали, службите и местата, в които се съхраняват.

√ 6. Новите моменти в условията и изискванията, които се предявяват към кандидатите за назначаване в обекта, начините и средствата за тяхното изучаване и проверка.

7. Данните, с които разполагат полските другари за служителите от българската секция на "Латерна" и характеристики за същите които да използваме след това в провеждането на вербовачната ни работа по тях.

За целта на полските другари, включително и на капитан Чехович, ще бъдат показани пълен списък и албум със снимки на всички ИР, работещи в "Латерна".

8. Данни за агентурата на американското разузнаване сред служителите от българската секция на "Латерна" - кои от тях и в какви направления се използват.

Известни ли им са имена на наши граждани временно пребиваващи или пребивавали зад граница, които да са ползвани за информатори на "Латерна", или да са обработвани от служители от българската секция или вербовани от американското разузнаване.

9. Какво е известно и какво се говори сред служителите в "Латерна" по нашата дейност срещу обекта:

а/ - Какви наши интереси в това отношение са разкрити и как;

б/ - говори ли се за наша вербовачна работа сред ИР в българската секция и по кои от тях има съмнения, че работим за вербовка;

в/ - как се приемат от американците и как се коментират посещенията при служителите от българската секция на техни роднини и близки от нашата страна и за кои конкретно от тях е ставало дума. Какви мерки предприемат американците в такива случаи.

10. Ще бъде занесен и показан за идентифициране от полските другари и капитан Чехович филма за "Латерна", получен от шведския журналист Остхен, по съвместно мероприятие с Управление VI-ДС /по препоръка на др.зам.министър, ген.лейтенант Григор Шопов, който присъства на прожекцията му/.

Из архивите на ЦС

688

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 26.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

13

5.-

11. Ще бъде занесена и показана на полските другари и капитан Чехович, снимка на _____, обект на разработка "Алигатор", за идентифициране и проверка на получени от нас данни, че същият посещавал и поддържал връзки с ИР от българската секция при "Латерна".

16 04 1971 г.
 С о щ и я
 Нап.в 2 екз./ИИ
 № IV-18416

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ - ДС
 ПОЛКОВНИК: *[Signature]*

СЪГЛАСЕН,
 ЗАМ. НАЧАЛНИК ПГУ - ДС
 ПОЛКОВНИК: _____
 София, _____ 1971 г.

ДС И "БРАТЭСКИТЕ"
РАДИОСТАЦИИ

I74

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

218

Строго секретно!
Екз. - единствен

Др. Митков
Допомне на др. М-Р,
в см. съобщен.
В. С. - 71v.

ДО
НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО УЧЕБНО ДС

ТУК

[Handwritten signature]

Dr. Andonov
Общ. IV за
[Handwritten signature]

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА
от подполковник ДИМИТЪР ДИМИТРОВ, зам.
началник отдел IV при ПГУ - ДС

ОТНОСНО: Проведени срещи с пол-
ските другари от 20 до 24 април
1971 година във Варшава.

До Соснаков
До Спасов
Допомени на др.
Колонелите са
в съобщ. Той
Моя чобордана
[Handwritten signature]
3.4.71

Другарю Началник,

В изпълнение плана на Управлението по сътрудничеството с братските страни, от 20 до 24 април т.г., заедно с оперативния работник от отдела, ст.лейтенант Иван Алексиев, проведехме срещи във Варшава с ръководството на отдел VIII /отдел за борба срещу центровете за идеологическа диверсия на противника/ при Разузнавателния департамент на Министерство на вътрешните работи на П.Н.Р.

В разговорите участваха: Началника на отдела, полковник Орловски, зам.началника на отдела, полковник Твятковски и началника на отделението за работа срещу радио "Свободна Европа" - майор Новак. По наша молба ни бе уредена и среща със завърналия се полски разузнавач, работил в радиото - капитан Анджей Чехович.

На първата среща, информирах другарите накратко по най-новите данни от дейността на радио "Свободна Европа" и американското разузнаване в ГФР, получени от наши източници

Из архивите на ДС

689

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>

229

2.-

след последната ни среща с тях и изложих въпросите /съгласно утвърдения от Вас въпросник/, засягащи преди всичко дейността на българската секция на радиото и американското ръководство на последното, по които бихме желали да получим допълнителни и по-подробни информации. Запознах ги и с проведените през последните месеци у нас мероприятия за разобличаване на радио "Свободна Европа" като филиал на американското разузнаване и институт за идеологическа диверсия срещу нашите страни.

Полските другари проявиха разбиране към нашите искания и готовност да ни запознаят с всичко, с което разполагат в това отношение. Особено ценни за нас са данните, които получихме при личната среща с капитан Чехович, които се свеждат накратко до следното:

- организационната структура и личния състав, имената, военните чинове и кратки характеристики на американските разузнавачи в ръководството на радиото;
- източниците за информации, получаването, обработката и използването на последните;
- охраната, съхраняването и движението на секретните материали;
- целите, задачите, методите и формите на работа в радиото.

Що се отнася до състава, обстановката и проблемите на българската секция при радио "Свободна Европа", оказа се, че капитан Чехович не е запознат подробно с тези въпроси, поради това, че не е имал такава задача. По име знае само обекта "Бизон", а по показаните му от нас снимки позна само осем ИР, без да може да даде някои характеризиращи ги данни, с изключение на обекта "Бухал". За същия събщи, че е бил изпращан на шестмесечна разузнавателна школа в САЩ. Освен това по показаната му снимка Чехович разпозна американския разузнавач от разузнавателния център на САЩ във Франкфурт/Майн - _____ . За него каза, че е _____ , който често посещавал американските шефове на радиото.

Всички получени при срещите с полските другари информации ще изложим подробно в отделна справка.

Освен устните инфoрмации, полските другари ни преда-
доха и следните материали:

- справка по дейността на радио "Свободна Европа", изготвена по материали донесени от Чехович ;
- схема на организационната структура на радиото;
- фoтoкoпие от служeбната карта на Чехович , като служител в радиото;
- фoтoкoпия от някои документи на радиото, донесени от Чехович .

Показаха ни и завършените четири серии от подготвения филм за Чехович . Филмът ще бъде общо от седем серии, като последната ще покаже дейността на другите национални секции в радиото, включително и българската.

При срещите полските другари ни запознаха и с работата си по ционистките организации и издателството "Парижка култура" - издателство на полската вражеска емиграция в Париж и помолиха, ако имаме възможност да им помогнем в разработката на тези техни обекти.

Във връзка с изготвянето на последната серия от филма за Чехович , предложиха да участвуваме в него със свой сценарий който да подготвим тук и им изпратим най-късно до 10 май т.г. Сценарият да бъде около 10 минути.

Полковник Орловски ни уведоми, че по време на пребиваването си в Полша , представител на отдела за профилактика със средствата на пропагандата, др.Марков, е отправил покана от името на др.Министър за гостуване на Чехович в София. Покана обаче била направена съвсем неопределено, без да се посочи кога за колко време е поканен Чехович . Помоли да проверим как стои този въпрос и да ги уведомим. В тази връзка ни съобщи, че Чехович е бил вече в Чехословакия и имал покани за гостуване в първата половина на м.май т.г. в ГДР, Унгария и СССР.

Гостуването му в Чехословакия било използвано за пропагандни цели в телевизията, радиото и пресата, както и за срещи с оперативния състав на разузнавателното им управление.

Да се канят официално
полски

Изхождайки от изложеното,

П Р Е Д Л А Г А М:

1. Да приемем да участвуваме в последната серия от филма за Чехович, с наши материали по подривната дейност на българската секция при радио "Свободна Европа". За целта, съвместно с отдела за "Профилактика" при Министерството, отдела по идеологическа диверсия при Управление VI-ДС и отдел VIII при Първо главно управление ДС, да подготвим искания сценарии и го изпратим в посочения срок.
2. Съвместно с Управление VI-ДС да обмислим възможностите за оказване помощ на полските другари в работата им по ционистките организации и издателството "Парижка култура", да им съобщим тези наши възможности, за да ни изпратят конкретните си задачи.
3. Да предложим на др. Министър, да покани официално капитан Чехович за една седмица в страната. Гостуването му да използваме, съвместно с Управление VI-ДС, отдела за профилактика и редакцията на "Антени", за организиране срещи на Чехович със състава на Първо главно управление ДС и Управление VI-ДС; за интервю пред телевизията; и за пресконференция с представители на столичния печат. Организирането на престоя му в страната да се поеме от отдела за Профилактика със средствата на пропагандата при Министерството.

На разпореждане.

27. 4. 1971 г.

С о щ и я

Написа/ИИ

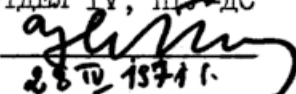

3.6.71.

ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ-ДС

ПОДПОЛКОВНИК:

СЪГЛАСЕН,

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ-ДС

ПОЛКОВНИК:
28 IV 1971 г.

ПЛАН -СХЕМА за интервю с др.АНЖЕЙ ЧЕХОВИЧ

ТЪЛЪ.МНО 16 мм. два банди.

СТУДИО 5.

ГОВОРИТЕЛ В КАДЪР: Гост на нашето студио е полския разузнавач др. Анжей Чехович, работил шест години в радио "Свободна Европа". През месец март след като успешно бяха изпълнени поставените пред полското разузнаване задачи др. Чехович се завърна в Родината си.

Другарю Чехович, какви основни задачи си е поставила за решение тази "частна" радио станция?

ЧЕХОВИЧ В КАДЪР: /Дава отговор, като започва с това, че радио "Свободна Европа" съвсем не е "частна" радиостанция, за нейната досегашна зависимост от ЦРУ, ще каже няколко думи за принципа на работа там, за мисията ѝ на филиал на ЦРУ за събиране на информация и т.н./

2.ВЪПРОС: Как се извършваше финансирането на "Свободна Европа".

/ В отговора ще се включи и новата ориентация на САЩ радио "Свободна Европа" да се финансира от Държавния департамент .

3.ВЪПРОС : Само с подривна пропагандна дейност ли се занимават служителите на "Свободна Европа"?

/В отговора ще чуем, че освен с пропаганда радио "Свободна Европа" събира и информация с разузнавателен характер. Ще каже, че е донесъл много документи ~~на~~ които това се доказва . Ще обясни как на практика се прави това, като спомене за "душеловците".

4.ВЪПРОС: Говорите за "душеловци", които събират сведения от граждани на социалистическите страни пребивавали на Запад. Знаете ли за някои българи, които се занимават с "душеловство".

ЧЕХОВИЧ: -...а. Знам такива. Тъ път, аз не правя съвет. Като говорим за българи душеловци обезателно трябва да кажем имената на

ТОДОР ПИПЕВ
ВЛАДО НАЙДЕНОВ
ДЖИЛДА КОВАШ
ИВАН ВОЙНОВ .

Има и други, но подробно за тяхната дейност ще поговорим по късно, когато видите нашата телевизионна серия за "Свободна Европа" и за моят работа там.

ГОВОРИТЕЛ : /благодари и пожелава на Чехович.../

Сурого секретно !14
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Справка

Общостно: Просиушани записи на предаванията на РСЕ на български език.

Просиушването на предаванията на РСЕ беше организирано по еолоба на съветските другари за откриване на клеветнически изказвания по адрес на видни политически и държавни ръководители на НРБългария, както и на СССР. Резултатите са изразени на съветските другари с отредена справка 1. Освен тези резултати от просиушаните предавания могат да се направят някои други изводи, а така също да се направят някои фракти инаше отишлите към редакцията на РСЕ:

1. В предаванията на България мисвят конкретни клеветнически нападки срещу определени партийни и държавни ръководители. Отидишветно клеветите и нападите се адресират общо до партийното и държавното ръководство на нашата страна. Вий мова може да се направят изводи, че ръководството на РСЕ е било твърдо изказати да не се нарушава мова правило, за да не понадават под ударите

на закони в БОРР / Лекс сорейа /, които 15
забранява на пропагандите ишошунди
/ радио, телевизия, преса / да водят клеветни
ческа кампания във територията на БОРР
срещу видни държавни ръководители и
други държави.

2. В предаванията естие да се
разработват три направления, насочени
към определени кръга лица в НРБългария

а) предавания, с насоченост към нашата
млада творческа интелектуална среда. Това
са преди всичко коментарите по
културни въпроси, прегледите на българския
мечай, политическите коментари и
новините. Но още това е по големи
масии във предаванията на РСЕ, във което
може да се направи извода, че основната
насоченост на РСЕ си остава във към
българската млада творческа интелектуална

б) предавания насочени към осматъване
във реакционни елементи в България. Това
са включват филмовите "Весела бедия",
считащи предаванията "Български мечай
днес и преди 20 години", изказите,
забраняват клевети по адрес на
партиисти и държавни ръководители.
В този смисъл РСЕ разчита на тези
лора, като зловити разпространители
на слухове, нападки срещу социалистическия
сирой, с цел да се разширява нашата
обществена и за заблуда на неортодокса.

ните в политическо отношение наши ^и граници. В този случай те откриваме при това разпространяване на идеологическа диверсия елементът на съзнателност в разпространителите, докато в първи случай / младата гилвореска интелектуалци / има елемент на не осъзнателно разпространяване на иде диверсия. Фактът е по всеки този вид предавания са или - малко по-големи се РСЕ правилно е преценила нашата лична възможности, както и драз на реакционните елементи в България.

в). Предавания / главно музика или смесици предавания / насочени срещу младежи от 16 до 25 години, които поради своята възраст или неуспешност в училище и широк лесно попадат под влиянието на мода, подражане на възхваляване западен лек живот. Музика лесно открива тенденция за създаване сред тези младежи на "подражане във всичко" на Запада, което преследва по-далечна цел: сред такава среда по-лесно при нейното израстване по лесно ще намерят по-сва всички теории и теоретички на кампаниите, досега ето е те да подаят от тези модели "Запад".

" Няколко основни изводи: Изрече да припомним, че РСЕ правилно е разрабвяло своята стратегия и тактика, както

и формите на идеологическата диверсия ~~не~~
и още в такава степен не бива да
подценяваме ефективността на такава
дейност, особено сред нашата младеж
/творческа интелигенция, студенти и ученици/
на първо място в борбата срещу идеологич-
еската диверсия провеждаща от РСЕ
целта да посмавни ородите пропагандни
инстанции у нас. Количина за радио и
телевизия, главно по две линии:

а) да привлече очитото към себе си
слушателите на РСЕ, като разшири обема
на своите предавания за младежта, било
по ³⁰ тивота и продължителността на младежта в
замадните сирани, било мова или модни
интервюве, или музика и т. н. С това
да не се оставят празнини по важни
и маловажни въпроси, които интересуват
нашата младеж и за удовлетваването на
тужи интереси ти да се обърща към РСЕ
да се получи едно непреварване по
всяки въпроси, в такъв степен дори и
да се слушат предаванията на РСЕ ти не
биха имали ефекта на първоученик.

б) да осигури непреварване в
информиранието на младежта и по
всяки политически и други социални
сманаш по света, както и у нас, пак
све цел да се ограничи до лимити
ефекта на първоученика

Кажаното по горе е валидното изодицо за ¹⁸ нашата пропаганда, призива да се добијат среќу идеолошеската диверсия, како и да рарифицираме нашата идеологија како сред нашата младеж, така и сред младежката ош друштвене сфери.

Освен тоа, очекувајќи се РСЕ е научена правилни форми и методи за вездејствие, наша задача е да ги накараме да мислат, се тези форми и методи не носат телатне ош тек резултат, да ги накараме преј можностю морсе иа нови методи да нарушаваат нормални ритми иа своја работа, които те са создам ош неколку години. Едно можностю морсе иа нецо ново и по ефективно ќе има за резултат / дори те исто тектесски пришти / обичо намалвање на ефективността иа миката пропаганда а оштан ќе се унеси иа задачата иа нашите пропагандни мисиици

В прилогесте кои можностю справка са базени места иа осигуритици иа РСЕ и адреси, които РСЕ одвева за циркулирање иа тиса ош боли сурнателни до РСЕ

16 XII 1981

изготвил: *officer*

169
Строго секретно!

Екз. № _____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Български граждани,
кореспондиращи с радио "Сво-
бодна Европа".

През 1971 год. в ПК са задържани 46 писма, адресира-
ни до Българската секция на радио "Свободна Европа". За 20 от
тях, на които са посочени точните адреси на подателите, са
уведомени съответните поделения на МВР за вземане на мерки и
оперативно ползване.

Най-голям е броят на задържаните писма от София и
Варна - по 7, от Пловдив - 5, от Ловеч, Габрово и Русе - по 3,
от Димитровград, Бургас, Търново, Ст. Димитров и Г. Оряхови-
ца - по 2 и от Свиленград, Михайловград, Хасково, Плевен,
Стара Загора, Шумен, Пазарджик и Сливен - по 1 писмо. Градо-
вете, от които са писмата очертават картата на територията,
която напълно се покрива от заглушителите.

От съдържанието на някои писма личи, че авторите им
и друг път са писали до радио "Свободна Европа", от там са
изпълнявани техни желания, но тези писма не са прехванати от
ПК. Възможно е да използват други начини за кореспонденция
с радиото, които са извън възможностите на ПК, използване
пътувания в чужбина. Някои от авторите на писмата се стремят
да прилагат различни трикове, за да достигнат до целта си.
Младеж от София изпрати две писма до "Свободна Европа", като
и в двете за податели бяха посочвани чужденци, временно пре-
биваващи в София. От Пловдив беше задържано писмо написано в
два екземпляра, чийто автор вероятно се е надявал поне едното
да достигне предназначението си.

./.

Има и няколко случая, в които кореспондиращите използват пребиваването си в други градове, за да пускат писма до "Свободна Европа".

Какво показва анализа на съдържанието на задържаните писма:

1. В по-голямата част авторите им са млади хора, ученици или скоро завършили средно образование, донаторници и др.
2. Всички писма са предназначени за музикалната редакция на радиото, с молба да чуят дадена мелодия или изпълнение на музикален състав.
3. В някои от писмата проличават настроеността на младежи, които са настроени вражески, работолепничат пред "Свободна Европа" и хулят нашия обществен строй.
4. По-голямата част от кореспондиращите са редовни слушатели на радиото и то не само на музикалните, но и на политическите им предавания. В някои писма се изказват мисли, че от нашата преса, радио и телевизия не можело да се добие представа за международното положение. Това правели единствено "Свободна Европа". Подобно е отношението и към музикалните им предавания. В писмо изпратено от Пловдив се чете: "единствено РСЕ се грижи за музикалното зрение на младежите в съвременната музика.
5. В повечето от случаите едно писмо представя по няколко младежи. Писмо от Русе е писано от името на 18 младежи.
6. Едно писмо е адресирано до музикалната емисия на Румънската секция към радиото, чиито предавания се ловят много чисто на наша територия.
7. По-голямата част от младежите искат желанията им да се изпълняват в емисията от 22.35 ч. Автори на писма от Свиленград, Ловеч, Пазарджик и Варна са за предаването от 18 ч. и 18 м., а от Бургас желаят да чуят изпълнени единствено в сряда, тъй като тогава било съвсем чисто и можели да правят записи.

8. Автор на писмо от гр. Ловеч е стигнал до убеждението, че най-добре се чува предаването на радиото на вълна 13 метра.

Музикалните желания на младежите кореспондиращи с РСЕ се движат успоредно с модата в съвременната естрадна музика на Запад.

Най-често в писмата се срещат желания за изпълнение на следните състави или отделни певци: на съставите БИТЪЛЗ и РОЛИНГСТОН, КРИДЪНС КЛЕРВАТЕР РИВАЙБЪЛС, ШОКИНГ БЛУ, АШКИНС, ЧИКАГО, ЕМЕРСОН ЛАЙК ЕНД ПАЛМЪР, групата АТОМИК и певците ЛЕД ЦЕПЕЛИН, ЛИНД АНДЕРСЪН, МАНГО ДЖЕРИ, ДА СИКЪЛС, ДЖЕЙМС БРАУН, ДЖОН ЛЕНАН и ПЛАСТИК ОНО, ЛИТЪЛ РИЧАРД, РЕЙ ЧАРЛЪЗ, БИ ДЖИЙС, ХОЗЕ ФЕЛЕЦИАНО, ДЖИМИ ХЕНДРИКС, ПОЛ МАКАРТНИ, ДИ ПЪРЪБЪЛ и др.

За отбелязване е, че част от изпълненията на тези певци или състави се пускат и по нашите радиостанции, но в болшинството от случаите това става след като те са отшумели на Запад. Във връзка с това,

П Р Е Д Л А Г А М :

1. Да бъде уведомено Управление IV - ДС в кои райони на страната, в кои часове и на какви вълни се чуват най-добре предаванията на радио "Свободна Европа", за вземане на мерки.

2. Да се уведоми Управление VI - ДС за музикалните желания на кореспондиращите с РСЕ, с цел да бъде преценено кои от тях могат да бъдат изпълнявани от нашите радиостанции, за да не търсят младежите услугите на РСЕ.

14. III. 1972 г.
С о ф и я

ИЗГОТВИЛ:

Трайков

Нап. в 4 екз.
№ 1-У-ние IV
№ 2-У-ние VI
№ 3-отд.Х, ПГУ
№ 4-к.д.
№ IV-9/17394
Нап.: ВЦ

Строго секретно!

Екз. № 4

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
6579 - 7. СЕН 1970
Вх. № ..... от ..... 19..... г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Подривната дейност на българската секция на радиостанция "Свободна Европа" срещу НРБ.

Радиостанция "Свободна Европа" /РСЕ/ е един от най-активните центрове, създаден от ЦРУ, който под негово ръководство провежда подривна дейност срещу социалистическите страни, в това число и срещу НРБ. Дейността ѝ изцяло е подчинена на стратегията и тактиката на империализма на САЩ.

През 50-те години радиостанция "Свободна Европа" системно и целенасочено обработваше своите слушатели от социалистическите страни в Източна Европа в духа на вулгарния антикомунизъм и ги подстрекаваше към насилствен открит преврат, изпращаше пропагандни материали с балони, организираще курсове и семинари за изменници, подбираше и вербуваше агенти за чуждото разузнаване, участвуваше във въоръжаването и прехвърлянето на бандитско-диверсионни групи.

В съответствие с новите политически концепции на управляващите кръгове на САЩ, в последните години РСЕ преустрои своята дейност и стана център за идеологическа диверсия и шпионаж, насочен срещу социалистическите страни.

След закриване на комитета "Свободна Европа", неговите функции се поеха от РСЕ в Мюнхен и нейните филиали във

Виена, Париж, Рим и други западноевропейски градове, като пропагандната и шпионска дейност се ръководят и направляват от ЮСИА и ЦРУ.

Поддривната дейност срещу НРБ се води от българската секция на РСЕ в Мюнхен и нейните филиали в Париж и Виена. Както и в другите национални секции на РСЕ, персоналет на българската секция и филиалите ѝ се рекрутира измежду вражеската емиграция. Ръководството често прави кадрови промени. Така през 1970 г. бяха освободени от длъжност и пенсионирани Милчо Милев - ръководител на секцията, и Евгени Силянов - негов заместник.

Понастоящем българската секция се ръководи от Методи Трайков Захариев - роден през 1922 г., българин, гражданин на САЩ, женен за немкиня, произхожда от богато търговско семейство. Преди 9.IX.1944 г. заминал да следва в Австрия и отказал да се завърне в България. На работа в РСЕ от 1956 г.

Негови заместници са:

Кирил Петров Панов -/по политическите въпроси/, роден в Копенхаген, гражданин на САЩ, женен. Баща му е българин, а майка му датчанка. През 1946 г. по официален път излязъл от страната и отказал да се завърне. На работа в РСЕ от 1966 г.

Асен Иванов Мандиков - /по програмата/, роден през 1919 г. в Плевен, българин, гражданин на САЩ, разведен, с висше образование. По време на Втората световна война работил в Германия и бил сътрудник на Гестапо. В РСЕ работи от 1952 г.

Филип Атанасов Бояджиев - /по административните въпроси/, роден през 1921 г. в Горна Оряховица, българин, женен за кубинка. Преди 9.IX.1944 г. заминал да следва в Германия и отказал да се завърне в България. На работа в РСЕ от 1952 г.

Ръководител на Виенския филиал на РСЕ е Стефан Иванов Табаков, роден през 1925 г. в Михайловград, който едновременно с работата си в РСЕ е и редактор на излизания във Виена в. "Свободен народ", орган на "Социалдемократическата партия в изгнание".

В българската секция работят още двадесет души изменици на родината.

Из архивите на ДС

Поддривната дейност на българската секция на РСЕ срещу НРБ се води в следните направления:

- Идеологическа диверсия;
- Събиране на разузнавателна и друга информация за нуждите на ЦРУ и за свои нужди;
- Наводки и вербовки на агенти за ЦРУ;
- Стремех към изграждане на контрареволуционно подполие в НРБ, което да се използва при усложнена политическа обстановка.

В своята идеологическа подривна дейност РСЕ използва главно радиоканала, като излъчва радиоемисии на български език по 7 часа и 45 минути дневно.

Тази дейност е насочена към:

- Разбиване единството на социалистическия лагер, отслабване на тесните братски отношения между НРБ и СССР, дискредитиране ръководната роля на КПСС в международното комунистическо и работническо движение и на световния революционен процес и на Съветския съюз, като защитник на световния мир и на интересите на трудещите се в целия свят;
- Подкопаване авторитета и ръководната роля на БКП, дискредитиране на партийните и държавни ръководители пред широките народни маси;
- Внушаване на съмнения в правилността на социалистическия път на развитие, деморализиране и обезверяване на народните маси, поддръжка на враждебните елементи, формиране на настроения за оказване на съпротива и безредици срещу народната власт;
- Рекламирање западния начин на живот, популяризиране на ревизионистични и упадъчни теории и концепции на десни и "леви" ревизионисти, на неправилните схващания на ръководствата на някои комунистически и работнически партии, на националистическите тенденции;
- Създаване на опозиционни групи и сили вътре в страната.

Със своите предавания "Свободна Европа" се стреми да внесе разкол сред социалистическите страни, да ги отклони

17

от строителството на социализма, да разруши тяхното единство в борбата срещу империализма и в строителството на социализма. Почти всички рубрики в една или друга степен разглеждат отношенията между социалистическите страни от позициите на отношенията на САЩ с нейните съюзници, отношения на господство и подчинение. Клевети се, че уж Съветският съюз упражнявал диктат върху другите социалистически страни, месел се в техните вътрешни работи. Особено злостно се хули НРБ затова, че "сляпо следва заповедите на Москва, като жертвува своята политическа независимост и суверенитет".

Двадесет и четвъртият конгрес на КПСС и Десетият конгрес на БКП послужиха за повод за още по-активни нападки на братските отношения между България и СССР. Хули се, че Съветският съюз уж натрапвал на социалистическите страни измислената от идеологическите диверсанти "доктрина Брежнев". Особено злостно се напада изказването на др. Т.Живков, че Десетият конгрес на БКП е "конгрес на безусловна вяност към СССР" и формулировките за българо-съветската дружба, като главно условие за създаването и изграждането на НРБ, залегнали в новата Конституция на страната

Антикомунистическата пропаганда на РСЕ омаловажава заслугите на СССР за нашето освобождение от фашизма, изопачава събития и факти от близкото минало, привежда изказвания на бивши фашистки управници и дейци на буржоазните партии, намиращи се в емиграция.

По повод на месеците на съветския опит, на съветската култура, на българо-съветската дружба, се злослови, че уж българският народ "не може да научи нищо ново от СССР", който бил "изостанал" в сравнение със Запада. Втъпява се, че уж в СССР "ограничават и подтискат политическите и гражданските права", като се излъчват предавания, посветени на мними преследвания на съветски интелектуалци. Раздухват се случаите с Даниел, Буковски, Якир, Сахаров, Солженицин и др.

Предаванията на българската емисия на РСЕ са насочени към подкопаване авторитета и ръководната роля на БКП, към дискредитиране на нейната политика. Априлската линия на нашата

партия е винаги обект на злостни нападки и клевети. Като преувеличават и генерализират отделни слабости и недостатъци в социалистическото строителство, клеветниците от РСЕ твърдят, че в практическата си дейност БКП "все още не се решава да се откаже от порочните методи на управление, не разрешава социалните проблеми и създава нови, едни и същи грешки се повтарят с години наред".

От позициите на антисъветизма се "доказва", че патриотизмът и интернационализмът били несъвместими, че любовта към НРБ и любовта към СССР не могли да съществуват заедно.

Опитва се да насажда разбираня, че ръководната роля на партията се отразявала "пагубно" върху нашата икономика. Клеветнически се твърди, че била "ниска трудовата дисциплина в трудовите колективи поради ниско заплащане", че ръководителите имали предвид само личните си интереси. На непрекъснати атаки е подложен процесът на концентрация и специализация в селското стопанство. Според пророкуванията на "Свободна Европа", аграрно-промишлените комплекси щели да изиграят "пагубна роля" за нашето селско стопанство, да влошат жизненото равнище на селяните. Това бил "един скъпо струващ експеримент, който се върши за сметка на трудовите хора".

След речта на др. Т. Живков пред орденосците в Перник, всенародното съревнование стана централна тема в предаванията на РСЕ. Злослови се, че "в тази кампания са мобилизирани хиляди партийни функционери и държавни бюрократи, с цел да се подлагат трудещите се на по-голяма експлоатация". Съревнованието се характеризирало със стихийност и липса на научно планирана подготовка. Прави се опит "научно" да се обосновава безполезна и вредата от съревнованието в епохата на научна-техническата революция.

Стреми се да съживява и раздухва вече забравени и отживели политически различия между БКП и БЗНС от близкото и по-далечно минало, да разпали политически страсти, да разруши работническо-селското единство и да отклони вниманието на работниците и селяните от строителството на социализма.

Идеологическата диверсия на РСЕ е насочена към всички граждани на нашата страна, но особеното място, което интелигенцията заема при подпомагане на партията за формиране на социалистическото обществено съзнание, за развитието на научно-техническата революция и в изграждането на развитото социалистическо общество у нас я правят прицелна точка на идеологическата подривна дейност. С това се обяснява голямото внимание и интерес към радиопредаванията и в дейността на всички ръководители и служители на радиостанцията към живота, процесите и тенденциите в средите на българската интелигенция.

РСЕ се обявява против ръководната роля на БКП на идеологическия фронт и против метода на социалистическия реализъм в областта на изкуството и литературата. Стреми се да разколебае предаността на интелигенцията към комунистическите идеи и социалистическия строй. Според интерпретацията на радиоклеветниците, партийното ръководство означавало "контрол" над литературата и изкуството, "ограничение" и "опекунство" над творческите дейци, "преследване на несъгласните". На този отряд от нашата интелигенция се внушава "необходимостта от автономност и самостоятелност от партията и свобода на творчеството". Радиостанцията прави опити да насочва тази интелигенция към формалистични професионални търсения и непълноценна изява на техните творчески възможности, "доказва", че единствено на Запад уж творецът можел да се изяви като творческа и научна личност, докато у нас "истинските творци били преследвани".

На българските учени се внушава, че партийната политика в областта на науката и образованието била погрешна, прави се алязия, че подходът на БКП бил неправилен и несъобразен с мнението на самите учени. Концентрацията на научния фронт можела да бъде полезна ако в нея се спазвал "принципът на вътрешната демокрация, на свободата на обмен на мисли и мнения". Омаловажават се постиженията на нашата страна в областта на науката и образованието. Злослови се, че у нас нищо не се правело за развитието на научно-техническия прогрес, защото уж НРБ нямала необходимата

материално-техническа база и не използвала помощта и опита на западните страни. В същото време се говори за "голям напредък" на Запад и в някои социалистически страни, където постепенно се изоставял догматичният принцип "само партията е права".
/Разбира се, тези социалистически страни не се сочат./

Радиостанцията се опитва да внуши линията, която трябвало да следват и нашите журналисти, "обективно"/от буржоазно обективистични позиции/ да информират масите, а не да разясняват и мобилизират масите за изпълнение на партийната линия и партийните решения. Хулят българските журналисти за тяхната поддръжка на партийната линия и заедно се обявяват против такива "важни" събития, като контрареволуцията в ЧССР и безредиците в ПНР, че уж им липсвала "творческа журналистическа свобода". Със злоба се напада решението на СБЖ за засилване на борбата срещу идеологическата диверсия и за следване примера на съветските журналисти.

Младешта и въпросите, които я вълнуват, са винаги в центъра на вниманието на РСЕ. Това се обяснява с далечния прицел на противника. Отчитайки особеностите на младежката психика, житейската ѝ и политическа неопитност, РСЕ се стреми да я отклони от активно участие в строителството на социализма, да я противопостави на старото поколение и на БКП.

Опитва се да внушава, че уж младежта имала съвсем различни проблеми от възрастното поколение, което нашето партийно ръководство не било в състояние да разбере и не полагало достатъчно грижи за разрешаването им. Представители на младото поколение не били допускани до участие в партийните конгреси и до ръководните органи на държавата, поради което младежта нямала възможност да поставя въпроси, които я вълнуват.

В много от предаванията клеветнически се "анализират" редица партийни решения за младежта и учащите се, които уж не се изпълнявали.

Клевети се, че Комсомолът нямал влияние сред младежта и това би се избегнало ако той престанел да "копира партията и да се превърне в самостоятелна /неподчиняваща се на партийното

ръководство/, самодейна организация". На студентите горещо се препоръчва да създадат свой съюз, независим от БКП и ДКМС, да се борят против народната власт.

Втъпява се, че на младежта принадлежала авангардната роля и пускат в ход измислицата, че уж у нас младото поколение се питало "защо трябва да се отчита пред партията, вместо тя да се отчита пред него, тъй като не младежта е длъжник на обществото, а обществото е длъжник на младото поколение".

На цялата българска младеж се подсказва линия на съпротива срещу народната власт, като се твърдят нелепи измислици, че уж сред комсомолската младеж вече се чувствували "преки или косвени отрицания на натрапената от горелиния".

Според тезите на РСЕ, затягането на дисциплината сред учащите се и култивирането в тях на партийни принципи и норми на живот имало за цел "безропотното подчинение и активно участие на учащите се и младежта в обществена дейност". Изказва се съжаление, че вместо да отидат на Запад, да създадат широки връзки с тамошната младеж, от която можело да се научат "много неща", нашата учаща се младеж била "принудена" да участва в бригади и различни трудови почини и съревнования.

Клевети се, че във висшите учебни заведения се приемали само деца от "управляващата върхушка", а "способните" младежи не се допускали до ВУЗ.

РСЕ се опитва да насажда в младежта апатия към строителството на развитото социалистическо общество, да формира в тях еснафско-потребителски вкусове и частно-собственически интереси.

РСЕ полага големи усилия за обработване съзнанието на българската жена. Стреми се да я представи едва ли не в крайно безправно положение. Като премълчава нейните придобивки и активната ѝ роля в нашето общество, мероприятията на народната власт за облекчаване на нейния труд и закрилата на майчинството и детството, РСЕ се стреми да внушава, че срещу българската жена уж се прилагала социално-икономическа принуда. Твърди се, че

поради недостатъчните доходи на мъжа, жената била принудена да работи, следствие на което се намалила раждаемостта и се появил проблемът за "недобре възпитаните и отгледани деца".

След събитията в Полша в края на 1969 г. особено се засили интересът на РСЕ към българските професионални съюзи. Радиопропагандата се мъчи да ги представи като "оръдие в ръцете на партията за подтискане на трудещите се и за провеждане на нейната политика". Опитва се да насажда буржоазната теза, че профсъюзите трябвало да се занимават "изключително с икономически проблеми, да се грижат за подобряване битовите условия на работниците, почивките, работната заплата, продължителността на работното време, а не да организират съревнования и да мобилизират масите за изпълнение на производствените планове", че "решаването на проблемите, свързани с производството, не са и не могат да бъдат задача на профсъюзите".

Противникът залага на контрареволуционните остатъци в подривната си дейност срещу НРБ. Голяма част от предаванията са запълнени с материали, чрез които се поддържа духа на остатъците от ликвидираната буржоазна класа, бившите фашистки организации и активисти от бившите опозиционни партии. В тези предавания се предрича скорошното разпадане на Отечествения фронт, проваляне линията на партията. Хиперболизират се някои затруднения в строителството на социализма, за да се "докаже", че партията и правителството на ОФ били неспособни да ръководят страната. Към тези среди са адресирани грубите антикомунистически предавания, изпълнени със злостни клевети по отношение на отговорни партийни и държавни ръководители, вицове и слухове, които вражеските елементи след това разпространяват.

Ревизионизмът като основно средство на идеологическата диверсия на противника заема важен дял в антибългарската пропаганда на РСЕ.

По време на събитията в Чехословакия, а и след тях, предаванията са изпълнени с материали, величаещи "новите модели" на социализъм. Популяризират "нови модели" и "теории" за бъдещето

23

на социалистическото общество. Възхваляват ренегатите на международното комунистическо движение Фишер, Гароди, Дубчек и др. като "най-последователни марксисти", които "най-творчески" прилагали марксизма и внасяли "нови елементи" в теорията и практиката на международното комунистическо и работническо движение.

Въпреки официалната си привидна непримиримост срещу "левия" опортюнизъм и екстремизъм, РСЕ чрез своите коментари на западния печат пропагандира идеите и аргументите на "левия" ревизионизъм и опортюнизъм, на маоизма. Чрез "обективните" си предавания на външно-политическите новини и съвременни буржоазни и дребнобуржоазни социални теории се възхваляват китайските ръководители, особено по време на посещението на Никсън в КНР, като "реалистични последователи на марксизма-ленинизма". Аплодирайки предателския антикомунистически и антисъветски курс на маоистката клика и нейното сближение с империализма на антисъветска основа, на практика РСЕ стана глашатай на маоизма.

Национализмът също е едно от основните оръжия, използвано от противника в идеологическата му подривна дейност. По различни поводи РСЕ се опитва да създава или поддържа националистически настроения, като се обявява уж в защита на националните интереси на поляци, чехи, словаци, руси, украинци, унгарци, румънци, българи и др., с крайна цел да противопостави тези народи и техните партии едни на други.

Стефан Табаков разпространява клеветническото твърдение, че в България започнали да се развиват с "голям темп националистическите тенденции не само сред народа, но и в ръководството на партията". Това най-явно личало в системата на външната търговия, където ръководителите на външотърговските организации негодували от "натрапените търговски сделки със Съветския съюз и искали външната ни търговия да бъде ориентирана към Запада". За да се пресекаат тези тенденции, били разтурени "печеливши" предприятия, като "Тексим", а ръководителите им "неоснователно осъдени", за редица крупни престъпления, преследвани били бивши и настоящи политически ръководители, които се опитвали да прокарат тенденцията, всяка страна да се развива

според условията в нея.

Такива са в общи линии главните направления и съдържанието на идеологическата диверсия на "Свободна Европа" против НРБ.

За да оказва разложително влияние върху повече хора, радиостанцията се стреми да разшири кръга на слушателите. Тя излъчва предавания в многобройни рубрики, като предварително съобщава дните и часовете на различните предавания, както и въпросите, които ще бъдат третирани в тях. Изучава проблемите, които интересуват различни групи наши граждани, спекулира с тези проблеми. Стреми се да събуди интерес у слушателите. В много случаи излъчва съобщенията преди държавните радиопредаватели на капиталистическите страни.

Действителни факти се гарнират с добре изфабрикувани лъжи, клевети и полуистини. Разпространяват се слухове, с които се провокират масите, вицеове, с които се уронва престижът на партията, на народната власт, на партийните и държавните ръководители. Широко се използва дезинформацията за отклоняване на вниманието на трудещите се от актуалните политически събития и приспиване на тяхната бдителност. Обобщават се допуснатите слабости и извращения, разкритикувани в нашия печат, и се представят като резултат на лошото партийно ръководство и на слабата организация, като неизбежни спътници на социалистическото общество.

Статиите от западния печат, новините и другите съобщения се дават без коментар, но тяхната интерпретация е от буржоазни позиции, чрез тях се възхвалява западният начин на живот. Антисъветските материали обикновено са концентрирани в рубриците "Преглед на западния печат", "Коментар на деня" и др., в които се предава основното съдържание на антисъветски статии от западната реакционна преса, от предаванията ^(НА) "Гласът на Америка", Би-Би-Си, "Дойче Веле" и др.

Радиостанцията използва официални канали за набиране на информация - световната преса, световния печат, телеграфните агенции, радиото и телевизията. Старателно се следят и се

изучават най-новите произведения на съвременните буржоазни теоритици, на ренегатите в международното комунистическо движение.

За по-голяма резултатност в набирането на информацията служителите на радиостанцията са профилирани по сектори: по политическите въпроси, международните събития, външнополитическата информация, по въпросите на науката, изкуството и културата, на младежта и икономиката и др.

Служителите на българската секция на РСЕ установяват контакт с наши граждани, временно пребиваващи в капиталистическите страни, и ги използват като източници на информация от политически, военен и икономически характер. Тази своя дейност те прикриват под формата на "социологически изследвания" и "интервюта" от името на различни западни институти.

Ръководителите на секцията Асен Мандиков, Филип Бояджиев и Стефан Табаков и други служители причакват идващите българи по гари, пристанища, летища, магазини, ресторанти и други места, посещавани от наши туристи и командировани лица, предлагат услугите си като преводачи и придружители.

По официални данни на западния печат, РСЕ получава годишно 13,000 писма от социалистическите страни. Според Джилда Карол, говорителка на РСЕ и отговорничка за музикалната програма, радиото имало много слушатели от Варна, Бургас, Русе и други наши градове, от които се получавали много писма.

Чрез кореспондентски връзки с наши граждани РСЕ получава информация за настроението в средите на интелигенцията, за отношението на различните слоеве от нашия народ към партийните и правителствени мероприятия, към някои вътрешни и международни събития.

В резултат на умело използване на кореспонденцията със слушателите на радиопредаванията, в различни наши градове се оформиха младежки групи от редовни слушатели на РСЕ. Регистрирани са и няколко опита за изграждане на младежки организации. Тази кореспонденция се използва както за събиране на информация,

така и за умело провеждане на идеологическа диверсия. Част от писмата се използват като материал за изготвяне на радиопрограмите и за популяризиране "опита" за изграждане на младежки и други групи от редовни слушатели. На редовните слушатели се изпращат грамофонни плочи, фонокартички, магнетофонни записи и литература. Отправят се индивидуални и групови поздравления и се дават отговори на зададените въпроси.

Бегълците и изменниците на родината са важен източник за информация. Служителите на РСЕ имат свободен достъп до лагерите за изменници в различните капиталистически страни и под егидата на представители на "помощни" организации правят обстоятелни разпити по интересуващите ги въпроси.

При срещи и разговори с българи служителите на радиостанцията се интересуват от изпадналите в идейна безпътица хора на изкуството и културата, поставят задачи на свои сътрудници да издирват такива "творци", да ги обработват в "демократичен дух", а при възможност да ги отправят към тях за по-нататъшна работа.

При привличането към сътрудничество се използват разнообразни методи. В повечето случаи след предварителната обработка се пристъпва към постепенно привличане. Старателно изучават кандидатите, правят всичко, морално и идеологически да ги разоръжат, след което им предлагат сътрудничество с ЦРУ или РСЕ. Вербовчиците се опират на отрицателното отношение на отделни наши граждани към мероприятията на партията и на правителството, на недоволството и непризнаването на "таланта". На бъдещите сътрудници се обяснява, че целта на РСЕ е чрез критика на нередностите да се оправят грешките и извращенията, допуснати от партията, да се помага на българския народ."

По наши данни Асен Мандиков старателно изучава, обработва и вербува наши граждани за кореспонденти на РСЕ и за агенти на ЦРУ. Такава дейност провежда и Стефан Табаков, който обещал да заплати сведенията за настроението сред нашата интеллигенция. Той се оплакал, че след ограничаване пътуванията на

нашите граждани в капиталистическите страни през 1970-1971 г. притокът на сведения намалял и той бил критикуван, че не съумявал директно да получи информация за сегашното положение в България.

Джилда Карол изказала съжаление, че основният въпрос за тях - събиране на навременна и точна информация - оставал открит.

Една част от нашите граждани, временно пребиваващи в капиталистическите страни, предимно способни научни работници, хора на изкуството, видни учени и специалисти се обработват и скланят от служителите на българската секция на РСЕ да изменят на родината или да не се завърнат, като им се обещава блестяща кариера на Запад, "възможност да разгърнат творческите си сили, да завоеват международна слава и признателност".

Обработването на наши граждани, предимно от средите на интелигенцията, привличането им за кореспонденти и сътрудници на радиостанцията и за агенти на ЦРУ или скланянето им към измяна на родината, е едно от важните направления от дейността на РСЕ. С подобна дейност са заангажирани всички служители на радиостанцията.

Във вражеската дейност на българската секция се долавя стремеж да изгради контрареволуционно подполие, като използва опита от събитията в Унгария, Чехословакия и Полша. Секцията полага усилия да обедини вражеската емиграция и активно да я използва за подривни цели. Бившият ръководител на българската секция Евгени Силянов твърдеше, че между културните дейци в България бил създаден "Съюз на справедливите", който обединявал интелектуалци, недоволни от сегашното партийно и държавно ръководство. Дал указания да се посещават местата, където се събират и срещат хората на изкуството и културата, да се установява връзка с недоволните, да се следи за тяхното настроение, да се работи за групиране на недоволните.

Под влияние на българската секция на РСЕ е "Българското академично дружество "Петър Берон", създадено през 1965 г. в ГФР.

- 15 -

То си поставя за задача да обедини и да организира българските интелектуалци - политически емигранти и невъзвръщени, да оказват разложително влияние върху нашата научна и художествена интелигенция, посредством "научни" разработки на историческото минало на България и нейните съвременни проблеми от позициите на буржоазния либерализъм.

София, 5.IX.1972 г.

за НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:
~~генерал-майор~~ *Р. Велков*
Полк.

Нап. в 3 екз.

№ 1 - Р-вото на МВР

№ 2 - V у-ние КГБ

№ 3 - V отдел

изп. VII отдел

нап.МС/

Доразмножено в 3 екз.

№ 4 - н-ци отдели

№ 5 - VII у-ние МВР

№ 6 - VII отдел

Д. И. Канев
К. Д.
[Signature]

224

Строго секретно !

Екз. № _____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ IV-ти ПГУ-ДС
Т У К

717

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От подполк. ВЕЛЧО ИВ.ВЕЛЧЕВ - отдел IV-ти ПГУ-ДС

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

На 21.IV.1972 год. в 18.00 часа проведох среща с О.В. "ПЕНЕВ" - работещ в подслушвателния център на агенция "СОФИЯ-ПРЕС". Същият предаде списък на служителите от различните чужди радиостанции и техни кореспонденти, които досега са излизали със свои материали по различните радио-предаватели. Наред с това предаде и адресите на пощенските кутии, които се използват от радио "СВОБОДНА ЕВРОПА". Между другото каза, че когато радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" давало нова пощенска кутия, приканвало слушателите да изпратят веднага своите искания, докато Д.С. не е поставила цензура на посочената пощенска кутия. В последно време от "СВОБОДНА ЕВРОПА" много рядко изпълнявали предавания по искане на слушатели. Впечатленията на "ПЕНЕВ" са, че и тези предавания, които се излъчват под формата на искане на слушатели, не отговарят на истината. По негово мнение имената се посочват произволно, т.е. измислени от тях.

По отношение на приемането на предаванията на чуждите радиоизлъчвания от техния център "ПЕНЕВ" каза, че в последно

225

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 25.04.2014г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

= 2 =

време били затруднени от ефикасното заглушаване от наша страна, а и от лошата апаратура с която разполагали. За подобряване на приеманията "ПЕНЕВ" изготвил подробен план за организацията на работа и подобряване на техническото оборудване на Ц., които ще представи на ръководството на агенцията. Наред с това, той влязал във връзка с _____ - настройчик от I цех на военния завод "Ген.Вл.Займов" - Божурище за изготвяне на апаратура, която да използва за изчистване на заглушванията и излишни шумове. В изпълнение на тази задача "ПЕНЕВ" вземал и съответно писмо от ръководството на агенция "СОФИЯ-ПРЕС" до военния завод за изготвяне на необходимия апарат, но последните отказали да изпълнят поръчката, тъй като нямали документация и технология за изготвяне на такъв апарат. Въпреки това _____ самостоятелно и след дълги проучвания и опити успял да конструира необходимия апарат, който работел много добре. Апарата бил направен във военния завод, но не могли да го изнесът, тъй като нямали разрешение за неговата изработка.

Изхождайки от гореизложеното, ПРЕДЛАГАМ, следното:

1. Чрез отдел XI да се уреди въпроса за разглеждането на плановете за подобряване работата в Центъра и неговото техническо дооборудване.

2. Чрез отдел XII и управление III-ДС да се уреди въпросният апарат да бъде проверен и изпитан и ако предостига интерес да се внедри в работа.

Горното за сведение и разпореждане.

№ 0411 - 17119
24. IV 1972 г.
 София
 Нап.ДС

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ,

ПОДПОЛКОВНИК: *[Signature]*

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

180.2.1

Радио "Свободна Европа" III
Канцелария на Директора
18 октомври 1972 г.

Предвения на "Радио Свободна Европа" за
Източна Европа

"Радио Свободна Европа" е частно, непечелившо акционерно дружество, подпомагано от акционерни дружества и частни източници от САЩ с главни операции от територията на ГФР и технически оборудвания на територията на Португалия.

I. Характеристика на "Радио Свободна Европа"

РСЕ е една независима радио-служба за България, Чехословакия, Унгария, Полша и Румъния, която се ръководи от обединените усилия на мъже и жени от Източна Европа под американско ръководство, подпомагани и от голям брой национални професионални служби от Западна Европа и от други националности.

Съвместното усилие от международен характер е насочено за зачитане на човешките права, принципите на демокрация, националното самоуправление, икономическата и социална справедливост и свобода на информацията.

Макар че отделните членове на РСЕ могат да имат различно убеждение относно политическата демокрация, то РСЕ не възприема, нито налага на Източна Европа каквото и да е индивидуално, специфично политическо веруи или система на управление.

180.2.1

Строго секретно!

113

2.-

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Ролята на РСЕ е да разпръсква широка гама от факти, анализи и мнения, за да могат народите от Източна Европа да оформят своите възгледи на базата на максимума подходяща информация.

РСЕ изпълнява ролята на една свободна преса.

РСЕ съставя програмата за своите слушатели съвсем отделно от тези на ^{нашият на български} УОА и други официални западни радиопредавания за Източна Европа, които нашироко представят официалните възгледи на своите правителства.

Това разграничаване се чувствава и при външното въздействие на РСЕ върху източно-европейските народи; отделено е по-голямо внимание на въпросите от особен интерес за отделните източноевропейски страни.

За разлика от ограничените часове на официалните радиопредавания на западните държави за Източна Европа и ограничената информация, която те дават, РСЕ излъчва по 21 часа предавания с широк спектър от въпроси. В това отношение РСЕ е повече като вътрешна радио-служба, отколкото като чужд предавател.

II. Целта на емисиите на "Радио Свободна Европа"

Целта на емисиите на РСЕ за Източна Европа е да дадат на източно-европейските народи достъп до цялата тази информация, отнасяща се во вътрешните и международни въпроси, необходима за сформирването на логично, здраво, обществено мнение, информация

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

която е или напълно недостъпна, или достъпна само в изопачена форма и често забавяна от строгата цензура на източноевропейските средства за информация.

Тази цел се базира на предположението, че информирано обществено мнение в Източна Европа, само по себе си е в интерес на народите от Източна Европа, а така също и на международната организация на нациите. Тази цел се базира също така и на съзнанието, което сформира дадено общество и което спомага за осигуряването на световен мир, защото едно неинформирано общество може лесно да се подведе към действия, застрашаващи световния мир.

Свободният достъп до информацията е необходим за народите от Източна Европа, за да могат да правят една реална, отговорна присъда на собствените си и световни дела, за да могат източно-европейските народи да дадат своя дял в изграждането на интелектуалния и духовен живот в европейската общност на народите.

Целта на РСЕ е чрез непрекъснато разстройване средствата за информация в Източна Европа, да предизвика състояние на конкуренция, при която средствата за вътрешна информация в Източна Европа могат да бъдат насърчени да предават по-целенасочена информация, бързо да доставят минимуме правдоподобна информация, за да достигнат минимуме на влияние върху оформянето на общественото мнение.

Съзнателните цензурни машиници на източноевропейските правителства се насочени към подтискане на политическата чувстви-

180.2.1

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

4.-

телност /да се разбира в най-широкият смисъл на думата/, ето защо РСЕ трябва да насочи по-голямата част от своите предавания с цел запълване на създадената в този смисъл празнина.

Обаче, тази явна цел на РСЕ за "попълване на информационната празнина" не трябва да се разбира единствено в политически смисъл.

Средствата за информация в Източна Европа продължават да пренебрегват, изопачават или фалшифицират информацията относно големите проблеми на съвременния живот.

Програмата на РСЕ включва редица проблеми от настоящите отношения между всички народи — от Изтока и Запада, произлизащи от техническото развитие, замърсяването на въздуха, увеличаването на населението, урбанизацията.

Появилите се нови претенции от страна на обществото с безпрецедентна бързина надминаха границите на една идеология и подчертаха общочовешката отговорност.

III. Същина на предаванията на РСЕ

Редакторите на РСЕ използват следните източници за съставянето на техните програми: информационните агенции /бюро по разпространението на печата/, вестници, списания, журналы и книги от Източна и Западна Европа, Съединените щати и други части на света.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

РСЕ контролира радио и телевизионните програми на Източна Европа; информация от бюрата на РСЕ се изпращат в Западна Европа, САЩ и Обединените нации.

Често редакторите обединяват информацията от гореспоменатите източници направо в програми, в други случаи материалите се оценяват от специалисти експерти при РСЕ, чийто аналитични доклади помагат на програмните редактори при съставянето на програмите.

Макар, че решението за коя част от наличния материал да бъде включена в програмите за определен ден, да отразява отделните издания за деня, то не трябва да се пренебрегва и съставянето на дългосрочни програми.

Предварителното изработване на програмите е необходимо, за да се придаде по-голяма дълбочина на самата програма и да се избегне безсъдържателността.

Критериите за подборане на материали за предаванията са: **вярност, своевременност и уместност на информацията, нужна на народите от Източна Европа.**

Важно е в предаванията да не се пропуска информация, само поради това че е благоприятна за Източна Европа или неблагоприятна за Запада; неприемливо е да се излъчва незначителна информация само за това, че е неблагоприятна за Източна Европа или благоприятна за Запад.

180.2.1

Строго секретно!

6.-

116

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Програмите на Радио Свободна Европа трябва да отразяват пълна компетентност по много от проблемите в Западна Европа и Американското общество, а така също и да разисква по мероприятията за тяхното разрешаване.

Посредством тези програми се прави опит по по-демократичен начин да се подпомогне разрешаването на проблемите и да се преодолее често пъти неподходящата, безкомпромисна политика, наложена от местните правителства по отношение на извънредно сложните проблеми, пред които е изправено всяко развито човешко общество.

Материалите за прогресивното развитие в Източна Европа и други комунистически страни трябва да се излъчват по най-уместен начин.

"Кръстосано предаване на информация" в дедената страна, относно развитието в други комунистически страни е част от задачата на излъчваната от РСЕ информация.

Такъв вид информация често ще осигурява "добра алтернатива" за коментиране, обаче трябва да ^{СЕ} внимава да не се създадат прекалено опростени впечатления у слушателите, че развитието в някои комунистически страни е достойно за подражание.

Накратко, съдържанието на програмите на РСЕ трябва да отразява изменящата се ситуация на Запад и на Изток, колкото е възможно по-прецизно, по обективно и по-пълно.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

А. Обективност

Крайно необходимо е РСЕ да продължи да внушава уважение у своите читатели, като към един отговорен и благонадежден източник за новини, коментари и друг вид информация.

Източна Европа се нуждае от информация и целенасочени анализи относно развитието в отделните страни. Старателно подготвени коментари, подкрепени с факти ще задоволят нуждите на слушателите на РСЕ.

Неточна, предубедена или небрежно подготвена информация би намалила репутацията на РСЕ и броя на слушателите й.

РСЕ трябва ясно да покаже на своите слушатели, че тя се опитва да им помогне в стремежа им за постигане на едно справедливо, безпристрастно мнение /възглед/, като им предоставя факти, анализи и че тези предавания нямат намерение да налагат субективни възгледи на своите слушатели.

В. Видове програми на РСЕ

Един от най-важните компоненти на предаванията на РСЕ е неговата ежечасна емисия- новини, която трябва да бъде свързана с въпросите на деня, да е прецизно подбрана, обективна и бърза.

Прегледа на пресата, който обхваща новините от европейските и американски вестници по възлови, съществени източно-европейски въпроси е друг важен компонент.

180.2.1

Строго секретно!

8.-

116

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Аналитичните коментарии и бързите репортажи изготвени от персонала на РСЕ и самостоятелните издатели, относно текущата политика, икономика, социално, културно и научно развитие трябва да съставляват основната част от програмата.

Другата цел на РСЕ е да осигури "тотално радио" за своите слушатели, т.е. другите програми да бъдат посветени за специални групи слушатели като интелектуалци, младежи, религиозни, работници, фермери, домакини, любители на спорта, киното и музиката. Панорамният вид програми са удобно средство за предаване на информация в по-лека форма.

Хумористичните и сатирични програми могат да бъдат изключително ефективни, но изискват голям талант и тънък хумор, за да се избегне нотката на лекомислие, глуповатост и ожесточена нападка.

Дискусиите около кръглата маса / за предпочитане е да участвуват експерти извън РСЕ/ са удобно средство за предотвратяване на конфликти при размяна на мнения по спорни въпроси.

Кръстосаното предаване на информация за източно-европейските страни трябва да бъде едно допълнение към публикуваните западни и комунистически материали.

Редовните и специални програми трябва да бъдат достъпни за слушателите в страните с неуправляващи комунистически партии, особено в тези, в които се разисква по оживено - например в Италия и Швеция.

Строго секретно!

180.2.1

9.-

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Редовно трябва да се излъчва информация на развитието на югославската външна и вътрешна политика. Също така трябва да се излъчват специални програми за дългосрочните проблеми на развиващите се страни.

С.Източно-Европейски вътрешни работи:

РСЕ трябва да обръща особено внимание на Източно-европейските вътрешни работи, като осигури на слушателите информация, която не им е била предоставена или е била изопачена от източно-европейските среди.

Този вид информация трябва да бъде представена чрез документиращи, аналитични коментари, за да помогне на слушателите по-добре да разберат насоките на развитие в техните страни.

Коментара върху вътрешните работи трябва да бъде положителен, спокоен, обоснован, благоразумен и приемлив, като се избягва войнствения, рязък, надут или емоционален тон. РСЕ обаче ще порицава специфичните случаи на нахърняване на човешките права.

Занимавайки се с трудностите, които се очаква да срещнат народите от Източна Европа, трябва да се вземат мерки за изясняване естеството на тези трудности, което е от голямо значение за слушателската аудитория. В този случай трябва да се избягва полемиката, тъй като от опит се знае, че слушателите се възмущават и негодуват.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

10.-

180.2.1

Строго секретно!

110

Значителните облекчения, от страна на правителството ще се посрещнат добре.

Коментарът относно вътрешните работи трябва да бъде насочен към по-съществените проблеми и към изясняване на специфичните проблеми. Критиката трябва да бъде придирчива, никога незначителна, поднесена по такъв начин тя може да допринесе за разрешаване на някои проблеми, които все още се обсъждат.

Критиката, отправена към политиката на правителствата, трябва когато е възможно да се характеризира с положително отношение.

Трябва да се посочват "съблазнителни алтернативи", които могат да предложат практическо разрешаване на текущите дългосрочни задачи.

Д.Ограничения /Задължения/

Коректния тон е от значение както за поддържането на политиката на РСЕ, така също и за вярното съдържание на предаванията. Както в миналото, така и сега трябва да се спазват следните задължения:

1/ Да се избягва ругателния, отмъстителен войнствуващ, рязък тон, бомбастичността, емоционалността, надменността.

2/ Да се избягва съставянето на програми, чието съдържание е или с основание може да се тълкува като подстрекателство.

180.2.1

Строго секретно!

131

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

3. Да се избягват аргументите с явна пропагандна цел.
4. Да се избягват обобщения, оценки, анализи.
5. Да се избягва всякакъв коментар или предаване на какъвто и да е материал, който може да се изтъкува като подтикване /подбуда/ към въстание или друг род буйство /несдържаност/.
6. Избягване на съвети, с цел напътствие при специални действия. Това правило може да се наруши само при необикновени обстоятелства, когато е необходимо да се успокоят духовете при напрегнати ситуации.
7. Продължителните дискусии по възлови въпроси са нежелателни, но трябва да се избягва монотонността и повтарянето на едно и също нещо до болезненост.
8. Нито една от излъчваните програми да не се базира на слухове или несъществена информация.
9. РСЕ да не прибегва до заключения, да не придава прекалена тежест на източно-европейските правителства, да не прави официални изявления относно мероприятията, които те провеждат, защото опитът е показвал, че в последствие тези правителства не ги изпълняват; да се избягва и явното неодобряване.
10. РСЕ да не насърчава отстъпничеството на която и да било източно-европейска страна, нито в предаванията си, нито в личния контакт с туристите от Източна Европа, които пребивават на Запад. Радиопрограмите за живота на изменниците, живеещи на Запад

12.-

180.2.1

Строго секретно!

122

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

и интервютата с тях да не насърчават други да следват техния пример. Да не се излъчва програма "Как да изменим".

11. РСЕ по никакъв начин няма да накара източно-европейските народи да повярват, че в случай на въстание или при извънредно тежко положение Западът би извършил военна намеса. РСЕ няма да спекулира с мисълта за въстания в Източна Европа, нито с контингентите, произтичащи от това.

12. РСЕ няма да предава материали, които биха могли да бъдат охарактеризирани като дребни клюки, клевета или нападки върху частния семеен живот на правителствени, партийни лица. Това не означава, че няма да бъдат включени дискусии относно обществената дейност на такива лица.

13. Нито една от програмите за Източна Европа, излъчвани от РСЕ няма да бъдат пускани без предварителна консултация с директора на РСЕ.

IV. Форма на програмите на РСЕ

Мероприятията на РСЕ за осигуряване на информация за източно-европейските народи не трябва изцяло да бъдат погълнати от стремежа за нанесяне на вреда. Програмите трябва да имат по-привлекателна форма.

Те трябва да се радиофонични; необходимо е да се знаят специалните методи за приемане на информация по въздуха.

180.2.1

Строго секретно!

13.-

125

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Същото се отнася и за разписанието на предаванията, а също и за възможността да се слушат отделните програми.

РСЕ се стреми да усвоява новата радиотехника, развиваща се в другите западни инстанции за съобщения.

Разписанието на предаванията ще се съобразява с това в Източна Европа, с цел да се подбере най-подходящото време.

Ще се използват докладите на слушателите на РСЕ и научната секция - "Ощественно мнение, данните за промените в живота на източно-европейското население и новите насоки в предаванията на източно-европейските вътрешни радиопредавателни станции и телевизии.

21.III.1973 г.
МК/061959-17374

III-66

Из архивите на ДС

731

Строго секретно!

Екз. единствен

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ ДС

Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от полковник ГЕОРГИ СТОЯНОВ КАСАБОВ, зам.
началник отдел IV, Първо главно у-ние ДС

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

По нареждане на др. ВЛАДО ТОДОРОВ, зам. началник Първо главно у-ние ДС, на 5.1.1973 година бях на среща в отдел "Пропаганда" към МВР, по тяхно искане.

На срещата присъствуваха отговорниците за пропагандата по линия на МВР в радиото и телевизията.

Съвещението се ръководеше от полковник ТОДОР ВЕНЕВ, зам. началник на отдел "Пропаганда". Др. ВЕНЕВ отбеляза, че тази среща е продиктувана от указанията на ръководството на Министерството и ПК за засилване на пропагандната дейност по линия на МВР, за усъвършенстване и разнообразяване на формите и съдържанието, за по-пряко свързване на пропагандата с оперативната работа.

В процеса на разговорите възникнаха следните въпроси и искания към Управлението:

1. Да се определи един служител от Първо главно у-ние ДС, с когото отдел "Пропаганда" да контактува при решаване на своите задачи.

2. Предвиждат да правят телевизионен филм за радио "СВОБОДНА ЕВРОПА", като за целта им е необходим компетентен консултант и следните материали:

а/ Броят /цифрата/ и имената на изменниците на родината, които работят в секцията за България, както и компрометиращите ги материали, които е възможно да се използват.

б/ Фотоси - снимки, адреси и други подробности за филиалите на "СВОБОДНА ЕВРОПА" във Виена, Париж и други.

2. Документални материали, а и други, които е възможно да се използват за:

а/ Разкриване и разобличаване тактиката, формите и методите на идеологическа диверсия, провеждана срещу нашата страна.

б/ Разобличаване подривната дейност на изменническите центрове и отделни, активни изменници на родината.

С различни форми на пропагандата по радиото и телевизията да се покаже животът на изменниците на родината в лагерите - Австрия, ГФР, Италия, Гърция и други.

3. Да оказваме необходимата помощ в Центъра и зад граница на екипите: оператори, журналисти и други, каквито имат намерение да изпратят в капиталистическите страни за изпълнение на техни задачи.

През месец февруари т.г. смятат да изпратят екип от телевизията в ГФР, гр. Мюнхен, за да снима сградата на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".

Да окажем помощ и съдействие с материали, разкази и прототипове за изграждане и показване на положителния герой/образ/ в органите на Държавна сигурност.

Отношение по тези въпроси и искания не съм взел. Заявих, че ще доложя на ръководството на Управлението, след което ще получат отговор по съответния ред.

За сведение и разпореждане.

15.7. 1973 година
С о ф и я
№ 0415-17115
ЕКЗ. 1/СИ

ЗАМ. НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ ДС
ПОЛКОВНИК Г. Димитров

За да се даде съдействие до изпращането на екипа в Мюнхен. В. Митов е в отговорност за даване на информацията на ПГУ-та. Препоръчвам да се даде съдействие.

[Handwritten signature]

Из архивите на ДС

733

81

180.2.1.

Kolerev

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТНОСНО: ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА НА М. АЙЗЕНХАУЕР

X. Bennett

Комисията на М. АЙЗЕНХАУЕР изготвила доклад, озаглавен "the right to know", в който се обявява в защита на РСВ и радио "Свобода". Авторите на доклада твърдели, че съществуването на радиостанции^{те} ще зависи от "либерализиране" на живота в социалистическите страни и от свободното получаване на информация. В доклада се правела констатация, че социалистическите страни предават за западните държави не по-малко количество часове, отколкото западните радиостанции. Това се явявало доказателство, че тези радиостанции трябва да продължат своята дейност. В доклада се отбелязвали големите заслуги на РСВ и радио "Свобода" за "защита" на евреите в Съветския съюз, а също така за предаване на сведения за събитията в Чехословакия през 1968 г.

Комисията на М. АЙЗЕНХАУЕР предложила да се създаде орган "Board of International Broadcasting" който да се състои от 5 човека и да контролира и ръководи двете радиостанции. Този орган щял да се утвърди от сената и щял да функционира под ръководството на президент (директор).

Президентът НИКСБН изпратил този доклад в Конгреса на САЩ и предложил на РСВ и Радио "Свобода" да се отпусна сумата 42 млн. долара годишно.

23.VI.1973 год.
064467/17183

III-64
натрупване

Допълнително мнение на Дж.У. Фулбрайт

За отразяване на наблягането в американската външна политика тая година, Администрацията използва широко рекламираната сега тема: "годината на Европа". Не рекламирана, носега става очевидна, е друга тема на Администрацията, отразяваща нейния план в законодателството на външната политика тая година. В тая област това ще бъде "годината на козметиката".

Най-напред хората, които заплануваха икономическата помощ на администрацията произведоха законопроект за помощ, който се опитва да камуфлира увисващата и все по-непопулярна програма за двустранна помощ, като облича старите дейности в съблазнителни нови категории. Сега "радиото на свободата" изпълниха зашеметяващ нов продукт на козметиката, предназначен да създаде впечатлението в Конгреса и сред американския народ, че нещо решително различно се прави на фронта на "радиопредаванията на свободата".

Измислицата на "радио на свободата" е Съветът за международни радиопредавания, който ще поеме отговорностите за надзор над радиостанциите, изпълнявани досега от Държавния департамент. Това изкуствено отделение от Държавата изглежда е измислено за да възстанови илюзията - разсеяна миналата година, когато конгресната дейност разкри секретите на радиостанциите, че са финансирани от САЩ - че радиостанциите са някак-си независими от нашето правителство, със свой собствено живот. Очевидно тая измама има ефект, поне за тия, които желаят да повярват. В една уводна статия напоследък "Вашингтон пост" вече описа съвета, даващ на радиостанциите "нова независима основа". Възникването на съвета ще послужи само да се установи статус кво. Радиостанциите ще продължат да функционират като пряка ръка на американската външна политика за пряката сметка на американския данъкоплатец. Цената на тая съмнителна дейност е повече от 50 милиона долара годишно и както сензорите могат да видят от "оценка на разходите" в доклада, тая цифра ще продължава да расте.

Във връзка с дейността на радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" и мястото, което те заемат в света на международното радиопредаване, сензорите вероятно ще им бъде интересно от някои данни. Разположени в Европа така наречените "радиостанциите на свободата" започнаха своите радиопредавания в началото на 1950-те години, период, когато идеологическата старост и от двете страни, Изтока и Запада, стигаше до лудост. Радио "Свобода" взе на фокус Съветския съюз, а радио "Свобод-

на Европа" - източно-европейските сателити. Пред обществеността всяка една от двете радиостанции се представяше като спонтанно създадена, ръководена от свободолюбивите бегълци, финансирана от центовете на децата на свободния свят. Тайно, всяка беше организационен и финансов инструмент на ЦРУ, натъпкана с бежанци от тия страни, които искаха да отхвърлят съветското господство. Тяхната дейност беше пряко разширение на глобалния анти-комунистически кръстоносен поход, който ние бяхме започнали.

Две десетилетия по-късно международните условия и нашето собствено поведение - драматично се изменаха. И от двете страни идеологията западна и мощта беше стабилизирана. С ненамаляваща сила обаче продължаваха радиопредаванията на "свободата" - които дотогава бяха стрували на незнаещия нищо американски данъкоплатец близо половин милиард долара. Откривайки тая аномалия миналата година Конгресът издаде закон, който разкри финансирането на радиостанциите: логична начална стъпка към обществено изследване на тия дейности в светлината на все по-нормализиращите се съветско-американски отношения.

Но вече измина една година и ето пак сме свидетели на открита способност на нашите институции за студена война да продължават да съществуват. Президентска проучвателна комисия се събра да освидетелствува добродетелите на радиостанциите, а сега Конгресът не трябва да ги озакони, да даде на радиостанциите съвземане на крака и да ги установи като постоянно зависещи от американския данъкоплатец.

Освен тайното си финансиране, това, което винаги е различавало "радиостанциите на свободата" от другите международни радиостанции, е концентриране на дейността им върху вътрешните новини и анализи. Те критикуват вътрешния живот и политиките на комунистическите страни, за които предават. Разбира се, редица страни имат международни радиоразпръсквателни мрежи, които от станции по света предават забавни и общи новини, като акт на международно изтъкване и само-реклама. Примери за такива радиостанции са Би Би Си, радио "Япония" радио "Москва" и нашия "Гласът на Америка", за който ние изразходваме 56 милиона долара годишно. Но тия организации, макар че се интересуват от себе си, са преносители на култура и информация. "Радиостанциите на свободата" гледат на себе си като агенции за промяна.

На нас ни се казва, разбира се, че радиопредаванията на "свободата" вече не са така пристрастни както в началото и че тяхната съществена функция днес е просто да окуражават недоволните елементи, които искат да се съпротивляват, мирно да променят репресивните тенденции на комунистическите бюрокрации. Отделно звето това звучи безпримерно: ние сме видели достатъчно репресивни тенденции в собствената си

ната си страна за да съчувствуваме. Но взето в контекста върховният въпрос продължава да стои: тая намеса в комунистическите общества в заквехната линия ли е на американската външна политика? В една от последните си уводни статии "Пост" казва, че е, като я нарича "намеса от съвършено законно естество—не по-малко законна, да речем, от срещата на Леонид Брежнев с комитета за връзки с чужбина при Сенат". Това, обаче, е аналогичен скок с рекордни пропорции. Няма никаква прилика— всъщност е почти пълна разлика— между усилията на сенатския комитет да ангажира чужд лидер в плодотворни дискусии и поддържането от страна на правителството на САЩ на емигрантите от друга страна в техните действия ясно насочени против признатото правителство на страната. Едната дейност води до добри отношения между народите; другата е враждебна. Авторът на уводната статия в "Пост" не ни казва точно какво "озаконява" нашата намеса в работите на Съветския съюз и страните от източна Европа. Кой вид намеса от страна на други страни в нашата работа ние считаме за законни?

Твърдението се прави също, че ако престанем да подкрепяме тия радиопредавания, ще опростим и несправедливостите в комунистическите страни. "Пост" стига дори до там, че ние ще се присъединим към правителствата на комунистическите страни в едно дело на цензура. Но и това е погрешно. Официалните западно-правителствени станции, включително "Гласа на Америка" предават постоянно програма от 800 часа седмично за Съветския съюз и неговите сателити. ~~Като~~ ^{Ако} за да избегнем виновността трябва да действваме и с "радиото на свободата", тогава сигурно ние сме вече виновни, защото тая планена е населена с политически репресирани общества, които ние не се опитваме да освободим— някъде далече по-дале от Русия и Източна Европа. Защо нямаме радио "Свободна Гърция"? И радио "Свободна Бразилия"? А радио "Свободна Южна Африка"? Наистина, защо по едно радио на свободата за всяка една от тия страни, където има условия, които ние смятаме за несправедливи?

Слагайки край на поддържането на тия радиопредавания не е изоставяне на нашите идеали. То е само за да се признае ред на преимуществата. Няма по-важна световна цел за Съединените щати, освен да се премахне докрай позата на враждебност между съветското и американското правителства, което отрови толкова много международните отношения за 25 години и струваше ужасна зазубана живот и средства. Ако ние можем сега да премахнем антагонистичните навици в ума и институциите, породени от тая враждебност и да открием широко каналите на искрено обичване, ние ще пуснем в действие един процес

-II-

269/1

на промяна, който най-добре би служил на интересите на народите и от двете страни. Може би с личен контакт и със силата на аргументите и правилния пример, ние можем да повлияем на живота в комунистическите страни. Но продължаващите нападки на "радиото на свободата" само допринася за взаимното недоверие и забавя нашите възможности.

Всичко това, вярвам, води недвусмислено до едно единствено заключение: "предаванията на "радиостанциите на свободата" повече не трябва да бъдат продължение на американската външна политика. Радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" повече от две десетилетия съществуват под маската на независими институции с различни източници на финансова помощ. Ако те трябва да продължат своята дейност, ясно е дошло времето, когато трябва да запълнят образа, зад който са живели досега.

Ясно е, обаче, че като създадения и финансово зависими от правителството на САЩ, радиостанциите сега са почти изцяло неефективни при получаване на други източници за финансова подкрепа. Беше ни казано, че радиостанциите и държавният департамент възнамеряват да търсят нови партньори сред правителствата на Европа и Съединените щати. Но това усилие, дори ако се направи, ясно е обречено на гибел при сегашните обстоятелства. Защо друг депозита, след като Конгресът е доволен да стовари цялото бреме върху американския данъкоплатец?

Да принудим радио-предаванията към по-широка основа за подкрепа и далече от царството на пряката американска външна политика, аз възнамерявам да предложа една поправка към С.1914, според която начиная от следващата финансова година, сумата на американското правителство за радиостанциите в никакъв случай дане надвишава 50% от разходите на двете радиостанции. Радиостанциите имат голям брой гласовити поддръжници както в Съединените щати, така и в Европа, много от които са членове на правителства или на организации, способни да осъществяват финансова дейност. Много също от време желаят да преместят радиостанциите от контекста на студената война. Да перефразирам Самюъл Джонсън, чудесно ще концентрира техните умове и ще им даде подтик, ако Конгресът сега действа така, че да ~~никога~~ създаде нови източници, които да поддържат радиостанциите при необходимост. Дали радиостанциите могат да преживяват по такива преминавания остава, разбира се, да се види. Но ако "радиостанциите на свободата" трябва да оживеят, те не трябва да бъдат инструмент на американската външна политика, а като международен стремеж с достатъчни заслуги за да имат широка подкрепа.

Дж. У. Фулбрайт

JR. 93-356

180. 2. 1. 1.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

158

А. Уголова IV отгем ПГУ 3011

ОТНОСНО: ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА И ВЪДЕШАТА НАСОЧЕНОСТ НА
РАДИОСТАНЦИИТЕ "СВОБODНА ЕВРОПА" И "СВОБОДА",
ИЗГОТВЕН ОТ КОМИСИЯТА АЙЗЕНХАУЕР

През последно време дейността на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" била подложена на рязка критика в Конгреса на САЩ във връзка с разобличаване на факта, че тези радиостанции се финансират от американското разузнаване. С цел да смекчи критиката, президентът НИКСЪН съдал през август 1972 г. специална комисия за радиоразпръскване начело с Милтън АЙЗЕНХАУЕР, брат на бившия президент на САЩ АЙЗЕНХАУЕР. Неотдавна тази комисия предала на президента доклад, в който се прави извод за необходимостта от продължаване дейността на тези радиостанции и се определя мястото им във външнополитическата дейност на правителството на САЩ.

Както и преди на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" се отреждала ролята на важни центрове за идеологическа диверсия. В доклада се подчертавало, че понастоящем е немислимо да се поставя въпросът, че в бъдеще не е целесъобразно съществуването на тези радиостанции. Можело да се говори само за усъвършенстване на формите и методите на тяхната работа на съвременния етап.

В доклада особено се откроявало становището, че сегашното подобряване на отношенията със социалистическите страни не означава, че е необходимо да се намали работата на радиостанциите.

180. 2. 1. 1.

2.-

159

В условията на намаляване на международното напрежение задачата на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" се състояла в това, да довежда до знанието на широките слоеве на населението в социалистическите страни "безпристрастна" информация от Запад.

Накрая се правел изводът, че е необходимо тези радиостанции да продължат своята работа дотогава, "докато правителствата на социалистическите страни не разрешат свободна обмяна на идеи и информация както в своите държави, така и между Истока и Запада".

В своята реч, произнесена на 7 май 1973 г., президентът НИКСЪН одобрил напълно изводите на комисията.

Въпросът за финансирането на двете клеветнически радиостанции бил предмет на бурни разисквания в Конгреса на САЩ в продължение на дълъг период. Редица американски сенатори подчертавали многократно, че отпускането на финансови средства за радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" е в разрез с процеса за намаляване на напрежението в целия свят.

В началото на октомври 1973 г. обаче камарата на представителите на Конгреса на САЩ гласувала да се отпуснат 50, 2 млн. долара за дейността на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" през текущата финансова година.

25.XII.1973 год.

069903/17183

III - 61

натрупване

*AM - Katerina
Mily*

217

Строго секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРБНА ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРБНА
--

СПРАВКА

ОТНОСНО: Отношението на САЩ към дейността на радио "Свободна Европа" и радио "Свобода"

Историята на радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" започва от началото на 50-те години. И двете са били основани като непечеливши организации, легално включени в списъка на тези от САЩ, макар че главните им служби се намират в Мюнхен - ГФР. В продължение на последващите две десетилетия, американският народ и световната общественост бяха убеждавани, че тези две радиостанции се издържат изцяло от благотворителни организации и частни дарения. Истината; която е известна сега на всички е, че и двете радиостанции са били почти изцяло тайно финансирани от фондовете на Централното разузнавателно управление /ЦРУ/, без да е искано мнението на обществеността или дори утвърждаване на разходите от Конгреса. През време на този период на секретно финансиране двете радиостанции са получили средства надхвърлящи общата сума от 800 млн. долара - по данни на Главната счетоводни служба към Конгреса, това са средства, получени от облагане на населението на САЩ и разходвани без неговото знание и съгласие.

Едва през 1972 год. това секретно изтичане и разходване на бюджетни средства бе установено и спряно от Конгреса /в този му вид/. Чрезсъответни законни процедури и актове, чийто инициатор е бил сенаторът Кейс държавното финансиране на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода", се довежда до знанието на обществеността и получава легалност. От 1972 год. и до сега, разходите на двете радиостанции се

215
10

- 2 -

покриват от средствата отпускани им от бюджета на САЩ в резултат на същите процедури в Конгреса, по които се отпускат средства и за всяка друга държавна дейност.

Известно е, че през пролетта на 1972 год. в Американския конгрес за първи път се проведеха доста оживени дебати относно ролята на Радио "Свободна Европа" и "Свобода" в периода на забележимо подобряване на отношенията между Изтока и Запада и на фона на първите разговори между Никсън и Брежнев в Москва. Бяха изказани множество различни мнения - в Конгреса, печата, радиото, телевизията и др. относно ролята на радиостанциите в момента и на този вид радиопропаганда въобще, най-правилния начин, източници и механизъм на финансиране, възможности за разширяване броя на страните, отделящи финансови средства за покриване на разходите на двете радиостанции.

В последвалия период в местния печат се появиха около 600 редакционни статии в подкрепа на продължаване дейността на двете радиостанции, а около 40 статии бяха за тяхното закриване. Редица "изтъкнати специалисти" по въпросите на комунизма и международните отношения също подкрепиха "уникалния характер и изключителната полза от работата на станциите". През м.март 1972 год. 67 члена на Конгреса гласуваха за резолюцията, в която се изразяваше "...намерението за адекватна финансова подкрепа на двете радиостанции, докато бъдат проучени методи за бъдещото финансиране на същите...."

Президентът Никсън оцени тази резолюция като твърдо решение да се запазят и в бъдеще двете радиостанции и да не се пристъпва към прекратяване на тяхната дейност и връзка с правителството на САЩ. През м.август 1972 год. той назначи "Комисия за проучване на международните радиопредавания" /КМР/, в която включи 5 известни имена, задължавайки ги да докладват лично нему всички резултати от своето изследване.

Във КМР бяха включени:

216
11

- 3 -

1. Милтън Айзенхауер - председател на КИМР, Президент на университета Джон Хопкинс - гр. Балтимор.

2. Едуард В. Барет - директор на Института по връзки към академията за Развитие на образованието, бивш зам. държавен секретар в Държавния департамент.

3. Джон А. Гронодски - Декан на факултета за "обществени науки" към университета Л. Б. Джонсън, бивш посланик на САЩ в Полша.

4. Едмънд А. Гълиън - Декан на факултета по Право и дипломация в университета "Тафтс", бивш посланик на САЩ в Конго.

5. Джон Д. Рош - професор по Политика в университета Брандийз, бивш специален съветник на Президента на САЩ.

В началото на 1973 год. Комисията завърши своята работа и представи своя Доклад озаглавен "Правото да знае" на Президента, който на 7.V.1973 год. го утвърди. Въз основа на този доклад последваха и съответните обсъждания и Решения на законодателните органи и най-вече на Конгреса на САЩ.

По същество Докладът на КИМР се състои от 4 главни раздела:

1. История на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода"; анализ на досегашната им дейност и главни резултати от извършената от тях пропаганда.

2. Целесъобразност от съществуването на радиостанциите в момента на фона на усилията за подобряване общия климат в международните отношения и на първо място отношенията между Изтока и Запада - СССР - САЩ.

3. Перспектива за бъдещата дейност на двете радиостанции и характер на техните програми.

217

12

- 4 -

4. Източници за финансиране цялостната дейност на радиос "Свободна Европа" и "Свобода" . в миналото, настоящем и в бъдеще.

Общият дух на доклада, правените в него изводи и препоръки са по същество в подкрепа на досегашната дейност на радиостанциите и обосновават необходимостта и целесъобразността от по-нататъшното им съществуване.

Ако трябва да се резюмират в най-съкратен вид основните изводи от доклада, то бихме се ограничили с цитирането на параграфи 4 и 5 от приетия въз основа на него закон: /§-1914 и допълнението му №-1972/:

§ 4/... че продължаването на дейността на радиос "Свободна Европа" и "Свобода", като независими източници на радиопропаганда, опериращи в съгласие с основните принципи на външната политика на САЩ и в съответствие с висшите професионални стандарти и изисквания, е в унисон с интересите на Нацията.

§ 5/. С оглед създаването на един максимално ефективен апарат за по-нататъшна и непрекъсната помощ на радиос "Свободна Европа" и радиос "Свобода", и за да се окуражи конструктивния диалог с народите на Съюза на съветските социалистически републики и Източна Европа, е желателно да се създаде "Борд за международни радиопредавания /BMP/

Докладът и станалите обсъждания след неговото представяне и утвърждаване от Президента Никсън изобилстват с спити за доказване необходимостта от по-нататъшната дейност на радиостанциите и ... "големия им принос в постигнатото подобряване на отношенията между Изтока и Запада ...." Много на шикорс се използват в обосноваване необходимостта от тези радиостанции, факти за излъчваните програми на чужди езици от дстрана на радиос Москва и другите социалистически страни. Цитира се, че от наша страна се .. "излъчват програми на десетки езици, като само радиос Москва предава на 84 езика в продължение на 4000 програм часа седмично, от които 250 програм часа седмично са предназначават на Северна Америка - Канада и САЩ.... Всички Западни страни излъчват общо 4200 часа сед-

278
13

- 5 -

мично международни програми, част от които са предназначени за СССР и социалистическите страни. Само радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" са специализирани за програми за Източно-европейските страни и СССР, респективно за по 566 и 379 програм-часа седмично. Други радиопредавания като например тези на "Гласа на Америка". "Би би си", френското и някои други радиопредавания, по принцип отразяват официалните становища на своите правителства. "Поради това няма никакво място за съмнение, че в целия комплекс от радиопрограми, насочени към социалистическите страни, радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" са уникални и според мен най-ефикасните при достигане до центъра на силата, с която САЩ трябва да намерят общ език и съгласие..... /М. Айзенхауер/.

В основките на бъдещата дейност на двете радиостанции се използват също така и нашите постановки за характера на идеологическата борба в етапа на мирното съществуване.

Комисията КИМР е доволна, че двете радиостанции се пригаждат прогресивно към измененията и изискванията на съвременността, че те не се придържат към каноните на студената война, и че могат да допринесат за подобряване отношенията между страните.... Но пътя към още по-големи подобрения е двупосочен. Най-важното съображение за ролята на двете радиостанции /РСЕ и РС/ е факта, че лидерите на СССР и Източно-европейските социалистически страни и средствата за масова пропаганда дават да се разбере съвсем ясно дори и сега, след подобряване на отношенията ни, че принципите на съвместно съществуване не предлагат възможности за отслабване на идеологическата борба....." /М.Айзенхауер/

Най-често се цитират някои изказвания, посветени на този въпрос от др. Л.И.Брежнев като напр: "...Напротив,.... ние трябва да сме готови за още по-интензивна идеологическа борба, която ще става все по-остра форма на антагонизма между двете социални системи. И ние нямаме съмнение в крайния резултат на тази борба, на този антагонизъм, защото историческията правда, обективните закони на социалното развитие са на наша страна..../цитира се речта на др.Брежнев от 27.VI.1972гд при посещението на др. Фидел Кастро в Москва/.

2/3
14

По същото време - юни 1972 год. в доклада си до Конгреса на САЩ президента Никсън заяви, като извод от току що завършилото си посещение в Москва: ... "Ние трябва да помним, че съветската идеология все още проповядва враждебност спрямо някои от най-основните американски принципи и идеологически постановки. Съветските ръководители остават твърдо верни на принципите на своята Марксовска идеология.... Както и нацията, която ръководят, съветските лидери са и ще продължат да бъдат напълно посветени и верни на идеологическата борба със САЩ..."

Много често се цитират и думите на др. Тамаш Палос - зам.ръководител на отдел "Агитация и пропаганда" към ЦК на Унгарската комунистическа партия от изказването му пред Будапещенския радиосимпозиум - 21.XI.1972 г./:

... "Ако ние желаем подкрепата на масите, ако искаме те да бъдат убедени в нашата правда, тогава ние трябва да им кажем тази правда. Следователно мобилизацията вътре в страната, но също така и в международен мащаб, изисква увеличена идеологическа борба... Нарастването на идеологическата борба е нормално развитие в условията на мирното съвместно съществуване. Защото какво е съвместно съществуване? Непрекъснати връзки и тези непрекъснати връзки имат идеологическа основа... Така че идеологическата борба върви ръка за ръка с мирното съвместно съществуване, в наш интерес е тази идеологическа борба да се разширява..."

Въз основа на анализа на миналата дейност на РСЕ и РС, а също и на обосновката за необходимостта от съществуването ѝ в момента, докладът на КПМР стига до изводи:

.... "Комисията е убедена, че радиостанциите, обезпечавайки информация и търкуване, ще продължат да бъдат/от/ в помощ на бъдещите преговори и коопериране между СССР и САЩ в такива области, като ограничаване на стратегическите оръжия, търговията, Европейската сигурност, опазване на околната среда....."

205
15

- 7 -

Що се отнася до това до кога ще трябва тези две радиостанции да продължат своята дейност, препоръката на КИМР е ясна:

.... "Комисията се занимава също така и с въпроса, още колко време РСЕ и РС трябва или би трябвало да продължат своята дейност. Нашата преценка е, че докато Съветския съюз и Източно-европейските страни не променят своето отношение и разрешат свободния поток от правдива информация, то в интересите на САЩ е да се поддържа дейността на радиостанциите. Би могло да се очаква, че някои от страните, за които са предначинани програмите, ще направи прогрес в това направление и то до такава степен, че да позволят прекратяване на предаванията на нейния език. Такава промяна в СССР е вероятно най-малка за сега... Комисията смята, че плановете за радиостанциите трябва да бъдат дългосрочни и препоръките в следващите раздели в доклада са направени на тази база. Независимо от това, органите на изпълнителската власт и Конгреса на САЩ трябва да са нащрек към всяка промяна вътре в страните-слушатели на програмите, и да преразглежда ситуацията на редовни интервали от време..."

В доклада на КИМР, разискванията и приетите закони и допълнения, се отделя голямо място и на финансирането на цялата дейност на радиостанциите. В своето встъпление при откриване разискванията в Комисията по външните работи към Конгреса /12.IV.1973 г./ председателя на Комисията М.Айзенхауер заяви:

"...Добре осведомен народ, аз съм убеден, ще работи за разбирателство с другите народи, за трайно разбирателство и отслабване на напрежението. Издръжката на двете радиостанции - "Свободна Европа" и "Свобода", в момента представлява само 0.3 % от останали разходи на САЩ в Европа. Ако един информиран народ успее да склони своето правителство да влезе в преговори за взаимно намаляване на въоръженията, издръжката на РСЕ и РС ще се изплати стократно..."

201
16

На същото заседание на Комисията по вътрешните работи Кенет Ръш, изпълняващ за момента длъжността Държавен секретар, е заявил:

".....Девалвацията на долара в Европа направи издръжката на двете радиостанции доста по-тежка. С оглед на това, за финансовата 1973 год. се наложи увеличаване на средствата за издръжка с 1.8 млн. долара. Изкането за бюджет в размер на 50.3 долара за финансовата 1974 год. се състои от:

1. 31.6 млн. долара за радио "Свободна Европа"
2. 18.3 " " "Свобода"
3. 275 хил. " за Борда - БМР.

Горните цифри не включват и не предполагат никакво увеличение на персонал, оборудване или вид дейности, но осигурява поддържане на нивото от 1973 год.....

.... Увеличението от 9.6 мил. долара спрямо средствата за 1973 год. се обуславя от следните причини:

1. Необходимо е да се покрият нарасналите разходи с 3.5 мил. долара причинени от девалвацията на долара. Радиостанциите разходват над 80 % от своите бюджети в чуждестранни валути.

2. Трябва да се покрият разходите за неизплатени поради липса на средства в последните 2 години пенсии на бивши служители в размерот 2.4 мил. долара.

3. С огледкомпенсирани на инфлацията в ГФР и САЩ трябва да бъдат изплатени компенсации в заплатите в размер на 3.2 мил. долара.

4. Необходими са и допълнителни 500,000 долара за поддържане на оборудването и постройките на радиостанциите.

"..... Радиостанциите, значителен фактор за придвижване на СССР към политиката на намаляване на напрежението в Европа, могат да бъдат издръжани със средства по-малко от необходимите за закупуване на 4 бойни самолета F-14.

299
14

/Попълна светлина върху финансирането на радио "Свободна Европа" и радио "Свобода", може да се получи от таблици № 1, № 2 и № 3 на приложението - Доклад № 93.356, Календар 337, от Първата сесия на 93-ия Конгрес на САЩ - 27.VIII.1973 год. В табл. № 2 и № 3 са дадени отделните пера от бюджета на радиостанциите за 1972, 1973 и 1974 год./

Интересно е да се отбележи, че Законопроект № 1914 третиращ бюджета на радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" бе внесен в Конгреса от сенаторите Пърси и Хъмфри на 31.V.1973 год. и със завидна деловитост бе приет.

По време на обсъжданията по въпроса в Сенатската комисия по външните работи, са се изказали:

1. Кенет Рай - зам. Държавен секретар
2. Хенри Гердман - Президент радио СЕ
3. Джон Дакс - " " "Свобода"
4. Митчел Райнхилдер
5. Едвард Едмон
6. Едвард Барет
7. Джон Гарднерски
8. Артър Голдберг - бивш представител на САЩ в ООН
9. Аверис Харман - " посланик на САЩ в СССР
10. Джордж Бол - бивш зам. Държавен секретар
11. Том Барнет - независим консултант по съобщенията.
12. Рейванд Халбергстад автор
13. д-р Юрий Глазов - професор колежа - Бостон
14. д-р Роман Барет - " Държавния университет - Ню Йорк
15. Уолтер Уолманс - Смесен Балтийско-американски комитет.

Болшинството оратори са се изказали в подкрепа на продължаване дейността на двете радиостанции. Против се е изказал Артър Голдберг, а Том Барнет е заявил, че в този си вид РСЕ и РС има минимален ефект. В изказванията на

Из архивите на ДС

749

203

18

- 10 -

част от горните лица а била изтъкната идеята да се мисли в бъдеще радио "Гласът на Америка", за което се отделят над 56 мил. долара /1974 год. да посеме дейността или поне част от нея на РСЕ и РС /За радиопредавателните станции на армията на САЩ предназначени главно за други страни, се отделят 27 мил. долара, така, че общо от бюджета на САЩ се отделят за РСЕ ,РС, "Гласът на Америка" и армейските радиостанции над 133 мил. долара /1974 год./

x

x

x

Предложеният закон за финансова издръжка на радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" бе приет най-напред от Сенатската комисия по външните работи, а по-късно и от Сената. По време на обсъждане в Комисията по външните работи, председателя на същата сен. Фулбрайт, е внесъл предложение за намаляване средствата за 1974 год. и елиминиране параграфа за 1975 год. и др. Второто предложение е прието, то първото пропада. В своето изказване пред Комисията сен. Фулбрайт е критикувал остро дейността на РСЕ и РС, нарекъл ги остатъци от времето на Студената война и "... директни проводници на Американ ката външна политика..." Спирайки се на историята на РСЕ и РС Фулбрайт е потвърдил факта, че "... публично всяко едно от тези радиостанции се е представлявало, като спонтанна организация за бежанци обичащи свободата, финансирано от средства събирани от ученици от Запада... Секретно всяко едно от тях бе организационен и финансов инструмент на ЦРУ, в който работят бегълци, жадуващи свалянето на светската власт... Тяхните действия бяха директно продължение на Глобалния антикомунистически поход..."

За съжаление прозвуча без разбиране и подкрепа въпроса на Фулбрайт: "... Е ли нашата намеса в живота на комунистическите страни в законните рамки на американската

външна политика..." А също така и неговият извод, че "...
всичко гсреказано води недвусмислено до единственият извод:
"Свободните радиостанции не трябва да продължават своята
дейност като продължение на Американската външна политика"...
Дългият текст на изказването на Фулбрайт е включено в прило-
жението./

"ЗЛАТЕВ"

Отп. в 2 ека.
Размн. № 075 -17223.
Нап. ИБ

Размножено в 2 екземпляра
за VIII окидел и за IV окидел КОРУ
6 II 1974г.

08/17406

С материал е заобичан Др. Росколов
15 II 1974г. Витков

Из архивите на

752

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

231

5386 1314 уел

Строго секретно!
Екз. единствен

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ

№ Вр. А 29

12. III 1974 год.

гр. Враца

*Д.К. Вонков
и много други
содруги
и др.*

*Узона
до БУТАРЯ
Н.К. ОТДЕЛ XI ДТУ
С. Д. И. СНО
Тодоров
Кабелова
Секрет
и др.*

*К.А. Ангелов
и др.
4.11.1974*

ОТНОСНО: Жилища сграда в град
Мюнхен - ГФР, принадлежаща на
радио "Свободна Европа".

На 11.3.1974 г. в гр. Враца проведохме беседа с Тодоров временно пребиваващ в ГФР. По поставените му задачи същият разказа:

По време на престоя му в гр. Мюнхен - ГФР в градския телефонен указател е установил името на българина Димитър АНГЕЛОВ от гр. Габрово - изменник на Родината с когото се познават от 1962 г. при едно от посещенията си в ГФР. АНГЕЛОВ е работил в радио "Свободна Европа". След свързване по телефона ОБ бил поканен в квартирата, където живее последния.

Оказало се, че сградата където живее Димитър АНГЕЛОВ се намира в южните покрайнини на гр. Мюнхен, на Stelzingerei 6, München 91, тел. 91 34 95. Обитателите на сградата са хора от различни нации и народности, работещи

изключително в радио "Свободна Европа"

*Узона е в ГФР
Тодоров - секретар
и др. в ГФР
Кабелова - секретар
и др. в ГФР
Секрет
и др.
4.11.1974*

Сградата е ново-построена във форма на четириъгълник без ограда, с прозорците навън и единствен вход с врата автоматично отваряне чрез домофон. Сградата с четирите си страни образува двор-градина с площ около 1 000 кв.м. От към двора същата има непрекъснати тераси и от терасите се влиза в апартаменти-гарсонииери. Сградата носи номер на улица Stelzingerli, но не и на самата улица. От улицата я дели зелена площ с входно платно. Около постройката са зелени площи, без да опира до друга страда. Цветът ѝ отвън не е бял, а убит, с равен покрив. Не прави впечатление сред заобикалящите я сгради.

Сградата се състои от около 50-60 апартамент-гарсонииери за живеене. На всяка врата е отбелязано името на обитателя. Апартамент на Димитър АНГЕЛОВ се намира на 3-я етаж, северната страна и има площ около 30-40 кв.м. Състои се от стая, кухня и тоалетна с баня. Стаята е пригодена за спане и живеене. Обзаведена е с кушетка-спалня (персон и половина), маса с две кресла, вграден гардероб и барче. Има телевизионен апарат - цветен устроен и с далечно командване. Банята и тоалетната са заедно, облицовани с пластмасова материя, с топла и студена вода. В кухнята ОВ не е имал възможност да влезе.

Около сградата, на входа и вътре в нея няма охрана.

Данните се отнасят за жилищна сграда, принадлежност на радио "Свободна Европа", ръководено от органи на САЩ.

На източника може да се вярва. Същият има възможност през м.април т.г. отново да посети АНГЕЛОВ и изясни интересувачи ни факти около персонала и дейността на радио "Свободна Европа". АНГЕЛОВ от 8-9 месеца е пенсиониран и не работи в "Свободна Европа". Възнамерява да замине в САЩ.

Приложение: скица на сградата.

Отпечат. 2 екз.

XI-20318 - *Иван Зорев*

Напис. Ангелова

Враца, 11.3.74г.

ЗАМ. Н-К ОКРЪЖНО У-Н

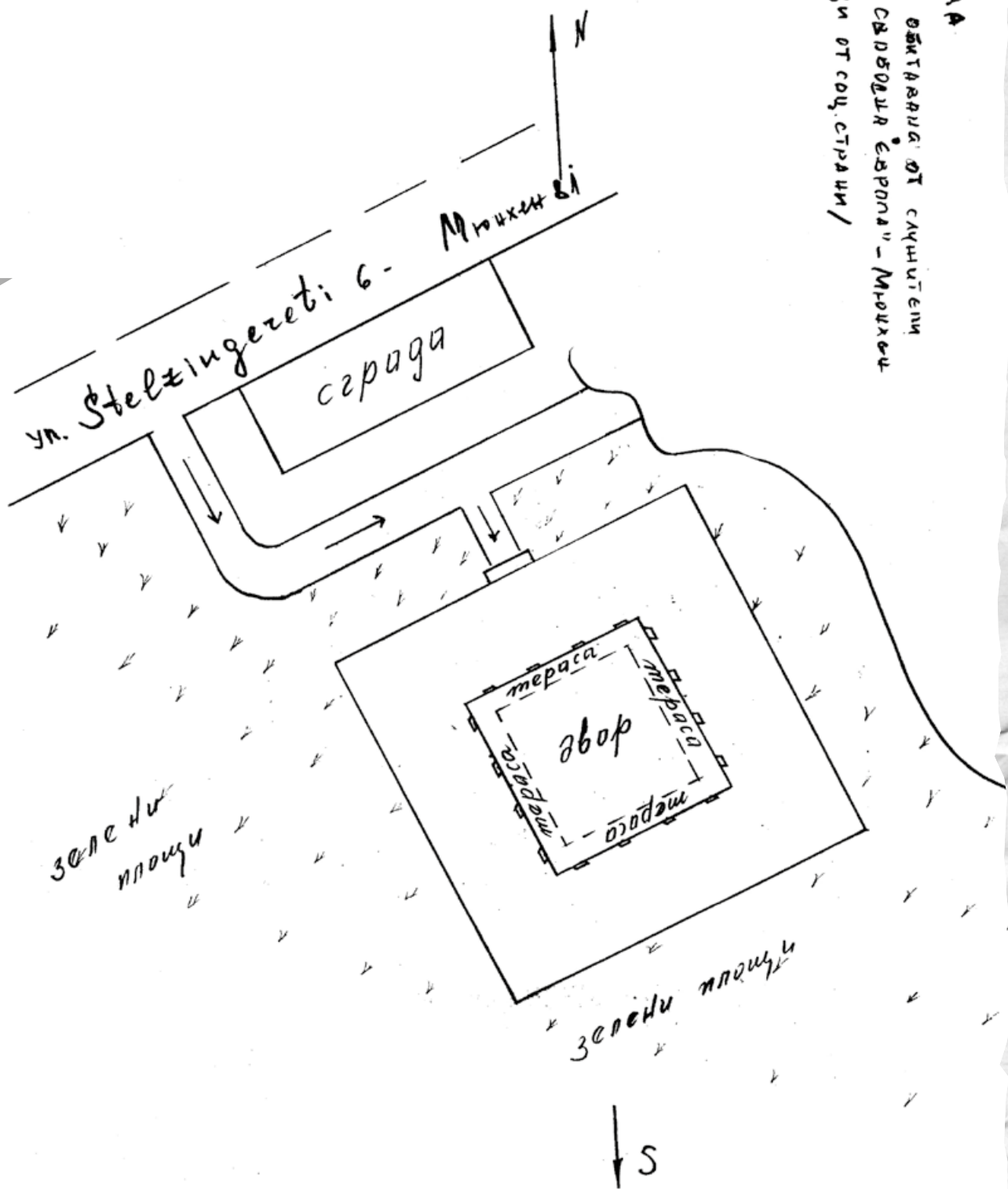
12.3.74

253

ПЛАН

на средата обитавана от сучиците
и в радио "Свобода Европа" - Мюнхен
/ Изменици от со. страни /

Леша

Строго секретно
Екз. № 2

№556 1 III Ю

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

И ГЛ. УП. АКАДЕМИ - А
№ 6 7355
33.0001374
1974

10 м. 11 юж.
Сей. д. 11. 74

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 187

относно дейността на българския от-
дел на радио "Свободна Европа"

*7. Асена
12-1 сеп 1974*

През юни 1974 г. по време на пребиваването си във ФРГ наш гражданин се срещнал с Джилда Карол от българската редакция на радио "Свободна Европа". Карол се занимавала активно с политическа дейност против НРБ. Тя споделила, че българската редакция при радио "Свободна Европа", макар и най-малочислена, се считала за една от най-активните, в която работели образовани и способни хора. Според нея там имало 4 - 5 сътрудници - редактори, които били от "световна величина". Към тях причислила Панов, чийто баща бил българин, а майка му била датчанка. Той бил изключително способен човек и под псевдоним сътрудничел на най-големите световни вестници и агенции. Тези редактори били хора, които преглеждат и редактират материалите, те носели отговорността за предаванията и програмата.

Информацията за програмата се събирала по различен начин. Имало цял щаб от сътрудници - информатори, които вършели сравнително неквалифицирана работа. С името на добър информатор се ползувал Владо Найденов. Освен новините от световноизвестните осведомителни агенции специално за България ползували и информация от официалните предавания на радио "София", на всички български ежедневници, които получавали чрез някаква агенция. Имало

617
специален човек, който сравнявал различните факти, събития или изказвания на отговорни държавни служители по определен повод, станали или казани преди години и сега. Друг човек бил натоварен със събирането на материал за т. нар. предаване "Весела неделя", което по думите на Карол било предназначено за "по-простите слушатели". А служителката им Николаева водела картотека на всички отговорни партийни и държавни дейци в НРБ. Част от необходимата им за радиото информация получавали чрез писмата от България, предназначени за радио "Свободна Европа". Тези писма били изпращани не направо до радиото, а до Париж, Рим, Лондон, Брюксел и до други градове в Европа до определени пощенски кутии. Такива писма тя получавала до личната си пощенска кутия и показвала на нашия гражданин няколко броя, без да съобщи подателите им от България.

Редакцията се подготвяла специално за предавания, предназначени във връзка с 30-годишнината от 9 септември. Карол споделила, че за да подготвели по-сигурни предавания за България във връзка с "30-годишнината от вземането на властта от комунистите", извършвали и техническа реконструкция на предавателите на радио "Свободна Европа". Предвиждали да променят вълните, на които се излъчват предаванията, за да избегнели заглушаванията от българска страна.

Карол се интересувала какво минало имат в България сътрудниците на радиото Владо Найденов и Тодор Пипев. Найденов бил трудолюбив, Той до известна степен бил изолиран от по-висшите кръгове на радиото заради естеството на неговата работа и брака му с германка, която те считали за човек от простолудиято. Случаят на Тодор Пипев за тях оставал малко тъмен и оценката ѝ била не твърде положителна за него. Сред сътрудниците на радиото имало съмнение по отношение на "благонадеждността" на Найденов и Пипев, поради което предложили всички да бъдат разпитани от т. нар. "дедектор

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

на лъжата". За някои от разпитваните имало отрицателни резултати и положението им подлежало на допълнително изясняване. За предишния сътрудник на радиото Маринов било установено, че е скрил някои моменти от миналото си, и поради тая причина бил освободен. Сега Маринов сътрудничейл активно на германски и други вестници, бил близък приятел на Щраус и бил един от хората на неговия антураж.

Особен интерес Карол проявила към съдбата на Генко Генев – бивш директор на международния конкурс за естрадни изпълнители "Златният Орфей" и зам.-президент на международната организация на естрадните фестивали, задържан от органите на сигурността на НРБ. Питала точно за какво е задържан, дали има някакво обвинение срещу него за шпионаж и кога ще се приключи следствието. Тя се познавала добре с него и поддържали връзки. Особено близък той бил с представители на радиото от Западен Берлин, от Баден-Баден и с някои западногермански журналисти. Някои от тях се изказвали за него, че бил много нахален, искал им пари и да им ползувал колите. Въпреки че им е било много неприятно, те изпълнявали желанията му.

По време на няколкото срещи с българския гражданин Карол се стремяла да го уговори да не се завръща в страната. Предлагала му работа в радио "Свободна Европа" с 5000 ДМ месечна заплата, плюс заплащане на квартирата.

Предлагаме да бъде информиран завеждащият отдел "Пропаганда и агитация" при ЦК на БКП за подготовката на радио "Свободна Европа" за предавания във връзка с 30-годишнината от 9.IX.1944 г.

Нап. в 5 екс.

№ 1-др.Шопов
№ 2-ПГУ
№ 3-VII у-ние
№ 4-др.Борисов
№ 5-VI у-ние
Изп. XIV отдел
Нап.Найденова
26.VII.1974 г.
София

НАЧАЛНИК НА II ГЛ.УПРАВЛЕНИЕ НА ДС
Генерал-майор

"Лейбница"

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Лиз. № 2

167

2361
22 1 81

До
НАЧАЛНИКА
НА УПРАВЛЕНИЕ VI - ДС
Т У К

*Доклад
на Д. Коцев*

С П Р А В К А

ОТНОСИ: Подготовка за обединяване на Радио "Свободна Европа" и Радио "Свобода" и тяхната дейност

На 30 май 1974 г. Комисията по външните работи при Сената на САЩ изслушала доклад на Съвета за международни прекосявания при американския Държавен департамент за проектобюджета на радиостанциите "Свободна Европа" /РСЕ/ и "Свобода" / за 1974-1975 финансова година.

Държавният департамент възложил на съвета /голям съвет бе утвърден от Сената през 1974 г./ да контролира изразходването на отпусканите средства по годишния бюджет за радиостанциите, а така също и тяхната дейност.

На заседанието на комисията се присъотствували: председателят на съвета Девид Абшар; членът на съвета Фой

Колер /бивш посланик на САЩ в СССР/; Томас Куини, Джон Рош и ръководителите на РСЕ и "Свобода" Уилям Дарки и Хоуланд Съркент /които участвували без право на глас/. На заседанието не е присъствувал петият член с право на глас Ебот Уолбърн.

По време на заседанието били прочетени радиона документи, подготвени от съвета съвместно с ръководителите на радиостанциите.

Председателят на съвета Абшаир се опрял на въпроса за перспективата РСЕ и Радио "Свобода" да бъдат обединени. Той обяснил, че на първото заседание на съвета на 14 май 1974 г. била създадена група, която да проучи този въпрос, като вземе предвид преди всичко финансовите проблеми, свързани с радиостанциите. Тази група проучвала и въпроса за намаляване отпусканите им средства чрез обединение на централните ръководства в САЩ и болшинството от службите в Мюнхен "под един покрив". Абшаир застъпил мнението, че това ще доведе до съкращаване на част от сътрудниците, но нямало да се отрази на обема и ефективността на радиопредаванията.

Предполага се, че ще бъде прието предложението централните ръководства да бъдат обединени и се ръководят от един ръководител. Щели да бъдат назначени двама заместници - един за РСЕ и един за Радио "Свобода". Ръководството на техническите и спомагателни служби също щяло да бъде централизирано. Мнението на членовете на съвета е, че при сливането радиостанциите трябва да запазят досегашния си периодически

статут, тъй като това е свързано и със съответни съглашения с властите на ГФР, Испания и Португалия.

На заседанието Абшайр е съобщил текста на предложението за сливане, подготвено от ръководителите на РСЕ и Радио "Свобода". Съгласно този документ, през 1976 г. или даже през тази година целият персонал на радиостанциите в Мюнхен трябва да бъде настанен в сградата на РСЕ, чиито наем е по-нисък с 18 000 долара от наема на Радио "Свобода". Преместването щяло да стане след значителна реконструкция на сградата на РСЕ /в течение на 5 месеца/. През този период щели да се подготвят технически възможности за разместване на сътрудниците и радиоспиратурите на Радио "Свобода".

Абшайр е информирал сенатската комисия за взетите нови мерки, водещи към обединяването, през периода от 3 до 30 май 1974 г., като:

- търсене една сграда за филиалите на двете радиостанции в Париж;

- подобно обединение се подготвя и в Англия и ако то се осъществи, филиалът на Радио "Свобода" ще се устрои в сегашната сграда на РСЕ.

В сенатската комисия въпросът за сливането на двете радиостанции бил разгледан в тясна връзка със съкращаване на персонала. През 1973-1974 финансова година в РСЕ са били съкратени 22-ма души. Понастоящем в РСЕ работят 1290 души, а в Радио "Свобода" - 738 .

Девид Абшлар е информирал комисията и по някои въпроси за промени в програмата на Радио "Свобода", които били свързани с финансови трудности. През миналите финансови години предаванията за народите в СССР били на 18 езика, а сега на 13. Преустановено било радиопредаването за районите в Източен Сибир и Приморието. По този повод Сържант изказал съжаление и пояснил, че броят на радиослушателите от тези райони не е голям, но малко или много те представляват "стратегически интерес", тъй като през 1969 г. тук са станали съветско-китайските воюни стъпкиновения. Според него, прекратяването на предаванията на 5 национални езика на народите на СССР в Северен Кавказ също предизвикало неудовлетворение, тъй като "радиопредаванията за тези специфични среди" били важни, независимо че населението е малочислено.

Абшлар съобщил на комисията, че вместо тях през тази година е започнало радиопредаване на литовски език, а от 1976 г. ще бъдат излъчвани радиосъобщения на латвийски и естонски език.

По време на заседанието някои сенатори проявили интерес, дали съществува възможност радиостанциите да получат официално финансова помощ от правителства на западноевропейските страни. Абшлар обяснил, че "прогресът в това отношение е незначителен", въпреки че и по-рано този въпрос е обсъждан на нивото на посланици и дипломатически представители на САЩ в Западна Европа. Съветът за международни радиопредавания на

САЩ възнамерявал да продължи преговорите с правителствата на тези страни. Такава препоръка била направена от сенатската комисия начело с Милтън Айзенхауер през 1973 г. Тогавя се предвиждало западните правителства да отпускат средства за покриване разходите по изследователската дейност на радиостанциите. Те обаче проявили "незначителен благороден жест". Общо взето Абиалр изразил песимизъм във връзка с възможностите да получат някакви значителни финансови средства от правителствата на западноевропейските страни.

По време на обсъжданията била изнесена и информация за методите на проучване ефективността на радиостанциите - и по-специално за мненията на слушателите на РСЕ по излъчваните предавания, за техните препоръки и желания, които се изучавали и обобщавали от 8 професионални организации за "допитване до общественото мнение" в различни западни страни. Тези организации извършвали своите проучвания независимо една от друга. За тези изследвания в миналото били анкетирани общо 75 000 души от източноевропейските страни. Понастоящем ежегодно били анкетирани 5000 души. Фактът, че допитването се провежда от различни организации и в различни страни, позволява да се сравняват получените данни и да се осъществява контрол за правилните изводи от тези изследвания.

Методите по изследователската дейност за ефективността на Радио "Свобода" и РСЕ били различни. Според Сържант⁶ това се обяснява с познатия брой на съветски граждани, посещаващи западни страни. През последните 2-3 години обстановката

та се е изменила и техните "последователи" научили много неща от съветски граждани, посещаващи и други страни. Основният метод за получаване на информация, според него, е вземането на интервю от тези граждани.

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛ.У-НИЕ - ДС,
Генерал-майор _____

Отп. в 4 екс.
Изм. - 064278 СС
Ноп. - ИМ/20.У.1975 г.
С о ф и я

"Литература"

180.1.1.

отдел 10-117

Строго секретно!

194

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТНОСНО: Оценка за първия етап на разискванията в Конгреса на САЩ относно радиостанцията "Свободна Европа" (РСЕ)

Първият етап на разискванията в Конгреса относно радиостанцията "Свободна Европа" (РСЕ) протича гладко.

Американското ръководство на РСЕ смята, че това се дължи на отсъствието на сенатора Фулбрайт, обединяващ около себе си група сенатори и конгресмени, противници на РСЕ, както и на голямата подкрепа, оказвана на радиостанцията от Държавния департамент и ционистките лобисти в Конгреса.

Заслужава внимание политическата аргументация на Държавния департамент, с която излезе пред Конгреса за необходимостта от съществуването на РСЕ.

Според Държавния департамент, "радиостанцията трябва да бъде запазена поради необходимостта от продължаване дейността на радиостанцията "Свобода". В случай, че бъде ликвидирана РСЕ, щяла да стане твърде явна антисъветската насоченост на информационната служба на САЩ за чужбина. Освен това Държавният департамент констатирал, че информирането чрез чуждестранни радиостанции за събития, станали в други страни, не било в противоречие с изработените в рамките на сегашния етап на намаляването на напрежението принципи, ако тези информации са умерени и добре подготвени.

180.1.1.

- 2 -

Строго секретно!

176

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Държавният департамент се опасявал , че Полша ще окаже натиск върху Португалия да не продължи договора за РСЕ. Това щяло да доведе до увеличаване разходите за радиостанцията с 10 млн. долара, тъй като предаванията от САЩ трябвало да бъдат излъчвани със спътници и ретранслатори в ГФР и Англия.

В американското ръководство на РСЕ се обсъждал въпроса за провеждането на разговори с Полша във връзка с радиостанцията. Съществува реална възможност за официално предложение относно посещение в Полша на висши служители от Бюрото за международни радиопредавания, контролиращо дейността на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода".

10.VI.1975 г.

ИП/065534-_____

III-64

Натрупване

Из архивите на ДС

765

26.04.76

Совершенно секретно

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А № 104

Как сообщили нам чехословацкие друзья, ими начата активная акция, направленная против радиостанции "Свободная Европа" и ЦРУ, о которой они информировали органы безопасности ГДР, ПНР, НРБ и ВНР.

Просим информировать руководство друзей, что Комитет госбезопасности одобряет эти мероприятия, намерен через средства массовой пропаганды в СССР содействовать их широкому освещению и, в свою очередь, проведет ряд подобных акций.

Комитет госбезопасности изучает вопрос, в частности, о возможности организации во второй половине 1976 года открытого международного судебного процесса против "Комитета радио "Свобода" и "Свободная Европа" с целью компрометации его перед мировой общественностью как органа "холодной войны".

В качестве свидетелей на процессе предполагается использовать бывших сотрудников "Свободной Европы" и "Свободы", возвратившихся в социалистические страны, а также отдельных граждан этих стран, проводивших враждебную деятельность под влиянием указанных выше центров.

Придавая большое значение разоблачительным мероприятиям против подрывных центров противника и ЦРУ, КГБ считает целесообразным одновременное проведение согласованных акций в братских социалистических странах, которые можно было бы обсудить в ближайшее время на многостороннем совещании. Это предложение мы направили чехословацким друзьям и, если они выступят с таким предложением, Комитет госбезопасности готов принять участие в этом совещании.

Что касается предложения КГБ о проведении международного судебного процесса, просим выяснить мнение друзей и их предложения о возможности выступления на судебном процессе конкретных лиц и использования имеющихся у друзей документальных материалов. При согласии друзей с этим предложением его можно было бы обсудить на намечаемом многостороннем совещании.

29.1.76 г.

Целомовен е одобруван план и мерорешения, които ще бъдат предложени от нас на съвещанията на братските органи в Прага (12.13.76) / А. В. /

Строго секретно !

Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО

ЧЕХОСЛОВАШКИТЕ ДРУГАРИ

Благодарим Ви, за информацията, получена от Вашия разузнавач ПАВЕЛ МИНАРИК и за предоставената ни възможност оперативно да се възползуваме от случая.

На основание на наличните при нас данни считаме, че предстоящата пресконференция на др.МИНАРИК със западни кореспонденти може да се използва за компрометиране на някои сътрудници от българската секция при радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".

Чрез участващите в пресконференцията наши кореспонденти ще уредим да бъде зададен на др.МИНАРИК следния въпрос: "Какво Ви е известно за дейността в радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" на бившият български писател ГЕОРГИ МАРКОВ, на бившият български журналист ДИМИТЪР ИНКЪОВ и на други".

1. ГЕОРГИ ИВАНОВ МАРКОВ е писател, бивш член на Съюза на българските писатели, беглец от 1968 год., служител в ББС - Лондон, но активно използван от радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" с предавания на негови клеветнически материали. ГЕОРГИ МАРКОВ ~~тук в страната е имал достъп до отговорни ръководители и е известен сред писателските среди.~~ *В нашата сигурно*

Имаме оперативни съображения МАРКОВ да бъде уличен като агент на ЦРУ. За целта в отговор на зададения въпрос др. МИНАРИК да подчертае и това, че е имал възможност лично да чуе указанията на един американски разузнавач, материалите на

= 2 =

ГЕОРГИ МАРКОВ да се излъчват без задръжки, с предпочитание, за което да му се заплаща по най-високата тарифа.

В зависимост от данните с които разполага др.МИНАРИК за обстановката, по своя преценка, с оглед да придаде по-голяма убедителност на отговора си, той би могъл да посочи име на действителен американски разузнавач и да опише една правдоподобна обстановка при която е доловил горните указания.

2. ДИМИТЪР ЯНАКИЕВ ИНКЪОВ, бивш член на Съюза на българските журналисти; беглец от 1965 год., понастоящем старши редактор в радио "СВОБОДНА ЕВРОПА", завеждащ така нареченото хумористично предаване "Весела неделя", по което предава остри клеветнически материали против НРБ и социалистическите страни с псевдоним ВЕЛКО ВЕРИН. Преди бягството си е написал няколко пиеси на теми от героичното минало на българския народ.

В отговор на зададения въпрос др.МИНАРИК да изтъкне, че познава този служител или е слушал за него. Известен му е с това, че ползува псевдонима ВЕЛКО ВЕРИН за да прикрие истинското си име, с което преди бягството си е известен като автор на пиеси с прогресивна комунистическа насоченост.

Считаме, че на предстоящата пресконференция други наши задачи не би могло да се решат.

След пресконференцията можем да Ви предоставим справка по наличните при нас материали за радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" и да обсъдим съвместното им използване в духа на замислената от Вас операция.

Считаме, че е целесъобразно да се проведе предложената от Вас среща по тези въпроси, за което ще се договорим допълнително.

29.7 1976 г.
София

ЕКСТРЕНО !

136
Строго секретно !

Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
ПОЛСКИТЕ, ЧЕХСКИТЕ, УНГАРСКИТЕ
И НЕМСКИТЕ ДРУГАРИ

Из архивите на ДС
769

Във връзка с договореността ни за взаимодействие при разобличаването на американските специални служби и радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" ^{на 11 т.м.} от българската телевизия беше излъчен филм със завърнал се изменник на Родината, разобличаващ американския разузнавателен център в гр.Мюнхен и радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".

На 18 т.м. също по телевизията ще се покаже срещата на завърналият се наш работник ХРИСАН ГЕОРГИЕВ ХРИСТОВ със столични журналисти. Същият е изпълнявал възложените му задачи предимно от гр.Виена.

Работата продължава по подготовката на документален филм за подривната дейност на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" и на вражеската емиграция.

С оглед по-ефективното провеждане на замислените разобличителни мероприятия, необходими са ни допълнителни данни, факти и документи по следните въпроси:

1. За конкретните връзки и взаимодействие на американските специални служби с радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".
2. За дейността на бюрата и кореспондентските пунктове на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" във Виена, Париж, Зап.Берлин, Рим и др.

= 2 =

137

Ако някои от тези пунктове са закрити, полезно е да се изнесат данни и факти за това, че продължават своята дейност негласно или под друга форма.

3. За политическата и морална корупция на служители от радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".

4. За дейността на Института за проучване на общественото мнение "ИНГОРА" във Виена в полза на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" и връзките му с ЦРУ.

Предвид ограниченото време с което разполагаме за провеждане на въпросните разобличителни мероприятия молим, ако е възможно необходимите данни, факти, документи, списъци, въпросници и други да ни се изпратят по спешност, поради което може същите да не се обработват с оглед икономия на време.

Във филма можем да поставим въпроси или да предвидим изказвания по отделни случаи и обекти представляващи интерес за Башата страна. При наличието на такива, както и материалите посочени по-горе молим, да ни изпратите до края на м.март т.г.

17. III 1976 г.

София

Екз.1/ДС

Бр. 46

Дара Бузаров от Др Кочев
 на 17 III 1976 г. изпратено
 чрез МВР. откъдето до
 съответните страни.
 18. III 1976 П.И.У.

Ван

СТР. СЕКРЕТНО!

Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

ОТНОСНО: Провежданите мероприятия
за разобличаване на ЦРУ и
"ЛАТЕРНА"

771

Във връзка с кампанията за разобличаване подривната дейност на ЦРУ и радио "Свободна Европа" от наша страна беха проведени следните по-съществени мероприятия:

1. Беше върнат в страната

ХРИСАН ХРИСТОВ, прекарал дълги години в Австрия

Др. ХРИСТОВ беше представен на българската общественост и бяха показани направените от него разкрития на дейността на ЦРУ и радио "Свободна Европа" по Българската телевизия при срещата му с представители на софийския печат. Политическият и пропаганден ефект от мероприятиято с ХРИСТОВ се сцени като положителен. Полсжителни са отзивите и в чуждестранния печат и другите масови средства на Запад. Провеждат се допълнителни мероприятия за разширяване на ефекта от разкритията на ХРИСТОВ. В тази връзка се предвиж и изготвянето на нов филм по материали на ХРИСТОВ.

2. По Българската телевизия беше излъчен филм относно разкритията на агент "ЕМИЛИО". Същият беше изведен в ГФР, където след придобиване на ценна информация относно дейността на американския разузнавателен център в Мюнхен, за радио "Свободна Европа" и за подривната дейност на вражеската емиграция се завърна в страната. Данните за американския разузнавателен център се показват за първи път пред нашата общественост и

2.

основателно предизвикаха полсжителни отзиви. Някои вестници, списания и организации проявиха деспълнителен интерес към изявленията на "ЕМИЛИО" и предстои да публикуват съответни материали по интервю с него с възпитателна цел сред интелигенцията и младежта.

Излъчените материали, както по случая ХРИСТОВ, така и по случая "ЕМИЛИО" вносоха известно сбъркване сред специалните служби на противника и българската вражеска емиграция, която също така потвърждава полсжителния ефект от тези мероприятия.

3. Активизира се работата по най-важните разработки на лица, провеждащи идеологическа диверсия срещу НРБ и социалистическите страни, като "РЕНЕГАТ", "СКИТНИК", "ТАРЗАН", "ХИЕНА", "БУХАЛ" и др.

На срещата на братските разведки в Прага на 13 и 14 март т.г. бяха представени на обсъждане конкретни мероприятия за взаимодействие с братските органи и на първо място със съветските и немските такива.

Във връзка с гореизложеното предстои да се проведат още следните мероприятия:

1. По материали от ХРИСТОВ, "ЕМИЛИО" и др. наши източници, както и по данни от братските органи предстои изготвянето на серия от филми, разобличаващи в основно му дейността на българската вражеска емиграция, връзките ѝ с емигрантските групи от другите социалистически страни и връзките ѝ със специалните служби на противника. Ще се отбележат новите тенденции в развитието на тяхната дейност – тенденциите за обединяване, за активизиране на остро подривната им дейност, за все по-активното им включване в идеологическо-подривната дейност на противника срещу нас и др. особености, характерни за периода след съвещанието в Хелзинки.

2. Работи се по изготвянето на телевизионен филм за подривната дейност на ДИМИТЪР ИНКЪОВ – служител на радио "Свободна Европа" и опитите му да превърне своята лична драма на изоставеното от него дете в политически и обществен въпрос

3.

насочен срещу НРБ. С горното се цели да се даде стпор на един от характерните прийоми на чуждите централи, след съвещанието в Хелзинки, спекулирайки с въпроса за т.н. въпрос за правата на човека.

3. Предстои провеждането на серия от разобличителни мероприятия срещу обект "РЕНЕГАТ" и "ТАРЗАН", сътрудници на радио "Свободна Европа". Съвместно с немските другари ще се изготвят допълнителни документи, разобличаващи ги като агенти на гестапо и на българската полиция в миналото, причинили смърте на много прогресивни дейци. След публикуването на материалите за "РЕНЕГАТ" в чуждия печат ще бъде подхваната кампания у нас и в братските социалистически страни за дискредитирането на "РЕНЕГАТ" и радио "Свободна Европа".

4. По разработка "СКИТНИК" се провеждат на по-широка основа мероприятия за обезвредяването му. За целта се извършват нови вербовки на агенти и др. мероприятия за детайлно изучаване на обстановката около него.

5. Работи се за установяване местонахождението, с цел осъществяване на контакт с обект "ПИРАТ", неотдавнашен служител на радио "Свобода". По същият разполагаме с данни, че има обстановка за вербовка и завръщането му в страната, с пропагандно разобличителна цел.

6. Работи се по извеждането на агентура със специално предназначение в емигрантските и идеологическите центрове на противника. Вдят се и някои разработки за придобиване на ценна агентура на място, в самите центрове.

Отпечатано в 1 екз.

№ 1 -

Изпълнител: 043/17472

Написала: ЛР

27.4.1976 г.

Из архивите на

774

*Др. Петров
информацията да се
превземе и да се
деловодстват, след което да
се потвърди в данни от
свързани с него да
12.2.1976
Ул...*

100 ✓

154
Строго секретно!

Екз. единствен.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

относно: някои аспекти на чуждата радиопропаганда на български език.

МЕР-УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
5430 25 VI 1976
Вк. № от г.

В настоящия момент на български език предават 15 радиостанции - 10 от капиталистически страни и 5 от СФРЮ, Албания и Китай. Ежедневно радиостанциите от капиталистическите страни излъчват в България общо около 14,5 часа, а радиостанциите от Югославия, Албания и Китай - около 6 часа.

Характерни за последно време са усилията на чуждата радиопропаганда за приспособяване към международните реалности, създадени в резултат на подготовката и провеждането на съмецаието в Хелзинки. Във връзка с това в дейността на радиостанциите се наблюдават някои съществени промени. Преди всичко бяха направени сериозни кадрови промени в персонала. Бяха отстранени голяма част от най-корумпираните сътрудници. Направена е сериозна крачка в интегрирането на външнополитическата радиопропаганда на основата на съвместното изграждане и експлоатация на особено скъпи съоръжения и инсталации. Промени настъпиха и по отношение облика на предаванията в насока на засилване убедителността, ефективността и въздействието върху слушателите в социалистическите страни и по-голяма съгласуваност на радиопропагандата с външната политика на правителствата.

Основни идеологически направления, въпреки направените промени остават антисъветизма. Характерни в последно време са опитите той да се разграничи от антикомунизма. По-нататъшно развитие получи и темата за поливариантността на социализма, автономизма на европейските компартии и "мирния" преход от капитализъм към социализъм. Показателен е и факта, че в провежданата радиопропаганда на български език все повече се затвърдява съюзът и еднодействието на

буржоазната пропаганда с маонизма и десния ревизионизъм.

Сега програмите на империалистическите радиостанции се отличават с привидна доброжелателност към нашата страна. Ударението се поставя ~~кажикжикжежквиникжмимикжж~~ преди всичко на

- необходимостта България да последва примера на редица други страни и комунистически партии и да поеме напълно самостоятелен път и да разшири връзките си - икономически и идеологически със Запада.

В последно време голямо внимание беше обърнато на темата за Деветия конгрес на БКП, главно в две направления:

- преглед на историческите и идеологически процеси, извършили се в БКП от момента на създаването ѝ до наши дни.
- клеветническо третирание на вътрешната политика на партията по отношение развитието на икономиката, бита на населението работата с младежта и др.

Засилена беше и религиозната пропаганда за активизиране религиозните чувства и традиции в нашия народ, да ги обвърже с националната история и да ги противопостави на новите социалистически ритуали и действителност. Религията се представя като "наидеологическа философия", която единствено е способна да подпомогне решаването на големите социални и политически проблеми на нашето съвремие.

Определено може да се каже, че "Свободна Европа" продължава да бъде главният канал на антибългарската и антикомунистическа пропаганда, да проповядва злостен антсътветизъм, да се стреми да дискредитира ръководната роля на БКП в нашето общество. Тази радиостанция се изявява като самостоятелна пропагандна единица, натоварена със задачата с всички форми и средства, на основата на фактите и явленията, които имат отношение към диверсионните и задачи, да строи своята програма. Това личи и от анализа на нейните предавания. Ето как изглежда количественото разпределение по сфери на общест-

вения живот в предаванията засягащи вътрешната политика на НРБ, ~~и~~
~~тежки идеологически~~

политика	<u>5,6 %</u>
икономика	<u>12,7 %</u>
идеология, култура	<u>46,9 %</u>
спорт	16,7 %

Високият процент на темата - идеология и култура е за сметка предимно на сравнително дългите публицистични материали, в които се прави опит от "теоретична висота" да се разглеждат проблемите на марксизма-ленинизма. Освен тези т.н. тежки идеологически предавания радиостанцията се стреми да идеологизира цялата си проблематика, включително забавно-музикалната и спортната. Основните проблеми засягани в идеологическите предавания са:

- остарялостта на марксистко-ленинското учение и неговата неприложимост в съвременните условия.

- използване факти от нашия културен живот като поводи за развиване на буржоазни идеи за ролята на твореца в обществото, атаки срещу социалистическия реализъм, партийното ръководство на културния фронт, срещу културното сътрудничество със СССР, за широко вънасяне на западни "културни ценности".

- фалшифициране историята на НРБ преди 9 септември 1944г. насаждане на национализъм и антируски и антисъветски настроения.

В сферата на икономиката "Свободна Европа" "доказва" нерентабилността на социализма и изтъква "предимствата" на капитализма. Разпределението на материалите в тази област е следното:

промишленост	0,8 %
селско стопанство	-
социални проблеми и	
жизнено равнище	8 %
търговия и услуги	4 %

"липсата на свободи" и др.

- опити да се внесе разкол в социалистическата общност

В своята пропагандна дейност "Свободна Европа" използва широк арсенал от методически похвати, най-използуваните от които са:

1. Даване превес на информационния жанр/74,77 % /. По този начин се получава привидна обективност, чрез умел подбор на фактите, премълчаване на важното, уж случайни съпоставки.

2. Главните идеологически материали се разработват със средства на публицистиката, чрез анализ, синтез и опити за доказателственост.

3. Съобразяване със спецификата на аудиторията и нейните възрастови и социални характеристики.

Специален интерес се проявява към младото поколение. 6,64 % от цялата програма на радиостанцията директно е адресирана към младежта. Изтъква се главно "невъзможността" нашата младеж да развива свободно своите способности поради "опеката" на партията. Отправят се атаки срещу идеологическото възпитание на младежта и се правят опити за насаждане на антисъветизъм и преклонение към капитализма. На последно място в предаванията предназначени за младежта се развива темата за свободен обмен на хора, идеи и информация.

Към художествено-творческата интелигенция са насочени пряко 5,79 % от предаванията на "Свободна Европа". Основен мотив в тях е стремежът да се откъсне творческата интелигенция от партията, да се противопостави на социализма и да стане проводник на западно влияние.

4,9 % от проблематиката на вражешката радиостанция е адресирана конкретно към научно-техническата интелигенция. Правят се опити да се доказва, че технократите у нас трябва да изместят партийното ръководство на икономическия живот. На научно-техническата интелигенция се предлага да въведе постепенно в практиката някои от основ-

ните принципи на капиталистическото стопанство, като отхвърли главните характеристики на социалистическата система и на първо място - колективната собственост върху средствата за производство и др.

Към работническата класа и селяните "Свободна Европа" адресира сравнително малък брой материали.

4. Документалността в предаванията се основава на позоваване на различни авторитети. Напоследък станцията се е ориентирала предимно към политически личности. Най-често се споменава името на Форд, следват Клизинджър, Биедич, Садат, Тито, Живкар д'Естен, Чаушеску. Името на Брежнев е на 11 място в тази своеобразна класация. Това красноречиво говори за основната задача на радиостанцията - апологетика на капиталистическия строй, разцепление сред социалистическата общност, издигане в пример някои ревизионистични отклонения на отделни социалистически страни.

В 39,5 % от материалите си "Свободна Европа" ползува като припомнително цитирането на други средства за масова информация, предимно на най-големите западни вестници и изводки от емисии надруги радиопредавания.

Голяма част от предаванията са разработени и въз основа на материали, поместени в нашия печат, правят се произволни съпоставки и се правят изгодни за радиостанцията изводи. Широко се използват и различни официални документи, научни публикации, решения на международни организации, статистики и резултати от социологически проучвания.

5. В подледно време започват по-широко да се използват и психологическите аспекти на въздействие. Използват се всички възможности за оказване на емоционално въздействие.

6. Проявява се и по-гъвкав подход при оценките на явленията. В около 19,5 % от материалите се изразява положително отношение преди всичко до някои вътрешни за НРБ проблеми свързани със

спорта, туризма, развлеченията, връзките на България с капиталистическите страни, революционното минало и др.

Критичните материали по отношение на България заемат 17,67 % в предаванията на "Свободна Европа". Този сравнително малък процент показва стремежът й постепенно да се отдалечава от метода на директна атака на социалистическия строй. Затова пък макар и по-малко, критичните материали са на най-важните проблеми на социалистическото строителство - ръководната роля на БКП, дейността на органите на властта, марксистко-ленинската идеология, икономическите проблеми на системата. Малък процент в предаванията на радиостанцията заемат и критичните материали по някои проблеми на капиталистическите страни.

Най-голям процент в предаванията се пада на материалите с т.н. балансирана информация - 52,27 %. Балансът се постига като в първата част се "признават" положителните страни на явленията у нас, за да може във втората част или дори на края само с едно изречение всичко положително да се отрече или омаловажи.

7. Разполагане информацията във времето с оглед най-голямата й ефективност. Важно е да се отбележи, че "Свободна Европа" не търси празни полета в свободното време на българския гражданин, а се опитва да конкурира, да отклонява слушателите от пропагандата на българските средства за масова информация.

8. На лице са и опити за персонафикация на радио-журналистиката. Година на ред се правят опити за утвърждаване на определени журналисти като "специалисти" по различни проблеми.

9. Използуване на музикалните предавания като притегателен център за младежта.

10. Съобщаване в началото на програмата факти, които ще бъдат подробно разгледани след няколко часа, като по този начин се поддържа жив интерес по време на цялата програма.

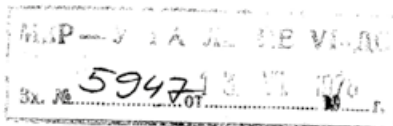
*Гр. П. Георгиев
14.11.1976*

103

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Строго секретно!

Екз. № 2

С П Р А В К А

за някои аспекти от дейността на
Георги Марков.

Невъзвръщенецът Георги Марков /бивш член на СБП/ е активен сътрудник на радиостанциите "Дойче веле" и "Би-Би-Си". Него можем да причислим към "тежката артилерия" на идеологическата диверсия, провеждана от противника чрез радиопропагандата. В своите беседи Г.Марков обхваща широк кръг въпроси от областта на идеологията, културата и изкуството, които се поднасят често в приемлива и въздействаща форма. Всички материали са пропити от злостен антикомунизъм и омраза към всичко, свързано с партията и нейната дейност.

От втората половина на 1975 г. радио "Свободна Европа" започна излъчването на отделни глави от подготовената за печат книга на Г.Марков "Задочни репортажи за България". Тези материали се предават обикновено ежеседмично в рубриката "Контакт". От края на м. февруари 1976 г. отделни глави от книгата на Г.Марков се излъчват редовно във вечерните неделни емисии.

Както и материалите, излъчвани по "Дойче веле" и "Би-Би-Си", предаванията по книгата "Задочни репортажи за България" са пропити с открит антикомунизъм и антисъветизъм. В основата на повечето от тях лежат отделни, изоли-

рани реално съществуващи факти и събития в нашата страна, които се тълкуват и обясняват по най-безкрупен начин. За това несъмнено е спомогнала и работата на Г.Марков като писател и особено като сценарист на филма "На всеки километър", пиесата "Комунисти" и др., когато е имал възможност да се запознае и с редица архивни материали в Министерството на вътрешните работи, както и личните му контакти с някои отговорни работници от партийния и държавен апарат.

Като червена нишка, през всички излъчени досега материали минава темата за "пораженията", които е нанесла БКП в областта на икономиката, културата и особено върху духовните ценности и добродетели на българския народ. При най-обща характеристика на насочеността на отделните глави от книгата "Задочни репортажи за България" би се получила следната картина:

Дружбата ни със Съветския съюз се представя като основна причина за всички неблагоприятия и слабости в развитието на страната ни след 9 септември 1944 г. Нашата страна се представя като опитно поле на СССР за експерименти в областта на икономиката, селското стопанство, науката и културата, а партийните и държавни ръководители като съветски агенти, които се отнасят към българския народ като към крепостници. По особено злостен и безкрупен начин тази тема е развита в главите, озаглавени "Биография на властта" и "Съветския феодализъм".

Следващата тема е за "безотговорността", "безсмислието" и "моралната деградация" на "самозабравилата се аристокрация"/партийните и държавни ръководители/. Твърди се, че когато през 50-те години народът тънел в глад и лишения, партийната върхушка, както и сега, живеела в охолство, отделена от народа като недостъпен Олимп. Независимо от това, някои от тях, обхванати от филантропски настроен-

ния, строели по родните си места заводи и предприятия, правели никому ненужни и от никого нежелани преустройства за сметка на народа и с народни средства. На тази тема са посветени "Общ изглед на Княжево", "Софийското море", "Игра на държава", "Царят на вилите", "Нашите делници".

В тази връзка се развива твърдението, че членството в партията било единствения начин да се напредне в кариерата и да се получат някакви облаги. Това превърнало партията в съюз на некадърни, необразовани и ограничени хора, за които единствена цел било запазване мястото, което заемат, и евентуално повишаване, които в името на това са готови и погазват всички и всякакви морални и човешки норми и добродетели. В този дух са написани главите "Партия и работа", "Киро и другите", "Кариерата на един полковник".

Широко се развива и темата за връзките и привилегиите, които се били превърнали в "бич за народа" и били параван за скриване от отговорност и вършене на престъпления. На това са посветени главите "Ходене на българина по мъките", "Пораженията от култа към личността", "Биография на властта", "Моят човек", "Априлски метаморфози".

Цялата дейност и поведение на партийните и държавни ръководители възпитавали у народа страх, доносничество, заинтересованост, лакейство и безпринципност. Накратко партията разрушила моралните устои на досоциалистическа България, които ако все още съществували някъде, то било наследство от миналото, запазено от партийните и комсомолски поръчения. Такова е съдържанието на "За туберкулозата", "Всеки подозира всекиго", "Да се преживее някак", "Република на работниците", "Ехо от студентските години". Тази тенденция е подчертана и в предаването от 5 ноември 1975 г., където се обясняват подбудите на Г.Марков за написване на книгата.

Много от материалите са насочени и директно срещу органите на МВР. Те са представени като единствени крепители на режима, които в своята дейност не се спирали пред нищо, нарушавайки и най-елементарните човешки права и свободи. Такава е насочеността на "Ехо от студентските години"; "Ходене на българина по мъките", "Царя на вилите", "Общ изглед на Княжево", "Кариерата на един полковник".

В някои от главите на книгата / "Спасителния смях" / като единствен отдушник за непосилното положение на народа се препоръчва съчиняването и разпространението на вицеове за отговорни партийни и държавни ръководители и отделни мероприятия на партията и държавата.

По-сериозно внимание заслужава главата от книгата, озаглавена "Избор на позиция". Тук авторът прави опит да анализира развитието и утвърждаването на социализма в България и евентуалните възможности за неговото унищожаване. Г.Марков стига до извода, че социализмът в нашата страна всестранно се е укрепил и докато съществува СССР свалянето му по насилствен начин е невъзможно. При това положение на българина /Г.Марков има предвид предимно интелигенцията/ не му оставало нищо друго, освен да се приспособи по някакъв начин към системата и да се установи в известна степен относително равновесие. "Точно както инвалидите от войната и злополуките свикват да живеят с истината за липсващи крак или ръка, така и ние след унгарските събития трябваше да свикнем да живеем с власт, която съществуваше против волята ни и ни бе натрапена по силата на историческата злополука".

Авторът изказва мнение, че здравите сили на народа не се отказали от борба. Голяма част от интелигенцията /в голямата си част - комунистическа/ преминала върху каравеловски позиции - за дълга и упорита процесна бор-

ба, чрез която режимът да бъде върнат към чистото начало на комунистическия идеализъм. Въпреки трудностите и непрестанната заплаха от органите на Държавна сигурност, тази борба продължавала и сега.

Марков внушава, че задачата в настоящия етап била чрез "смислена обществена борба да се премахнат недостатъците на съществуващия строй и с това да се подобри животът на хората". Комунистическият строй можело да бъде критикуван единствено от комунистически позиции или още по-правилно от позициите на комунистическия идеал. "Моето най-твърдо убеждение беше и е, че тръгването от каквито и да е други позиции е пълна и неизвинима безсмислица".

Това твърдение и убеждение на Георги Марков може да се оценява като опит да сочи пътя за съпротива главно на интелигенцията, срещу съществуващия у нас строй и порядки.

От тази гледна точка Г.Марков оправдава и онези творци, които започват кариерата си със създаване на произведения, издържани от партийни позиции. Според него това е тактически прием за спечелване на място и име, а след това вече да се пише това, което е призвание на писателя, поета и твореца въобще. В подкрепа на това твърдение се цитират и думи, които се приписват на Емилиан Станев: "Не е зле да започнеш с такава книга, зле е ако свършиш с такава".

Марков клевети, че под знамето на партията оставали бездарните, амбициозните творци, което било сигурен атестат за професионална некадърност. Партията от своя страна също подбирала такива хора, защото "моженето е независимост. Талантът сам по себе си е независимост и много трудно талантиливи хора се вкарват под строй. Докато неможенето и бездарието правят хората зависими".

- 6 -

166

На тази основа Г.Марков прави генералния извод, че "ако някога комунистическият свят се разтърси от унищожителна експлозия, това ще бъде идеологическа експлозия, произведена от потенциалната разлика между естествения гений на даден народ и догматичната посредственост на неговото ръководство".

Излъчването на отделни глави от книгата на Г. Марков "Задочни репортажи за България" продължава.

София, 7.VII.1976 г.

Н-К VII ОТДЕЛ, VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:

полковник Квас

Нап. в 2 екз.

№ 1 - др. ^{К. Петров} Александров

№ 2 - VII отдел

изп. VII отдел

нап. Симеонова

ДС и "РАДИОСНИТЕ"
РАДИОСТАЦИИ

196

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРОПБГДСРБНА

СТР. СЕКРЕТНО!
Екз. № 3

117

ДО НАЧАЛНИКА НА У-НИЕ VI ДС

ТУК

М.Р-У РАД. ЛИН. VI-ДС
16. XII. 1976
Вк. № 10762 от 1976 г.

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

*Зам. к-ца у-не и
д-р. Кр. Дочуков
за мерките и от
свдети*
Зам. к-ца Дбв

*д-р. Симев
за фонда
24.3.1977г
Леонова*

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 2137
от 22.10.1976г

СЪОБЩЕНИЕ: Състоянието, дейността и
насоки на работа на радио
"Свободна Европа" и "Свободна"

През 1975 год. Съветът за международно радиоразнобесква-
не на САЩ е разгледал работата на радио "Свободна Европа" и
"Свобода". Докладът за радиоемисиите обхваща периода от 1 юли
1974 год. до 30 юли 1975 год. и е изпратен до президента и
конгреса на САЩ. В доклада са залегнали следните по-главни
въпроси:

Състояние и дейност

Радио "Свобода" и радио "Свободна Европа" образуват
една от водещите световни интернационални радиомрежи с ауди-
тория, обхващаща повече от 65 мил. слушатели в Съветския съюз
и Източна Европа.

Тя е единствена по рода си радиомрежа, която същес-
твства:

Из архивите на ДС

787

Радио "Свободна Европа" и "Свобода" се стремят да прсвеждат една периодична "вътрешна служба".

Особените програми са съобразени с нуждите и интересите на аудиторията.

За разлика от "Гласа на Америка", чийто основно предназначение е да разяснява американската политика и списва събитията в американското общество, радио "Свобода" и "Свободна Европа" се насочват върху новините и събитията в СССР и Източна Европа: "вътрешните работи" в страните, за които са предназначени предаванията, "големите отчети" на съседните комунистически страни и отношенията между Изтока и Запада. От 44 до 60% от програмите на радио "Свободна Европа" и "Свобода", в зависимост от отделните езикови служби, са посветени на горното. В добавка радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" активно осведомяват за важните западноевропейски събития, някои репортажи от американската действителност и третия свят.

Единствено радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" предават творби и когато е възможно, гласовете на видни писатели, художници и независими политически мислители от Съветския съюз и Източна Европа. Радио "Свобода" бе единствената радиостанция, която предаде "Архипелаг Гулаг" изцяло на руски език, а също така притежаваше преводи на книгата на украински и други езици на различните националности в СССР, с цел да бъдат излъчени. Предаванията на такива произведения предизвиква вътрешни разговори в страните, за които се излъчва, и то в такива мащаби, в каквито по друг начин не би било възможно да се предизвикат.

Програмите на радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" се стремят да запълнят празнините в информацията, причинени от цензурата в СССР и страните от Източна Европа. Важните програми се базират на подобрения анализ на специалистите към радиото. Високото качество и научната основа на техните анализи са известни на стотици западни учени, които редовно получават техните сведения. Прегледите на международната преса

4.

се извършват ежедневно или по два пъти на ден. Веци дискусии дават стговор на спрните въпроси. Религиозните програми и служби за католици, протестанти, правоверни, мюсюлмани и евреи помагат да се запълнят духовните нужди на вярващите.

Съветът вярва, че базовата програмна структура на предаванията на радио "Свободна Европа" и радио "Свобода" е здрава и че съдържанието на отделните езикови служби ще бъде обогатено от заздравяването, което трябва да стимулира взаимното обвързване на програмистите за СССР и Източна Европа и по-голямо разнообразие на програмните материали. Новото ръководство на радиото възнамерява да преразгледа разписанията за предаванията, а така също и езиковите предимства, за да постигне максимална програмна ефективност, особено в основното време за слушане. Съветът гледа заанапред на такова разглеждане преди всичко от перспективата радио "Свободна Европа" и "Свобода" да имат унифицирана преподавателна мрежа.

Най-съществената част от програмата

Въпреки финансовите затруднения, програмирането беше разширено значително през годината. Три нови езика бяха добавени и три други, на които се водеше предаване веднъж в седмицата, се върнаха в ежедневното разписание.

В изпълнение на мандата на конгреса, радио "Свобода" успешно осъществи предавания на три балтийски езика. Литовското предаване започна на седмична основа през м.януари 1975 г. и се превърне в ежедневно през март. Латвийското и естонското започнаха като седмични през юли и станаха ежедневни през септември. В добавка към новините в предаванията на балтийските езици бяха проектирани и културни такива, включващи материали от културното наследство на литовския, латвийския и естонски народи. Нов 100 килсоватов преподавател беше инстелиран в Zamprechtheim - Германия, за да обслужва балтийската програма.

Предаванията на (Авар, Ингуш и Осетски) три езика на Северен Кавказ се върнаха в ежедневното разписание през пролетта на 1975 год. Те бяха поддържани на седмична база повече от година, вследствие на бюджетните ограничения в края на 1978 г.

Тези промени доведоха до 25-тото езиково предаване на радио "Свободна Европа" и "Свобода" – шест за Източна Европа (полски, румънски, чехски, словашки, унгарски и български) и 19 за СССР (руски, украински, белоруски, арменски, грузински, азърбайджански, татаро-башкирски, узбекски, казахски, таджикски, туркменски, киргизки, уйгурски, трите балтийски и трите северокавказки езика). През годината изучаването на предметите на езиците беше започнато след консултация с Държавния департамент. Новото ръководство на радиото очаква изучаването да бъде завършено през 1976 год. Тази оценка, с каквито и да се доуточнявания в разписанието, които биха могли да се изискват, ще бъде една интегрална част от плана на радио "Свобода" и "Свободна Европа" за дълга поредица от модернизации за улеснение на предаванията.

Съвещанието в Хелзинки, включващо конференцията за сигурност и сътрудничество в Европа, получи широко покритие от всички езикови служби на радио "Свободна Европа" и "Свобода". На всеки час в информационните емисии се проследяваше потока от събития, засягащи главно тези в СССР и страните от Източна Европа. Вашингтонският кореспондент на радио "Свободна Европа" – Ръсел Хил представляваше двете радиостанции сред журналистите, придружаващи президента Форд в Хелзинки, а също така в ГФР, Полша, Румъния, Югославия. За първи път кореспондент на радио "Свободна Европа" имаше възможност директно да информира от Полша, докато на няколко пъти от 1964 г. насам това е правено няколкократно от Румъния.

В добавка към сесиите и речите на съвещанието в Хелзинки радио "Свободна Европа" и "Свобода" съобщаваха в емисиите си за различните оценки на същото от членове на Конгреса, за демонстрации от емигрантите от балтийските страни в Америка и предимно на тези, организирани от евреите, китайските и албански извънземни,

както и за големите мерки за сигурност, взети от Финландското правителство.

Програмите включваха специални кореспонденции от европейските столици за съвещанието, прегледи на световния прескоментар и дискусии относно подписването на декларацията. Възгледите на европейските лидери, на несъгласните със съветската политика (акад. Андрей Сахаров и Александър Солженицин) и на американски сенатори, радио "Свобода" и радио "Свободна Европа" съобщаваха и анализираха базовите точки на декларацията на съвещанието преди то да се състои, за разлика от съветските и източно европейските информационни агенции, които само публикуваха текста след това. Всяка отделна служба съставяше програмата си, съобразно интересите на слушателите си. Така полските предавания бяха насочени към посещението на президента Форд в Полша, а също така към споразумението между Полша и ГФР относно търговията и емиграцията, постигнато на двустраните преговори извън съвещанието. Румънските предавания специално наблягаха на въпроса за свободна емиграция в очакване на подписването на споразумение със САЩ за "най-облагодетелствуванa нация" по време на пребиваването на президента Форд в Румъния. Двустраните преговори между президента Форд и генералния секретар Л.И.Брежнев относно ограничаването на стратегическите въоръжения, а също така оценките на Солженицин и Сахаров, бяха предвидени в руските послания.

Предаванията на радио "Свободна Европа" и "Свобода" за съвещанието спомогнаха за запълване празнотите в информацията, оставени от информационните служби на Съветския съюз и страните от Източна Европа. Въпреки, че впоследствие бе публикуван пълният текст на декларацията, някои важни събития не бяха оповестени. Например радио Москва предаде изцяло обръщението на Брежнев, докато речите на другите ръководители получиха ограничено отражение. Обръщението на румънския президент Николае Чаушеску за разпускане на военните блокове и за формиране на обединена Европа, за независими и суверенни държави не беше оповестено в Съветския съюз. Въпреки че радио Москва предаде за посещението на президента Форд в Румъния, то не отбеляза подписването на документа, гарантиращ статута на "най-облагодетелствуванa нация" на Румъния. В този и в други случаи радио

"Свободна Европа" и "Свобода" предаваха информацията изцяло, анализирайки техната важност пред слушателите, разглеждайки събитията в перспектива, отражението им в световната преса.

Продължаващите революционни събития в Португалия получиха интензивно покритие през годината. Предаванията на радио "Свободна Европа" и "Свобода" имаха повече информационен, отколкото редакционен характер, състоящи се от предавания на новини и материали от световната преса. В обективни и обширни предавания бяха включени не само изявленията на водещите политически и военни фигури в Португалия, но и реакцията и коментарите на непортугалски източници, като например държавния секретар Кисинджер, премиера Уилсън, канцлерът Шмид, италианската и френската комунистически партии, "Правда", "Ню-Йорк Таймс", "Манчестер Гардиан" и редица други. Кореспондентът на радио "Свободна Европа" - Джовани Бенси предаде информация за изборите на 25 април 1975 год., отразявайки изборната кампания и резултата от изборите. Тези задълбочени предавания контрастират с разпиляните едностранчиви коментари на Съветските и Източно-европейските информационни служби. Поради това, че основните преподаватели на радио "Свободна Европа" се намираха в Глория, Португалия, революционното правителство имаше достъп до всички техни материали и записи. С удовлетворение беше отбелязано, че съобщенията на радио "Свободна Европа" бяха чисти, обширни и обективни.

Върху редица други важни международни въпроси радио "Свободна Европа" и "Свобода" предаваха широк спектър от отговорни мнения, отделяйки особено внимание на значителните фактически пропуски в съобщенията на Съветските и Източно-европейските информационни агенции. Например за Средния изток, Съветските и Източно-европейските информационни агенции едва отбелязаха усилията на държавния секретар Кисинджер за уреждане на кризата, докато радио "Свободна Европа" и "Свобода" следяха тези усилия отблизо.

Докато комунистическите информационни агенции основно повтаряха арабските интерпретации на събитията, радио "Свободна Европа" и "Свобода" оповестяваха и израелските и арабските мнения. Подобно е положението през близките месеци по отношение на борбите в Индокитай, в които източните информационни агенции напълно изпуснаха бежанския проблем.

Между въпросите, засягащи СССР и Източна Европа директно радио "Свободна Европа" и "Свобода" проведоха задълбочени предавания относно упоритите усилия на Съветския съюз да свика световно съвещание на комунистическите партии, ревизирането на съветската и източно-европейската ценова структура под въздействието на международната информация и петролната криза.

В предаванията на международни теми в пет езикови предавания бяха включени серии от интервюта на Джордж Брбан с Дийв Ръск, Джордж Бол, проф. Адам Улат и Ричард Пайпе от Харвардския университет, Невил Максуел от Оксфорд, Алфред Гроссер от Института за политически науки в Париж и Йохан Холст - директор на норвежкия институт за международни проблеми.

Много от тези задълбочени интервюта бяха разделени на серии от по 15 до 35 минути. Между въпросите, дискутирани в сериите на интервютата, стояха проблемите за преговори със СССР, съвещанието в Хелзинки, отношенията между Москва и Пекин, Финландския неутралитет и ретроспективните анализи на Берлинската и Кубинската кризи.

Специални серии от предавания включваха втория том на книгата на Солженицин "Архипелаг Гулаг" - още непреведена на английски език, но вече излъчена на полски, чехски, унгарски и български, а също така на руски, украински и др. езици. Голяма част от "Когато телето блъска с глава дъбовото дърво" на Солженицин и двутомните мемоари на Надежда Манде́стам (публикувани на английски под заглавието "Надежда срещу надежда" и "Изгубена надежда"), бяха излъчени от радио "Свободна Европа" и "Свобода".

Изключителни интервюта бяха излъчени от радиостанциите за СССР и страните от Източна Европа. Между интервюираните бяха съветските писатели Андрей Синявски, Виктор Некрасов, Анатоли Левитин Краснов и Владимир Максимов, съветските музиканти Мстислав Ростропович, Галина Вишневская, Андрей Волконски и танцьорите Валери и Людмила Панови; чехите Иржи Хохман, Людек Пахман, Ота Филип и Иржи Пеликан; румънските писатели Пол Гома и Димитриу Тепениаг; българският писател Георги Марков и Петър Семерджиев, бивш член на ЦК на БКП.

Андрей Синявски и някои от споменатите по-горе, които напуснаха СССР или Източна Европа през 1970 год., станаха редовни помагачи на радио "Свободна Европа" и "Свобода" – наред със съветския романист Анатолий Кузнецов и поета Александър Галич, чехския икономист Радослав Селуки и чехския романист Йозеф Скворецки. Представлявайки широко разнообразие по произход, умения и мнения тези нови помагачи обогатяват програмите на радио "Свободна Европа" и "Свобода" с ново увеличаване на слушателите не само в техните собствени страни, но често и измежду техните съседни страни.

Отделните езикови служби организират специални предавания за своите слушатели. В отговор на съветската кампания за честване на 30-та годишнина от победата във Втората световна война, руската служба на радио "Свободна Европа" предаде специални серии за войната, отбелязвайки аспектите, често пренебрегвани от съветските информационни служби (като хитлеро-сталиновия нападък, анексията на балтийските държави и споровете между СССР и неговите военни съюзници). Други серии, озаглавени "Тридесет години от съюза до разведряването" правят преглед на отношенията между Изтока и Запада от Ялтенските споразумения до SALT.

Голямо внимание беше отделено в различните редовни програми, а също така и в тези специални серии, за обяснение на техническите проблеми в такива преговори като SALT – един въпрос, по който съветските граждани рядко се интересуват от официалната информация.

Руската служба към радио "Свободна Европа" проследяваше редовни предавания за усилията на съветските евреи за постигане на техните граждански права, включително и правото за емигриране. Всеки петък и събота се излъчваше специална половинчасова програма на културни теми, предназначена за съветските евреи. Предаваха се интервюта с негодуващи евреи, емигрирали от Съветския съюз, съобщения за живота на евреите в различни западни страни, както и в Израел, за дейността на американските еврейски организации, както и за различни обществени дейци (включително сенаторите Хъмфри, Джексън, Кенеди и Бъклей и конгресмените Абцуг и Холцман) и чествувания на някои основни еврейски празници (включващи беседи, подходящи проповеди и музика). Специалната програма за съветските евреи се излъчваше основно на руски език, но понякога песни, поезия и специални интервюта се излъчваха на еврейски.

Специалните предавания за Източна Европа включваха на чешки и словашки език серии от спомените на Йозеф Смерковски, от створеното писмо на Александър Дубчек до ген.секр.Хусак; на унгарски – серия от спомените на кардинал Минценти; на полски – серии от романа на Томаш Сталинск "Разследването", отнасящ се за работническите вълнения на балтийския бряг през 1970 г.; на румънски – серии за лошото положение на разделените семейства, произхода на комунистическия режим и произведенията от един от последните румънски писатели Мирон Парашивеску (забранен в Румъния); и на български – серии върху произведенията на Георги Марков, носител на награди в България, дошъл на Запад преди три години.

Поради заглушаването, повечето от тези специални програми трябваше да се повтарят по няколко пъти, за да се осигури приемането им от слушателите. Известно е, че няколко такива програми (включително и произведенията на Солженицин) са били записани на магнетофони в СССР и Източна Европа и широко разпространени под форма на магнетофонни записи или преписи на машина – това е допълнителен принос към основната мисия на Радиото за информиране на общественото мнение в СССР и Източна Европа.

Изучаване мненията на слушателите

Радио "Свободна Европа" и "Свобода" от години са изградили свои собствени методи за изучаване слушателите. Двете организации преди години широко базираха своите заключения върху интервютата с граждани на социалистически страни, които пътуваха в Западна Европа - но от няколко години (края на 1960-те) това стана практически невъзможно за радио "Свобода", тъй като само на отделни реднини на съветски граждани трудно се разрешаваха да пътуват. Персоналът на радио "Свобода", занимаващ се с изучаването на слушателите и оценка на програмата, подобри своята работа, облягайки се главно на задълбочените интервюта, ръководени от членове на персонала, докато в изследванията на слушателските мнения от радио "Свободна Европа" се използват по-широко възможностите на разни независими институти в Австрия, Дания, Франция, Швеция и Англия за провеждане на интервюта.

Организиран е редовен, действен контакт за обмяна на информация по изучаване на общественото мнение в СССР и Източна Европа с другите западни радиостанции и с различни научни институти, извършващи тези проучвания. В резултат на дългогодишен опит и постоянни размествания, съветване с научни и други специалисти, работата по изследване на мненията на слушателите беше подобрена дотолкова, че може да помогне на съставителите на програмата да разберат промените в отношението на слушателите, както и реакцията им на специфичните програми и даже на специфичните предавания.

Изследването на мнението на слушателите е необходимо, за да поддържа програмирането в крак с времето. Освен това тези проучвания в последните години имат специално отношение към радио "Свобода" като документираща нестложната нужда от модернизирание на предавателя.

Изследванията от радио "Свобода" на повече от 1800 съветски граждани бяха ръководени от научно-изследователско социално бюро за периода от 1 април 1973 до 31 март 1974 г.

Тези нови изследвания потвърдиха заключенията от изучаването на 1680 съветски граждани през 1970-1972 год., потвърдени чрез електронната машина от професор Айтиел де Сола Пул от Масачузетския технологичен институт.

Основните изводи от тези изследвания бяха, че в течение на месец числото на слушателите на радио "Свобода" в Съветския съюз достига 35-40 милиона съветски граждани - средно на ден 4.5 до 5 милиона съветски граждани над 16 годишна възраст. Това е нещо внушително като се има предвид заглушаването и други подобни проблеми.

Сравнителните изследвания показват едно постоянно увеличение на слушателите на радио "Свобода", които слушат редовно, по един или повече пъти седмично, предаванията. През 1974-1975 г. процентно редовните слушатели се увеличиха до 70% (като сравненне 60% през 1973-74 и 40% през 1970-1972 г.) Ние вярваме, че това е не само в отзвук на политическите събития в СССР, но се дължи и на подбръзване на програмата през последните няколко години.

Четири специални изследвания бяха направени през изминалата година за отношението на слушателите към покунките на зърнени храни, свободата на словото, Сахаров и Солженицин и емиграцията на съветските евреи. Четирите изследвания, взети заедно, демонстрират, че слушателите на западното радио и специално на радио "Свобода" са по-добре информирани и поддържат по либерални и човечни възгледи, отколкото тези, които се облягат на вътрешните средства за информация.

Изследванията на слушателите показват, че предаванията на радио "Свобода" са били най-ефективни сред студентите, сред научните и литературни дейци и сред политически ориентираното младо поколение. Предаванията на радио "Свобода" са най-успешни сред членовете на партията в изследваната група, но даже сред тях един на трима ги е слушал и този, който е слушал повече ги харесва, отколкото нехаресва. (Това особено важи за партийните членове под 40 г.).

Друг извод, който беше направен е, че народностните малцинства, за които радио "Свобода" предава на техните собствени езици, са склонни да покажат по-голяма степен на лоялност, отколкото руските народности; учението за измененията сред различните народностни групи се оказа най-полезно при съставянето на програмите.

Тревожен е изводът относно чуваемостта на радио "Свобода" в СССР. По данни на слушателите 22% съобщават, че предаванията са добри, 42% ги оценяват като задоволителни и 36% като лоши.

Въпреки, че $2/3$ от слушателите оценяват чуваемостта от задоволителна към добра, за другите западни радиостанции, които не се заглушават, според същите слушатели добрата чуваемост е 90%. По данни на изследванията, особено мощно се заглушават предаванията в московския и ленинградски райони, където чуваемостта е лоша.

Други данни от изследванията за чуваемостта показват, че даже когато заглушаването е по-слабо, чуваемостта на предаванията продължава да бъде лоша в отделни райони, което се дължи на по-силните сигнали на съветските и някои чуждестранни радиостанции. Тези изводи от изследванията сред слушателите, подсилени от тези на електронната машина и на някои инженери от радио "Свобода" и "Свободна Европа", убедиха Съвета за абсолютната необходимост от увеличаване мощността на предавателите за улеснение на слушателите в СССР.

Отделът към радио "Свободна Европа" за проучване на слушателското мнение, заедно с някои независими институти за проучване на общественото мнение, събра през миналата година интервюта с повече от 6,000 социалистически граждани. Бяха приложени нови методи от радио "Свобода", сложено бе начало за съвместна работа с проф. Хардли Кантрил, няколкократно проверени от Оливър Куаил. От направените изводи се вижда напредък в специализираните съобщения, очертават се стабилност и някои дребни изменения.

В Полша, Чехословакия, Унгария и Румъния, две трети или повече от населението слуша Западното радио и почти по същото (от населението) в България. Радио "Свободна Европа" остава най-популярният предавател и в пете страни с около 30 милиона слушатели, средно на месец, $2/3$ от които слушат предаванията на малко по два пъти в седмицата.

Забелязва се намаляване на слушателите на радио "Свободна Европа" от 1971 г. насам в четирите страни, въпреки, че в Румъния се поддържа високо ниво (57% от слушателите на чужди радиостанции в Румъния се ориентират към радио "Свободна Европа"). Това средно ниво на намаляване на слушателите е подчертано в групата на най-младите (от 14 до 25 години). Дялът на слушателите над 25 год. си остава обаче на същото ниво. Но в Унгария, Чехословакия и Полша дялът на слушателите под 25 години изглежда, че е спаднал значително. Специалистите от радио "Свободна Европа" изучават възможните обяснения за това намаляване на слушателите сред младежта и може да се очаква тенденцията за намаляването им да бъде преодоляна.

Увереността на Съвета в изводите от основните изследвания на мнението на слушателите е засилена по начин, по който неуспехите стават успехи, а проблемите и постижения се съобщават честно на обществеността и на ръководството на Радиото.

Изследвания

Изследванията са основно програмно средство на радио "Свободна Европа" и радио "Свобода". Тяхното предназначение е да подсиgurяват информационни предавания за Източна Европа и СССР. Тези предавания са трезви, точни и с автентична информация, предназначена за източно-европейските и съветски слушатели. Изследователските публикации са достигнали такова високо ниво, че изследванията на радио "Свободна Европа" и "Свобода" са завоювали специално място в Западното научно общество, а също и висока оценка от Бисенховерската комисия, Северно-атлантическото събрание и редица други научни групи. Има близо 2000 платени абонати за редовните изследователски съобщения на Радиото; те включват учени, държавници и специалисти-журналисти от Оксфорд - Англия до Пекин - Китай.

Средствата, предадени към изследванията, са огромни. Не по-малко от 100 високо обучени специалисти дневно преработват милиони думи на повече от тридесет езика. Дневно те съпоставят текущото производство на десет основни комунистически инфо-мационни агенции (от ТАСС до албанската телеграфна агенция) и на няколко дузини радио и телевизионни станции в Източна Европа и СССР. Радио "Свободна Европа" и "Свобода" са абонирани за близо хиляда периодични издания - 291 съветски (59 вестника и 232 списания и научни журнали), 178 чехословашки, 100 унгарски и т.н. Обединената библиотека включва около 90000 книги - около 35000 на руски и други съв.езици, около 32000 на български, чехски, унгарски, полски и румънски, останалото на югославски, английски и други западно-европейски езици.

От всичко това натрупано през годините са изградени изследователски секции със собствени специализирани архиви към радио "Свободна Европа" и "Свобода". Основният справочен център на радио "Свобода" е наречен "Красний архив", обединява материали от 1953 год., съдържа около 2.2 милиона бележки за личности и теми. Унгарската секция само има над 125000 текущи справочни картони по различни дела с възможност за бързи справки.

Някои от най-ценните работи на специалистите никога не се публикуват, но имат своя критичен принос за качеството на предаванията.

Специалистите на радио "Свободна Европа" и "Свобода" редовно извършват текущи анализи за да предизвикат основно развитие на предаванията. Много от получените от резни западни абонати изследователски материали служат за база, върху която за седмицасили повече се организират предавания на няколко езика, като често в рамките на няколко часа се дискутира дадено събитие. Изследването се явява особено ценно за провеждане на вещи предавания, например върху съветската икономика, за слушателите в Полша, Румъния и други страни, или за независимата румънска политика, за съветските и другите източнос-европейски слушатели. Изследванията върху югославската и върху Западните комунистически партии служат за редовно снабдяване с ваеки

програмен материал, а също така за завоеване на уважение в западните научни среди.

Единствено по рода си изследователско средство е "архива "Самиздат", главен събирателен пункт на Запад за литературни материали "самопубликувани" (публикувани от самите автори), написани на машина с цел да се избегне цензурата в СССР. "Самиздат" е един важен източник за осъществяване предавания относно едно съвременно мнение в СССР, както и стремежа за неговото подписване. От 1972 год. радио "Свобода" влага своите "самиздат" материали в осем библиотеки (хранилища) в САЩ и Западна Европа, за да ги направи достояние за външните учени.

Радио "Свободна Европа" и "Свобода" редовно публикуват различни видове съобщения за политиката, икономиката, търговията, културата и др. в страните от Източна Европа. От 440 съобщения на радио "Свобода", издадени през 1974 г. - 86 бяха на политическа тема, 139 - на икономическа, 43 - на външнополитическа, 87 - на културна, 40 - по военни въпроси, 22 - по национални въпроси и 23 - на други теми. През 1975 год. отделът за изследване и анализ към радио "Свободна Европа" публикува 208 второстепенни съобщения, средно по 8.8 страници всяко, обикновено на важна тема и 921 съобщения, средно по 2.7 страници всяко, в ежеседмични съобщения за положението на слушателите в петте източноевропейски страни. От тези 1,129 съобщения от двата типа, 408 бяха препоръчани за използване в предаванията на един или повече езика; използването варира от 234 до 400 за езикова служба е общо около 1450 предавания средно на различните източно-европейски езика.

В последните години сътрудничеството между радио "Свободна Европа" и "Свобода" се засили, многократното предаване на навременни съобщения придоби нови размери. Програмите на радио "Свободна Европа" по проблемите на Съветския съюз се базират на изследванията на радио "Свобода", докато предаванията за СССР относно източно-европейските събития са извличащи от материалите на радио "Свободна Европа". Това информационно

сътрудничество беше благотворно въпреки стедните сгради и различната организационна структура. Обединяването под унифицирано ръководство на общите мюнхенски щабове трябва да интензифицира предаванията от 25-те езикови служби, използвайки изследователските източници. Това е нещо повече, отколкото въпроса с редакторската продуктивност. Ние вярваме, че това ще спомогне на съветските и източно-европейските служби още по-добре да почувствуват своите вътрешни проблеми.

Финансии

1975 год. беше трудна във финансово отношение за Радиото, главно поради острата девалвация на долара и то преобладаващо през второто полугодие. Горното и няколко непредвидени разходи принудиха радиото да преправят бюджетите си за 1976 год. и да намалят състава. Валутните загуби през 1975 год. принудиха РС и РСЕ да изтеглят от оборотния (работния) си капитал и други приходи, за да запълнят празнината между определените от Конгреса 49,510,000 долара и изразходваните 53,979,000 долара. (Основния непредвиден разход беше решението (в края на 1975 г.) да се закупят и инсталират два нови 100 киловатова предавателя в Демпертхайм - ГФР, които бяха включени в бюджета за 1976 г. Това решение, взето след съответни консултации в изпълнителния и законодателния клонове, беше мотивирано от разпореждането на конгреса да се започнат предавания за балтийските страни колкото е възможно по-скоро. Тези нови предаватели бяха необходими за започване на предаванията без да се съкращават тези на руската служба).

ЗАМ.Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР

14. XII 1976 г.

С с ъ и я

№ 0470/17124

Написано в 2 екс.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Дублицирано в 2 екс.

№ 3 - У-НИЕ VI-ДС

№ 4 - ЦИАС

ДС И "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

197

III

II-10-E-II-Nº2

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

II 10
E II Ч

III
19

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз. № 2

М-во на вътрешните работи
Учреждение VI
Вх. № 583 от 20.08.1974 г.

СПРАВКА

№ _____

Относно: Чуждите радиостанции с предавания
на български език

Редовни емисии на български език имат радиостанциите:
"Свободна Европа", "Би-Би-Си", "Дойче веле", "Гласът на Амери-
ка", "Рим", "Анкара", "Атина", "Монте Карло", "Лисабон", "Ва-
тикана", "Скопие", "Белград", "Ниш" и "Тирана" (общо около 22
часа в денонощие). Новост представляват предаванията на радио
"Пекин", които започнаха от 23.IV.1974 г. с половинчасови еми-

Из архивите на ДС

803

сии от 21 ч. Предаванията са все още некачествени, със силен акцент, почти неразбираеми.

Само за първите четири месеца на 1974 г. броят на излъчените информации от посочените радиостанции надминава 6800. В 345 материала е оцертан стремежът да се представят в неблагоприятна светлина идеологическият и културният живот в нашата страна и в страните от социалистическия лагер; в 219 информации подчертано тенденциозно се изопачава политиката на правителствата на социалистическите страни.

През същия период са излъчени 631 музикални предавания с естрадна, забавна, шлагерна, джазова, фолклорна и оперна музика. Повечето от радиостанциите излъчват постоянни музикални рубрики със заинтригуващи заглавия и постоянни часове за излъчване.

Радиостанция "Свободна Европа"

Функционира от 1950 г. под непосредственото ръководство на "Комитет Свободна Европа" и като негов орган. До преди една година неофициално финансирана от ЦРУ, а след това включена в държавния бюджет на САЩ. Централата е в Мюнхен - ГФР, разполага с 32 преподавателя, подслушвателен център за около 50 социалистически радиостанции, и "кореспондентски бюра" и пунктове в Стокхолм, Бон, Лондон, Париж, Виена, Рим, Атина, Солун и Истанбул.

Поддържа статут на "частна" организация, който облекчава антикомунистическата ѝ дейност, като я освобождава от задължението да съблюдава общоприетите традиционни дипломатически и международно правни отношения между капиталистическите и социалистическите страни.

Радиостанцията работи по определена пропагандна програма за дискредитиране на БКП и нейната ръководна роля в изграждането на развито социалистическо общество. На тази тема са подчинени редица постъпни рубрики /"Коментар на деня", "Паралели на социалистическата действителност", "България през седмицата"/, предаванията, посветени на подготовката за празнуването на 30-годишния юбилей на социалистическата революция в НРБ, Февруарския пленум, Националната партийна конференция и на други политически и културни събития у нас.

Постоянна цел на радиостанцията е да се всее недоверие в правилността на политиката на БКП, в способността ѝ да ръководи. Все по-често проличават нотки на подстрекателство към различни форми на социален и политически протест (стачки, демонстрации, неизпълнение на производствените планове, саботиране разпоредбите на партийното и държавното ръководство).

В областта на икономическия живот радиостанцията поднася "фактически материал" в подкрепа на тезата си за "неефективността" и "нерационалността" на действащата икономическа система на НРБ. През последните месеци тази тема заема едно от централните места в нейните емисии. Коментират се в негативна светлина проблемите около ръководството на стопанския фронт, разпоределе-

нието на националния доход, организацията на труда, формите на собственост и пр. Демонстрира се загриженост от "незадоволителното състояние на жизненото равнище на народа", изтъкват се икономическите постижения на западните развити страни, предлагат се рецепти за повишаване "икономическата стабилност на нашето стопанство, призовават ръководителите на икономическия механизъм да търсят нови пътища, да поверят икономиката на "специалистите" за сметка на "партииците".

В материалите, посветени на външнополитическите и външноикономическите отношения на НРБ, все по-силен акцент се поставя на "неравностойните" отношения със Съветския съюз и прецимствата, които биха ни донесли по-тесните икономически отношения със Запада /особено в материалите около Националната партийна конференция и гостуването на министъра на търговията на САЩ в НРБ/.

Антисъветските политически и идеологически тенденции са основен белег на цялата програма на радиостанцията. Съветският съюз се усмива, правят се опити да се дискредитира, омаловажава се ролята на КПСС в световното комунистическо движение, опорочават се всички икономически, политически и културни отношения, които го свързват с нашата и други страни.

Твърде активна по традиция е "Свободна Европа" в пропагандирането на "западния начин на живот". Рекламата на капитализма се свързва с уверения за богати "възможности за пълна изява на личността". Радиостанцията се е зяела широко да популяризира новвиздигнатия лозунг за "свободно движение на хора,

информация, идеи" в определена антикомунистическа интерпретация. Препоръчват се още концепцията на "експерименталния плурализъм" т.е. свободният избор на експериментиране на идеи, теориите на "социал-демократизма" и "анархо-либерализма" на някои югославски ревизионисти.

Чрез масирано и натрапчиво въздействие радиостанцията се стреми да внуши на младежта отчуждение от ценностите на социалистическата система и да я противопостави на "старото поколение", като изтъква мисията ѝ на "естествен носител на перспектива в едно сковано от остарели догми общество". В материалите, предназначени за въздействие върху нашата художествено-творческа и научно-техническа интелигенция, се акцентира главно върху проблеми от морално-етично естество, като се спекулира със "свободата на личността", "свободата на творческата изява" и пр.

Радиостанция "Свободна Европа" разчита на вражеския контингент, като подхранва политическите му реставраторски илюзии и го използва за разпространение на вичове, слухове, клевети и за преки нападки към партийното и държавното ръководство. Тя има добре изградена тактическа система за манипулиране с информацията. Разпределя програмата си по часове съобразно със свободното време на гражданите. Много от предаванията ѝ са съсредоточени в постоянни рубрики с постоянни часове на излъчване. Най-сериозните си идеологически предавания излъчва във вечерните емисии и ги повтаря сутрин. Поднася информацията в богато жанрово разнообразие, най-често съпроводена с музика.

За осигуряване на по-висока ефективност разчита на следните прийоми: мнимо обективност, оперативност, настъпателност, многообхватност, използване метода на изпреварващата информация, психологически трикове, подоор на фактите и манипулиране с тях, диференциран подход към аудиторията и др.

Дейността на радиостанцията я характеризира като важно звено в системата на идеологическата подривна дейност на противника. Тя се разпростира във всички направления на обществено-политическия живот у нас. Открито се стреми към въздействие върху гражданите за събуждане на социален протест и конфронтация на трудещите се със системата на социално управление. Необходимо е пълно заглушаване на всичките ѝ емисии.

Радиостанция "Дойче веле"

"Дойче веле" е държавна радиостанция на ГФР, създадена през 1953 г. Разполага с 22 преподавателя и повече от 250 сътрудници. На български език предава 1 час и 30 мин. в ценонощие в три емисии. Главен редактор на българската редакция е изменникът Михаил Антонов /бивш журналист от БТА/. Радиостанцията работи с малко, но добре подготвени сътрудници-българи. Провежда едновременно две линии: пропаганда, в която отстоява официалната позиция на ГФР по външнополитически въпроси и открита антикомунистическа пропаганда.

Основните насоки, по които се извършва пропагандата, са външнополитическите, икономическите и идеологическите проблеми.

ДС И "РАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

198

Секретно!

57

7034-1-11

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТДЕЛ "ПРОПАГАНДА" - МВР ДО
гр.СОФИЯ

НАЧАЛНИКА НА ПГУ - ДС

Рег.№ 244, екз.№ 1
31.10 1977 год.

Т у к

Уведомяваме Ви, че в изпълнение препоръката на Представителството на КГБ при МВР, организирахме издаването в издателство "Народна младеж" през II-то тримесечие на 1978 г. на книгата "Разузнавачите разобличават". Книгата е съветско издание и е съставена от материали за завърналите се: Чехович, Минарджик, Марин и Хрисан Христов. Последният е представен с интервютата във в. "Антени" и Българска телевизия.

Моля за съдействието Ви, относно предоставяне на материали и илюстрация, или разрешение на Хрисан Христов да разкаже допълнително още за някои моменти от предстоя си във Виена, за да можем да разширим неговото участие в българското издание на книгата "Разузнавачите разобличават".

По този начин ще се получи далеч по-оригинално и въздействащо за нашата младеж произведение, в което естествено трябва да се даде дължимото място на българския разузнавач. До сега за Хрисан Христов не е излизало нищо в отделна книга, а за разузнавача Чехович с наше съдействие са излезли от печат вече три отделни книги. Току-що започна разпространението на последната книга за Чехович "Седем трудни години" - съвместно издание на военните издателства на Полша и НРБ.

Моля да ни уведомите своевременно за Вашето мнение, за да можем да изготвим аргументирано предложение до ръководството на министерството.

Отпечатено в 2 екз.

№ 1-адресанта
№ 2-к.д.

Изп. С. Петров 91 52
Нап. Б. Д. - № 121
1977 г.

ЗАМ. НАЧАЛНИК ОТДЕЛ "ПРОПАГАНДА" - МВР:
ПОЛКОВНИК

Моля

Из архивите на ДС

809

Др. Теняков
да се
откаже
за работата

ДСУ "ВРАЖЕСКИТЕ"
РАДИОСТАЦИИ

199

Из архивите на

810

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Ц И А С
814 / 1978 / 2 / 97
Строго секретно

33

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

ДО
НАЧАЛНИКА НА Ц И А С

Рег. № 6662, е.в. № 6
10.14.1978 г.

М.ВО НА БЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Ц И А С
Вх. № 2462 от 11.4.1978 г.

Д-р М. Килински
информация
Веднъж
30-11-78
информация
свободна Европа
информация

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Намерение на вражеската емиграция в ГФР да организира антибългарски демонстрации

По данни от надежден източник, по указание на БОД и лично на ЦЕНКО БАРЕВ, българските емигранти в Мюнхен възнамерявали да проведат на 24. V.1978 г. голяма демонстрация пред "Радио Свободна Европа" против "комунистическа България" и ръководството на РСЕ.

Повод за демонстрацията било мнението, че ръководството на РСЕ излъчвало в емисиите много малко информация за живота и борбата на българските емигранти "против комунизма".

Считало се, че в предаванията, подготвени от секциите на РСЕ за другите социалистически страни много често се излъчвали материали за дейността на съответните национални емигрантски организации.

Предвиждало се също така на 9.IX.1944 г. да бъде проведена демонстрация пред консулството на ИРБ в Мюнхен.

Циомъвоц. Кес

10.7.1978 г.
София

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ—ДС
Ген.-майор:

[Signature]
Ц И А С

ДС И "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

200

BE

Ц И А С
684 | 1978 | 2/88

Строго секретно

32

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА Ц И А С
Т У К

Рег. № 6661, елз. № 6
10.10.1978 год.

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Ц И А С
Вх. № 2460 от 11.4.1978 г.

А. Митков
Д. Стефанов
И. Цафя

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Намерения за създаване на радиостанция на българската вражеска емиграция

По наши данни, ръководствата на БОД и новосъздадената "Българска социалистическа партия" считали предаванията на РСЕ на български език за много изгодни за ИРБ. Поради това те решили да организират нова предавателна станция в ГФР, която нямала да има нищо общо с РСЕ. Баварското правителство било почти готово да даде съгласието си за организирането на станцията. Най-вероятното място за това били гр. Мюнхен или гр. Розенхайм, намиращ се недалеч от Мюнхен. За ръководител на радиостанцията се предвиждал ИР ПЕНЧО СПАСОВ, журналист от радио "София", избягал в ГФР преди 4-5 месеца.

По данни от емигрантските среди, съоръженията за радиостанцията били вече закупени и се намирали в Париж. Френското правителство не дало съгласието си за предавания от френска територия, поради което до сега не били организирани такива. Австрийското правителство също било отхвърлило направените постъпки за монтиране на радиопредавателя на територията на Австрия.

Данните са в процес на изясняване и проверка

10.7.1978 г.

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ — ДС
Ген.-майор: *[Signature]*

София *[Signature]*

Зр. М. Килинг
Зр. [Signature]
0-2
11.14

Из архивите на ДС

811

ЦИАС 151
184 1019/283

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Строго секретно!

Екз. ед.

МВР
ПОДЕЛЕНИЕ - 72000
Рег. № У-412 екз. еп.
03.07.19 89 г.
1000-СОФИА

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

Рег. № У-1566 / 31.10.1978 г.

Относно: Методи за въздействие на подрив-
ната радиопропаганда

Подривните радиоцентрали на империалистическите държави полагат усилия да нагаждат към съвременните условия своята антикомунистическа пропаганда, да я направят по-гъвкава, по-диференцирана и по-ефективна. Особено големи усилия в това отношение полага ръководството на радио "Свободна Европа" и "Свобода", които се представят за чисто информационни централи, поднасящи на своите слушатели пълна и обективна информация.

В качеството си на средство за масова информация и форум за многостранен анализ на обществени въпроси, "Свободна Европа" и "Свобода" се стремели да съдействуват за формиране у слушателите на по-уравновесена перспектива на събитията и тенденциите.

Радиостанциите се стремели да въведат своите слушатели в "климата на по-свободен свят", в който техните собствени проблеми, а също и тези, общи за много нации, се обсъждали "свободно, обективно, без идеологически, или други предубеждения".

"Принципен критерий за подбора на излъчваните материали било съответствието на информацията на нуждите и интересите на слушателите".

"Неточността, пристрастно или невнимателно пригответният материал увреждал репутацията на радиостанциите". Своевременното излъчване на информацията от "Свободна Европа" и "Свобода" "принуждавало местните средства за масова информация да предават съобщенията по-бързо, по-обективно и по-изчерпателно".

При радиопредавания за "свободните общества" програмите на "Свободна Европа" и "Свобода" щели да отразяват както техните проблеми и неуспехи, така и техните постижения. Особено важно било да се изтъкне "свободният политически, икономически и социален процес", чрез който се опознавали проблемите и се формулирали предлаганите решения, критикували и обсъждали от изпълнителни, законодателни и съдебни клонове на правителството на национално и местно равнище.

Обсъждането на икономически въпроси като планиране, ръководство, производителност на труда в селското стопанство и външната търговия най-ефективно се свързвало с благоденствието на отделните граждани и консуматори.

При съставянето на програма по вътрешни въпроси на страните, за които били предназначени предаванията, се акцентирало на информирането на слушателите за важни съби-

тия в тяхната страна, които не били публикувани, били "изопачени", или "недостатъчно дискутирани" от официалните средства за масова информация.

Такава информация включвала в подходящи случаи "мнения на граждани", на "които бил отказан достъп до масовите средства за информация" и търсели възможности да направят изявления пред чужди кореспонденти, или чрез т.нар. "самиздат съчинения". Съдържанието на "самиздат-съчинения" и др. материали, произхождащи от източноевропейските социалистически страни и Съветския съюз, "трябвало внимателно да се оглеждат преди употреба в предаване". Същото се отнасяло и за "съдържанието на емигрантската преса и организационните декларации".

Коментариите на "вътрешни въпроси" трябвало да бъдат "конструктивни, спокойни и да подлагат на обсъждане важни въпроси, насочени към изясняване на специфични проблеми".

Целта на "Свободна Европа" и "Свобода" при обсъждането на вътрешни работи на дадена страна била да обезпечат и представят "пълна и честна информация, по-широка перспектива и да бъдат отговорен форум за голямо разнообразие от мнения".

Откакто "официалната идеология открито поощрявала изопачаването на историческото минало", "Свободна Европа" и "Свобода" започнали да предлагат на своите слушатели основни исторически и културни материали за наследството на техните собствени страни. Историческите събития трябвало да се коментират в "критичен, но търпим дух, като се избягват шовинистичните и сектанските уклони".

Програмите щели да обръщат специално внимание на развитието на неуправляващите комунистически партии, особено на онези, в които постоянно възниквали оживени дискусии по основни идеологически и политически проблеми.

Съобщаваните новини трябвало да бъдат "точни, обективни, своевременни и да отговарят на интересите на слушателите". Когато фактите били от съмнително естество се изисквало потвърждение поне от два независими източника.

Тонът, езикът, начинът на представяне на съответните проблеми били толкова важни в политиката на "Свободна Европа" и "Свобода", колкото и съдържанието на самото предаване.

"Свободна Европа" и "Свобода" щели да съблюдават занапред следните принципи на редакторска политика:

1. Избягване на емоции, ругатни, отмъстителност, резки изрази, високомерие, пищност на фразите, претенциозност, снизходителност и др.

2. Избягване на общи, недостатъчно обосновани генерализации, пропагандни аргументации, неиздържана критика на комунистическата система, на нейни представители, както и употребата на остаряла терминология като "комунистически блок", "комунистически държави-сателити", "капитализъм срещу комунизъм" и пр.

3. Избягване на съставянето на програми, чието съдържание би могло да се тълкува като подтиквашо или водещо към предентизъм.

4. Избягване на каквито и да са коментари, или предаването на каквито и да са материали, които с основание можело да се тълкуват като педстрекаване към бунт или поддържане на нелегални или насилствени действия.

Съставителите на програмите обаче можели да напомнят на слушателите за нормите, които регулират основните граждански права, както са изложени във вътрешното законодателство, международните споразумения, които са се задължили да съблюдават Съветския съюз и другите социалистически страни, а също и такива международни документи като Всеобщата декларация за правата на човека.

5. Избягване на тактически съвети, с което се имало предвид препоръки за специфични действия при особени случаи, с изключение на необичайните ситуации, да се успокояват духовете в напрегнати ситуации.

6. Няма да бъдат излъчвани програми, базиращи се на слухове, или на непотвърдена, неконкретизирана информация.

7. Избягване на съставянето на програми, които могат да се тълкуват като стимулиращи "дезертьорството". Няма да се предава информация за това "как да се дезертира", а програмите за "дезертьори" (ИР), живеещи на Запад, щели внимателно да избягват всякакво внушение и други да последват техния пример.

8. Избягване на всякакво внушение, което би могло да накара слушателите да повярват, че в случай на международна криза, или граждански безредици, Западък може да интервенира с военна сила, в която и да е част на района на радиопредаването.

9. Избягване на всякакъв материал, който би могъл да се характеризира като дребна, незначителна клика, клевета зловна справка или груба критика на личния живот на семейства на правителствени, или партийни ръководители. Обсъждането на обществени прояви на обществени служители, трябва да се провежда по "достоеен, безпристрастен и отговорен начин".

~~МИНИСТЪР:~~

ПРОУЧВАНИЯ ЗА ПРЕМЕСТВАНЕ НА РАДИОСТАНЦИЯ
"СВОБОДНА ЕВРОПА" НА ТЕРИТОРИЯТА НА ГЪРЦИЯ

В атинската преса и главно във вестник "ЕКСОРМИСИ" /орган на ПАСОК/ се поместват съобщения за извършване на проучвания за преместване на американската радиостанция "СВОБОДНА ЕВРОПА" от Мюнхен в Гърция. Конкретните преговори с гръцкото правителство щели да започнат най-късно до м.април 1979 год., когато изтичал договърът между САЩ и ФРГ, по силата на който "СВОБОДНА ЕВРОПА" работи от нейна територия.

Позовавайки се на излизания в Европа американски военен вестник "СТРАЙНС", "ЕКСОРМИСИ" изтъква, че специалистите по водене на антикомунистическа и антисоциалистическа пропаганда в Европа считат Гърция за най-удобната страна, в която може да се инсталира шабът на радиостанция "СВОБОДНА ЕВРОПА".

17.І.1979 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

221
206

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Ц И А С

СЕКРЕТНО!

4021 4.VI.1979

Рег. № И-642 Екз. № 1
31.05. 1979 г.

*Др. Димитров
за изготвяне
от 12.VI.79г.*

ДО
НАЧАЛНИКА НА ПГУ

Съгласно постигната договореност предстои написването на книга от "Института за съвременни социални теории" съвместно с институти в СССР и другите социалистически страни за разобличаване дейността на радиостанция "Свободна Европа" и нейните сътрудници. По указание на др. министър, моля да подготвите и изпратите до 15.VI.1979 г. в ЦИАС материали, които според Вас могат да бъдат използвани при написването на книгата, в следните направления:

1. Връзките на радиостанция "Свободна Европа" с ЦРУ (конкретни факти, данни, оценки).
2. Дейността на ИР в българската секция на РСЕ (политическа характеристика, морален облик, вътрешни разногласия и пр.).

Материалите ще се използват в пропаганден аспект. Книгата ще бъде преведена на чужди езици и е предназначена за запознаване на широката общественост както в социалистическите страни, така и на Запад.

Материалите след съответна обработка в ЦИАС преди да бъдат предоставени на Института ще Ви бъдат изпратени за съгласуване.

Отп. в 5 екз.
№ 1 - ПГУ
№ 2 - ВГУ
№ 3 - VI у-ние-ДС
№ 4 - Задгранични паспорти
№ 5 - к.д.
Изпълн.: Н. Дерменджиев
Нап.: Сл. Атанасова/1038

НАЧАЛНИК:
Ген. Емайор
В. Георгиев/

Из архивите на

Бул

146

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Някои данни за дейността на радио "СВОБОДНА
ЕВРОПА" и "СВОБОДА" през 1977 год.

Съвета на международни радиопредавания на САЩ преценява, че периода от 1 октомври 1976 год. до 30 септември 1977 год. е най-плодотворната година от четиригодишното съществуване на съвета.

Докладът, представен от президента Картър пред Конгреса на САЩ на 22 март 1977 год., потвърждава ясно изразената мисия на РСЕ/РС, определена от Съвета за международни радиопредавания "да поощрява конструктивния диалог с народите на СССР и Източна Европа".

В отчета на съвета се подчертава, че РСЕ/РС се нарежда сред най-добрите радиостанции в света със своите 980 часа седмични програми, предавани на 22 езика. На щат имат 1800 служители, владеещи различните езици, и около 18 000 000 слушатели дневно.

В предаванията за България най-голямо внимание се обръща на търговските отношения между Изтока и Запада, проблемите на комунизма и на трето място - на въпросите от вътрешен характер. Средно на ден за тези предавания се отделят съответно 53,43 и 22 минути.

147
2.-

Веднага след като поискаха политическо убежище във Франция, ВЛАДИМИР КОСТОВ и жена му НАТАЛИЯ влязоха във връзка с РСЕ/РС и пожелаха да подготвят серия от беседи, които се предават от РСЕ.

Предаванията, които се организират от РСЕ и РС са много скъпи, поради което е било решено и радиостанциите са обединени.

Обединителния процес на двете радиостанции преминава през няколко етапа. Обединеното ръководство започна да функционира на 1.VII.1975 год. Програмните центрове в Мюнхен и съответните служби във Вашингтон се обединяват през м.октомври 1975 год. Обединяването на службите по новините се извърши през лятото на 1976 год. През октомври 1976 год. двете бивши радиостанции - "СВОБОДНА ЕВРОПА" и "СВОБОДА", които бяха основани съответно през 1949 г. и 1951 год. се сляха в една обща корпорация - РСЕ/РС.

През ф.инансовата 1977 год. общите приходи на РСЕ/РС са 55 669 096 долара, като от тях 55 596 000 представляват "дарение" от правителството на САЩ, а останалата незначителна сума от 73 096 долара е от други източници.

Общо разходите за същата година са 62 347 712 долара, или е реализиран един дефицит от 9 785 997 долара.

11.VI.1979 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

39
ЦИАС
1900/1979/3/302

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРОПБГДСРСБНА

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 11848, в. № 1
1979 год.

С П Р А В К А

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх. № 5670 от 15.08.1979г.

821

ОТНОСНО: Дейността на радио "Свободна Европа"

От м. април 1979 г. подкомисия в Американския сенат е започнала да проучва въпроса част от служителите и службите на радио "Свободна Европа"/"Свобода" да бъдат преместени в САЩ. На първо време се имало предвид това да стане за някои от постоянните рубрики на радиото. В Европа се предвиждало да останат администрацията и службите по новините. Ако тази идея се реализира, били необходими около 2 години за устройване на службите на новото място. Изказвало се мнение, че първият етап на преместването не би могъл да обхване повече от 1/3 от служителите и службите на радиото. Като причини за преместването американците изтъквали ежегодно нарастващата издръжка на радиото (само разходите за изплащане на разликите в курса на долара надхвърлили през 1978 г. 30 млн. долара) и засилващото се враждебно отношение към американските учреждения в някои европейски страни.

Изследвания по чуваемостта на радио "Свободна Европа" в НРБ и някои други социалистически страни

(В началото на 1979 г. в радио "Свободна Европа" е

бил извършен анализ на чуваемостта на радиото, главно въз основа на анкети на слушатели на РСЕ, в различните социалистически страни. Общо са били анкетирани 1 530 слушатели: от Чехословакия – 225, от Унгария – 326, от Полша – 460, от Румъния – 382 и от България – 137. При анализа за чуваемостта на РСЕ в България са използвани и данни, които американското посолство е получило от прослушвания, направени от негови служители в София и провинцията. Освен това РСЕ е командировало за прослушване свои лица до отделни наши градове, използвало е писма на слушатели от НРБ, изпращани до радиото, и пр.

Анализът показва, че в Унгария и Румъния в повечето случаи, когато слушателите пожелали да слушат предаванията на РСЕ, те имали възможност да настроят своя апарат на съответната вълна, която ги интересува. По този начин в Унгария от общо 4 100 000 слушатели, 3 800 000 имали възможност да слушат предаванията на РСЕ, а в Румъния от 5 650 000 такава възможност се отдавала на 4 500 000.

В Чехословакия, Полша и България условията за приемане на предаванията на РСЕ били несравнимо по-трудни. При анкетирането три пети от чехословашките и приблизително половината от полските и българските слушатели са заявили, че при желание да слушат РСЕ не са успявали в повече от половината направени опити. Оценката за България била, че в Добруджа, Черноморието, Пловдив, Габрово, Русе и някои други нейни райони предаванията се чували добре.

Болшинството от анкетираните (95–98 %) от посочените страни, в които излъчванията на РСЕ не се чуват добре, заявили, че недобрата чуваемост се дължи на заглушаването, което се прави от съответните страни.

При извършването на анкетата на слушателите на РСЕ е бил поставян следният въпрос:

"Имате ли възможност да слушате с помощта на вашия радиоапарат предаванията на радио "Свободна Европа":

- Винаги, когато пожелаете?
- В повечето от случаите, когато пожелаете?
- В половината от случаите, когато пожелаете?
- По-малко от половината от случаите, когато пожелаете, и по-рядко?"

В таблица № 1 са дадени обобщени резултатите, получени при анкетирането на слушателите на РСЕ в страните, където предаванията не се заглушават.

ТАБЛИЦА № 1

Имате ли възможност да слушате РСЕ...	с т р а н и	
	Унгария	Румъния
	%	%
Винаги когато пожелаете	48	36
В повечето от случаите	46	44
В половината от случаите	5	17
По-рядко	1	2
Други и без отговор	0	1
	100 %	100 %

Данните от таблицата показват, че и в случаите, когато няма заглушаване, не винаги слушателите на РСЕ могат да приемат излъчваните предавания когато пожелаят.

В сравнение с изследването, направено от РСЕ през 1975/76 г., при сегашното се забелязва подобряване на условията за приемане на предаванията на РСЕ в Унгария и влошаване в Румъния. През 1975/76 г. 84 % от анкетиранияте унгарски слушатели са заявили, че имат възможност да слушат РСЕ винаги или в повечето от случаите, когато пожелаят това, докато в настоящото проучване този процент е 94 %. По отношение на анкетиранияте румънски слушатели процентите са съответно 88 % за 1975/76 г. и 80 % при настоящото изследване.

В таблица № 2 са дадени обобщени резултатите, получени при анкетиранияте на слушателите на РСЕ в страните, където се заглушават предаванията.

Т А Б Л И Ц А № 2

Имате ли възможност да слушате РСЕ...	с т р а н и		
	Чехословакия	Полша	България
	%	%	%
Винаги когато пожелаете	8	8	6
В повечето от случаите	33	40	42
В половината от случаите	43	47	40
По-рядко	16	4	8
Други и без отговор	0	1	4
	100 %	100 %	100 %

От таблицата се вижда, че по-малко от един на всеки 10 слушатели има възможност да слуша РСЕ винаги когато пожелае, докато мнозинството от тях имат възможност да я слушат в най-добрия случай при половината от своите желания или по-рядко.

В сравнение с изследването, направено от РСЕ през 1975/76 г., при сегашното се забелязва явно влошаване на условията за приемане на предаванията на РСЕ в Чехословакия и Полша.

През 1975/76 г. 54 % от анкетираниите чехословашки слушатели заявили, че имат възможност да слушат РСЕ винаги или в повече от случаите, когато желаят това. При настоящето изследване този процент е спаднал до 41 %. При полските слушатели процентът е още по-нисък: през 1975/76 г. 72 %, а сега 48 %.

Макар че в някои от страните броят на слушателите, които имат възможност да слушат винаги, когато пожелаят предавания на РСЕ, намалява, при изследванията се прави извод, че броят на слушателите на РСЕ като цяло ще се увеличава.

С оглед да се изяснят причините за лошата чуваемост на РСЕ в някои от страните, при анкетиранието на слушателите, на които само при 50 % от опитите се отдава възможност да слушат радиото, ~~бл~~ поставян въпрос: "На какво се дължи лошата чуваемост според тях?". Предлагало им се да посочат един от следните варианти: неизправност в приемника, заглушаване, атмосферни условия и слаб сигнал от РСЕ.

Болшинството от анкетираниите посочвали като причина - заглушаването.

При извършване на анкетата се оказало, че много от

слушателите не знаели точните обхвати, на които предава РСЕ за съответната страна.

Програмата на радио "Свободна Европа" и нейните слушатели в НРБ

През 1977/78 г. РСЕ организирано изследване, свързано с интересите на слушателите към излъчваната програма. Според данните от това изследване, от 1 650 000 слушатели на РСЕ в НРБ, 1 140 000, или 69 % следят информационните бюлетини. Общият брой на слушащите новините е по-голям, но точната цифра е трудно да се установи, тъй като отделните информационни предавания са изброени под различни заглавия. От данните на проучването може да се направи извод, че слушателите на новините представляват, както и в останалите източноевропейски страни, 90 % от общия брой на слушателите на програмата на РСЕ.

Предаването "Обзор на печата" се слуша от 48 % от общия брой на слушателите, т.е. от около 800 000 души. Предаването "България през седмицата" се слуша от 37 %, а "Светът днес" от 34 % от общия брой, т.е. приблизително от 600 000 души.

Младите слушатели на РСЕ (от 14 до 35 години) посочват на първо място като най-интересно предаването "Кратки новини" (51 %), следвано от две забавно-музикални предавания: "Джу-бокс" (49 %) и "Бисерите на Джилда" (39 %) и международния коментар "Светът днес" (45 %).

От своя страна слушателите над 50 години са следили най-много предаването "Информационен бюлетин" (78 %), "Обзор на печата" (50 %). По-възрастните слушатели определено предпочитат коментарите на вътрешни теми ("България през седми-

цата" - 42%) пред предаванията на международни теми ("Светът днес" - 22%).

Сатиричните програми са следени от значителен процент слушатели. Трябва да се отбележи, че те еднакво силно се харесват както от слабообразованите, така и от по-образованите слушатели.

По отношение на смесената програма на РСЕ 40% от слушателите считали, че тя не трябва да се променя. Редовните слушатели предлагали "повече информация" и "повече коментар" - съответно 31% и 28%. По-нередовните слушатели желали 3 пъти "повече информация" отколкото "повече коментар" (52% срещу 19%). Другите два специфични въпроса, по които са били анкетираните слушатели - "предавания на ежедневни не политически теми" и "повече предавания за развлечения", не са били приети добре и с тях са се съгласили съответно 10% и 7% от анкетираните.

Като важен резултат от изследването се счита констатацията, че нередовните слушатели на РСЕ приемат информацията като основна задача на радиото.

І. ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРЕДАВАНИЯТА НА РСЕ СПОРЕД ТЯХНАТА ЧЕСТОТА НА ИЗЛЪЧВАНЕ

В таблица номер 3 се посочва какъв процент от 174 анкетираните слушатели проявяват интерес и слушат различните програми на РСЕ. Програмите са разделени на 3 групи съгласно това колко често са били излъчвани в течение на една седмица. За българската програма на РСЕ трябва да бъдат подчертани главно две особености:

1. 80% от програмите са с честотен индекс 5 и по-нисък. Това означава, че има едно оригинално излъчване през седмицата, което след това се повтаря още 3-4 пъти. Всички

забавно-музикални предавания се излъчват веднъж седмично без повторения, включително и комбинираните предавания "Културни събития" и "Седмичен калейдоскоп", съпроводжани с музика. Същото важи и за важното в тематично отношение предаване "Форум".

2. Информационните предавания се появяват в програмата, както и в ефира, под различни заглавия ("Информационен бюлетин", "Кратки новини", "Новини и репортажи", "Новини и спорт в неделя"). Въпреки че не е възможно да се определи точният процент на слушателите на информационните емисии, може без съмнение да се твърди, че повече от 69 % от всички слушатели следят централната информационна програма "Информационен бюлетин". Независимо от това, този процент е по-малък от процента на слушателите в другите източноевропейски страни. Последните резултати от изследването сочат, че информационните предавания на РСЕ са почти толкова популярни в България, колкото и в другите източноевропейски страни.

Т А Б Л И Ц А № 3

Програмите и техните слушатели, подредени според честотата на тяхното излъчване	% на слушателите на РСЕ
<u>Програми с висока честота на излъчване</u>	
"Информационен бюлетин" (няколко пъти дневно)	69
"Обзор на печата"	48
"Кратки новини" (два пъти дневно)	43
"Светът днес"	34
"Редакционна рубрика"	29
<u>Програми със средна честота на излъчване</u>	
Сатирична програма ("Приятна неделя")	21
Радиоалманах	20
Новини и репортажи	7

<u>Програми с ниска честота на излъчване</u>	%
"България през седмицата"	37
"Икономически и социални проблеми"	32
"Преглед на събитията в Америка"	25
"Огледало на Източна Европа"	24
"Разговор на културни теми"	12
"Контакт"	11
"Джу-бокс"	11
"Църковен живот"	10
"Преглед на актуалните теми на Запад"	8
"От другата страна на света"	8
"Музика от вчера и днес"	6
"Бисерите на Джилда"	6
"Музика от западния свят"	6
"Избрани мелодии на седмицата"	4
"Книги и автори"	4
"Младежка вълна"	4
"Съвременна критика на марксизма"	3
"Домашна сцена"	3
"Парад на най-желаните песни в Америка"	3
"Съботна програма"	3
"Форум"	2
"Културни събития"	2
"Музикален сборник"	2
"Наблюдателен пост САЩ"	1
"Културна сцена САЩ"	1
"Радиоатлас"	1
"Новини и спорт в неделя"	1
"Вечерен час"	1
"Портрети на естрадни звезди"	по-малко от 1
"Седмичен калейдоскоп"	по-малко от 1

Както е видно от данните в таблицата, най-често излъчваните предавания показват най-добър резултат (не по-малко от 29 % от слушателите). От друга страна, няколко програми, които се излъчват по-рядко, имат твърде многобройна аудитория: "България през седмицата" има малко повече слушатели от главното политическо предаване "Светът днес".

Единадесет от посочените 39 предавания се следят от 20 и повече процента от слушателите. Двете информационни програми, прегледът на пресата и главните местни и международни коментари заемат първите места в класацията на предпочитани предавания, следвани от "Преглед на събитията в Америка", "Източноевропейско огледало", "Радиоалманах" и двете сатирични програми.

Осемнадесет програми (почти половината от списъка) се слушат само от 4 и по-малко процента от слушателите. Всички тези програми се излъчват рядко и много от тях са от забавно-музикален характер, предназначени за младежта. Ниските общи резултати за тези програми трябва да бъдат очаквани в страна като България, където слушателите на РСЕ на възраст от 14 до 25 години са не повече от 10 %, а в групата 26-35 г. - 19 %. Някои забавно-музикални програми, като "Джу-бокс" и "Бисерите на Джилда", имат силно влияние върху младите слушатели.

Предвид много силното заглушаване на РСЕ в България рядко излъчваните предавания са в неизгодно положение и ако слушателят у нас е възпрепятствуван да ги слуша от заглушаването в определен случай, то цели две седмици ще минат, докато той получи възможността отново да слуша дадена програма. В такъв случай щяло да бъде полезно да се обединят определени рядко излъчвани предавания и да се излъчват по-често (най-малко две директни предавания и достатъчен

брой повторения).

По отношение на информационните предавания нямамо съмнение, че за слушателите на РСЕ в България – както и в другите източноевропейски страни – те са най-важният елемент от програмата.

Предварителните показатели от изследването в тази област сочат, че над 90 % от българските слушатели следят информационните предавания, когато те са посочени като "Новини".

II. Предпочитания на слушателите към програмите на РСЕ в зависимост от техния пол, възраст и образование (таблица № 4)

Под "предпочитани програми" тук се разбират тези с най-малко 15 % слушатели от посочените по-горе категории.

Предаванията, квалифицирани като "предпочитани програми", само в една от разглежданите групи в таблица № 4 са обозначени със звездички.

В таблица № 4 са посочени 12 програми, включително 4 предпочитани "само от мъже", квалифицирани като най-популярни сред мъжете. Предпочитаните от жените програми са малко на брой и нито една от тях не е предпочитана "само от жени".

ТАБЛИЦА № 4

<u>Мъже</u>		<u>Жени</u>	
Информационен бюлетин	69 %	Информационен бюлетин	64 %
Преглед на печата	56 %	Редакторска рубрика	34 %

			50
			12
Кратки новини	50 %	Обзор на печата	32 %
* Икономич.и социални проблеми	44 %	България през сед- мицата	30 %
България през сед- мицата	40 %	Сатирични програми	25 %
Светът днес	40 %	Кратки новини	23 %
* Преглед на събитията в Америка	31 %	Радиоалманах	22 %
Редакторска рубрика	27 %	Светът днес	21 %
* Източноевропейско огледало	26 %		
Сатирични програми	20 %		
Радиоалманах	16 %		
* Джу-бокс	16 %		

От посочената таблица е видно, че мъжете имат по-разнообразни интереси от жените, но трябва да се посочи, че само 16 % от българските жени слушат РСЕ, докато при мъжете този процент е 33.

От осемте програми, които фигурират и в двете колони на таблица № 4, четири имат значително по-голям процент слушатели: "Обзор на печата", "Кратки новини", "България през седмицата" и "Светът днес".

Забавните елементи в сатиричните програми и радиоалманаха се съчетават със засилване на политическите аспекти и напълно съвпадат с интересите на българските жени, които не предпочитат програмите с чисто забавен характер.

Т А Б Л И Ц А № 5

Предпочитания на слушателите към програмите
на РСЕ според възрастта им

<u>от 14 до 35 г.</u>		<u>над 50 г.</u>	
Кратки новини	51%	Информационен бюлетин	78%
Ж "Джу-бокс"	49%	Обзор на печата	50%
Светът днес	45%	Кратки новини	44%
Ж "Бисерите на Джилда"	39%	Ж "България през седмицата"	42%
Обзор на печата	29%	Ж "Икономически и социални проблеми"	38%
Информационен бюлетин	25%	Редакционна рубрика	28%
Сатирични програми	25%	Ж "Източноевропейско огледало"	23%
Ж "Младежка вълна"	21%	Ж "Преглед на събитията в САЩ"	21%
Ж "Мелодии на седмицата"	19%	Сатирични програми	20%
Ж "Музика на западния свят"	17%	Ж "Църковен живот"	16%
		Ж "Радиоалманах"	15%

Най-предпочитани от младите слушатели са всички програми за младежта, четирите забавни музикални предавания и разговорът на специфични младежки теми. В контраст на това, при слушателите над 50-годишна възраст най-предпочитаните от тях са всичките главни коментари, репортажите за другите източноевропейски страни и страните от Западна полукълбо, религиозната програма и радиоалманахът.

Първото място, което по-младите слушатели дават на предаването "Кратки новини", предпочитайки го пред предаването "Информационен бюлетин", може да се обясни с това, че

отколкото сред групата на слушателите над 35-годишна възраст (30 %).

В таблица № 6 са сравнени програмите, предпочитани от слушатели със средно и основно образование и тези, предпочитани от слушатели с полувисше и висше образование.

ТАБЛИЦА № 6

<u>Основно и средно образование</u>		<u>Полувисше и висше образование</u>	
Информационен бюлетин	71 %	Информационен бюлетин	61 %
Обзор на печата	47 %	Обзор на печата	49 %
Кратки новини	44 %	Кратки новини	35 %
*Икономически и социални проблеми	43 %	Редакторска рубрика	34 %
България през седмицата	41 %	Преглед на събитията в Америка	32 %
Светът днес	37 %	България през седмицата	28 %
Редакторска рубрика	26 %	Светът днес	28 %
Преглед на събитията в Америка	26 %	Сатирични програми	26 %
Огледало на Източна Европа	21 %	Огледало на Източна Европа	24 %
Сатирични програми	20 %	Радиоалманах	22 %
Радиоалманах	17 %	*Злободневен западен преглед	18 %
		*Новини и преглед на новините	15 %

По-образованите имат две предпочитани само от тях програми, а тези с ниско образование – само една.

Най-поразителното в таблицата е голямото сходство в предпочитанията на двете групи.

Отчитайки, че в България аудиторията от слушатели на РСЕ сред хората с основно и средно образование е малобройна (19 %), срещу 43 % на тези с полувисше и 51 % на тези с висше образование, резултатите потвърдили очакванията. Това означавало, че при условията, преобладаващи през 1977 г. и началото на 1978 г. (заглушаване на радиопредаванията, както и психологически фактори, произтичащи от малката надежда за промяна в близкото бъдеще в страната) следенето на предаванията на РСЕ от широките слоеве на населението се ограничава предимно сред тези, чието "политическо образование" е на по-високо ниво, независимо от официалното им образование. В този аспект двадесетте процента от слушателите с основно и средно образование, които слушат РСЕ, представлявали "елит" сред своята статистическа категория. Това се потвърждава и от съвпадането на техните предпочитания с тези на групата с по-високо образование.

От данните в таблица № 6 може да се предположи, че голяма част от слушателите с основно и средно образование предпочитат предаването "Икономически и социални проблеми". Прави впечатление и еднаквото въздействие и на "сатиричните програми" върху двете групи с различен образователен ценз.

III. Регулярност на слушането на основните програми на РСЕ

Според определението, което се дава от РСЕ, за постоянни негови слушатели се считат тези, които слушат предаванията няколко пъти седмично. От българските слушатели 55 %

са постоянни, 35 % са нередовни и слушат предаванията по един път седмично. Останалите 10 % са непостоянни и те слушат предаванията нередовно.

Т А Б Л И Ц А № 7

Основните програми на РСЕ, които се слушат, както следва:

<u>Програма</u>	<u>от постоянни слушатели</u>	<u>от непостоянни слушатели</u>
"Информационен бюлетин"	68 %	75 %
"Обзор на печата"	46 %	59 %
"България през седмицата"	45 %	27 %
"Кратки новини"	43 %	44 %
"Светът днес"	44 %	28 %
"Редакторска рубрика"	34 %	23 %
"Икономически и социални проблеми"	33 %	31 %
"Източноевропейско огледало"	31 %	18 %
ж "Сатирична програма"	31 %	-
"Преглед на събитията в Америка"	28 %	23 %
"Радиоалманах"	20 %	19 %
* "Църковен живот"	17 %	-
* "На културни теми"	16 %	-

Постоянните слушатели имат най-голямо предпочитание към предаванията: новини, коментари, анализи на политически събития и др. Нередовните и непостоянни слушатели предпочитат "Обзор на печата", който отразява мнението на западни политици и други.

Младите слушатели, по отношение на сериозните политически предавания имат предпочитания към основните международни коментари на РСЕ и връзката им с българските проблеми.

IV. Предложения на слушателите, отнасящи се за програмите на РСЕ

След проведените изследвания от РСЕ, към 139 български слушатели са били зададени допълнителни въпроси.

Анкетираните слушатели трябвало да подберат и посочат една или най-много две от предложени им пет обобщени програми, както следва:

РСЕ излъчва:

- повече новини и фактическа информация;
- повече политически коментари;
- повече предавания за всекидневния живот и това, което Ви касае всеки ден, без да се засяга политиката;
- повече музика и развлечения;
- РСЕ не трябва да изменя нищо, а да продължава да предава по същия начин както досега.

С изключение на 1 % от всички анкетирани бил даден бърз отговор, който отразяваме в таблица № 8

Т А Б Л И Ц А № 8

Повече новини и информация	39 %
Повече коментари	24 %
Повече по всекидневни въпроси	10 %
Повече развлечения	7 %
Нищо да не се изменя	38 %

Приблизително две пети от слушателите изразяват пълното си удовлетворение с настоящата програма. Между 41% от редовните слушатели посочват "без промени". При по-нередовните слушатели аналогичната цифра е 34%, докато болшинството желае повече новини и фактическа информация.

Т А Б Л И Ц А № 9
Изменения в програмите на РСЕ, изброени от редовните и по-малко редовните слушатели

	<u>редовни</u>	<u>нередовни</u>
Повече новини	31%	52%
Повече коментари	28%	19%
Повече за ежедневните въпроси, без политика	10%	9%
Повече развлечения	7%	7%

Между редовните слушатели бяха посочени еднакво често "повече информация" и "повече коментари", а сред по-нередовните желанието за "повече информация" е три пъти по-голямо отколкото това за "повече коментари".

Реакцията на по-нередовните слушатели се запазва такава, каквато при предпочитанията им в таблица № 7, която показва, че те предпочитат главно новините и обзорите на печата.

От гледна точка на факта, че почти половината от българските слушатели на РСЕ слушат предаванията непостоянно, техният избор е важен за схващането, че излъчването на различни комбинирани програми може да спомогне за по-честото им слушане. В допълнение може да се каже, че нередовните слушатели може би дават по-типична представа за вероятния "модел

на потенциалните нови слушатели от широките маси в България, които засега не слушат предаванията на РСЕ (повече от 70%). Изразеното от нередовните слушатели "желание" за повече новини и фактическа информация показва, че групата като цяло желае по-малко "редакторски коментар" в програмите на РСЕ.

На края, най-важният аспект на допитването е, че българските слушатели, независимо от нередовността, с която приемат предаванията, разглеждат РСЕ като политическо-комуникационно средство и "желаят" да я видят още по-силна в изпълнение на тази нейна функция.

В последно време българската секция в радио "Свободна Европа" е получила указания в предаванията си да съсредоточи вниманието си на следните въпроси:

1. Еврокомунизмът – убеждаване на слушателите, че ако не изцяло, то частично във всички компартии той ще намери привърженици и това е пътят на бъдещото развитие на компартиите.
2. Посещението на папата в Полша като изключително политическо събитие, което ще разтърси основите на социализма в Полша.
3. Силно акцентиране вниманието на радиослушателите върху приемането на Гърция в Общия пазар. Доказване, че източноевропейските социалистически страни не ще могат сами да решат своите икономически проблеми и пътят на Европа е в единна икономическа общност. Примерът на Гърция рано или късно щял да се последва от всички европейски страни.
4. Максимално раздухване на всеки случай на бягство от социалистическите страни. Създаване на впечатление в слушателите, че това е масова практика и в социалистическите страни съществува недоволство и има отражение сред населението.

Освен това американското посолство в София е изпратило писмо до РСЕ с молба в програмите да бъдат включвани повече информации за САЩ. Отговорено било, че засега това е невъзможно, тъй като целта на радиото била да дава преди всичко "обективна" информация за България.

Други въпроси, свързани с РСЕ

1. В ръководството на българската секция на РСЕ през м.май 1979 г. бил обсъждан въпросът за качествата и възможностите на говорителите. Единодушно било мнението, че това е най-слабото звено в радиото. Задоволителни качества на говорител имала само съпругата на РУМЕН ТРАЙЧЕВ – СИЛВИЯ. Възможностите на останалите били под всякаква критика. В настоящия момент кадровиците усилено търсели българин с добри качества на говорител и при положение че имал политическо убежище в западна страна, щели да го назначат веднага.

2. В РСЕ на три пъти били организирани прожекции на филма на Би-Би-Си за смъртта на ГЕОРГИ МАРКОВ, с оглед да може да се гледа от всички служители. И на трите прожекции е присъствувал ИР СВРЪДЛЕВ, който коментирал филма. Сред служителите в радиото се говорело, че смъртта на ГЕОРГИ МАРКОВ и атентатът срещу ВЛАДО КОСТОВ били дело на западно разузнаване. В някаква степен ВЛАДИМИР СИМЕОНОВ бил посветен в тези атентати, което наложило и неговото ликвидиране.

3. ИР СВРЪДЛЕВ често посещавал РСЕ и разговарял с ръководителя на българската секция ЗАХАРИЕВ. Настоявал да започне работа в радиото, но му било отказано. Уредено било събрание, на което говорил за обстановката в България. Не бил посрещнат добре от аудиторията, понеже много се само-

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар :	<i>[Signature]</i>

60
22

изтъквал и се представял като компетентен по всички въпроси. В радиото бил довеждан и отвеждан от ДИМИТЪР БОЧЕВ, а за преводач пред американците му служел ГОСПОДИН ГОСПОДИНОВ. СВРЪДЛЕВ криел местожителството си в Мюнхен. БОЧЕВ го оставял някъде в района на олимпийското градче и нататък СВРЪДЛЕВ се придвижвал сам. Документите, които СВРЪДЛЕВ изнесъл от България, показвал с охота и бил готов да ги даде за публикация на всеки, който му плати. Напоследък СВРЪДЛЕВ се ангажирал в активна дейност на емигрантската организация на КОСОВСКИ.

4. Считало се определено, че съпругата на ГОСПОДИН ГОСПОДИНОВ от "Свободна Европа" работи в ЦРУ. На щат се водела в радиото и в сградата идвала от време на време, докато работното ѝ място било в друга сграда. Името ѝ засега не е известно. С какво точно се занимава в ЦРУ също не е установено.

5. ИР ВЕЛИЧКО ПЕЙЧЕВ, бивш отговорен служител от системата на Държавния комитет по туризма, изпълнявал длъжността редактор в българската секция на "Свободна Европа". Правел предаването "Източноевропейско огледало". Сам подготвял материалите и ги четял. Дадена му е заплата 2 500 ДМ – сравнително високо възнаграждение за новоназначен служител, понеже бил семеен. Съпругата и синът му са все още в Италия.

6. ВЛАДО КОСТОВ от м. март 1979 г. не е ходил в Мюнхен. Очаква се в края на юни да се пресели окончателно във ФРГ. Чакал получаване на френско гражданство. Засега ходел на работа в парижкото бюро на РСЕ.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

23

61

7. През април 1979 г. ЕМИЛ АНТОНОВ от българската секция на радио "Дойче веле" е посетил РСЕ и искал съдействие за набиране на кадри. Поради непригодност за журналистическа работа уволнил трима свои сътрудници – ПАЛАСHEB, МИНДОЛОВА и ТОРОСЯН. Усилено търси да назначи журналисти с опит. Със сегашния си състав трудно организирал двучасовата програма на български език на радио "Дойче веле". Наскоро в "Дойче веле" била назначена пробно за един месец и освободена по непригодност ПРОЛЕТ РЕНДЕЛ, българка, женена за гражданин на ФРГ, посещаваща НРБ.

8. МЕТОДИ ЗАХАРИЕВ, директор на българската секция на РСЕ, бил пред пенсия.

Очаквало се всеки момент освобождаването му. Считало се, че засега шансовете на РУМЕН ТРАЙЧЕВ и КИРИЛ ПАНОВ като евентуални негови заместници са еднакви.

9. От началото на 1979 г. в българската секция на РСЕ зачестило получаването на телекси от България, в които слушатели на отделни предавания, главно младежи, използвайки отсъствието на телеписките в някои предприятия, пишат до радиото, като дават оценка на програми, изявяват желания да им се изпълнят отделни мелодии, задават въпроси, на които да им се отговори и пр. В радиото тази форма на контакт със слушателите се оценявала високо и се търсели възможности за нейното разширяване.

10. Всички писма на слушатели на РСЕ от България, проникнали по някакъв начин на Запад, се съхранявали в отделна каса от ФИЛИП БОЯДЖИЕВ, който минавал за трети човек в българската секция на радиото.

В заключение следва да се отбележи, че в стремежа си да направи предаванията "интересни" за широк кръг от хора в НРБ, радио "Свободна Европа" продължава да изучава мнението на отделни слушатели, да проверява степента на чуваемост в различни райони на България и да придобива от страната информация, която в най-изопачен вид да поднася на слушателите.

ПРИЛОЖЕНИЕ: 4 стр.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - др. Министър

№ 2 - КД

Доразмн. в 5 екз.

№ 3 - др. Шопов

№ 4 - др. Савов

№ 5 - др. съветник

№ 6 - ВГУ-ДС

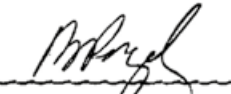
№ 7 - VI у-ние ДС

Изп. 04/17123; 28076

Нап. ВВ/ 04-1966

22.VI.1979 г.

НАЧАЛНИК

Генерал-майор:

(В.Коцев)

НИКОИ ДАНИ ЗА ЛИЧНИЯ СЪСТАВ И РАБОТАТА
НА БЪЛГАРСКАТА СЕКЦИЯ В РАДИО "СВОБОДНА
ЕВРОПА"

В противоречие с постигнатите международни споразумения и с тенденцията за утвърждаване на разведряването в международните отношения, РСЕ – РС полага непрестанни усилия да запази и да разшири дейността си от територията на различни европейски държави. Запазвайки своята база във ФРГ (Мюнхен), ръководството на радиоцентъра използва нови, договорни форми на взаимоотношения с правителствата на някои от тези държави, за да може да експлоатира и техни официални радиостанции, като напр. радиопредавателя Илая де Илан, северно от Барселона, инсталацията Глория – източно от Лисабон, Португалия и др. Това обстоятелство има непосредствено значение за НРБ още и поради факта, че РСЕ–РС се използва и като център за връзка на западните разузнавания с тяхната агентура на територията на страната.

В структурно отношение радиоцентърът "Свободна Европа" се състои от т.нар. "Служба на директора" на корпорацията от 5 лица, отдел за "Проучване и анализ на общественото мнение" (АРКО) от 57 лица, "полска секция" от 75 лица, "румънска секция" от 47 лица, "чехословашка секция" от 81 лица, "унгарска секция" от 75 лица и секция за НРБ. Програмите за Съветския съюз се подготвят от радио "Свобода" в екип от 104 лица. Общо в двете обединени радиостанции работят над 400 служители.

"Българската секция" в апарата на РСЕ-РС се състои от 40 служители, предимно бегълци и невъзвращенци от страната. Ръководител на секцията е Захариев, който не бил здравословно добре и възнамерявал наскоро да се пенсионира. Негов първи помощник и зам.-ръководител на секцията е Румен Трайчев, който съдновременно ръководи и т.нар. "сектор за анализ и оценка". Трайчев се характеризира като страхлив човек, който избягва да поема отговорност, но се ползва с изключително доверие пред американците, на които дава сведения за отделните служители. Като журналисти-редактори, анализатори и пр. в секцията работят: Величко Пейчев, Пенчо Димитров Спасов, Веселин и Тодор Илиеви, Милчо Неболиев, Джилда Кароли-Коева, Румяна Атамо, Евдоким Евдокимов, Димитър Бочев, Леков, Стоянов и др. Наскоро там е бил приет и беглецът Владо Костов. Наред с тези служители РСЕ-РС използвало периодически и услугите на други вражески емигранти, като: Петър Семерджиев и съпругата му Ема Герон, Радко Попов и др. Понастоящем ръководството на радиоцентъра провежда линия на "подмладяване" на състава на секциите, в това число и на "българската секция" и на намаляване на броя на служителите в тях, като се стреми да запази възможностите им да решават подривни задачи срещу НРБ.

РСЕ-РС рекрутира свои кадрови апарат, както из средите на американските граждани, така и от средите на българи - бегълци и невъзвращенци, притежаващи необходимите интелектуални качества. Подборът на тези лица се извършва сред най-отявлените антикомунисти, доказали своето отрицателно отношение към СССР и социализма у нас и заслужили приемане в центъра, заради връзките им с американското или други западни разузнавания, заради издаването на военна и държавна тайна

при разпитите в емигрантските лагери, както и заради нанасяне на вреди на НРБ по други начини.

Наред с тези основни изисквания за политическата благонадеждност на журналистите и редакторите, те се подбират и по делови качества и професионални възможности. Отдава се предпочитание на лицата, които са работили предварително у нас или зад граница в средствата за масова информация или имат друг опит в тези дейности.

Работещите в българската секция на РСБ имат изключително нисък морал. Сред тях се шират прояви на егоизъм, себелюбие, кариеризъм, шпиномания, оклеветаване, доносничество, страх от изгубване на работното място, сервилност и обезличаване пред истинските ръководители на центъра – американците. Повечето от тези прояви съществуват не само сред кадрите от българската секция, но и сред останалите сътрудници на радиоцентъра. В последно време те се задълбочиха в резултат на разпространяваните слухове за убийството на журналистите от "Би-Би-Си" – Г.Марков и Вл.Симеонов, както и под влияние на коментарите за ново съкращаване на персонала, за преместване на филиалите на радиоцентъра в други страни или тяхното закриване.

При назначаването на служителите в РСБ-РС се прилага широко ходатайството от служители, ползващи се с "дове-рие" и "авторитет" сред неговото ръководство. Решаваща дума при приемането на такива лица имат специалните служби.

"Срастването" на дейността на РСБ-РС с дейността на тези служби и особено с дейността на ДРУ на САЩ, се осъществява най-непосредствено в сферата на информацията и анализа, както и при провеждане на мероприятията за обезпечаване на подривните акции. Формите на това взаимодействие са най-раз-

нообразни и зависят конкретно от участието на кадрите на радиоцентъра в изпълнение на задачи на специалните служби.

От персонала на "българската секция" на радиото са уличени като агенти на различни разузнавателни служби: Евдоким Евдокимов (отявлен реакционер от средите на БНФ и приближен на "цар Симеон"); Милчо Неболиев, Пенчо Спасов и Владо Костов, Величко Пейчев – също отявлен монархист, поддържащ близки връзки с лица из средите на неофашистките кръгове и "Лигата за правата на човека"; Господни Господинов, Филип Бояджиев, Валичев и др. – също известни като хора, които изпълняват различни разузнавателни задачи, включително и сред емигрантите.

Редица лидери и активисти на вражеската емиграция като: Пенко Барев, Т. Карабулков, Ст. Кафадаров, Банковски и др. от БОД; Ст. Табаков, Иван Коларов и др. от БСДП (в "изгнание"); Йордан Райчев, Миналски, Наприков, Дочев и др. от БНФ – секциите на организацията в Америка; Енрико дел Бело, Величко Пейчев, Димко Статов и др. от секциите на тези емигрантски център в Европа; Радослав Косовски, Радко Попов и др. от БСДС се уличават, освен във връзки с различните разузнавателни и полицейски служби на западните държави, също и в непосредствени контакти с ръководството на РСЕ-РС или някои от неговите сътрудници. Лидерите на емиграцията насочват радиоцентъра към лица, подходящи за попълване на подривния му апарат, обменят информация и непосредствено участват в организирането и провеждането на пропагандните мероприятия срещу НРБ. По този начин разузнавателните служби и вражеската емиграция упражняват ефективно въздействие върху пропагандно подривната дейност на РСЕ срещу НРБ.

От тук и съгласуваността между пропагандно-поддривната дейност на радиоцентъра и тази на вражеската емиграция. Не са редки случаите, когато темите на РСЕ са и теми на устната, печатната и нагледно-демонстриривната пропаганда извършвана от вражеската емиграция.

ЦРУ и другите разузнавателни служби на западните страни упражняват трайно въздействие над дейността на РСЕ-РС и чрез своите разузнавачи и агенти на работа в т.нар. "бюра" или "институти". (За проучване на общественото мнение в социалистическите страни, за проучване на пазара и др.). Тези бюра работят както в сферата на разузнавателно-информативното обезпечаване на радиоцентъра със сведения, необходими за радиоемисиите му срещу НРБ, така също и в помощ на цялостната изследователска, аналитична и др. дейности за обезпечаване на техниката и тактиката на предаванията. Такова "бюро" съществува във Виена под името "Институт за проучване на общественото мнение" (Интора) и има свои представители във ФРГ и Великобритания. Както за директора на "Интора" – Хелмут Айгнер, така и за някои от останалите негови сътрудници – анкетьори, работещи по направление на НРБ, има данни които дават основания те да се подозират като агенти на ЦРУ и другите разузнавания.

Най-пряко и непосредствено е въздействието на разузнавателния комплекс на САЩ над радиоцентъра, упражнявано чрез разузнавачите и агентите, които заемат отговорни длъжности в неговия апарат. Както е известно, изобличителни данни за тези лица и връзките им с разузнаването, бяха изнесени и от завърналите се наши, съветски, чехословашки и полски разузнавачи, работили дълго време в центъра и неговите филиали.

За насочеността и характера на това влияние на разузнаването върху РСЕ-РС е показателно не само съдържанието на емисиите на радиоцентъра, но и участието му в непосредствените подривни акции срещу НРБ и останалите социалистически страни, провеждани от други подривни органи и с различни други средства. РСЕ-РС взе участие, например в координираната акция на "Би-Ли-Си", "Дойче веле", "Антиболшевишкият блок на народите" (АНБ), "Международната лига за правата на човека" и организацията "Международна амнистия" в проведената през 1977-1978 г. антисъветска и антибългарска провокация за разпространяването на територията на страната на фалшивата "Декларация-78", издадена от името на "български дисиденти" в страната с цел да се "докаже" пред западната общественост, че в НРБ съществува недоволство и вътрешна опозиция срещу властта.

Такъв характер имаха и акциите на РСЕ-РС за разпространяването на запад на антибългарската "Прокламация", изготвена от журналиста от "българската секция" на радиоцентъра Величко Пейчев и поместена в някои италиански вестници с профашистка ориентация, като "Темпо" и "Пополо".

РСЕ-РС се включи активно и в антибългарската кампания, провеждана от средствата за масова информация на някои от западните държави - Великобритания, Франция, ФРГ, Австрия и др., както и от техните разузнавателни и полицейски служби във връзка със смъртта на журналистите от "българската секция" на "Би-Би-Си". - Георги Марков и Владо Симеонов. Освен това, представители на центъра неизменно присъстваха на дисидентските сборища във Флоренция, на "трибунала Сахаров", "възпоменателните тържества" - панихиди, чествуване на национални събития и др., организирани от вражеската емиграция. Както се посочи вече, някои от сътрудниците на радиото

из средите на емиграцията бяха организатори и вдъхновители на тези акции.

РСЕ-РС провежда подривни мероприятия и сред бегълците и невъзвращенците в емигрантските лагери в Италия, Австрия и ФРГ. Служители-анкетъори от бюро "Интора" във Виена редовно събират информация от бегълците и невъзвращенците от лагера "Трайскирхен".

Радиоцентърът търси нови средства и методи за целенасочено провеждане на подривни мероприятия – вземане на интервюта от български граждани, временно пребиваващи на запад, организиране на беседи с тях, оказване на въздействие на последните и пр. Такава е дейността на РСЕ и по линия на различните канали и форми за международни общувания на НРБ със Запада. Такава е била една от задачите на сътрудничката на "българската секция" на радиоцентъра Джилда Кароли – Коева е присъществувала в качеството си на музикален редактор, представител на РСЕ-РС, на фестивала "Мидем", проведен през 1978 г. в гр. Кан – Франция за реклама на производството на грамофонни плочи.

Все по-активното включване на РСЕ-РС в международния обмен е недвусмислено доказателство за усилията на подривния радиоцентър да се нагоди към съвременните условия, да използва за подривни цели засилените контакти между социалистическите и капиталистическите страни. Указания за прилагане на такава тактика се дават от "най-високо равнище". На радиоцентъра се препоръчва да използва свои, "неафиширани" пред обществеността сътрудници-журналисти, които да проникват на територията на НРБ и тук, на наша територия да решават подривните си задачи.

Това означава, че РСЕ все по-пълно използва методите на работа на разузнавателните служби на империалистическите държави и че е напълно интегрирана в системата на техните подривни органи.

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
- гр. София
Рег. № 8378 е.з. № 6
д.в. 4. 7. 79 год.

Строго секретно!

1073 1979 2/150

ДО НАЧАЛНИКА НА ЦИАС-МВР

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

М-ВО НА РЕПУБЛИКАНСКАТА РАБОТА
ЦИАС
Вж. № 3416 от 09.05.1979

И-Др. Кимов - МВР
а/м

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Режимът в радио "Свободна Европа" и състоянието на българската секция

853

П. Д. Делишев /МВР/ 14.V.79

2
4
5

По данни от наш източник, на служителите в радио "Свободна Европа" - РСЕ официално било съобщено, че през следващите 4 години няма да бъдат премествани в друга страна. Вариантът за евентуално пребазиране на РСЕ в САЩ бил отпаднал, защото по този начин то се отдалечавало чувствително от източноевропейските социалистически страни, към които в основни линии били насочени предаванията и щяло да се дублира с радио "Гласът на Америка". За преместването на РСЕ в друга европейска страна също не можело да става въпрос. Радиото било оборудвано с нова техника и обезпечено с необходимите средства.

Понастоящем РСЕ запазвало досегашната насоченост на своите предавания за социалистическите страни.

Напоследък режимът в РСЕ бил значително затегнат. В радиото вече не се съхранявали никакви секрети. Всички секретни материали като списъци, анализи, инструкции и пр. били изнесени извън сградата на РСЕ и се съхранявали от американските разузнавателни служби във ФРГ.

На всички служители били раздадени картончета с най-важни телефонни адреси, на които да се обаждат, в случай

че са застрашени от отвлечане или други неприятности. На картончетата били отбелязани домашния и служебен телефон на началника на службата за сигурност на РСЕ – ЛЬОВЕ, телефонния номер на дежурния в РСЕ, телефона на мюнхенската полиция, на Отдела за борба с тероризма и др.

След "убийството" на ИР ГЕОРГИ МАРКОВ, хонорован служител в РСЕ, подозрителността, шпиономанията и недоверието между служителите били значително засилени.

Характерно за състоянието на служителите в българската секция към РСЕ било следното:

Ръководителят на секцията ЗАХАРИЕВ не бил добре здравословно и усилено се говорело, че щял да се пенсионира. Понастоящем най-големи шансове за негов заместник имал РУМЕН ТРАЙЧЕВ. Сред служителите от секцията се изказвали опасения, че той едва ли щял да заеме този пост, главно поради това, че проявявал страх от поемане на големи отговорности и рискове.

РУМЕН ТРАЙЧЕВ се ползвал с изключително доверие пред американците. Той бил ръководител на т.нар. "Сектор за анализ и оценка" и давал мнение за работата на всеки служител, включително и на тези от ръководния състав.

В ТРАЙЧЕВ не било останало нищо българско. Децата му не знаели български език, а и самият той нямал желание да ги учи. ТРАЙЧЕВ считал това за нещо съвсем нормално.

На мястото на починалия АСЕН МАНДИЖОВ бил назначен ИР ВЕЛИЧКО ПЕЙЧЕВ, пребивавал като емигрант в Италия.

Понастоящем в българската секция на РСЕ нямало вакантни места. Нови назначения се очаквали след излизането в пенсия на ЗАХАРИЕВ и СТОЯНОВ и излизането в отпуск по майчинство на РУМИНА АТАМО.

По отношение на ДИМИТЪР БОЧЕВ американците имали сериозни резерви. Той проявявал недисциплинираност и не изпъл

нявал съвместно служебните си задължения. От ръководството на РСЕ му била потърсена отговорност за това, че без разрешение съпругата му на два пъти посещавала България.

Единствен ДИМИТЪР БОЧЕВ бил присъствувал на погребението на ГЕОРГИ МАРКОВ в Лондон, за което искал разрешение за три дни, а отсъствувал 10 дни от работа. По време на закъснението на БОЧЕВ всички служители били в паника, като предполагали, че той е отвлечен.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - др. Съветник

№ 2 - КД

Доразмн. в 5 екз.

№ 3 - братските органи

№ 4 - ВГУ-ДС

№ 5 - VI у-ние

№ 6 - ЦНАС

№ 7 - бюлетин К-1

Изп. 04504-"А"/17076

Нап. Иванова-1412

30.IV.1979 г.

НАЧАЛНИК

Ген.-майор:

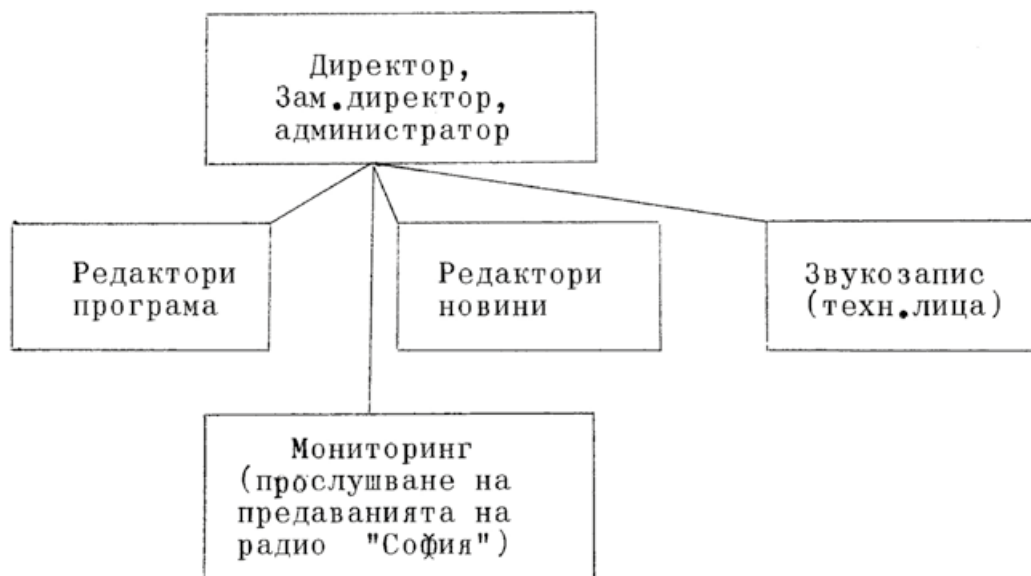

ПРИЛОЖЕНИЕ
СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С Х Е М А

На българската секция към радио
"Свободна Европа"

На централно подчинение са:

1. Българска секция за изследване и развитие (Bulg.
RES. & DEV. DEPT.) с ръководител РАДА НИКОЛАЕ-
ВА, с ранг на американски директор по RAD (RESEARCH,

64
2.-

ANALYSIS AND DEVELOPMENT Изследване, анализи и развитие).

2. Анализ на предаванията на "Българско радио" (BULG. BROADCAST. ANALYSIS) с ръководител РУМЕН ТРАЙЧЕВ (ROMAN THEO TRAYCEV) и HELGA DE VERE - RALPH (българка, английска поданичка)

СПИСЪК НА РАБОТЕЩИТЕ В МЮНХЕН

I РЪКОВОДСТВО

	гражданство
1. Директор: МЕТОДИ ЗАХАРИЕВ	САЩ
2. Зам.-директор: КИРИЛ ПАНОВ	датско
3. Администратор: ФИЛИП БОЯДЖИЕВ	САЩ
4. Помощник администратор: ГОСПОДИН ГОСПОДИНОВ	САЩ
5. Техническа секретарка: РУМЯНА АТАМО	румънско
АТАМО - неизвестно как по баща, кандидатствува за американско гражданство, жена за негър, следвал в България	

II ПРОГРАМА

6. СТОЯН СТОЯНОВ	ФРГ и САЩ
7. ЕВДОКИМ ЕВДОКИМОВ	САЩ
8. ДУШКО /ДУШАН/ ПЕТРОВ	САЩ
9. ДИМИТЪР БОЧЕВ	канадско и САЩ
10. НИКОЛАЙ ПАВЛОВ	САЩ
11. ТОДОР ПИПЕВ	ФРГ
12. БОРИС ВЕЛЧЕВ	САЩ
13. ГИЛДА КЪОВЕШ	САЩ
14. ДИМИТЪР ИНКЪОВ	САЩ
15. ГЕОРГИ КЕХАЙОВ	САЩ
16. ВЕЛИЧКО ПЕЙЧЕВ	без гражданство

17. ВЛАДО КОСТОВ се очаква щом вземе френско гражданство, да пристигне ориентировъчно през юли т.г., според негови изявления
18. ВАСКО ИВАНОВ - любовник на HELYA DE VERE-RALPH от BROADCAST ANALYSIS САЩ

III НОВИНИ

19. Зав. МИХАИЛ НЕБОЛЛИЕВ ФРГ
20. ВЛАДИМИР НАЙДЕНОВ САЩ
21. TIM KRESIS - ЕВТИМ КРЪСТЕВ САЩ
22. ЯНКО МИНОВСКИ САЩ
23. ЛЮБЕН МУТАФОВ ФРГ
24. ЖИВКО ПАЧИЛОВ австрийско
25. НИКОЛАЙ КАЛЧЕВ - кандидатствува за американско гражданство, работи и в новините и в програмата

IV ЗВУКОЗАПИС

26. ИВАН
27. АГНЕС ЕШ (ESCH) по баща неизвестна, бивша служителка в Дирекция на полицията ФРГ
28. (?) БАЛАБАНОВ ФРГ
29. АНДРЕЙ (?) АНДРЕЕВ (??)

ТЕХНИЧЕСКИ СЕКРЕТАРКИ (МАШИНОПИСКИ)

30. ПОПОВА РАЙНА ФРГ и САЩ
31. МУТАФОВА ЛЮБА (сестра на ЛЮБЕН МУТАФОВ) ФРГ
32. МУТАФОВА П. (сестра на ЛЮБЕН МУТАФОВ и МУТАФОВА ЛЮБА) ФРГ

33. НИКОЛИНА ... (?)

ФРГ

34. ПАНДЕЗОВА НОРА

ФРГ и САЩ

ЩАТНИ ГОВОРИТЕЛИ

35. ПОПОВА НЕЛИ (сестра на ПОПОВА РАЙНА)

ФРГ и САЩ

36. ВАСИЛЕВА (бивша съпруга на ЯНКО МИНОВСКИ)–
кандидатствува за американско гражданство)

37. ИЛИЕВ И. (кандидатствува за американско
гражданство)

НЕЩАТНИ ГОВОРИТЕЛИ

38. КИРИЛ ВАСИЛЕВ, пенсионер, настоящ съ-
пруг на ВАСИЛЕВА)

САЩ

39. СИЛВИЯ ТРАЙЧЕВА (SYLVIA TRAYCHEV)

САЩ

съпруга на РУМЕН ТРАЙЧЕВ

40. БАЛАРЕВ (?) пенсионер, отскоро е вре-
менно назначен

_____1979

С о щ и я

I. Различното въздействие на новините, предаван
от радиостанциите на социалистическите страни и
радио "Свободна Европа"

Служителите на радио "Свободна Европа", изготвили горното изследване, изтъкват, че СССР и другите източно-европейски социалистически страни (България, Чехословакия, Унгария, Полша и Румъния) разходвали огромни суми за международни и вътрешни радиопредавания, но ефектът на тези предавания бил незначителен.

Анализите показвали, че в почти никоя некапиталистическа страна, за която били предназначени радиопредаванията на социалистическите страни, слушателската аудитория не надвишавала 2 %. В повечето страни този показател бил и по-нисък. На излъчваните новини не се вярвало, но се слушали главно поради възможността да се чуе радиопредаване от далечна страна, да се запознаят слушателите с някои аспекти от културата, изкуството и икономиката или по други причини.

Настоящото изследване отразявало главно въздействието на западните, в частност на предаванията на радио "Свободна Европа", върху населението на източно-европейските социалистически страни.

Ефективността на предаванията на радиостанциите на социалистическите страни се сравнява с въздействието на радиостанциите на капиталистическите страни.

Повече от 1000 слушатели на радио "Свободна Европа" (PCE) били запитани какво мислят за неговите предавания. 97 % ги намирали за "отлични" или "добри". Нито един слушател не считал, че предаванията били лоши. Около 95 %

от слушателите били на мнение, че предаванията на РСЕ и особено новините, били по-добре изготвяни от новините на радиостанциите на социалистическите страни.

РСЕ имало голяма слушателска аудитория в Източна Европа, дори в периоди на относително спокойна обстановка.

Почти 50 % от възрастното население на петте социалистически страни слушало западни радиостанции по различно време в месеца. Най-важното било, че 95 % от тази "огромна" аудитория слушала новините.

По време на "драматични събития" слушателската аудитория нараствала неимоверно бързо. Например, след "съветското нахлуване" в ЧССР през 1968 година броят на слушателите в тази страна бил нараснал от 37 % на 80 %.

В процеса на отразяване на "вълненията и стачките" в района на балтийските пристанища РСЕ била постигнала увеличение на броя на слушателите в Полша от 59 % на 83 %. Около 97 % от тях слушали новините.

В Унгария, където полските събития оказвали индиректно влияние, слушателската аудитория била нараснала от 55 % на 80 %.

Било отбелязано значително увеличение на горните показатели и в Румъния и България.

Авторите на изследването считат, че когато 80 % от населението слуша дадена радиостанция, то има вероятност и останалите 20 % да научат тези новини от свои приятели или познати.

По време на събития от характера на гореспоменатите, психологическото влияние на радиостанциите на социа-

листическите страни било неутрализирано от предаванията на западните радиостанции и по-специално от тези на РСЕ.

Величината на осмотичния ефект, дори и в периоди на относително спокойствие, била ясно показана в следната таблица:

ТАБЛИЦА № 1

Първична и вторична слушателска аудитория на радио "Свободна Европа" (в % от възрастното население):

Страни	Първична аудитория на РСЕ	Вторична аудитория чули новини на РСЕ от други лица		Първична + вторична аудитория
		често	понякога	
Румъния	53 %	12 %	21 %	86 %
Полша	50 %	10 %	28 %	88 %
Унгария	49 %	9 %	23 %	81 %
ЧССР	35 %	12 %	34 %	81 %
България	32 %	12 %	30 %	74 %

От тук се прави изводът, че "комунистическите радиопредавания" не оказвали психологическо въздействие върху слушателите не само в международен аспект, но и в своите собствени страни.

По-нататък в проучването се отбелязва, че мнозинството от слушателите, които считали новините на социалистическите радиостанции за достоверни, били в по-голямата си част комунисти, привърженици на комунистическия строй.

или симпатизанти.

Унгарските и румънските радиостанции излъчвали по-добри предавания от радиостанциите на другите социалистически страни. Унгарските новини не били така тенденциозни, а румънските средства за масова информация отразявали поне международните събития в уравновесен стил.

Предаванията на РСЕ се считали по-достоверни не само от социалистическите радиопредавания, но и от предаванията на другите западни радиостанции.

Откакто радио "Свободна Европа" представлявало Запада и неговата система, неговите предавания създавали "емоционален климат" в социалистическите страни – "здрава опора" на западния начин на живот и западните ценности.

Множеството изследвания показвали, че РСЕ било успяло изцяло в своята главна мисия – да излъчва предавания, които да разказват "истината" на слушателите от източно-европейските социалистически страни.

Този "успех" не би бил възможен, ако не съществувала "емоционалната връзка" между РСЕ и големия брой слушатели. Тази връзка била изградена на основата на "обективността и достоверността" на новините. Тя се базирала също на общото културно наследство и трябвало да се циментира с "емоционално приятелство", за да просъществува през годините и да продължи да укрепва.

Слушателите гледали на РСЕ като на "един от своите главни източници на надежда, който им дава вяра и сили да продължават да живеят достойно при лишенията и тиранията на социализма."

II-А. Същност и оценка на предаванията на радио "Свободна Европа" относно "инициативите" по правата на човека в Източна Европа

Съгласно настоящия анализ 85 % от интервюираните лица от източно-европейските социалистически страни били слушали предаванията на радио "Свободна Европа", третиращи специално или в общи линии "инициативите" в Източна Европа, свързани с правата на човека.

Слушателската аудитория била най-голяма (над 88 %) в Чехословакия и Полша, където "инициативите" по правата на човека били най-многобройни. Слушателският кръг бил най-малък в Унгария и България, където по различни причини тези вътрешни "инициативи" били ограничени.

85 % от лицата, слушали предаванията, посветени на правата на човека, били на мнение, че РСЕ е разработило въпросите "добре" или "много добре", 4 % гледали на предаванията като "лоши" или "много лоши", а 11 % се въздържали да отговорят.

На изследване били подложени два аспекта от предаванията на РСЕ относно "инициативите" по правата на човека в Източна Европа:

а/ Степента, в която слушателите са възприели предаването на станцията;

б/ Оценката на слушателите за качеството на излъчваната тема.

Съответните въпроси са били поставени на 2422 слушатели на РСЕ, интервюирани през 1977 година и началото на 1978 година.

Били интервюирани 353 души от ЧССР, 573 – от УНР, 720 – от ПНР, 612 – от СРР и 174 – от НРБ.

Задаваният въпрос на унгарските, румънските и българските слушатели бил следният:

"Слушали ли сте предаванията на радио "Свободна Европа", отразяващи мероприятията по правата на човека в Източна Европа?"

Въпросът, поставян на чехословашките и полските слушатели, бил съобразен с "местните условия":

"Слушали ли сте предаванията на радио "Свободна Европа", посветени на "Харта-77"?"

"Слушали ли сте предаванията на радио "Свободна Европа" относно "Комитета за защита на работниците"?"

В национален разрез 4/5 от слушателите (интервюираните) отговорили положително.

ТАБЛИЦА № 2

Радио "Свободна Европа" като източник на информация относно "инициативите" по правата на човека в Източна Европа

	5 групи слушатели комбинирано %
Слушали предаванията относно "инициативите" по правата на човека в Източна Европа	85 %
Не слушали такива предавания	13 %

Не могат да си спомнят или не дават отговор	2 %
--	-----

---

100 %

БРОЙ НА СЛУЧАИТЕ: 2 422

Въпросът, поставян на румънските слушатели, макар и общ, им давал възможност да изразят мнение по такива "инициативи" в тяхната страна като "Гома, петдесетниците, стачката на миньорите и пр." или по външни инициативи, третиращи правата на човека. По тази причина румънските резултати не спадали нито към специфичната, нито към общата категория, въпреки че клонели повече към последната.

Интервюираните слушатели от Чехословакия и Полша представлявали специфична категория, защото и в двете страни:

- предаванията на РСЕ по правата на човека се отнасяли до продължаващо вътрешно развитие;
- предаванията били обширни и подробни;
- "инициативите" по правата на човека били осветлени конкретно;
- думите "Харта-77" и "Комитетът за защита на работниците" спомагали за по-бързо отреагиране от страна на слушателите.

Слушателите от Унгария и България и частично от Румъния, представлявали общата категория, защото:

- предаванията на РСЕ до голяма степен се отнасяли за събития, протекли извън границите на тези страни;
- предаванията били по-кратки по време и по-слабо

конкретизирани;

- думите "инициативи" по правата на човека не създавали никакви предпоставки за слушателите да си спомнят за такива предавания.

Независимо от горното 4/5 от интервюираните унгарски и български слушатели си спомняли за главните предавания, макар че всички акции по правата на човека били проведени в другите социалистически страни.

Всички лица, слушали предаванията на радио "Свободна Европа" относно "инициативите" по правата на човека, са били питани дали са удовлетворени от тях или не:

ТАБЛИЦА № 3

"По Ваше мнение, РСЕ разработило ли е темата "много добре", "добре", "нито добре, нито лошо", "слабо" или "много слабо"

	5 групи слушатели комбинирано %	
"много добре"	43 %	85 % положително
"добре"	42 %	
"нито добре, нито лошо"	11 %	
"слабо"	2 %	2 % отрицателно
"много слабо"	-	
не отговорили	2 %	

В общи линии преобладавали положителните оценки. Резултатите, получени при интервюиране на слушателите от

различните страни не били идентични.

В радиопредаванията за Чехословакия и Полша темата е била осветлена от РСЕ по-конкретно и е отразила специфичните условия в тези страни, поради което и оценките са били по-положителни.

ТАБЛИЦА № 4

Качество на разглеждането на темата от радио

"Свободна Европа"

(Слушателите на предаванията - 100 %)

	чехи/ словаки %	поляци %	унгарци %	българи %	румънци %
"много добре" или "добре"	96 %	90 %	80 %	81 %	78 %
"нито добре"					
"нито лошо"	2 %	7 %	16 %	13 %	16 %
"лошо" или "много лошо"	1 %	1 %	3 %	2 %	5 %

Чехословашките оценки били малко по-положителни, отколкото полските. Това имало определено значение от аналитична гледна точка, защото за слушателите от Чехословакия имало по-голяма вероятност, отколкото слушателите от Полша да изберат оценката "много добре" за качеството на предаванията на РСЕ:

	чехи/ словаки %	поляци %	унгарци %	българи %	румънци %
"много добре"	64	52	34	32	31
"добре"	32	38	46	49	47

Приблизително 2/3 от слушателите от Чехословакия (61 % от чехите и 71 % от словаците) били дали на предаванията на РСЕ най-високите оценки. Оценката на чехословашките слушатели била определено по-положителна от полската.

Слушателите от другите три страни давали най-високите оценки на предаванията сравнително по-пестеливо. Предаванията се считали по-скоро "добри", отколкото "много добри".

Авторите на изследването отбелязват, че позоваването на "Харта-77" и "Комитета за защита на работниците" във въпросите било въздействувало емоционално на интервюираните слушатели и именно поради това е съдействувало за по-високи оценки на предаванията на РСЕ от страна на чехословашките и полските слушатели в сравнение с тези на другите три страни.

Посочва се, че дори и там, където този фактор не е действувал, отрицателните оценки били твърде малко.

Счита се, че резултатите и изводите от горните изследвания били твърде насърчителни за РСЕ, тъй като задачите на тази радиостанция относно отразяването на "инициативите" по правата на човека в Източна Европа били деликатни.

РСЕ рискувало да бъде обвинено, че експлоатира въпроса за свои цели. За реалността на тази опасност свидетелствувал фактът, че 1/3 от чехословашките слушатели били дали на предаванията на РСЕ по-ниски от най-високите оценки и тази част слушатели нараствала до 1/2 при полските слушатели и до 2/3 при слушателите от Унгария, България и Румъния.

II-Б. Същност и оценка на предаванията на
PCE за правата на човека по групи от населението

Българската група от слушатели била малка и резултатите не могли да бъдат анализирани по подгрупите от населението.

Малко повече мъже, отколкото жени, били заявили, че са слушали предаванията, посветени на горната тема.

ТАБЛИЦА № 5

СЛУШАЛИ СЪОТВЕТНИТЕ ПРЕДАВАНИЯ
(съгласно пол и възраст)

националност	мъже %	жени %	14-25 %	26-35 %	36-50 %	над 50 %
чехи/словаци	95	91	90	100	88	95
поляци	91	84	89	87	89	87
унгарци	81	77	74	85	82	76
румънци	86	84	90	83	81	83

Въпреки, че възрастовите групи не били добре очертани, политически много важните групи между 14 и 35 години имали много високо мнение за тези предавания.

Трите групи по образователен ценз (основно, средно и висше образование) при чехословашките слушатели имали приблизително еднакво висок слушателски показател. При поляците процентът на слушалите предаванията на PCE намалява слабо с повишаване на образованието, а при румънците

нараства. Почти всички интервюирани унгарци с висше образование били слушали съответните предавания на РСЕ, но при другите две групи аудиторията била малка.

ТАБЛИЦА № 6

Националност	Слушали съответните предавания по образование		
	основно %	средно %	висше %
чехи/словаци	93	96	92
поляци	89	85	81
унгарци	79	73	96
румънци	84	86	96

Възприемането на предаванията на РСЕ относно правата на човека от слушателите с висше образование от Унгария и Румъния имало ярко изразен положителен характер. Това се дължало до голяма степен на факта, че образованият елит можел да намери нещо смислено в инициативите по правата на човека, провеждани в другите социалистически страни.

Мъжете и жените оценявали предаванията относно правата на човека почти еднакво положително.

ТАБЛИЦА № 7

Радио "Свободна Европа" разглежда темата "много добре" или "добре" (по пол и възраст)

националност	мъже %	жени %	14-25 %	26-35 %	36-50 %	над 50 %
чехи/словаци	96	94	98	95	94	97
поляци	90	87	78	95	94	90
унгарци	80	77	83	75	74	85
румънци	78	81	76	78	77	80

Положителните оценки са били еднакви в рамките на 4-процентови пункта във всичките възрастови групи на слушателите от Чехословакия и Румъния. При унгарските слушатели двете средни възрастови групи дават по-малко положителни отговори, отколкото всички по-млади или по-стари слушатели.

Полският случай представлявал най-голям интерес. Най-младата част от слушателите била определено по-малко удовлетворена от предаванията на РСЕ относно "Комитета за защита на работниците", отколкото останалата част от младежите над 25 години.

Тази резервираност на полската младежка аудитория намирала израз и във факта, че само 30 % от нея считали, че радио "Свободна Европа" разглежда настоящата тема "много добре". Горният показател бил по-нисък от процента на унгарската младежка аудитория ("много добре" - 36 %) и румънската младежка аудитория ("много добре" - 32 %) и твърде нисък в сравнение със съответния показател за чехословашката младежка аудитория.

Таблица № 8 показвала как факторът образование оказвал влияние на мнението на слушателите относно предаванията на РСЕ за правата на човека.

Характерно за румънската група било, че по-ниско образование давали по-слаби оценки на предаванията, отколкото по-високо образование слушатели

ТАБЛИЦА № 8

Радио "Свободна Европа" разглежда темата "много добре" или "добре" (по образование)

националност	основно	средно	висше
чехи/словаци	96 %	97 %	97 %
поляци	91 %	89 %	84 %
унгарци	81 %	77 %	64 %
румънци	68 %	94 %	89 %

В чехословашкия случай съответните програми на РСЕ били посрещани с преобладаващо задоволство на всяко ниво на образованието, включително и от висшистите.

При полските и по-специално при унгарските слушатели положителното мнозинство намалявало с повишаването на образованието, тъй като по-високо образованите били обикновено по-мнителни към скритите мотиви на средствата за масова информация.

Съгласно някои други изследвания като "Политическата позиция на радио "Свободна Европа" от октомври 1978 година по-младите полски слушатели виждали отклонение между своята собствена политическа позиция и тази на РСЕ, а повече от половината от тях застъпвали становището, че РСЕ трябва да бъде по-малко "дясна" и в по-голяма степен "центристка" радиостанция. Не било изключено някои от младежите да гледат на предаванията на РСЕ като пропагандни.

В таблица № 9 и румънските и унгарските резултати не били завършени, защото броят на слушащите РСЕ по-малко от 1 път в седмицата бил и в двата случая твърде малък.

ТАБЛИЦА № 9

Радио "Свободна Европа" разглежда темата "много добре" или "добре" (съобразно честотата на слушане)

Слушатели на РСЕ	всеки ден %	седмично %	1 път в седмицата %	по-рядко %
чехи/словаци	96	97	94	89
поляци	93	90	89	90
унгарци	83	79	71	-
румънци	78	80	65	-

От горната таблица се прави изводът, че с намаляването на честотата на слушането намалявал и броят на положителните оценки. Тази тенденция била ясно изразена при унгарските и румънските слушатели. Изтъква се, че ефективността на предаванията намалявала, когато те се генерализирали и не били конкретни.

В заключение се подчертава, че предаванията на РСЕ, посветени на "инициативите" по правата на човека били голямо изпитание за радиостанцията, защото тя се ангажирала изцяло и най-малката фактическа грешка можела да доведе до тежки последици. Радио "Свободна Европа" се било справило добре със задачата, защото преобладаващото мнозинство от слушателите одобрявало неговите програми.

В събирането на данни за горните изследвания били взели участие също следните фирми и институти: "Интора" ("INTORA") - Австрия, "Изследване на комуникациите и мненията" ("COMMUNICATION AND OPINION RESEARCH") - Дания /Швеция, "Кофремка"/Демоскопия, Сондажи ("COFRE-MCA / DEMOSCOPIE, SONDAGES") - Франция, "SOFRES / METRA" - Франция, "Институтът за пазарни и социални изследвания" ("INSTITUT FÜR MARKT-UND SOZIALFORSCHUNG") - ФРГ, "Галъб Интернейшънъл" ("GALLUP INTERNATIONAL") - Великобритания, "Гордън Симънс Филдуърк" ("GORDON SIMMONS FIELDWORK") - Великобритания и др.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - др. Министър

№ 2 - към дело

Доразмн. в 5 екз

№ 3 - др. Шопов

№ 4 - ВГУ-ДС

№ 5 - VI у-ние-ДС

№ 6 - ЦИОУ

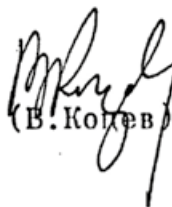
№ 7 - Братски органи (ПНР, ЧССР, УНР)

Изп.: 040020/17719

Нап.: СМ-04/553

НАЧАЛНИК,

ген.-майор:

(В. Колев)

ДСУ "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

210

Из архивите на

876

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
Б 17
ГОТ. РАД. ДПС СБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ – ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

Рег. №... 40345... екз. №. 3.

25. ДЕК. 1980

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ИНФ. СЕ. У.
Вх. № 18892 от 29.12.1980.

ИНФОРМАЦИЯ № 402

ОТНОСНО: Мероприятия на подривните центрове на СМД за по-нататъшното усъвършенствуване управлението на диверсионната радиопропагандна дейност на "Свободна Европа-свобода" (РСЕ-РС) против НРБ

Второ главно управление-де получи проверени данни, че американските подривни центрове в условията на новата международна обстановка провеждат настойчиво опити за по-нататъшното усъвършенствуване управлението на диверсионната радиопропагандна дейност на РСЕ-РС против НРБ. Филиалът на центъра в Мюнхен е разработил специален тест за анкетиране на българските граждани от институтите "Антора" и "Галъп" във Виена с цел получаване на информация за авторитета на радиостанцията. Под предлог, че се вземат мерки за подобряване системата за надзор РСЕ-РС е засилило контрола върху дейността на сътрудниците на институтите. Все по-често във Виена пребивават контрольори от полски, унгарски и български произход (някои от които жени), с цел да вземат непосредстве-

193
2

но участие в анкетите. Те се интересуват за тактиката и техниката на анкетирането, за политическата обстановка в НРБ, липсват ли стоки от първа необходимост на пазара, има ли "опашки" по магазините, изразява ли народът недоволство от властта, има ли дисиденти в страната, кои социални кръгове са потенциални изразители на негативните прояви към властта, какво се говори за висшите партийни работници и служители от държавния апарат, какъв е начинът им на живот и на техните близки, известни ли са на хората служителите от държавна сигурност и как се отнасят те към тях по местоживеење и т.н. Някои от тези въпроси на контролните анкети били впоследствие включвани в разработваните нови въпросници.

Ръководителите на институтите "Интора" и "Галъп" Хелмут Айгнер и инж. Паркан участвували лично в обучаването на лица из средите на бегълците за анкетъори, предупреждавали ги за контрола от РСЕ-РС и се старавали само да упражняват такива функции. Въпреки това, анкетъорите извършвали масово фиктивни анкети, сами попълвали и оформяли анкетните листове и допусkali други пропуски от техническо естество.

Установени са следните псевдоними на анкетъорите: "Димитър", "Марта", "Грета", "Томоз" и "Соколов", за които се предполага, че са от български произход. Като места за анкетиране на българските граждани са използвали кафенетата на ул. "Фаворитенщрасе" и "Хайнщрасе" 39, както и ресторант "Балалайка" във Виена.

Получени са противоречиви оценки за по-нататъшната дейност на институтите. По изказване на инж. Паркан през 1961 г. институтът "Интора" и Институтът "Галъп", който се

се намира на ул. "Шлагерщрасе" 5 във Виена щели да работят независимо един от друг. Институтът "Галъл" щял да има собствен апарат за провеждане на анкетите и автоматичен телефон за връзка с анкетъорите. Подготвяли се нови, по-дълги интервюта и щели да бъдат увеличени хонорарите на сътрудниците за тяхното провеждане. За "снълпите анкети" щяло да се заплаща по 500 шилинга.

Второ главно управление-ДС провежда мероприятия за разширяване на агентурните позиции в институтите с цел разкриване и пресичане на подривната им дейност против НРБ. Управлението взема мерки за подобряване на съгласуваността с ПГ.-ДС, Шесто управление-ДС и останалите централни и териториални подразделения на ДС в страната с оглед повишаване ефективността от работата по посочените институти.

НАЧАЛНИК:
Ген.-лейтенант

(Г. Аначков)

Отп. в 3 ека.

- № 1 - Р-вото на ИВР
  - № 2 - др. Яковлев
  - № 3 - ЦМОУ
  - № 4 - ПГУ
  - № 5 - Бесту у-ние
  - № 6 - отдел 12
- Изп.: отдел 14/ЕИ
Нап.: Христова/33596
25.12.1980 г.

ДС И "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

211

*12-14-10-81
2-2 Кирраджиков
2-2 Кирраджиков
2-2 Кирраджиков
2-2 Кирраджиков
2-2 Кирраджиков*

429 1981/1-815

16

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

М

ДО НАЧАЛНИКА НА ЦИОУ-МВР

ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ-ДС
гр. София
Рег. № 3861, кл. № 4
10.3.81 год.

Вх. № 3650 от 19.3.1981

И Н Ф О Р М А Ц И Я

879

ОТНОСНО: Експлозията до сградата на радио "Свободна Европа" в гр. Мюнхен

*0-2
1-2
18.11*

По наши данни, извършената експлозия до сградата на радио "Свободна Европа" в Мюнхен се считала за дело на ЦРУ на САЩ. Случаят умишлено бил раздухван и показван пред общественото мнение като поредна провокация на "ръката на Москва" срещу този важен идеологически институт на Запада, с оглед да се убеди Конгреса на САЩ да отпусне нови средства за разширяване на дейността му, което съответствувало и на намеренията на РЕЙГЪН за по-нататъчно използване на радио "Свободна Европа".

От американска страна били направени сондажи пред австрийския федерален канцлер БРУНО КРАЙСКИ за откриване на бюро на "Свободна Европа" във Виена. КРАЙСКИ реагирал отрицателно, като се обосновал с неутралитета на Австрия и усложненията, които ще настъпят за австрийската страна от неминуемите протести на СССР и другите социалистически

Из архивите на ДС

17

2.-

страни, които щели да последват при откриването на бюро на "Свободна Европа" във Виена.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2- към дело

Доразмн. в 4 екз.

№ 3 - У-ние 06-ДС

№ 4 - ЦИОУ

№ 5 - др. Съветник

№ 6 - братските органи
(ГДР, ПНР, УНР, ЧССР)

Изп.: 040410/8080

Нап.: СМ-04/0432

10.03.1981

С о щ и я

ЗАМ.-НАЧАЛНИК,

полковник:

(Тр.Петров)

ПРЕВОД ОТ АНГЛИЙСКИ

ПИСМО НА ПОСЛАНИК ДЖЕК ПЕРИ

До

Питър Бриджис

30.03.1981 г.

Държавен департамент

София

Драги Питър,

Току що при мен пристигна докладът на Генералната експертно-бюджетна служба (ГЕБС) за радио "Свободна Европа" (РСЕ) и радио "Свобода" (РС) от 2 март 1981 г. Прилагам фотокопие от първата страница, за да знаеш за кой доклад става дума.

На страница 47, която също прилагам е поместен брой на слушателите на РСЕ и на "Гласът на Америка" (ГА). Тези статистически данни са взети от Шестия годишен доклад на Съвета за Международни радиопредавания (Би Ай Би) така, че аз предполагам това е онзи доклад за който в края на краищата говоря. В доклада на ГЕБС не е посочен нито източника нито методологията и у читателя се създава впечатление, че тези цифри са твърди.

Лично аз имам сериозни съмнения по отношение на тях. Аз винаги съм имал неприятности със силната тенденция за преувеличаване у "Свободна Европа", когато трябва да дава оценка за слушателската си аудитория и влиянието си в някои страни. (Аз разбирам, че РСЕ има широка аудитория и голямо влияние в Полша например, но вярвам повечето от нас в Прага се съмняваха, че РСЕ претендира за такова нещо в Чехословакия). Когато тръгнах за София аз поразпитах за оценките по отношение на слушателите и влиянието на РСЕ в България. Повечето от отговорите на информирани хора съдър-

2

15

жаха значителен скептицизъм за измеренията и на двете. На път за София спрях в Лондон и се отбих в Източно-Европейския отдел на БиБиСи. В отговор на моето запитване там ми беше отговорено рязко, че БиБиСи оценява аудиторията на РСЕ в България като почти равна на нула. Причината беше, че БиБиСи никога не е успяла да регистрира приличен радиосигнал вътре в България и се съмнявали, че много хора слушат. Това, разбира се би могло да бъде преувеличение на долната граница. Но аз подозирам, че цифрите на ГЕБС (БиАйБи- 2.2 милиона за "Свободна Европа" и само 1.4 милиона за "Гласът на Америка" са далеч, далеч от действителното. Никой от тези, с които съм говорил тук не се съмнява, че слушателската аудитория на "Гласът на Америка" е значително по-голяма от тази на "Свободна Европа".

Аз не знам какво може да направи при тази ситуация бюрото за Източна Европа ако въобще прави нещо, но мисля, че човек е задължен да поставя въпросителни знаци след изявления, ако не е наистина сигурен в тях.

Джек Пери
посланик

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

Рег. № 9385, екз. №
- 4. 6. 81 19   год.

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Българската секция на "СВОБОДНА ЕВРОПА"

Българската секция е една от съществуващите пет в "СВОБОДНА ЕВРОПА". Създадена е при основаването на радиото през 1951 година. Помещава се в централната административна сграда в гр. Мюнхен. Първоначално секцията започва работа с 17 служители, а понастоящем наброява общо 42 човека. Директор на същата е МЕТОДИ ЗАХАРИЕВ с помощници КИРИЛ ПАНОВ и ФИЛИП ФОЯДЖИЕВ. Към секцията има трима отговорни редактори, седем старши редактори и трима редактори. Най-активна дейност в същата развиват – ДИМИТЪР БОЧЕВ, ДИМИТЪР ИНКЪОВ, РУМЯНА УЗУНОВА и др. Особена роля в предаванията за нашата страна играе изменника на Родината ПЕТЪР СЕМЕРДЖИЕВ и ВЛАДИМИР КОСТОВ.

По-голямата част от служителите в секцията са били убедени привърженици на фашизма и монархизма и имат подречтано консервативни схващания. Нови служители се приемат рядко и то при сигурни гаранции от страна на старите служители.

Дейността на българската секция, подобна на другите секции, се изразява главно в следното:

2.-

- информация за положението в Полша;
- разбиване единството на социалистическите страни;
- дискредитиране външната политика на НРБ;
- злостно оклеветяване на партийни и държавни ръководители;
- внасяне разложение сред интелигенцията и младежта;
- изопачаване икономическото развитие на НРБ и пропагандиране западните достижения.

2. Обработка на български граждани от представители на секцията и събиране информация, както за нуждите на радиото, така и по други секретни въпроси.

Следва да се отбележи, че въпреки не многочисления си състав българската секция благодарение на правително добрата информация, с която разполага и наличието на няколко активни и удачно подбрани сътрудници, развива значителна дейност, насочена, както срещу НРБ, така и срещу СССР и другите социалистически страни.

След сливането на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" с радио "СВОБОДА" през 1976 година се предприема редица административни мерки за подобряване на връзката между Съвета за международни радиопредавания и РСЕ/РС. В тази насока са били издадени през 1980 год. от Съвета съответни правила.

Администрацията на РСЕ/РС се стреми да разшири географския периметър на радиопредаванията и въз основа на това да получи нови субсидии от Конгресът на САЩ. В анализи и доклади за дейността на РСЕ/РС до Конгреса се

забелязва една тенденция за завишаване на резултатите относно ефективността на тяхната дейност. Например за НРБ се отчита, че седмичния брой на слушателите на РСЕ/РС е 2,2 милиона души или 32 %.

За засилване на линията по укрепване на РСЕ/РС допринася новата политика на американската администрация и положението в Полша.

Оперативен интерес за нас би представлявала информация относно проверките, които правят специалните служби за новоназначените служители и заподозрените стари такива в сътрудничество с нас.

Отпеч. в 1 екз.

№ 1 - КД

Изп. 04-8096

Нап. ДС 04-1184

4.VI.1981 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Из архивите

886

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Насоките на подривна дейност на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" срещу България

По данни на наш източник, в своите предавания българката секция на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" понастоящем следвало да обръща главно внимание на следните въпроси:

Да се признава, че снабдяването на населението е подобро. **Макар** и скъпо струващи и не съвсем качествени на пазара имало стоки.

Българското партийно и държавно ръководство навреме е предвидило настъпващата криза и взело мерки.

Снабдяването на населението със стоки се извършвало за сметка на *намаляване* на инвестициите и спиране на вноса от Запад. Това било временно решение. Тази линия нямало да издържи дълго. Спирането на инвестициите и вноса от Запад на ноу хау щяло да се отрази на развитието на страната, то от своя страна щяло да предизвика влошаване на стандарта и от там недоволство сред населението.

Сред младежта такива тенденции вече се забелязвали, изразяващи се в бягство от партийната идеология, увлечение по западната мода, начин на живот и пр.

С оглед стабилизиране на *кадри* в българската секция и повишаване ефективността на предаванията започнало освобождаване на някои стари кадри и попълване с нови изменници от България. Назначена била и на постоянна работи и получила американско гражданство РУМЯНА УЗУНОВА, Пробно се използвал БРУМОВ. Доведена била секретарка от САЩ. Усилено се търсели за назначаване нови хора и пр.

Като успех на техническата служба на радиото се считал факта, че благодарение експериментирането на нови методи на две *часоти* *фреквенции* българските специалисти не могли да заглушават предаванията на български език.

Отп. в 1.953.

№ 1 - КД

Изп. 04-И-32/401/51/613/8069

Нап. КП-04/1806

2.08.1982 год.

С О Ф И Я

СТРОГО СЕКРЕТНО !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Някой нови моменти в дейността
на радио "Свободна Европа"

По данни на наш източник, рейгановата администрация продължавала да отдава изключително важно значение на радио "Свободна Европа". Исканото увеличение на бюджета на радиото било удовлетворено. Новият завишен бюджет бил утвърден във всички досегашни инструкции на американската администрация и предстояло формалното му утвърждаване от конгреса. Висока оценка се давала на радиото в сегашната международна обстановка. Събитията в Полша оправдали по безспорен начин съществуването и ролята на "Свободна Европа". На основа на резултатите от работата на полската секция през последните две години се разработвал базисен модел за дейността на всички национални секции, как да действуват в условия идентични на полските. Щаб от специалисти на основа на последните постижения на техниката разработват способности за проникване на предаванията в социалистическите страни, въпреки провежданите заглушавания

(11) Отчитало се на две вреквенции предаванията в България не могли да бъдат смущавани. За заглушаване предаванията на радио "Свободна Европа" социалистическите страни изразходвали два пъти и половина повече средства, отколкото струвало изпълняването на предаванията на радиото.

От американската администрация били полагани усилия за стабилизиране кадрите на радиото. Пред емигрантите от социалистическите страни били предпочитани американски граждани със съответните езикови и професионални познания.

За обезпечаване на сигурността в радиото били изразходвани през последната година 2 милиона долара допълнително. Построена била нова ограда на сградата, съоръжена с телевизионни монитори и прожектори. Нощно време се използвали кучета при охраната на сградата. Проверявали се всички коли, пакети и личен багаж при внасяне в сградата. Прозорците били оборудвани с нови, устойчиви на изстрели стъкла – охраната се носела от немски граждани в цивилно облекло, които се ръководили от специалисти от американската морска пехота. Периодически в радиото се провеждали учебни тревоги, при които се експериментирало *функционалността* на мерките за сигурност при усложнена обетановка.

Отв. в 1.983.

№ 1 – КД

Изп. 04-32/401/51/613/8069

Нап. КП-04/1800

2.08.1982 год.

С О Ф И Я

ДСУ "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

216

198
R.P.7

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Рег. № 9671, екз. № 2
-7. 06.1984 год.

Из архивите на

890

197 2.3 3.3.9
197.2.3
И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: РСЕ/РС – основен идеологическо-подривен център на САЩ
срещу СССР и другите социалистически страни

През последните две години американският президент Р.РЕЙГЪН и неговото най-близко обкръжение в правителствения екип на САЩ предприеха редица важни юридически, кадрови, организационни и финансови мероприятия за реорганизиране цялостната дейност на РСЕ/РС с цел активизиране и повишаване ефективността на провежданата от този основен център за идеологическа диверсия на Запада пропагандна агресия срещу социалистическите страни.

КАДРОВИ МЕРОПРИЯТИЯ

Преди всичко РЕЙГЪН успя през 1983 г. да узакони наложеното от него разширяване на състава на Съвета за между-

1972.3

3.3.10²

178
148

народни радиозлъчвания (BOARD OF INTERNATIONAL BROADCASTING) от 5 на 9 души. Съветът съществува от 10 години и е натоварен да изпълнява контролираща роля по отношение дейността на PCE/PC. Шест от новоназначените лично от президента членове на Съвета са отявлени привърженици на неговата политика. Това са: CLAIR W. BURGNER - бивш конгресмен от щата Калифорния; MALCOLM FORBS, Jr. - един от ръководителите на корпорацията "ФОРБС", LANE KIRKLAND - бивш шеф на американското профсъюзно обединение AFL - CIO, писателят JAMES A. MICHENER - автор на книгата "Полша", носител на наградата "ARCH L. MADSEN - председател на корпорацията BONNEVILLE INTERNATIONAL и MICHAEL NOVAK - теолог в университета в гр. Сиракуза - САЩ.

Освен това РЕЙГЪН преназначи за допълнителен тригодишен мандат председателят на Съвета FRANK SHAKESPEARE и неговият заместник BEN J. WATTENBERG.

В пряка връзка с гореизложените персонални промени в състава на Съвета са и промените в ръководството на PCE/PC. Както е известно, за нов президент на PCE/PC в Европа бе назначен бившият заместник държавен секретар на САЩ - WILLIAM BUKLEY, което само по себе си свидетелства за значението на този ЦИД в агресивните планове на РЕЙГЪН и неговата администрация. Сменено бе и ръководството на PCE/PC. За нов директор на PCE бе назначен GEORGE R. URBAN, а за негов заместник ROBERT HUTCHINGS, които

1972.3

3.3.14¹⁸⁰₁₂₉

са известни като "специалисти по полските въпроси". За директор на РС бе назначен ДЖОРДЖ БЕЙЛИ – бивш разузнавач, редактор на антисъветското списание "Континент".

Към комплекса от кадрови мероприятия е необходимо да се причисли и назначаването през разглеждания период на 75 нови служители в РСЕ/РС, като общия брой на служителите достигна 1749 души. Характерна в случая е тенденцията към привличане на по-млади и с по-висока професионална квалификация кадри в отделните редакции на РСЕ/РС (до 1990 г. предстои да бъдат пенсионирани 200 служители). Новоназначените служители на РСЕ/РС се насочват главно към редакция "Новини", към съветската секция на Изследователския отдел на радиото и за подсилване на програмните възможности на неруските езици в радио "Свобода". За тази цел ще бъдат открити нови бюра на РСЕ/РС в Близкия и Далечния Изток. Ще бъдат подсилени в кадрово отношение и бюрата във Вашингтон и Ню Йорк.

ФИНАНСОВИ МЕРОПРИЯТИЯ

Сред компетентните кръгове в САЩ е разпространено становището, че през периода 1971–1981 г. реалният бюджет на РСЕ/РС е намалял значително.

С назначаването на БЪКЛИ за президент на РСЕ/РС тази тенденция бе прекратена. През 1983 г. освен официалния бюджет от 102 млн. щ. долара, РСЕ/РС получи допълнително 35 млн. щ. долара с цел привличане на нови служители и обезпечаване модернизацията на материално-техническата база на радиостанцията.

197 2 3

3.3.12

111
130

ТЕХНИЧЕСКИ И ОРГАНИЗАЦИОННИ МЕРОПРИЯТИЯ

Осигуряването на допълнителни финансови средства за РСЕ/РС открива пътя към осъществяването на редица програми за техническо и организационно усъвършенстване на този основен ЦИД на противника като например:

- Цялостна модернизация на комплекса от студии в централата в Мюнхен, където се изготвят 90 % от програмите. Модернизацията ще включва осигуряването на пълна звукоизолация на студиите, подобряване на акустиката им и тяхното съоръжаване с най-модерна и съвременна техника. Всичко това е част от цялостната програма на РСЕ/РС за подобряване качеството на радиоизлъчванията с цел преодоляване на заглушаванията им. В тази връзка е взето решение за построяването на нова сграда на централата в Мюнхен, която ще бъде изградена от западногерманската фирма KUESLING UND SHWARTZ в района на "Ефнерплац";

- Ще бъдат инсталирани висококачествени радиорелейни станции от Мюнхен до главния радиопредавател в Глория - Португалия, където се намират 19 от 45-те кратковълнови предаватели на РСЕ/РС;

- Инсталиране на висококачествена кабелна връзка между централата в Мюнхен и бюрата ѝ в Лондон, Париж и другите западно-европейски столици, както и осигуряване на висококачествена спътникова връзка с бюрата във Вашингтон и Ню Йорк;

- Предстои подмяната на 8-те остарели 50 киловатови

197.2.3

J. Z. B

182
157

късовълнови радиопредаватели в Библис и Лампертхайм – ФРГ с четири нови, по-ефикасни 100 киловатови радиопредаватели. Също така предстои подмяната на остарелия 150 киловатов радиопредавател на средни вълни в Холцкирхен, близо до Мюнхен с модерен американски предавател със същата мощност;

- Широкомащабна модернизация на съоръженията в Португалия, Испания и ФРГ с цел осигуряване на по-голяма гъвкавост и ефикасност на радиопредаванията. Модернизацията им включва повишаване на нискочестотните характеристики на антените в три от предавателите (дуплексиране на антените в два от тях, подобряване на честотните синтезатори в два други предавателя и осъществяване на дългосрочна програма за осигуряване необходимата поддръжка на антенните полета, сгради и пътища във всички предавателни станции;

- Сътрудничество с радио "Гласът на Америка" и други държавни институции на САЩ за изследване методите на заглушаване и антизаглушаване, както и за възможното съвместно използване на космически спътници за директни радиоизлъчвания;

- Довършване на програмата за охрана на централата в Мюнхен, включваща инсталирането на затворена телевизионна система за наблюдение, алармени съоръжения и други предохранителни мерки във всички обекти на РСЕ/РС във ФРГ, както и подобряване охраната на антенните полета в пет от радиопредавателите на радиостанцията. Ще приключи подмяната на старите пропуски на служителите на РСЕ/РС с нови такива, в които снимките ще бъдат цветни.

197.2.3

3.3.14

185

152

ПРОГРАМНИ МЕРОПРИЯТИЯ

В допълнение към обновяването на техническата база на радиостанцията увеличените финансови фондове ще бъдат използвани и за укрепване на програмните средства (ресурси), както следва:

- Ще бъдат увеличени фондовете за пътувания на репортери на РСЕ/РС с цел да се увеличи броят на предаванията "на живо" на събития извън Мюнхен;

- Ще бъде постигнато значително увеличение на преноса на думи и данни между всички звена на радиостанцията, както за нуждите на програмните редактори, така и за финансовите нужди. Досегашната практика с използването на телетипна връзка позволява предаването на 75 думи в минута. Чрез компютризирането на комуникациите между звената на РСЕ/РС тази скорост ще нарастне на 9000 думи в минута;

- Ще бъдат изградени нови подслушвателни мощности с цел да се следи за качеството на излъчвания към северозападните и югозападните райони на СССР сигнал от радио "Свобода", както и за да се обезпечат програмните работници и изследователския отдел на РС с ежедневното съдържание на регионалните съветски радиостанции в такива ключови райони като Ленинград, Прибалтийските републики. Закавказките републики и Съветска Централна Азия;

- Ще се разшири и изследователската работа относно слушателската аудитория в СССР и по-специално в Украйна, При-

197.2.3

З.К. А.-

44
153

балтийските републики и Съветска Централна Азия;

- Ще продължат усилията за "легализиране" на РСЕ/РС. Лично ББКЛИ води преговорите с Международния съюз по телекомуникациите (INTERNATIONAL TELECOMMUNICATION UNION) и други международни организации с цел да бъде признато правото на РСЕ/РС да излъчва на определени честоти с използването на цялата мощ на предавателите й. По този начин той се стреми да постигне "легализирането" на РСЕ/РС в световната система за радиоизлъчвания.

Посоченото до тук свидетелствува, че ръководните кръгове в САЩ отдават изключително важно значение на дейността на РСЕ/РС в момент, когато на Запад се предприемат всички възможни мерки за засилване на вълната на идеологическата диверсия среду СССР и другите социалистически страни. Изброените по-горе мероприятия за засилване подривната дейност на РСЕ/РС красноречиво говорят в полза на твърдението, че на тази радиостанция и занапред ще се възлага ролята на основен център на идеологическата диверсия на Запада срещу страните на реалния социализъм.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Кратки биографични справки - 4 стр.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - др. Министър

№ 2 - КД

Доразмн. в 3 екз.

№ 3 - др. Шопов

№ 4 - ЦИОУ

№ 5 - У-ние 06-ДС

Изп.: 04-656, 657 и 757/8099

Нап.: СТ-04/1298

07.06.1984 г.

С о ф и я

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛ.У-НИЕ - ДС

ген.-лейтенант:

(В. Коцев)

Рег. 18, ОР 096, Кутинска

ВЕГА - 1

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
гр. София
Рег. № 17706, сив. № _____
29. 10. 1985 год.

УТВЪРЖДАВАМ:

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04

ПОЛКОВНИК:

Стефан
28/10/85 П МАРИНОВ /

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

897

С П Р А В К А

ОТНОСНО: О А П "Латерна" - рег. № 3011 . 008 .

О А П "РАДИО СВОБОДНА ЕВРОПА" е пропаганден орган на САЩ осъществяващ остри мероприятия по идеологическата диверсия и поддривната дейност насочена срещу социалистическите страни.

Като ръководители на оперативни подразделения в "РАДИО СВОБОДНА ЕВРОПА" действуват кадрови сътрудници на специалните служби на САЩ.

През 1975 година "РАДИО СВОБОДНА ЕВРОПА" / РСЕ / се обединява с "РАДИО СВОБОДА" в единен радиоразпръсквателен диверсионен център с щаб квартира разположена на адрес: Box 33, Oettingen - StraÙe 67, Am Englischen Garten Munich 22, W. Germany

Ръководството на единния център РСЕ/РС се осъществява от съвет по международно радиоразпръскване, създаден през 1973 год. и действащ под наименованието: Board for International Broadcasting. Същия финансира, планира и контролира дейността на РСЕ/РС. Седалището на този съвет е на адрес: 1030, 15th Street, N.W. Washington, DC 20036 Suit 430.

За президент на съвета по международното радиоразпръсква-

не е назначен МАЛКЪЛМ ФОРБС. В настоящия момент се предвижда предишният президент ФРЕНК ШЕКСПИР да бъде изпратен като посланик на САЩ в Португалия.

Създаденият единен радиоразпръсквателен център има следната структура:

1. Висш орган за управление състоящ се от 5 души наречен "Съвет на директорите" Board of Directors

2. Работен орган е изпълнителния комитет " Executive Committee " с постоянно седалище на адрес: 1201 Connecticut Avenue, NW Washington, DC, 20036. В настоящият момент

ръководството на на РСЕ се осъществява от временно изпълняващия длъжността о.з. полковник от ВВС на САЩ НИКОЛАС ВАСЛЕВ.

Персоналът на обединения радио център в момента наброява около 1749 души сътрудници. Американската администрация полага усилия за стабилизиране на кадрите в РСЕ и при назначаването се предпочитат американски граждани със съответна езикова и професионална подготовка, но поради трудности от различен характер националните секции към радиото са комплектовани почти изцяло от емигранти от съответните страни.

Водещи оперативни подразделения в РСЕ/РС са: руска служба, информационно-аналитичен отдел, изследователски отдел, отдел за изучаване на мнението на слушателите и съответни секции заслужаващи по-голямо внимание както следва:

1. Българска секция - създадена през 1951 година наброяваща около 45 души - активни изменници на Родината. Същата се състои от директор, заместник директор и администратор, редактори на програми, мониторинг, прослушване на предаванията на радио София, редактори на новини, технически лица осъществяващи звукозапис.

2. Полска секция - характеризираща се като една от най-активните.

3. Румънска секция, с основна задача да изготвя предаванията си за стимулиране на процеса на десиденство и подривна дейност сред населението на СР Румъния.

Като основна задача на О А П "РАДИО СВОБОДНА ЕВРОПА" е разширяване на мащабите на идеологическата диверсия и подривната дейност срещу социалистическите страни, установяване на контакти с други центрове за идеологическа диверсия, емигрантски, националистически и ционистки организации.

За целта се провежда широкомащабна модернизация на съоръженията на РСЕ в Португалия, Испания и ФРГ за по-голяма гъвкавост на радиопредаванията. Разширява се сътрудничеството с радио "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА" и се изследват нови методи на заглушаване и антизаглушаване, а така също и използването на космически спътници за директни радиоизлъчвания. Осъществена е и програма за охрана на централата в Мюнхен.

Справката е изготвена по материали в делото до страница 191.

Отпечатано в 1 екз.

№ 1 КД

Изп. 04/8824

Изготвил:

Л-Т

/ Т Митев /

СЪГЛАСЕН:

ЗАМ Н-К ОТДЕЛ 04

МАЙОР:

/ М ПЕТКОВ /

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 460 Екз. № 2
10 I 1986 19 год.
СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: използване автоматичен телефон от
българската секция на "РСЕ"-Мюнхен

В емисията си от 16.07.1985 г. и на няколко пъти по-късно българската секция на радио "Свободна Европа" – Мюнхен започна да съобщава, че открива автоматичен телефонен пост за поддържане на "пряка връзка" с българските радиослушатели. На телефон 0049892102649 всеки гражданин от страната можел да се обади, като в продължение на 2 минути трябва "да зададе въпнуващия го въпрос или да предаде някаква информация". При набиране на телефонния номер по всяко време на денонощието се обажда "автоматичен секретар", който казва "Тук е радио "Свободна Европа". Благодарим Ви за информацията, която съобщавате. Съобщете името и адреса си. Гарантираме вашата анонимност".

Непосредствено след съобщението на "РСЕ" съвместно с ОТУ – МВР бяха набелязани и проведени мероприятия за контролиране на телефонния пост, с оглед недопускане изтичането на информация и установяване на лицата, които правят опити да го използват.

2.

От ОТУ бе установен технически контрол над телефонния пост, чрез селектирането на сигнала в 2 канала на МАТЦ. В резултат на което се контролират обажданията от автомат и има възможност да се прекъсне разговора. До края на м. януари 1986 година ще се въведе от ОТУ – МВР допълнително устройство, при което разговорите от НРЪ ще се контролират от нас, без да се прекъсват, но и без да отиват до "РСЕ", или по целесъобразност ще бъдат пускани по-късно. Това ще даде възможност за евентуалното провеждане на оперативни игри.

При необходимост този контрол може да се осъществи и над други автоматични телефони.

Съществува възможност обаче чрез ръчно избиране от недобросъвестни телефонистки от МТЦ да се избегне нашият контрол, преминавайки през Белград или Виена.

Понастоящем телефонът на "РСЕ" може да се избира автоматично от гр. София и няколко автомата от комплекс "Златни пясъци". От останалата част на страната номера се набира ръчно до гр. София, след което влиза в автоматичната линия, която контролираме.

Досега е прихванато едно обаждане на въпросния телефон на "РСЕ" с няколко несвързани думи и около 20, при които абонатите изслушват само "автоматичния секретар". От 12.09.1985 г. "автоматичният секретар" не отговаря. Не разполагаме с данни по каква причина не работи автоматичния телефон на българската секция на "РСЕ".

3.

По агентурни данни автоматичният телефон на "РСЕ" е идея на ИР Владимир Костов, за което ръководството на "РСЕ РС" му е дало положителна оценка.

НАЧАЛНИК 05 ОТДЕЛ, 06 ДС
Полковник: *[Signature]*
/Ат. Атанасов.

Нап. в 2 екз.
№ 1 - ръководството
№ 2 - 05 отдел, 06 ДС
Изп. Харизанов
Нап. Георгиева, М. № 451
София, 10.01.1986 г.

Справка е изпратена във връзка с докладване от г-н. ген. Мусаев при г-н. император Х. Сийонова на 15.01.1986 г.

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Рег. № 1301, екз. № 2
27.01.1986 год.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 26.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА
СГУ — МВР

72

Уведомяваме Ви, че Иванка Божнова Миланова,
служителка на радио "Свободна Европа", посетила наскоро
нашата страна, се е завърнала във ФРГ.

Посещението ѝ станало известно на ръководството на
радиото. От службата за сигурност са поискали обяснения на
Иванка Миланова.

Пред друг сътрудник на радиото, Миланова
споделила, че у нас е разговаряла с Била им
обещала да свърши нещо за тях, но при сегашната ситуация
нищо не можела да направи.

Възнамерявала да инспенира изгубване на паспорта
си с отметките на българските ГКШ в най-скоро време и да
отрича, че е посещавала НРБ.

Отп. в 2 екз.
№ 1 — адресата
№ 2 — КД
Изп. 04/8751
Нап. ТМ/04-247
27.01.1986 г.
С о ф и я

ЗАМ.—НАЧАЛНИК ПГУ—ДС И
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04

Полковник: *[Signature]*
28/01/86 ПР.Тошков/

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София
Reg. № 11258, екз. № 1
10. 07. 1968 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Нови моменти в дейността на радио "Свободна Европа" срещу НРБ

По наши данни, администрацията на РЕЙГЪН продължава да отделя все по-голямо внимание на въпроса за "ерозията" на комунистическата идеология и оттам постигане на дестабилизация на вътрешнополитическата обстановка в социалистическите страни.

Империализмът води настървена пропагандно-политическа борба срещу СССР, НРБ и другите социалистически страни чрез действащите ЦИД и създавайки нови такива. Стреми се да прониква и влияе разложително върху определени групи и слоеве от населението вътре в социалистическите страни. В тази дейност активно участвуват специалните служби на страните-членки от НАТО.

За постигането на своята главна цел — "тотална борба срещу комунизма" — правителството на РЕЙГЪН взема редица мерки за конкретизиране на задачите на идеологи-

493
162

ческите централи в тяхната борба срещу марксистко-ленинската идеология. Идеологическата подривна дейност на вражеските центрове понастоящем придобива характера на психологическа война, осъществявана е легални и нелегални средства в големи мащаби.

РСЕ/РС се счита от противника за най-остро оръжие на империалистическата пропаганда в "словестната психологическа война" срещу социалистическите страни. В изпълнение на новите насоки за психологическа война срещу социалистическите страни, в РСЕ/РС се усъвършенствува структурата, разстановката и ползуването на кадрите, "подобрани" бяха и програмите.

При изготвянето на предаванията се изхожда от специфичните особености на отделните страни – бит, национални особености, вътрешна и външна политика, характеризиращи състоянието на отделно взетата страна или народност. Предаванията се подготвят диференцирано и спрямо аудиторията. Така например българската секция подготвя и излъчва предавания насочени основно към младежта и интелигенцията, спекулирайки с някои проблеми в живота на страната. Непосредствените цели на тези програми са противопоставяне на СССР, критика на държавни и стопански ръководители, демонстрация на "предимствата" на западния начин на живот и др.

Общите насоки в предаванията на всички секции на РСЕ/РС могат да се очертаят по следния начин:

повишаване ролята на РСЕ/РС като активен фактор за моделиране на вътрешни събития в отделните социалистически страни, а не само изпълняване на осведомителна функция;

✓ усилията за въздействие се насочват предимно към редовните слушатели, които разбирали и одобрявали основната линия в дейността на радиото;

✓ в отделните предавания ударението се поставя върху фактора "правдоподобност" на данните, с тенденция към "активна" насоченост на предаванията, които трябва да подтикват и агитират слушателите към "постепенни промени" в техните страни, като в отделни случаи се пропагандират и "радикални промени".

За изпълнението на основните задачи на РСЕ/РС в последно време са извършени и продължават да се извършват кадрови промени, както в ръководството на радиото, така и в отделните секции. Вследствие на тези промени се оформи структура и състав на българска секция към 1.03.1986 г. (посочена в приложение № 1).

От няколко години се говори за възможността РС да бъде прехвърлено в САЩ. По наши данни по този въпрос се работи усилено – сред служителите е разпространено официално, че до 3–4 години цялото РС ще бъде прехвърлено, а въпросът за новините бил вече решен и във Вашингтон били оборудвани студия. Като причина се посочва недоволството срещу радиото, пробило си път в различни слоеве на американския обществен живот. Не на последно място и дори като непосредствен повод – широката кампания, обвиняваща радиото в антисемитизъм. Новият президент ПЕЛ, считал, че щатът на руснаците е прекалено голям спрямо извършваната работа (това е така и за останалите национални секции).

125
164

4

В българска секция също предстоят кадрови промени, най-вече по отношение на служители, които ще излязат в пенсия поради навършване на пределна възраст. Обстановката в секцията може да се определи като неспокойна и напрегната поради наложените финансови ограничения и блокиране на щатните назначения.

Особено внимание трябва да се отдели на създадените през м. юли 1985 г. автоматични телефонни постове за връзка със слушателите.

По наши данни, тези телефонни постове изпълняват няколко функции:

- получаване информация за положението в страната, настроения, проблеми и др., на базата на която се подготвят отделни предавания;

- оценка ефекта на някои предавания;

- осъществяване на контакт с лица, склонни към измяна и предателство.

Посочените нови моменти в дейността на РСЕ/РС показват, че тя се утвърждава и в бъдеще ще представлява най-активната западна централа за провеждане на антисоциалистическа пропаганда. Извършващите се кадрови промени и конкретните указания за работа, говорят за новости в концепцията за диверсионна пропаганда. Конкретно това ще се изрази в по-голяма агресивност срещу страните от социалистическата общност и идеологическите ни устои.

Отп. в 1 екз.

Изп. 04/8751
Нап. ТМ/04-1835
28.05.1986 г.

С о щ и я

Всичко в 1 екз. - КАН
Генерален консулски
или оригинал
София, 10.07.1986г.

Из архивите на

Всички 3.3.1987 г. са

изпълнен обзор 215 обхващащ от
контракт 21 с вражеско съдържание от
194 с нормата. Силно мисли данни ойнава
оту не засяга разговора.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

27.05.87 г

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Извършена проверка по справка № 2116/86 година
на КГБ на СССР по подривната дейност на
РСЕ срещу НРБ

От справка № 2116/12.09.1986 година на КГБ на СССР е
видно, че българската секция на РСЕ е подготвила обзор, в който
се анализират обмяданията на български граждани от НРБ до открития
от тях автоматичен телефон. В същата се сочело, че след пускането
на автоматичния телефон на РСЕ през месец юли 1985 година първо-
начално ежедневно са били регистрирали по 30-40 обмядания, почти
всички от гр. София. Тяхното число чувствително се увеличило след
аварията в Чернобил. От лятото на 1986 година до РСЕ започнал да
се обмядат български граждани и от други градове на НР България.
Понастоящем телефоните обмядания от България били от 150 до 200
в седмица. Повече от половината били прекъсвани от българските
органи за сигурност. Обмядащите се слушатели от НРБ критикували
ненадежната система за безопасност на атомните електроцентрали в
СССР, проявявали интерес за възможностите да приемат западни теле-
визионни предавания. Болшинството от тях ги занимавала темата за
правата на човека и в частност положението на турското малцинство
в НРБ.

255

По наши данни и от допълнително извършената проверка в ПГУ-ДС и ОТУ, се установи следното:

В емисията си от 16.07.1985 година и на няколко пъти по-късно българската секция на РСЕ съобщи, че открива автоматичен телефон за пряка връзка с НРБ. До 12.09.1985 година бяха прихванати около 20 пробни обаждания от София – след набирането на телефона и сигнала на автоматичния секретар, нашия абонат затваряше телефона, след което автоматичния телефон престана да работи. От 20.03.1986 година започнаха да действуват два нови автоматични телефонни поста на българската секция на РСЕ.

От ОТУ е установено, че от тогава до 04.08.1986 година средно на ден са фиксирани между 3–4 позвънявания, от които се е реализирало по едно. При останалите, българският абонат след чуване на автоматичния секретар, е затварял телефона. От прихванатите 57 обаждания, 15 са с вражеско съдържание, покриващи се с данните от справката на КГБ. Останалите са свързани с музикалните предавания на РСЕ, или проверка на автоматичния телефон.

От 04.08.1986 година телефонните обаждания от НРБ за РСЕ не се контролират, поради това че се въвежда нова автоматизирана телефонна централа, френска разработка, която дава възможности на българските граждани от цялата страна, автоматично да се свързват със Западна Европа. Кода за ФРГ от България беше 0049, но чрез новата централа, от провинцията става 00049 и вероятността да се узнае от провинциалните им слушатели е много малка.

Поради обстоятелството, че входовете на нашите апаратури не са пригодени за новата централа, понастоящем ОТУ разработва нови

входни устройства. До края на месец септември 1986 година пробно ще бъде включено едно устройство с 10 входа, а до края на месец октомври и останалите 50 входа, които ще покрият изцяло ФРГ.

Паралелно с това ОТУ разработва нови теми за подобряване на паметта на апаратурата, които ще бъдат въведени в експлоатация не по-рано от двегодишен срок, като първоначално ще имаме възможност да селектираме разговорите, да прихващаме от кое българско направление се обажда абонатът от НРБ и впоследствие кой е телефонният номер на обаждащия се в Западна Европа български гражданин.

НАЧАЛНИК ОБ ОТДЕЛ, ОБ ДС

Полковник:

/Ат. Атанасов/

Нап. в 2 екз.

№ 1 - р-во на у-нието

№ 2 - "Бърлога"

Изп. - Харизанов - V

Нап. - Костова - М. № 12 М/5

София, 19.09.1986 г.

Моя копие за одреден!

Пише се в 1 екземпляр само
на ръка, кратко и четливо

Срочност:

[Signature]

написана ~~с чернова~~ (да се приложи)
без чернова (отбележи)

Исходяща шифрограма №

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА
КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>

Степен на секретност

До Виена

Како продължение на психологическата об-
работка на сътрудници на Св. Европа, с цел
стимулиране и възстановяване на активностите им,
Агент "Димов" се се обадил на романиите те-
лефон в Мюнхен на Румяна Грознова. Де-
кафе приблизително следното:

"Румяно, веднага предупреди, че Силва и
най-вече Вие трябва да не им поверявате. За-
тева за добро още веднага повестерен: про-
тив вас или Силва (или срещу дъщерите
Вн) се тъкват терористични атаки - ~~те~~
една от вас ще бъде отвлечена или ще
се изщепира какъвто е случая. Защото се по-
земе. Най-добре, спрете с тези колежте-
ри, телефонни интервюта, национални емо-
ционности и пр. Прелесте си преводите и
толкос!

Не си казвам името, защото не искам
да рискувам и да имам неприятели с
неприятелите ни с българите.

M. O.

Дата ..... 198... г. Изпълнител: ..... телефон: .....

Получена за шифриране ..... час ..... минути ..... 198... г.

Шифрирана . . . . . час ..... минути ..... 198... г.

Предадена . . . . . час ..... минути ..... 198... г.

Бележник № ..... табличка № .....

Подпис: .....
(на шифровача)

№ 023049 *

[Signature]

Място за пришиване към делото

Образец № 12

Отбавването се се извърши от
другия акционер, след проверка за ВЧ.
"Димов" се каспае виезатемне, че
е правшино-премировау през Австрия.
Рулито Узурова име телефон
0049/89/220063

[Handwritten signature] 1875

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС

гр. София

Рег. № 17684, екз. № 1

09. 11. 1988 год.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

А Н О Т А Ц И Я

913

ОТНОСНО: "Стилен и процедурен наръчник на РСЕ/РС — '87"

Стилният и процедурен наръчник на РСЕ/РС е основен нормативен документ, който регламентира насоките и средствата на провежданата от радиостанцията идеологическа диверсионна дейност.

В наръчника, издание 1987 г., се прави кратък исторически преглед. Посочва се, че към 1987 г. РСЕ/РС излъчва 21 радиопрограми, на 23 езика. До 1973 г. радиостанцията е била финансирана от ЦРУ, а след тази дата — от специален орган на Американския конгрес. Основната насоченост в радиопредаванията кореспондира с широките външнополитически цели на САЩ.

Основни елементи на излъчваните програми: 1. Новини и анализ на новините; 2. Тематични програми — културни, исторически, политически, религиозни. Програмите са насочени към възможно най-широк кръг слушатели.

Борба против радиозаглушаването – води се чрез мощни и многобройни радиопредаватели, при постоянно следене на условията за радиоразпръскване.

Основно звено на РСЕ/РС: Това е централната служба за новини, която има следната структура: 1. Централна зала за новини. 2 Звено за смесване на информацията. 3. Аудиосекция (архивни материали). 4. 7 бюра.

Източници на информация за Централната служба за новини: 1. Западните информационни агенции. 2. Осведомителните агенции на социалистическите страни и средствата за масова информация в тях. 3. Информационните служби на западните СМИ. 4. Специални наблюдатели и източници на информация от социалистическите страни, в т.ч. дисидентски източници.

Оценка на изходящата информация: Извършва се според обявените критерии – целесъобразност, точност, обективност, достоверност и всеобхватност. Тя следва да отговаря на обявената "независимост от определени политически, икономически и религиозни убеждения" и да е съвместима с всички, с изключение на комунистическата идеология.

Професионален устав на РСЕ/РС – 1987 г., утвърден е от Съвета за международно радиоразпръскване при американския Конгрес (ВІВ):

Преамбул: Съдържа идейната платформа: намеса във вътрешните работи на социалистическите страни и СССР чрез идеологическа диверсия, формулирана като борба за: 1. Свободно движение на информации и идеи. 2. За "доставяне на нецензурирани новини, информации и идеи на слушателите,

чиито правителства системно им отказват фундаменталните свободи за комуникация и контакт". 3. Свобода посредством борба със социалистическите средства за информация – "неангажирани с истина и справедливост".

Основна мисия на РСЕ/РС: Да дават "справедлива и точна картина на реалността", без да запазват неутралитет в борбата за хуманителна свобода и да създават мост между западните идеологии и гражданите на социалистическите страни.

Устав: Принципите за професионална обработка на информацията се определят от идейната платформа, като осигуряват целенасоченост на информацията. РСЕ/РС се стремят да функционират като вътрешни (национални) радиостанции в социалистическите страни и СССР, като източник за буржоазно влияние.

Подход на радиопредаванията: Свободна дискусия, която способствува за формиране у слушателите на определена (антисоциалистическа) оценка за събитията от вътрешния и международния живот.

Основни ръководни принципи: 1. Изпреварваща информационна осведоменост за съответната страна. 2. Пропагандна точност и достоверност на информацията. 3. Максимально добро проучване на (потенциалната) аудитория и на слабостите на местните СМИ. 4. Излагане на широк спектър идеологически мнения по спорните въпроси. 5. Тясна връзка с целия комплекс от западни СМИ. 6. Успешно техническо проникване (в късовълновия обхват). 7. Пропагандиране вижданията на западни идеолози и дисиденти от социалистическите страни. 8. Пропагандиране свободата на идеи в западния

свят сред младежта и стимулиране възникването за неформални групи, включително националистически. 10. Непрекъснато адаптиране към изменящите се условия в социалистическите страни (демографски, политически, икономически, културни и пр.). 11. Особено внимание към тенденциите в развитието на средствата за информация в социалистическите страни.

Проучване на слушателската аудитория: Особено внимание се обръща на проучването сред младежта и на възможностите за разпалване на вътрешни противоречия в социалистическите страни на религиозна, национална, езикова и пр. основа; проучват се възможностите за представяне на Запада като миролюбива среда за свободно развитие на идеи.

Приложения: 1. Препоръчителен списък – ръководство за директорите на служби и редакции, използва се при планирането на ежедневните тематични програми. 2. Списък на съветските националности. 3. Фонетична таблица. 4. Схема на структурата на Централната служба за новини. 5. Адреси на седемте бюра. 6. Метрична таблица. 7. Програма на емисиите на РСЕ/РС на различни езици и др.

Ръководството "Стилен и процедурен справочник"-'87 запознава с дейността на РСЕ/РС и периодично се обявява и преиздава.

Отп. в 1 екз.

Изп. 04/8079

Нап. ТМ/04-2400

9.11.1988 г.

С о щ и я

ДС и "РАНЕСНИТЕ"
РАДИОСТАНЦИИ

224

Снемането на копия от адресата забранено!

100

Срочност:.....

182

ВХОДЯЩА ШИФРОГРАМА № 21537

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Място за пришиване към делото

Др. М. Банев
Др. Д. Станков
Др. Д. Станков
Др. Н. Станков
ОВПМВ

от ВИЕНА № 385 / 2.12 198 8 г.

Степен на секретност СТРОГО СЕКРЕТНО

ДР. ИВАН ГАНЕВ
ОТДЕЛ "ОМР"
I IV Пелани

Др. Банев
IV

СЪВЕТСКАТА ДЕЛЕГАЦИЯ ПОТВЪРДИ ПОЯВИЛИТЕ СЕ ПРЕДИ ДВА ДНИ СЪОБЩЕНИЯ, ЧЕ СССР Е ПРЕКРАТИЛ ВСЯКАКВО ЗАГЛУШАВАНЕ НА ЧУЖДИ РАДИОСТАНЦИИ. ТОВА СЪБИТИЕ ШИРОКО СЕ КОМЕНТИРА В КУЛОАРИТЕ НА ВЬЕНСКАТА СРЕЦА, ОЩЕ ПОВЕЧЕ КАТО СЕ ИМА ПРЕДВИД, ЧЕ РЕШАВАНЕТО НА ТОЗИ ПРОБЛЕМ Е ЕДИН ОТ КЛЮЧОВЕТЕ, ОТ КОИТО ЗАВИСИ ПРИЕМАНЕТО НА ДОКУМЕНТА.

КОМЕНТИРАТ СЕ РАЗЛИЧНИ ЗАЯВЛЕНИЯ, СПОРЕД КОИТО ЕДИНСТВЕНИТЕ СТРАНИ, КОИТО "ПРОДЪЛЖАВАЛИ ДА ЗАГЛУШАВАТ" В ЧАСТНОСТ ПРЕДАВАНИЯТА НА "СВОБОДНА ЕВРОПА" БИЛИ НРБ И ЧССР. ПИТАТ НИ ДАЛИ Е ИМАЛО КОРЕСПОНДЕНТ НА ТАЗИ РАДИОСТАНЦИЯ ПО ВРЕМЕ НА ПОСЕЩЕНИЕТО НА ВАЙЦЕКЕР У НАС.

НЕ ИЗКЛЮЧВАМЕ ВЪПРОСЪТ ДА БЪДЕ ПОСТЪПЕН В НЯКАКВА ФОРМА НА ЗАСЕДАНИЕ НА СРЕЦАТА.

ГОРНОТО ЗА СВЕДЕНИЯТА
Др. Нил Николов
Петров

Образец № 11 в

Подадена 12 час 00 мин. 2.12 198 8 г.
Получена 16 час 30 мин. 2.12 198 8 г.
Дешифрирана 16 час 40 мин. 2.12 198 8 г.

Отпечатана в 1 екземпляр
Доразмножена в 11 екз.
Екз. №.....
За.....

№ 043209 *

ОИ/СБ

Подпис за заверка на текста: *Петров*

Из архивите на ДС

917

ДСУ "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАЦИИ

225

190

Снемането на копия от адресата забранено!

100

Срочност:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ВХОДЯЩА ШИФРОГРАМА № 22312

От ВИАНА № 398 / 15.12.1988
Степен на секретност СТРОГО СЕКРЕТНО
Д-р М. Балев
Д-р Д. Соколов
Д-р Д. Станков
Д-р Н. Стерев
ОБТМВ

ДР. ГАНЕВ

ОТДЕЛ "ОМВ"

IV печат

ЧЕКОСЛОВАШКАТА ДЕЛЕГАЦИЯ НИ УВЕДОМИ, ЧЕ В ЧССР СЕ ПОДГОТВЯ РЕШЕНИЕ ЗА СПИРАНЕ НА ЗАГЛУШАВАНИЯТА НА РАДИОПРЕДАВАНИЯТА, ВКЛЮЧИТЕЛНО НА РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА". НЕ ЗНАЕЛА ТОЧНАТА ДАТА, НО ТОВА ЩЯЛО ДА СТАНЕ МНОГО СКОРО. ОСВЕН ДОСЕГАШНИТЕ СЪОБЩЕНИЯ, КОИТО СА ДАЛИ ПРЕД РАЗЛИЧНИ ЗАПАДНИ СМИ, ЦЕЛИ ДА ОБЯВЯТ ТОВА И НА ПЛЕНАРНОТО ЗАСЕДАНИЕ НА ВИАЕНСКАТА СРЕЩА В ПЕТЪК.

ПОДЧЕРТАВАТ, ЧЕ РЕШЕНИЕТО Е ЧАСТ ОТ ОБЩА ПРОГРАМА ЗА РАДИКАЛНО ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ ПОЗИЦИИТЕ ИМ ПО ЦЕЛИЯ КРЪГ ОТ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ПРАВАТА НА ЧОВЕКА, С ЦЕЛ ПОДОБРЯВАНЕ ЛИЦЕТО НА СТРАНАТА В МЕЖДУНАРОДЕН ПЛАН.

АВСТРИЙСКАТА ПРЕСА ДНЕС СЪОБЩИ, ЧЕ ЗАГЛУШАВАНИЯТА ОТ ЧССР БИЛИ ВЕЧЕ ПРЕКРАТЕНИ.

СЪЩЕВРЕМЕННО КООРДИНАТОРЪТ В ТРЕТА КОШНИЦА ЗАПОЧНА ДА СЕ ИНТЕРЕСУВА ЗА ОТНОШЕНИЕТО НА НАШАТА ДЕЛЕГАЦИЯ КЪМ ЕВЕНТУАЛНОТО ЕЗИКОВО ПОДОБРЕНИЕ НА ТЕКСТА ПО ЗАГЛУШАВАНИЯТА. РАЗБИРА СЕ, ВСЪЩНОСТ СТАВА ДУМА ЗА ЗАСИЛВАНЕ НА ТЕКСТА ПО СЪЩЕСТВО, КОЕТО Е ЕДНО ОТ ОСТАВАЩИТЕ ВАЖНИ ИСКАНИЯ НА ЗАПАДА. ЗАСЕГА ПОЗИЦИЯТА НА ГРУПАТА НА СОЦИА-

Подадена 15 час 00 мин. 15.12.1988 г.
Получена 16 час 35 мин. 15.12.1988 г.
Дешифрирана 17 час 30 мин. 15.12.1988 г.

Отпечатана в 1 екземпляр
Доразмножена в 10 екз.
Екз. № .....
За .....

№ 038083 *

ОН/ЕС

Подпис за заверка на текста:

X

Олга Петрова

Из архивите на

918

Място за пришиване към делото

Образец № 11 в

ЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ Е ПРОТИВ ИЗМЕНЕНИЯТА ПО СЪЩЕСТВО. НЕ ИЗКЛЮЧВАМЕ ОБАЧЕ СЛЕД ПРОМЯНАТА НА ПОЗИЦИЯТА НА ЧССР ОСТАНАЛИТЕ БРАТСКИ СТРАНИ ДА ЗАСИЛЯТ ОПИТИТЕ СИ ДА НИ УБЕЖДАВАТ ДА ПРИЕМЕМ НОВ КАТЕГОРИЧЕН ТЕКСТ ПО ЗАГЛУШАВАНИЯТА. СОНДАЖИ В ТОВА ОТНОШЕНИЕ ВЕЧЕ ПРАВИ ДЕЛЕГАЦИЯТА НА УНР.

ПРИ СЪЗДАЛОТО СЕ ПОЛОЖЕНИЕ НРБ ОСТАВА ЕДИНСТВЕНАТА СТРАНА, КОЯТО ЗАГЛУШАВА РАДИОПРЕДАВАНИЯ. НЕ СЕ СЪМНЯВАМЕ, ЧЕ ЗАПАДЪТ ЩЕ ИЗПОЛЗУВА ТОВА ЗА ЗАСИЛВАНЕ НАТИСКА ВЪРХУ НАС. ВЕРОЯТНО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ПРОПАГАНДНАТА СТРАНА НА ВЪПРОСА, ТОВА ЩЕ СТАНЕ ОЦЕ НА ПЛЕНАРНОТО ЗАСЕДАНИЕ В ПЕТЪК, ВЕРОЯТНО И НА ПРЕДСТОЯЩИ ПРЕСКОНФЕРЕНЦИИ. В СЪЦОТО ВРЕМЕ, КАКТО СЕ ПОДРАЗБИРА И ОТ КОНТАКТИТЕ С РЕДИЦА ДЕЛЕГАЦИИ, ТОВА БИ МОГЛО ДА СЕ ОТРАЗИ ВЪРХУ РЕШЕНИЕТО ПО НАШАТА КАНДИДАТУРА ЗА ДОМАКИНСТВО НА ЕКОЛОГИЧЕСКИЯ ФОРУМ, А И В ПО-ШИРОК ПЛАН ВЪРХУ СЪТРУДНИЧЕСТВОТО НИ С ДРУГИ СТРАНИ, ОСОБЕНО САЩ, КОИТО СТОЯТ ЗАД "СВОБОДНА ЕВРОПА" В ЧАСТНОСТ.

ПЕТРОВ

Ген. Казанов

СТРОГО СЕКРЕТНО!

159.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

О Т Ч Е Т

ОТНОСНО: Извършената агентурно-оперативна работа по
ЦИД на противника през 1989 година

През изтичащата 1989 г. агентурно-оперативната работа по ЦИД на противника, извършена в рамките на направление "ВЕ и ЦИД" на отдел 04, ПГУ-ДС, имаше следните основни задачи:

1. Разкриване и документиране на връзките на "Латерна" със специалните служби на САЩ.
2. Добиване на актуална и аналитична информация за тенденциите и целите на водената от противниковите ЦИД антибългарска пропаганда и идеологическа диверсия.
3. Провеждане на агентурно-оперативни мероприятия /АОМ/ по най-активните служители в антибългарските секции на обектите "Бърлога" и "Латерна" с цел изясняване и документиране, намаляване на активността и пресичане на вражеската им дейност, както и за тяхното лично компрометиране.
4. Провеждане на активни и пропагандно-разобличителни мероприятия, насочени срещу обектите и отделни техни служители.
5. АОМ в Центъра и в резидентурите за разширяване на наличните агентурни и информационни позиции.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 25.04.2014г. Секретар : <i>[Signature]</i>

2.

160.

I. Работа с наличната агентура.

С цел получаване на информация за дейността, насоките и личния състав, както и за компрометиране пред българската общественост на дейността на обект "Латерна" през отчетния период бяха проведени следните АОМ със силите на наличната агентура:

1. Агент "Мартини":

- Провеждане на две редовни лични срещи с агента от ОР "Радиев" в трета страна.

- Провеждане на една извънредна среща от ОР "Радиев" по искане на агента за съобщаване на допълнителна актуална информация за обстановката в "Латерна" след връщането в НРБ на агент "Владимир" и семейството му.

- По съображения за сигурност планираната за 28 април ТО беше отложена за един месец по-късно, но агентът не се яви на нея.

- Рутинно контролиране на ПДЯ с агента от ОР "Радиев".

2. Агент "Владимир" /до връщането му в България/.

- Провеждане на една извънредна среща с агента в трета страна от ОР "Евгениев" за уговаряне на условията на връщането в НРБ

- Рутинно контролиране на ПДЯ с агента от ОР "Радиев".

3. Агентурно-оперативна комбинация за връщането в НРБ на агент "Владимир" и семейството му с цел провеждане на пропагандна кампания за разобличаване на антибългарската дейност на "Латерна":

- Оперативни мероприятия по довеждането в НРБ на 26 март на агента със семейството му, проведени от ОР "Евгениев", ОР от У-ние Об-ДС, при съдействието на

        , както и на Центъра и резидентурите в Бон и Виена.

- Оперативни и официални мероприятия в Центъра и зад граница

за докарване на имуществото на семейството в България, за уреждане на финансовите им проблеми, за установяване и легализиране на семейството в НРБ и пр.

- Провеждане на лични срещи със СС "Мая" от ОР "Евгениев" с цел обезпечаване на комбинацията.

II. Активни мероприятия.

① Пропагандно-разобличителни мероприятия по БТ, БР и в печата при участието на агент "Владимир" и съпругата му, насочени срещу идеологическата диверсия на противника:

- Организиране на телевизионни предавания.

- Публикуване в периодичния и седмичен печат на разобличителни материали и интервюта от "Владимир" и други журналисти. Част от материалите бяха отразени и в печата на други социалистически страни.

- Участие на "Владимир" в пресконференция с участието на български и чуждестранни журналисти.

② Изготвяне на психологически портрет на обект "Юда" със съдействието на направление "Оперативна психология" за повишаване на ефективността на провежданите по него АМ.

③ Провеждане на конкретни АМ по обектите "Юда" и "Усойница", съгласно утвърдени планове и съвместно с отдел ОВ, ПГУ-ДС.

④ Мероприятия за агентурно обезпечаване на "Усойница" по време на посещението ѝ на "Екофорума" в София, проведени съгласно утвърден план със съдействието на б.а. "Владимир".

Планираната агентурно-оперативна комбинация за разобличаване на обекта с участието на "Владимир" не беше проведена по оперативни съображения.

4. 162.

III. Работа по разширяване на агентурните и информационни позиции за работа по ЦИД.

1. В резидентурата в Лондон:

- По наводка на ОР "Родопски" в Центъра беше открит ДОН "Казанджиев" на служител в обект "Бърлога" с добри възможности за работа по обекта.

2. В Центъра:

- Откриване на ДОН "Усойница" с цел придобиване на информация за антибългарската дейност на служител в "Латерна".

- Откриване на ДОН "Кърджилов" с цел придобиване на информация за антибългарската дейност на служител в "Латерна".

- Мероприятия по подбора, изучаването, подготовката на лица за работа от агентурни позиции в обектите. В това отношение работата с около 10 лица се намира на различни етапи.

- Прекратяване на работата по ДОР "Велизар", след като беше констатирано неговото нежелание да работи с нас и се стигна до извода, че той излишно ангажира наши сили и средства.

Отп. в 1 екз.

№1 - КД

Изг./нап. - 04/153270

14.11.1989 год.

С О Ф И Я

ИЗГОТВИЛ:

/Ст.л-т Е.Казаков

ДСУ "ВРАЖЕСНИТЕ"
РАДИОСТАЦИИ

227

Из архивите на

924

92.8

виз. 20.12.1989 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

121.

М. В. Р.
ГЪР. О ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Рег. № 18213, екз. № .....
13. 12 1989 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

37.7.10

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Отражение на решенията на ноемврийските пленуми на ЦК на БКП върху обстановката в радио "Свободна Европа"

По данни и оценка на наши източници, решенията на ноемврийските пленуми на ЦК на БКП за освобождаване на ТОДОР ХИВКОВ и най-близките му сътрудници от партийното и държавно ръководство, както и за поемането на курс към демократично обновление на социалистическото общество и заздравяване на стагниращата икономика, са заварили целия състав на българската служба на радио "Свободна Европа". АРСЕ/неподготвен.

92.8

122.
31.7.11

Динамичното развитие на политическата обстановка в страната и партията са нанесли значителни корекции върху прогнозите на изследователската служба на РСЕ и на отделни коментатори, сред които и ВЛАДИМИР КОСТОВ, които са предвиждали смяната на партийния и държавен ръководител да се осъществи едва след две-три години, при това в никакъв случай на пленум, на който той ще изнася встъпителна реч.

Второто обстоятелство, което е нанесло сериозен удар по престижа на политическите наблюдатели и съответните звена на РСЕ, занимаващи се с обстановката в НРБ, е било "неочакваното", според тях, избиране на др. ПЕТЪР МЛАДЕНОВ за нов генерален секретар на ЦК на БКП, а по-късно и за държавен глава.

Прогнозите на радиото са предвиждали оттегляне на ПЕТЪР МЛАДЕНОВ заедно с екипа на ЖИВКОВ. Такъв вариант се е мотивирал, от една страна, с неучастието на др. МЛАДЕНОВ в срещата с турския външен министър в Кувейт, а от друга страна, с посещението му в Пекин и с "похвалите, които той е отправил към китайското ръководство за начина, по който то се е справило с проявите на площад "Тянанмън".

Американската администрация на РСЕ е реагирала остро на неправилната политическа оценка, която се е съдържала в първите коментари за събитията в НРБ на ВЛАДИМИР КОСТОВ, което е довело до по-нататъшно отслабване на позициите на последния в радиото и намаляване на доверието на американците към него.

123.
3

32.7.12

92.8

Реакцията е била предизвикана от омаловажаването от страна на КОСТОВ на протичащите в НР България процеси и неправилната оценка на ролята на ПЕТЪР МЛАДЕНОВ в тях.

066053-120582-
21XII 89.

р. 182 Чанду.

926

Отп. в 1 екз.

№ 1 -

Изп. 04/153270

Нап. 04/0Т-2501

12.12.1989 г.

С о ф и я

157. 1.
Бюджетът на радиото е застрашен. Създава се специална президентска комисия във Вашингтон, която да разгледа състоянието и задачите на Гласа на Америка и РСЕ/РС и да ги реорганизира. Съществуват няколко основни варианти. Първият предвижда ГА и РСЕ/РС да бъдат разформирвани и с част от техните състави да се създаде в САЩ нова радиостанция с ново име. Вторият вариант предвижда да започне намаляване на бюджета (респективно на щата) на РСЕ/РС с по 10-15 на сто годишно, като се започне с полския и с унгарския отдели и да се процедира в зависимост от развитията в отделните държави, за които се предава.

Основната линия сега е положителният подход, поощряване на промените в комунистическите партии в източноевропейските страни и СССР, сдържане на всякакви емоции, а в кризисни моменти - наблягане върху благоразумието и т.н.

В Бълг. отдел: По безпрецедентен начин в историята на радиото на К.Панов бе наредено със специална заповед да не излъчва коментари на Костов, без те да са предварително преведени на английски и одобрени от американското ръководство. Дават му се точни и строги указания какво и до коя дата да направи. Разчита се, че той или ще откаже и ще си подаде оставката, или няма да изпълни нареденото и ще даде повод за уволнение. Конфликтът ще получи окончателна форма в най-близки дни. Ам. ръководство се е консултирало с Р.Трейси и с Н.Калчев, поискало им е поверително да изготвят поотделно свои планове за реформиране изоснови работата на Бълг.отдел. Двата са консултирани за директорски пост, двамата са дали укдончиви отговори. Трейси има сега заплата, която е само с няколко стотин долара под директорската и няма желание да се захваща. Освен това в близко време директорът на неговата служба Лайън се пенсионира, Бакщайн ще стане директор и единственият подходящ да заеме заместник-директорското място на служба "Анализ" е Трейси. Калчев намекнал на американците, че за да приеме, ще му са нужни по-широки пълномощия. Като минус на Трейси американците отчитат, че бившата и сегашната му съпруги работят в Бълг. отдел, което би затруднило климата, както и това, че той досега е давал преценки за работата на всеки и има създадени отношения. Отрицателното за Н.Калчев е, че има много високи изисквания към качеството на работата и реда, което няма да хареса на повечето от състава. Двата са единствените сериозни кандидати, обмисляни от американското ръководство. Правили са опити да привлечат за директор българин, който работи в "Ренд Корпорейшън", но той отказал. Представените от Трейси и Калчев планове за реконструиране имат много общи неща. Предлага се скъсяване на предаванията с два часа (първия и последния), спиране на сътрудничеството с Пенчев и другите хонорувани от Ню Йорк, със Семерджиев, с Шпетер, с Огнянов, пенсиониране на Джилда Карол, ограничаване на музиката до културните и младежки предавания на Ани Арнолд от Лондон, пенсиониране на Николай Павлов, увеличаване на работата на хората, персонални размествания.

С поверителна заповед Костов е наказан за систематично нарушаване на политиката, за презрителни коментари по отношение на новия режим в София и за непоследователност в становищата, които застъпва в коментарите си - оттам и нареждането контролата да се извършва не от Панов, а от директора на РСЕ или неговия заместник, чрез преводи на материалите преди да бъдат излъчвани.

Предвижда се привличане в България на нещатни сътрудници, а по-късно на наемане на апартамент, където да работят те и да живеят тези представители на радиото, които периодично ще посещават София до евентуално акредитиране на постоянен кореспондент.

СПИСЪК НА РАДИОСТАНЦИИТЕ И ИНФОРМАЦИОННИТЕ АГЕНЦИИ, ЗАСЕЧЕНИ В ДОКУМЕНТИТЕ НА ДС

„Атина”. Излъчва редовни програми на български език от 1947 г. След 1975 г. предаванията за чужбина се наричат „Гласът на Гърция”.

„Белград”. Излъчва предавания на български и македонски език от 1945 г. От 2 февруари 1978 г. радио „Югославия” започва своята работа на мястото на радио „Белград”. Частично разработвано от ДС под псевдоним „Глашатай” в рамките на югославските средства за масова информация.

„Би Би Си” (British Broadcasting Corporation, BBC). Британската съобщителна корпорация излъчва първото си предаване на български език на 7 февруари 1940 г. „Би Би Си” е алтернатива на комунистическата пропаганда в годините на Студената война, предоставяйки балансирана и безпристрастна информация за събитията по света и в България. Предаванията ѝ често са заглушавани селективно. Разработвана от ДС под псевдоним „Бърлогата”, а българската ѝ секция като „Чакали” и „Продажници”.

„Бъдеща Румъния”. Радиостанция от „подполен” тип (вж. „Христо Ботев”), чието местонахождение е същото като на радио „Горянин”.

„Ватикана” (на латински: Statio Radiophonica Vaticana). Българската програма е основана на 21 ноември 1949 г. До 1989 г. функцията ѝ е да бъде духовна опора на католиците в България по време на комунистическия режим и да запознава слушателите с дейността на Папата и живота на Универсалната църква.

„Гласът на Америка” (Voice Of America, VOA) предава ежедневно новини и коментари на български език от 1942 г. В началото предаванията се излъчват от Ню Йорк, а по-късно централата е преместена във Вашингтон. От 1972 г. радиостанцията излъчва на български език и на средни вълни чрез предавател в Кавала, Гърция. Програмите му са заглушавани селективно от комунистическата власт в България. Разработвана от ДС под псевдоним „Глашатай”.

„Гласът на Турция” (Voice Of Turkey, VOT). От януари 1963 г. предаванията за чужбина на радио „Анкара” на къси вълни започват да се излъчват под името радио „Гласът на Турция”. От средата на 1973 г. то има половинчасови предавания на български език, чиято основна цел е популяризирането на политическия и културния живот в Турция.

„Горянин”, известна още като „Гласът на българската съпротива”. Изиграва много важна роля в координирането на нелегалната съпротива и информирането на българите в този период. Мисията на радиото е борба за свободна България, в защита на българщината

и срещу съветизацията на страната. Радио „Горянин“ информира за политическите събития по света, за насилията на властите, за действията на горянските чети. То създава кореспондентска мрежа в България, ръководена чрез шифровани съобщения по време на радиопредаванията и предупреждава за конкретни внедрени агенти на Държавна сигурност. Радиостанцията е създадена след скъсването на дипломатическите отношения със САЩ на 21 февруари 1950 г. По данни на ДС първото ѝ предаване е през 1951 г., а последното на 31 юли 1962 г. Последното ѝ местоположение е локализирано по технически път на 17,5 км северно от Атина. Радиоцентърът е на площ от 10 хил. кв. м и се охранява от американски военни. Разработвана от ДС под псевдоними „Бухал“ и „Гарван“.

„Дойче Веле“ (Deutsche Welle, DW). „Немска вълна“ излъчва на български език от 19 август 1963 г. Българската тематика намира сравнително ограничено място в емисиите на радиото, но въпреки това програмите му са заглушавани напълно от комунистическата власт в България. Разработвана от ДС под псевдоним „Сирена“.

„Монте Карло“/„Лисабон“. Транс Световно Радио (срещано в документи на ДС и като „Транс – Европа“) е международна нестопанска организация основана през 1952 г. През 1960 г. програмите на радиото се излъчват от Монте Карло и се обявяват като „Радио Монте Карло“. Тогава се появяват и първите предавания на български език. През 70-те години програмите на български език се излъчват от Португалия и започват с думите „Говори Радио Лисабон“. Това е една от малкото радиостанции, които редовно излъчват християнски радиопрограми на български език.

„Народен защитник“. Според ДС филиал на радиостанция „Горянин“.

„Ниш“ (Radio Niš). Първото предаване на радио „Ниш“ на български език е излъчено на 29 ноември 1971 г. по решение на правителството на Сърбия. С времетраене от 15 минути на ден, предаването има за цел да информира българската общност в Югославия (най-вече районите на Босилеград, Димитровград, Бабушница, Сурдулица, Ниш, Пирот и Враня) за най-важните събития в света и страната.

„Пекин“. Редакция „Предавания на български език“ е създадена на 19 април 1974 г. Ежедневно радиото излъчва едночасова програма, основно на политическа и културна тематика. За НРБ китайската радиопропаганда твърди, че „върви по пътя на съветските ревизионисти“ и се „обуржоазява“. Поради тази причина предаванията ѝ са заглушавани напълно от българските власти.

„Рим“. През 1937 г. започват програмите за Европа и Балканите, между които и тази на български език. С течение на годините предаванията загубват своя официален, а понякога и пропаганден характер и стават източник на информация за събитията в републиканска Италия. През 1975 г. предаванията за чужбина се обединяват с новите телевизионни междуконтинентални канали под името Rai International.

„Свободна Европа“ (Radio Free Europe (RFE)). В края на 1949 г. в САЩ е създадена неправителствената организация „Национален комитет за свободна Европа“ (National

Committee for a Free Europe). Тя е замислена като инструмент на ЦРУ в борбата му срещу съветската доминация в страните зад Желязната завеса, която трябва да се води с помощта и участието на самите източноевропейци. Президентът Айзенхауер поставя през 50-те години в САЩ началото на обществена кампания за събиране на средства, която прераства в т.нар. „Кръстоносен поход за свобода”. Въпреки това средствата не достигат за разширените технически и изследователски функции и новата програмна политика. През 1967 г. става ясно, че радиостанцията е финансирана и от ЦРУ. Първото предаване на “Гласът на Свободна България” е на 11 август 1950 г. По това време програмите се записват в студио в Ню Йорк, САЩ и се излъчват на къси вълни чрез предавател в Западна Германия. През 1952 г. е открит студийният комплекс в Мюнхен, от който радиото излъчва в продължение на 40 години. От 1957 г. предаванията за отделните страни от Източна Европа вече излъчват под общото име радио „Свободна Европа”. В периода 1951-1988 г. предаванията на радиостанцията са силно заглушавани, а ДС следи отблизо дейността на българската редакция и поддържа агентура там. Разработката на радиостанцията се води под псевдоним „Латерна”.

„Скопие”. Предава за първи път на 27 януари 1941 г. в тогавашното Кралство Югославия като ретранслира програмата на радио „Белград”. От 1970 г. започва да излъчва програми на български, гръцки и албански език. Извършва пропагандна дейност главно във връзка с македонския въпрос.

„Социалистическа Албания”. Радиостанция от „подполен” тип (вж. „Христо Ботев”), чието местонахождение е същото като на радио „Горянин”.

„Тирана”. Албанското държавно радио излъчва програми на български език от 1945 г. включващи новини и музика от Албания. По това време радиото на една от най-изолираните и изостанали страни в Европа се превръща в седмото по големина световно радио с предавания на около 50 езика. Интересен факт е, че в радиото работят местни албански журналисти. Радио „Тирана” е единствената радиостанция от Източния блок, която по време на Студената война е заглушавана от българска страна като „промаоистка ревизионистична радиостанция”, проповядваща „примитивен антисъветизъм”.

„Христо Ботев”. „Подполна радиостанция”, излъчваща от името на т. нар. „комунисти националисти”, която се обръща към слушателите си с „езика на комунистите” и „прикривайки се зад леви лозунги” се стреми да създаде идеологическо объркване и да отслаби доверието на редовите партийци в управляващите. Според службите е филиал на радиостанция „Горянин”. Първото ѝ предаване е осъществено на 31 октомври 1956 г., а последното на 30 юли 1962 г. По данни на IV управление на ДС двете радиостанции имат едно местоположение (вж. „Горянин”), но вероятно излъчват от различен предавател.

ЮСИА. (United States Information Agency, USIA) Информационната агенция на САЩ съществува от август 1953 г. до 1 октомври 1999 г. и провежда т. нар. „публична дипломация” (т.е. осъществява външнополитическата пропаганда). Отговаря за радиоразпръскването в Съединените щати и по света. През указания период „Гласът на Америка” е на нейно подчинение.

СПИСЪК НА ПО-ВАЖНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

а.е.	– Архивна единица
АМ	– Активно мероприятие
АОМ	– Агентурно-оперативно мероприятие
АРД	– Обединение на радиоучрежденията на ФРГ
ББС/ „Би Би Си“	– Британската съобщителна корпорация
Б.д.	– Без дата
БЗО	– Бивша земеделска опозиция
Б.м.	– Без място
БНК	– Български национален комитет
БНФ	– Български национален фронт
БОД	– Българско освободително движение
БОК	– Български освободителен комитет
БТА	– Българска телеграфна агенция
ВГУ	– Второ главно управление – ДС
ВОСР	– Велика октомврийска социалистическа революция
ГА/ РГА	– Радио „Гласът на Америка“
ГАР	– Групова активна разработка
ГСДП	– Германска социалдемократическа партия
ГУЛАГ	– Главно управление на лагерите
ДОП	– Дело за оперативна проверка
ДОР	– Дело за оперативна разработка
ЕИО	– Европейска икономическа общност
ИР	– Изменник на родината
кхх/ кхц	– Килохерца
КТР	– Комитет за телевизия и радио
ЛПР	– Лична предварителна разработка
М-9	– (Мероприятие 9) Проверка на кореспонденцията
Министерство на ПТТ	– Министерство на пощите, телеграфите и телефоните
ОАП	– Обект за агентурно проникване
ОВ	– Оперативна връзка
ОМ	– Остро мероприятие
ОНД	– Оперативно-наблюдателно дело
ООН	– Организация на обединените нации
ОР	– Оперативен работник
ОТУ	– Оперативно-техническо управление
ПГУ	– Първо главно управление – ДС
РИАС	– Американска радиослужба в Западен Берлин
РКР	– Радио-контраразузнаване
РС	– Радио „Свобода“
РСЕ	– Радио „Свободна Европа“
СПЕН	– Събрание на поробените европейски народи
сс	– Секретен сътрудник
УГВ	– Управление „Гранични войски“
ЦИД	– Центрове на идеологическата диверсия
ЦИОУ	– Централно информационно-организационно управление

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФОНДОВЕ И АРХИВНИ ЕДИНИЦИ

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 1, оп. 12, а. е. 371; 373; 404а; 405а; 545

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771; 779; 787; 800; 825; 878

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 4, оп. 3, а. е. 23

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1, а. е. 42; 51; 52; 72; 146

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 870

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 70; 71; 73; 74; 75; 76; 78; 79; 81

АКРДОПБГДСРСБНА–М, VI-Л-973, т. 2

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 7, а. е. 180

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3; 4; 5; 6; 9; 10; 12; 13; 16; 18; 19; 20; 21; 24; 26;
28; 30; 31; 32; 33; 36; 37; 39; 40; 48; 61

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 10, а. е. 223

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 9, оп. 2, а. е. 317

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 2; 3; 4; 5; 7; 9 (ч. 1 и 2); 10; 11; 12

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1; т. 2

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 8182

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 16755